1730 decz. 2-án felszabadítja *Michael Schüszler*-t.

1732-ben mint *Schüsler Máté* említtetik az ötvösöknek országosan történt összeírásakor.

1733 máj. 1-én felszabadítja *Jeremias Kalmar*-t.

7. PUSKAILLER JÁNOS GYÖRGY *(Johan Georg Puskailler, Puskaillen). 1716—1750.*

A czéhkönyvben az elhaltaknak említett mesterek között a 87-ik.

1716 jan. 22-én iktatták a czéhbe. Miután Körmöczbányán mesterségét kitanulta, kéri felvételét. A remeket nem vállalja; 180 forintot kell lefizetnie ezért, a «Mahl»-ért és az időért. Vándorlását teljesen befejezte.

1730 okt. 10-én szegődteti öt évre *Johann Ollmützer*-t.

1732-ben az ötvösök országos összeírásakor említtetik. Az ekkori feljegyzés *Puskaillen Gy.*-nek nevezi.

1734 okt. 9-én szegődteti *Johannes Puskailer* nevű fiát a félidőre, mivel kebelbeli ötvösmesternek a fia.

1735 okt. 5-én felszabadítja Johann Ollmützer nevű tanulóját.

1737 okt. 9-én felszabadítja fiát, *Johannes Puskailer*-t. (Ezt a felszabadult inast 1742-ben a helybeli ötvösczéhbe mesternek iktatták be. Lásd: XVIII. szd. 12. sz.)

1743 decz. 1-én szegődteti *Samuel Lenckholtzer*-t, Johannes Lenckholtzer beszterczebányai polgár és gombkötő fiát, négy évre.

1747 jan. 12-én szegődteti fiát, *Benjamin Puszkailler*-t, három évre.

1747 jún. 23-án *Samuel Lenckholtzer*-t felszabadította. *(Lenckholtzer Sámuelt* 1753-ban a helybeli ötvösczéhbe mesternek iktatták be.)

1750 márcz. 20-án fiát, *Benjamin Puszkaillert* felszabadította.

Ismeretes több műve: Egy barok turribulum «Johann Markin 1724» felirattal, a beszterczebányai r. kath. plébániatemplom tulajdonában;[1] egy tálcza két ámpolnával, az ámpolnák talpán «Donavit Joan Prosznak 1724» felirattal, ugyanitt a római katholikus tót templom tulajdonában[2] s egy aranyozott tál, rajta kiverve passió-eszközök, virágok és medaillonokban: IHS és MRA, a beszterczebányai róm. kath. plébániatemplom tulajdonában.[3]

Mesterjegye: IG betűk alatt P betű.[4]

1—4 Múz. és Kvt. Ért. 1914. 37. l.

8. HANSELLY JÁNOS *(Johannes Hanselly, Hanseli). 1730—1745.*

A czéhkönyv által elhaltaknak említett mesterek lajstromában a 88-ik. Négy évig (1721 júl. 5-től 1725 jún. 25-ig) inaskodott *Matheus Schüszler* kebelbeli ötvösmesternél.

1730 márcz. 19-én iktatták be mesternek az ötvösczéhbe. Vándorlását befejezte; a remeket pénzzel váltja meg. Időért, remekért és mesterasztalért fizetnie kell 67 frt 30 x-t. Az összeget készpénzben letette.

1732-ben az ötvösök összeírásakor neve: *Hanseli.*[1]

1742 máj. 1-én szegődteti *Andreas Labatt*-tot négy évre.

1745 nov. 11-én felszabadítja inasát.

9. POLNISCH GYÖRGY GOTTLIEB *(Georg Gottlieb Polnisch, P. G. Gotfrid). 1731—1736.*

A czéhkönyvben felsorolt elhalt mesterek között a 89-ik.

1731 jún. 27-én kezeseivel, Johann Polnisch és *Johann Georg Puskailer* urakkal megjelenik, jelentvén, «wie das er Lust hätte hier in dieses Collegium der Herren Gold Schmied sich zu ein corporiren». Igazolja rendes származását s hogy a mesterséget Körmöczbányán kitanulta. A remeket nem vállalja s az elődök példájára pénzzel váltja meg. 144 frtot kell ezért fizetnie s miután ezt megfizette, felvették.

1732-ben az ötvösök összeírásakor mint *Polnisch G. Gotfrid* említtetik.[2]

1733 szept. 3-án szegődteti *Andreas Altstädter*-t négy évre.

1736 szept. 11-én felszabadítja inasát.

1744-ben már mint néhait említik.

10. BALUSCH GYÖRGY *(Balusch Georgius). 1731.*

1731 jún. 31-én (sic!) polgárjogot nyert *Balusch Georgius* aurifaber.

Balusch aurifaber neve a czéhkönyvben elő nem fordul, így valószínűleg nem is volt tagja a beszterczebányai ötvösczéhnek.

11. RAMSZLER MIHÁLY *(Michael Ramszler, Ramsler, Rambszler). 1734—1753.*

A czéhkönyv által elhúnytaknak említett mesterek sorában a 90-ik. 1724 jan. 6-tól 1727 jún. 24-ig atyjánál, kebelbeli ötvösmesternél tanulta ki mesterségét.

1734 márcz. 8-án Andreas Huszár, a belső

1 Arch. Ért. 1904. 390. l.

2 *Illésy:* Idézett czikk. (Arch. Ért. 1904. 390. l.)

tanács tagja és édesatyjával, *Johan Hainrich* Ramslerrel mint kezesekkel, megjelenik az ötvösczéh előtt. Bizonyítja rendes származását s hogy a mesterséget atyjánál kitanulta. 67 frtot és 30 krajczárt kell lefizetnie; ezt letevén, a czéhbe iktatták.

1750 jan. 11-én szegődteti *Wenceslaus Wozar*-t.

1753 okt. 28-án felszabadította inasát.

12. PUSKAILLER JÁNOS *(Johannes Puskailler, Puszkailler, Puskailer, Putzkailer Joannes). 1742—1752.*

A czéhkönyvben feltüntetett elhalt mesterek lajstromában a 91-ik. Atyja: *Johan Georg Puskailler*, helybeli ötvösmester. Mesterségét atyjánál tanulta, aki 1734 okt. 9-én szegődtette magához félidőre s aki 1737 okt. 9-én felszabadította.

1742 júl. 18-án iktatták a czéhbe. Kezesei voltak az apja és Gregorius Zello. A 67 frt 30 kr lefizetése után mesternek elismerik.

1742 júl. 21-én *Putzkailer Joannes* aurifaber mesterjogot nyert.

1748 febr. 16-án szegődteti *Michael Kolbenheyer*-t.

1752 jún. 23-án felszabadítja *Michael Kolbenheyer*-t. (1759-ben iktatták a helybeli ötvösmesterek sorába. Lásd XVIII. szd. 17. sz.)

13. HALLER SÁMUEL *(Samuel Haller). 1744—1774.*

Egyideig (1744—1748) a beszterczebányai ötvösczéh vidéki mestere (Landmeister) volt, utóbb helybeli ötvösmester.

1744 máj. 7-én iktatták a czéhbe. Kezesei: Gottlieb Ernst Büchler és Johann Michel Schober, kérik Landmeister gyanánt való felvételét. Miután *Haller* czéhbeli ötvösnek özvegyét vette el,[1] igazságosnak találják, hogy a czéhbe felvegyék, a czéh jogainak s igazságának *felében* részesítvén őt. A megejtett «abhandlungok» után elhatározzák, hogy *Hallernek* 30 forintot kell letennie, megjegyzik azonban, hogy ha *Haller* a jövendőben a városba be akarna jönni s czéhbeli belső taggá kívánna lenni, akkor még 39 forintot «mit Capital und Leggeld»-et kell lefizetnie.

A czéhkönyvben az elhalt mesterek sorában a 92-ik.

[1] *Haller Sámuel* tehát néhai társának özvegyét, *Polnisch György Gottlieb* beszterczebányai mesternek egykori feleségét (XVIII. szd. 9. sz.) vette el. Bizonyítja ezt az is, hogy *Haller* 1752-ben *mostohafiát, Georg Polnisch*-t szegődteti.

1746 márcz. 9-én szegődteti *Michael Koncek*-et.

1749 ápr. 11-én a zsolnai születésű *Haller Samuel* aurifaber polgárjogot nyert.

Ugyanez év ápr. 28-án *Samuel Haller* megjelenik Homolani úrral, mert belső mester kíván lenni, hivatkozván a tanács egy deliberatiójára. Letesz a czéhnek készpénzben még 7 frt 30 krt «als dan vor einen völligen Meister angenommen worden», «woführ solchen streittigkeiten uns Gott wolle hinführo bewahren» — teszi hozzá a czéhkönyv. Május 2-án szegődteti *Carl Fridrich Alex*-et.

1750 júl. 10-én felszabadítja *Michael Koncek*-et.

1752 febr. 3-án szegődteti mostohafiát, *Georg Polnisch*-t.

Október 16-án felszabadítja *Carl Fridrich Alex* nevű tanulóját. (1758-ban iktatták be helybeli mesternek. Lásd XVIII. szd. 15. sz.)

1753 okt. 28-án szegődteti *Michael Tirtsch*-et.

1756 máj. 25-én szegődteti *Jacob Schrik*-et hét évre.

1759 jún. 30-án felszabadítja *Tirtsch Michael*-t. Ez a *Tirtsch* 1770-ben Pozsonyban tünik fel. Ekkor tudjuk meg, hogy teljes neve *Tirtsch János Mihály* volt. 1771-ben lett tagja a pozsonyi ötvösczéhnek. Az ő tanítványa volt *Libay Sámuel*, az újabbkori magyar ötvösművészet egyik legkiválóbb mestere.

1760 aug. 29-én szegődteti fiát, *Haller Sámuelt*. (1763-ban iktatták helybeli mesterré. Lásd XVIII. szd. 18. sz.)

1765 jún. 24-én szegődteti *Samuel Hlivay*-t, Michael Rarus helybeli tekintélyes polgár mostohaunokáját, öt évre.

1766 okt. 1-én szegődteti *Michael Kmetovinj*-t, Samuel Parlej mostohafiát, öt évre.

1769 szeptember utolsó napján felszabadítja *Samuel Hlyvay*-t. A szerződésben kikötött öt évből fél évet elengedtek neki.

1770 szeptember havában *Michael Kmetovinj*-t felszabadította. Ez tizenegy év múlva, 1781-ben Pozsonyban tünik fel s tagja lesz az ottani ötvösczéhnek. 1807-ig említik.[1]

1770 november 29-én *Georg Szalmovsky*-t szegődteti öt évre.

1774 júl. 23-án felszabadítja *Szalmovsky*-t.

14. KOLBANY PÁL *(Paulus Kolbani, Kolbanÿ). 1746—1783.*

A czéhkönyvben az elhaltaknak feltüntetett mesterek között a 93-ik.

[1] *Mihalik J.*: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. Múz. és Kvt. Ért. 1911., 138—139. l.

1746 jún. 24-én megjelenik kezeseivel együtt az ötvösczéh előtt. Kezesei Michael Schober mészáros és Gottfried Tittl puskaműves-mester helyből. Bizonyítja tisztességes származását s azt, hogy mint idegen s mint segéd *Johannes Hanzlinél* állott szolgálatban; vándorlását befejezte. Megindulván az alkudozás, a czéh 135 frtot kért, mint idegentől. De mert az alkudozás eredmény nélküli volt, a czéh a városi tanács határozatát kéri. Ennek révén letett 117 frt 12 krt és így «völliger» mesternek ismerték el.

1753 márcz. 19-én szegődteti *Paulus Kupec*-et hat évre.

17? (az év két számjegyének helye üres a feljegyzésben) szegődteti *Vladar Andreas*-t hat évre.

1757 máj. 14-én szegődteti *Johann Kmet*-et öt évre. Hogy mikor szabadította fel, azt nem tudjuk, de találunk egy bejegyzést, mely szerint, miután öt évét kitöltötte, felszabadíttatott.

1758 szept. 19-én *Paulus Kupec*-et felszabadította. (1772-ben iktatták helybeli mesterré. Lásd XIX. szd. 20. sz.)

1762 jan. 25-én szegődteti *Michael Molnar*-t.

1763 szept. 21-én Haller Sámuel czéhbe lépő mester kezese volt.

1765 szept. 14-én felszabadítja *Michael Molnar*-t. Ugyane napon szegődteti *Pál* nevű fiát négy évre.

Ez év november 28-án szegődteti *Johann Kossegal*-t négy évre.

1768-ban (közelebbi kelet nélkül) felszabadítja *Johann Kossegal*-t.

1769 «október havában» *Pál* nevű fiát szabadítja fel.

1770 jan. 14-én szegődteti öt évre *Frantz Schubaida*-t.

1771 okt. 3-án szegődteti *Samuel Kolbenheyer*-t, Martinus Kolbenhayer fiát, négy évre.

1775 február 9-én *Franz Schubaida*-t szabadította fel.

1776 jún. 1-én «Wegen seiner Kranklichen Umstanden halber» felszabadította *Samuel Kolbenheyer*-t.

1778 febr. 24-én szegődteti *Paulus Koronÿ*-t öt évre. Évei 1777 aug. 24-étől számítódnak.

1779 nov. 1-én szegődteti *András* nevű fiát.

1782 máj. 20-án felszabadítja *Paulus Korony*-t.

1783 febr. 18-án *András* nevű fiát szabadítja fel. (1790-ben lett mester a helybeli ötvösczéhben. Lásd XVIII. szd. 23. sz.)

Művei közül ismeretesek: két kanál, sodrott nyelük végén bányászalakkal,[1] a Magyar Nemzeti Múzeumban; egy fémfeszület[2] — jegy nélkül — «PAVLVS KOLBANŸ 1764» felirattal, a beszterczebányai ág. ev. egyház tulajdonában és egy rézfeszület[3] 1788-ból FEC. P. K. felirattal, a beszterczebányai r. kath. tót templom birtokában. Megjegyzendő azonban, hogy e kereszt készítője *Paulus Kupetz* (1772—1810) is lehet.[4]

15. ALEX KÁROLY FRIGYES *(Carole Frid. Alex, Carl Fridrich Alex). 1758.*

A czéhkönyvben az elhalt mesterek lajstromában szám nélkül a 93-ik és 94-ik számok közé iktatva. *Samuel Haller* helybeli ötvösmester 1749 máj. 2-án szegődtette *Carl Fridrich Alex*-et s 1752 okt. 16-án szabadította fel.

1758 decz. 23-án *Carl Friedrich Alex* atyjával, Matheus Alex-el mint kezessel megjelenik a czéh előtt s kéri felvételét. Kijelölik neki a rendes mesterremeket, ezt azonban nem vállalja «wegen den groszen unkoszten halber und beschwerlicher arbeit». Ezért reá rónak a remekért 25 forintot, «vor das Capital» 25 frtot, a mesterasztalért 25 frtot, ami összesen «ohne denem nach Magistrats zu lasszung und deliberation Lehgelder» kitesz 75 frtot.

16. LENCKHOLTZER SÁMUEL *(Samuel Lenkolcer, Lenckholtzer). 1753—1760.*

A czéhkönyvben az elhaltaknak említett mesterek sorában a 94-ik.

Mesterségét *Johan Georg Puskailler* helybeli ötvösmesternél tanulta 1743 decz. 1-től 1747 jún. 23-ig.

1753 jún. 26-án megjelenik a czéh előtt. Kezesei Joannes Germ «wohlerfahener Kunstpfeiffer» és Joh. Michl Schober mészárosmester helyben. Bizonyítja tisztességes származását s hogy a tanulóéveit itt, *Joh. Georg Puskailler*-nél becsületesen és rendesen kitöltötte, a vándorlást tökéletesen befejezte. Miután egy elhúnyt czéhbeli mesternek leányát vette el, a czéh a fél taxát elengedte neki. Fizetett 43 frt és 30 krt, mire «völliger» mesternek ismerik el.

1754 okt. 17-én szegődteti *Georg Kolbenheyer*-t hat évre.

[1] Múz. és Kvt. Ért. 1914., 37. l.

[2] U. ott. *Paulus Kolbany* mesterjegye: Fekvő nyolczashoz hasonló idomban PK betűk.

[3] U. ott.

[4] U. ott.

1760 szept. 22-én felszabadította inasát.

1767-ben már mint néhait említik.

Művei közül ismeretes egy sodrottnyelű kanál, végén bányászalakkal, a bányász fején ezüstöt tartalmazó kvarczdarab,[1] az Országos Magyar Iparművészeti Múzeumban és hat ugyanilyen kanál, a bányász fején korálok,[2] Gundelfinger Kálmán birtokában Lőcsén. Mesterjegye: SL betűk.[3]

17. KOLBENHEYER MIHÁLY *(Michael Kolbenheÿer, Kolbenheuer). 1759—1790.*

A czéhkönyvben az elhalt mesterek névsorában a 95-ik. Tanulóéveit *Johannes Puszkailler* kebelbeli ötvösmesternél töltötte ki 1748 febr. 16-tól 1752 jún. 23-áig.

1759 ápr. 9-én lépett a czéhbe. Kezese Johann Germ. A remeket «wegen den groszen unkoszten halber und beschwerlicher arbeit», elhárítja. Kivetnek rá a mesterasztalért, «Das Capital»-ért és mesterremekért egyenként 25 forintot, összesen — «ohne Lehgelden» — 75 frtot.

1761 júl. 14-én szegődteti *Antonius Glos*-t hat évre.

1766 okt. 22-én felszabadítja *Glos*-t.

1767 márcz. 11-én szegődteti *Johannes Vandet* nevű ifjút öt évre.

Május 1-én szegődteti *Daniel Köhler*-t, Daniel Köhler losonczi kordovánkészítő-mesternek fiát öt évre.

1772 febr. 8-án felszabadítja *Johannes Vandet* nevű tanulóját. (Ez a *Vandet* 1779 július 21-én vétetett fel a kassai ötvösczéh kebelébe Stuckmeister-é. Mesterjegye is ismeretes: IW. Több műve maradt fenn; Kassán 1804-ig említtetik.[4])

Ápr. 17-én *Daniel Köbler*-t szabadítja fel.

1777 jún. 16-án szegődteti *Daniel Koromsay*-t, öt évre. Tanulását május 26-án kezdte meg.

1782 máj. 20-án felszabadítja *Daniel Koromsay*-t.

1786 nov. 21-én szegődteti *Joseph Strochwaldt*-ot öt évre. Évei f. é. aug. 9-étől számítódnak.

1790 jún. 7-én *Joseph Strochwaldt*-ot felszabadítja.

[1] Múz. és Kvt. Ért. 1914., 37. l.

[2] U. ott.

[3] U. ott.

[4] *Mihalik J.:* Kassa város ötvösségének története. 1900., 307—308. l. Részletesen s behatóan van ismertetve kassai élete s méltatva vannak művei.

18. HALLER SÁMUEL *(Samuel Haller Junior). 1763.*

A czéhkönyvben felsorolt elhalt mesterek között — *Samuel Haller Junior* — a 96-ik. Helybeli ötvösmester fia, apjánál, Samuel Haller kebelbeli ötvösmesternél tanulta mesterségét. Apja 1760 aug. 29-én szegődtette magához inasnak.

1763 szept. 21-én iktatták a czéhbe. Kezes: *Paulus Kolbanj*. A remeket nem vállalja. Illetékei: «Vor das Capital» 12 rhénus forint és 30 kr, a remek 12 Rfrt 30 kr, a mesterasztal 12 Rfrt 30 kr. Ami összesen — a Lehgeldeken kívül — 37 Rhfrt 30 kr.

19. PELTZER JÁNOS GYÖRGY *(Johann Georg Peltzer). 1767—1794.*

A czéhkönyvben az elhaltaknak említett mesterek sorában a 97-ik.

1767 február 7-én iktatták a czéhbe. Kezese volt Mathias Kozák helybeli szűcsmester. Minthogy *Peltzer* czéhbeli ötvösnek, *Samuel Lengholtzer*-nek özvegyét kívánja elvenni, a fél taksa elengedése mellett felveszik. Fizetett «Vor das Capital»-ért, a mesterremekért és a mesterasztalért egyenkint 12 Rfl 30 krt, összesen 37 rhénus frtot és 30 krt.

1767. A beszterczebányai ág. ev. egyház házassági anyakönyvében e bejegyzés fordul elő: «1767. IV. 25. Spons *Johann Georg Peltzer* bürgerl. Gold und Silber Arbeiter Meister Allhier, ledig, mit der Frau Juditha gebohrene *Ramschlerin*, verwirtl. *Buchholtzerin*».[1]

1768 május 15-én megjelenik a czéh előtt Johann Pallatzky helybeli polgár és vaskereskedő, *Stephanus Polgary* tanulólevele érdekében, melyet nevezett *Georg Peltzer*-nél hosszabb időn át tartott szolgálatával kiérdemelt. A nevezettet a czéh felszabadítja.

Jún. 6-án szegődteti *Samuel Sikray*-t öt évre.

1772 jún. 8-án felszabadította *Samuel Sikray*-t.

1789 jún. 18-án szegődteti *Johannes Prunÿ*-t öt évre.

1794 ápr. 19-én felszabadítja *Johannes Prunÿ*-t.

20. KUPECZ PÁL *(Paulus Kupecz, Kupetz). 1772—1810.*

A czéhkönyv által elhaltaknak felsorolt mesterek között a 98-ik. Inaséveit *Paulus Kolbany* helybeli ötvösmesternél töltötte ki 1753 márcz. 19-től 1758 szept. 19-ig.

[1] *Kőszeghy E.:* A magyarországi ötvösjegyek rendszeres gyűjtéséről. Arch. Ért., 1912., 139. l.

1772 febr. 8-án iktatták a czéhbe. Kezese *Paulus Kolbany* helybeli ötvösmester, hajdani mestere. A remeket nem vállalja «wegen den groszen Unkosten halber und beschwerlicher Arbeit». Taksái: a remekért, a «Capital»-ért és a mesterasztalért egyenként 25 Rfl, összesen 75 frt.

1782 máj. 20-án szegődteti *Benjamin Kellner*-t négy évre. Évei ez év jan. 28-tól számítódnak.

1786 febr. 2-án felszabadította *Benjamin Kellner*-t.

1787-ben részt vett a beszterczebányai plébánia-templom felszerelésének s egyéb drágaságait felbecslő bizottság munkájában.[1]

1792 febr. 28-án felszabadítja *Michael Uličny*-t s ugyanekkor szegődteti öt évre Andreas Uličny-t, kinek kezese Daniel Lehoczky.

1795 okt. 25-én szegődteti *Daniel Richter*-t öt évre. Évei f. év júl. 14-étől számítódnak.

1800 jún. 29-én felszabadítja *Daniel Richter* nevű tanulóját.

1802 jan. 17-én szegődteti *Daniel Schluchoviny*-t öt évre. Ideje 1801 okt. 13-tól számít.

1805 szept. 1-én szegődteti *Georg Petrovitsch*-ot öt évre. Ideje 1805 jún. 24-étől számít.

1806 okt. 6-án felszabadította *Daniel Schluchoviny* nevű tanulóját.

1810 máj. 20-án felszabadította *Georg Petrovitsch*-ot.

A beszterczebányai r. kath. tót templom birtokában van egy 1788-ból való rézfeszület. Jele: FEC. P. K. Ez talán *Kupecz* műve, de éppen úgy lehet *Kolbany Pál* kebelbeli ötvösmester műve is.[2]

21. HLYVAY SÁMUEL *(Samuel Hlÿvaÿ, Hliva Mathias). 1774.*

A czéhkönyvben az elhúnyt mesterek sorában a 99-ik. Mesterségét helyben, *Samuel Haller* kebelbeli ötvösmesternél tanulta ki, 1765 jún. 24-től 1769 szept. utolsó napjáig.

1774 okt. 18-án a beszterczebányai *Hliva Mathias* (sic!) aurifaber polgárjogot nyert. Noha e feljegyzés *Hlyvay* nevét teljesen kiforgatja, *Hlyvay* helyett *Hliva*-t, Samuel helyett *Mathias*-t említ, ez csakis ő lehet.

Ugyanez év decz. 1-én iktatták czéhbe. Kezese Michael Vosar. Kijelölik remekét, amit ő elfogad «als ein Goldt Arbeiter einen Praelintirten (brilliáns) Ring verfertigt hat, welcher in wehrt f R 800 bestanden ist. Dieweil diese Arbeit in solchen hohen Preisz ist gemacht worden, so ist ihm als in silber Arbeidt ein Bestäd (= Bestäck?). Messer fein sauber aus gemacht von 14 Löttiges silber gebilliget worden». Erre lefizet «Capital Geld» fejében 30 Rfrtot, «ein zimliches Meister Mahl aber hat Er bey seinen Eltern gemacht und zwar aus dieser Ursach, weil beyde nicht aus dem Hausze kommen können, von wegen Ihrer beschwerlicher Krankheit». Azonban, ha ezt meg is engedték neki, a fenti ok miatt ebből senki consequentiát ne vonjon le, hanem -- mert szokás — a mesterasztalt mindig a czéhmesternél tartsák meg.

22. KELLER DÁNIEL *(Daniel Keller). 1778—1814.*

Losonczon lakik és a beszterczebányai ötvösczéh vidéki mestere.

A czéhkönyvben az elhaltaknak felsorolt mesterek között a 100-ik: «*Daniel Keller* Land-Meister in Lossonz».

1778 júl. 20-án czéhbe iktatását kéri. Kezese Michl Kolbenhayer. Landmeisterré Losonczra való beiktatását kéri. Megengedik, ha fizet 20 Rfrtot és 30 krt-t. Ezt lefizette s így a czéhbe iktatták.

1793 szept. 1-én szegődteti öt évre inasnak *Dániel* nevű fiát.

1797 szept. 7-én felszabadította fiát.

1814 jan. 23-án *Daniel Keller* írásban jelenti, hogy *Andreas Gedloczky*-nak kedve volna nála az ötvösmesterséget tanulni. Szegődtetik öt évre és hat hónapra. Ideje 1811 novembertől számít.

23. KOLBANY ANDRÁS *(Andreas Kolbanÿ, Kolbany). 1790—1831.*

Neve a czéhregesztromban az elhalt mesterek között a 101-ik. Mesterségét helyben, édesatyjánál, *Paul Kolbanÿ*-nál tanulta.

1790 jún. 29-én lépett a czéhbe. Kezese *Paulus Kupecz*, idevaló «einheimischer». A remeket «wegen den groszen Unkosten halber und beschwerlicher Arbeit» nem vállalja. Taksája: a remekért, a «Capital»-ért és a mesterasztalért egyenként 12 frt 30 kr, összesen 37 frt 30 kr.

1793 jún. 24-én szegődteti *Antonius Vogt*-ot, Josef Vogt fiát, öt évre. Évei márcz. 13-tól számítódnak.

[1] *Jurkovich E.*: A beszterczebányai plébániatemplom egykori kincstáráról. Arch. Ért. 1901. 46—47. l.

[2] Múz. és Kvt. Ért. 1914. 37. l.

1796 decz. 8-án szegődteti *Laurentius Rosenauer*-t öt évre. Évei f. é. szept. 13-tól számítódnak.

1797 febr. 27-én felszabadította *Antonius Vogl*-ot.

1800 jún. 29-én felszabadítja *Laurentius Rosenauer*-t.

1801 decz. 15-én szegődteti *Mathias Ruzinskÿ*-t öt évre. Ideje 1800 szept. 1-től számít.

1805 márcz. 11-én szegődteti *Michael Fabricÿ*-t, Daniel Fabriczy fiát öt évre. Ideje 1804 aug. 20-tól számít.

Ez év szept. 1-én felszabadította *Mathias Ruzinskÿ* nevű tanítványát.

1809 máj. 11-én felszabadítja *Michael Fabricÿ*-t. Ugyan e nap szegődtette *Ludovicus Kolbanj*-t, *Andreas Kolbanj* fiát, öt évre.

1812 febr. 2-án felszabadítja *Ludovicus Kolbanj*-t s ugyane napon szegődtette *Karl Konka*-t hat évre. Ideje 1811 szept. 7-től számít.

1816 nov. 1-én szegődteti *Joseph Mikoviny-t*, Mikoviny Mátyás fiát, aki Hollecz Károlynál Dubroviczán ispán, öt évre. Fizetett 7 frtot.

1819 jan. 6-án felszabadítja *Carl Koncha*-t. A szabadító-pénz 7 frt «die 4 L u aber 5 f in Summa 12 f Con. Münze entrichtet».

1820 ápr. 4-én szegődteti *Paul Sandor alias Vladar*-t öt évre, miután bemutatta születési bizonyítványát és a «Cautionsschrift»-et édes atyja aláírásával. Letett 7 frtot. Ideje 1819 decz. 1-től számít. Későbbi kézzel hozzáírva: Hűtlenség és rossz magaviselet miatt elbocsáttatott.

1821 nov. 1-én felszabadította *Joseph Mikoviny*-t. Letett 7 frtot és beadott egy «silberner Freystück»-öt.

1831 szept. 1-én a f. é. aug. 23-án özvegygyé lett Rosina Kolbany bemutatja a czéhnek *Daniel Keller* losonczi vidékimester (landmeister) levelét. (Lásd XVIII. szd. 22. sz.)

1831 aug. 23-án *Andreas Kolbany* meghalt.

Öt műve ismeretes: Egy empire jellegű kanna, fekete fanyéllel;[1] egy csengetyű[2] a Beszterczebányai Múzeum tulajdonában; egy kehely[3] a padkóczi róm. kath. plébániatemplom birtokában s két sima kehely[4] a liptószentmiklósi róm. kath. plébániatemplomban.

Mesterjegye A. K. betűkből álló monogramm.[5]

*

1—5 Múz. és Kvt. Ért. 1914., 38. l.

Hogy a XVIII. századbeli beszterczebányai ötvösinasok, legények névsorát teljesebbé tegyük, megemlítjük *Michael Johannides*-t, Thomas Adamy Schul-Collega sógorát, kit 1774 júl. 24-én szegődtet a czéh, de hogy kihez, az nincs megemlítve, valószínű azonban, hogy *Paul Kolbany*-hoz. 1779 febr. 2-án szabadult fel.

Megemlítjük továbbá *Bazala Pált*, ki a század elején Nyitraszerdahelyen született. Az ötvösséget Beszterczebányán — kinél? nem tudjuk — kitanulva, 1728-ban Nagytapolcsányban telepedett le. Az ötvösök 1732-i összeírása is itt találja még.[1]

XIX. század.

1. LIBAY SÁMUEL *(Samuel Libay). 1807—1869.*

1782 márcz. 11-én született Modorban. Apja, Libay Sámuel, Modorban, majd Bazinban lakott. Az ötvös nagyatyja, *Libay András*, Vágujhelyen volt ötvösmester (szül. 1723, † 1777). Ezt a *Libay Andrást* Trencsén városa ötvösczéhében *Szkala György* ötvösmester szegődtette 1742-ben, 1743-ban már legény lett. Neje Levius Zsuzsánna volt. E házasságból származott ötvösmesterünk atyja. Az ötvös *Libay Sámuelnek* két felesége volt: Razgha Erzse és Schräffel Friderika.

Libay fiai közül (Gusztáv 1812, † 1853; Lajos 1814, † 1888) Lajos vergődött hírnévre. Atyjánál tanulta az ötvösséget; 1835-ben Bécsbe került, ahol a képzőművészeti akadémiát látogatta. Utóbb teljesen a festészetre adta magát s mint ilyen aratott jelentős sikereket.

Ötvösmesterünk Pozsonyban, *Tirtsch János Mihály* mesternél, Haller Sámuel beszterczebányai ötvösmester egykori tanítványánál tanulta ki mesterségét.[2]

1801 jún. 28-án szabadult fel s egyideig Bécsben dolgozott.[3]

1807 aug. 15-én lépett be a beszterczebányai czéhbe s a czéhregesztrom által elhaltaknak felsorolt mesterek között a 102-ik. A

[1] *Illésy:* Magyarországi ötvösök 1732-ben. Arch. Ért. 1904. 389. l. és Magyar Képzőművészek Lexikona I. 141. l.

[2] *Mihalik J.:* Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. Múz. és Kvt. Ért. V. Évf. 138—139. l.

[3] *Csoma J.:* A Libayak. Történelmi közlemények Abauj-Torna vármegye és Kassa múltjából. I. 281. l.

mesterjog felkövetelésénél kezese Grillus András helybeli asztalosmester volt. Vándorlását teljesen befejezte s a mesterremeket elvállalta. Taksája: «für das Capital fl 50, und für 2 mahl Einsaggeld fl 2». A mesterasztalért ekkor nem fizetett semmit, de megigérte, hogy majd megadja.[1]

1808 okt. 13-án 25 frttal megváltotta a mesterasztalt.[2]

1812-ben született Gusztáv nevű fia. (Meghalt 1853-ban.)[3]

1812 febr. 2-től decz. 23-ig volt inasa: *Paulus Kupecz*, az utóbbi napon megszökött tőle s miután a czéh visszavételét megtagadta, Körmöczbányán lépett inassorba.[4]

1814 júl. 24-én szegődtette magához *Libay Pál*-t, akit 1815 nov. 13-án Selmeczbányára adtak inaséveinek bevégzésére.[5]

1816 febr. 25-én szegődtette *Skultéty Dániel*-t, aki 1820 jan. 16-án szabadult fel nála.[6]

1817 jan. 5-én szegődtette magához *Mixkovszky Károly*-t, Friedrich Mixkovszky beszterczebányai polgári esztergályos fiát, aki 1820 szept. 7-én szabadult fel nála.[7]

1820 jan. 16-án szegődtette *Aloisius Hritz*-et. Felszabadult 1824 jan. 18-án.[8]

1825 jan. 9-én szegődtette *Nikolaus Malagreda*-t. 1828 aug. 20-án szabadul fel, a két utolsó évét *Franz Rosenberger* helybeli ötvösmesternél töltvén ki.[9]

1827 jan. 6-tól 1829 jan. 11-ig *Michael Schnell* volt a tanulója.[10]

1828 aug. 20-án szegődtette *Jacob Trauert*, aki már két évet töltött *Wiener* selmeczbányai ötvösmesternél tanulásban. 1831 júl. 17-én szabadult fel.[11]

1832 jan. 23-án szabadította fel *Carl Ludwic Libay* nevű fiát, három évi tanulás után.[12]

1833 okt. 13-án szegődtette *Johan Wünsch*-öt, akit engedetlensége és makacssága miatt csak 1839 jan. 13-án szabadított fel.[13]

1835 aug. 30-án szegődtette *Ferdinand Reimburger*-t; felszabadította 1839 okt. 16-án.[14]

1846 jan. 11-én szegődtette *Carl Hermann Theodor Lindner*-t Berlinből. 1848-ban felszabadították.[15]

1833., 1835., 1845., 1858. években főczéhmester.[16]

1863-ban mint mesternek neve utóljára fordul elő a czéhkönyvben.[17]

1869 nov. 20-án meghalt Beszterczebányán.[1]

Libay Sámuel volt *Szentpétery József* mellett az újabbkori ötvösművészet egyik legkiválóbb, legkimagaslóbb alakja. A bécsi és a pesti ötvösczéh dísztagjául megválasztotta.[2] Inkább régi hagyományok alapján állott s úgy a művészi, mint technikai tekintetben egyaránt jeles volt. Nevezetesebb művei: a sáska, legyek stb. színezüstből, melyeknek finom kidolgozása és művészi csoportosítása csakhamar ismertté tette nevét az országban. Mint ötvösmunkák Ferencz király és Napoleon szobrai csaknem egyetlenek a magok nemében. Mindkettő ezüstszálakból készült. Libay I. Ferencz király mellszobrát három évi fáradságos munka után készítette el. A szobor súlya csak 13 márka ezüst, mivel annyira finom ezüstből volt, hogy az egész mű átlyukasztott brüsszeli csipkéhez hasonlít.[3] E két műve ma Budapesten, az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeumban van s mindkettő inkább türelmi munka, mint művészeti alkotás.[4]

Nevezetes munkája még Glabits József beszterczebányai főbíró számára készült emlékserleg 1835-ből a Beszterczebányai Városi Múzeum tulajdonában.[5]

Libay Sámuel műve az az ezüstből, vert és vésett diszítéssel ékes fedeles serleg is, melyet a kovácsok czéhe ajándékozott a beszterczebányai ág. ev. egyháznak 1838-ban. E serleget ma a Beszterczebányai Városi Múzeum őrzi.[6]

További művei: egy 1846-ból való ezüstszelencze, fedelébe foglalva Mária Teréziának G. Todától mintázott s a selmeczbányai bányásziskola hallgatóinak jutalmazására szánt ezüstérem;[7] egy ezüstcsatt, szalagcsokor alakú, közepén koszorúba foglalt zsoltárfeliratos könyvvel s «Von dem Jungfrauen in Neusohl»

[1] *Mihalik J.*: Adalékok a beszterczebányai ötvösökhöz. Múz. és Kvt. Ért. 1913., 236. l.

[2—17] *Mihalik J.*: Adalékok a beszterczebányai ötvösökhöz. U. ott.

[1] *Mihalik J.*: Adalékok a beszterczebányai ötvösökhöz. U. ott.

[2] *Csoma*: Idézett czikk. 277. l.

[3] *Szana T.*: Száz év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901. 72. l.

[4] *Mihalik J.*: Az ötvösség és a zománcz. 1913. 35. l.

[5] *Mihalik J.*: Régi hazai ötvösműveink az ezredéves országos kiállításon. Arch. Ért. 1896., 395—396. l.

[6] *Divald K.*: A Beszterczebányai Múzeum kalauza. 1909., 38. l.

[7] U. ott. 36. l.

felirattal,[1] egy másik, öntött vert és filigrános díszű ezüstcsatt közepén ékkővel;[2] s egy díszkard, ezüstmarkolattal és hüvelyén ezüstveretekkel.[3]

Libai mesterjegyének hatféle változata ismeretes. Ezek vagy az SL betűkből állanak, vagy pedig az egészen kiírt Libay, Libaÿ nevet tüntetik fel.[4]

2. SZODOMKA GYÖRGY *(Georg Szodomka, Sodomka). 1814—1849.*

Neve a czéhregesztromban az elhaltaknak feltüntetett mesterek sorában a 103-ik.

1814 márcz. 20-án vették fel a czéhbe. Tanuja Daniel Kolbenhaÿer «berühmter Farbenmeister allhier». Bemutatja tanulólevelét, mely tanusítja, hogy nemcsak az ezüstműves mesterséget tanulta ki, hanem a vándorlását is befejezte. A remeket, Glabits József czéhcommiszárius jelenlétében elengedik, mert elhatározta, hogy egy ezüstművesnek árván maradt leányát, névszerint Sophia Kollmayer-t (e helyett: Kolbenheyer), fogja elvenni. E szerint lefizette: a Capital felét (25 frtot), s a «zweÿmahl einsagen»-ért 4 forintot. A mesterasztalt alkalomra igérte megadni.

Ez év júl. 24-én szegődteti *Johan Zengel*-t öt évre. A 7 frt beíró-pénzt letette.

1817 jan. 5-én szegődteti *Ignatz Horwath*-ot, Horvát Ferencz helybeli polgári szappanfőzőnek fiát, öt évre. Letett 7 frtot, ami bécsi értékben 15 forint.

1818 nov. 24-én felszabadítja *Johan Zengel*-t. A 7 frt szabadító-pénzt letette, de a «freystück»-kel adós maradt.

1822 jan. 20-án felszabadította *Ignatz Horwath*-ot. Letett 7 frtot s emellett Freystückjét is beadta a ládába.

Június 28-án szegődteti *Mathias Zachar*-t, miután előbbi mestere *Andreas Spanik* ehhez hozzájárult. Letette a rendes taksát, a 7 frtot. Ugyanekkor fel is szabadítja a czéh. Erre megint lefizetett 7 frtot.

1827 jan. 6-án szegődteti *Ludwig Kuszÿ*-t s mivel ez már hét évet kitöltött nála tanulásban, egyben fel is szabadítja.[5] Lefizetett beíró- és szabadító-pénz fejében egyenként 7 frtot, összesen 14 forintot, «Freystück» fejében pedig beadott egy kis «Kaffe-Känchen»-t.

Ugyane nap szegődteti a Nyitrára való *Carolus Ruzsinszkÿ*-t öt évre. Letett 7 frtot.

1830 május 3-án szegődtette *Samuel Lettner*-t öt évre. A mester tette le a 7 forintot.

Ugyane nap jelenti *Szodomka György* a czéhnek, hogy unokaöcscse, *Georg Szodomka* Nyitráról 1829 aug. 13-án hozzá jött, hogy az édesatyjánál, *Szodomka János* nyitrai ötvösmesternél eltöltött tanulási időt itt két hónappal befejezze. Miután azonban a fiú atyjának időközben történt megbetegedése és bekövetkezett halála a fiú hazajövetelét megakadályozta, beiratása és kiiratása elmaradt, miért is ezt ma teszik meg a fiú jelenléte nélkül. Beírják tehát és fel is szabadítják, mivel tudják, hogy tényleg itt tartózkodott. A beíró- és kiíró-pénz fejében 14 frtot lefizetett, a freystück-ért letett 5 frtot.

1840 jún. 21-én szegődteti *Ferdinand Szalmovszky*-t, a turóczmegyei Kostyánba való Peter Szalmovszky fiát, négy évre. Következő feltételeket szabják: A hűségéről kezeskedik az atyja, ruházza ugyanő s fizeti a taksákat is. Ideje 1839 okt. 14-től számít. Letett 7 frtot.

1847 jan. 10-én felszabadítja *Petrus Woszary*-t, aki atyjánál, *Samuel Woszary*-nál teljes hat évet kitöltött. A fiú hat hónapig még *Georg Szodomkánál* is tanulásban állott. Az illetéket lefizette.

1849 febr. 15-én szegődteti és nyomban felszabadítja *Ferdinand Szodomka*-t, akinek ő a nagybátyja és gyermekkora óta apa-helyettese. A taksákat, tekintettel a teljesített szolgálatokra, a mostani viszonyokra és egyéb körülményekre, elengedik.

Ez évben czéhmester.[1]

Szodomka György — mint fennmaradt alkotásai mutatják — Bécs ötvösségének hatása alatt dolgozott. Művei közül ismeretes: Egy aranyozott ezüst, öntött, vert és vésett diszítésű kehely,[2] a beszterczebányai múzeumban. Talpa peremén s cuppáján ismételten a beszterczebányai hitelesítő bélyeg régi XVII. századbeli alakjában, de évszámmal, amely itt 1840.

A Beszterczebányai Városi Múzeum őrzi még a mesternek egy ékköves, talpas kely-

[1] U. ott. 44. l.
[2] U. ott. 43. l.
[3] Múz. és Kvt. Ért. 1914., 38. l.
[4] Múz. és Kvt. Ért. U. ott.
[5] *Ludwig Kuszi* Selmeczbányán lett mester. (L. a XIX. szd. 3. sz. 1865-i bejegyzést.)

[1] Múz. és Kvt. Ért. 1914., 40. l.
[2] *Divald K.*: Régi ötvösművek Beszterczebánya ág. hitv. ev. templomában. Arch. Ért. 1910. 22. l.

hét[1] és egy 1841-ből származó serlegét is,[2] az ottani ág. ev. egyház pedig egy másik kelyhet.[3] A zólyomi plébániatemplom tulajdonában van egy ostyatartója,[4] a M. N. Múzeum néprajzi osztálya birtokában pedig filigránművű gombjai vannak.[5]

Mesterjegye két változatban ismeretes:[6] elipszisben GS betűkből alkotott monogram és elipszisben GS betűk.

3. ROSENBERGER FERENCZ *(Franz Rosenberger, Franciscus). 1823—1882.*

1823 febr. 19-én bemutatja mesterremekét, melyet Joseph von Glabits czéhkommiszárius jelenlétében hibátlannak minősítenek. A «Capital Geld»-re 25 frtot fizet s ugyanakkor megigéri, hogy a czéhláda vagyonához megfelelő módon hozzájárul.[7] Erre a czéhbe iktatták.

A czéhregesztromban az elhaltaknak felsorolt mesterek között a 104-ik.

1828 aug. 20-án a czéh felszabadítja *Nikolaus Malagreda*-t, aki két évet töltött *Franz Rosenberger*-nél. Előzőleg *Libay Sámuel* mesternél tanult.[8]

1825 jan. 9-én szegődtette *Johan Hlavátsch*-ot, aki már bizonyos ideig *Bárány*-nál tanult. 1829 jan. 11-én felszabadítja.[9]

1830 május 3-án szegődtette *Johan Böhm* öt, aki már 8 hónapot tanult *Georg Wiener* körmöczbányai ötvösmesternél. 1832 szept. 16-án felszabadult, mivel a még hiányzó egy évét szülei 40 frttal megváltották.[10]

1833 okt. 13-án szegődtette *Samuel Biresch*-t. 1839 jan. 13-án felszabadult.[11](1858-ban lett tagja a pozsonyi ötvösczéhnek.)[12]

1833 okt. 13-án szegődtette *Ferdinand Tausch* prágai születésű ifjút. 1837 febr. 12-én felszabadították. A mester ekkor fia halála miatt távol van.[13]

1839 jan. 13-án *Emanuel Schaffarik*-ot szegődtette. 1843 jún. 25-én szabadult fel.[14]

1845 jan. 11-én *Mathias Alleram* nevű, körmöczbányai születésű ifjút szegődteti. 1846 jan. 11-én felszabadítja.[15]

1846 jan. 11-én szegődtette a Pozsony melletti Rakendorfból való *Andreas Hinko*-t.[1]

1849 júl. 29-én felszabadítja *Joseph Aleram*-ot, aki már apjánál, *Mathias Aleram*-nál négy éven át tanult Körmöczbányán.[2]

Ugyanekkor felszabadítja *Julius Schlosszer*-t, Altgeburgba való ifjút, ki *Carl Mixkszkynál (= Mixkovszki)* már volt tanulásban.[3]

1850 febr. 10-én szegődtette *Paul Kobrany* losonczi ifjút, aki *Samuel Kellernél* Losonczon volt eddig tanulásban.[4] *(Samuel Keller* Losonczon volt ötvösmester s mint ilyen a beszterczebányai ötvösczéh vidéki mestere volt. Lásd XIX. szd. 11. sz.)

1852 máj. 24-én a czéh szegődteti *Joseph Halama*-t négy évre, aki *Fr. Rosenbergnél* félévet már kitöltött. Felszabadítja 1855 szept. 22-én.[5]

1856 jan. 12-én *Anton Rosenberger* nevű fiát szegődtette s nyomban felszabadítja, miután tanulását az atyja teljes megelégedésére befejezte.[6] Lefizetett 1 frt beíró-pénzt,[7] 2 frt szabadító-pénzt és a Freystückért öt forintot, összesen 8 forintot. *(Rosenberger Antalt* 1863-ban iktatták kebelbeli mesterré. Lásd XIX. szd. 11. sz.)

1858 febr. 7-én *Wilhelm Emlert* szegődteti, aki már *Trauer Jakab* selmeczbányai ötvösmesternél négy éven át tanult. 1860 ápr. 30-án felszabadítja.[8] *(Emler Vilmost* 1871-ben iktatták be a beszterczebányai ötvösczéhbe. Lásd XIX. szd. 15. sz.)

1862 okt. 5-én szegődteti a pesti születésű *Carl Rosenberger*-t.[9]

1863 márcz. 15-én szegődteti *Joseph Francisci*-t Turócz-Hajból.[10]

1865 decz. 17-én felszabadítja *Ludwik Palkovicsot*, aki fivérénél, Ludwig Kuszi selmeczbányai arany- és ezüstművesnél három évet már eltöltött tanulásban, de *Kuszi* hirtelen halála miatt 1 1/2 évet itt szolgált, *Franz Rosenberger*-nél.[11]

(Ludwig Kuszy-t 1827 jan. 6-án szegődteti és — mivel hét évig már tanulásban volt nála — nyomban felszabadítja *Szodomka György* kebelbeli ötvösmester [XIX. szd. 2.

1—6 Múz. és Kvt. Ért. 1914. 40. l.

7 *Mihalik József:* Adalékok a beszterczebányai ötvösökhöz. Múz. és Kvt. Ért. 1913. 237. l.

8—9 *Mihalik J.:* Adalékok a beszterczebányai ötvösökhöz. Múz. és Kvt. Ért. 1913. 237. l.

10—11 U. ott. 238. l.

12 *Mihalik J.:* Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. Múz. és Kvt. Ért. 1911. 155. l.

13—15 *Mihalik J.:* Adalékok a beszterczebányai stb. 238. l.

1—6 *Mihalik J.:* Adalékok a beszterczebányai stb. 238. l.

7 *Mihalik J.* beszterczebányai ötvösökről szóló czikkében levő 2 frt beíró-pénz sajtóhiba. *Anton Rosenberger* 1 frtot s nem 2 frtot fizetett.

8—9 *Mihalik J.:* Idézett czikk. 238. l.

10—11 U. o. 239. l.

sz.] *Ludwig Kuszy* tehát mint ötvösmester Selmeczbányán telepedett le és itt halt meg.)

1869 aug. 18-án felszabadítja *Johan Francisci*-t, ki atyjánál már 4 évig volt tanulásban, de tanuló-éveit *Rosenberger Ferencz* nél töltötte ki.[1] *Francisci Jánost* 1869-ben mint Stubnyafürdőn lakó vidéki mestert iktatták a beszterczebányai ötvösczéhbe. (Lásd XIX. szd. 13. sz.)

1870 márcz. 26-án négy évi tanulás után felszabadítja *Adolf Reisz*-t.[2]

1872 szept. 8-án három évi tanulás után felszabadítja *Johan Bradács* körmöczbányai születésű ifjút.[3]

1845-ben második, 1858., 1861., 1865., 1866., 1869., 1870., 1872. években főczéhmester.

1882-ben meghalt Beszterczebányán.

Jelen folyóirat 1913. évf. 237—239. lapjain részletesebben vannak tárgyalva *Franz Rosenberger* inasszegődtetési és egyéb hasonló dolgai. Ugyanitt van megdöntve *Divaldnak* az a véleménye, hogy *Rosenberger Ferencz Libay Sámuel* tanítványa lett volna.

Kolbányi András kebelbeli ötvösmesterhez 1796 decz. 8-án szegődik egy *Laurentius Rosenauer*. Felszabadul 1800 jún. 29-én.

Mihalik J. idézett czikkében annak a véleményének ad kifejezést, hogy ez a *Laurentius Rosenauer* lehet *Franz Rosenberger* édesatyja s így lehet, hogy *Rosenberger Ferencz* édesatyjánál tanulta ki mesterségét.[4]

A Beszterczebányai Városi Múzeum őrzi egy delfines szárú, kagyló formájú díszedényét, 1840-ből;[5] a beszterczebányai róm. kath. tót templom egyik kelyhét;[6] Engelman Alfréd tulajdonában van *Rosenberger* műveiből egy áttört czukorcsíptető s egy kétkávájú gyógyszerészkanál;[3] ismeretesek még tőle evőeszközök az 1848—1859 közötti időkből[4] s egy jegygyűrű.[5] Négyféle mesterjegye ismeretes:[6] szívalakú félkörökkel csipkézett idomban FR betűk; téglalapalakú idomban ugyancsak FR betűk s teljesen kiírva a neve: *Rosenberger*. Ez utóbbinak kétféle változata van. Ha e két utóbbi jegyével élt, akkor még egy kisegítőjegyet is használt s ez a helyet jelző *Neusohl*. E jegy, miután csak *Rosenberger* nevével fordul elő, a mesterjegy kiegészítő részének tekinthető. A téglalapalakú idomba foglalt, FR betűkből álló jegyet csak aranytárgyak jelzésére használta.

4. KELLER DÁNIEL *(Daniel Keller). 1812—1835.* Losonczon lakik és mint ilyen, a beszterczebányai ötvösczéh vidéki mestere.

A czéhkönyv által elhaltaknak felsorolt mesterek között a 105-ik.

1812 febr. 2-án megjelenik kezesével, Samuel Belohorszkÿval, a czéh előtt s kéri Losonczra Land-Mittglieddé való felvételét. 15 frt lefizetése után «ist ihme placidirt worden».

1820 ápr. 4-én *Paul Zampori*-t (= Zámbori) *Daniel Keller* losonczi Landmeister kérelmére incorporálja a czéh azzal, hogy 1819 szept. 17-étől 1820 decz. 24-ig *Keller Dánielnél* tanulásban legyen. S miután nevezett más helyen már három évet tanulásban töltött, megengedi, hogy ez neki beszámíttassék. Letett 7 frtot.

1821 jan. 29-én a czéh felszabadítja *Paul Zampori*-t. 7 frtot letett.

1826 ápr. 1-én szegődteti a czéh *Samuel Keller*-t, *Daniel Keller* losonczi landmeister fiát édesatyjához, három és fél évre. Ideje — atyja kívánságára — 1824 júl. 1-től számít.

1827 nov. 8-án atyja írásbeli kérelmére felszabadul *Samuel Keller*. Letett 7 frtot, a freystück-öt ellenben 5 forinttal megváltotta. Miután keresztlevele nem volt, szóbeli bizonyíték után állapítják meg, hogy született 1808 aug. 21-én. *(Keller Sámuel* Losonczon lett ötvösmester s mint ilyet iktattak 1858-ban a beszterczebányai vidéki mesterei sorába. Lásd XIX. szd. 11. sz.)

1831 szept. 1-én a f. é. aug. 23-án özvegygyé lett Rosina Kolbany bemutatja a czéhnek *David Keller* 1831 ápr. 17-én kelt levelét, amelyben ez kéri, írják be tanulóját, *Szentpétery*-t öt évre. Ezt megteszi a czéh. Ideje 1830 jan. 11-től érvényes; a 7 frtot letette.

1835 október 24-én *Szent Péteri Joseph*-et, a czéhkomisszárius jelenlétében, mesterének megkeresésére felszabadítják. Ez alkalommal a megnevezett ifjú egy tejfeleskanalat (oberslöfl) rossz ezüstből (beadott) és négy rézlemezt metszett (4 Kupfer Blecher gestochen) s 7 frt taksát lefizetett. (Ez a *Szentpéteri József* nem tévesztendő össze azzal a *Szentpétery József* nevű ötvösmesterrel, akit alább, a XIX. szd. 9. száma alatt tárgyalunk.)

5. PETROVITS GYÖRGY *(Georg Petrovits, Petrovics). 1826.* Liptószentmiklóson lakik

[1–4] U. ott. 239. l.

[5] *Divald K.:* A Beszterczebányai Múzeum gyarapodása. Múz. és Kvt. Ért. 1913. 230—231. l.

[6] Múz. és Kvt. Ért. 1914. 40—41. l.

s mint ilyen, a beszterczebányai ötvösczéh vidéki mestere.

A czéhkönyvben az elhúnytaknak említett mesterek lajstromában a 106-ik.

1826 ápr. 16-án Michael Gurtsek liptószentmiklósi czipészmester útján kéri a czéhet, vegye kebelébe, mint Landmeister-t. Miután *Petrovics* Beszterczebányán, *Paul Kupecz*-nél kezdte tanulni az ezüstműves-mesterséget s ennek halála után *Andreas Kolbany*-nál fejezte be tanulását, ahol fel is szabadították s miután erkölcsi magaviselete a tanulási idő alatt s ezentúl is eléggé ismert, kérelmét szivesen teljesítik s őt mint Landmeistert felveszik. Fizetett 15 frtot.

1826 júl. 9-én a beszterczebányai czéh *Andreas Petrovits*-ot, aki fivérénél, *Georg Petrovits*-nál négy évet töltött tanulásban, felszabadítja. A 7 frtot letette. Freystück fejében bead egy szelenczét.

6. MIKOVINY JÓZSEF *(Joseph Mikoviny). 1830—1833.* Egerben lakik s a beszterczebányai ötvösczéh kebelébe tartozó vidéki mester.

Joseph Mikoviny Land Meister zu Erlau a czéhkönyvben felsorolt elhalt mesterek között a 107-ik.

1830 máj. 27-én kéri Land Mitglied-dé való bekebeleztetését. Ezt semmi szín alatt sem tagadják meg s annál inkább szíves készséggel megteszik, mert *Joseph Mikoviny* nemcsak tanuló-éveit itt, *Andreas Kolbany* kebelbeli ötvösmesternél kitöltötte, öt éven keresztül becsületesen és hűségesen szolgálván, hanem vándorlását is előírás szerint tette meg s ezalatt is magát tisztességesen és rendesen viselte. Ez alkalommal lefizetett 15 frtot.

1830 máj. 27-én, amikor *Mikoviny József* magát a czéhbe kebeleztette, kérelmére a czéh szegődteti hozzá *Johan König*-et tanuló gyanánt. De mert az már 17 éves, 160 frt lefizetése mellett három évre szegődtették. Ideje f. é. ápr. 1-től számít. Fizetett 7 frt beíró-pénzt.

1833 ápr. 20-án *Johan König* felszabadul. Fizet 7 frtot s a freystücköt megváltja 5 forinttal.

Mikoviny József apja, Mathias Mikovinÿ, Carl von Hollecznél ispán Dubraviczán.

7. HERRITZ ALAJOS *(Aloisius Herritz, Hritz). 1834—1845.*

A czéhkönyvben az elhalt mesterek névsorában a 108-ik.

Mesterségét *Libay Sámuel* ötvösmesternél tanulta 1820 jan. 16-tól 1824 jan. 18-ig.[1] Mestere oly feltétellel szabadította fel, hogy egy félévet ingyen, egy félévet pedig mérsékelt díjazás mellett tartozik nála tölteni. Szabadulásakor 7 frtot fizetett s átadott egy négy lat súlyú czukorhintőt, amit mestere, *Libay S.* 5 frt fejében vett át tőle.

1834 szept. 14-én kéri a czéhbe való beiktatását, ami a magas helytartó-tanács parancsára minden haladék nélkül meg is történt. Taksái: a szokásos mester-taksa, a remek elengedéséért és a mester-asztalért egyenként 25 frt, összesen 85 frt. Ezenkívül köteles Herritz a perköltségekhez is hozzájárulni. «Coram me: Carolo Bar. Vecker senatore et Commissario.»

1835 okt. 24-én szegődteti *Tesslák Joseph* zólyomi születésű ifjút öt évre. Ideje f. é. aug. 16-tól számít. 7 frtot lefizetett.

1837 jan. 21-én szegődteti *Paulus Sztaritskay* zólyomi születésű ifjút öt évre. Ideje 1836 szept. 1-től számít. Az 50 frt cautiót nagybátyja, a Radványban lakó N. Turza igérte letenni. A 7 frt beíró-pénzt letette.

1840 febr. 16-án *Teschlak Joszeph* felszabadult. A 7 frt szabadító-pénzt lefizette, a Freystücköt 5 frttal megváltotta.

Ugyane nap szegődteti *Gustl Fritsch*-et öt évre. Ideje 1838 nov. 30-tól érvényes.

1841 okt. 5-én felszabadult *Paulus Sztaritskay.*

1844 febr. 4-én szegődteti *Joseph Pelczel*-t, Alt Moletain, morvaországi születésüt, az olmützi kerületből, öt évre. A 7 frtot fivére tette le. Ideje 1843 okt. 1-től számít.

Ugyanez év október 28-án *Gustl Fritsch* felszabadult.

1845-ben még él, tagja a czéhnek, mert ez évben aláírja a *Szentpétery* dísztaggá való deklarálását.

Műveiből ismeretes egy keresztelési emlékérem,[2] filigrán foglalatban, 1833-ból való felirattal, a Beszterczebányai Városi Múzeum birtokában és hat nagy és négy kisebb barokformájú oltári gyertyatartó,[3] a beszterczebányai róm. kath. plébániatemplom tulajdonában.

Mesterjegye kétféle változatban ismeretes:[4]

[1] *Mihalik J.:* Adatok a beszterczebányai ötvösökhöz. 236. l.

[2] *Divald K.:* A Beszterczebányai Múzeum gyarapodása. Múz. és Kvt. Ért. 1913. 233. l.

[3—4] Múz. és Kvt. Ért. 1914. 41. l.

Heritz (cursív betűkkel), és Heritz név téglalap alakú idomban.

8. KUPECZ PÁL *(Paul Kupecz, Kupetz Paulus). 1843—1845.*

A czéhkönyvben az elhúnyt mesterek között a 109-ik. Mesterségét *Libay Sámuel* ötvösmesternél tanulta. 1812 febr. 2-án szegődtette a mester négy évre, de 1812 decz. 23-án éjjel megszökött tőle s miután újra való szegődtetését a czéh megtagadta, Körmöczbányán lépett tanuló-sorba.[1]

1843 jún. 25-én iktatják a czéhbe. Vándorlását befejezte s magát kifogástalanul és erkölcsösen viselte. Befizette a 25 frt illetéket. Beiktatásánál jelen volt Matthias Szinovicz tanácstag, commisszárius.

1845-ben tagja a czéhnek; *Szentpétery* dísztaggá való megválasztását mint ilyen irta alá.

9. SZENTPÉTERY JÓZSEF *(Joseph Szentpétery). 1845.* A beszterczebányai ötvösczéh dísztagja.

A czéhkönyvben az elhalt mesterek névsorában a 110-ik: «Szentpetery Joseph als Ehrenmitglid».

Ez a *Szentpétery József* nem azonos azzal a *Szentpéteri József* ötvösinassal, akit *Keller Dániel* Losonczon lakó beszterczebányai vidéki mester 1830 jan. 11-iki dátummal szegődtetett s akit a czéhkomisszárius jelenlétében 1835 okt. 24-én felszabadított. (Lásd XIX. szd. 4. sz. ötvösmester.)

Ez a *Szentpétery* József, kit a beszterczebányai ötvösczéh 1845 jan. 12-én dísztaggá választott, az újabbkori magyar ötvösség legkiválóbb ismert mestere volt. Született 1781 ápr. 12-én Rimaszombatban. Szülei: nemes Szentpétery Sámuel és nemes Huszt Erzsébet. Atyja puskaműves volt. A fiúban korán felébredt a művészi ösztön; 1796 aug. 29-én beáll inasnak Kassára *Vásárhelyi ötvös István* mesterhez s 1801 aug. 30-án szabadítja legénynyé a kassai czéh.

Már 1809-ben megalkotja első nagy művét Pesten, Nagy Sándornak a Granicus vizén való átkelését ábrázoló domborművet. Az arbelai ütközetet és Porusz király fogságbaesését ábrázoló domborművei egyaránt mutatják és hirdetik mesés művészetét, alkotó genialitását.

Igaz, hogy a domborműveinél a túlságos mértékben alkalmazott domborítás a munkák esztétikai szépségének rovására esik, e hibák azonban alig vonnak le valamit alkotásai értékéből. Említett munkáin kívül ismeretesek még a Budavár bevételét, a pozsonyi országgyűlést és Krisztust a kálvárián ábrázoló művei. Pesten készítette (1848-ban) azt a remek kelyhet is, amelynek kupáján az utolsó vacsora jelenete van fényes művészettel kiverve.[1]

1845 jan. 12-én dísztaggá választotta a beszterczebányai ötvösczéh. Az erről szóló okirat így szól:

Anerkennung des Kunstverdienstes.

1845 d. 12-ten Jäner.

Um auch einen kleinen Beweis an den Tag zu legen, dasz Gefühl und Achtung für Kunst in dem kleinen Zirkel der bürg. Gold u. Silberarbeiter in der königl. freyen niederungarischen Bergstadt Neusohl besteht: hat das sämtliche Mittl alda einstimmig beschlossen: Herrn Joseph Szentpétery, Bürger und Silberarbeiter aus Pesth, welcher ein Monath Aug. V. J. die Bergstädte besuchte als den *Ersten* Treibkünstler dieser Zeit! ehrend: Ihm die Einschaltung seines Namens in unser Mittls-Protocoll anzubiethen.

Nachdem H. Jos. Szentpétery diesen Beweis der Achtung dankend genehmigte, wurde Herr Joseph Szentpétery — eben so wie 1837. von Wiener Gold, Silber u. Juvellen arbeiter Mittl — als Ehren-Mittglied in unser Protocoll eingeschrieben.

Samuel Libay Obervorsteher,

Franz Rosenberger Untervorsteher,

Georg Szodomka, Aloys Herritz, Paul Kupetz.

10. MIXKOVSZKY KÁROLY *(Mixkovszky Carl, Mixszky, Mixkovski). 1852—1870.*

Atyja, Fridrich Mixkovszky, beszterczebányai polgári esztergályosmester.

Mixkovszky Carl neve a czéhkönyv által elhaltaknak felsorolt mesterek között a 111-ik. Mesterségét *Libay Sámuelnél* tanulta ki 1817 jan. 5-től 1820 szept. 7-ig. Oly föltétellel szabadult fel, hogy miután őt mestere szökése miatt nem volt hajlandó visszafogadni s más kebelbeli társ sem akarta magához venni, még hátralévő idejét nála töltse ki. Fizetett

[1] *Mihalik J.*: Adalékok a beszterczebányai ötvösökhöz. 236. l.

[1] *Mihalik J.*: Kassa város ötvösségének története. 1900. 310—311. l. és: Az ötvösség és a zománcz. 1913. 95. l.

a czéhnek «vür die Zeit ferkü (r) zun (g)» 20 frtot.[1]

1828 aug. 20-án mesterül kívánja magát felvétetni a czéhbe, de elutasítják.[2] Ez évben Radványban lakik.

1849 júl. 29-én felszabadul *Julius Schlosser* Altgeburgba való ifjú, aki *Carl Mixkszky*-nál *(= Mixkovszki)*, a város által jogosított arany- és ezüstművesnél éveit kitöltötte és *Rosenberger Ferencz*-nél befejezte.[3]

1852 máj. 24-én mint concessionált arany- és ezüstműves megkeresi a czéhet, iktassa a rendes mesterek sorába. Ezt annyival is inkább megteszi a czéh, mivel nevezett, mint concessionált arany- és ezüstműves, itt 8 évet töltött. Fizeti a fél taksát.

1861-ben második czéhmester.

1862 okt. 5-én szegődteti *Joseph Linhard* zólyomi ifjút három évre. 1 frt 60 kr taksát lefizetett.

1866-ban második czéhmester. Ez év szept. 6-án szegődteti és felszabadítja *Eduard Petrovski*-t, aki Körmöczön Schiller-nél 4 évet töltött tanulásban, befejezte pedig itt nála. Fizetett a beiratásért és szabadításért 3 frt 15 krt osztrák értékben. A freystück fejében szabad akaratából a kórházra 1 frtot letett.

1869—1870-ben második czéhmester.

Magántulajdonban fennmaradt két jelentéktelen müve: egy merőkanál[4] és egy egyszerű, profilozott talppal díszes sótartó.[5] Mesterjegye két változatban ismeretes:[6] az egészen kiírt *Mixkovski* név s az ellipszis idomba zárt CM betűkből álló monogram.

11. KELLER SÁMUEL *(Samuel Keller). 1858—1872.* Losonczon lakik és a beszterczebányai ötvösczéh vidéki mestere.

A czéhkönyvben felsorolt elhalt mesterek lajstromában a 112-ik.

Született 1808 aug. 21-én. A beszterczebányai czéh 1826 ápr. 1-én jegyzi be 3 1/2 évre tanulóul édesatyjához, *Daniel Keller* losonczi Landmeisterhez, ideje azonban 1824 júl. 1-től számít. Felszabadul 1827 nov. 8-án, amikor lefizeti a 7 frt szabadító-pénzt és a freÿstücköt 5 frttal megváltja.

1850 febr. 10-én czéh szegődteti *Franciscus Rosenberger*-hez *Paul Kabrany* nevű losonczi ifjút, aki három évet és három hónapot *Samuel Keller*-nél már kitöltött a négy teljes évből még hiányzó hét hónapra. Letette a 7 frt beíró-pénzt.

Ez év október 19-én felszabadul *Paul Kabrany*. A taksát letette, nevezetesen: taxa 7 frt, a freystückért 12 frt 30 kr.

1858 ápr. 4-én Losonczról kérelmezi, hogy a beszterczebányai ötvösczéhbe Land-Mittgliednak iktassák be. Miután átolvasták felsőbbségének bizonyítványát, mely kiválóságáról és mintaszerűségről szól, ezt megteszik. Taksa fejében fizetett 5 frtot.

1859 márcz. 3-án szegődteti négy évre *Ludwig Steinhibel*-t Losonczról. Ideje 1857 okt. 1-től számít. Az 1 frt 30 kr taksát lefizette.

1861 aug 25-én felszabadul *Ludwig Steinhibel*. Az 1 frt 57 1/2 kr osztrák értékű taksát lefizette.

1872 márcz. 25-én három évi tanulás után felszabadítja *Ludwig Faczonay*-t. A szegődtetés és felszabadítás taksája 3 frt 15 kr osztrák értékben. Lefizette. A freystück hibáiért a kórházra fizetett 1 forintot.

12. ROSENBERGER ANTAL *(Anton Rosenberger). 1863.*

A czéhkönyvben az elhúnytaknak feltüntetett mesterek között a 113-ik.

Édesatyja *Franz Rosenberger* helybeli ötvösmester. Már 1851 okt. 1-től volt atyjánál tanulásban, de csak 1856 jan. 12-én szegődtette formaszerűen. Ugyanekkor fel is szabadította, mert tanulását teljes megelégedéssel végezte. Ekkor bemutatta több művét, nevezetesen: rajzait, metszeteit és viasz domborműveit. 1 frt beíró-pénzt, 2 frt szabadítópénzt és a Freystück-ért 5 frtot befizetett.[1]

1863 márcz. 15-én nyitott láda mellett tartott ülésben tárgyalják *Anton Rosenberger* kérelmét. Bemutatta mesterremekét is, mely állott egy brosche-ból és egy pár fülbevalóból. 10 o. é. forint fizetése után felveszik.

13. FRANCISCI JÁNOS *(Johan Francisci), 1869.* Stubnyafürdőn lakik és a beszterczebányai ötvösczéh kebelébe tartozik mint e czéh vidéki mestere.

A czéhkönyv által elhúnytaknak felsorolt mesterek lajstromában a 114-ik: «Johan Francisci Landmeister aus Stubner Bad».

[1] *Mihalik J.:* Adalékok a beszterczebányai ötvösökhöz. Múz. és Kvt. Ért. 1913. 236. l.

[2] Az erre vonatkozó bejegyzés a czéhkönyvben a következő: «1828. 20-ten August Meldete sich Herr Carl Mixkovszkÿ ins Mittl, ober laut Gründen abgewiesen worden».

[3] *Mihalik J.:* Adalékok stb. 238. l.

[4–6] Múz. és Kvt. Ért. 1914. 41. l.

[1] *Mihalik J.:* Adalékok stb. 238. l.

Négy évet töltött tanulásban atyjánál, azután *Franz Rosenberger* helybeli ötvösmesterhez került s itt fejezte be inaséveit. Felszabadult 1869 aug. 18-án. 3 frt 15 krt o. é. fizetett.[1]

1869 ápr. 18-án szóbeli megkeresésre a czéh a stubnyai fürdőből való *Johan Francisci*-t felveszi s a landmeisteri jogokban részesíti. Fizetett o. é. 5 frtot.[2]

14. FRANCISCI FERENCZ *(Franz Francisci, Franciscy). 1869—1872.* Mosóczon lakik s a beszterczebányai ötvösczéh vidéki mestere.

A czéhkönyvben az elhaltaknak említett mesterek sorában a 115-ik: «*Franz Francisci Land Meister Mosoc*».

1869 ápr. 18-án szóbeli kérésre a Mosóczra való *Franz Francisci*-t Land-Meisternek beiktatják. Fizetett 5 forintot.

1870-ben (közelebbi kelet nélkül) szegődteti *Georg Geitzbacher*-t négy évre. Ideje 1868-tól számít. Fizetett 2 frt 7 krt.

1872 decz. 1-én felszabadul *Georg Geitzenbacher*. Fizetett 2 frt 7 krt, a kórházra 1 forintot.[3]

Fennmaradt egy kelyhe a mosóczi templomban.[4] Egész műhelyfelszerelése és számos rajza jelenleg fiánál, Francisci Lajos megyei várnagynál van Turóczszentmárton-ban.[5] *Divald K.* sok falusi úriháznál látta FF bélyegű ezüstműveit.[6] A Beszterczebányai Múzeumban mesterjegygyel ellátott ezüstgombokat őriznek tőle.[7]

15. EMLER VILMOS *(Wilhelm Emler). 1871—1872.*

A czéhkönyvben a meghaltaknak említett mesterek között a 116-ik.

Született Selmeczbányán. 1858 febr. 7-én szegődtették *Franz Rosenberger* kebelbeli ötvösmesterhez, miután bemutatta *Jacob Trauer* selmeczbányai ötvösmesternek 1857 ápr. 15-ről kelt elbocsátó-levelét. Felszabadult 1860 ápr. 30-án.

1871 márcz. 18-án a tanács által nyert «Gewerbe-Schein» alapján s mert bemutatta rubinkővel ékesített női gyűrűből álló mesterremekét, beiktatják a czéhbe. A czéhbe történt beiktatásáért 10 frt 50 krt fizetett. Ő az utolsó mester, aki a czéhregesztrom névlajstromában előfordul.

1872-ben második czéhmester.[1]

Műhelyfelszerelésének egyes darabjai, köztük ötvösasztala, özvegyétől a Beszterczebányai Múzeum birtokába jutott.[2]

A Székesfehérvári Múzeumból.

A múzeum néhány, e folyóiratban közölt antik, figurális tárgya újabban megfejtésre talált, melyekre érdekességüknél fogva e helyen hívjuk fel a szakkörök figyelmét. Az 1913. évfolyamban közölt két fövenypusztai szobortöredéket (192. l. 4. és 5. á.) dr. Schober Arnold bécsi archaeológus a következőleg fejtette meg: A római harczost ábrázoló alak (4. á.) tulajdonkép a Trojából kivonuló Aeneas, ki bal vállán atyját, Anchisest viszi, jobbjával pedig a kis Ascaniust vezeti. A szárnyas szobortöredék (5. á.) Icarus. Ezt igazolják a karon és mellen kivehető szárnyfelkötő szalagok. Ugyancsak az Értesítő 1913. évfolyamában (117. l.) egy állítólag Pompeiből származó Fortuna-szobrocskáról történik említés. Ez Paulovics István közleménye szerint (Arch. Ért. 1916, 195—197. l.) a ruházat, fejdísz és baljában levő bőségszaru alapján tulajdonkép Isis-Fortuna. A szobrocska magassága 12 cm., a jobbjában levő lapát letörött és csak kézben tartott vége látható. A negyedik újabban meghatározott tárgy az a Pázmándról származó terracotta dombormű, melyet az Arch. Ért. (1895, 432. l.) «Bacchansnő» czímen közölt. A reliefben dr. Láng Nándor egyetemi tanár Omphale lydiai királyné alakját fedezte fel. A királyné ruhátlanul van ábrázolva, vállán Herakles jelvényeivel: oroszlánbőrrel és buzogánynyal. A reliefet Láng szerint valamely gemmás gyűrű vésete után pannoniai mester mintázta. (Dr. Láng Nándor: Herakles és Omphale. Különlenyomat Budapest régiségei X. kötetéből, 1916, 27. l.)

1—2 *Mihalik J.:* Adalékok stb. 239. l.

3 A czéhkönyvben ez az utolsó bejegyzés.

4—5 Magyar Képzőművészek Lexikona. I. 525. l.

6 *Divald K.:* Turócz vármegyei kutatások. Múz. és Kvt. Ért. 1912. 13. l.

7 *Divald K.:* A Beszterczebányai Múzeum kalauza. 1909. 33. l.

1 Magyar Képzőművészeti Lexikon. I. 435. l.

2 *Divald K.:* A Beszterczebányai Múzeum gyarapodása. Múz. és Kvt. Ért. 1913. 229—230. l.

Libay Sámuel

ötvös

Czakó Elemér:

A drótművész.

Művészi Ipar

1905. 1. sz. 9–10. l.

(Arc Eeppel.)

Teljes élesrajz

R. T. BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI-ÚT 9.

A film drá
égés, egy
a vonaton,
mentés a v

Társszereplők:

VIRGINIA WEIDLER
FAY BAINTNER
GEORGE BANCROFT

Rendezte:
NORMAN TAUROG
a „Fiúk városa" alkotója

Libay Sámuel

Nobrász

Szüb. 1787 márc. 1.

+ 1866 aug. 7.

Szód

Toman 380 l.

Második, befejező
közlemény
Mur. és Könyvt. Ert.
1918. 2. szám

XVIII. század

1. Groszman Márton
2. Wozár Pál
3. Bellefgiecky (Bencsát) György
4. Ramszler János Henrik
5. Patrik Tamás
6. Schüszler Máté

Mihalik Sandor: A
Besztercebányai ötvösök a
XV – XIX. században

Líbay Sámuel

ötvös Bessbercebánya

1832

8 éo. Talpas cukortartó

Almásy-Teleki X, 1942

Libay Sámuel
ötvös

Almásy-Telekí II - 1939

II. EZÜST ÉS ÉKSZER.

621—840.

621. ALACSONY GYERTYATARTÓ. Besztercebánya, XVIII. század vége. 60.—

622. NAGY POHÁR, ezüst, poncolt díszitéssel. Magyar, XVII. század. Kb. 1286 gr. 300.—

623. TEJESKANNA FEDŐVEL, Libay munkája. Besztercebánya, 1823. 80.—

624. ECET-OLAJTARTÓ, 2 cukorszóróval, ezüst állvány, köszörült üvegpalackokkal. Kassa, 1836. Kb. 760 gr. 165.—

625. GYERTYATARTÓ, neobarokk. Pest, 1865. 317 gr. 50.—

637. ECET-OLAJTARTÓ, ezüst állványon, két üvegpalack. Pozsony, 1847. 50.—

638. OVÁLIS SÓTARTÓ, négy lábbal. J. K. mesterjegy (Jos. Krandi). Pest, 1805 körül. 45.—

639. TINTATARTÓ, fedelén Neptun. Bécs, XIX. század. 60.—

640. KÉT TALPAS SÓTARTÓ, csónakalak. „*A. Giergl*". Pest, 1818. 230.—

641. TALPAS TÁLKA, áttört peremmel. Bécs, 1834. 300 gr. 60.—

642. KIS GÓT POHÁR, tölcséres alak, peremén vésett reneszánsz dísz, övén és talpán gót övek. Magyar XVI. sz. e. f. 400.—

643. KÉT KÁVÉSKANNA, ovális, kúpos empire alak. Pozsony, 1810. Kb. 621 gr. 350.—

644. DÍSZKANÁL, reneszánsz díszítéssel. Késmárk, 1600 körül. 45.—

645. LÁBAS KANNA, fekete fafogantyúval. Pest. Poandtner József) 1790—1800. 550.—

646. TALPAS KANNA, empire alak, vésett és poncolt diszitéssel. Pozsony, 1811. 300.—

647. KIS KANNA FEDŐVEL, hordó alak. Pozsony, 1832.

Libay Sámuel

ötvös

lásd

Horvmagjötv Beisben

14. l.

Csorna János: A Libayak. Történeti Közlemények Abaúj-Torna vármegye és Kassa multjából.

I. 277. l.

Libay Sámuel

ötvös

vrád

Csányi Károly:

A budapesti amateur gyűjtemények kiállításának lajstroma.

Bpest, 1907. 195. l.

Libay Sámmel

l.

Wagner Profil

19. l.

einem auf seine [illegible] so stolzen

e Wichtigkeit der Goldschmiedekunst

on im Mittelalter bedeutende Gold-
noch nicht jene wichtige Stellung Rolle
Jahrhundert. In der gotischen Zeit
n dem Stile der siebenbürgischen
dekunst, die im ganzen Mittelalter
Kunst diente. Bei den charakteristi-
in der Ausführung der mit Gitter- bei den Draht
das der Unterschied, dass die Far- oder dann
r, die der Oberungarn lichter, leb-

n
hmen die ungarischen Goldschmiede
rhunderts und gestalteten es im übernommen gestaltet
echnik, als es in Ital ien nicht
se wurde es auch im XVII. Jh. ange- noch

Líbay Sámuel

özv.

Szana Szárév

72-C.

Libay Sámuel

beszterczebányai ötvös

XVIII. sz

cvód

Bárányné

573. l.

ÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
24 imót pk.	**25** Pál megtér.	**26** Polikárp	**27** A. Sz. János

Libay Sámuel

bentercsbányai ötvös

l.

Magyar Muzeum

1945. 34. l.

), csaknem szembenéz. Jobb
aljában pálmaágat tart. Nyilt
ıy veszi körül. Szűkujjú piros
zomántszegésű. A háttér ara-

— Lelt. sz. 1114. — Vétetett
rcatotól 100 lirán (89·60 K). —
17-én (279–94). — Az elszámo-
:zius 26-iki 12620 és az 1895
)admányi ívet. — Az elszámolást
28-iki 4561 (635–900) és az
ı. sz. leirat (464–901).
) adatok a Szépművészeti Múzeum-
rini da Murano: Magdolna. —
arini, dit A. da Murano: Sainte

lajstr. 4. l. — Verzeichniss N° 8.

Lubay Sámuel

otvs

l.

Magyar Nemzeti Múzeum

1945.88.P.

PESKE GÉZA. NEHÉZ MUNKA.

Libay Sámuel

otvós

wód

z

Genth Vereche

V. 133-l.

Arbeitsgruppe 25

Libay Lajos
ötvös

Lajos
2

Magyar Museum

1945. 40. l.

Libay Sámuel

Ötvös

Urád

Mátrneuzmuzkosz

78-l-

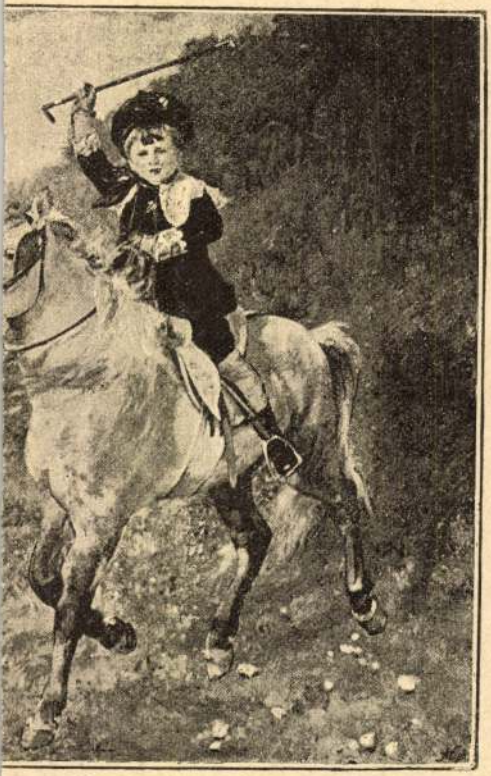

GETŐ KIS LOVAS.

Libay Sámuel

Thieme Becker

XXIII. 183. l.

(Lyka)

Libay Sámuel

Étvös Bertercebanja

irod

Kalmár János

A magjar kard
művészete.
Bp. 1938. 54. l –
55, 56. l. 91. l

Libay Sámuel

l.

Arv. Csanak 107. anke.

kat.

ber. és lajstr.

Régészeti Évkönyv I–II

Libay Sámuel

l.

Arv. Csarnok 111. aukc

Eat

bev. és lapstr

Györffy: Geschichte der Graner Basilika

Libay Sámuel
otvös

I.

A szépművészetek
könyve
Bp. 1940
11.25. l.

Egyetemi Könyvtár IV. 253.

Libay Sámuel
ötvös

vrod
s

Layer leirólapstr.

45, l -

tus híveinkhez!

athatós megsegitése csak egyháztársadalmunk
lása mellett lesz lehetséges.
rén minden, a legnagyobb szükség parancsát
református testvérünket: adakozzatok az alább
itű buzgósággal, amilyen gátját szakított vad-

kat, ruhaszekrényeiteket és kamaráitokat, hogy
ló tanúkká ellenetek és siessetek támogatására

ssága népünkért és hazánkért való sorsfordító

n felhívásunkat olvassák, írásban tegyék meg
vet sürgősen juttassák el az illetékes lelkészi

Dr. Zsindely Ferencné sk.
a Református Nőszövetség Országos elnöke

dó

LÓLAP

személynek

Libay Sámuel

ötvös ~~8.44. N 44/6~~

vród
2

Berenyi 48. l

Dubitza:

Terzépen nemtélhető melyne
„Carte von Dubitz
gefallene Treffen der K: K
L. de Vins, und die den
von Dubitza unter Com^d:
~~Kepen~~ a melyhez, az iránytú
alján, a mértékegység „
„Eroberung von Turkis
ve. Fölirata a felső jobb
tonsbrück, mit ihrer Br
grini Infanterie" kezde
Sappen, die Garnison vo
das Gewehr "befejezésü"
nern K: K: Buch: "Követ
quel voit l'Affaire de
sous les ordres du G. F.
bitza le 26 Aout par le

Libay Sámuel
ötvös

Talpas csésze, Libay Sámuel besztercze-
bányai ötvös műve, besztercebányai
ág. ev. egyház tulajd.

VIII. 38.

Mur. és Kut. Ert.

Mihalik Sándor: Tafner ékszerek.

nő nagygyá Tafner Vidor kísérletezéseinek a jelentősége és a súlya. És éppen ma, midőn a párisi kiállításon még soha nem látott mértékben ötven nemzet vetekedik és igyekszik művészetének értékeit propagandisztikus eszközökkel fitogtatni és amikor a külföld érdeklődése mellett idehaza is számon kérjük, hogy iparművészeink milyen kísérletezésekkel iparkodnak létet, célt, feladatot és álmot megvalósítani, időszerűnek látszika magyar zománcművészet e csendes és szerény munkásának az értékét is lemérni és a művészetét is vizsgálat alá venni.

*

A magyar művészet sok tehetségéhez hasonlóan, Tafner is másirányú kísérletezései révén és más területről került a művészet mezejére. Negyedszázaddal ezelőtt besztercebányai középiskolai tanár korában a bécsi Reichert gyár megbízásából optikai célokra való üvegfajták kémiai összetételének kiszámításával és elkészítésével foglalkozott. A Tátrát festő Olgyai Viktor bátyjának, Bertalannak feltűntek búvárkodásai és ő Tafner figyelmét a zománcokra terelte. Tudatosan ösztönözte őt a hanyatlásnak indult magyar zománcművészet nívójának emelésére. Buzdításai folytán Tafner a zománcok kémiai vizsgálatait is megkezdte s egyforma szeretettel foglalkozott a fémzománcokkal és a keramiai mázakkal, főleg a sajátságos szín és fényhatású mázak előállításával. Japán modorú és stílusú edényeket készített és ezeket olyan csurgatott mázzal borította, melyekbe achátszerű, lefolyó színek vannak keveredve akként, hogy azok rajza a máz opálszerű áttetszősége következtében azonban bizonyos mélységig a máz belsejébe is követhető.

Ebben az időtájban a fénykorát élő Wiener Werkstätte-ből Peter Breithut szobrász felsőmagyarországi tanulmányútján felfigyelt ezen érdekes kémiai kísérletekre és Tafner egyik vázáját a bécsi iparművészeti múzeum számára megvásárolta. Ezen elismeréstől fokozottabb ösztönzést nyerve, az ötvösségben használható folyatott zománccal próbálkozott és csakhamar jelentős haladást is ért el. A fémzománcokkal és kerámiai mázakkal való egyidejű foglalkozás könnyen megérthető, mert hiszen mindkettőnek anyaga azonos. A különbség tulajdonképen csak abban áll, hogy míg az ötvöszománc a tengelyben teljesen készre van olvasztva, úgy, hogy égetéskor a zománc pár perc alatt buboréktalanul megömlik, addig a kerámiai máz alkotó részei csak annyi kovasavval vannak összeolvasztva, hogy a megolvasztott fritta vízben oldhatatlan legyen. A kaolinnal és kovasavval összeőrölt fritta égetéskor magán az edényen sok buborékolás után, pár óra alatt ég símára.

Tafner nem elégedett meg a zománcok előállításával, hanem — hogy szépségük érvényesülhessen — kedvükért az ötvösség fémtechnikáját is megtanulta. Filigránnal speciálisan a világháború után kezdett foglalkozni, főleg attól a kényszertől hajtva, hogy beszerezhetetlen drágakövek hiányában mégis díszes előállítású ékszereket készíthessen.

*

Besztercebánya a magyar ötvösművészet filigránműves történetében amúgyis már nagy szerepet játszott. Tafner Vidor előtt egy századdal Libay Sámuel próbálkozott vele és az alkotóláztól gyötört, de megrendelés nélkül tengődő művészetét filigránműves bogarak és szoborművek útján váltotta valóra. Tafner nem a Libay-féle filigrán technikát folytatta, hanem az élére állított fémszalag (filigrándrót) vonalszerű hatását felhasználva, eleinte egyszerűbb, majd összetettebb motívumokat rajzolt vele. Az ilyen egysíkban fekvő egyszerű drótrajz nem elég erős és nem is tömeges arra, hogy ékszerként állandóan viselni lehessen. Minthogy az ilyen, alig 1 miliméter vastag drótrajzba foglalt kő aránytalanul magasra kinyúlik a térbe, a filigránt egymásra fektetett több rétegben kezdte alkalmazni. Először csak a kőfoglalatot vette körül koszorúval, majd a kőfoglalat körül alkalmazott több filigránrétegen kívül magát az egész ékszert is 3, 4, esetleg még több rétegből rakja össze. Az ékszer ilykép a csipkeszerű egysíkúságból kiemelkedve tömegessé, térhatásúvá és egyben technikailag szilárddá válik. A térbeli hatást még növeli, hogy az egyes rétegek nem megszakítás nélküli folytonosságban fedik egymást, hanem a feldolgozott motívum rajzának megfelelően: a hangsúlyozott részek (virágok, levelek) több rétegből állanak, tehát magasabbak, mint az alap, amelyből kiemelkednek. Ez a Libay technikájától való eltérés alapja; Libay és a velenceiek, bosnyákok stb, a térbeli hatást az egysíkú filigránlap meghajtásával érik el, legfeljebb itt-ott alkalmaznak ugyancsak egysíkú, görbített virágokat, addig Tafner a térbeli hatást az alapsíkra való ráépítéssel éri el. Korlátokat szab ennek a technikának az a körülmény, hogy az így egymásra helyezett filigránrétegek, „emeletek“ oldalról nézve könnyen kosárfonásszerű, más esetekben meg lépcsőzetesen emelkedő terraszszerű hatást kelthetnek. E zavaró momentumot olykép igyekszik kiküszöbölni, hogy a kiemelkedő motívum határelemeit tevő kaccsokat, volutákat, vagy akár a motívumokat is élükre hajlítja s ezzel megszakítás nélkül, lejtős felülettel emeli ki egymásból az emeleteket. Ezen az úton még tovább is ment és a motívum egyes részeit egyenesen, vagy hajlítottan ferdére állítva alkalmazta és sokszor több síkot átugorva, az alapot a legfelső emelettel kapcsolta össze. Ez a módszer lehetővé teszi a megkívánt szilárdság mellett a tömegszerű, plasztikus hatásnak a levegős csipkeszerűséggel való egyesítését. Ezeken az ékszereken már nem látunk rétegzettséget, az összes részek — 100—150 darabka — egybefüggő szerves egészet alkotnak, fizikai és művészi egységet. Ez olyan sajátságos és egyéni technika, amelynek párját, vagy hasonlóját Tafner művészetén kívül nem találjuk sehol.

A további fejlődést az összetettebb rajzok alapján történt megoldások és a térbeliség fokozása jelentik. Természetes, e téren csak bizonyos korlátok között óvatosan kell elindulni, mert ebbe az irányba való továbbhaladás amúgy sem kecsegtet sikerrel. Tafner megmaradt a térbeliségnek erőszakoltság nélkül elérhető állapotában, technikai készségével együtt fejlődő rajztudása pedig az egyszerűbb logikus megoldások felé irányította. Ékszerei mind „egyes darabok“, több egyforma ékszert sohasem készít.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1937.

A filigrán és a zománc egyesítésével mindig foglalkozott. Minthogy égető kemencéje nem volt, próbálkozásaihoz a még Besztercebányán kiszámított és maga készítette ólommentes zománcokat használta, amelyeket színük és fényük sérelme nélkül fúvócsővel, vagy akár forrasztó lámpával is rá lehetett égetni a fémlapra. Két ilyen zománcot használt, egy tejszerűen átlátszatlant és egy ködösen áttetszőt. Első zománcait a japán modorú edények folyatott mázához hasonlóan kerek rézlapokra égette és ezeket úgy foglalta ékszerbe, mint a köveket szokás. A technika birtokában, az évszázadok előtt nagy fényben ragyogott és már többször felújítani szándékolt sodronyzománccal kezdett kísérletezni. Az átlátszatlan zománc és az ezüst olvadási pontjának közelsége miatt rézlapon színezüst drótot használt. A ködszerűen áttetsző zománc olvadáspontja még magasabb lévén az ezzel készült rekeszzománcoknak nemcsak az alaplemezét, de a rekeszfalakat alkotó drótokat is rézből, vagy tombakból készítette. Erre a megoldásra a korlátolt anyagi eszközök kényszerítették. Technikailag a feladat azonban jól van megoldva, mert ha nem szorulna a rézben való munkálkodásra, hanem a rekeszeit színaranyból készíthetné — (ami a zománcnál nehezebben olvad) — akkor gyönyörű hatásokat tudna elérni.

Sajátsága, hogy zománcait nem csiszolja, hanem azt a természetes égetési felületet hagyja meg, miként az a kemencéből kikerül. A sodronyzománc felületét természetszerűleg nem is lehet lecsiszolni ; ő még a rekeszes zománcot sem csiszolja, sőt tovább megy és a motívumok zománcát kidomborodó, a hátterét pedig homorú felülettel égeti be. A századeleji francia ötvösművészetben ragyogó munkásságával maradandó emléket hagyó René Lalique az ötvös-zománc különböző vastagságú rétegelhelyezésével is tulajdonképen hasonló törekvésekkel próbálkozott. Amíg Lalique az eredményt köszörűléssel érte el, addig Tafner ezt a magyar ötvösség régi gyakorlatának hagyományához híven olykép, hogy a kiemelkedőbe több zománcanyagot, a motívumok homorú részébe pedig kevesebb materiát alkalamaz. Ennek az eljárásnak a technikája nagyon nehéz. A csordulásig teletöltött rekeszek megolvadt zománca igen könnyen átömlik a szomszéd, majdnem üres rekeszbe, vagy ami még gyakoribb, két teli rekesznek a zománca az alacsony válaszfalon át egymásba folyik s az egész munka végérvényesen tönkre megy. Az eredmény azonban megéri a fáradságot, mert az egymás mellett fekvő, különböző színű, egymással váltakozó, domború és homorú felületekről való fényvisszaverődés játéka nagyszerű. Tafner ezen zománcait rézlapon színezüst rekeszekkel készítette és díszes filigrán keretekbe foglalta.

Dr. Say Géza tanügyi tanácsos az Orsz. Irodalmi és Művészeti tanács főtitkára, aki akkor még Székesfehérvárott volt, felismerte a zománcok jelentőségét és Tafnert a vezetése alatt álló képzőművészeti egyesület kiállításaira először vendégül, majd rendes tagul meghívta és munkásságát azóta is figyelemmel kíséri.

A szűk anyagi eszközökkel küzdő művész a zománcait mind szabad tűzön, fúvócsővel készítette. Ez a mai korban már technikai primitívségnek számító művelet hátráltatta és megkötötte. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat előterjesztése alapján Bornemissza Géza iparügyi miniszter a nagytehetségű művész számára egy tokos kemencének Székesfehérváron való felépítésére államsegélyt juttatott. Az elektromos áramú kemencét saját tervei alapján maga a művész el is készítette és ennek a segélyével elérte művészi vágyainak legmagasabb régióját, amennyiben ezzel a kemencével megkezdhette az átlátszó azsúrzománc készítésének előkísérleteit. Szabadtűz helyett a kemence használata lehetővé tette a zománcnak a filigránmunkával együtt való veszélytelen égetését és felszabadította a kompozíciót a technikai szükségszerűség uralma alól, lehetővé tette a zománc és filigrán szerves egésszé való egyesítését, ami művészetének ugrásszerű fejlődését eredményezte. Ezt legjobban a Budapesti Székesfővárosi Képtár őrizetében levő mell-ékszerének egy későbbi művével való egybevetésénél látjuk. Tapasztalhatjuk, hogy levegősebb, „monumentálisabb" és a zsúfolásból felszabadult, szervesebb és tökéletesebb kompozíciókat sikerült elérnie. A Főváros tulajdonában levő ékszer a szabadtűzön készült égetés koronájának tekinthető ; részleteiben remekül kivitelezett, technikailag is teljes tökéllyel megoldott mű, hiszen ennél az eljárásnál rendkívül kell ügyelni arra, hogy a zománc meg ne égjen és a filigrándrótok a láng szélén el ne olvadjanak. E technikai kényszerűségek és követelmények természetesen a tervezésre is kihatnak, mert a veszélyeztetett helyeken a drótszálakat sűrűbben kell alkalmazni, hogy a láng melegét elvezetve, már az első ráfúvás alkalmával az egész ékszer ne legyen kitéve az elolvadás veszedelmének.

Az a törekvése, hogy a zománcok kereteinek tömörségét elkerülje, már a rózsamotívumú csüngőin és egyéb filigránzománcú mell-ékszereinél észlelhető. Ebben az irányban való továbbhaladásra Szablya János tanácsai és útbaigazításai vezették reá, valamint az is neki köszönhető, hogy a szabadtűz szegényes palettája után a kemence korlátlan színlehetőségei nem csábították végleg a polichromia útjára, hanem utolsó ékszereit a valeurszerűen alkalmazott színek oly díszkrét és előkelő hatásúvá teszik.

Az azsúrzománc sikeres alkalmazása nemcsak Tafner, hanem az egész egyetemes művészet nagy teljesítménye. A nagyszámú és különböző zománcozási technikák művelése között egyike a legnehezebbnek. A magyar szentkorona bizánci készítményű alsó részén is találkozunk azsúrzománcos részletekkel. Az azsúrzománcot többnyire úgy állítják elő, hogy fémlapokra égetik s aztán a fémfeneket lecsiszolással eltüntetik. Tafner azsúrzománcos beégetéseinél csillámalapot használ. Ez az eljárás csak átmenetileg oldja meg a kérdést, mert hiszen a csillámalapon való égetés az azsúrzománchátlapot egyenetlenné teszi és ezáltal törésszerű hatások mutatkoznak. Ezen zavaró és kellemetlen jelenségek kiküszöbölésére gondoskodni kellene, hogy az illetékes fórumok csiszolóberendezést juttassanak neki. Mert csak ennek a se-

t. i. a 2-dik kötet teljesen csak 1792. évvel jött közönség elé, s ezzel a vállalat befejeztetett.

„*Orpheus*“ havi folyóiratot inditott meg Kazinczy, *Széphalmi Vincze* álnév alatt. Előrajza szerint tárgya : „a józan gondolkozás, az igazabb izlés és nyelv tökéletesitése, hová leginkább a Poezis tartozik, s a magyar Történetek.“ Ezen szép czél és törekvéshez csekély szerencse járult. Az 1-sö füzet februárban került ki sajtó alól Kassán Landerernél, az utolsó, az az 8-dik füzete 1791-dik évi septemberben jelent meg. „A nyomtató gazsága miatt, a ki 11 hónap alatt 2 árkust nyomtattatott, a 8-dik darabnál félbeszakadt,“ igy ir Kazinczy Kishez 1793-dik évi julius 27-én.

Egy másik vidéki városban, jóllehet szint oly küzdelmekkel, inditák meg ifj. *Kármán József* és *Pajor Gáspár* az „*Urania* ‘ czimü „negyedes irást“ „a szépnemnek mulattatására és képzésére ;“ mely 1794-ben Váczon látott napvilágot, — de még ugyan azon évben elakadt a 3-dik füzettel.

Ide sorozhatók még : a *Sándor István* által Györött kiadott „*Sokféle*“ czimü gyüjtemény; tartalmát encyclopae likus összegyüjtött apróság, közben sok érdekes magyar történeti és nyelvészeti czikkek tevék. Megindult ezen gyüjteményes munka 8 rétü könyvalakban 1791-ben és tartott 1801-ig, mely évben a 8-dik kötettel megszünt. — *Molnár János* „*Magyar Könyvháza*“ 8 rétben Pozsonyban és Pesten jelent meg 1783-ban és folyt 1803-ig, összesen XIX. szakasz, vagyis kötet jelent meg belőle, tartalmát minden nyelven megjelent, hazai és külföldi könyvek kivonata, és birálata tevék. — Erdélyben 1793 évvel indult meg *Benkő Ferencz* „*Parnassusi Időtöltések*“ czimű folyóirata, melyből 1800-ig 7 füzet jelent meg.

Magyar és német lapok folytatták már rendes pályájokat, midőn 1783 julius elejével az első szláv lap megjelent Pozsonban „*Presspurske Nowiny*“ czim alatt, mint azon év márczius 29-én kiadott programmból kitünik, a szláv nyelv néhány pártolóitól életre hozva. Tállay Daniel költségén Landerer János Mihály nyomdájában, később Weber Simon Péternél nyomtatva, szerkesztője volt *Leska István*, a magyar szláv evang. egyház kántora és a polgári evang. iskola tanitója; hetenként kétszer 8-ad rétü féliven jelent meg, közönséges hirlapi tárgyon kivül, tudós hirdetéseket is foglalt magában. 1785-ben Leska a prágai evang. egyház lelkészévé neveztetvén ki, *Viszkidenszky János* vette által a szerkesztést; és midőn ez deczember 28-án Felső-Szelybe hivatott meg lelkésznek, 1786. elejével *Kromp István* folytatta a szerkesztést, ki Leska és Viszkidenszky utóda volt a tanitói széken. Ezen év végével a lap bevégzé pályafutását. — „*Stare Nowiny liternjho Umenj.*“ Ezen havi folyóiratot Beszterczebányán 1785-ben *Doleschal* mosóczi, *Plachi* sz. mártoni, és *Hrdlicska* miglódi lelkészek adták ki, de nem sokáig tartott.

Ezzel bevégeztem a mult századbeli hirlapirodalmunk ismertetését. Kitünik ebből, hogy mig a század elejével alig tarthatá fenn magát két rendes lap, jelenleg mindenkinek, ki csak némi kis müveltségre tart igényt, oly napi szükségévé vált a hirlapolvasás, mint a mindennapi kenyér; nem is csüggedhetünk hirlapirodalmunk jövőjén, ha figyelembe veszszük, hogy jelen év elejével a magyar hirlapok száma már is hatvanra szaporodott! Hogy mennyire felelnekmeg ezek czéljoknak? annak megitélése más térre tartozik.

Szinnyei József.

TÁRHÁZ.

Szózat a honi dalárdák érdekében.

Minden rosznak megvan a maga jó oldala!

Lehetetlen e példabeszéd alaposságát be nem ismernünk, ha tekintjük, hogy árva hazánk jelenlegi mostoha sorsában a politikai térről leszoritott egészséges erők mennyi szorgalommal, mily bámulatos kitartással s sikerrel fordulnak azon térre, hol a mozgás szabadabb, s oly eszközök léteznek, melyek a nemzeti nagy czél kiviteléhez, hazánknak az európai müvelődés szinvonalárai emeléséhez, aránylag tényezőkül tekinthetők.

Még alig hangzott el a hazánk anyagi érdekei előmozditása tekintetéből országos tekintélyek vezérlete alatt meginditott vasuti hálózat terve; még füleinkben cseng egy lelkes honleánynak, a szinmüvészet s zengzetes nyelvünk terjesztése tárgyában tett nemes buzditása s példaadása; még hallani véljük a nagyszerű eredmény elsorolásait, melyeket a nevére büszke magyar nemzet terményeinek kiállitása, természettől nyert ügyességének s hajlamainak kiképezése s szorgalma által, a müvelt külföld előtt aránylag és a körülményekhez képest szépen kivivott : s már ismét és ismét ujabb jelenségek mutatkoznak, melyek mind oda irányozvák, hogy a külföldnek megmutassuk, miszerint nem ugyan szuronyok tekintetéből, hanem a szellemi müveltség alapján velük megmérkőzni, nálunk a jóakarat soha sem hiányzott.

Minden haladásnak indult s minden szellemi fegyver mozgásba tétetett, hogy önmagunkat némileg kárpótoljuk.

Mindezen mozgalmakat csak azért hoztuk fel, hogy a közönség figyelmét, a müvészet egyik mostohán kezelt s elhanyagolt ágára figyelmeztessük s e tárgyban egy szerény inditványnyal lépjünk fel.

A figyelmes vizsgálódó előtt lehetetlen volt fel nem tünni, hogy ujabb időkben alig van város vagy népesebb hely, hol kisebb-nagyobb számu alkalmas egyénekből ugynevezett dalárda-egyletek ne alakultak volna, melyek kisebb-nagyobb eredménynyel mind gyönyörü népdalaink betanulásán s terjesztésén fáradoznak.

Ily egyes dalárdák azonban, üdvös eredménynyel működhetnek s a helyi érdekek- s igényeknek megfelelhetnek ugyan, azonban elszigeteltségüknél fogva nagyobbszerü eredményt fel nem mutathatnak.

Lehetetlen e helyen — talán elfogultsággal, de semmi esetre sem képzelgésből — egy képet magunk elé nem idéznünk, azt tudniillik : midőn — más országok szokásos eljárásait követve — hazánk történetének valamely ünnepélyes pillanatában, az összes magyarországi dalárdákból kiválogatott, s e czélra összegyült 2—3000 egyén ajkairól szükséges zenei képzettséggel s még több lelkesedéssel hallanók azt a gyönyörü imádságot, mely igy kezdődik : „Isten áldd meg a magyart!“

Mi e pillanatot annyira ünnepélyesnek, annyira nagyszerünek képzeljük, hogy lehetetlennek tartjuk, miszerint az a nagy hatalom oda fenn az égben rá ne mondja az *Amen*-t!

Felhívjuk azért röviden a tudomásunk szerint Pesten is székelő dalárda-egyletet s annak sok érdemü igazgatóját *Thill Ferdinánd* urat, hogy mint központi s igy vezérszerepre hivatott egylet, álljon élére az ügynek, tegye magát a többi egyletekkel összeköttetésbe, s a kivitel, valamint a nagyszerü eredmény nem fog kimaradni! — *Halász József*, a szegszárdi dalárda alakitója.

A „Zenészeti Lapok“ szerkesztője e felhivást a következő ohajtással kiséri, melyet részünkről is örömest aláirunk :

E korszerű s lelkes felszólitásnak csak mielőbbi s mentől nagyobb mérvbeni sikert kivánunk. Azonban el nem mulaszthatjuk t. felszólító urat figyelmeztetni arra, hogy jelenleg nem működik már azon nagy városok példája szerint szervezett dalárdaegylet a fővárosban, mely pár évvel ezelőtt oly szépen virágzott s közel 7—800 működő s pártoló tagot számlált *Thill Ferdinand* lelkes igazgatása alatt. A lázas politikai viszonyok majd a későbbi mindent elhalni engedő apathia e szép jövőjü egyletnek is elmetszé életerét. Az egyetemi ifjuság dalárdája pedig sokkal ingatagabb alapokon nyugszik, minthogy ily nagyszerű központositásra képes lenne. — Őszintén bevalljuk tehát, hogy e részben csak a t. felszólító ur által is felhivott *Thill Ferdinánd*-ot tartjuk azon egyedüli egyéniségnek, ki ismét élére állván az ujból szervezendő fővárosi dalárdaegyletnek, az elérni szándékolt nagyszerű eredményeket szokott s ismert kitartása, ügyszeretete s szakértelmi képessége által valósitani képes. — Az ország minden nagyobb városában, községeiben alakulnak már dalárdaegyletek. S valóban pirulni kell, hogy a fővárosban nemcsak nem alakul uj meg uj, de a már virágzó is feloszlásnak indult. — Ragadja ismét *Thill* ur kezébe a zászlót; szedje össze az egykorinak romjait, elevenitse fel az egykori lelkesedést s mutassa meg, hogy szilárd akarat minden gátak ellenére is képes győzelmeskedni. — A számos hazai dalárdák mint testvérek kérik erre a hazai müvészet s mivelődés érdekében!“

A budai országos szölö- és kertész-iskola.

A magyar Gazdasági Egyesület szőlész- és kertész-képezdéjében folyó augusztus 28-án fog meg tartatni a nyilvános vizsga délután 4 órakor Budán az országos szőlő- iskolában.

Figyelmeztetjük, és szivesen meghivjuk intézetünk ez ünnepélyére az ügybarátokat, minthogy intézetünkből az idén már 12 fiatal ember keresztülesvén a vizsgákon, ki fog lépni a praktikus élet terére, mint elméletileg és gyakorlatilag felavatott apostola e szakoknak.

Figyelmeztetjük továbbá egyuttal a Gazdasági Egyesületek és községek előljáróit, s szintugy az egyes szülőket is arra, hogy még egész oktober kezdetéig egy két ifjut az intézetbe képesek vagyunk befogadni, az eddig is szokásban volt feltételek alatt t. i. a tanitvány fizet mindennemü ellátása és tartása fejében, — a ruházatot ide nem értve, — az I. évben 105, a II. 84, a III. 63 ftot o. é. Köteles a 3 évi tanfolyam alatt télen át magát a szaktudományokban, nyáron át a szőlész- és kertészeti munkákban gyakorolni. Hogy ezekre képes legyen az ujonez, kell : hogy legalább is 16 éves legyen és olvasni és irni tudjon magyarul, vagy szükség esetében legalább németül. Bővebb és kimeritő értesitést ad levélbeli megkeresésre az alólirt. Kelt Budán 1862. évi augusztus 19-én. Dr. *Entz Ferencz* igazgató.

Irodalom és müvészet.

\+ (*Megjelent uj könyvek.*) Heckenast Gusztáv kiadó-hivatalából ismét több érdekes mű került ki egyszerre, névszerint :

„*Költemények.*“ Irta *Dalmady Győző*. A diszes kiállitásu s 260 lapra terjedő könyv 89, legnagyobb részt lyrai költeményt foglal magában, melyek közt nehány forditás is van Beranger, Hugó Viktor és Lamartine költe-

ményeiből. A ki a jelen költeményfűzéren csak futólag is végig megy, meggyőződhetik, hogy az költészeti irodalmunknak diszére válik. A könyv Nyáry Pálnak van ajánlva, s kapható 1 ft. 50 krért.

„*Két élet.*“ Szeszélyes regény két kötetben, irta *Jósika Miklós*. Ára 2 ft. Ajánlat helyett közöljük a szerzőnek előszó helyett irt következő szavait: „Ki a szeszély ábrándjai alatt szereti az egészséges valót fölkeresni, könnyen reá fog arra találni; — a ki pedig csupán mulatni akar s a sorok közt olvasni nem szeret — — legalább párszor nevetni fog; s ez is jobb mint semmi, most, mikor oly kevés ember van, ki szivéből nevethet.

„*Az Á'latország képekben.*“ A mulatni (és tegyük hozzá : tanulni) szerető ifjuság használatára irta *Sárvári Elöry Andor.*“ Az igen szép kiállitásu s 247 kis negyedrét lapra terjedő könyv, 122 fametszvénynyel van diszitve. Ára 2 ft.

„*Nemzetgazdaság- és pénzügytan.*“ Rendszeres tan- és kézikönyvül irta *Kautz Gyula*. Ezuttal a jeles munka első fele jelent meg, mely 304 sürü nyomott lapra terjed. A második fele oktoberben fog megjelenni. Ára 4 ft.

„*Magyar Törvénytár,*“ melynek megjelent első kötete *magyar váltó-kereskedelmi* és *csődületi* törvények érvényben levő szövegét hozza, tárgymutatóval ellátva. Összeállitotta *Babos Kálmán*. Zsebkiadás. Ára 1 ft.

△ (*Uj zenemüvek.*) Rózsavölgyi műkereskedésében megjelentek : 1) „Éljen Ő !“ Csárdás, zongorára szerzé *Csillag* Józsi. Ára 60 kr. 2) „*Nehéz idők járnak !*“ Csárdás, zongorára *Csillag* Józsitól. Ára 60 kr. 3) „*Dalárda-négyes*“ (Rákóczy-quadrille) zongorára szerzé *Nyisnyai* Gusztáv. Ára 60 kr. 4) „Répertoire du theátre national, petites fantaisies faciles et instructives sur des motifs d'operas favoris hongroises, par Amédée *Kovált-sik*. „Két huszár“ Doppler Ferencztől. Ára 1 ft. 5) „*Nemzetiségek lantja.*“ Zongorára szerzék *Windt* Mór, *Petényi* Otto és *Veszter* Imre. Ára 1 ft. 6) „Trieszti kéjvonat“ franczia négyes. Szerzé *Pekarek* V. Ára 60 kr.

△ (*Kőváry László*) szept. hó 1-én veendi át a „Korunk“ szerkesztését.

⊙ (*Szigligeti Annát*) a nemzeti szinház igazgatósága szerződtette Nagy Luiza helyébe, ki megszünt szinházunk tagja lenni.

⊙ *Lapkitiltás.*) A turini „Les Nationalités“ czimü lap az osztrák birodalom határain belől eltiltatott.

△ (*A „Magyar Tudományos Értekező“*) ezimü, *Knauz* Nándor és *Nagy* Iván által szerkesztett tudományos folyóiratból megjelent a 2-ik kötet 1-sö füzete, következő tartalommal : Országos gyülölet. Országos tisztelet. *Botka* Tivadartól. A madár, Majer Károlytól. Mátyás király könyvtára Konstantinápolyban, *Toldy* Ferencztől. Görög források a scythák történetéhez, *Télfy* Jánostól. Könyvszemle, *Szilágyi* Sándortól. Oklevéltár, b. *Nopsa* Ferencztől. Végül a Tárcza.

⊙ („*Nefelejtsek.*“) Ily czimü versfüzér jelent meg Pozsonyban *Lassu Lajostól*. A költemények három osztályba vannak sorozva, következő czimek alatt : Egélyes koszoru; Nemzeti bokor; Emlények és vegyesek. Ára nincs följegyezve.

\+ (*Az aradi „Alföld“ szerkesztését*) *Környei János* székesfehérvári tanár s e városnak volt alk. főjegyzője veendi át.

\+ (*Uj politikai röpirat.*) *Zichy Antaltól* ily czimü röpirat jelent meg legközelebb : „Magyar szabadelvü-conservativ politika.“

\+ (*Mosonyi „Álmos“ czimü uj magyar dalmüvén*), melyhez a szöveget Szigligeti irta, nagy szorgalommal dolgozik, a két első felvonást már teljesen bevégezte, még egy felvonás van hátra, melylyel őszig szintén készen akar lenni. Remélhető tehát, hogy (ha ugyan keveset nem mondunk) egy év alatt szinre kerül. Nálunk egy uj opera betanulása több időt igényel, mint megirása. Nem csoda, szegény zenekarunk uj darabok betanulásával rendkivül el van foglalva. Azért látunk annyi uj darabot.

Egyház és iskola.

△ (*Kegyes adomány.*) Özv. *Gyürky* Pálné, szül. gr. *Vay* Erzsébet, a pesti ref. főiskola javára ujolag 100 ftot adományozott.

⊙ (*Ref. papszentelés.*) Debreczenben folyó hó 9-én ref. papszentelés volt a nagytemplomban, nagyszámu népség jelenlétében. Fölszenteltetett 39 egyén, kiknek megvizsgáltatása aug. 7- és 8-án ment végbe. A fölszentelést *Balogh Pál* superintendens eszközlé.

\+ (*Iskolai tudósitványok.*) V. „Tudósitvány a holdmező-vásárhelyi helv. hitv. ev. gymnasiumról 186½.“ A füzetet Szikszay Károly, holdmező-vásárhelyi elhunyt tanár felett tartott emlékbeszéd nyitja meg. A tanintézetben a következő nyolcz tanár működött : Deák Sándor, Fejes István, Futó Mihály, Kiss Gusztáv (ez évben igazgató), Komáromi Dániel, Magyar Antal, Soós János, Vitéz Lajos. A tanulók száma ez év végén volt 128, ezek közől helv. hitv. 81, r. kath. 17, héber 18, ág. vall. 10, görög n. e. 2; — vidéki 24, helybeli 104.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

\+ (*Iparengedélyek.*) Pestváros hatósága febr. 12-ike óta, mely napon az 1859-iki osztrák iparrendszabály ujolag életbelépett, 765 engedélyt adott különféle iparvállalatok megkezdésére. Nem mondhatni tehát, hogy nem *iparkodunk*.

⊙ (*Lókiállitás és lóversenyek.*) A hevesmegyei gazdasági egyesület Török-Szent-Miklóson szept. 14-én lókiállitást rendez. Aradon pedig okt. 25. és 26-án lóversenyek lesznek.

△ (*Bukások.*) A „Hortobágy“ irja, hogy Debreczenben négy kereskedő bukott meg egy hét alatt.

\+ (*Gyümölcs- és terménykiállitás Pesten*) Az első magyar kertészgazdászati ügynökség f. évi nov. 1-től 15-ig a nemzeti Muzeumban gyümölcs- és terménykiállitást rendez, melynek jövedelme a Muzeum, a budai népszinház s a magyar gyümölcsfajokat rajzoltató vállalat közt fog felosztatni. A kiállitás programmja, mely Kubinyi Ágoston, báró Nyári Gyula és Girókuti P. Ferencz által van aláirva, e napokban bocsáttatott ki, s fölkéretik abban minden hazafi, hogy gyümölcs, termény és kertészgazdászati eszközök minél számosabb beküldésével, a vállalatot elősegitni sziveskedjenek. Minden kiállitandó tárgy, a megnyitás előtt négy nappal, a Muzeumba küldendő be ily czim alatt : „A kertészgazdászati tárlat rendező választmányának.“ A kiállitáshoz járulási szándék okt. 1-ig az „első magyar kertészgazdászati ügynökségnél“ (Józseftér 14. sz.) bejelentendő. Kiállitási tárgyak : Gyümölcs, zöldség, virág, szőlő, mindennemü mezei és kerti termények, ezekből gyártmányok, erdei fadarabok mindenféle állapotban, méhészethez és selymészethez tartozó mutatványok, mindenféle gazdasszonyi czikkek, kisebb kertészgazdászati tervek, rajzok stb. A legkitünőbb tárgyak ezüst- és bronczérmeket, pénzjutalmakat vagy dicsérő okleveleket kapnak.

△ (*Libay Samu két remekkészitményü ezüstszobra,*) melyről lapunkban már régebben emlékeztünk, legközelebb Pestre érkezik s valószinüleg a műegylet helyiségeiben lesz közszemlére kiállitva. A szállitási költségek fedezésére a szliácsi fürdőben hangversenyt rendeztek, s a rendező bizottmány a nemzeti Muzeum igazgatóságához levelet intézett, melyben a nevezett agg művészre felhivja az igazgatóság figyelmét s azon ohajtását fejezi ki hogy vajha a két remek szobormü a Muzeum számára megszereztethetnék Miután a Muzem pénztára erre aligha képes leend, a szükséges összeg közadakozás utján lenne előteremtendő.

⊙ (*Iparmükiállitás Szegeden.*) A csongrádmegyei gazdasági egyesület f. évi okt. 3. 4. és 5-ikén Szegeden gazdasági iparmükiállitást rendezend. Az ebben résztvenni kivánók a kiállitandó tárgyak jegyzékét Okrutszky Aurél egyleti titkárnak Szegedre szept. 15-ig küldjék be.

Közintézetek, egyletek.

— (*Pályázat.*) A pestbudai hangász-egyleti zenedénél a *fuvola-tanári* állomás az előbb arra alkalmazott tanárnak halála következtében, üresedésbe jövén, tisztelettel felszólittatnak mindazok, kik ezen tanári állomást megnyerni kivánják, hogy képességeiket bizonyitó okmányokkal ellátandó folyamodványaikat *Ritter Sándor* egyleti titkár urnál f. évi szeptember hó 15-ig benyujtani sziveskedjenek, kinél egyszersmind a feltalálók iránt a szükséges felvilágositást kaphatni.

⊙ (*A pesti árvaleányház növendékeinek számit*) hatról 12-re emelik, mi az intézet örvendetes gyarapodását mutatja.

\+ (*Irói segélyegylet.*) Emlitők közelebb, hogy a szabadszállási városi tanács az irói segélyegylet részéről eladás végett hozzaküldött sorsjegyeket mindjárt másnap visszaküldte. A tény csakugyan való, csupán azon különbséggel, hogy a sorsjegyeket nem a tanács, hanem csupán egyik tanácsnok, ki a szállitmányt felbontotta, küldte vissza, daczára egy másik társa ellenzésének. De hogy az illető tanácsnok korántsem a lakosok ohajtása szerint cselekedett, annak bebizonyitására egy szabadszállási tudósitó fölemliti, hogy épen az irói segélyegylet sorsjegyeiből 50 darabot, mely egy ottani magánegyénhez eladás végett küldetett, ugyszólván a nép elkapkodta, a kik pedig ahhoz nem jutottak, keresik az alkalmat, hogy szerezhessenek.

Közlekedés.

⊙ (*A Tisza a nagy szárazságban annyira megapadt,*) hogy Szolnokon felül gabnával és repczével megrakott 13 hajó kénytelen vesztegleni, sem előre, sem hátra nem mozdulhatván, mert a viz mélysége jelenleg nem több másfél lábnál.

⊙ (*A nagyvárad-brassói vasut épitésére gr. Mikes Benedek*) 10,000 napszámost, vagy ennek váltságaul 4000 ftot ajánlt meg; ezenkivül a kraszna birtokain áthuzódó pálya részére egy mérföldnyi tervonalt, valamint az indóház részére szükséges helyiséget, s az épitéshez megkivántató fenyüfát dijtalanul togja átengedni. Ugyane czélra *Brod* Péter 100 gyalognapszám árát, 60 ftot ajánlt. Nem hallottuk, hogy az arad-szebeni vonalt illetőleg is hasonló áldozatkészség nyilvánulna a másik részről.

△ (*A steinbruck-zágrábi vasutvonalt*) okt. 4-én nyitják meg.

Balesetek, elemi csapások.

\+ (*Öngyilkosság.*) Tordán egy közel 90 éves aggastyán buskomorságból főbelőtte magát.

\+ (*Öngyilkosság.*) Nagy-Szombatban egy 40 éves festőlegény azért akasztotta fel becses jó magát, mert óráját ellopták. Ő tehát egy rongyos zsebórát többre becsült, mint saját életét.

— (*Tüzvész Pilisen.*) Tolnamegyei Pilis községben jul. 29-én kiütött tüzi veszély, egy óra alatt 42 polgártárs lakházát hamvasztotta porrá. — Az elégett házak egy része az első magyar biztositó-társulatnál, más része pedig az ugynevezett Phönix-társulatnál volt biztositva. A magyar társulat felügyelője Pestről a vész után rögtön megjelent, és a szerencsétlenek kárát, minden kárvallottnak teljes megelégedésére kifizette. — Ellenben a Phönix-társaság ügynöke, ki ezelőtt pár hónappal sippal dobbal csődditette biztositás végett az embereket zászlója alá, még mélyen hallgat és nem fizet. — Köszönet a magyar társulat szives készségeért, melyet oly hamar éreztetett velünk kárvallottakkal. — *Egy kárvallott.*

Libay Sámuel
ötvös

Tejmerő-kanál 1828-ból, Libay Sámuel beszterczebányai ötvös műve Kőszeghy Ödönné tulajd.

VIII. 39.

Mur. és Kis-Ert

Libay Sámmel
ötvös

Tücsök, filigránmű Libay Sámmel-
töl VIII. 40.

Muz. Kit. Ert.

Libay Sámuel
ötvös

~~Arany pecsétgyűrű, kövén Radvánszky-~~
~~czímer, Libay Sámuel beszterce-~~
~~bányai ötvöstől VIII. 39.~~

Mur. és Kit. Ert

Libay Sámuel
ötvös

Szöcske, filigránnü Libay Sámuel-
töl VIII. 40.

Mur és Kit. Est

Serleg 1835-ből (Glabits-féle), Libay Sámuel
besztercebányai ötvös műve, beszterce-
bányai múzeum tulajd.

Muz. cs. Kvt. Ltr.
VIII. 38.

Keresztelési emlékérem 1829-ből, Libay Sámuel besztercebányai ötvös műve, besztercebányai városi műtem tulaj. d. Muz. és Kvt. Ert. VIII. 39.

Ötvösszerszámok a Libay – Rosenberger műhelyből VII. 229, 230

Muz. és Kvt. Ert

Nem magyar honosokat ne

* A választói jogosultság az **illető rovatban** egy I-es számmal beírásával jelölendő meg.

Szarvasbogár, filigrán munka Libay Sámuel-
től
Muz. és Kvt. Ert
VIII. 710.

Szalenicze, Libay Sámuel beszterczebá-
nyai ötvös műve, a beszterczebányai
múzeum tulajd. VIII 39.

Muz. és Kvt. Ert

Líbay Sámuel, ötvös IV. 82.

Mür. és Könyvt. Értesítő.

Kanál, tejmerő, 1828-ból, Libay Sámuel
beszterczebányai ötvös műve, Kőszeghy
Ödönné hagyd. Muz. és Kvt. Ert. VII. 39.

Csatt, Libay Sámuel bentercrebányai ötvös

Muz. és Kvt. Ert.

munk. VIII. 39.

Serleg 1837-ből, Libay Sámuel beszterczebányai ötvös műve, beszterczebányai ág. ev. egyház tulajd.

Muz. és Kvt. Ert. VIII. 39.

Libay Sámuel

Libay Sámuel

1781 – 1866

Lábo IV. 157

Libay Sámuel

A drótművész (Libay Sámuelről). Irta Czakó Elemér. U. ott.

Művészi Ipar
1905. I. 1. 7.

(Művészet 1905. 352. l.)

Ferenczy Károly

készült képek nem tartoznak érett művel sorába, noha a Bastien-Lepage-i „fínom naturalizmus" — így nevezte Ferenczy ezt a stílust — sokat közülük a maga halkszavúságában is rokonszenvessé tett.

A szentendrei egyedüllét éveit felváltva 1893-ban Münchenbe költözött át, immár nem annyira a tanulás, mint a serkentő környezet kedvéért s ezzel megkezdődött művészetének egyenes vonalú fejlődése. A fínom naturalizmusból kiinduló művek halk poézissel telnek meg, mint a Madárdal (1893, Budapest, Szépművészeti Múzeum), vagy az Önarckép (1893, Budapest, Ernst Lajos gyüjteménye). A Bastien-Lepage-i, széles teret adó képtípus helyet ad a természet közelről nézett, redukált részletének, melyben az ember úrrá lesz környezetén. A Madárdal tompa vörösruhás nőalakja például csaknem teljesen kitölti a képet, mellette csak a fatörzsnek s néhány lombágnak jutott

Libay Sámuel, ötvös VI. 13.

Libay Sámuel

MAGYAR MŰVESZET
1929. 653-4

MAGYAR MUVESZET

Liban Sámuel

életrajza

Művészet 1902. 148. l.

Kapronczа.

A háttérben látható vár
hid vezet; az előtérben pedig
szemben kezökben karddal, kissé
vont szablyával és tőle nem me
dudáján. Felirata a lebegő mo
ábra van:

COPPREÜNIZ.

a felső jobbsarkon: 132.

Rm., mér. a rl. 17.5: 11.

92-92

Libay Sámuel
Otvös

lásd

Művészet 1909-326 l.

-a, vonalkeretbe foglalt tojásdad me-
fodritott s arcza s bajusza leberet-
n csavarva, ingének mellfodra látható,
bal csipője felé szalag ovnul, melyen
Mellét jobbról csokorra kötött szalagon
a kép alatt:

."

illonnak 10.7 : 9 s a rézlapnak 20.2 : 15.3

8.

Libay Sámuel

ötvös

1807 dec. 5 1828 Besztercebánya

Modori származási.

Kapmagyarországötvösök 40 l.

o, a) és
n ~~áll az~~ arczélben ábrázolt ~~El Buncero~~
piros galléros köpenyt hord. Haja és
arna, arcza és bajusza leberetvált.
inű, ingének gallérja lehajtott, kivá-
drágja fekete, harisnyája halovány rózsa-
. A hegyes háttérben van az Aréna ~~látjuk~~ a
várakozó közönséggel. Az égbolt felhős.

cm.
i 26802 sz. leirattal 4500 Kmmán.

03: III. 21-én az 1047 szvsz. leirat.

én. (791-902.)

Libay Sámuel

ötvös

† 1818 Barin

Magyarországi örök 40 l.

ében a patak innenső partján kis le-
a viz felé hajló nyirfára fiú tá-
éz. A középtérben balra összesen négy
e fehér főkötő, rövid ujjú ~~szürke~~ barna
ya; a fiúé pedig nemez-kalap, szür-
égbolt könnyen felhőzött. Jelzése

.5 cm.
-iki 26802 sz. leirattal 3600 koro-

Libay
Stat.

Vas. Ujs. 1864. 268 l.

** *(Libay hires szobra,)* mely ezüstből készitve I. Napoleont ábrázolja, s melyre, mint emlitettük, Beszterczeváros gyüjtött, hogy a nemzeti muzeum számára megszerezhető legyen : már a muzeum birtokában van.

műemlékei és az erdélyi erődtemplo

lér.

Libay Sámuel

Libay Sámuel, a drótművész. Írta Czakó Elemér. Vasárnapi Ujság okt. 27.

1907

(Művészet 1907. 424. l.)

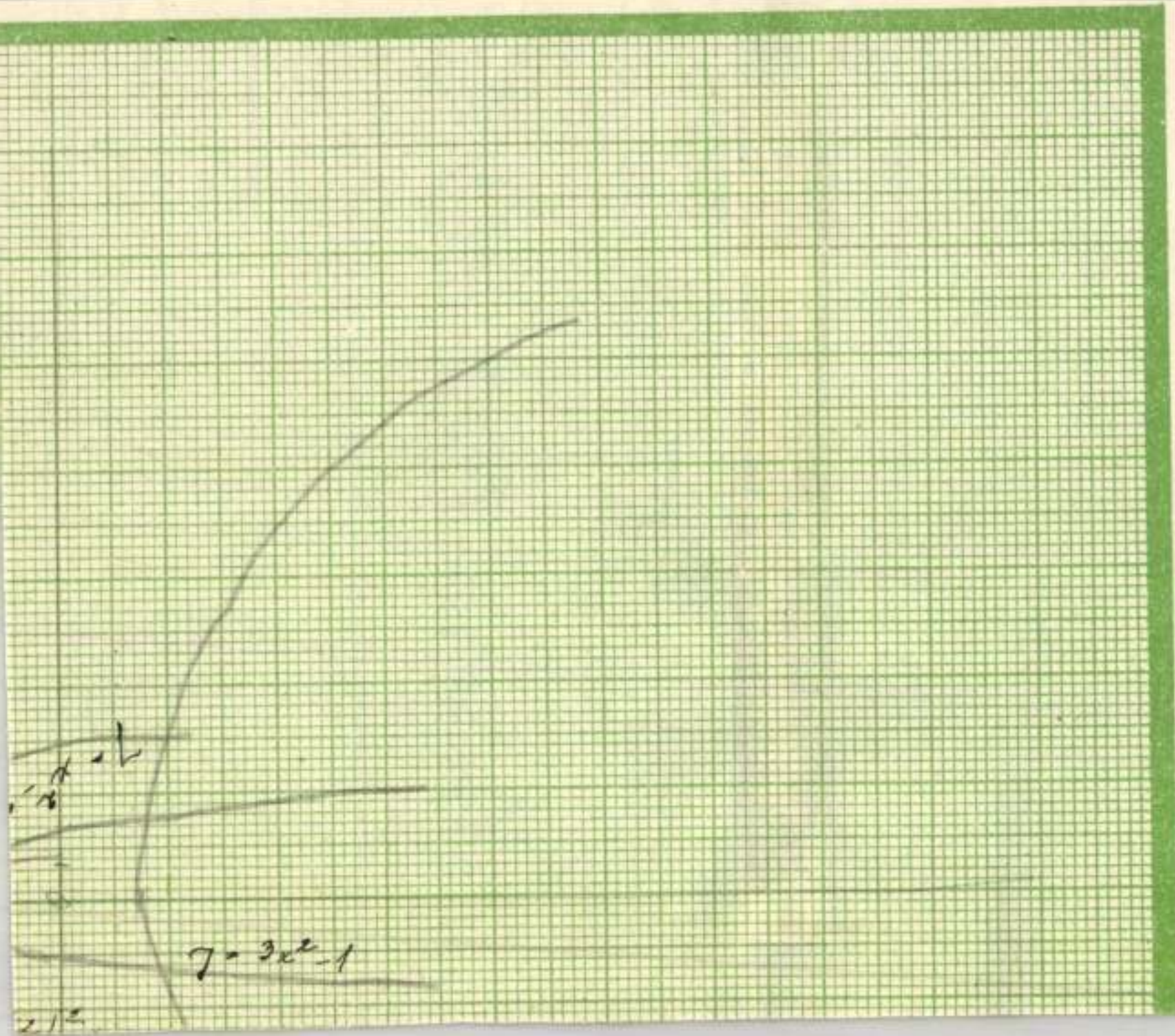
y = 3x² - 1

Libay Sámuel

*** (*Libay Sámuelnek Napoleon szobrát*) ezüstből, Besztercze városa a nemzeti muzeum számára szándékozik megszerezni, még pedig oly módon, hogy hazánk városait nyomtatott körlevelekben aláírásra szólitja föl, s amint a szükséges 4000 ft. fedezve lesz „*Magyarország városai*“ nevében fogják ezt átadni a nemzeti intézetnek. Besztercze városa egy vegyes ülésben már 300 ftot szavazott meg e czélra, melyhez egyesek még 106 ftot irtak alá.

Vas. Ujs. 1863
123 l.

Líbay Sámuel

Lykanemzromanti...

36. l.

Líbay Sámuel

I. Ferenc császár filigrán képmása s ennek egy részlete

Repr. 617.c

LykaMagyműI300-50

Libay Sámuel

6 tovs

Zrod

Horváth Henrik

A régi Pest

MAGYAR MŰ [illegible]

1929. 603. l.

bilità del tutto moderno. Paolo C
fluenza dei promitivi senesi e un
pittori novecentisti, il suo liri
sentimento tenero e il suo raffin
lo attirò verso la pittura sacra
è uno dei più valenti rinnovatori
anche come insisore in legno. Le
gono non solo nella tecnica perfe
del legno, ma anche nel senso esp
Eugenio Medveczky, un disegnatore
il suo primitivo neoclassicismo i
sciolto ma pur sempre costruttivo
del volume Carlo Patkó notevole a
Brillante colorista è Colomanno I
finezze pittoresche anche nelle s
con ricca fantasia. Più disciplin
dichiarata tendenza neoclassica è
affrontato con notevole successo
Si occupa pire di pittura sacra e

tiszta helyzetet akarok maga elé állítani, — mondta megátalkodottan.

Lily akarata ellenére megállott, visszatartotta az, hogy Rosedale tekintetében és hangjában valami új szándékot vett észre. Rosedale pedig folytatta, erősen reá szögezve szemét:

— Csak azt csodálom, hogy maga oly sokáig várt, hogy leszámoljon azzal az asszonynyal, holott pedig kezében volt rá a hatalom.

Lily szótlan maradt a csodálkozás döbbenete alatt, melyet ezek a szavak előidéztek és Rosedale egy lépéssel közelebb ment hozzá s halk hangon kérdezte:

— Mért nem használja fel azokat a leveleket, melyeket tavaly vásárolt?

Lilynek elállott a szava ennek a kérdésnek a váratlanságától. Az előbbi szavakból egy Dorset fölötti állítólagos hatalmára való czélzásra következtetett. De most meglepetésében, hogy Rosedale tudja a levelek titkát, egy pillanatra nem tudta, mire akarja ez fölhasználni ebbeli jólértesültségét.

Lily önuralmának elvesztése időt engedett Rosedalenak, hogy tovább folytassa ezt a tárgyat.

— Láthatja, hogy tudom, hogy áll ön, — folytatta. — Tudom, mily teljesen hatalmában van önnek az az asszony. Ez úgy hangzik, mint a szinpadi beszéd, ugy-e? De nagyon sok igazság van azokban az ócska darabokban és én azt hiszem, nem azért vette meg azokat a leveleket, mert autogrammokat gyűjt.

NAPOLEON SZOBRA.

Lily csak nézett rá, mind nagyobb elképpedéssel.

— Csodálkozik, hogy mikép jutottam a nyomára? — folytatta, büszke tekintettel felelve Lily tekintetére. — Talán elfelejtette, hogy én vagyok a Benedick-ház tulajdonosa, de hát ezzel most ne törődjék. Jól értesültnek lenni nagyon hasznos adomány az üzletben és én egyszerűen kiterjesztettem a magánügyeimre is. Mert, tudja, ez részben az én ügyem is, vagy legalább csak magától függ, hogy azzá is legyen. Nézzünk egyenesen a szemébe a helyzetnek. Dorsetné olyan okokból, melyekre nem kell kitérnünk, csúnya csinyt követett el önnel szemben a múlt tavaszszal. Mindenki tudja, hogy Dorsetné kicsoda, és a legjobb barátai sem hinnének az esküjének sem, ha az ő saját érdekeiről van szó, de hát sokkal könnyebb követni őt, mint szembeszállni vele és magát egyszerűen feláldozták az emberek a maguk lustaságának és önzésének. Nem helyesen állapítottam meg az esetet? Hát némelyek azt mondják, önnek a legügyesebb felelet van a keze ügyében: hogy Dorset György elvenné önt akár holnap, ha elmondana neki mindent, a mit tud és módot adna neki, hogy ő nagyságának ajtót mutasson. Meghiszem, hogy meg is tenné, de ön nem hajlandó felhasználni ezt az eszközt, hogy helyreálljon és merőben üzleti szempontból nézve a dolgot, én azt hiszem, igaza van. Egy ilyen ügyből senki sem jön ki tiszta kézzel s így az egyedüli mód ön számára, hogy elérje czélját, ha megnyeri Dorset Bertát segítőnek, a helyett, hogy harczra szállna vele.

Egy nagyot lélegzett s elhallgatott, de nem elég ideig, hogy Lily kifejezze a benne megyülemlett ellenkezést s a mint Rosedale tovább is sürgette, annak az embernek az egyenességével világítva meg az eszméjét, a ki nem kételkedik a maga igazában, Lily úgy érezte, hogy a megbotránkozás megfagy ajkán s hogy ő erősen meg van fogva Rosedale érvelésének pántjaiban. Nem volt ideje csodálkozni azon, hogy mikép tudta meg Rosedale a levelek titkát: az egész világ elsötétedett előtte, csak a levelek fölhasználására vonatkozó ajánlat világított benne. S az első pillanat múlva nem az ötlet szörnyűsége tartotta Lilyt megigézve, Rosedale akaratának alávetve, inkább rejtett rokonsága az ő legbensőbb vágyakozásával. Rosedale elvenné őt akár másnap, ha visszaszerezné Dorset Berta barátságát s a barátság e megujulását meg kellene előznie mindazon dolgok visszavonásának, a melyek a megszakadását okozták. Ehhez pedig nem kellene egyéb, mint hogy Bertának szeme elé állítsa a lappangó fenyegetést, a mely abban a kis csomagban rejlik, mely oly csodálatosan került az ő kezébe . . .

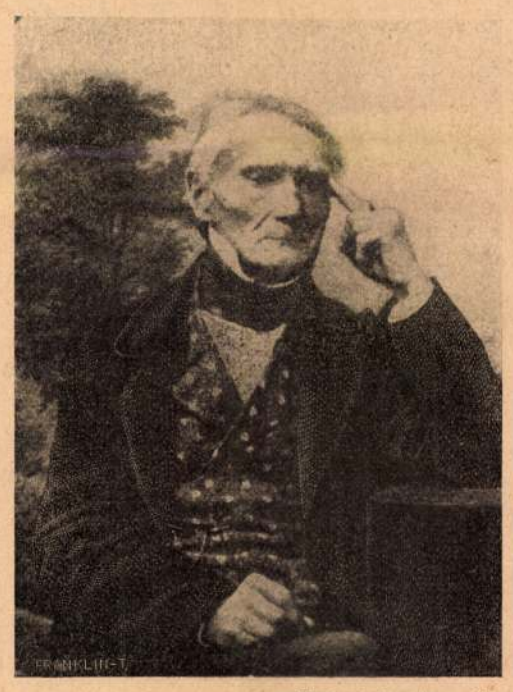

Egykoru fenykep után.

LIBAY SÁMUEL.

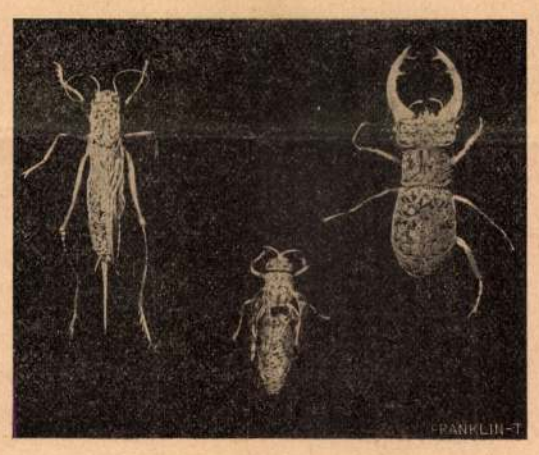

ROVAROK.

Rosedale, mintha Lily hallgatásából nemcsak a tervébe való fokozatos beleegyezést olvasta volna ki, hanem veszedelmesen messzemenő felfogását is azoknak az előnyöknek, melyeket e terv igért, mert a mig Lily tovább is szó nélkül állott előtte, hirtelen visszatérve önmagára, fölkiáltott:

— Látja, mily egyszerű a dolog, ugy-e? Ne vezesse félre az, hogy olyan egyszerű. Mert könnyű megijeszteni Dorset Bertát, de hogy tudja majd ijedségben tartani? Azzal, ha ki tudja mutatni, hogy ép oly erős, mint ő. A világ minden levele nem elég erre mostani helyzetében, de jó erős hátvéddel maga mögött elérheti, a mit épen akar. Ez az én részem az ügyben, ez az, a mit én ajánlok önnek. Nélkülem nem tudja keresztülhajtani, erre ne is gondoljon. Hat hónap múlva ismét ott lesz, régi gondjai között, vagy talán még roszabbak közt is, pedig itt vagyok én, készen, hogy megszabadítsam tőlük akár holnap is, ha úgy tetszik. Mit szól hozzá, Lily kisasszony?

Ezek a szavak s az a mozdulat, a mely követte őket, fölriasztották Lilyt akaratának révület-szerű lenyűgözöttségéből, a melybe észrevétlenül beleesett. Visszahúzódott és olyan hangon, a mely az ő fülében is meglepetésszerűen hangzott, így szólt:

— Téved, — tökéletesen téved, — a tényekben ép úgy, mint a következtetésekben, melyeket belőlük levon.

Rosedale rábámúlt egy pillanatig, meghökkenve a hirtelen fordulattól egész más irányba, mint a melybe Lily vezettetni látszott magát.

— De hát mit jelentsen ez? Azt hittem, értjük egymást! — kiáltott fel s mikor Lily ezt rebegte:

— Ah, hiszen épen most értjük!

Hirtelen kitörő hevességgel pattant fel.

— Úgy látszik, azért, mert a levelek *neki* szólnak, mi? No hát, vigyen el az ördög, ha tudom, mivel hálálta meg ő azt magának!

(Folytatása következik.)

FERENCZ CSÁSZÁR SZOBRA.

LIBAY SÁMUEL ÉZÜST DRÓTBÓL KÉSZÍTETT MŰVEI.

LIBAY SÁMUEL A DRÓTMŰVÉSZ.

Az Iparművészeti Múzeum magyar termében két szobormű van kiállítva, csupa hajszál meg czérnavékonyságú ezüst-drótból. Mikor a somogyi paraszt Szent-Istvánkor meglátta, azt vetette rá:

— Az istenfáját! Ezt is rabi embör csinyálta.

Szerinte a ki Illaván vagy Váczon ült, az tanúlhatta csak meg a türelmet az ilyen czifra «mívíszethez». A hálátlan utód ezzel ugyancsak rövid ítéletet mondott a fáradságos műről.

Pedig Libay uram a múlt század derekán szentül meg volt győződve, hogy ez alkotásokkal nemcsak a maga, hanem a hazája dicsőségét is öregbíti. Rá kell tekinteni beretvált tisztes képére, konok önérzet sugárzik le róla. Még ujját is akként illeszti homlokához, mint egy kiérdemesült diplomata. Ilyen büszkeség szokott elömleni az emberen a jól teljesített munka után. A háromsoros Biedermayer-nyakkendő övezte főben ott motoszkált a hírnévre pályázó életprogramm, a mely szerint német szorgalomnak és magyar ötletnek egyesítésével valami igazi nagyot lehetne csinálni. Olyant, a mely

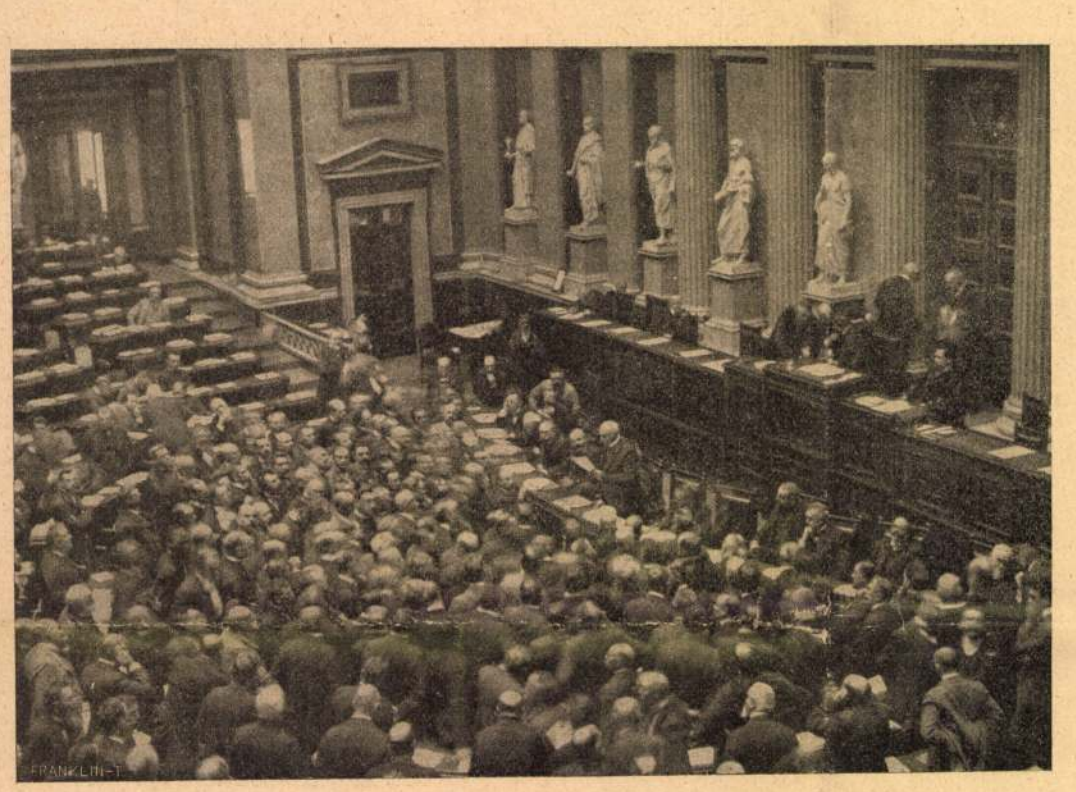

BÁRÓ BECK OSZTRÁK MINISZTERELNÖK BEJELENTI A BÉCSI REICHSRATBAN A KIEGYEZÉSI JAVASLATOKAT.

hivatott őrizője lesz akár még a fejedelmeknek is.

Libay 1781-ben született Modorban. Jelentős körülmény sorsában az iparűző Pozsony közelsége. Modortól Pozsony csak egy lépés. De ezt a lépést a régi nemesi család sarja nehezen tette meg; talán meg se tette volna, ha a szegénység nem űzi. Samu beállott ötvös-apródnak. Megjegyzendő, hogy az ötvösség akkor még a «szabadművészetek» legelsője vala. A nemes úrfi hamar beleszokott az apró üllők és kis pörölyök világába. Becsületes szorgalomra és utólérhetetlen ügyességre tett szert. A vándorévek után pedig, mint mester, Beszterczebányán telepedett le, a hol virágzó ötvös-műhelye a legkeresettebb lőn az egész országban. Gyönyörű kelyheit, díszserlegeit csak úgy kapkodták. Ezzel természetesen megjött az anyagi jólét is.

No, több sem kellett Libaynak! Mihelyest pénzt érzett az erszényben, azonnal megdagadt a nagyravágyása is. Jó módjában azon jártatta eszét, hogy miként csinálhatna olyant, a minőt még senki előtte. Igy jutott a filigránból, ezüstdrótból készitendő szobrok gondolatára. Első ilyennemű alkotása Ferencz király képe volt. 13 márka színezüstből készült, a melyen húst, szőrmét, ruházatot, czimereket, érdemjeleket, gombot, nyakkendőt és egyáltalán mindent egyenlő gondossággal formált ki a maga húzta drótból. Az egész áttört mívű brüsszeli csipkének látszik. Az életnagyságú alak fején lévő babérkoszorú nagyobbik levelei a király éveinek számát, a kisebbek pedig a hónapokat jelzik; szóval minden dísz még külön is jelent valamit. 1845-ben Bécsbe vitte a szobrot Libay. Az emésztően gondos munka megtette hatását. A publikumnak nagyon tetszett. Valaki 4000 dukátot igért érte. Ferencz király meg ajándékokkal halmozta el a művészt, tréfásan ugyan megjegyezte:

— Kedves Libay, maga úgy ábrázol minket, mintha a koporsóban a férgek összerágtak volna.

Budapesten most is élő leányai még emlékeznek egy brilliáns tűre, a melyet ez alkalommal kapott a többi közt. Ugyancsak ezért a műveért úgy a pesti, mint a bécsi ötvösczéh dísztagjává választotta.*

Libay ezek után azt hitte, hogy nem a kuriozitásnak, hanem a művészetnek köszönheti a sikert. A mint a király szobrával eleget tett a loyalitásnak, utána mindjárt ifjú korának tüneményes hőse felé fordult figyelme. Fokozott szorgalommal egy Napoleon-szoborba kezdett. Az Európa-tipró hadvezér álló figurában készült s a háromszög-kalapjától a sarkantyús czizmájáig szintén csupa ezüst drótból. Megvan rajta minden, a mit egy Napoleon-szobortól akkoriban kivántak: spádé, vállbojt, karba tett kéz, sőt merengő tekintet is.

* Ez adatok Radisics Jenő miniszteri tanácsos igazgatótól valók.

A nem reális alapokra fektetett művészkedés bukásának csaknem előre kiszámithatólag be kellett következnie.

Gróf Széchenyi László, Vanderbilt Gladys vőlegénye.

Persze mi most meg tudjuk itélni, akárminő kegyelettel állunk is meg az Iparművészeti Múzeumban őrizett alkotások előtt, hogy az anyag ilynemű feldolgozása természetszerűleg békóba veri a művészi fantáziát. Az aprólékos drótok szövedéke elfátyolozza a tiszta látást. A szobrászati alkotás megszűnik önczél lenni, mert nem az a legfontosabb benne, hogy valakit ábrázol. A részletek diszitő karakterének kedvéért feláldozódik a portraitnál megkivánható természethűség. És a mű megfogamzásakor a technikai alkalmazkodásnak már befolyásolni kellett a mestert.

De a beszterczebányai műteremben erre még sokáig nem, — talán sohasem eszméltek. 84 éves kort ért meg Libay, de azon az alkotáson, melybe egy fél élet munkásságát ölte, csak halála előtt néhány évvel tudott túladni. S akkor is hogy! Enyhitették szomorú napjait a kiránduló szliácsi fürdővendégek, a kik, mint valami különlegességnek jártak a csodájára. Mindenki bámulta azt az embert, a kinek akkora munkaszeretete volt, mint egy középkori barátnak. Az áradozó dicséretek azonban nélkülözték a helyes alapot; a mi az ötvösművészet keretén belül jó lett volna, az nyűg lett a szobrászatban. Libay a maga különleges szorgalmával és szakértelmével egy egész kincstárra való ötvösművet hozhatott volna létre, de ő mindenáron szobrokat akart csinálni. Néhány japáni ízű állat studiuma is maradt e nemben. Az Iparművészeti Múzeumban őrizett szöcskéi, szarvas- és cserebogarai szokatlanúl jellemző naturalizmussal vannak kiformálva.

Feltartózhatatlanúl rávirradtak az öreg mesterre a nélkülözések napjai. A városok ugyan Beszterczebánya tanácsának kezdeményezésére mozgalmat indítottak 1864-ben, hogy 4000 forintért megvegyék Napoleont.

Azonban két év alatt alig 1200 forint gyűlt egybe. A dicsőség utáni vágy még ekkor sem hamvadt ki Libay szivében, átadta alkotását már tetemes engedménynyel (pedig a nyers ezüst magának 700 forintjába került). Csak azt kötötte ki, hogy műve a múzeumban helyeztessék el. Szobraitól reszkető kezekkel vett búcsút a meggörnyedt aggastyán, úgy szerette azokat, mint véréből való véreit. És most ott állnak csakugyan, a kiváló tudásnak és szorgalomnak e különös példái, az Iparművészeti Múzeum magyar termében, hirdetvén Libay Sámuelnek, a drótalakitás Napoleonjának s a filigrán művészet királyának emlékét. Úgy, a mint ő azt ép kivánta . . .

Czakó Elemér.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Petőfi. A legnehezebb irói feladatok egyike, melyeket a magyar irodalomtörténet nyújthat, Petőfi költői és emberi egyéniségét úgy megfogni, hogy élettel és igazsággal tele kép kerüljön ki belőle. Egy költőnknek életét sem ismerjük annyira részletesen, egyről sem maradt fenn annyi följegyzés, mint ő róla, de annyi bennük a belső és külső

VANDERBILT GLADYS ANYJÁVAL.

Libay Samuel 4

im Jahre 1864 noch im Zuge. L. gegenwärtig ein Greis von 83 Jahren, lebt noch in Neusohl.
Irodalom.

Das ungarische National Museum. Eine Skizze von Adolf Dux. Pest 1858 23. l.

Pester Lloyd 1863. Nr. 74 es 1864. Nr. 254

Pest Ofner Zeitung. 1863. Nr. 66.

Dr. Frant Lad. Rieger: Slovnick naučný. Prag. 1859 - IV. K. 1266 l.

Wurzbach Biogr. Lex. Wien 1866 XV. 65-66 l

Libay Samuel

otoos.

geb. zu Modern, unweit Pressburg 11. März 1782. Erlernte die Goldarbeiter Kunst in Pressburg, ging dann auf Wanderschaft und ins Vaterland zurück gekehrt liess er sich 1805 in Neusohl häuslich nieder, wo er sein Goldarbeitergeschäft errichtete, und durch seine Filigranarbeiten sich bald einen ausgezeichneten Namen erwarb. Von seinen Arbeiten in dieser Gattung sind besonders bemerkenswerth: Ein Hirschschröter, eine Heuschrecke, mehrere Fliegen, mit bewunde-

rungs würdiger Feinheit und
einer Kunstvollendung ohne
Gleichen in Silber ausgeführt,
sämmtlich im Pester Na-
tional Museum. Eine
Büste des Kaisers Franz
28½ Zoll hoch; und eine
Statue Napoleons, beide
aus dem feinsten Silber-
draht mit solcher Meis-
terschaft gearbeitet, dass
ihm die Silber und Gold-
arbeiter Gemein von Pesth
und Wien in Anerken-
nung seiner seltenen
Kunstfertigkeit zum Ehren-
mitgliede ernannten. An
erster Büste, welche schon
im Jahre 1845 in der Wie-
ner Ausstellung zu
sehen war, hatte L.
mehrere Jahre gearbeitet

Líbay Samuel

1841. Besztercebánya.
Az 1841. pesti mukiállitáson I.
Terenc cs. és k. mellszobra ezüst
filigran sodrozból, 65000-nél
több szeszből egybeillesztve.

Pesti mukiállitás Honmüvész 1841. 402 l

Liboy Samu

irod

B-gh I-f. Ferencz császár. és király mellszobra. Honmüvész 1840. 837-838. l.

und wurde deren Kunstwerth von Kennern auf 4000 Ducaten geschätzt. L. erhielt in Anerkennung seiner Kunst von Kaiser Ferdinand eine werthvolle Brillantnadel. Die Sabretache Napoleons aber, dreihundert Loth Feinsilber enthaltend und ein der vorgenannten Büste ebenbürtiges Kunstwerk, sollte als ein Geschenk der Städte Ungarns dem ungarischen National Museum dargebracht werden. Den Preis von 4000 fl wollte man durch eine Subscription einbringen. Die ganze Angelegenheit befand sich

Liboy Sámuel

műötvös

Zolyomban. 1840 ben három évi fáradságután elkészíté I Ferenc császár és király mellszobrát ezüst filigrán sodronymüből, mely páratlan müve által a szobrászat mesterséget egy kitünő rztka példányával tüntetéfel. Az életnagyságu szobor 28 hüvelyk magas, sulya 13 márka ezüst, mivel annyira finom ezüstből van készítve, hogy az egész mü átlyukasztott brüsszeli csipkéhez hasonló. Az ezüst fonalak oly finom vékonyak, hogy 28–32 róf fonal nyom egy lat sulyt. A fejedelem vezéri egyenruhában van ábrázolva, melle osztrák rendjelekkel megrakva. A talapzat az osztrák és magyar birodalom 18 címerét tüntetéfel, ezen fölül a fejedelem négy nejének négy czimerét, azután pedig jelvényeket, úgy a fejedelem, valamint gyermekei és növerei életéből vett nevezetesb esemegekre vonatkozólag. Az egész plastikai mü tündöklő virág arabeszk rostélyzatnak látszik, mely hatvanöt ezer egyes, aránylagosan rendezett részt mutat a legváltozobb kiggyodzásokban. 1)

1) Honnüvész 1840. II. 837. l.

Nagy Iván. Magyarországi bijzó művészek a legrégibb időktől 1850 ig. Szarádok 1874 évf. 97 l.

Libay Samuel

lásd

Mur. és konjt. ét

1913. 236-k.

Libay Samuel

öh.

Lásd

Mus. és Könyvt. Ét.

1913. 229. l.
230. l
234
235

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi mint

Libay Sámuel beszterczebányai ötvös
szerszámai V. 169.

Libay (Sámuel), ötvös VII. 235, ~~236~~.

— — életrajza VII. 236, 237

Libay Sámuel, beszterczebányai ötvös

VII. 230

Libay Sámuel ötvösszámai

VII. 229, 230

Nem magyar honosokat ner						

* A választói jogosultság az **illető rovatban** egy 1-es szám beirásával jelölendő meg.

Libay Sámuel, besztercebányai

ötvös V. 136.

Libay S.

aranymives Besztercebányán.

1841. pesti kiáll

Dicsőült Ferenc Császár s
király mellszobra ezüst sodrony-
ból; 65,000-nél több egyes
részecskékbül összeállítva.

L. 1841.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület

V. 187

Libay Sámuel, beszterczebányai ötvös III. 86.

Vas. Ujs. 1864.

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

** *(Egy nagy statistikai kimutatás)* jelent meg Stolp Károlynál, melynek czime: „Az összes államok statistikai táblázata.“ Dr. Hübner után *Gyene* Gusztáv. 1864. E táblázat egy óriási lapon a föld minden államának nagyságát, népességét, adósságait, fővárosait, hadierejét, stb. tartalmazza. Ára 24 kr. Fölhivjuk reá a népek labyrinthusában magát tájékozni kivánó közönség figyelmét.

** *(Legrégibb szépirodalmi lapunk, a „Hölgyfutár“)*, több mint 14 évi pályafutás után elszenderült. Sajnálnunk kellene, mint oly vállalatot, mely egyidőben egyedüli közlönye volt a magyar szépirodalomnak, s kár, hogy szép hivatását utóbb szemelől tévesztve, halálát önmaga sietteté. Egyébiránt, mint halotti jelentéséből olvassuk, uj évre ujra föltámadni készül. Ohajtjuk, hogy vele akkor oly alakban találkozzunk, mely régi fényéhez méltó legyen.

** *(Az „Ország Tükre“)* czimü képes lapot *Gyárfás* Ferencz, az egykori „Hirmondó“ szerkesztője vette meg s fogja ujévtől kezdve szerkeszteni.

** *(Egyik vidéki lapunk)*, a *„Felvidék“*, mely eddig Ungvártt, Bánóczy Ferencz által nagy buzgalommal szerkesztve, hű tükrözője volt a környék viszonyainak, s folyvást megérdemlett pártfogásban részesült: jelenleg, hogy czimének még inkább megfelelhessen, helyet cserél, s főhadiszállását *Kassára* teszi át, a mi mind a lapnak mind a felvidékeknek csak előnyére válhat.

** *(Egy költeményfüzérre)* hirdet előfizetést *Rácz* Miklós, mely mintegy 10–12 iven jövő évi január első felében jelenik meg. Ára 1 ft. Az előfizetési pénzek decz. 15-ig szerzőhöz Pestre (hatvani-utcza 9 sz.) küldendők.

** *(Napoleon ezüst szobra Libaytól,)* melyért a pesti és bécsi arany- s ezüstmüves egylet az ősz müvészt tiszteletbeli tagjává nevezte, a nemzeti muzeum birtokában van, noha Beszterczebánya városának azon fölszólitása, melyben Magyarország városait e szobor megvételére aláirásra hivta föl, a megállapitott 4000 forint helyett csak 1200 forintot eredményezett. Több város éppen nem vett benne részt. Bár a mű, melynek ezüst értéke 700 forintra rug, az emlitett sokkal csekélyebb összegért is átadatott a nemszeti muzeumnak, de az aláirás még ez év végeig nyitva marad, hogy a netalán elkésett összegek is bejöhessének. Beszterczebánya városa nyilvánosan számot fog adni az eredményről.

** *(Kamarai hangversenyek.)* A négy kamarai hangverseny, rendezve Spiller Adolf, Szuk Lipót, Saphír Károly és Zöllner Rudolf által, az evang. gymnásium teremében (sütő-utcza 3. sz.), nov. 20-án, továbbá deczember 4, 11 és 26-kán fog végbemenni. Mindegyik hangverseny pontban fél öt órakor kezdődik. Programjaik következők: *Első* kamarai zeneverseny (nov. 20-kán). Schumann Ropert négyese, Beethoven L. hármasa zongorára. A zongorarészt előadja Khayll Antal ur. Spohr Lajos ötöse, két hegedü és gordonkára. A második mély hegedürészt előadja Strohmayer Adolf ur. — *Második* kamarai zeneverseny (decz. 4-kén). Hiller Nándor esti zenéje (Serenade), hegedü és gordonkára. A zongorarészt előadja Fáyl Erigyes ur. Mendelssohn B. négyese. — *Harmadik* kamarai zeneverseny (decz. 11-kén). Hummel N. J. nagy hármasa. A zongorarész előadva Erkel Gyula ur, nemzeti szinházi karmester által. Volkmann Robert négyese. — *Negyedik* kamarai zeneverseny (decz. 26-kán). Schumann Robert ötöse, zongora, két hegedü, mély hegedü és gordonkára. A zongorarészt előadja Theindl N. J. ur. Beethoven L. négyese. — Erkel Gyula, Fáyl Frigyes, Khayll Antal és Theindl N. J. urak szivességből müködnek közre. — Bérlet mind a négy kamarai zeneversenyre: körszék 6 ft., számozott szék az I. rendben 4 ft., számozott szék a II. rendben 3 ft., bemenet az erkélyre 2 ft. — Bérleten kivül egy-egy kamarai zeneversenyre: körszék 2 ft.. számozott szék az I. rendben 1 ft. 50 kr., számozott szék a II. rendben 1 ft., belépti jegy az erkélyre 70 kr.

** *(A nagy zenemesterek legjelesebb operáinak nyitányai)* közül ötven válogatott darab jelent meg Rózsavölgyi és társa mükereskedésében két kézre, zongorára átirva. A zeneirodalom terén e kiváló kedvelt müveket tartalmazó kiadásban a következő nyitányok vannak befoglalva: *Auber*-től: a Fra Diavolo, Báléj, Portici néma; *Beethoven*-től: Coriolan, Egmont, Fidelio, Leonore 1805, Leonore 1806, Prometheusz; *Bellini*-től: Norma, Piráták, Puritánok, Romeo és Julia, Alvajáró, Straniera; *Boieldieu*-től: Párisi János, Fehér nő; *Cherubini*-től: Lodoisca, A vizhordó; *Donizetti*-től: Belizár. Bájital, Lammermoori Lucia, Borgia Lucretia; *Gluck*-tól: Alceste, Armida, Iphigenia Aulisban; *Gounod*-tól: Faust, Mireille; *Herold*-tól: Zampa; *Kreutzer*-től: A granadai éji-tábor; *Mehul*-tól: József és testvérei; *Mozart*-tól: Cosi fan tutti, Don Juan, Nőrablás a szerailból, Figaro lakodalma, Idomeneo, Titus, Varázs-sip; *Rossini*-től: Szevillai borbély, Tolvaj szarka, Erzsébet, Othello, Semiramide; *Spontini*-tól: Cortes Ferdinánd, Vestalin; *Weber K. M.*-től: Euryanthe, Büvös vadász, Öröm-nyitány, Oberon, Preciosa. Az itt elősorolt nyitányok, a hasonnevü operákból a legkedveltebb dallamokat foglalják magukban. Az egész, 50 nyitányt tartalmazó s diszes czink-vésetü műnek ára 6 forint, s e szerint egy-egy nyitány nem kerül többé 12 krajczárnál. Gyüjtőknek 10 példány után egy tisztelet-példány jár. Az első kötet — mely az 1—25. sz. tartalmazza — már megjelent, s a hat forint beküldése után azonnal megküldik a megrendelőnek posta utján. A második kötet: 26—50, legfölebb négy hét lefolyása alatt okvetlen megjelen, s azt az előfizetők bérmentve veendik azonnal posta utján. A két kötet megjelenése után, ezen nyitányok csak egyenkint lesznek kaphatók és sokkal magasabb bolti áron. — E szép kiállitásu és válogatott gyüjtemény a zenebarátok figyelmére és pártfogására érdemes.

Egyház és iskola.

** *(A losonczi h. h. gymnázium jelen állapota.)* Az unio tudvalevő megszünte után is, a losonczi ref. egyház semmi áldozatot nem kimélt az eddig is jó hirü gymnázium fönntartása és fölvirágoztatására. Mindenekelőtt a tanárok fáradalmait méltányolván, fizetésöket felemelte; továbbá két uj tanárt választott, u. m. nt. Vitéz Lajos, a ki egyszersmind rendes lelkész, és Csecsődy József tanárokat; végül a szegény tanulók részére alumneumot alapitott, melyben a növendékek 20 ftnyi évi fizetés mellett tisztességes ellátást nyernek. Az alumneumba felvétetik minden, kitünő szorgalmu és jó erkölcsü ifju, valláskülönbség nélkül; ez évben is 3 római kath. ifju részesül az alumneum jótéteményében. A tanuló ifjuság összes száma a hat osztályban 82; nemzetiségre nézve mind magyar; vallásukra nézve van: helv. hitv. 31, ágost. hitv. 21, róm. kath. 11, mózes val. 19. A tanuló ifjuság szellemi és erkölcsi haladása is dicséretre méltó; az 5. és 6-ik osztályu növendékek magyar olvasó- és szavaló-egyletet is alakitottak. — Ily kedvező körülmények közt remélhető, hogy ezen, sok csapástól sujtott és jobb sorsra méltó tanintézet egykori fénykorát nemsokára elérendi.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

↗ *(Lóversenyek Jászberényben.)* A hevesmegyei gazd. egylet által okt. 22—24 napjain rendezett gazdasági kiállitás alkalmával *lóversenyt* is tartottak Jászberényben. A verseny, melyre kilencz lovat jelentettek be, akként történt, hogy a versenyzők sorshuzás utján három csapatra osztva, minden egyes, három-három lovasból alakult csapat külön indult és versenyezett, és a midőn mind a három csapat versenyt futott, a három futásnak nyertesei együtt versenyeztek az első dijra; tehát mind a három futás külön szakot képezvén, az elsőben *Bujdosó András* derese, a másodikban *Velkey Ferencz* fakója, a harmadikban *Velkey Antal* pejlova lőn az első s jóval társai előtt érkezett be a czélponthoz. A negyedik szakaszt képezte most a három nyertesnek együtt versenyzése, melyben *Bujdosó* András derese lőn az első, Velkey Ferencz fakója a második, Velkey Antal peje a harmadik. S ezen sorban nyerték a dijakat, — melyek közül az első *két* körmöczi aranyból, a második egy aranyból, a harmadik egy tallérból s mindegyik a hozzá mért dicsőségből állott. Meg kell jegyeznünk, hogy mindannyian szőrén, nyereg nelkül ülték a lovat s mind a kilencz versenyző telivér magyar huszárként ülte lovát, mintegy lovából kinőtten száguldva a czélpont felé.

↗ *(Régi pengő pénzek beváltása.)* A nemzeti bank igazgatósága felszólitja azokat, kik régi, pengő pénz értékre szóló bankjegyek birtokában vannak, hogy azokat beváltásra mielőbb küldjék be a bankigazgatósághoz, annyival is inkább, minthogy 1867. január 1-én tul a bank nincs kötelezve a p. pénzre szóló jegyek beváltására.

Közintézetek, egyletek.

** *(A magyar gazdasszonyok egylete)* nov. 5-én tartott választmányi ülésén a kiállitási bizottmány nevében *Simigh* Istvánné rendező beadta kiállitási jelentését, melyből kitünik, hogy mind a kiállitók, mind a kiállitott tárgyakra nézve ez idei gazdagabb volt az előbbieknél, és tekintve a pénz szükét, az eredmény kielégitőnek nevezhető; bejött 695 ft. 60 kr.; kiadás volt 195 ft. 24 kr., tiszta jövedelem maradt 500 ft. 36 kr; kiosztatott jutalmul 37 arany, 30 tallér, 8 darab ezüst forintos, 57 arany és 37 ezüst oklevél. — Továbbá a deczemberi sorshuzásra több beküldött nyereménytárgyat jelentett be az elnök, mely adományok Herczberg ur boltjábankiallittatni elhatároztatván, az ajándékozóknak és végre a kiállitási bizottmánynak fáradságáért nyilvános köszönetet szavaztak. — Végre átalános pártolásban részesült azon inditvány, hagy a deczemberi sorshuzás hangversenynyel összekötve tartassék és a fennmaradt sorsjegyek a bemeneti jegyekkel eladandók. Legczélszerübbnek tartatván helyiségül az ujonnan épülendő *rodout-terem*; melynek meg nem nyerhetése esetében, más alkalmas helyiség kiszemelésére, valamint az egésznek kiviteléhez megkivántató előlépések megtételére *Braun* Lajosné alelnök és az inditványozó *Kralovánszky* Istvánné kérettek föl.

** *(A „Pesti biztositó intézet“)* iránt oly nagy részvét és bizalom mutatkozik, hogy a közönség számára föntartott részvényeket már az aláirás harmadik napján nemcsak teljesen aláirták, de tul is jegyezték nevezetesb mennyiséggel. Mindamellett az aláirás a részvényaláirási felhivásban közzétett idő egész tartama alatt nyitva marad, az igazgatóság alkalmat akarván nyujtani, hogy ez intézet iránti érdekeltség minél szélesb körben elterjedjen, és akkor a még bejegyzendő részvényszámok mennyiségéhez képest az egyesek által már bejegyzett, nagyobb mennyiségü részvények számát le fogják szállitani.

** *(Fölhivás Szabolcsmegye hölgyeihez.)* A „Szabolcsmegyei kórház-egylet“ választmányának 1864. szept. 10. kelt határozata folytán Szabolcsmegye lelkes hölgyei a szabolcsmegyei kórházegylet részére vászonnemüek adományozására, s ily adakozások gyüjtésére, továbbá ez adományoknak kórházi gondnok Szellemy Mihály urhoz leendő beküldésére tisztelettel kéretnek meg. A mennyiben az alább név szerint kiirt hölgyek közől egyik vagy másikhoz felhivás az egylet választmányától épen nem függő ok miatt nem jutott volna: ezen hirlapi felhivás folytán sziveskedjenek fennirt nemü adakozást és adakozásgyüjtési eredményt e hó végeig nevezett gondnok kezeihez juttatni. — Közli *Nagy János*, egyleti jegyző. *)

** *(A tisza-marosi vizszabályozó társaság)* e hó 3-dikán tartá közgyülését *Nagy-Kikindán*, Karácsonyi László elnöklete alatt. E közgyülés által hat uj főbiztos neveztetett ki egyenkint 500 ft. fizetéssel, és pedig három a tiszai, három pedig a marosi terület számára. A közgyülés elé terjesztett számadások és jelentések egyhangu helyeslést nyertek s a legközelebbi épitési évben teendő szabályozási munkálatokra a költségvetés 50,000 fttal állapittatott meg, mely összeg részint a 30,000 ftnyi készpénzkészlet, részint pedig a deczember hóban teendő befizetések által lesz fedezendő.

Mi ujság?

** *(A t.-sághi akadály-verseny.)* Mint a „V. V.“ lapnak irják, a napokban T.-Sághon gróf *Keglevich* Béla által rendezett agarászat alkalmával a házi-asszony gr. Keglevich Béláné, Batthyány Ilona grófnő, igen szép tisztelet-dijat ajánlott a nov. 6-án lovagolandó akadály-verseny nyerőjének. A jelenvolt agarász-lovasok közől azonnal öten jelentkeztek, s a tizenkét akadállyal ellátott versenytéren gróf *Szapáry* Iván „Intheriress“ lova ért először czélhoz. A második *Blaskovich* Ernő „Lenke“ nevü lova volt, mely a házi-ur által felajánlott szép lovagló ostort nyerte. — E versenyt egy magánfogadás utján létrejött sikverseny követte, melyben *Blaskovich* Ernő „Móra“ nevü lova győzött, gr. *Szapáry* Imre „Bunkó“ nevü lova ellen.

** *(Gyufa általi önmérgezések.)* A mint nekünk irják, Komárom megyében, *Ekel* helységben,

*) Kéretnek a hazai lapok a jelen közlemény átvételére.

denekelőtt a pécs-kanizsai vaspálya kiépitése szükséges, mely kőszenünket az angol szenet drága ezüstön vevő adriai partok lakosaihoz épen ugy, mint a tüzelőanyag szűkében levő Stiria és Karinthia vasgyáraihoz fogja vinni. *G. G.*

A növények vándorlásáról.

A növényélet jellemző tulajdonaihoz tartozik, hogy a növény állandólag azon földhöz van kötve, melyben gyökeret vert, s azt saját erejéből elhagyni nem képes, ha pedig tőle külerő hatása folytán eltávolittatik, ez többnyire csak életének veszélyeztetésével történhetik. E törvénynek hódol minden *egyes* növény, ha azonban az *egyedtől* eltekintünk, s a növényt, mint *fajt* vagy *családot* szemléljük, természetének ellenkező jellegét, a mozgás és helyváltoztatás utáni törekvést fogjuk megismerni. — Valamint az emberi kebelben bizonyos vonzódást tapasztalunk távoleső vidékek felé, s valamint a történelem majd minden lapja mutat föl egész néptörzseket, a melyek e vonzódástól indittatva hazájukat véres küzdelmek által kivivott, ismeretlen országokkal cserélték föl: ugy a növények nesztelen életében is hasonló, és szünetnélküli vándorlást veszünk észre. — E növény-vándorlásnak mindenekelőtt két nemét kell megkülönböztetnünk : a *szükségképenit* és az *esetlegeset*. Amaz a növény lényegében és természetében gyökerezik; mihelyt az ugyanis a fejlődés azon fokát elérte, midőn a mag teljesen megérett, ezt minden külbefolyás nélkül közvetlen környezetébe elszórja, s az ivadékok már ezáltal is mindinkább eltávolittatnak az anyanövénytől. — Például szolgáljon a legegyszerübb esetek egyike. Legyen ugyanis egy tágas mezőn az ismeretes *pásztortársóka* egyetlen példánya található; ez legalább is tiz beczőt fog megérlelni, melyeknek mindegyikében 20—24 mag leend; ha már most ezen 200 mag közül csak 10 fejlődik ki gyümölcstermő növénynyé, s ezeknek mindegyike hasonló számu magvat terem : az ily módon elszaporodott egyedek száma tiz év elfolytával 10,000 millió leend, a mi elégséges arra, hogy nem talán egy vagy két, hanem 3—4000 holdnyi területet sürű pázsittal beboritson. — Ime tehát, mily messzire távozott itt a legutolsó növény-nemzedék ezen aránylag igen rövid idő alatt közös ős anyjától!

De még azon növényeknél is, a melyek nem csupán magvak, hanem gumók vagy hagymák által is szaporodnak, idővel szintén némi helyváltoztatást lehet észrevenni, habár nem is oly szembetünő arányban, mint azt a fölhozott esetben láttuk.

A mezőinken honos, ugynevezett *kakukvirág* fajai két gumóval birnak; az egyik minden évben elhal, s a gyökér megfelelő kelyén uj gumó képződik; miután pedig a növény maga tavasz végefelé egész a gumókig elenyészik, természetes dolog, hogy kiindulási pontja a következő évben az ujonnan képződött gumó helyzetétől fog függni, s könnyen belátható, hogy az ily folytonos gumóképződés által fejlesztett növény-egyed 20 vagy 30 év alatt jelentékeny utat jár be a mező területén. — Mindamellett ezen uton valamely nagyobb földterület összes növényzete aránylag igen lassan haladna előre, s a talaj természetéhez képest elébb-utóbb oly hatalmas akadályokkal találkoznék, melyek folyamát számos helyen félbeszakitanák. — Gyorsabb és szakadatlan terjedés eszközlésére tehát bizonyos külerőkről gondoskodott a természet, a nélkül, hogy az ember kezének beleavatkozását szükségessé tette volna.

A levegő minden mozgása, az enyhe, alig észrevehető légvonat szintugy, mint a legszilajabb szélvihar : ezek a növény legszaporább és legtevékenyebb terjesztői, melyek számára a föld minden zugait elfoglalják. — Ezekhez járul még a szárazulatot környező és behálózó viztömeg, mely nemcsak magvakat és gyümölcsöket, hanem gyökereket és sulyos fatörzseket is hord hullámain; sőt még mint jégdarab sem tevéketlen, a mennyiben a reáfagyott göröngyökön a szegényes moh- és zizomnövényzetet szállitja el távoleső partvidékekre.

Ha a folyampartok hosszában vándorlunk, ugyanazon növényfajt gyakran a forrástól a torkolatig föltalálandjuk; a hegyi patakok gyakran a legpompásabb havasi virágokat hozzák le a rónaságba, a tenger folyamai pedig szigetről szigetre, földrészről földrészre szállitják a könnyen meghonosuló fajokat. — De az anyatermészet arról is gondoskodott, hogy az állatvilág szintén hozzájáruljon a növények terjesztéséhez; a szárnyasok számtalan fajai, apróbb és nagyobb emlős állatok részint ösztönszerűleg, részint esetlegesen, az által, hogy tollazatukba magvak, vagy gyapjukba kampos gyümölcsök akadnak, a föld legtávolabb zugaiba elhordanak egyes növényeket, — Mindenekfölött azonban az ember az, a ki a növények vándorlására, s átalában a növényvilágra rendkivüli befolyást gyakorol. Az ő keze ülteti át az ugynevezett kulturai növényeket mindazon vidékekre, a melyeken állandóan letelepedik, s meghonositván a földmüvelést velök együtt elveti a mivelődés áldásdús magvait. — Az ember által egyes növényfajok és családok oly nagy jelentőségre vergődtek, hogy fejlődésének történetében a legfontosabb tényezők gyanánt szerepelnek. — Nem szándékunk azonban ezen eszmét tovább fejleszteni, s itt inkább a növényvándorlás nehány föltünőbb példáját fogjuk figyelemmel kisérni, a melyek egyrészt némely növények terjedésének sajátszerű módját, másrészt pedig azon nagy befolyást fogják előtüntetni, melyet a növény-vándorlás átalában különféle kulturai állapotokra gyakorol. Az 1847-ik év óta Nagy-Britannia tavai-, folyamai-, árkai- és csatornáiban egy — *anacharis alsinastrum* — nevü, parányi amerikai vizinövény oly roppant tömegben mutatkozott, hogy megjelenését a hajókra nézve csakhamar valóságos csapásnak tapasztalták.

E dudva sürü göngyölögei a zsilipek nyilásait betömik, a halász hálóját ellepik, s a hullámok, vagy szél által üzetve a kiaggatott horgokat és zsinegeket magukkal szakitják; hosszu, nyulánk ágai az evezőrudak elé sulyos akadályokat görditenek, sőt még az úszóra nézve is veszélyesek lehetnek, a mennyiben tagjait körülhálózzák, a számtalan fogas levélkék testébe akadnak, s igy a szabad mozgást nagy mértékben megnehezitik. — E növénynek egyetlen egy példánya, melyet a cambridgei kertben növeltek, négy év alatt annyira elszaporodott, hogy a Cam folyó vizállása 1 lábnyival növekedett, s a közlekedés rajta csak nagy ügygyel bajjal történhetett.

Az 1842-ik évben födözte föl Johnston György tudor e növény első példányait Skóczia Dunse Castle nevü tavában, a hova szerinte Bugby kikötőhelyről származott. — Eredetére nézve azt gyanitják, hogy kanadai épitő fával hozták át egykor Amerikából egyes töredékeit, vagy magszemeit, ama kikötő helyre, s miután innen minden irányban csatornák ágaznak szét, rövid idő alatt az ország legtöbb folyóit és tavait ellepte. — Nem kevésbbé érdekes példáját nyujtja a növényvándorlásnak a mi harmatfüvünkkel és szuharvirágunkkal rokon *aldrovanda vesiculosa*. — E virág eredetileg Keletindia flórájához tartozik s a bengaliai mocsárok lakója, nehány évtized előtt azonban északi, később déli Olaszországban, valamint Franciaország délkeleti megyéiben is föltalálták. E lelhelyekből azt következtették, hogy e növény nem épen trópusi, hanem egyátalában melegebb éghajlatot kiván, s igy annál nagyobb meglepetést okozott, midőn 1830-ban Lithvániában, és pedig a Pinsk melletti mocsárokban s később Sziléziában is ugyanazon növényre akadtak. — Mily véletlen esetektől függ gyakran a növények vándorlása, számos idegen földön meghonosult növény példája mutatja. Igy péld. nehány év előtt egy thüringiai város környékén egy, különben csak Persiában és a kaukazusi hegységben honos virágot födöztek föl, melynek eredete annál rejtélyesebb volt, miután a vidéken senki sem tenyésztette, tehát a szomszéd kertekből nem származhatott. Végre közelebbi vizsgálat folytán kiderült, hogy a persiai rovarirtó porban ugyanazon növény egyes töredékei s apró magvai találtatnak s igy nagyon is valószinü, hogy az ilyen elszórt rovarpornak köszöni elterjedését. — Déli Spanyolországban időnkint oly növények tünnek elő, a milyeneket ott azelőtt senki sem ismert, s a melyek eddigelé csak Ázsiában találtattak. A mint Algéria, s a szomszéd tartományok virányának tanulmányozásából kiderült, Észak-Afrika képezi azon utat, melyen át az ázsiai növényzet ama gyermekei Spanyolhonba hatolnak, s innen többnyire Európa egyéb délszaki vidékeire is elterjednek. Az esetleges növényvándorlás légszembetünőbb és egyszersmind igen tanulságos példáját déli Franciaország Montpellier nevü városának csodás virányzata mutatja.

E város közelében, a Lez folyó mentében egy nagy kiterjedésü mező létezik, mely azelőtt a folyóban megmosott gyapju száritására használtatott, s részben még jelenleg is használtatik, habár ujabb időben a gyapjut nagyobbrészt gépek által mossák, száritását gőz által eszközlik. — E nevezetes iparczikk Montpellierbe az ó-világ legkülönbözőbb vidékeiről szállittatik, s igy történt, hogy az általa elszórt magvak a nevezett mezőn számos külföldi növényt meghonositottak, ugy, hogy e kis terület jelenleg a maga nemében egyetlen, rendkivüli gazdag élő növény-gyüjteménynyel bir. — Go lron franczia tudós szerint a fajok száma már a negyedfélszázat meghaladta, s ezek között 54 uj alak fordul elő, melyeknek hazája ismeretlen, melyek tehát valószinüleg oly vidékekről származnak, a hova a tudomány kutató szelleme még el nem hatott. — Mindezen és számos egyéb példák nem csupán nagy érdekkel, hanem egyszersmind kitünő gyakorlati jelentőséggel is birnak, a menynyiben azoknak nyomán, s átalán a növényvándorlás elvének segitségével a tenyészet számos, eddigelé rejtélyes jelenségét lehet könnyü módon földeriteni.

Igy történt ez nemrég egy oly tüneménynyel, a mely három század óta függő kérdés volt a természet barátjai előtt. Nyugatra az Azori szigetektől egy — *sargassum bucciferum* — nevü zuzmófaj több ezer négyszög mérföldnyire boritja az Atlanti oczeán felületét, oly sürü tömeget képezve, hogy a hajók csak nagy ügygyel bajjal hatolhatnak át ezen csodás „fütengeren.“ — Az oczeán itt nagyobbrészt oly rendkivüli mélységgel bir, hogy azt gyanitani sem lehet, miszerint e növény a tenger fenekén gyökerezik, s a vihar által ragadtatik a viz fölszinére.

Columbus, a ki e mesés „fütengert“ legelső ismerteté, sikertelenül fáradozott e tömeges tenyészet eredetének megfejtésében, s a későbbi kisérletek szintoly eredménytelenek maradtak, mig végre a lefolyt évtizedben Mertens jeles füvész alaposan bebizonyitá, hogy ama roppant növénytömeget a tenger folyamai az Indiai oczeánból hozzák, s az általuk körülfolyt csöndes vizfelületre gyüjtik, a hol az más vizinövények módjára tenyészik, a nélkül azonban, hogy gyümölcsöt érlelne.

E nézet már csak azon egy védokánál fogva is igen valószinünek látszik, hogy ama növénytömegekben számos oly habarcz és egyéb tengeri állatfajok találtatnak, melyek különben kizárólag az Indiai oczeán lakói. — (Sachse nyomán.)

H—l Béla.

Egyveleg.

** *(A föld legnagyobb vasgyára)*, Dél-Walesben, Menthyr Tydoil, mellett Doolnis angol birtokosé. Ezen vasgyárban 18 kohó van folytonos járatban, melynek mindegyike hetenkint 8—10,000 mázsa nyers vasat készit, azonkivül még 151 kavaró-kemencze és a 11 hengergyárnak megfelelő számu hegesztő-kemenczék. Évenkint ezen gyárban 2.600,000 mázsa nyers vas és 1.800,000 mázsa rudvas készittetik. Ezen gyár tehát kétszer annyi nyersvasat készit évenkint mint Magyarország, és tizszer annyit mint Szászország 1858-ban készitett. Évenkint egy millió mázsánál több kőszenet fogyaszt, mint Bécs városa, és négyszer annyit, mint Pest jelenleg. A gyárban alkalmazott 8000 munkás egy évi bére 3 millió forintot meghalad.

** *(Egy mérgezési pör)* nehány hét óta nagy feszült égben tartotta Bernben a közfigyelmet. Nehány hónap előtt egy ottani lakos, Trümpi, hirtelen megh alt; Demme orvos és házibarát bonczolta tetemét s a halált természetesnek mondta. Később kisült hogy Trümpi nagy mennyiségü strich in által mult ki. A mérgezés vádja alatt özvegye és Demme orvos állottak. Az esküdtszék azonban, hosszu tárgyalás után mindkét vádlottat fölmenté, hanem Demme orvost az államügyész nehéz kötelesség sértéssel vádolta, mivel hamis jelentést tett a hatóságoknak a kimulás okát illetőleg, és a pörköltségek megtéritésén kivül 5 évre akarta orvosi jogától megfosztatni. Az itélet következő volt : A törvényszék Demme orvost a vizsgálati költségek felében elmarasztalta, Trümpinének ellenben 1500 frank kárpótlást itélt meg.

** *(Egy névtelen adakozó)* a „Swatobor“ nevü cseh irói segélyegyletnek 10,000 forintot ajándékozott azon kikötéssel, hogy a kamatokból élte fogytáig 400 frtot huzhasson, halála után pedig az egész kamat pályamunkák jutalmazására fordittassék.

** *(Páris népessége.)* Párisnak, a kereskedelmi kamra legujabb összeszámitása szerint, most 1,700,000 lakosa van : ezek közül 400,000 saját birtoka jövedelméből, állam-hivatalból és szabad müvészetből él; 100,000 van az iskolákban, kór- és fogházakban : 200,000 él kereskedésből; 1,000,000 az iparból E számhoz még 30,000 katona járul.

ilyesmivel, de nem önállóan: 1843-ban kiállított egy francia érem nyomán készült gipszművet.

Látnivaló, hogy az emlékérem és emlék-plaket szerepe egészen mellékes, szinte csak véletlen. Valamelyes esztétikai közvélemény nem kristályosodhatott ki az éremművészet stilusa körül. A közönség nem törődött vele. Nyilván fölöslegesnek, nagy urak fényüzésének ítélte.

Régibb jelentőségéből igen sokat vesztett ebben a félszázadban az ötvösség. Ennek okát nem nehéz kitalálni: egyszerüen rámutathatunk a kor siralmas gazdasági helyzetére, a készpénz hiányára s arra, hogy gazdag mágnásaink öröklés révén éppen eléggé el voltak látva az ötvösművészet mindenféle termékével. Ha meg ujmódi kellett: Bécsben szerezték. Az egyház, amely gazdagon táplálta a XVIII. században az ötvösséget, most csak éppen a legelemibb szükségleteinek kielégitésére szoritkozott: uj templomai nagyobbára a legegyszerübb kelyheket, paténákat, szentségtartókat kapiák, amelyekkel nem nagyon remekelhettek a mesterek. Sőt akárhány egyház még jelentékeny veszteséget is mutat fel arany-ezüst szerelményeiben, amennyiben 1810-ben, a nagy veszedelem idején, a háboru céljaira beszolgáltatta sok értékes régi kegyszerét, igy a munkácsi s mások is; Fischer István báró egri érsek szintén ekkor küldette a bécsi olvasztóba ezüst-készleteit. Bécs, amely egykor mesterkélt hűtlenségi perek révén kocsirakományszámra rabolta el tőlünk a magyar ötvösség remekeit, most, változott viszonyok közt, szép igéretekkel az egyházakat dézsmálta meg.

Az ötvösök megrendelői ezeken kivül a városi honoráciorok, a polgárság. Testületek, mint olyanok, ritka

Lkáb I.

esetben jelennek meg a műhelyekben megrendelőkként. Mégis olykor készittetnek egy-egy szelencét valamely jutalom- vagy tiszteletdij átadása céljaira, ilyesmit vagy serleget lóverseny s agarászati verseny dijaként, esetleg egy ezüst koszorut különös érdemek kitüntetésére. Mindez ritka eset. Serleg, gyertyatartó, ezüstváza, ezüst asztali készlet, bonbonnière, pecsételő, azután a ruházat kiegészitésére való gomb, csatt s más eféle, végre az ékszerek különböző nemei: ezek a vásár leggyakoribb tárgyai. Ezeket a szükségleteket az országnak majd minden városában élő ötvösök és ezüstművesek elégitik ki, akik céhekben élvén, bizonyos technikai tradiciókat fönntartanak s azzal, hogy vándorolnak is, egyben megösmerkednek más városok mestereinek példakönyveivel, munkáival is. Feltünő, de a céhrendszer bizonyos kedvezményeivel szorosan összefügg, hogy a század első felében szereplő ötvösök túlnyomó része ötvöscsaládból származik. Mig ennek révén e kor ötvösei bizonyos kapcsolatot tartanak fönn az egykor viruló multtal, másrészt a kereslet csökkenését semmi sem bizonyitja jobban, mint hogy a multhoz képest csökken az ötvösmesterek száma, ezek egy része is sokszor nem annyira mestersége, hanem örökölt kis gazdasága után él. Ily körülmények közt a bonyolultabb, nehezebb, drágább technikák kivesznek a gyakorlatból, a művészi becsvágy egészen ellankad s ritka eset, ha például valaki még jól tud alakot domboritani, holott régebben százszámra akadunk helyes mintázásu alakokra. Szentpétery József, aki 1809-től fogva Pesten élt, e tekintetben unikum-számba ment, Széchenyi István gróf külön felhivja rá vendégének, Tullio Dandolo-nak figyelmét 1840-ben, domboritott ezüstképei feltünést keltenek, mégis nem ezek után él, hanem egyszerü mun-

kából, száz-kétszáz forintos billikomok, szelencék s efélék készitéséből.

Szentpétery s a kornak egy másik kitünő mestere, Szigethi Sámuel, Bécset járt emberek, nem csoda, ha onnan magukkal hozták az empire izlését s nem csoda, ha Szentpétery, akár a festők és szobrászok, dombormüvei számára klasszikus tárgyat, például Nagy Sándor győzelmét (1832) szemeli ki s hogy a klasszicizmus iránt hajlamossá tett jobb közönség az ő klasszicizáló előadását szivesen nézi. A többi mester munkáján is rajt van a kor stilusa, az ezüstedény alakjától el egész a diszitő elemekig, el az előadás, megmunkálás makulátlan, gyakran hideg szabályosságáig, amelynek minden gondja az, hogy a kézimunka jegyei hatályon kivül helyeztessenek. A közönség izlése és az ötvösök stilusa (egyik sem eredeti), nem járt távol egymástól.

Mégis éppen egy ötvösműhöz fűződik a kor egyik legérdekesebb stilisztikai vitája, amelyben résztvett ugy a művész, mint a közönség s a kritika egyik képviselője. A mű Libay Sámuelé, Ferenc király életnagyságu mellszobra, filigrán-technikával, mintegy hatvanötezer darabkából összerakosgatva. A besztercebányai mester három évig dolgozott rajta s Pesten kiállitotta 1841-ben. A közönség oly formában foglalt állást e technikai unikummal szemben, hogy Zólyom és Sopron vármegyék inditványozták, hogy a mű országos költségen megvétessék a Nemzeti Múzeum számára. A kritikát az élesszemű Henszlmann Imre képviselte, aki kimutatta, hogy ennek a munkának nincs művészi becse, legfeljebb ritkaság. «Kérdezem, — ugymond — ki látott életet, kifejezést, jellemet vagy olyasmit Libay mellképe holt vonásaiban?... Egy arcban, mellynek készitésénél a' szorgalom nem az egészre, hanem az azt képző 's össze-

állitó virágocskákra fordittatott inkább?... Azt mondja nekem valaki, hogy Libay munkájában a' technicát kell becsülnünk, a' fáradságot és szorgalmat... de ki olvassa a' napszámos számtalan veritékcseppjeit, ha munkája céljának meg nem felel?... Ha a' fáradság és veriték sinórmértékével élünk: még a' hangya is műveket készithetne. Tehát higyük el inkább Libay munkájára nézve is, hogy az izzadság és türelem nem a' mű becsmértéke; hanem inkább, hogy e' munka nem mű, mivel abban sem élet, sem jellem, sem czélirányosság, sem anyagismeret nem látszik, melly' tulajdonságok a' művet azzá csinálják.» A talpraesett birálatra Libay sértődötten és személyeskedve válaszolt s a mű végre is a múzeumba került. A mi szempontunkból érdekes, hogy egy kritikusnak kell ez esetben egy öreg gyakorlott ötvöst anyagismeretre, az anyag stilisztikai korlátaira figyelmeztetnie, s hogy az ily mesterkedésnek stilustalan voltát a közönség nem érezte, mert még azok is, akik kifogásolták Libay munkáját, csupán a hasonlatosság hiányát vetették szemére, a stilus hiányát nem. Ez a közönség elfogadott minden technikai kuriózumot, elfogadta tehát a filigrán-arcképplasztikát is. De a puszta technikai mesterkedést szivesen csodálta meg a hivatalos és céhbeli kritika is, igy 1842-ben az első pesti iparműkiállitáson dicsérő oklevelet kapott Brüll Mór aradi ötvös olyan aranygyürüre, amely — csodák csodája — egy másik gyürüt rejtett magában. Az ötvösség terén az eféle kuriózumok nem voltak gyakoriak, mert ötvöseink ebben a meglehetősen meddő korszakban megadó türelemmel haladtak az egyszer megösmert klasszicista utakon s ha erről letértek, ugy az e régibb stilus elszegényedését, vaskosabbá, öblösebbé, polgáriasabbá való változását jelenti.

Talán helyén lesz, ha ennek kapcsán rámutatunk egy sor oly technikai mesterkedésre, amelyek általános csodálat tárgyai voltak ebben a félszázadban, holott alapjában rikitó stilustalanságok. Nem csak ezt a félszázadot jellemezték, hanem átnyultak még a következő félszázadba is, nagy sérelmére a művészi izlésnek. Anyagszerütlenség, amelyet Henszlmann Libayban megrótt, elterjedt jelenség a többi művészeti technikában is s alig van ebben a félszázadban nemesi vagy polgári otthon, ahol ne találnánk rá legalább néhány példát. Már a kiállitásokon egy kalap alá vették a nemes grafikával a kaligrafusok izetlen mesterkedését. Soha értelmetlenebbül nem külömböztettek meg két fogalmat két rokon mesterszóval, mint ez esetben. És soha semmiféle korszak stilusába nem illett bele a kaligrafia annyira, mint a klasszicizmus hideg, sokszor kopár, feszes és gépiesen szabályozott előadási technikájába. Nos, a kaligrafia csodái művészeti rangot kaptak s a kiálitások műtárgyai közé kerültek. Igy 1842-ben Eibenschütz S. pesti szépiró kiállitotta Ferenc király kaligrafált arcképét. Ez a csodabogár éppen nem páratlan: Singer Márkus Nagyszombatban 1843-ban, oly rajzot készitett, amely első tekintetre arabeszkekkel ékes épületet mutatott, voltaképpen a vonalak a kép közepétől kezdve folytatólag Mózes teljes ötödik könyvének kaligrafált szövegéből állottak. Ezt a «remekművet» Bécsben is megbámulták. Azokhoz, akik igy visszaéltek a rajztoll és tuss nemes anyagával, csatlakoznak az egyveleg- (quodlibet) rajzolók, akik többnyire a rajztoll technikájával, de olykor ecsettel is egy sereg kis képet fűztek össze egyetlen képpé. Efélét állitott ki Pesten 1841-ben Löwy E., 1843-ban Eckmayer Antal budai rajzoló, 1844-ben Cseörgheő Gyula szintén budai tollművész. Barabás Miklós is elkövetett egy ilyen

quodlibetet, amelyen tücsköt-bogarat hordott össze, mintegy ötven különféle, egymással össze nem függő ábrázolást, de mentségeül meg kell jegyeznünk, hogy akkor, 1826-ban még csak tizenhat éves volt. Sokszor a célnak éppen meg nem felelő anyagot s technikát választanak e mesterkedők. A pesti vármegyeházának 1817-ben alapitott fegyvertermében a menyezet közepéről csillár lóg le, amelyet huszárszablyákból állitottak össze; Ferenc király, József és Ferdinánd főherceg, Alvinczy és Kray mellszobrainak talapzatát pedig pisztolyokból állitották össze! Köpp Farkas, kismartoni születésü Bécsben működő mester a legfurcsább anyagokból tákolta össze mozaik-képeit, amelyek kelendők lehettek, mert 1800-ban nyomtatott katalógust adott ki róluk. Sajátszerü oeuvrejában szerepel egy remete feje — fahéjból, egy tájkép — mohából és levélből, egy másik különféle magvakból, egy harmadik gyapjuszálakból, egy firenzei táj — nádból és szalmából, egy öreg tudós feje — falevélből, Mózes feje — fonalakból, egy női arckép — hagymahéjból stb. Mások női hajszálakból rakosgattak s ragasztottak össze táj- és arcképeket, vagy ugy, hogy az ábrázolt alakon a haj valódi hajból, a ruha selyemdarabkából, az aranyékszer odaragasztott aranyszálacskából készült. Nagyobb objektiv anyagszerüséget a szerzők aligha tudtak elképzelni. Közönségük sem. Ily izléstelenségeknek Bécsben is nagy volt a keletje, e tekintetben is rokona a bécsi polgárság a pestinek. Hisz a bécsi akadémián kiállitásra kerülhettek nem kevesebb mint husz éven át Franz Schäffel szines, homokból és márványporból «hintett» tájképei! És valószinüleg bécsi eredetü lehetett a nagy Haydn viaszból mintázott arcképe, amelyet a zene e fejedelme állandóan a szobájában tartogatott s melynek az volt különös sajátsága,

tiszta helyzetet akarok maga elé állítani, — mondta megátalkodottan.

Lily akarata ellenére megállott, visszatartotta az, hogy Rosedale tekintetében és hangjában valami új szándékot vett észre. Rosedale pedig folytatta, erősen reá szögezve szemét:

— Csak azt csodálom, hogy maga oly sokáig várt, hogy leszámoljon azzal az asszonynyal, holott pedig kezében volt rá a hatalom.

Lily szótlan maradt a csodálkozás döbbenete alatt, melyet ezek a szavak előidéztek és Rosedale egy lépéssel közelebb ment hozzá s halk hangon kérdezte:

— Mért nem használja fel azokat a leveleket, melyeket tavaly vásárolt?

Lilynek elállott a szava ennek a kérdésnek a váratlanságától. Az előbbi szavakból egy Dorset fölötti állitólagos hatalmára való czélzásra következtetett. De most meglepetésében, hogy Rosedale tudja a levelek titkát, egy pillanatra nem tudta, mire akarja ez fölhasználni ebbeli jólértesültségét.

Lily önuralmának elvesztése időt engedett Rosedalenak, hogy tovább folytassa ezt a tárgyat.

— Láthatja, hogy tudom, hogy áll ön, — folytatta. — Tudom, mily teljesen hatalmában van önnek az az asszony. Ez úgy hangzik, mint a szinpadi beszéd, ugy-e? De nagyon sok igazság van azokban az ócska darabokban és én azt hiszem, nem azért vette meg azokat a leveleket, mert autogrammokat gyűjt.

Lily csak nézett rá, mind nagyobb elképpedéssel.

— Csodálkozik, hogy mikép jutottam a nyomára? — folytatta, büszke tekintettel felelve Lily tekintetére. — Talán elfelejtette, hogy én vagyok a Benedick-ház tulajdonosa, de hát ezzel most ne törődjék. Jól értesültnek lenni nagyon hasznos adomány az üzletben és én egyszerűen kiterjesztettem a magánügyeimre is. Mert, tudja, ez részben az én ügyem is, vagy legalább csak magától függ, hogy azzá is legyen. Nézzünk egyenesen a szemébe a helyzetnek. Dorsetné olyan okokból, melyekre nem kell kitérnünk, csúnya csinyt követett el önnel szemben a múlt tavaszszal. Mindenki tudja, hogy Dorsetné kicsoda, és a legjobb barátai sem hinnének az esküjének sem, ha az ő saját érdekeiről van szó, de hát sokkal könnyebb követni őt, mint szembeszállni vele és magát egyszerűen feláldozták az emberek a maguk lustaságának és önzésének. Nem helyesen állapítottam meg az esetet? Hát némelyek azt mondják, önnek a legügyesebb felelet van a keze ügyében: hogy Dorset György elvenné önt akár holnap, ha elmondana neki mindent, a mit tud és módot adna neki, hogy ő nagyságának ajtót mutasson. Meghiszem, hogy meg is tenné, de ön nem hajlandó felhasználni ezt az eszközt, hogy helyreálljon és merőben üzleti szempontból nézve a dolgot, én azt hiszem, igaza van. Egy ilyen ügyből senki sem jön ki tiszta kézzel s igy az egyedüli mód ön számára, hogy elérje czélját, ha megnyeri Dorset Bertát segitőnek, a helyett, hogy harczra szállna vele.

Egy nagyot lélegzett s elhallgatott, de nem elég ideig, hogy Lily kifejezze a benne megyülemlett ellenkezést s a mint Rosedale tovább is sürgette, annak az embernek az egyenességével világítva meg az eszméjét, a ki nem kételkedik a maga igazában, Lily úgy érezte, hogy a megbotránkozás megfagy ajkán s hogy ő erősen meg van fogva Rosedale érvelésének pántjaiban. Nem volt ideje csodálkozni azon, hogy mikép tudta meg Rosedale a levelek titkát: az egész világ elsötétedett előtte, csak a levelek fölhasználására vonatkozó ajánlat világított benne. S az első pillanat múlva nem az ötlet szörnyűsége tartotta Lilyt megigézve, Rosedale akaratának alávetve, inkább rejtett rokonsága az ő legbensőbb vágyakozásával. Rosedale elvenné őt akár másnap, ha visszaszerezné Dorset Berta barátságát s a barátság e megujulását meg kellene előznie mindazon dolgok visszavonásának, a melyek a megszakadását okozták. Ehhez pedig nem kellene egyéb, mint hogy Bertának szeme elé állítsa a lappangó fenyegetést, a mely abban a kis csomagban rejlik, mely oly csodálatosan került az ő kezébe . . .

Rosedale, mintha Lily hallgatásából nemcsak a tervébe való fokozatos beleegyezést olvasta volna ki, hanem veszedelmesen messzemenő felfogását is azoknak az előnyöknek, melyeket e terv igért, mert a mig Lily tovább is szó nélkül állott előtte, hirtelen visszatérve önmagára, fölkiáltott:

— Látja, mily egyszerű a dolog, ugy-e? Ne vezesse félre az, hogy olyan egyszerű. Mert könnyű megijeszteni Dorset Bertát, de hogy tudja majd ijedségben tartani? Azzal, ha ki tudja mutatni, hogy ép oly erős, mint ő. A világ minden levele nem elég erre mostani helyzetében, de jó erős hátvéddel maga mögött elérheti, a mit épen akar. Ez az én részem az ügyben, ez az, a mit én ajánlok önnek. Nélkülem nem tudja keresztülhajtani, erre ne is gondoljon. Hat hónap múlva ismét ott lesz, régi gondjai között, vagy talán még roszabbak közt is, pedig itt vagyok én, készen, hogy megszabadítsam tőlük akár holnap is, ha úgy tetszik. Mit szól hozzá, Lily kisasszony?

Ezek a szavak s az a mozdulat, a mely követte őket, fölriasztották Lilyt akaratának révület-szerű lenyűgözöttségéből, a melybe észrevétlenül beleesett. Visszahúzódott és olyan hangon, a mely az ő fülében is meglepetésszerűen hangzott, igy szólt:

— Téved, — tökéletesen téved, — a tényekben ép úgy, mint a következtetésekben, melyeket belőlük levon.

Rosedale rábámult egy pillanatig, meghökkenve a hirtelen fordulattól egész más irányba, mint a melybe Lily vezettetni látszott magát.

— De hát mit jelentsen ez? Azt hittem, értjük egymást! — kiáltott fel s mikor Lily ezt rebegte:

— Ah, hiszen épen most értjük!

Hirtelen kitörő hevességgel pattant fel.

— Úgy látszik, azért, mert a levelek *neki* szólnak, mi? No hát, vigyen el az ördög, ha tudom, mivel hálálta meg ő azt magának!

(Folytatása következik.)

NAPOLEON SZOBRA.

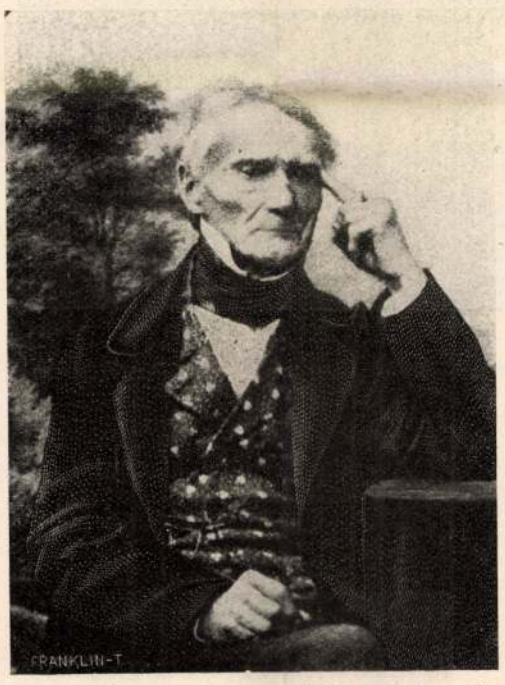

Egykoru fenykep után.

LIBAY SÁMUEL.

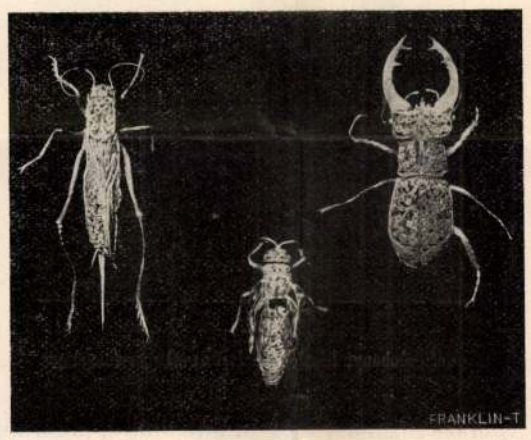

ROVAROK.

FERENCZ CSÁSZÁR SZOBRA.

LIBAY SÁMUEL EZÜST DRÓTBÓL KÉSZÍTETT MŰVEI.

LIBAY SÁMUEL A DRÓTMŰVÉSZ.

Az Iparművészeti Múzeum magyar termében két szobormű van kiállítva, csupa hajszál meg czérnavékonyságú ezüst-drótból. Mikor a somogyi paraszt Szent-Istvánkor meglátta, azt vetette rá:

— Az istenfáját! Ezt is rabi embör csinyálta.

Szerinte a ki Illaván vagy Váczon ült, az tanúlhatta csak meg a türelmet az ilyen czifra «mívíszethez». A hálátlan utód ezzel ugyancsak rövid ítéletet mondott a fáradságos műről.

Pedig Libay uram a múlt század derekán szentül meg volt győződve, hogy ez alkotásokkal nemcsak a maga, hanem a hazája dicsőségét is öregbíti. Rá kell tekinteni beretvált tisztes képére, konok önérzet sugárzik le róla. Még ujját is akként illeszti homlokához, mint egy kiérdemesült diplomata. Ilyen büszkeség szokott elömleni az emberen a jól teljesített munka után. A háromsoros Biedermayer-nyakkendő övezte főben ott motoszkált a hírnévre pályázó életprogramm, a mely szerint német szorgalomnak és magyar ötletnek egyesítésével valami igazi nagyot lehetne csinálni. Olyant, a mely

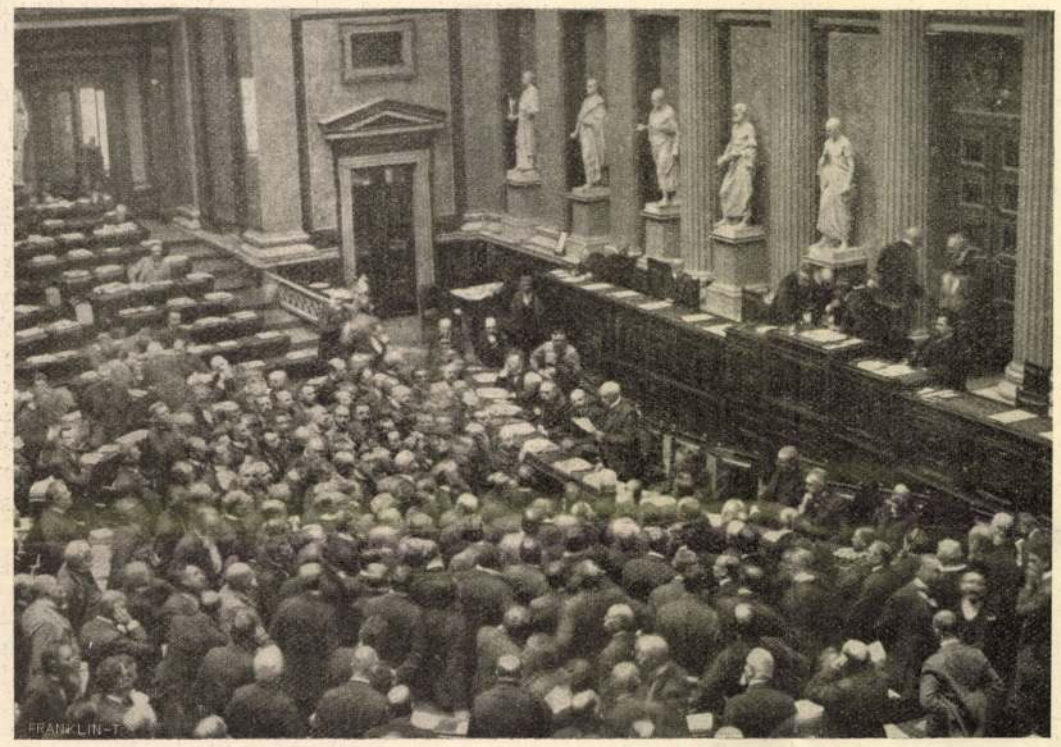

BÁRÓ BECK OSZTRÁK MINISZTERELNÖK BEJELENTI A BÉCSI REICHSRATBAN A KIEGYEZÉSI JAVASLATOKAT.

hivatott őrizője lesz akár még a fejedelmeknek is.

Libay 1781-ben született Modorban. Jelentős körülmény sorsában az iparűző Pozsony közelsége. Modortól Pozsony csak egy lépés. De ezt a lépést a régi nemesi család sarja nehezen tette meg; talán meg se tette volna, ha a szegénység nem űzi. Samu beállott ötvös-apródnak. Megjegyzendő, hogy az ötvösség akkor még a «szabadművészetek» legelsője vala. A nemes úrfi hamar beleszokott az apró üllők és kis pörölyök világába. Becsületes szorgalomra és utólérhetetlen ügyességre tett szert. A vándorévek után pedig, mint mester, Beszterczebányán telepedett le, a hol virágzó ötvös-műhelye a legkeresettebb lőn az egész országban. Gyönyörű kelyheit, díszserlegeit csak úgy kapkodták. Ezzel természetesen megjött az anyagi jólét is.

No, több sem kellett Libaynak! Mihelyest pénzt érzett az erszényben, azonnal megdagadt a nagyravágyása is. Jó módjában azon jártatta eszét, hogy miként csinálhatna olyant, a minőt még senki előtte. Igy jutott a filigránból, ezüstdrótból készítendő szobrok gondolatára. Első ilyennemű alkotása Ferencz király képe volt. 13 márka színezüstből készült, a melyen húst, szőrmét, ruházatot, czímereket, érdemjeleket, gombot, nyakkendőt és egyáltalán mindent egyenlő gondossággal formált ki a maga húzta drótból. Az egész áttört mívű brüsszeli csipkének látszik. Az életnagyságú alak fején lévő babérkoszorú nagyobbik levelei a király éveinek számát, a kisebbek pedig a hónapokat jelzik; szóval minden dísz még külön is jelent valamit. 1845-ben Bécsbe vitte a szobrot Libay. Az emésztően gondos munka megtette hatását. A publikumnak nagyon tetszett. Valaki 4000 dukátot igért érte. Ferencz király meg ajándékokkal halmozta el a művészt, tréfásan ugyan megjegyezte:

— Kedves Libay, maga úgy ábrázol minket, mintha a koporsóban a férgek összerágtak volna.

Budapesten most is élő leányai még emlékeznek egy brilliáns tűre, a melyet ez alkalommal kapott a többi közt. Ugyancsak ezért a műveért úgy a pesti, mint a bécsi ötvösczéh dísztagjává választotta.*

Libay ezek után azt hitte, hogy nem a kuriozitásnak, hanem a művészetnek köszönheti a sikert. A mint a király szobrával eleget tett a loyalitásnak, utána mindjárt ifjú korának tüneményes hőse felé fordúlt figyelme. Fokozott szorgalommal egy Napoleon-szoborba kezdett. Az Európa-tipró hadvezér álló figurában készült s a háromszög-kalapjától a sarkantyús czizmájáig szintén csupa ezüst drótból. Megvan rajta minden, a mit egy Napoleon-szobortól akkoriban kivántak: spádé, vállbojt, karba tett kéz, sőt merengő tekintet is.

* Ez adatok Radisics Jenő miniszteri tanácsos igazgatótól valók.

A nem reális alapokra fektetett művészkedés bukásának csaknem előre kiszámíthatólag be kellett következnie.

Gróf Széchenyi László, Vanderbilt Gladys vőlegénye.

Persze mi most meg tudjuk ítélni, akárminő kegyelettel állunk is meg az Iparművészeti Múzeumban őrizett alkotások előtt, hogy az anyag ilynemű feldolgozása természetszerűleg békóba veri a művészi fantáziát. Az aprólékos drótok szövedéke elfátyolozza a tiszta látást. A szobrászati alkotás megszűnik önczél lenni, mert nem az a legfontosabb benne, hogy valakit ábrázol. A részletek díszítő karakterének kedvéért feláldozódik a portraitnál megkívánható természethűség. És a mű megfogamzásakor a technikai alkalmazkodásnak már befolyásolni kellett a mestert.

De a beszterczebányai műteremben erre még sokáig nem, — talán sohasem eszméltek. 84 éves kort ért meg Libay, de azon az alkotáson, melybe egy fél élet munkásságát ölte, csak halála előtt néhány évvel tudott túladni. S akkor is hogy! Enyhítették szomorú napjait a kiránduló szliácsi fürdővendégek, a kik, mint valami különlegességnek jártak a csodájára. Mindenki bámulta azt az embert, a kinek akkora munkaszeretete volt, mint egy középkori barátnak. Az áradozó dicséretek azonban nélkülözték a helyes alapot; a mi az ötvösművészet keretén belül jó lett volna, az nyűg lett a szobrászatban. Libay a maga különleges szorgalmával és szakértelmével egy egész kincstárra való ötvösművet hozhatott volna létre, de ő mindenáron szobrokat akart csinálni. Néhány japáni ízű állat studiuma is maradt e nemben. Az Iparművészeti Múzeumban őrizett szöcskéi, szarvas- és cserebogarai szokatlanúl jellemző naturalizmussal vannak kiformálva.

Feltartózhatatlanúl rávirradtak az öreg mesterre a nélkülözések napjai. A városok ugyan Beszterczebánya tanácsának kezdeményezésére mozgalmat indítottak 1864-ben, hogy 4000 forintért megvegyék Napoleont.

Azonban két év alatt alig 1200 forint gyűlt egybe. A dicsőség utáni vágy még ekkor sem hamvadt ki Libay szivében, átadta alkotását már tetemes engedménynyel (pedig a nyers ezüst magának 700 forintjába került). Csak azt kötötte ki, hogy műve a múzeumban helyeztessék el. Szobraitól reszkető kezekkel vett búcsút a meggörnyedt aggastyán, úgy szerette azokat, mint véréből való véreit. És most ott állnak csakugyan, a kiváló tudásnak és szorgalomnak e különös példái, az Iparművészeti Múzeum magyar termében, hirdetvén Libay Sámuelnek, a drótalakítás Napoleonjának s a filigrán művészet királyának emlékét. Úgy, a mint ő azt ép kívánta . . . *Czakó Elemér.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Petőfi. A legnehezebb irói feladatok egyike, melyeket a magyar irodalomtörténet nyújthat, Petőfi költői és emberi egyéniségét úgy megfogni, hogy élettel és igazsággal tele kép kerüljön ki belőle. Egy költőnknek életét sem ismerjük annyira részletesen, egyről sem maradt fenn annyi följegyzés, mint ő róla, de annyi bennük a belső és külső

VANDERBILT GLADYS ANYJÁVAL.

Libay Samuel

otvrs

1782 – 1869.

Krück II. 161. l.

Rhé Gyula VI. 186.

Libai Sámuel ötvös

I. Napoleont ábrázoló áttört mívű ezüst szabrát 4000 fitett vettek meg a Nemzeti Muzeumnak. A pénzt a magyar városok adták össze.

Az Orszag Tükre. 1864. 107.

Libay Samuel
Otvos

Grod

MK + 82.1

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... *osztályu tanuló a*

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... *hó* .....

osztályfő.

nre Szeged.

Libay Samuel

ötvös

1781 – 1866.

cred

Divald Kornél. Zólommagyei kutatások. Muzeum és Könyvtári értesítő. 1909. 86. l.

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... *osztályu tanuló a*

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... *hó* .....

osztályfő.

Libay Sámuel

Ötvös

Cás d.

Vas. Ups

1907. 865 l

ata-
ive-
364).

Libay Samuel.

Müverret 1902 148, 149
-1905. 352
-1907. 424
-1909. 326
-1914. 380

Líbay Sámuel

, ötvös

Kőmagyjótvj 110 sz.

Athozat

5.						
I.	9.	1510. sz. számla	S			
I.	12.	1795. " "	S.			
II.	2.	2594. " "	S.			

Átvitel

Libay Sámuel

		Kikiáltási ár pengőben
1320.	KARKÖTŐ, aranyozott réz, zománcozott dísszel és ékkövekkel kirakva. Iparművészeti munka.	30.—
1321.	KARKÖTŐ, aranyozott réz, ékkövekkel kirakva. Iparművészeti munka.	30.—
1322.	KARKÖTŐ, aranyozott réz, ékkövekkel kirakva. Iparművészeti munka.	20.—
1323.	NYAKÉK, aranyozott réz, ékkövekkel kirakva. Iparművészeti munka.	20.—
1324.	KARKÖTŐ, aranyozott réz, ékkövekkel kirakva. Iparművészeti munka.	15.—
1325.	PECSÉTGYŰRŰ, aranyozott réz. Iparművészeti munka.	10.—
1236.	GYŰRŰ, aranyozott réz, ékkővel. Iparművészeti munka.	10.—
1327.	GYŰRŰ, aranyozott réz, ékkővel. Iparművészeti munka.	10.—
1328.	GYŰRŰ, arany, gyémántokkal és zafirokkal.	30.—
1329.	MELLTŰ, arany, gyémántokkal és opálokkal. 5 gr.	33.—
1330.	KAMEA FÜGGELÉK, aranykeretben.	10.—
1331.	NYAKÉK, arany, gyémántokkal, rekonstruált rubinokkal és zafirral. 8 gr.	40.—
1332.	FÜGGELÉK, arany. 3.5 gr.	14.—
1333.	MELLTŰ, arany, almandinokkal és gyémántokkal.	22.—
1334.	MELLKERESZT, fehérarany, gyémántokkal.	25.—
1335.	SÓTARTÓ, ezüst, három lábon álló, a lábak tövén maszkokkal diszítve. Besztercebánya, Libay, 1817	25.—
1336.	OVÁLIS TÁLCA, ezüst, domború peremmel. 1430 gr.	145.—
1337.	KEREK Tál, ezüst, domború díszítéssel. 988 gr.	100.—

Árverési Csarnok aukció
Kat. 1934. sept.

		Kikiáltási ár pengőben
1299.	TORTALAPÁT, ezüst, vésett dísszel. .. .	7.—
1300.	CUKORFOGÓ, ezüst, áttört dísszel. Bécs, 1829.	4.—
1301.	ZSEBÓRA, arany. Schaffhausen . . .	150.—
1302.	TÜKRÖS TÁLCA, (asztaldísz), ezüst peremmel.	180.—
1303.	GYŰRŰ, arany, zafirral és gyémántokkal.	30.—
1304.	KÉZELŐGOMB, arany. Egy pár. . . .	16.—
1305.	MELLKERESZT, arany, kis gyémánttal.	6.—
1306.	GYŰRŰ, arany, zafirral és brilliánsokkal.	120.—
1307.	FÜGGELÉK, arany zafirral és brilliánsokkal.	25.—
1308.	MELLTŰ, arany, zománcozott dísszel és két gyémánttal.	22.—
1309.	NYAKÉK, 18 kar. arany, igazgyöngyökkel. 13.5 gr.	80.—
1310.	GYŰRŰ, arany, zafirral és brilliánsokkal.	28.—
1311.	NYAKKENDŐTŰ, arany, egy brilliánssal.	15.—
1312.	FÜLBEVALÓ, arany, zafirral és brilliánsokkal.	140.—
1313.	MELLKERESZT, fehérarany, apró brilliánsokkal.	20.—
1314.	FÜLBEVALÓ, arany és ezüst, gyémántokkal. Egy pár.	35.—
1315.	MELLKERESZT, fehérarany, gyémántokkal.	20.—
1316.	NYAKKENDŐTŰ, arany, gyönggyel és egy brilliánssal.	35.—
1317.	FÜGGELÉK, arany, szívalakú, zománcozott dísszel és gyémánttal. 18 gr.	75.—
1318.	MELLTŰ, aranyozott réz, ékkövekkel díszítve. Iparművészeti munka.	12.—
1319.	NYAKÉK, aranyozott ezüst, ametiszttel és gyöngyökkel díszítve. Iparművészeti munka.	120.—

1839, 1854, 1856-ból (1197, 1194, 1066), egy szamovárszerű teafőző 1870-ből (1142), nagy és díszes kávéskanna 1854-ből (1102), hasonló teásibrik 1855-ből (1104) legjelentékenyebbek. Egy 1858-ból származó talpas-poharat ó-görög alakokkal díszített az ügyes bécsi ötvös (1216), a valamivel régebbin (1082) neorokokó virágdísz látható. Tálcák (legjobb az 1103), poharak, asztaliszerek, szelencék egészítik ki gazdag sorozatot, utóbbiak közt egyikre (1368) Pozsony képe van vésve 1854-ből.

Egyéb, közelebbről meg nem határozható ötvöstárgyak sorában nem lehet említés nélkül hagyni egy vecsernyepalásthoz készült, de övre is alkalmazható kapocspárt (1156), erőteljes rokokó ornamentikával. Stílusosabb darab nem mindennap kerül szemünk elé.

A magyar ötvöstárgyak száma jóval kisebb a bécsiekénél, pedig ezek jobban megérdemlik a gyüjtő figyelmét, már csak ritkaságuk miatt is. A híres Libay Sámuel besztercebányai mester korai, 1817-ből való munkája, kis háromlábon álló kerek sótartó (1335.), inkább ereklye mint műtárgy. Egy másik páros sótartó Louis XVI stílusban, kevésbbé finom kivitelben C. B. betűs (eperjesi?) ötvös műve a XVIII—XIX. század fordulójáról. Harmadikul Gretschel József sótartói következnek 1842-ből (1110.) A pesti Prantner Jánostól kis elefántcsontfülü ezüstkannát mutatunk be, 1832-ből (1268.). Hasonló korú lehet Kalix lábakon álló csinos fűszerdoboza. (1209.) Ugyancsak pesti munka a másik ilyen doboz 1836-ból (1147.) és egy régies, sima kávéskanna 1841-ből (1149.). Megszállott területeinkről származnak a kolozsvári Szatmári György ezüst mozsdója (1215) és a nagyváradi Pauker gerezdesen vert gyertyatartói (1112.)

Az ékszerek közt kevés a régi, de azért akad muzeális becsű is. Két türkiszes, filigrános boglár, hozzá való egykorú lánccal, amelyből később mentekötőt alakítottak, a XVI. sz. első feléből való, ha nem is fínom, de igen jellegzetes magyar munka és még gótizáló díszítéssel van ellátva (1229.). Megemlíthetjük a XVIII. századi szép

Ferenc, Garay Ákos, Gábor Móric, Glatter Ármin, Glatter Gyula, Goth Móric, Greguss Imre, Hadzsy Olga, Halmi Arthúr, Haranghy Jenő, Hatvany Ferenc báró, Hegedüs László, Herrer Cézár, Jakobey Károly, Kacziány Ödön, Karlovszky Bertalan, Knopp Imre, Kóbor Henrik, Komáromi Kacz Endre, Koszta József, Kovács Ágoston, Kovács Mihály, Lotz Károly, Magyar Mannheimer Gusztáv, Maróti Major Jenő, Márton Ferenc, Mikola András, Nagy Sándor, Nádler Róbert, Paál László, Paczka Kornélia és Ferenc, Pentelei Molnár János, Perlmutter Izsák, Pólya Tibor, Roskovics Ignác, Spányi Béla, Stetka Gyula, Ujváry Ignác, Vajda Zsigmond, Vágó Pál, Várady Gyula, Vidovszky Béla, Zichy Mihály és Zombori Lajos.

Nemesfémből készült tárgyaink csoportjában a régibb ezüstneműek találnak legtöbb érdeklődőre. A bevezetésben elmondott okok magyarázzák a jó, korai darabok számának aránylag kicsiny voltát. De ez egyúttal indokolja a fokozott figyelmet is.

A legkorábbi ezüsttárgy ez alkalommal egyszerű, cápás ezüstpohár a XVII. század végéről, II. betűs augsburgi mestertől, akinek kilétét Marc Rosenberg sem tudta felfedni. (1072. sz.) Hozzá korban legközelebb kis evőkészlet (kés, villa és kanál) áll; rajta nem annyira az ötvös, mint inkább azt a művész remeket, aki a puttókkal ékes elefántcsont-nyeleket faragta. (1217.) A készlet értékét nagyban emeli az egykorú, ezüstkapcsos, díszes bőrbevonatú tok. Az egész 1700 körül Németországban készült. A XVIII. sz. első feléből való két, jó barokk formájú sótartó (1071), amelyekről hiányzik a közelebbi származást jelölő bélyeg. A többi ezüstneműek jórészt a XIX. század készítményei. Túlnyomó közöttük a bécsi eredetű. Ezek, s talán az összes kiállított tételek közt egy három kecskelábon álló tejszínlábas viszi el a pálmát. (1075.) Bélyege szerint 1802-ben készült, de még a XVI. Lajosról nevezett stílusban. Előkelő, főúri asztalra illő, kitűnő állapotban maradt darab. A biedermeier és új rokokó ízlést számos tételen tanulmányozhatjuk. Jó gyetyatartó-párok

		Kikiáltási ár pengőben
1566.	CUKORFOGÓ ezüstből. Besztercebánya, Libay Sámuel. 1840 körül	6
1567.	POHÁR, ezüst. 113 gr.	12
1568.	TEASZŰRŐ, ezüst. 1830 körül	5
1569.	SÓTARTÓ, ezüst, XVI. Lajos modorában. Csiszolt üvegbetéttel	8
1570.	SÓTARTÓ, ezüst, XVI. Lajos modorában. Csiszolt üvegbetéttel	7
1571.	BURNÓTSZELENCE, ezüst. Bécs, 1820 körül, 130 gr.	25
1572.	SÓTARTÓ, ezüst. XIX. század	4
1573.	FEDELES BONBONTARTÓ, ezüst, zománcozott dísszel. (Hibás)	18
1574.	CUKORTARTÓ, ezüst, áttört dísszel, kék üvegbetéttel. 156 gr.	18
1575.	BURNÓTSZELENCE, ezüst. Bécs, 1850 körül	10
1576.	PATRONTÁSKA, ezüst, domborított dísszel. Török, XIX. sz. első fele. 154 gr.	20
1577.	KAMEA MELLTŰ ÉS EGY PÁR FÜLBEVALÓ	10
1578.	KÖTŐTŰTARTÓ kulcs alakjában, ezüst. 1850 körül	8
1579.	MELLKERESZT, ezüst, gránátokkal. XVIII. sz.	8
1580.	GYERTYATARTÓ, ezüst, empire izlésben. Magyar, XIX. sz. eleje. Egy pár. 575 gr.	100
1581.	SERLEG FEDŐVEL, ezüst, domborított díszítéssel. 175 gr.	25
1582.	KARPEREC, 2-es arany, gránátokkal. (Hibás.)	10
1583.	NYAKÉK, ezüst, ékkövekkel díszítve. A XVIII. század modorában. Tokban	40
1584.	OVÁLIS FÜLESTÁLCA, ezüst, domború peremmel és vésett dísszel. 1762 gr. fakerettel együtt	130
1585.	ZSEBÓRA, orsós szerkezettel, ezüst tokban, festett számlappal. XVIII. század vége. Párizs, Courvoisier	10
1586.	KARKÖTŐ, 14 karátos arany, apró gyöngyökkel és smaragdokkal. 19.5 gr.	70
1587.	TŰTARTÓ, ezüstből. 1850 körül	4
1588.	FEDELES CUKORTARTÓ, ezüst, domborított díszítéssel. 310 gr. Boroszló, Schulz, 1820 körül	45
1589.	BONBONTARTÓ FEDŐVEL, kalapált ezüst. Iparművészeti munka. 72 gr.	12
1590.	KARKÖTŐ fonott hajból. 18 karátos arany csattal	9
1591.	KARKÖTŐ fonott hajból. 18 karátos arany csattal	7
1592.	KARPEREC, MELLTŰ, EGY PÁR KÉZELŐGOMB ÉS EGY PÁR FÜLBEVALÓ. Faragott elefántcsont. Tokban	35
1593.	KEREK TÁLCA, ezüstből, bordásan verve. 292 gr. Bécs, 1726	100
1594.	SERLEG, ezüst. 130 gr.	13
1595.	GYERTYATARTÓ, ezüst, domborított dísszel, villanyra felszerelve. Bécs, 1844. Egy pár	75
1596.	ÉKSZER díszmagyar ruhához, karddal. Ezüst smaragdokkal ékítve. Tokban	200

Árverési Csarnok aukció kat.
(1933. okt. (3.-7.)

	Kikiáltási ár pengőben
1536. MÁRTÁSCSÉSZE, ezüst, domború és vésett dísszel. 820 gr.	70
1537. KEREKTÁLCA, ezüst, domború peremmel. Barokk modorban. 798 gr.	85
1538. KEREKTÁLCA, ezüst, domború peremmel. Barokk modorban. 765 gr.	80
1539. OVÁLIS TÁLCA, ezüst, domború peremmel. Barokk modorban. 797 gr.	85
1540. MELLTŰ, aranyozott ezüst, ametisztekkel és apró gyöngyökkel	20
1541. OVÁLIS TÁLCA, ezüst, domború peremmel, barokk modorban. 974 gr.	100
1542. KOPPANTÓ OLLÓ, aranyozott ezüst, részben vésett díszítéssel. Augsburg, XVIII. század	15
1543. OVÁLISTÁL, ezüst, domború peremmel. 1476 gr.	135
1544. ZSEBÓRA, orsós szerkezettel, zománcozott hátlappal. XVIII. sz. vége	40
1545. OVÁLISTÁL, ezüst, domború peremmel. 1455 gr.	130
1546. ZSEBÓRA, orsós szerkezettel, sárgaréz tokban. Készítette J. B. Mihaud Vevey-ben	20
1547. NAGY TÁLCA, ezüst, barokk modorban. 3460 gr.	350
1548. ZSEBÓRA, orsós szerkezettel. Arany tokban. XIX. sz. eleje	25
1549. KARKÖTŐ, aranyozott réz, hamis ékkövekkel díszítve. Iparművészeti munka	10
1550. KARKÖTŐ, aranyozott réz, hamis ékkövekkel díszítve. Iparművészeti munka	8
1551. MELLTŰ, aranyozott réz. Részben zománcozva, hamis ékkövekkel díszítve. Iparművészeti munka	5
1552. PECSÉTGYŰRŰ, aranyozott réz. Iparművészeti munka	4
1553. GYŰRŰ, aranyozott ezüst, ékkövekkel díszítve	10
1554. EREKLYEKERESZT. Nagyobbrészt ezüstből, ékkövekkel. XVIII. sz. eleje	80
1555. MELLTŰ, arany, brilliánsokkal	50
1556. GYŰRŰ, arany, brilliánssal	54
1557. PECSÉTGYŰRŰ, arany, vésett. 13·5 gr.	38
1558. KÁVÉSKANNA ÉS EGY TEJSZÍNKANNA. Ezüst. 475 gr.	42
1559. CUKORTARTÓ fedővel, ezüst. 210 gr.	25
1560. BONBONTARTÓ, ezüst, hattyú alakjában. 195 gr.	22
1561. SÜTEMÉNYES KOSÁR, ezüst. 500 gr.	45
1562. KIS SZÖGLETES TÁLCA, ezüst, domborított peremmel. 213 gr.	20
1563. GYERTYATARTÓ, ezüst. Bécs, 1854 Egy pár. 390 gr.	45
1564. CUKORTARTÓ, ezüst. Rokokó modorban, csiszolt üvegbetéttel. 134 gr.	18
1565. CUKORFOGÓ, ezüst. Bécs, 1840 körül	8

Líbay

L. 3. *Sámuel*, ötvös, * Modor 1782, † Besztercebánya 1869 nov. 20. Pozsonyban tanult. 1805 óta Besztercebányán élt. Az ottani múzeumban őrzik az 1835. Glabits József városbíró számára készített serleget, amely legalább is kiváló technikai avatottságra vall. L. specialitása volt az ezüstfiligrán munkák készítése, amelyet sajátságos, inkább kuriózum-számba menő plasztikai készítményekre is alkalmazott. I. Ferenc király mellszobra és I. Napoleon álló szobra a bpesti Iparművészeti Múzeumban, amelyek ily filigrán művek, nemcsak kiváló ügyességről, hanem — e furcsa műfaj keretén belül — figyelemreméltó formai készségről is tanuskodnak.

L. Gy. II. 31

Libay Sámuel

ötvös

wód

Horváth Szentpéteri

248. l.

O G Y Irta: Queen
Ö N A G Y I L K O S Irta: Myers
T I T K A Irta: Rudd
N T Irta: Rogger
O M Irta: Hammet
R E S S Z Irta: Mason
K O S Irta: Sax Rohmer
L K O S Irta: Blochmann
H A L Á L Irta: Gielgud Marvel
L T S I R Irta: Footner
D Irta: Morland
Z K O R Irta: Rogger
bble
I T K A Irta: Seldon Truss
ta: Rogger
T E N G E R P A R T O N Irta: Queen
T É B O L Y D Á B A N Irta: Latimer
O S Irta: Morland
B Ő L Irta: Abbot
R K Á N Y Irta: Prenn
Irta: Rogger
L Y N Ő Irta: Abbot
Irta: Child
M B A L L Irta: Queen
N J A Irta: Morland
G Y I L K O S Irta: Child
Irta: Rogger
Verner
C H I D E Á K Irta: Sylvester

1937. 25

Libay János ötvös vagy Sámuel ?

Napoleon szobrát már átadta a nemzeti muzeumnak, bár csak 1200 frt gyült össze a 4000 frt helyett, a miint tervezve volt. Az aláírás azonban még ez év végéig nyitva marad, hogy a szegény 84 éves művész 6 hajtott eredményt láthasson.

Családi kör. 1864. év. 46 szám. 1101 lap.

Libay Samuel

Ötvös XIX

Lvod

Miaö 123 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta

Libay Samuel

wód

Czakó Elemér. A drót-
művész. Művészi Ipar
1905. 1 sz.

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu .....

m.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Libay 3. Sámuel

Ötvös, szül. 1782. Modor-
ban, megh. 1869 nov.
zv. Besztercebányán.
Pozsonyban tanult, 1805-
ben Besztercebányán tele-
vedett le. Bravuros technikája ~~Erust~~ filig-
rán munkái (I. Ferenc
király mellszobra és I.
Napoleon álló szobra?
~~[illegible]~~ sok szobrászi
kiszsegről tanulkodnak.
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

? a bpesti Iparmüvészeti
Muzeumban)

Libay Samuel

Laid

Arch Ent 1910. 22

23

24.

Libay Samuel

Hobrazz s' otvos

szül Modor, 1781.

életr.

Wód

BPo 442. l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
isa.

Endrényi Imre, Szeged.

Libay · Samuel

ipod

Vas. Vp 1863. 1231 -

Libay Samuel

ötvös és Karól

festő.

lásd

Tört. közlemények Abaúj

és Kassa multjából.

1910. cif. 2771.

..... nevü munkás igazolta.

.....

a müvezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

Endrényi Imre, Szeged.

Libay Sammel

otvor

U. Ohr.

archeppel

U. 2291

~~Arad VIII.115.~~

Sámuel
ötvös
Líbay (mesterjele VII. 234

Libay Sámuel

„Napoleon" s „I. Ferencz" czimü 2 sodrony müszobrát, 1852 ben a Múzeum Igazgatóságá hogy megszerezhesse, egy sorsjáték tervét terjeszté felsőbb helyre. 1.)

1.) Budapesti Viszhang 1852. XIII. szám

Libay

Stoös XIX.

wod.

Vas. Tys. 1864.

268 l

Libay (Lippay) Samuel

ÖTVÖS.

Läsd

Arch Él. 1896.

335 l.

Líbay Sámuel

Művészeti lexikon

4401.

Westminsteri (londoni) népszínházak

III. 88, 89, 90, 91, 92, 98, 99,

100,

Libay Samuel

ötvös

lást

Muz. és Könyvt. ért. 1911.
169. l.

Libay Sámuel

otvös

1782 - 1869

l. Diviparmtört

189. l.

Libay Sámuel

Gyűrű Radvánszky-címerrel, Libay
Sámuel besztercebányai ötvös
műve 1711. 39.

Mus. és Kvt-Ert

Líbay Sámuel

Gyertyatartó (2 drb) XVIII. sz., Líbay Sámuel beszterczebányai ötvös műve, beszterczebányai r. kath. plébánia – templom tulajd. VIII. 38.

Mur és Kst Zst

Libay Samuel
Tors

last
Arch. Est
1910. 242

cr: Libay Samuel

Liebei Samuel

Stvös 1801

laid

Mih. Pors. 136

L i b a y S á m u e l ötvös

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
149.
"Libay Károly Lajos"

L i b a y Sámuel ötvös
1781 - 1866.

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Gáznel

Libay ~~Mihály~~, ötvös

Honderü, 1847. I. 464.

Heti szemle

Patak Jenő

Libay ötvös /19.sz./ezüst I.Napoleon szobrára gyüjtést inditottak.

Fővárosi Lapok 1864.I.III.15.243.old.

Patak Jenő

Libay szobrász /19.sz./müve a Nemzeti
Muzeumban.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.25.606.old.

Kiállitások

Libay Sámuel:I.Ferenc ezüst
filigrán mellszobrának
bécsi kiállitása,1845.

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
148-149.
"Libay Sámuel"

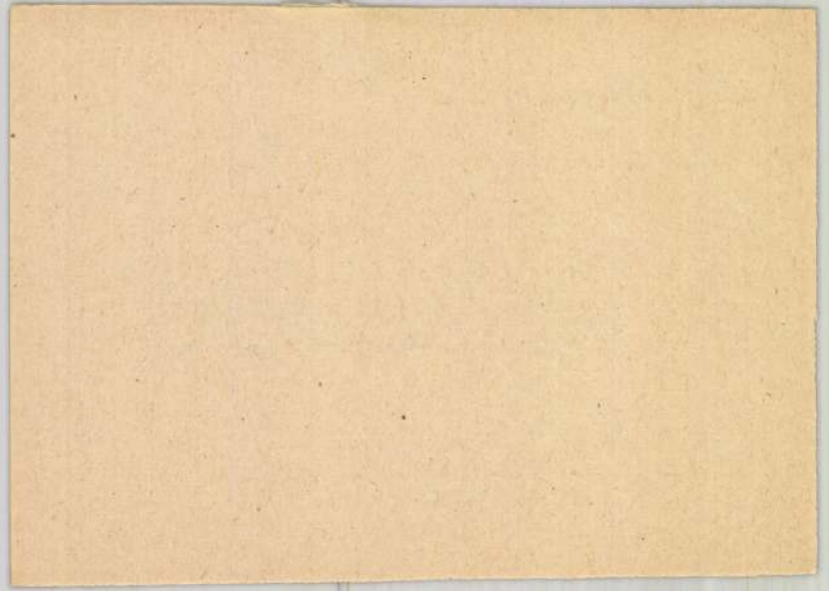

Ötvösség - Ezüst filigrán szobor

L i b a y S á m u e l :
I.Ferenc király ezüst filigrán
mellszobra/1845/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Müvészeti szociológia

•

Országos gyüjtés Libay Sámuel Napoleon szobrának megvásárlására/1864./

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Ötvösség - Ezüstfiligrán

L i b a y S a m u e l
ezüst filigrán bogarai

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Ötvösség - Ezüst filigrán szobor

L i b a y S á m u e l :
Napoleon ezüst filigrán
mellszobra

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Kitüntetések

A pesti ötvöscéh disztagja:
L i b a y Sámuel

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
. 148.
"Libay Sámuel"

Kitüntetések

Bécsi ötvöscéh díszstagja
- L i b a y Sámuel -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Muzeológia

Iparmüvészeti Muzeum:
Libay Sámuel:Napoleon ezüst
filigran mellszobra

M Ú V É S Z E T
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Muzeológia

Iparmüvészeti Muzeum:
Libay Sámuel: I. Ferenc király
ezüst filigrán mellszobra

M Ü V É S Z E T
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Muzeológia

Iparmüvészeti Muzeum:
Libay Sámuel ezüst filigrán alkotásai/szarvasbogár, szúnyog, légy/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Patak Jenő

Libay szobrász/19.sz./Napoleon szobrának megvásárlására gyüjtés.

Fővárosi Lapok 1864.I.XI.8.1069.old.

Zólyom

Századok 1874. 84-1o2 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Libay Sámuel/

Vastagh Géza festő (1866-1919)

Pesti Hirlap. 1886. jul. 9. 4.

Művészeti hírek

Beszterczebánya

Libay Sámuel ötvös müködési helye /1805-től/.

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

M o d o r /Pozsony m./

Libay Sámuel születési helye
- 1781 -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
148.
"Libay Sámuel"

Körplasztika

I. Ferenc cs. kir. mellszobra
Libay ~~Ferenc~~ Sámuel
Századok 1874. 84-1o2 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Libay Sámuel/

Wagner Sándor festő (1838-1919)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 22. 3.

A Király vadászata a mussarnokban

Patak Jenő

Müpártolás.

A magyar városok gyüjtést inditot-
tak Libay szobrának megvétele érde-
kében.

Fővárosi Lapok 1864.I.III.15.243.o

Patak Jenő

Nemzeti Muezum,

Libay ezüst I.Napoleon szobrára gyüjte
nek a városok.A Nemzeti Muzeumnak
szánták.

Fővárosi Lapok 1864.I.III.15.243.old.

Patak Jenő

Nemzeti Muzeum.

Libay szobrász"I. Napoleon szobrát megkapta a Muzeum.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.25.606.old

Patak Jenő

Nemzeti Muzeum.

Libay Napoleon szobárt a Muezumnak ~~ajándékozták.~~ engedték át 1.200 — Forintért.

Fővárosi Lapok 1864.I.XI.8.1069.old.

Patak Jenő

Nemzeti Muzeum.

Libey szobrának ajándékozása.

Fővárosi Lapok 1864.I.III.15.243.old.

Libay Sámuel arany- és ezüstmüves

Századok 1874. 84-1o2 o.
Nagy Iván:Magyarország képzőművészei
/Libay Sámuel/

Telepy Károly festő (1828-1906)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4-5.

Prém József: A jubilárés mutatlat

LIBEKORB FRIGYES

magyarókeréki szobrász

1720-30 KÖZÖTT DOLGOZOTT

a TEMPLOM ÉPÍTÉSÉN

(bucsuszentlászlói)

Valter Ilona: A bucsuszentlászlói rk. /volt ferences/ templom helyreállitása

Müemlékvédelem, 1974. 1. sz. 16-21. l.

LIBEKORB Frigyes szobrán (Liberovói)
(Monyoróteiel)

1728 Buonuszentlánló

Zalai Múzeum 6 (1996) 222.
225

9, 529; 299. kép
vezető úton 208

203, 288, 519

519

M. D. K.

Libel Mihály
(11 éves tanuló)
Kapuzatrajz, 2-2 oszloppal... armirozott falú.

Pesti piarista levéltár.
Mojzer Miklós: Architectura civilis.
Művért. 1957. VI. é. f. 2-3. sz.
117. l.

Liber Endre
Szinyei Társaság meghivott tagja
Szinyei Társaság VII. kiállitása
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

Madonna Jézussal.

Libay Sámuel ezüstmüves, Beszterce-
bánya 1841.

Pesti Hirlap. 1841. 37. sz. 305. l.
46. sz. 382. l.

Libay ezüszmüves.

Pesti Hirlap.1845.568.sz.301.l.

BÁRÓ BECK OSZTRÁK MINISZTERELNÖK BEJELENTI A BÉCSI REICHSRATBAN A KIEGYEZÉSI JAVASLATOKAT.

hivatott őrizője lesz akár még a fejedelmeknek is.

Libay 1781-ben született Modorban. Jelentős körülmény sorsában az iparűző Pozsony közelsége. Modortól Pozsony csak egy lépés. De ezt a lépést a régi nemesi család sarja nehezen tette meg; talán meg se tette volna, ha a szegénység nem űzi. Samu beállott ötvös-apródnak. Megjegyzendő, hogy az ötvösség akkor még a «szabadművészetek» legelsője vala. A nemes úrfi hamar beleszokott az apró üllők és kis pörölyök világába. Becsületes szorgalomra és utólérhetetlen ügyességre tett szert. A vándorévek után pedig, mint mester, Beszterczebányán telepedett le, a hol virágzó ötvös-műhelye a legkeresettebb lőn az egész országban. Gyönyörű kelyheit, díszserlegeit csak úgy kapkodták. Ezzel természetesen megjött az anyagi jólét is.

No, több sem kellett Libaynak! Mihelyest pénzt érzett az erszényben, azonnal megdagadt a nagyravágyása is. Jó módjában azon jártatta eszét, hogy miként csinálhatna olyant, a minőt még senki előtte. Igy jutott a filigránból, ezüstdrótból készítendő szobrok gondolatára. Első ilyennemű alkotása Ferencz király képe volt. 13 márka színezüstből készült, a melyen húst, szőrmét, ruházatot, címereket, érdemjeleket, gombot, nyakkendőt és egyáltalán mindent egyenlő gondossággal formált ki a maga húzta drótból. Az egész áttört mívű brüsszeli csipkének látszik. Az életnagyságú alak fején lévő babérkoszorú nagyobbik levelei a király éveinek számát, a kisebbek pedig a hónapokat jelzik; szóval minden dísz még külön is jelent valamit. 1845-ben Bécsbe vitte a szobrot Libay. Az emésztően gondos munka megtette hatását. A publikumnak nagyon tetszett. Valaki 4000 dukátot igért érte. Ferencz király meg ajándékokkal halmozta el a művészt, tréfásan ugyan megjegyezte:

— Kedves Libay, maga úgy ábrázol minket, mintha a koporsóban a férgek összerágtak volna.

Budapesten most is élő leányai még emlékeznek egy brilliáns tűre, a melyet ez alkalommal kapott a többi közt. Ugyancsak ezért a műveért úgy a pesti, mint a bécsi ötvösczéh dísztagjává választotta.*

Libay ezek után azt hitte, hogy nem a kuriozitásnak, hanem a művészetnek köszönheti a sikert. A mint a király szobrával eleget tett a loyalitásnak, utána mindjárt ifjú korának tüneményes hőse felé fordúlt figyelme. Fokozott szorgalommal egy Napoleon-szoborba kezdett. Az Európa-tipró hadvezér álló figurában készült s a háromszög-kalapjától a sarkantyús czizmájáig szintén csupa ezüst drótból. Megvan rajta minden, a mit egy Napoleon-szobortól akkoriban kivántak: spádé, vállbojt, karba tett kéz, sőt merengő tekintet is.

* Ez adatok Radisics Jenő miniszteri tanácsos igazgatótól valók.

A nem reális alapokra fektetett művészkedés bukásának csaknem előre kiszámíthatólag be kellett következnie.

Gróf Széchenyi László, Vanderbilt Gladys vőlegénye.

Persze mi most meg tudjuk ítélni, akárminő kegyelettel állunk is meg az Iparművészeti Múzeumban őrizett alkotások előtt, hogy az anyag ilynemű feldolgozása természetszerűleg békóba veri a művészi fantáziát. Az aprólékos drótok szövedéke elfátyolozza a tiszta látást. A szobrászati alkotás megszűnik önczél lenni, mert nem az a legfontosabb benne, hogy valakit ábrázol. A részletek díszítő karakterének kedvéért feláldozódik a portraitnál megkivánható természethűség. És a mű megfogamzásakor a technikai alkalmazkodásnak már befolyásolni kellett a mestert.

De a beszterczebányai műteremben erre még sokáig nem, — talán sohasem eszméltek. 84 éves kort ért meg Libay, de azon az alkotáson, melybe egy fél élet munkásságát ölte, csak halála előtt néhány évvel tudott túladni. S akkor is hogy! Enyhítették szomorú napjait a kiránduló szliácsi fürdővendégek, a kik, mint valami különlegességnek jártak a csodájára. Mindenki bámulta azt az embert, a kinek akkora munkaszeretete volt, mint egy középkori barátnak. Az áradozó dicséretek azonban nélkülözték a helyes alapot; a mi az ötvösművészet keretén belül jó lett volna, az nyűg lett a szobrászatban. Libay a maga különleges szorgalmával és szakértelmével egy egész kincstárra való ötvösművet hozhatott volna létre, de ő mindenáron szobrokat akart csinálni. Néhány japáni ízű állat studiuma is maradt e nemben. Az Iparművészeti Múzeumban őrizett szöcskéi, szarvas- és cserebogarai szokatlanúl jellemző naturalizmussal vannak kiformálva.

Feltartózhatatlanúl rávirradtak az öreg mesterre a nélkülözések napjai. A városok ugyan Beszterczebánya tanácsának kezdeményezésére mozgalmat indítottak 1864-ben, hogy 4000 forintért megvegyék Napoleont.

Azonban két év alatt alig 1200 forint gyűlt egybe. A dicsőség utáni vágy még ekkor sem hamvadt ki Libay szivében, átadta alkotását már tetemes engedménynyel (pedig a nyers ezüst magának 700 forintjába került). Csak azt kötötte ki, hogy műve a múzeumban helyeztessék el. Szobraitól reszkető kezekkel vett búcsút a meggörnyedt aggastyán, úgy szerette azokat, mint véréből való véreit. És most ott állnak csakugyan, a kiváló tudásnak és szorgalomnak e különös példái, az Iparművészeti Múzeum magyar termében, hirdetvén Libay Sámuelnek, a drótalakítás Napoleonjának s a filigrán művészet királyának emlékét. Úgy, a mint ő azt ép kívánta . . .

Czakó Elemér.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Petőfi. A legnehezebb irói feladatok egyike, melyeket a magyar irodalomtörténet nyújthat, Petőfi költői és emberi egyéniségét úgy megfogni, hogy élettel és igazsággal tele kép kerüljön ki belőle. Egy költőnknek életét sem ismerjük annyira részletesen, egyről sem maradt fenn annyi följegyzés, mint ő róla, de annyi bennük a belső és külső

VANDERBILT GLADYS ANYJÁVAL.

tiszta helyzetet akarok maga elé állítani, — mondta megátalkodottan.

Lily akarata ellenére megállott, visszatartotta az, hogy Rosedale tekintetében és hangjában valami új szándékot vett észre. Rosedale pedig folytatta, erősen reá szögezve szemét:

— Csak azt csodálom, hogy maga oly sokáig várt, hogy leszámoljon azzal az asszonynyal, holott pedig kezében volt rá a hatalom.

Lily szótlan maradt a csodálkozás döbbenete alatt, melyet ezek a szavak előidéztek és Rosedale egy lépéssel közelebb ment hozzá s halk hangon kérdezte:

— Mért nem használja fel azokat a leveleket, melyeket tavaly vásárolt?

Lilynek elállott a szava ennek a kérdésnek a váratlanságától. Az előbbi szavakból egy Dorset fölötti állitólagos hatalmára való czélzásra következtetett. De most meglepetésében, hogy Rosedale tudja a levelek titkát, egy pillanatra nem tudta, mire akarja ez fölhasználni ebbeli jólértesültségét.

Lily önuralmának elvesztése időt engedett Rosedalenak, hogy tovább folytassa ezt a tárgyat.

— Láthatja, hogy tudom, hogy áll ön, — folytatta. — Tudom, mily teljesen hatalmában van önnek az az asszony. Ez úgy hangzik, mint a szinpadi beszéd, ugy-e? De nagyon sok igazság van azokban az ócska darabokban és én azt hiszem, nem azért vette meg azokat a leveleket, mert autogrammokat gyűjt.

Lily csak nézett rá, mind nagyobb elképpedéssel.

— Csodálkozik, hogy mikép jutottam a nyomára? — folytatta, büszke tekintettel felelve Lily tekintetére. — Talán elfelejtette, hogy én vagyok a Benedick-ház tulajdonosa, de hát ezzel most ne törődjék. Jól értesültnek lenni nagyon hasznos adomány az üzletben és én egyszerűen kiterjesztettem a magánügyeimre is. Mert, tudja, ez részben az én ügyem is, vagy legalább csak magától függ, hogy azzá is legyen. Nézzünk egyenesen a szemébe a helyzetnek. Dorsetné olyan okokból, melyekre nem kell kitérnünk, csúnya csinyt követett el önnel szemben a múlt tavaszszal. Mindenki tudja, hogy Dorsetné kicsoda, és a legjobb barátai sem hinnének az esküjének sem, ha az ő saját érdekeiről van szó, de hát sokkal könnyebb követni őt, mint szembeszállni vele és magát egyszerűen feláldozták az emberek a maguk lustaságának és önzésének. Nem helyesen állapitottam meg az esetet? Hát némelyek azt mondják, önnek a legügyesebb felelet van a keze ügyében: hogy Dorset György elvenné önt akár holnap, ha elmondana neki mindent, a mit tud és módot adna neki, hogy ő nagyságának ajtót mutasson. Meghiszem, hogy meg is tenné, de ön nem hajlandó felhasználni ezt az eszközt, hogy helyreálljon és merőben üzleti szempontból nézve a dolgot, én azt hiszem, igaza van. Egy ilyen ügyből senki sem jön ki tiszta kézzel s igy az egyedüli mód ön számára, hogy elérje czélját, ha megnyeri Dorset Bertát segitőnek, a helyett, hogy harczra szállna vele.

Egy nagyot lélegzett s elhallgatott, de nem elég ideig, hogy Lily kifejezze a benne meggyülemlett ellenkezést s a mint Rosedale tovább is sürgette, annak az embernek az egyenességével világitva meg az eszmejét, a ki nem kételkedik a maga igazában, Lily úgy érezte, hogy a megbotránkozás megfagy ajkán s hogy ő erősen meg van fogva Rosedale érvelésének pántjaiban. Nem volt ideje csodálkozni azon, hogy mikép tudta meg Rosedale a levelek titkát: az egész világ elsötétedett előtte, csak a levelek fölhasználására vonatkozó ajánlat világított benne. S az első pillanat múlva nem az ötlet szörnyűsége tartotta Lilyt megigézve, Rosedale akaratának alávetve, inkább rejtett rokonsága az ő legbensőbb vágyakozásával. Rosedale elvenné őt akár másnap, ha visszaszerezné Dorset Berta barátságát s a barátság e megujulását meg kellene előznie mindazon dolgok visszavonásának, a melyek a megszakadását okozták. Ehhez pedig nem kellene egyéb, mint hogy Bertának szeme elé állitsa a lappangó fenyegetést, a mely abban a kis csomagban rejlik, mely oly csodálatosan került az ő kezébe . . .

Rosedale, mintha Lily hallgatásából nemcsak a tervébe való fokozatos beleegyezést olvasta volna ki, hanem veszedelmesen messzemenő felfogását is azoknak az előnyöknek, melyeket e terv igért, mert a mig Lily tovább is szó nélkül állott előtte, hirtelen visszatérve önmagára, fölkiáltott:

— Látja, mily egyszerű a dolog, ugy-e? Ne vezesse félre az, hogy olyan egyszerű. Mert könnyű megijeszteni Dorset Bertát, de hogy tudja majd ijedségben tartani? Azzal, ha ki tudja mutatni, hogy ép oly erős, mint ő. A világ minden levele nem elég erre mostani helyzetében, de jó erős hátvéddel maga mögött elérheti, a mit épen akar. Ez az én részem az ügyben, ez az, a mit én ajánlok önnek. Nélkülem nem tudja keresztülhajtani, erre ne is gondoljon. Hat hónap múlva ismét ott lesz, régi gondjai között, vagy talán még roszabbak közt is, pedig itt vagyok én, készen, hogy megszabaditsam tőlük akár holnap is, ha úgy tetszik. Mit szól hozzá, Lily kisasszony?

Ezek a szavak s az a mozdulat, a mely követte őket, fölriasztották Lilyt akaratának révület-szerű lenyűgözöttségéből, a melybe észrevétlenül beleesett. Visszahúzódott és olyan hangon, a mely az ő fülében is meglepetésszerűen hangzott, igy szólt:

— Téved, — tökéletesen téved, — a tényekben ép úgy, mint a következtetésekben, melyeket belőlük levon.

Rosedale rábámult egy pillanatig, meghökkenve a hirtelen fordulattól egész más irányba, mint a melybe Lily vezettetni látszott magát.

— De hát mit jelentsen ez? Azt hittem, értjük egymást! — kiáltott fel s mikor Lily ezt rebegte:

— Ah, hiszen épen most értjük!

Hirtelen kitörő hevességgel pattant fel.

— Úgy látszik, azért, mert a levelek *neki* szólnak, mi? No hát, vigyen el az ördög, ha tudom, mivel hálálta meg ő azt magának!

(Folytatása következik.)

NAPOLEON SZOBRA.

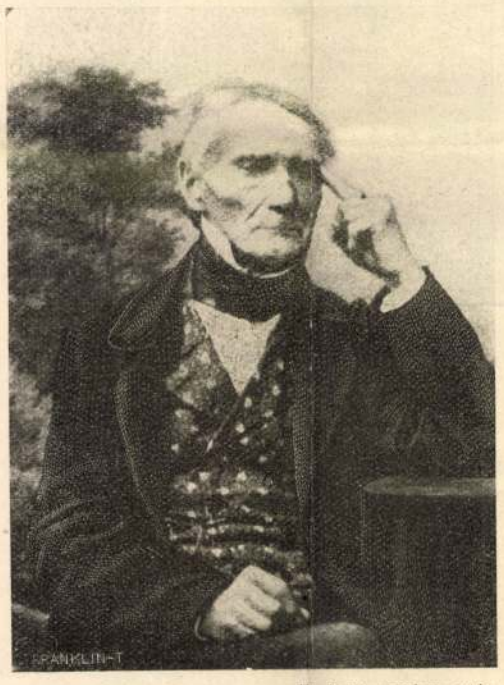

Egykoru fenykep után.

LIBAY SÁMUEL.

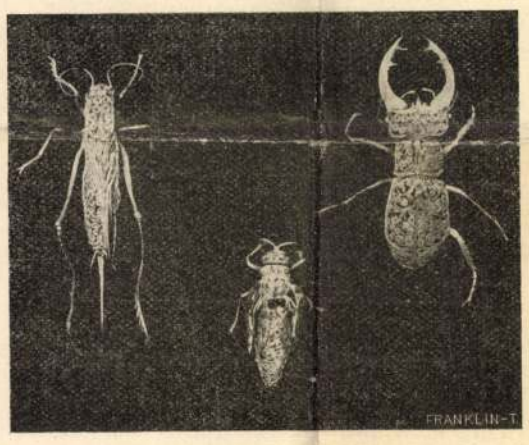

ROVAROK.

FERENCZ CSÁSZÁR SZOBRA.

LIBAY SÁMUEL EZÜST DRÓTBÓL KÉSZÍTETT MŰVEI.

LIBAY SÁMUEL A DRÓTMŰVÉSZ.

Az Iparművészeti Múzeum magyar termében két szobormű van kiállítva, csupa hajszál meg czérnavékonyságú ezüst-drótból. Mikor a somogyi paraszt Szent-Istvánkor meglátta, azt vetette rá:

— Az istenáját! Ezt is rabi embör csinyálta.

Szerinte a ki Illaván vagy Váczon ült, az tanúlhatta csak meg a türelmet az ilyen czifra «mivíszethez». A hálátlan utód ezzel ugyancsak rövid ítéletet mondott a fáradságos műről.

Pedig Libay uram a múlt század derekán szentül meg volt győződve, hogy ez alkotásokkal nemcsak a maga, hanem a hazája dicsőségét is öregbíti. Rá kell tekinteni beretvált tisztes képére, konok önérzet sugárzik le róla. Még ujját is akként illeszti homlokához, mint egy kiérdemesült diplomata. Ilyen büszkeség szokott elömleni az emberen a jól teljesített munka után. A háromsoros Biedermayer-nyakkendő övezte főben ott motoszkált a hírnévre pályázó életprogramm, a mely szerint német szorgalomnak és magyar ötletnek egyesítésével valami igazi nagyot lehetne csinálni. Olyant, a mely

sebb nemesi réteg nemzeti-kultúrális érdeklődése váltotta fel, az ő levelei egy nagysugarú társadalmi kört kötöttek össze kizárólag szellemi célzattal, igaz, a kisebb nemes urak mellett mágnásaink tudatosítását tartotta legfontosabbnak Kazinczy. Vörösmarty—Bajza—Toldy nemzedéke már a polgársággal keveredett nemességet vonta be az irodalomba, lapjuknak, az Athenaeumnak a harmincas évek végén hetenként kétszeri megjelenés mellett több mint ezer előfizetője volt.[3] A szabadságharc előtti években pedig a vidéki városok ifjúsága fáklyászenével fogadta a vándordiákból lett nemzeti költőt. Irodalmunk elterjedése főúri-nemesi-polgári-népi irányban a nemzeti öntudatosodás fokozatait mutatja. Képzőművészetünk a közönségre való hatásában is hátrább volt egy lépéssel, mint az irodalom, elterjedtsége szűkebb körre szoritkozott. Eltekintve az írók és művészek társadalmi helyzetének a különbözőségétől, a szépmesterségek nemzeti hivatásáról nehezebben győződtek meg az emberek. Csak akik a magyar kultúra egyetemes rangjáról gondolkodtak, eleinte csak azok éreztek nemzeti felelősséget a képzőművészetek iránt. Sokáig fényűzésnek tartották a képeket és szobrokat, díszítő tárgyakat láttak bennük, szellemükre nem gondoltak. A gyűjtőszenvedélyből a tetszetős műtárgyak birtoklásának a vágyát ismerték inkább, s csak lassan eszméltek a kulturális szerepre.

Barokkori művészetünk a mecenások tevékenységéhez kapcsolódott. Általában főnemesi családok és főpapok szerepeltek a megrendelők között, művészeti érdeklődésük a rangjukból következő természetes szükséglet vagy a tekintélytartás eszköze volt. A művészeti gyakorlat célja pedig inkább a kiszolgálás és nem az alkotás. A nagyrészt külföldről jött mesterek a főúri udvartartáshoz vagy az egyházi központokhoz tartoztak, mint becsben álló alkalmazottak éltek, mert munkásságukkal a megbízók hatalmának fényét emelték. A korabeli művészetszemlélet önös érdekeket tartott szem előtt, a nagyúri fényüzés elemi kívánságán túl a család vagy az egyházi működés dicsősége fordította a figyelmet a képzőművészetek felé. A mecénások kezdeményezése éppen ezért elsősorban az építészetre vonatkozott, maradandó emléket az architektoni-

[3] Farkas Gyula idézett művei.

kus méretek könnyebben biztosítanak, s a festészet meg a szobrászat mint a barok építészeti egység kellékei szerepeltek. Műpártolói tevékenységük másik területe a gyüjtemények szerzése volt. A nagy magyar magángyüjtemények kezdetei a barokkorba esnek..[4] Igy a Nádasdy-gyüjtemény, az Esterházy-képtár, a Brunszvik-galéria, a Bruckhental-múzeum. Indítóok az alapításhoz a művészet arisztokratikus kedvelése volt, kizárólag széptani érzék. Egyetemesebb magyar szempontok még nem-igen vetődtek föl, ami a kor nemzetfölötti, főleg főuraiban és egyházi férfiaiban kozmopolita szellemével magyarázható. A képzőművészetek közönsége a következő időkben is nehezen változott s ha megnövekedett is, becsülését és nemzeti aggodalmát a művészet iránt nem a képzőművészek, hanem az írók és a sajtó keltette föl.

A korabeli megrendelők még nem nagyon ragaszkodtak hazai mesterekhez. A mult század első felének művészettörténeti statisztikájában a külföldieknek jut a nagyobb szerep. Mágnásaink művészeti érdeklődését még a mecénás-attitüd irányította, a külföldieknél az ügyesebb készséget részesítették előnyben. Az egyházi építkezéseknél már előfordultak hazai szempontok. Az esztergomi és egri főszékesegyház a pesti születésű Hild József műve. A esztergomi bazilika szobrászati munkálataival kapcsolatban Rudnay prímásban fölvetődött Ferenczy neve, hogy a terv csak igen kis mértékben valósult meg, annak nagyobbrészt nem a prímás volt az oka.[5] Viszont Casagrande magyar segédeinek alkalmazásában csak a helyi lehetőség és ügyesség szempontja vezette a vállalkozót. A méretekben kisebb, de nagyszámú egyházi szükségletet e korban szinte egészben véve hazai mesterekkel fedezték. A vidéki templomok szobrait, belső díszítő részeit nagyrészt Dunaiszky Lőrinc pesti műhelye szállította. A kisebb munkákat helyi kőfaragókkal végeztették.[6] (Ilyen vidéki műhelyekből indultak Huber, Dunaiszky, Ferenczy, később Izsó és Huszár Adolf). Maga Ferenczy is szerkesztett egy oltárt a tiszolci evangélikus templomnak. Ezek a vidéki

[4] Entz Géza: A magyar műgyüjtés.
[5] Edvi Illés Gyula: Az esztergomi főszékesegyház (1822—1869). Budapest, 1929.
[6] Lyka Károly: A táblabíró-világ művészete.

rendelések szám szerint nagy arányokat öltöttek ezekben az évtizedekben s így az egyházközségek népe is hozzájárult szerény garasaival a magyar művészet terjesztéséhez. Magánépítkezéseknél és díszítő munkáknál csak lassan terjed a hazai művészek megbízása, akkor is elsősorban építészekre vonatkozott. A multra vonatkoztatva sokkal megértőbbek voltak az emberek, a korabeli hazai művészektől húzódoztak, a nemzeti hivatást nehezen értették meg, mikor azonban a történeti műtárgyak összegyüjtéséről volt szó, egyre többször hallatszott az egyéni érdeken túlmenő hazafiúi feladat hangoztatása, a barok nagyúri időtöltéssel szemben a műgyüjtést nemzeti-kulturális kötelességnek érezték. Már a mult század legelején úgy nyilatkozott Cserey Farkas, ez a dilettáns, de jóindulatú műgyüjtő, nagyszámban összeszedett műtárgyairól, „a hazám számára gyüjtöm azokat".[7] A hazai közérdek még a gyüjtő munkát is áthatotta, a műtárgyak egyetemes muzeális értéke ezidőben nagyot nőtt s így egy nemzet becsülésének, kulturális szerepének fontos tényezőjévé vált, tehát a tulajdonosok a haza iránt felelősséggel tartoznak gyüjteményeik sorsáért. Az elszigetelt mecenási tevékenységből a nemzeti feladat felé nagy lépést tett Jankovich Miklós (1773—1846), műemlékvédelmünk első, tudatos és leglelkiismeretesebb képviselője.[8] Örök érdemeket szerzett azzal, hogy a föloszlatott szerzetesrendek értékesebb műtárgyait összevásárolta, ami által megakadályozta, hogy ezek a műkincsek elkallódjanak és idegen kézre kerüljenek. Szerényebb anyagi helyzete a bizonyítéka, hogy nem l'art pour l'art-os műkedvelés irányította munkáját, hanem a nemzeti kötelesség. Ő maga úgy érezte, hogy gyüjtő munkája „hazafiúi igyekezet" és ennek célja „a Magyar Hajdankornak felélesztése". Gyüjteményét a harmincas években egy országos mozgalom a Nemzeti Múzeumnak szerezte meg, viszont ő már ez idő előtt is „a Dicső Nemzet sajátjának és tulajdonának" hirdette műkincseit. Első műtörténeti tanulmányírónk volt, műélvező mellett hazafi. A nemzeti öntudat fejlődése eszköz volt egy teljesebb közönség kialakulásához, az egyesek helyett a közösség vette át lassan-

[7] Dr. V. J.: Kazinczy Ferenc levelezése. 3. k.
[8] Entz Géza: Jankovich Miklós a műgyüjtő. Sajtó alatt.

ként a műpártoló szerepét s az elterjedtség alacsonyabb fokán is a nehezen gyarapodó egyesek már mint a közösségi érdek hordozói szerepeltek. Láttuk, a Jankovich-gyüjtemény a nemzet áldozatkészségéből került állami tulajdonba; ugyancsak ezidőben egyre sürgetőbb hangok kívánták az Esterházy képtár Bécsből való hazaszállítását, hogy e gyüjtemény jeles művei fejlesszék a közönség műveltségét és főleg alkalmat adjanak ifjú művészeinknek itthoni tanulmányokra.[9] Tudjuk, hogy a Nemzeti Szinházat szinte egyénenként adta össze a nemzet, nagyobb adományok mellett szerényebb, de őszinte adományok segítették a megvalósuláshoz, így például a belső berendezési tárgyakat az iparosok áldozatkészsége állította össze.[10] A harmincas évek vége felé Pyrker László egri érsek, (akit Toldyék német hősköltemények miatt még hat év előtt megtámadtak), most százkilencven darabból álló képtárát a Múzeumnak ajándékozta. Ismeretes, hogy néhány emlékszobor felállítására többé-kevésbbé sikeres gyüjtést indítottak; Ferenczy Kisfaludy Károly, Kölcsey, Mátyás-szobrára, ezenkívül a Himfy-lantra, a József-nádor emlékre és a Czélkuti-féle Hunyadi-szoborra számtalan egyes adakozó ajánlott fel összegeket. Az előző század különálló hatalmas műpártolói helyére a nemzeti lelkesedés sok-sok egyént, a közösséget állította, a művészek sorsát az általános érdeklődés intézte. A régi főúri mecénások helyett a nemzet vált mecénássá, az egyes gazdagok helyett a hazafias korszellem viselte a magyar művészet gondját.[11] Anyagi áldozatukat a művészetekért egyre többen a nemzetnek tett szolgálatnak tekintették, bizonyítja, hogy maguk a főurak is mint mecénások az általános nemzeti cél szolgálatába álltak. Vay Ábrahám gróf, aki az ország leggazdagabb mágnásai közé tartozott, sógorának, Kazinczynak az ösztönzésére hosszú ideig támogatta Ferenczyt, lehetővé tette budai műterének felállítását és mindezt önzetlenül tette, ellenszolgáltatást nem kívánt érte. Tudta, hogy közvetve nemzeti mű-

[9] Zala vmegye közgyülése, Gorove István és Kossuth Lajos vetették föl a gondolatot. Pesti Hirlap. 1841.

[10] Báthory István: A Nemzeti Szinház építésének és lerombolásának története. Budapest. 1914.

[11] Petrovics Elek: Jegyzetek művészetünk történetéhez a

velődésünket segíti vele. Rómából való hazatérte után Ferenczy Sándor Móric gróf vendége volt, hosszabb időn át a gróf budai palotájában (a mai miniszterelnökségi palotában) lakott. Wurm József, a tehetős pesti polgár a saját költségén készíttette el a városháza szobrait Huber Józseffel. A hirlapok és az írók egyre több felszólítást intéztek „művészeink fölsegélésére megnyerni az uri hölgyeket"[11a] és általában mindenkit. E kor önzetlensége nemes nemzeti cselekedet, ritka korszaka a multnak és az előző, barok kor műpártolói kultúrájával szemben a tiszta, nemesebb értelemben vett mecénáslélek ezeknek az évtizedeknek a jellemzője. A hatalmas megrendelők helyett áldozatos felajánlók éltek ekkor, méltó társai az irodalmi újítóknak és a politikai reformereknek. A kor szelleme fémjelzi a kortársakat és ez az idő a közérdek kora volt. A mutatkozó legkisebb tehetség lelkesedéssel töltötte el művészeti jövőnkkel törődőket és a nemzet érdekében a szunnyadó képességek kimüvelésére szövetkeztek. Faragó József tevékenysége, mikor a nagy árvíz napján Ujbányáról Pestre került, mindössze néhány tajtékpipamasszából készült figura megmintázására terjedt ki, a Nemzeti Kaszinóban mégis értekezletet tartottak jövőjéről és taníttatásáról.[12] Ekkor a történetíró Horváth Mihály segítségével Bécsbe jutott, ahonnan Linzen és Salzburgon át Münchenbe ment. A fiatal Halgass Mátyás kiképeztetésére „valóságos társulat verődött össze", Csáky grófné, Bohusné, Marich báróné lehetőséget teremtettek neki külföldi útra és némely tanulmányokra.[13] Gróf Gyulay Lajos 1844-ben Rómában járt, ekkor — ahogy írja: „megismerkedtem ügyes hazánkfia, szobrász Züllich-chel, aki fejérvári születés és magyar, nem szász, mint nevéről képzeltem." Gyulay nagyobb összegű előlegekkel enyhítette Czékuti anyagi gondjait, aki neki köszönhette hosszú és tanulságos római tanulókorszakát, hiszen később Döbrentei támogatását is a gróf szerezte meg neki.[14] Ekkoriban a Nemzeti Kör Nemes Pált,

XIX. század első felében. (Értekezések a nyelv- és széptudományi osztály köréből). Budapest, 1933.

[11a] Vahot Imre szavai.

[12] Farkasfalvi Imre: Faragó József. Művészet. 1907.

[13] Lyka Károly: I. m.

[14] Dr. Veress Endre: Czélkuti-Züllich Rudolf. Gróf Gyulay Lajosnak az Erdélyi Nemzeti Múzeum kézirattárába jutott kiadatlan naplójában 1844 január 25.-i bejegyzés.

Ferenczy tanítványát bécsi úthoz segítette.[15] A sajtó is hozzájárult a szobrászok megsegítéséhez, egyik lap helyet adott hasábjain Clair Ignác harcmester kérelmének, melyben fia, Alajos számára plasztikai tanulmányokhoz pártfogót keresett. 1847-ben Adler, pozsonyi fafaragó a „Pannónia" útján kérte egy mecénás segítségét tanulmányai folytatására.[16] A hirlapok sokszor mintaszerűen viselkedtek a művészettel szemben, szigorú lelkiismereti intést küldtek a közönségnek, megfedték a részvétlenséget és fölszólították az embereket, hogy támogatásukkal jutalmazzák művészeinket önfeláldozó szorgalmukért. A negyvenes évek elején voltak ujságírók, akik nem titkolták, hogy a Mátyás-szobrot azért kell felállítani, mert Ferenczynek nincs munkája, később pedig Czélkuti barátai Ferenczy sorsának mementójával ösztönözték adakozásra a magyarokat, „szükség-e Ferenczy szomorú példáját felhoznunk, hogy több pártolásra serkentsük kebleiteket oh honfiak, oh honleányok" — írta a Honderű 1846-ban. A „dús hazafiak", de a kevésbbé dúsak is hajlottak a felszólításokra, ez évtizedek nemzeti gyüjtéseinek együttes eredménye a reformkor gazdasági csodája. Az ország kulturális céljait ekkor majd mindet közadakozás révén valósította meg és a szalmatűz-elméletnek cáfolataként a lelkesedés az egész korszakon át tartott. Állandóan újabb és újabb ok adódott a gyüjtésre és az okok nem tűrtek halasztást. Az építés ideje alatt mindenre egyszerre van szükség. E kor emberei tudták, mikor élnek és követték az idő hívását. Hivatásuk az áldozat volt, nemzeti életformájuk a mecénásoké, akik lemondtak tulajdonjogukról a haza javára.

Az önzetlenek mellett a barok kor mecenásainak műpártolói örökségét egy egyre nagyobbá váló vásárlóközönség is átvette. A főurak mellé nemesek és polgárok kerültek a vásárlók sorában. Esztétikai érdeklődés helyett inkább tárgyi tetszés vezette őket, megbizatásokat gyakorati céllal adtak, a műtárgyakat elsősorban díszítőelemeknek tekintették, a művészeteket pedig az előkelőbb élet keretének. Ez időkben

[15] Lyka Károly: I. m.
[16] Szendrei—Szentiványi: Magyar képzőművészek lexikona. 367. és 5. l.

indul virágzásnak a műkereskedelem, a kereslet növekedése mellett az egyes megrendelések méretei csökkentek; gyakoribb, de jelentéktelenebb a műtárgyforgalom s így a vásárlók és művészek közvetlen érintkezése csökken. Kazinczy 1829-ben négy pesti „képárost" tart számon, de már régebben is voltak, akik hivatásosan kereskedtek műtárgyakkal, Pesten Lichtl Károly, Kolozsvárt Tieltsch „galanterie-áros", Pozsonyban többen is.[17] Az elaprózott műpártolás lassanként szükségessé tette a közvetítőket. A művészeti érdeklődés az egyének részéről általánossá vált, emellett szerényebbé — ez befolyásolta művészeink munkáját e korban. Működésük szélesebb társadalmi területet fogott át, a barokkori vezető művekkel szemben viszont egyszerűbb, kisebb igényű lett. Számszerint még sok főúr szerepelt a megrendelők között, de már ezek is a gyakorlatiasabb használat szempontjai szerint válogattak a műtárgyak között. Társadalmi osztálytól függetlenül polgáriasodásnak indult a művészeti forgalom. A régebbi idők kevésszámú hatalmas magánmegrendelései megszűntek, néhány nagyobb arányú közmunka mellett inkább a városi élet szükségleteit elégítette ki a művészet. A mecénás szerepét a nemzet vette át, a nagyurak, ha igénybevették a képzőművészeket, a megváltozott nemzeti körülmények között egyszerű vásárlók lettek. A palotaépítészet, a családi síremlékek, a kertszobrok ekkor a barok szórványos fényűző szellemének polgári utódai, általánosabbak, de még a főnemesi megbízatások esetében is puritánul célszerűek. Ehhez járult a szélesebbkörű nemesség és a polgárság művészi izlése, aminek az eredménye józan igény volt és számító érdeklődés. Amit Lyka Károly táblabíró-világnak nevez, az az összefoglaló társadalmi megjelölése a különböző nemesi műpártolóknak, akiket azonban vásárlásaik és rendeléseik alkalmával polgári szempontok vezettek. A magyarországi művészeti élet azért különbözött mégis a középeurópai biedermeiertől, mert a polgárság személyszerinti részvétele ritkább volt és csak a korszak vége felé vált tömegessé s mert ha a „táblabírák" át is vették a városi izlést, magatartásukban, életformájukban megőrizték nemesi elődeik szokásait, síremléket bécsi szobrásszal ké-

[17] Entz Géza: A magyar műgyüjtés...

szíttettek esetleg, viszont viselkedésükben a barok atyák méltóságát követték. Kőfaragókat tartottak és közben emlékszobrokra áldoztak. Az idősebb Gyulay gróf Dunaiszky Lőrincnél rendelt egy mellszobrot, fia, Czélkutit önzetlenül támogatta. (Junóját a nemzetnek ajándékozta.) Bártfay László Einsle bécsi festővel készíttette el Kölcsey arcképét, viszont Faragóval szobormásolatot csináltatott róla, hogy kezdő szobrászunkat anyagilag támogassa.[18]

A megrendelések számaránya a század elején azért előnyösebb a külföldieknek, mert a főurak általában több bizalmat éreztek a gyakorlott idegen mesterek iránt. Első szobrászaink inkább polgári közönséget kaptak. Huber József, gróf Draskovichtól kap megbízást a krupinai templom kegyszobraira, majd Bécsben gróf Batthyánytól egy Feszületre és Fájdalmas Szűzre, különben általában polgároknak dolgozott és a pesti sírkertek ügyes díszítője volt. A Vogel-család sírboltját készítette a pesti városi temetőben, többek között Schmidt Karolina, Siebenrock Dániel, Fábry Jánosné síremlékét a vizivárosi temetőben. Az említett Wurm József házát díszítette faragványokkal.[19] Dunaiszky Lőrinc pesti polgári házakat díszített szobraival a Bálvány-utcában, Gyürky Pál házát a Dunasoron, Kovács Moyses házát, az Urak-utcájába egy cégért, ugyancsak cégérül Salvator féldomborművű mellképét egy Rákóczi-úti gyógyszertárnak, a pesti temetőknek Fleschner Fülöp, Pistori Rosina síremlékét. A nemes urak közül már többen méltatták bizalomra. Prónay báró, Mustai főispán, gróf Amade, Blaskovics-család.[20] Bauer Mihály, akit leginkább a pesti közmunkák foglaltak le, csinálta a csoóri Nedeczky-, a sárfői Zerdahely-síremléket, a lovasberényi Cziráky kastély kandalóját Európa elrablásával és gróf Szécsen

[18] Bártfay László naplója a Magyar Nemzeti Múzeum kéziratárában.

[19] Bayer József: Huber József képfaragóról.
Ifj. Csemegi József: Huber József képfaragó. Magyar Mérnök- és Építészegylet Közlönye. 1937 márc. 7.
Ifj. Csemegi József: A buda-vizivárosi temető alakos síremléke. Magyar Művészet. 1938.

[20] Adatok művészetünk történetéhez. Művészet. 1909. 350. l., 1911. 179. l.
Kenczler Hugó: Dunaiszky Lőrinc. Művészet. 1908.
Ifj. Csemegi József: A buda-vizivárosi temető...

Sándor kőrösmegyei főispán síremlékét.[21] Még a sajátosan urbanista Uhrl is dolgozott nemeseink számára, báró Orczy kastélya számára állatokat mintázott, egyébként Canova Stuart-emlékének a bécsi Klieber által készített átfogalmazását Slawik-nak, a hangásznak síremlékére módosította, elpolgárosította.[22] Ferenczyt elsősorban főuraink keresték föl megbízásaikkal, figyelmük teljes művészi rangjának szólt, az igazi szobrászt tisztelték benne. Ő méltó volt a bizalomra, a külföldi meghivottak sikeres vetélytársa, amellett alkalom a fejlődő nemzeti érzés bizonyítására. Először Ürményi József országbíró készíttette el vele Az Üdvezült Lélek című szobrot a váli templom számára, később a Kultsár-, Szánthó-, Rhédey-, Brunszvik-emléket csinálta az illető családok megbízásából, vevői között szerepeltek Marcibányi Márton, gróf Teleky József referendárius, Szilassy József főispán.[23] A negyvenes években Alexy Károlyt a főnemesek úgy elhalmozták megrendelésekkel, hogy huszonnégy éves korában műhelyében tíz embert foglalkoztatott.[24] A mult század első felének képzőművészeti forgalmát sok előkelő név jelzi; hogy a vásárlásokat mégis gyakorlatiasság jellemzi, bizonyítja az is, hogy nagyon elterjedt ekkor a legsajátosabban polgári műfaj, az arcképfestészet és szobrászat. A portréművészet, amikor elhagyta a mecénások és a történelmi főrendek ünnepélyes, díszes környezetét, a műtörténet folyamán mindig a polgárosodást jelezte. Korszakunkban főleg a festőket foglalkoztatták erősen az arckép rendelések. Plasztikai arcmások is nagy számban készültek ekkor, így Dunaiszky Lőrinc Alvinczy generális, Sikuc úr, Ferdinánd főherceg, Kray generális, Szirmainé, Ráday grófné portréját mintázta meg.[25] Ferenczyről tudjuk, hogy írókortársait, szinte kivétel nélkül mindet megörökítette márványban, ezenkívül is sok találó mellszobor került ki vésője alól, így Rudnay prímás, Pólya József orvos, Schodelné, a kitünő operaénekesnő, Balogh János,

[21] Szendrei—Szentiványi: I. m. 135. l.
[22] Marczevicz Erzsébet: A pesti Ferenciek-terének kútpályázata.
[23] Meller Simon: Ferenczy István.
[24] Dr. Veress Endre: I. m.
[25] Kenczler Hugó: I. m.

a gyermek Gyürky Dénes, Suszter János orvosprofesszor, felsőbüki Nagy Pál arcmása.[26] Ferenczy működésének művészileg legjelentősebb területe a portrészobrászat volt, erről a korra is következtethetünk. A több szobrász közül Dosnyay Károly Sárváry Pálnak, a debreceni professzornak mellszobrát készítette Alexy Károly Lonovics érseknek, István főhercegnek, Hegedüs Sámuel, a nagyenyedi kollégium tudós tanárának portréját,[27] Guttmann Jakab Chorin aradi főrabbi szobrát,[28] Czélkuti pedig kameát vésett Döbrentei arcképével.[29] A művészek elsősorban portrérendelőikkel fenntartott kapcsolataik révén jutottak el a társadalom szélesebb köréig, bizonyos mértékig az arcképek útján történt meg művészetünk önkéntelen megszerveződése. A hazafias fölbuzdulás érzelmi lelkesedése mellett a portré még értelmileg is fontos kérdéssé tette a művészetet, a közügy személyes vonatkozásokat kapott.

A választékos barok mencénásművészet a tizenkilencedik század első felében a társadalmi együttes tulajdona lett. Nagy eredménye ez átalakulásnak az, hogy a művészet általánosabb lett, a nemzet szellemi életének közelebbről alkotó eleme, nyomában népünk kulturális hivatásával tevékenyebben foglalkoztak. A művészeti helyzet polgárosulása hátrányokkal is járt. A műpártolás fölaprózódott, az egyenkénti lehetőségek csökkentek, így a gyüjtemények összeállítása szűkebb keretek közé szorult. Jellemző, hogy a barok időkből maradt szórványos, nagyobb igényű kollekciókhoz e korszakban sok kis gyüjtemény csatlakozott, nagyrészt éremgyüjtemények. Már magának az anyagnak méretbeli csökkenése is jelképes. Fejérváry Gábor, a híres eperjesi archeológus kis múzeumában kisebb tárgyak voltak fölhalmozva, üvegfestmények, díszedények, vázák és sok érem. A gyűjtők szerényebb anyagi helyzete korlátozta szenvedélyüket, így Öry építész, Kay udvari kamarási alkalmazott csak érmeket gyüjtöttek, hasonlóan Kehrer József pesti polgár és Ehrenreich József. Mar-

[26] Meller Simon: I. m.
[27] Szendrei—Szentiványi: I. m. 395. l., 19. l.
[28] Naményi Lajos: Egy elfelejtett magyar szobrász. Művészet. 1904.
[29] Dr. Veress Endre: I. m.

czibányi István elsősorban érem- és ötvöstárgyak gyüjtésére specializálta magát.[30] Amellett, hogy a gyüjtési alkalmak csökkentek, de a gyüjtőszenvedély terjedt, a készültség hiánya, a célkitüzés bizonytalansága is ártott a korabeli műpártolói tevékenységnek. A szerzési vágyat átvették az elődöktől, de nem esztétikai ösztönből, hanem inkább az emberi természettől hajtva. A széptani igénytelenség és tisztázatlanság megint a polgári hatás eredménye, de nem kimélte a főnemeseket se. Például Andrássy Leopold gróf, aki egyébként kiváló éremgyüjteményt szedett össze, torzult gyüjtőszenvedélyében törpéket gyüjtött, barátait fölszólította, hogy ha bárhol az országban törpékről hallanak, értesítsék őt, ő elhozatja ezeket a korcsokat és a parkjában fölépített törpe-kastélyba telepíti őket.[31] Bärstedt báró pedig, szintén egy eperjesi éremgyüjtő, hogy gazdagabbá tegye gyüjteményét, Rombauer Mátyás érmésszel antik érmeket hamisíttatott. Elvi tájékozatlanságában önmagát csapta be. A társadalom újonnan érkezettjei még nem készülhettek föl az új kulturális helyzetre, jóindulatuk és tapasztalatlanságuk oly izgatott volt, hogy befolyásuk se maradhatott el. E polgárias vásárlókedvet és műpártoló igyekezetet legjobbon talán Reicher Jakab fésükészítő esete jellemzi, aki nemcsak ásvány-, kagyló-, papírpénz- és fegyvergyüjteményt keresett össze, de zsemle-gyüjteménye is volt.[32] A képzőművészet fogyasztóitól nem álltak oly messze ezek az emberek, hogy hatásuk érezhető ne lett volna.

A polgárias magatartás a művészeti kérdésekben sokszor tévútra vitte az izlést, ártalmas szélsőségeket termelt. A művészet szociális célja tényleg az, hogy minél általánosabb legyen, de termékeny lelki hatást csak megfelelő előkészítés után eredményezhet, a határkérdések ismerete és az elemi ítélőképesség tisztasága még a legfejletlenebb fokon is szükséges ahhoz, hogy a műélvezés igaz legyen. Hirtelen fejlődő társadalmakban a tömeg izlésbelileg nehezen tud lépést tartani saját megnőtt szellemi igényeivel, ítéleteiben súlyos tévedésekbe eshet. A mult század elejei Magyarország ilyen

[30] Entz Géza: I. m.
[31] Vayk: Régi magyar mecénások.
[32] Entz Géza: I. m.

kort élt át.[38] A kismartoni Köpp Farkas példájával kezdődik a század, aki plasztikai munkái közül egy remete fejet fahéjból, egy öreg tudóst falevélből, egy női arcot hagymahéjból mintázott meg. A pesti görög hitközség tagjai úgy mutatták ki érdeklődésüket, hogy újonnan a főoltár fölé faragott galamb miatt összeverekedtek. Dunaiszky Lőrinc műveinek, Ferdinánd főherceg, Alvinczy és Kray generális mellszobrainak a talapzatát lőfegyverekből állították össze. A negyvenes években komoly esztétikai harc indult Libay Sámuel Ferenc király életnagyságú mellszobra miatt, amelyet a mester „filigrán technikával mintegy hatvanötezer darabkából rakosgatott össze." Henszlmann okos elvi bírálata szerint „e munka nem mű, mivel abban sem élet, sem jellem, sem czélirányosság, sem anyagismeret nem látszik, melly' tulajdonságok a' művet azzá csinálják." E széptani alapvetésnek beillő kifogása ellenére a szobrot országos mozgalom megvette a Nemzeti Múzeum számára. 1848-ban pedig a pesti reformátusok a kálvintéri templom portáján kifogásolták Hild pelikán-díszítését. A kialakulatlan polgári izlést könnyen befolyásolják a külsőségek. A jövő mégis sokat köszönhet ezeknek a pereknek, az emberek figyelme mindinkább a művészetek felé fordult, az esztétikai ügyek közérdeküvé váltak és az idővel mégis egyre tisztultabbakká. Mert mindig voltak értők, akik ügyeltek művészetünk sorsára, a nemzetet mozgósították kulturánk érdekében s ha áldozatkészségben gyorsabban is haladtak, mint izlésben, nemzeti őszinteségük példaadó.

[38] Lyka Károly: I. m.

LIBAY Sámuel (ötvös)

A két vagy több sodort ezüstszálból kialakított filigránmű többnyire az ötvöstárgyak felületi díszeként tűnik fel, ez az eljárás azonban kisméretű dísztárgyak készítésére is alkalmas. E technika különleges, egyedülálló példája az a tekintélyes méretű Napóleon-figura, amelyet a jeles besztercebányai ötvös, Libay Sámuel (1782—1869) alkotott, közel hét évig tartó munka során, 1841 és 1847 között. E mű mintegy ötven év után került most ismét a látogatók elé.

SZILÁGYI András: Művészet és mesterség. (Iparműv. Muz. kiállitása) In. Muzsák, 1985/3. 4.p.

LIBAY Samuel

1863	102. ápr. 7.	Libay Samu I. Napoleon szoborkáját illetőleg
1865	120. jún. 15.	Libay Samu „I. Napoleon szoborkája" ezüstsodronyból. Szerzemény
1867	40. febr. 25.	Libay I. Ferenc mellszobrát ezüstsodronyból kínálja vételre.

M. ÉRT. 1991. 1/2

M. D. K

LIBAY Sámuel ötvös
(1782–1869)

Pozsonyban, majd Beszterce bányán él.
Apja Libay Károly Lajos testőnek
1841-ben elkészíti T. Ferenc életnagyságú mellképét ezüst filigrónból kiállítja a Pesti Műegyet kiállítósán

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945 bp. 1962. 89,

LIBAY Sámuel, besztercebányai ötvös

S. L. Silberarbeiter zu Neusohl, öt bogarat ajándékozott ezüstfiligránból József nádornak, az a Nemzeti Muzeumnak adta. (1823, I. kötet, 536 l)

—

L. „mestermüvének" megvételét a pesti vármegye nem támogatja, pedig a besztercebányai komitat ajánlotta. (1841, 398 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Libay Sámuel

Pogány Ö.G.: M. szobrászat a 19-ik sz. első felében. Bp.1939.

Líbay Sámuel ötvös

Szentpéteri Vurtáisa volt 104 oldi

Pajor Géza: A XIX.század pesti ötvösségnek és Szentpéteri József életmüvének értékeléséhez. 95.o.

Az Iparmüv.Múz és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Múz.Évkönyve.VIII.1965.Múzeumi Ismeretterjesztő Közp. Bpest.1964

M.D.K.

Libay Sámuel, arany- és
czüstmüves,
(beszterce bányai lakosnak)
Ferenc császárt ábrázoló, czüst
filigránból készített mellszob-
rát, fia Libai Lajos „ismert
bécsi fájhép festő" küldte be
az arkévben tervezett ötvös mü-
vészeti kiállitásra.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1884. V. évf.

Jan. 9. sz.

mdk

Libay Samuel ötvösmuvész

Lagjomanyainak folytatója volt Szentpéteri József.

Maksay László: Két Értékes Képzőmuvészeti Könyvről. Népmuvelés, 1955 2. évf. 1. sz. 60. l.

Libay Sámuel ötvös M.D.K.

emlitve

Kampis, hag. mův. Bp. 1960 492

Líbay Sámuel

ötvös

szul. 1782. Modorban

l.

Mihalik: Szentpéteri

138. l.

M.-D. K.

LIBAY Sámuel ötvös

Beszkercebónyán

Ezüstszalu filigrán csipkéből

font szakrocska Napoleont ábrá-

zolja.

Mihalik Sándor: Ötvös- és fémmüvészeti kiállitás az
Iparmüvészeti Muzeumban
Magyar Nemzet 1962. julius 25. 4.1.

Libay Sámuel,ötvös

Haller Ferenc ezüstszablyáján I.H.Hausmann övösnek a jegye.A kardon bőségesen rellép a XIX.század elején oly kedvelt nagylevelü diszitmény is.Ez a megmunkálás a magyar ötvösök előtt sem ismeretlen,amelyre Libay, Brandtner,Szentpéteri,stb.bőséges példával szolgálnak. 203.old.16.jegyz

Demesváry Ferenc: Haller Ferenc testőrkapitány ezüstszablyája 187.old

Folia Archaeologica.MA.Népmüv.Propaganda Iroda Bpest.1969

Líbay Sámuel

besztercei ötvös, akinek díszserlegét a helybeli múzeumban őrzik.

Pallai Sándor: Ötvösművészet
Műszaki Könyvkiadó Bp. 1970 245. old

Libay Sámuel, ötvös

Besztercebányán dolgozott. Buk Xavér Ferenc soproni ötvös munkái nem érik el Libaynak a szinvonalát. 365.old

Héjjné Détári Angéla: Buk Ferenc soproni ötvös mintakönyve 364.old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIV. évf. 1960. Sopron

Liliai Sámuel, ötvösművész 7 Dk

1841-ben ú.n. filigrán technikával
készült művét: Ferenc nádor ezüst
mellszobrát restaurálják.

— (1 szöveg – fényhép) 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. nov. 23

4) Libay Sámuel

ötvös

1782-1869. Libay Károly Lajos festő fia.

Pozsonyban, majd Besztercebányán él.

1841-ben elhúzóti az walkodó I. Fe-

rene életnagyságú mellképét czüstfiligrán-

ból és kiállítja a Pesti Műegyletben.

A magyarországi műv. tört. I. 360.

Corvina 1970.

Libay Sámuel ötvös M.D.K.

Libay Károly Lajos festő apja.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 701.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

M. D. K

LIBAY Sámuel ötvös

A bécsi és a pesti ötvöscék disztagjává választotta

Mihalik Sándor: Szentpéteri J. ... Bp. 1954. 138. l.

Lubay Sámuel
ötvös

MDK

„Ferenc király" mellszobra

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hírlap
1841-1849

MMM Évkönyve 1951, 145 l.

Libay Sámuel

MDK

Ferenc király nobrát a muzeum megvásárolta

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hírlap 1841-1849.

MMM Évkönyve 1951, 145 l.

MDK

Libay Sámuel

Szöveg-archiv anyagából

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művért 1957.VI.évf.4.sz.322.l.

Libay Sámuel

Reformkor művészete. Föv. képt. XXXVI.kiáll.
1948. jul. 5 l.

MDK

Libay Sámuel ötvösmester

1863. Ezüstdrótból kéniti I. Napoleon hobrát. A Nemzeti Muzeumnak ajándékozza Besztercebánya városa. (Felvidéki városok közadakozásából térítik meg a mű árát. Libay czenkivül a KT sorzjegyeinek áramelését kéri, hogy a művet ingyen adhassák a Nemz. Múz-nak.)

MDK - A - I. - 1/110.

Lyka:M.M.1800-50. 67. Libay Sámuel. Sz.19.

Libay Sámuel: Ferenc király életnagyságu mellszobra, filigrán-technikával, mintegy hatvanötezer darabkából összerakosgatva.

Henszlmann Imre kritikája: Kérdezem, ki látott életet, kifejezést jellemt vagy olyamit Libay holt vonásaiban. .. Egy arcban, mellynek készitésénál a' szorgalom nem az egészre, hanem az azt képező' s összeállitó virágocskákra fordittatik inkább?... Azt mondja nekem valak hogy Libay munkájában a'technikát kell becsülnünk, a' fáradságot és szorgalmat... de ki olvassa a' napszámos számtalan veritékcseppjeit, ha munkája céljának meg nem felel?.. Ha a' fáradság és veriték sinormértékével élünk: még a' hangya is müveket készithetne. Tehát higy gyük el inkább Libay munkájára nézve is, hogy az izzadság és türelem nem a' mü becsmértéke; hanem inkább, hogy e munka nem mü, mivel abban sem élet, sem jellem, sem czélirányosság, sen anyagismeret nem látszik, melly tulajdonságok a, müvet azzá csinálják. PestiHirl1841 702-3.

M. D. K.

LIBAY Sámuel ötvös

Szül. 1782. Modor megh. 1869.

Pozsonyban, majd Besztercebányán tanult, felszabadulása után egyideig Bécsben dolgozott

1807-ben lép be a besztercebányai ötvöscéhbe

1833-1835-1845-és 1858-ban fő cehmester volt

Mihalik Sándor: Szentpéteri J. ... Bp. 1954. 138. l.

Szentpéteri önéletírása 85

Libay Sámuel /Samuel Libay/ 18o7-1869
1782 márc.11.én született
18o1 jun.28. szabadult fel
18o7 aug. 15.lépett be a céhbe
1833, 1835, 1845, 1858 években főcéhmester
1869 nov.2o-án meghalt

H.Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban. Muzeumi és Könyvtári Értesitő, 1918. 2.sz. 134-136 l.

re. Magas dombon épült, szép
nélküli, keletelt épületnek n
egy kő harangláb, ujabb időbő
lom nyugati homlokzatán közép
ellátott kapu, felette barokk
barokk oromzat, középen üres
golásu. A hajó déli oldalán n
első alacsonyabb helyen mint
gi gotikus szentély egyetlen
volt ablak, a barokk átépités
tal toldották a hajót nyitott

A nyolcszög három oldalá
szentély körül 75-loo cm-es l
lékkapuja a déli oldalon van.
Belseje: Belül egységes tér,
ve. A jobboldaon még a szente

fehérre mészelt

M.D.K.

Libay Sámuel ötvösmester

a 19. sz. 30-as és 40-es éveiben főleg Napoleonról és Ferenc, császárról, filigrán-munkában készített szobraival tett hírnévre szert.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.
296. old.

Libay Sámuel

ötvös

Cukorcsiptetője
kiállítva

Csányi Károly: A bpesti
amateur gyűjtemé-
nyek kiállításának
lajstoma. Bp.
1907. 195. l.

Libay Sámuel

ötvös

1807 - 1869

Besztercebánya

Mihalik S.

Murci kit. Ert.

1918. 134, 135.

l

ker Bizottságának

Budapesten

a ./. mellékelt nyugtát

o. —

05. évi szept. hó 3án

MDK

Libay Sámuel

Végvári Lajos előszava. Reformkor müvészete.
Főv.Képt. 36.kiáll. 1948. jul.
5.l.

MDK

Libay Sámuel

neves ötvös.

Libay Károly Lajos festő /1816-1888/ atyja.

PATAKY DÉNES: A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

16.1.

Libay Sámuel
ötvös

László
=
Baranyné Oberschall
Magda: Régi ma-
gyar vasművesség
Bp. 1941.
6. l.

A 9802/eln. 3-1915. számú ve

Kin

az 1915. évi 9.802/eln. 3. F

Csapattest, parancsnokság, intézet.	Születési éve	A vatási éve	Rendfokozata	Vezeték és keresztnév	A harctéren volt-e s mennyi ideig
1	2	3	4	5	6

Lyka: Nemz. rom. 36-7. Libay S. Ö. 19 sz.

„Libay Sámuel filigrán-technikával kémitett egy Napoleon-szobrat. Besztercebánya városa 1864-ben felhívta a városokat hogy ezt a szobrat gyűjtés útján vegyék meg a Nemzeti Mús. számára. Montan 4000 Ft helyett alág gyűlt vine 1200. Pedig már előző en, 1862-ben a szliáni fürdővendégek hangversenyt is rendeztek ugyanerre a célra. A munkát végül szerzője nagy engedménnyel adtak el a Nem. Mus.-nak.

Libay Sámuel, szobrász és ötvösmüvész
Besztercebánya.

Szana/Száz év a magy.müvészet történetéből,72.l/ emlitést tesz Libóyról/?/aki Zólyomban? három évi munka után ezüst filigrán sodronymüből elkészitette I.Ferenc király mellszobrát.
A besztercebányai temetőben lévő sirfelirat szerint Modorban szül.Pozsony mellett. 1781 márvl.-ér Pozsonyban tanulta az ötvösség müvészetét, egy nagyobbszabásu külföldi vándorut után 1805-ben Besztercebányán telepedett le.

Libay Sámuel. - Müvészet. 1902. 147.l.

MDK

Libay Sámuel, szobrász és ötvösmüvész
Besztercebánya.

Páratlan technikaimkészség párosult müvészi megfigyelő képességgel.Természet után filigrán müben ábrázolt szarvasbogarai, legyei, aáskái stb.oly finomsággal sikerültek mint a japáni müvészek alkotásai. Napoleonról és I.Ferencről készitett ezüst sodronyból való szobrai jelenleg az Ip,müv.Muz.magyar termében. Fer.kir.mellszobrát 4ooo dukátra becsülték Bécsben. Ferenc király ajándékaival halmozta el.A pesti és bécsi ötvöscéh disztagja volt.

Libay Sámuel. - Müvészet. 19o2. 147.l.

MDK

Libay Sámuel, ötvös
1781-1866

Divald Kornél: A Besztercebányai Muzeum kalauza.
Bp.1909. 36,38,/többször/ 43,44,5o,52,98.l.

M.D.K.

Libay Sámuel, ötvös/1782-1869/

I. Ferenc császárról és Napóleonról készitett filigránmüvü mellszorot. 124.o.

M. Kiss Pál: Müvészetről mindenkinek, Corvina, Budapest, 1966

M.D.K.

Libai Sámuel, ötvös,

Besztercebányai ötvös, Libai Károly Lajos festő a fia volt. XIX. sz közepe. 492.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Minerva, 1960. Bpest

M.DV

Libay Sámuel
Ötvös

Tafner előtt egyévszázaddal
a filigrán művészettel foglal-
horott.

M. Kiss Pál: Tafner Vidor Ötvösművész
Művészet, 1966. április - 45 kep

M. D. K.

Libay Sámuel ötvös
1781 – 1866

A 19 n. elején Bentercebányán dolgozott. 18.40 ben készített signált munkái a bentercebányai ev. tplomban, és a bentercebányai muzeumban

Divald Kornél: Régi ötvösművek Bentercebánya stb. ág. hitv. ev. tplomaiban. Bp. 1911, 10, 11, 28,

re. D. K.

LIBAY Sámuel ötvös

Besztercebányai mester

Ezüst filigrán csipkékből készített

Napoleon és Ferenc császár szobrok

1842 (vagy 1844?) ugarán találkozik

Szentpéterivel

Mihalik ~~Lisz~~ Sándor: Szentpéteri J... Bp. 1954.

14. l. 26. l.

Libay Sámuel

l.

Wagdej

209. l.

1490. Ismeretlen:

Kurucz vitéz.

Mellig látható és szembe
bajusza őszbevegyült; arcza lebe
Kissé felemelt jobb kezében rövi
téje kék meg ezüst paszománttal

Vászon, méretei 88.5: 72
A Nemzeti Muzeumból.

A Tört. Képcsarnokba hely

Libay Sámuel

Ötvös

A

Szana 1890

72. l.

Németországba hurcolt műtárgya
Dunántulra " "
Eltünt .....
Harci cselekmények folytán elp
/A zárójelbe tett összegek nél

b./ Magángy

/beleértve a magántulajdonban
melyek nem alkotnak külön gyüj
ges, de óvatos./

Németek .....
Nyilasok .....
Harci cselekmények.....
Felszabadulás után.....

B./ Müemlék

Németek.....
Nyilasok .....

Libay Sámuel

19. szdi besztercebányai ötvös. Díszserlege a helybeli múzeumban.

Pallai Sándor: Ötvösművészet, Műszaki Kiadó, 1972; 245. l.

Libay Sámuel

Az "agg művész I. Napoleont ábrázoló remek ezüst szobrocskáját" megv sárolták a Nemzeti Muzeum számára.
Budapest hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1864. márc. 2o. V. évf. 12. sz. 285. lap

Libay Sámuel

ötvös

Ezüst filigrámból formálta meg
Napoleon alakját

Voit Pál: Iparmüvészet XIII.-XIX.
Müvészet, 1971.október - 10.oldal

Liber Gizella

MDK

Értékes festményt fedeztek fel az Országos Szépm. muzeum két restaurátora Liber Gizella és Bogya Andrásné a gyöngyösalsóvárosi templom oltár képének javitása közben.

Esti Hirlap 14o sz. 1957. jun.18 2 old.

Világi ötvösség
I. Ferenc cs. kir. mellszobra, ezüst
Libay Sámuel

Századok 1874. 84-1o2 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Libay Sámuel/

Mészöly Géza festő (1844-1887)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 24. 4-5.

Prém József: A jubiláris mutárlat

Líber Gizella [restaurátor]

MDK

Liber Gizella és Bogya Andrásné, a Szépmüvészeti Muzeum restaurátor-müv_észei a gyöngyösalsóvárosi oltárképeinek javitása közben, több ráfestett réteg alatt egy 1780. táján készült, a Dorfmeister-iskola egyik mesterének alkotását lelték. A képen kézjegy nincsen.

Értékes festményt fedezett fel ...

Esti Hirlap, II.évf. 140.sz. 1957.jun.18.kedd
2.oldal

Ujabb ipari térfoglalásra készülnek a zsidók Budapesten

Luxus-tanoncotthonban gyüjti össze az izraeliták pártfogó irodája a vidéki zsidó ifjuságot

Nemrégiben kétemeletes nagy villaépület építését fejezték be Óbudán, a Rózsadomb lejtőjén. *A III. kerület Alsózöldmáli-út 11 számú telken épülő, több mint tízszobás villaépület lakásai iránt állandóan nagy volt az érdeklődés* és többen szerettek volna a rendkívül előnyös autóbusz- és villamosösszeköttetéssel rendelkező helyen lakást kapni. A budapesti lakásviszonyok folytán ugyanis elsőrendű szociális és közérdek fűződik ahhoz, hogy *elsősorban a lakásszükséglet nyerjen kielégítést,* miután a szükséges közintézmények céljaira a hatóságok a különböző egyesületi és klubhelyiségeket is igénybevehetik.

Annál nagyobb volt a lakás iránt érdeklődők és a környékbeli villatulajdonosok megdöbbenése, amikor *a tető alá került új villaépületbe zsidó tanoncok költözködtek be.* Kiderült, hogy az új házban, amelyet Liber Gyula budapesti építész tervezett és építtetett fel, *a magyarországi izraeliták pártfogó irodája fiútanoncotthont rendezett be, amelybe az ország minden részéből nagyobbrészt ingyenes, másrészt pedig hozzájárulásos alapon nyolcvannál több zsidó tanoncot vett fel.*

A tanoncotthon luxusberendezésű. A bennlakó zsidó ifjak, akik *Munkács, Ungvár, Máramarossziget, Miskolc, Szatmár* és a zsidók által megszállt többi vidéki városok és falvak nagy zsidó népi rezervoárjából kerültek fel az izraeliták pártfogó irodája révén a fővárosba, *olyan támogatásban részesülnek, ami lehetővé teszi számukra, hogy a keresztény magyar ifjúságnál sokkal kedvezőbb körülmények között vegyék fel a versenyt és szerződjenek el tanoncnak.*

Honnan, miből telik a zsidóságnak, amely az utóbbi időben tele van panasszal, ilyen intézmények berendezése és fenntartása? Nem ismerjük a forrásokat, csak annyit tudunk, hogy az Alsózöldmáli-úti új tanoncotthonba *jelenleg már 84 vidéki zsidó ifjú költözködött be.* Autogeizires *fürdőszobák* állnak rendelkezésükre, minden egyes tanoncnak *gumitalpú házipapucsa van,* reggelit és vacsorát az otthonban kapnak, ebédre pedig valamelyik városi ebédeltető helyre mennek. A hatalmas szobákban nyolcanként-tizenként vannak beosztva a zsidó tanoncok, emeletes ágyakban alszanak, ágyneműt és takarót az intézettől kapnak.

Az otthon vezetője egy Ornstein nevű zsidó papnövendék, aki két másik fiatalemberrel együtt látja el a felügyeletet a tanoncok fölött. A tanoncok reggel nagy tömegekben rajzanak ki az épületből, nem kis bosszúságára a környékbeli keresztény magyaroknak, akik idegenkedve nézik a *zajongó, szemtelen és neveletlen vidéki zsidó ifjak „beszivárgását" a magyar fővárosba.* A délutáni és esti órákban hazatérő tanoncokat, már *várja a meleg szoba, a jó vacsora és a forró fürdő.* Úgylátszik, a zsidó társadalom minden áldozatra kész, hogy olyan körülmények közé juttassa az ipari pályára tóduló ifjúságát, amilyen körülményekről *a keresztény kisemberek fiai nem is álmodhatnak és akik igy jelentős hátránnyal indulnak az ipari pályák meghódításáért folyó küzdelembe.*

A keresztény magyar társadalom jól látja, hogyha az ilyen esetekre nem hívják fel a hatóságok és az ország közvéleményének a figyelmét, akkor a zsidóság — minden zsidótörvény ellenére — megtalálja a módját annak, hogy *újabb és újabb pozíciókat foglaljon el a gazdasági életben* és akkor *szerzett jogaira hivatkozva, továbbra is biztositja magának az életlehetőséget Magyarországon.*

Feltünővé teszi a magyarországi izraeliták pártfogó irodájának ezt az újabb akcióját *az a mélységes csönd, amely a tanoncotthonok felállítását és berendezését kiséri.* A zsidóság más időkben jól értett ahhoz, hogy nagy dobbal és hangos trombitaszóval hirdesse valamely szociális intézmény felállítását, most azonban nagy a hallgatás.

Éppen ezért éreztük kötelességünknek, hogy a hatóságok figyelmét *felhívjuk ezekre a csendben történő tanoncotthonalapitásokra.* Vigyázat: *újabb ipari térfoglalásra készül a zsidó ifjúság Budapesten,* az Alsózöldmáli-út 11. szám alatt lévő tanoncotthonból minden nap *84 vidéki zsidó ifjú indul el a fővárosi műhelyek felé, ahol keresztény magyar fiatalemberek elől veszi el a kenyeret és a jövőt.*

A református tanoncotthon ifjai reggeli nélkül, fütetlen szobában magukfőzte vacsorán élnek

A budapesti reformátusok Kálvin-téri gyülekezetében már régóta működik az ifjúsági csoport, a keresztyén ifjúsági egyesület fiók egyesülete. *Legutóbb a két szobából álló ifjúsági otthont tanoncotthonná alakitották át, hogy a faluról felkerült szegény tanoncfiuknak, akik 15—20 pengőből tengődnek havonkint, megfelelő légkört biztositsanak és megmentsék őket a rossz társaságtól, az elzülléstől.*

A tanoncotthon működéséről most figyelemreméltó leirást közöl a Református Élet karácsonyi száma. A cikk beszámol arról, hogy ma már *huszonnégy vidéki magyar tanoncfiú talál otthont ebben az új intézményben,* természetesen a legszegényebb keretek között. Reggeli nélkül, fütetlen szobában, magukfőzte vacsorán élnek, mert bár kérést adtak be a főváros illetékes ügyosztályához, hogy a tanoncétkeztetőben kedvezményes áron kapjanak az ebéd mellett reggelit és vacsorát is, ezt a kérést a költségvetési keret szükössége miatt elutasitották.

A huszonnégy tanonc otthona két szobából, egy előszobából és egy konyhából áll. A sötét előszobából balra nyílik a konyha. A sarokban fürdőkád van, a konyha tehát egyben fürdőszobául is szolgál.

A fiatal református tanoncok, akiknek egyik része Erdélyből, másik része a Dunántúlról és a Felvidékről került Budapestre, nem panaszkodnak még a hideg szoba miatt sem. Hálásak azért, hogy itt együtt lehetnek és nem kell kültelki tömegszállásokon, kocsmajáró és munkakerülő emberek között élniök. *Jó, meleg takarójuk sincs, párnáról ne is beszéljünk, bútoruk is alig van, mégis olyan nagy a tülekedés az otthonba való bejutásért, hogyha volna hely, százan és százan jönnének ide.*

Ha Ön arcbőrének Kalodermra kozmetikára van szüksége, hogy fiatal maradjon!

A tisztitókrém az arcbőr-pórusok mélyrehatő tisztitására szolgál, használata megalapozza az eredményes arcápolást. A arcviz üditi és felélénkiti a bőrt, az arcbőr fonnyadtságát és fáradságát észrevehetően előzi meg. A aktivkrém eredeti összetételü különleges bőrtápláló, természetes módon tökéletesre egészíti ki a hiányzó vagy elégtelen bőrmirigytáplálkozást, megszünteti a ráncképződést. A nappalikrém finom, pompás illatu és tartós bársonyos fényt ad az arcbőrnek.

KALODERMA
KOZMETIKA
Uj út az uj szépséghez
MAGYAR KÉSZITMÉNYEK

A kevéspénzü családnál

Irta: Izsák-Gyarmathy László

Vendég vagyok a fiatal házaspárnál, s bevezetnek a titkos szobába. Titkos azért, mert a szomszédos szobába vezető ajtót lezárták és lefüggönyözték, a zongorán dobozok sorakoznak és az ablak előtt talpán áll már a bozontos fenyő. A gyerek a szomszéd szobában nagyokat kiált; néhány napig nem jöhet be ide, aztán majd egyszerre bejöhet, mikor harangok zúgása remeg az ablaküvegen és gyertyák és csillagszórók vakitanak az arany és ezüst csillámdiszek tükrében.

A férfi hathónapi frontszolgálat után van. Balkarját, a csukló és könyök között, átfúrta egy gránátszilánk. Már behegedt. Most a szőnyegen hasal — igy kereste ott kint az aknát — és az angyalhaj végét keresi. A lélek milyen rugalmas! Az asszonyka rakja fel a gyertyákat, az arca elmerült: olyan fiatal, hogy az imént még hozzá repültek angyalok az ablakon át, de ma már nem érette, hanem az ő fiáért történik minden. Most a gyermekkorát, s öregségében a szépségét sajnálja ugyanigy; mert mindent el kell hagyni a Földön.

Elfogódottság nélkül, hűvös fejjel vizsgáljuk meg, mi történik ezekkel az emberekkel ezen a karácsonyi héten, ami igy megváltoztatja őket? Ha idegen bolygóról érkeznék most egy utas, mit deríthetne fel különös lelkiállapotukról? A vén hordárról és a fiatal zsebmetszőről, akik egyformán karácsonyfa alá kivánnak ülni? ... Mauriac azt irja, az embernek öregségében szüntelen szél rázza már az elvásott zárú életajtaját, melyen aztán, ha kilép, az örökkévalóság zúgó árjában találja magát, ahol tisztán felmérheti földi gondjainak, bajainak, hiúságainak kicsinységét. Azt hiszem, az örökkévalóságnak ez a szellője nemcsak a véneket érinti meg, hanem mindannyiunkat e karácsonyi fenyőszagban, mert fuvallatától a durvák is a szeretetre eszmélnek.

A kemény és talán hibáséletü felnőttek képzeletében ilyenkor követelően felmerül a saját tisztaságuk szigete, a gyermekkor. Fájdalmasan szép és körülhatárolt, messze déltengeri sziget, mely körül az emlék sebesfolyói úsznak. De a puszta emlékezés, hogy milyen tiszták voltunk, mint kicsinyek, nem elég. A jelenben ható erős orvosság kell és ez a szeretet. Karácsonykor mindig újra gyógyitani, menteni akarjuk magunkat ezzel, hajótöröttek ... Furcsa orvosság. Láthatatlan és lebirhatatlan erejü. A szeretetet meg lehet támadni háborúkkal — mint egy nagy művészt, akiről hálátlan időszakok szeretnék elhitetni, hogy jelentéktelen mükedvelő csupán, — a szeretet azonban túléli a háborúkat, mert megölhetetlen, halhatatlan. Ezt az időtlen csodát értjük egyszerre ezen a héten.

Jó a csodát érteni, különösen a szegényeknek. Ez a házaspár kevéspénzü. Karácsonyi ajándékaik néhánypengősek, nagyon szerények. De mikor feltápászkodnak a fenyő alól és egymásra

KERESZTÉNY KERESKEDŐK IRAKATA

KERN ÉS TÁRSA OPTIKA FOTO
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3.

Tekintse meg MODERN RÁDIÓ OSZTÁLYUNKAT
MOGYORÓSY
HANGSZERGYÁR, BUDAPEST, RÁKÓCZI-ÚT 71.

Hosszu részletre jó butort vegyen
BERTALANNÉ keresztény bútorszalon: Rákóczi-út 82. I. em. 3. Vidékre árajánlatot küldünk

néznek, lángol a szemükből az egymáshozragaszkodás boltokban nem kapható kincse, ha nem vagyok itt, biztosan összekapaszkodnak. A szeretet kitörő boldogságát, szenvedélyét nehéz magyarázni annak, akinek csak pénze van. A sokezerpengős hideg collier-ajándékot karácsonyeste után elzárják egy fiók sötét sarkába, ők pedig mindennap egymásnak adják a lángos szemüket.

Minden olyan egyszerű, biztató és hiánytalan ebben a fenyő-tűlevelekkel elszórt szobában. Gyertyagyujtáskor itt állnak a fa előtt, három összekovácsolt lélek. Pénzük sincs, miért boldogok hát? Mert értik a karácsonyban az örökkévalóság szélzúgását. Ebből a hitükből áll a magyar örökkévalóság is. Az ilyen családok körében tudja az ember, hogy a háború után megnyerjük a békét is. Hogy az ország biztosan terül el majd a ma még szőnyegen játszó gyermek feleszmélő szivében.

A lázas fadiszítés közben, a kis szobában, egyszerre azt is értem, miért halhatatlan, miért kihülhetetlen az egész élet? A szeretetért, amely nem engedi, hogy az emberek úgy kipusztuljanak, mint egy erdő ritka vadjai. Azok a vadak csak a vágyaikkal szeretik egymást, de az emberek az egymásba vetett hittel és a közösségük jövője iránti reménnyel...

De hiszen e hármat, a hitet, reményt és szeretetet már Jézus mondta — és még hangosabban mondja most, ennek a háborúnak a karácsonyán.

Kosztolányi Dezső: Idegen költők

***Kosztolányi Dezső azok közé tartozik, akik** kétszeresen ajándékozzák meg nemzetünket: a maguk remekműveivel és a külföldi remekművek méltó fordításával. Már egészen fiatal korában fordítani kezdte a német romantikusokat és a francia dekadenseket, s évtizedek mulva, élete egyik nagy szenvedélyének gyümölcseként, jelenteti meg hatalmas gyüjteményét: „Modern költők" cimmel. Ez a kötet azonban csak egy részét foglalja magában Kosztolányi fordításainak. Tolmácsoló művészete ennek megjelenése után bontakozott ki teljes gazdagságában. Szinte már nem is ismert akadályt, s egyformán bravurosan adta vissza Valéry intellektuális pátoszát, vagy a japán és kinai költők leheletszerű szépségeit. Ezt a kötetben eddig még meg nem jelent, páratlanul gazdag és értékes anyagot most „Idegen költők" cimmel Illyés Gyula rendezte sajtó alá.*

Wawiri

Ez a kötet primitív népek, óceáni szigetlakók, indiánok, csuvások, pygmeusok hihetetlenül gazdag költészetének válogatott alkotásait közli. A *Wawiri* szó *életvizet* jelent a cora-indiánok nyelvén. Wawiri az östenger, ahonnan az istenek az égbe emelkedtek, Wawiri az éjszaka, ahova a napisten lecereszkedik, Wawiri a termékenység, Wawiri jelenti azt, hogy nincs különbség a halál és a születés között. Wawiri népe ugyan primitív, ami alatt nem szellemi szegénységet kell érteni, mert a primitívek szótára és fogalmi képletei meglehetősen gazdagok. Ezeknél a félvad népeknél a költészet a szertartások szövegében, ritmusában és dallamában él. E versek, amelyek isteneket akarnak jóindulatra birni, vagy ifjú szíveket szerelemre lobbantani, az eredeti szertartások keretén belül tárulnak elénk *Fónagy* István fordításában és analitikus jegyzeteiben.

A tudós beszél

a műrostról és a kémia diadalmas harcáról a nyersanyaghiánnyal

(Sok víz lefolyt a Jangcekiangon azóta, hogy Si-Lung-Shi császárnő, a Krisztus előtti 2698. esztendőben, saját fenséges és fehér ujjaival felfedezte a hernyóselyemfonalak gombolyitását és szövését. Ezzel nemcsak a kinaiak nemzeti s a világ selyemszövő iparát teremtette meg, de egyben örök hálára kötelezte a földkerekség jóizlésű nőit is.

Irott emlék, sőt szóbeli hagyomány sem bizonyitja, mégis nagyon valószínű, hogy a nőknek már a házias és leleményes császárnő előtt is volt közük a textiliparhoz: cölöpépitmények ásatási leletei szerint, már a történelem előtti időkben is ismerték a lenszövedékeket, s ezeket bizonyára a cölöpházasszony készitette, mint ahogy a világ hagyományőrző parasztságának körében még ma is nőiesség szimbóluma a rokka.

Igy nem csoda, ha a nők manapság is velük született érdeklődéssel figyelik a textiliákat, s száz közül kilencvenkilencnek ez az első kérdése, ha meglát egy anyagot: „műrost, vagy nem műrost?"

Hogy a hölgyközönség megokolt s aktuális kiváncsiságát kielégitsük, a legilletékesebb helyre, a műegyetem textil-kémiai tanszékére mentünk el, hogy felvilágositást kapjunk a műanyagokról.)

— *Milyen anyagokat* nevezünk műanyagoknak? — érdeklődtünk *Csürös* Zoltán dr.-nál, a textil-kémiai tanszék egyetemi tanáránál, akitől ezt a választ kaptuk:

— Eredetileg műanyagnak tekintettek minden anyagot, amelyet mesterségesen állitottak elő. Eszerint idetartozna a cserép, beton, tégla, zománc, üveg s minden olyan fém és ötvözet, ami nem szín állapotban található. Az óriási anyagot csökkenteni kellett, s ma műanyagon szerves, megmunkálható, vegyi úton létrehozott anyagot értünk.

— *Milyen kémiai sajátságai* vannak a műanyagnak?

— A műanyagok szerves vegyületek, vagyis mind *széntartalmúak*, ezenkívül közös sajátságuk, hogy a megszokott molekuláknál sokkal nagyobb, ú. n. óriás-molekulákból állanak. A műanyag lehet szénhidrogén-származék, alkohol, keton, sav, fenol, eszter, stb. vegyület.

(Általános hit, hogy a műanyagok felfedezése a háborús évek vivmánya, s a szükség teremtette meg őket, mint pótanyagokat. Mégis, érdeklődésemre kiderül, hogy a műanyagok terén sincs új a nap alatt, csak soká tart, mig egy tudományos felfedezésből a közönség által is ismert nagyipar lesz. Már 1665-ben voltak műanyaggondjai a tudósoknak. Előbb az angol Hooks, majd 1774-ben a francia Reaumer kisérletezett műszálak előállitásával!)

Mikor fedezték fel az első műanyagot?

— Az első műanyagnak, a guminak, nemrég mult a századik születésnapja. Felfedezője az amerikai Goodyear.

— *Milyen műanyag* felel meg textilcélokra?

— A cellulóz, fehérje és a szintetikus alapanyagú mesterséges szálasanyagok.

— *Milyen forrásból* nyerjük a cellulózt?

— A cellulóz a növényvilág sejtfalépítő vázanyaga. Tisztaság és sajátságok szempontjából az egyes növényekben talált cellulózban óriási különbségek mutatkoznak. A legtisztább ismert cellulóz-forrás a *pamut*. Ennek rövidebb szálait (linters) szokták műanyagokra feldolgozni, mert textilipári célokra nem elég hosszúak. Utána a legértékesebb a *lucfenyőé*, majd az *erdei fenyőé* és újabban a *bükké*.

— *Csak fából* állitanak elő cellulózt?

— Újabban az európai cellulóz-hiány miatt, különböző mezőgazdasági hulladékanyagból igyekeznek cellulózt előállitani. *Nád, sás, kukoricacsutka* és *szár* mellett, különböző más növényi anyagokat dolgoztak fel, igy például *burgonyaszárat*. Ma már ezekből olyan cellulózt lehet készíteni, ami papiros készitésre jól felhasználható, s ezáltal felszabadul a mesterséges szálasanyagok készitésére értékesebb fa-cellulóz.

— *A műselyemfeldolgozásra* alkalmas cellulózból, hogy készül a műselyemszál?

— A cellulózt, valamilyen módon oldatba kell vinni. Az oldatot finom nyilásokon átsajtolva, a kibuggyanó folyadéksugarat megszilárditjuk.

(A professzor úr megmutatja egy ilyen sajtológép képét, melynek nyilásai mikroszkópikus nagyságúak, ami nyilvánvaló, ha meggondoljuk, hogy milyen vékony az az átsajtolt műselyemszál, melyből 9 km-nek a „súlya" egy-másfél gramm körül van!)

— *Kinek nevéhez* fűződik a műselyem készitésének feltalálása?

— Sikertelen kezdeti próbálkozások után a francia Chardonnet állitotta elő iparilag a legelső műselymet *cellulóz-nitrátból* 1884-ben. Chardonnet eljárásával dolgozott a sárvári műselyemgyár is. Veszélyes és költséges készitési módja miatt nitrátműselymet ma már nem gyártanak.

— *Hányféle* műselyemszál van ma a piacokon?

— Időrendben második az olcsóbb *réz-műselyem*, azzal egyidőben jelent meg a még olcsóbb *viszkóz-műselyem* (alkálicellulóz széndiszulfiddal). A negyedik műselyem, mely meg tudott gyökeresedni a piacokon,

az acetátműselyem.

Ennek készitésével már 1865-ben foglalkoztak, de előállitási nehézségek és rossz festhetősége miatt a kisérletek egész az első világháború utánig elhúzódtak. Ma éppen az acetát-műselyem festhető a legragyogóbb színekre!

— *Melyek a fehérje*-alapanyagú műszálak?

— Az utóbbi években sikerült Olaszországban kazeinből műszálat előállitani, mely *lanital* néven került forgalomba, ez s a német felfedezésű halfehérjével kevert viszkóz állati gyapjúhoz hasonlit.

— *Miben különböznek a szintétikus műszálak* az eddig tárgyalt műszálaktól?

— Míg a cellulóz és fehérje-anyagú műszálak a *természetben készen* található *alapanyagokból* állithatók elő, addig a szintétikus műanyagoknak az *alapvegyülete is mesterséges.*

— *Melyik volt* az első szintétikus műszál?

— Gyári méretekben először az amerikaiak állitották elő a *kőszénkátrányban* lévő *benzolból*, illetőleg *fenolból, nylon* néven, de velük közel egy időben jelent meg a német *Pé-cé* szál is, mely *acetilénből* készül sósavval. A nylont Németországban *perlon* néven gyártják.

(A szintétikus műselyemszálak Magyarországon még ritkaság számba mennek, ezért belőlük való mintakollekcióját nagy becsben tartja a textilkémiai intézet. Gondosan őrzött cellofán burkokból kerül elő egy köteg gyöngyszinű nylon-perlon szál, mellette nylonból készült, üvegszerűen áttetsző körömkefe.

A vastagabb, sörteszerű nylon-szálakból ugyanis keféket, fogkeféket, divatékszereket gyártanak, mig a finomabb szálakból női harisnyákat és ejtőernyőselymeket készitenek. A készithető legfinomabb szál olyan vékony, hogy egy 45 km hosszúságú szál súlya 1 gramm. A szálak szilárdsága igen nagy, emellett rugalmas, nedvességre, melegre nem kényesek és jól festhetőek. A nylon-perlon selyem finomság és erősségben nemcsak minden más műselymet, hanem a legjobb természetes selymet is felülmúlja.

Az intézet további szintétikus műszálkincsei közé tartozik két kis nyalább kátrányszagú Pé-cé sörte, s egy selyemcukor-fényű motring Pé-cé fonal. Az ebből készült ruha, akárcsak a mesebeli sárkányvér, megvédi viselőjét lúgok, savak marása, s még a lángok ellen is! Tudniillik a szintétikus műszálak nem égnek! A szinte elpusztithatatlan Pé-cének, mint a mesék varázsruhájának, mégis van egy gyenge pontja: már száz fok alatt lágyul, s igy nem vasalható... Nem igy a nylon-perlon szál, mely csak 200 fok fölött olvad, s meggyujtva nem ég, hanem lassú görülő könnycsepp-alakban fogy el...)

— *Mi a szintétikus* műselymek jelentősége? — kérdezzük a gyakorlati bemutató után a professzor úrtól.

— Először is függetlenek az élő természettől, nem fából és nem tejből készülnek. Nagy előnyük, hogy nem kényesek, s erősségben a legjobb természetes selymet is felülmúlják. Megjelenésük beláthatatlan fejlődési lehetőségeket nyit meg.

— A selyem- és szövetgyárak, a nagykereskedők, kiskereskedők és a közönség textilszótárában naponként legtöbbször használt kifejezés: a műrost.

Honnan van a műrost elnevezés

és mit értünk műroston?

— A műrost elnevezés **rossz. Rostnak** nevezzük azokat a természetes **szálasanyagokat**, melyekben több elemi **szálat sejtközi** ragasztóanyag tart össze. A mesterséges szálasanyagok vagy hosszú *műselymek*, vagy rövidebb *műszálak*. A hosszabb műselyem általában valamivel vastagabb szálakból áll, mig a rövid műszálakban (műrostokban) sok egészen finom szálacska van.

— *A hölgyközönség* úgy véli, **hogy a műselyem és a műszál (műrost) anyaga más?**

— *Mindkettőt ugyanabból az anyagból állitják elő*, csak a műszálakat (műrostokat) szándékosan eltépik rövidebb darabokra, mert igy bekeverhető a pamuthoz, vagy pamuthoz hasonlóan dolgozható fel. Általában a műszál nem olyan fényes, mint a műselyem, de melegtartó képessége jobb.

— *Mi a műszál* (műrost) **hibája?**

— A cellulózból készült **műszál és műselyem hibája közös.** Kényesebbek, mint a természetes szálas műanyagok, például a pamut, s viselésben és főleg mosás közben sokkal nagyobb kíméletet követelnek. Ezt annál fontosabb tudni, mert ma majdnem minden textilipari készitménybe belekeverik őket.

(Nincs nő, aki meg ne értené ezt. Hisz féltett habselyem-fehérneműjüket eddig sem adták az asszonyok nagymosásba, hogy valamilyen Mari néni forró lúggal önise őket nyakon, hogy titokban sikáló kefével szántson végig rajtuk, s aztán üstben „főzze ki" a ruhát.)

— *Milyen* **alapanyagokhoz kevernek műszálat?**

— **Főleg pamuthoz és gyapjúhoz. A gyapjúhoz kevert műszálakat, animalizálják, gyapjusítják, vagyis göndörítik, pikkelyesítik, fehérjét visznek rá, hogy könnyen festhető legyen, s a gyapjú illuzióját keltsék.**

— *Milyen arányban* **keverik a természetes szálasanyagokat műszállal?**

— Azt rendeletek szabják meg, hogy különböző célokra, milyen és mennyi más anyaggal keverendők az alapanyagok.

— *Mennyi* **pamutot és gyapjút pótolnak a háborús országok műszállal?**

— A háború kényszere úgy hozta magával, hogy azok az európai országok, melyek a tengerentúli pamuttól és gyapjútól el vannak zárva, textilipari *szükségletük egy harmadát, sőt felét*, mesterséges szálasanyagokkal pótolják.

— *Van műszálgyár* **Magyarországon?**

— Mi eddig csak Németországból és Olaszországból kaptunk műszálat, de remélhetőleg hamarosan megindul az itthoni gyártás is, s akkor etekintetben is függetleniteni tudjuk magunkat a külföldtől. A gyár Komárom mellett Nyergesújfalun épül.

(Elgondolkozva a hallottakon, úgy érezzük, hogy a frontmögötti Európa most harcolja a textilutánpótlás nagy csatáját. Ez a textilipar hőskora, de a fénykor csak akkor következhetik el, ha a hihetetlen intenzitással és lendülettel gyártott textilműanyag nem kényszerszülte pótléka lesz a természetes jobbnak, hanem felülmúlja a természetes adottságokat.

A jövő azoké a műanyagoké, melyek felülmúlják a természetes szálasanyagokat, s amelyek előállitásához a békének kell nyersanyagot, alkalmat és munkaerőt adnia. Ma még a fegyverek harcolnak azért, hogy elkövetkezhessék ez a kor.

Vajjon hány karácsonyt kell még számolnunk, hogy az angyal ne a férfiakat ajándékozza meg nylon-szálból készült eltőernyőselyemmel, hanem azokat, akiknek a párkák óta legtöbb közük van a szövés-fonáshoz! Vajjon messze van még a karácsony, mely a stoppoló, foltozó, nagymosást és kismosást végző háziasszonyoknak elhozza a barackvirágszin perlon-harisnyát, amely egy kis végtelenségig mosható, s amelyről sohasem szalad le a szem!)

Károlyi Amy

Mérvadó vélemény

Ausztráliában, minthogy megigérték:
A győzelemért bármeddig elmennek,
A kommunisták ujfent működhetnek
S bájdús lapjaik szintén megjelennek.

Ugy látszik, vannak még, kik bisnak bennük,
De mégis... más a való helyzet tükre:
A kenguruk, a legbennebb szülöttek
Zippzárat csináltatnak a zsebükre!

Bényi Kálmán

Kisszakasz

Milliméteresor ára hétköznap 55 fillér, vasárnap és ünnepnap 65 fillér. Legkisebb hirdetés (10 mm) 5.50 P, illetve 6.50 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Ünnepi csomagokat is és minden megbizást gyorsan és kifogástalanul továbbit: **Diadal boy 333—721**

Vétel, eladás

BRILIÁNST ékszert, fogaranyat VESZEK magas áron **Nagy Imre** ékszerész, VIII., Baross-utca Mária Terézia-tér sarok **69**

Lakás

Belvárosi 1 hall 3200+25%, 2 hall 4320+25%, 3 hall 5000+25%, 4—5—7 villák bérbeadók Knapik Szentkirályi-u. 4. T.: 349—896. 2—4-ig keresek lakásokat.

Lakásügyét szakértelemmel, lelkiismeretesen intézi el (délelőtt) Dr. Bárdosné irodája, V. Nádor-u. 21, T.: 114-614

Briliánst, aranyat, legdrágábban veszek, zálogból kiváltom: BAROSS ékszerház, Grosz, VIII., Baross-utca **83**

Székek, asztalok nagy mennyiségben külsőnbe. ROSENFELD. Népszinház-u. 31.

Hangszer

OLCSÓN JÓ HANGSZER **Sternberg** RÁKÓCZI-ÚT HATVAN

Ingatlan

5000 öles fajgyümölcsös 2000 drb. termő gyfa. házzal 100.000. Viányosi 4 szobás, adómentes, elfoglalható villa 100.000. Öröklakás. Gellérthegy, Szüret-u. 4. sz. 88.000, 2—3 sz. 45—64.000, Knapik, Szentkirályi-u. 4. T.: 349—896. 2—4-ig.

HONVÉDEINKNEK **HÁLÓZSÁK** MELEG HOLMI, stb. **Molnár Gyula** VII, Károly-körut 3 T: 427-575. Saroküzlet.

Telek

AJÁNDÉKA legyen maradandó! **Kisvelencei** villatelep parcellázás, téli-nyári sportlehetőség. **TELKEK** már 6—12 pengőig □-ölenként. Fizetési feltételek nagyon **kedvezők** Iroda: Budapest, Baross-tér 17. Tel.: 824-273. Díjtalan kiszállitás

Liber Margit

1911/12 - 1915/16

Ferképzomfoiskèvk

108. l

MDK

Liber Margit

polg. isk. rajztanítónői és kézimunkatanítónői oklevelet kapott.

Képzőműv. főisk. évk. 1915-16. 49 l.

Liber Margit

320 k. állami ösztöndíjat Eapolt

Kóprm. Török. Évk

1915-16. 8. l.

MÖRKÖLÉKI ÜNNEPÉLYI KÖNYVTÁRA
Kb. 1926 30
Kb. 1932 ápr. 8 n.

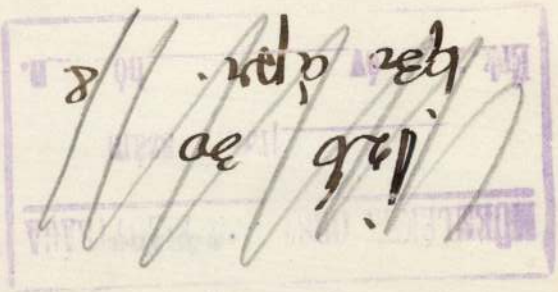

A m.kir. vall.és közokt. min
a keb. számv. VII.és a Csekk
solata.

Költségvetési év: 1929/30. F
támogatása". Müemlékek Orsz.
Rovat: 6. Alrovat: 1. és Rov

Utasitom, hog
Egyesület Fiókjának /:Budape
Országos Bizottsága 1930. év
alábbi összegeket utalja ki:

1./ Tisztelet

Liberale (da Verona)

Festo

laid

Bibliotheca Corvina

41. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Liberale, Antonio

l.

Myskerno

66 c.

lenegyszáztizenkettedik (191
Díjjegyzék: Összesen 7 K. 7
P.H.
Másolat C.
Folyó szám 11 Feladó Óvás P
ezimű 341 számú ajánlott kü
lan aláírás s.k. Szeged 912

Liberale, Antonio

MMK

Mátyás udvarában tartózkodó olasz miniátor.
A Corvinákat díszítette.

Mirowi Nyelkovszky Ernő: A magyar képzőművészet
története. Bp. 1906.
65.l.

LIBERT, Paul notaire

Courtrai, E. Tartij 1808

MÉM 1997/1-2. 25.87

ELTE Bölcsészettudományi Kar
Tanulmányi Osztály
Esti Tagozat

TÁJÉ

az 1997 júniusában sza

A szakzáróvizsga beosztását - a sz
nulmányi Osztály készíti. A beosztás n
gozat I. emeleti hirdetőtábláján (Budape

Az oklevélnyomtatvány ára és kiáll

Kérem, hogy **május 12. és 16.** kö
között) és írja alá az oklevél-mintalapját
igazolja. Kérem, hogy ekkor hozza magá
szolvényt is.

MDK

Libertiny Olivér

Tavaszi táj

Esti hangulat

Budai Képzőműv. csop. MMM. 1949. febr.

Libertiny Oliver

Középisk. rajztanári
oklevelet kapott

Ferk. pzomfoisk. vk

1939-41. 175. l.

IRATTÁRBA TE

Libertiny Oliver

l.

Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 177. l.

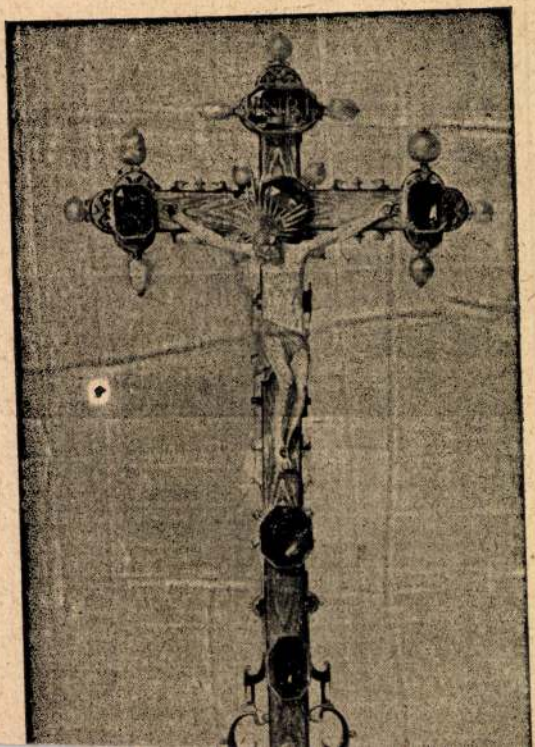

SALZ
aranyc
gránát
képek
ábráz
gango
olim
Pester
phus
Salisb
Talpj
meste
Mag.
Augs
zomá
Külr
Arad
majo

Libertiny Oliver

rajztanár jelölt

l.

Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 145. l

hősi emlékmű felállitási kérel-

csatoltan megküldöm.

278 szám.

19

Műemlékek Ors

Tárgy:

(Nagyarkimlei körjegyzőség hősi emlékmű felállítása tban.

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat

Libertiny Olivér

Köetánc, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Liberdade Ottawa

Rodrigo, ott.

Libertiny Olivér

II. évs Középisk. tanár-jelölt

Képzm. Forsk. Évk

1936/37. 73. l

Ferkèpzomfoiskèvk

MDK

Libertiny Olivér

Körtánc, o.f.

" A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 -1941 Jan.12. 9.l.

Libertiny Oliver

I. é.

ált. komf.

Ferk. pzomfoisk. vk

1935-36. 69. l.

Budapest, 192 5 május 7

kség !

ogy Szövetségünk az Országos Stefánia
4.-ig Szigetvárott nagyobbszabásu
tást rendez a helyi és vármegyei intéz-
Elnökség szives tudomására hozzuk, tisz-
a kiállitás ünnepélyes megnyitására és
áson megjelenik Mayer János földmüvelés-

Libetbányai Péter

1426-ból származott másolatait Klosterneuburg, Lipcse, London és Marburgban találjuk.

Gerevich L.: Monumenti artistici Ungheresi all'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-2 sz.

22 l.

Libetbányai Magyar

Péter

Kollexmásoló

l.

Könyvkiáll. mulók

4. l.

12. l.

(Petrus Ungarus de Lebeta)

MAGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

71445 szám.

A müemlékek orsz.bizottságának, véleményes jelentés tétel végett viszavárólag leküldöm.

Budapest, 1903. október hó 14.

A miniszter meghagyásából:

Hoffmann

osztálytanácsos

M.D.K.

Libera da Verona, miniátor

Francesco di Lorenzo firenzei festővel együttesen környeket díszített 1470-1471-ben a sienai széreseghár részére. Francesco di Lorenzo később Budán is dolgozott, amire ormánysszerű adatok vannak. Az egyik olasz szerző Gotti, A. erre vonatkozó könyvének címe: Ricordanza della nobile famiglia Rosselli del Turcho. 1890.

A magyar Corvinák. Összeáll. és bev.: Berkovits Ilona. Bp. 1962. Magyar Helikon. 82. és 106. old.

(Johann, pozsonyi ötvösinas V. 128. —)

Libky (Liebky), Johann Christoph,
pozsonyi ötvöslegény V. 128.

Libky Johan

ötvös 1750

lásd

Mih. Poss. 128

2/0 14

Legfinomabb irodai anyag
Allerfeinster Kanzleistoff

Libor Egidio rajzolo

céd Kilian Philipp

vésni

I. Lipót archépe

l. Harsányi

23.l

Libor Jolan

1925/26 - 1941/29

Ferkèpzomfoiskèvk

108. l.

LIBOR Jolán

N.D.:

1926-ban Nagybanyan a szabadiskola tagja

Réti: Nagybanya.... 337.1.

MDK

Libor Jolán festőművésznő

Az esztergomi belvarosi templom ornamentika festésében segédkezett.

Börzsönyi Béla: Az esztergomi belvarosi templom uj művészi freskói.

Nemzeti Ujság, 1927.szept.7. 6.l.

MDV.

Libor József építén

Kruszlicz Kárely építésszel együtt tervezi a hódmezővásárhelyi unitárius templomot, mely 1910 ben épült neogotikus stilusban.

Ágoston József: A hódmezővásárhelyi unitarius egyház története. Bp. 1936
20 l.

Libellairyai Magyar

Péter

miniator

1424

l.

Berk Miniatori

10. l.

IV.

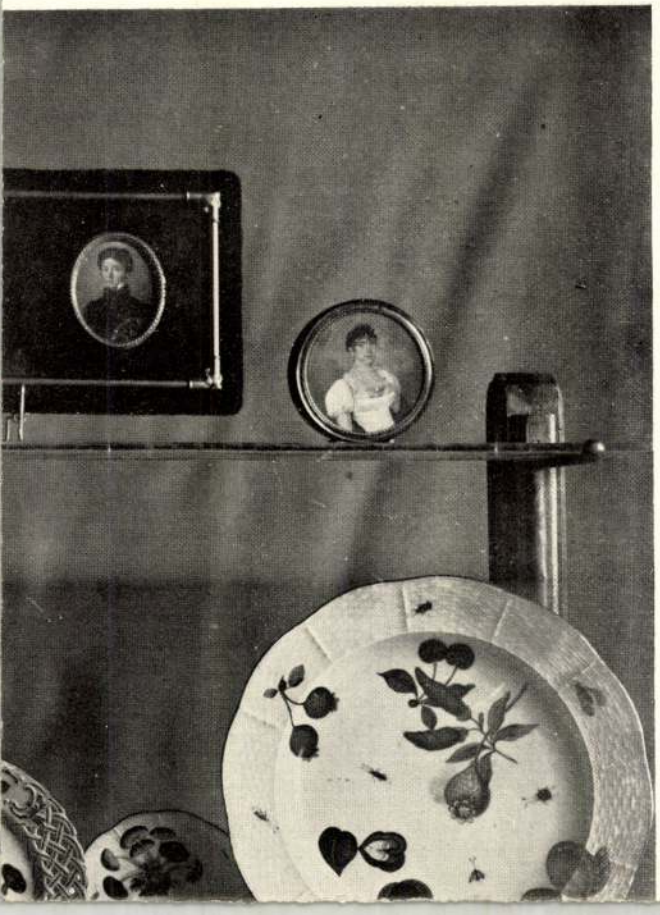

Libetbányai Magyar Péter

könyvnásoló

vrd

Deák Geyza:

A könyv és a könyv díszítése. Papa, 1910. 8-l.

Libetbányai Magyar

Péter

hásd

Magyar Péter

alatt is

1906 Sp II 1395/6

V.

Szpati Hitelbank mint
növetkezet felperesnek
Toth József és társai
alperes
elleni 600 K.
iránt inditott perében a tárgyalás folytatá-
sának határnapja
az 1906 évi szept.
hó 7 napjának d-e 9 órájára
kitüzetik és arra a felek

[illegible] Váczi Körnek

MDK

Libetbányai Magyar Péter

könyvfestő /miniátor/

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

67.l.

MDK

9. Libetbányai Magyar Péter, 1423-ban két kódexet írt. Miniátor.

Radó Polikárp: L. Berkovits. - Magy. Könyvszemle. 1941. 405. l.

Libetbányai Magyar

Péter

Kodexmásoló

1424

l.

Magyar Könyvszemle

1879. 79. l.

Budapest 903. X. 5.

Igen tisztelt Titkár úr

Kolozsvárról jöve van szerencsém úti számlámat további szíves eljárás végett tisztelettel ide csatolni.

Őszinte üdvözlettel
Kéry Lire

Magyar Nemzet 2000. július 12., szerda

Történelmi jelmezek tárlata

■ METZ KATALIN

A Gyulai Várszínház idén a történelmi ruhák kiállításával lepte meg a látogatókat. A nyári fesztivál XXXVII. évadján a Kossuth Lajos utcai kamarateremben Történelmi ruhák a magyar színpadon címen jelmez- és jelmezterv-kiállítást rendezett *Libor Katalin*, gyulai származású díszlet- és jelmeztervezőnő összeállításában, amely augusztus 12-ig tekinthető meg.

A színművészet legnagyobb vonulata minden időkben a történelmi drámák színrevitele volt. A múltbéli példázatok igencsak látványos jelmezeket igényeltek, a tervezők és a közönség örömére. Ezért aztán valóságos történelmi kutakodásba vetették magukat a színházi díszlet- és jelmeztervezők. Visszamenőleg a görög–római antikvitásig, valamennyi korszak öltözködési szokásait, stílusjegyeit, hagyományait föltérképezték. A későbbi idők művészei immár albumok, könyvek sokaságában találtak útbaigazítást, ha valamely történelmi dráma szereposztásához kerestek korhű öltözködési mintákat.

A magyar színháztörténelem pedig ugyancsak bővelkedik múltidéző drámák műsorra tűzésében. Szabadjára engedhették hát képzelőerejüket a jelmeztervezők. S mert honi színjátszásunk mind a mai napig a realista játékstílust favorizálja, többnyire a legaprólékosabb részletekig kidolgozott, korhű jelmezeket alkottak az arra hivatottak. Büszkélkedhetünk is jeles művészekben, legendás komponált tárlaton olyan alkotók művei (jelmezek, jelmeztervek) szerepelnek, mint a művészeti ág doyenje, *Márk Tivadar*, az Operaház nagy korszakának stílusteremtő díszlettervezője, *Oláh Gusztáv*, a magyar film jeles díszlet-jelmeztervezője, *Banovich Tamás*. Igen sok munkájával van jelen *Gyarmathy Ágnes*, a pazar kiállítású történelmi jelmezek virtuóz művészei, *Kemenes Fanny*, *Schaffer Judit*, *Vágó Nelly*, *Jánoskúti Márta*, akik a szakma élvonalába tartoznak, vagy a tragikusan elhunyt *Mialkovszky Erzsébet*, a sokszorosan díjazott *Szakács Györgyi*, *Nagyajtai Teréz*, aki hajdani nagy előadásokhoz adta a nevét. A derékhad, illetve a fiatalabb korosztály képviselői közül *Tordai Hajnal*, *Rátkai Erzsébet*, *Csík György*, *Szűcs Edit*, *Velich Rita* és sokan mások.

Már csak azért is szívet melengető mindaz, amit a kiállításon láthatunk, mert valósággal megelevenednek történelmi személyiségeink, s egyúttal a magyar történelem. Legtöbbször, természetesen, államalapító királyunk, *Szent István* alakja. Mi lehetne hát alkalmasabb tisztelgés a magyar millennium előtt? Nem is szólva arról, hogy a magyar drámairodalom panteonjában is érezhetjük magunkat: *Katona József*, *Madách*, *Háy Gyula*, *Németh László*, *Illyés Gyula*, vagy a kortársak közül *Nemeskürty István*, *Hubay Miklós*, *Székely János*, *Száraz György*, *Sütő András* és pályatársaik műveinek társaságában. A ruha teszi az embert? A hétköznapi em-

LIBOR Katalin
divat és jelmeztervező.

BUX			MAX
Záró	Min.	Max.	
8015,66	7977,91	8097,28	189,19
Előző: 8133,54	Változás: –117,88	(–1,44%)	

Nyolcezer alatt is

■ Puskás Bence

A féléves vállalati gyorsjelentések és egyes cégekről érkező érdekes – azonban kevésbé vásárlásokra ösztönző erő – mozgatta negatív irányba a hét első napján a New York-i árfolyamokat. A Dow Jones a rossz hírek ellenére 10,6 pontot emelkedett, ellenben a Nasdaq Composite 42,91 pontot esett vissza. A Wall Street-i technológiai kedvetlenség kedden Tokióra is ráragadt, amelyet a Moodys három nagy nehézipari vállalat leminősítése a Nikkei (–68,32 pont) értékében érezttette hatását. Európában vegyes képet festettek a börzék a FTSE pozitív, a DAX negatív irányba haladt. Frankfurtban a Deutsche Telekom újabb akvizíciós tevékenységét folytatva 30 milliárd dollárért kíván vezető szerepet vásárolni a VoiceStream amerikai cégben. A pozitív irányban nyitó amerikai tőkepiacok némi lélegzethez juttatták a hírek nélküli európai és ezzel együtt a Budapesti Értéktőzsde hangulatát. A Deák Ferenc utcában a 43 pontos csökkenéssel kezdődött a nap, és rövid idő alatt ez évi mélypontját (hétfői minimumát), majd a 8000 pontot is átlépte az index, amely meg sem állt 7977 pontig. A kereskedés végére az általános nemzetközi korrekció hatására a BUX 8015,66 pontra (–117,88 pont) korrigált vissza. A nap eseményei között érdemes megemlíteni az Arago 19,16 százalékos Pickben szerzett részesedését. A Pick ára napközben 9700 forintra esett vissza a hírnek köszönhetően és végül 9920 forinton (–280 forint) került ki a teremből. A másik érdekes hír az immáron mindennapos sajtót kapó BorsodChemben jelentkezett. A BC augusztus 15-től fizeti ki a 170 forintos részvényenkénti osztalékot, amire a befektetők oly módon reagáltak, hogy „csak" 5 forinttal gyengítették a vegyipari papír árfolyamát. A vezető papírok közül a Mol 150 forintot, a Matáv 49 forintot, a TVK 60 forintot esett vissza. Kevésbé nagyot zuhant az OTP (–15 forint), a Richter (–10 forint) és a Nabi (–10 forint) ára. A nap meglepetését az Egis okozta 385 forintos drágulásával.

LIBOR Katalin

Aranyhal

A befektetők három kívánságát teljesíti az Aranyhal befektetési jegy – hangsúlyozták a Magyar Hitelbank és az Europool Befektetési Alap szakemberei tegnapi sjtótájékoztatójukon. A tegnap óta jegyezhető nyíltvégű befektetési alap jegyei garantáltan magas hozamot biztosítanak, mentesítik a befektetőt a határozott időre történő lekötéstől és elérhetővé teszik a tőkeszámlához kapcsolódó adókedvezményt.

Az Aranyhal Nyíltvégű Befektetési Alap a befektetők pénzét magas hozamú és biztonságos állampapírokba fekteti, s ez biztosítja, hogy a piaci kamatok emelkedése esetén a befektetési jegyek kamata is emelkedjék. Emellett a Magyar Hitelbank fél év utáni visszaváltás esetén 27,5 százalékos, éves lekötés esetén pedig 30 százalékos kamatot garantál a befektetőknek. Az *Új Magyarország* információi szerint amennnyiben a kamatok szintje jelentősen nem változik, akkor a kezelők 32 százalékos hozamra számítanak.

A befektetési jegyek tőkeszámlára helyezhetőek, így adókedvezmény is igénybe vehető. A takarékoskodók például féléves futamidejű befektetés esetén a lekötött összeg 15 százalékát vonhatják le adójukból, s ezt csak egy év múlva kell befizetniük, amennyiben felszámolják a befektetésüket. A 15 százaléknyi összeg egy évnyi befektetése újabb 5-6 százaléknyi kamatot jelent, amennyiben a kamatszint változatlanul marad. A tőkeszámla kihasználása akkor hoz a vártnál is nagyobb kamatot, ha a kamatszint jelentősen tovább emelkedik.

(giczi)

Alkotmánybírósághoz fordul az IPOSZ

Az Ipartestületek Országos Szövetsége tegnap beadvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben 130 ezer kisiparos nevében kéri a gazdasági stabilizációt szolgáló törvénymódosítások egyéni vállalkozókat sújtó paragrafusainak eltörlését.

Az egyéni vállalkozók kifogásolják, hogy saját maguk után 54 százalékos, alkalmazottjuk után pedig 44 százalékos társadalombiztosítási járulék kifizetésére kötelezik őket. Az idei törvény szerint amíg a vállalkozó köteles járulékot fizetni betegsége első 25 napjára is, addig alkalmazottjának esetleges egyidejű megbetegedése esetén a dolgozónak köteles 75 százalékos távolléti díjat kifizetni. Az IPOSZ beadványa hangot ad a vállalkozók véleményének, miszerint őket nemcsak biztosítottként, de állampolgári jogegyenlőségükben is hátrányos megkülönböztetés éri. Az IPOSZ hasonlóképpen vállalkozásellenesnek minősíti a kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozókra kirótt, 10-ről 44 százalékra felemelt baleseti járulékot. Az ipartestületek véleménye szerint ez a rendelkezés várhatóan több százezer kiegészítő tevékenységet folytató személy gazdasági ellehetetlenülését eredményezi. Erre utaló jel, hogy már megkezdődött a vállalkozói igazolványok tömeges visszaadása. Ha az Alkotmánybíróság nem változtatja meg a stabilizációs törvénynek e kitéteit, az IPOSZ szerint a szolgáltatás és termékelőállítás területén ellátatlan területek alakulnak ki, s ott a vállalkozók helyét a feketegazdaság foglalja el.

T. B. S.

Randevú Milánóban

Tegnap sikerrel zárult a magyar előadásnap a Milánóban tartott Boritec Befektetési Konferencián. Olaszország – főként az északi tartományok – befektetői újabb hazai beruházási lehetőségek – élelmiszer-, autóalkatrészgyártó-, gyógyszeripari, autópálya-építési területeken –, illetve privatizációs beruházások iránt érdeklődtek – nyilatkozta lapunknak Milánóból a delegációt vezető *Soós Károly Attila*, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium politikai államtitkára.

Az államtitkár elmondta, hogy 70 ország száz résztvevője követte figyelemmel a magyar nap előadássorozatát, és a befektetési célpontként 15 kiállító által képviselt Zala megye bemutatkozását. Soós Károly Attila a magyar–olasz gazdasági kapcsolatokról elmondta, hogy a kétoldalú kereskedelmi forgalomban hazánk 900 millió dollárral van jelen, míg Olaszország 800 résztvevője félmilliárd dollárnyi tőkét ruházott be Magyarországon. Az államtitkár ismertette a magyar gazdaságpolitikai törekvéseket, és válaszolt az olasz befektetők kérdéseire. Megbeszélései során *Raffaele Gambardella*, az olasz befektetőket külföldön támogató Simest képviselője konkrét beruházási projektek iránt érdeklődött. A Simest 21 olasz beruházást – köztük a Malév–Alitalia privatizációt – támogatott Magyarországon. A Magyar Befektetési és Kereskedelmi Rt. (ITDH) képviseletében *Király Ödön* 38 hazai beruházásra vonatkozó konkrét projektet mutatott be. Végül az államtitkár utalt rá, hogy az érdeklődésre való tekintettel ősszel szakmai találkozóra kerül sor Magyarországon olasz beruházók részvételével.

(t.b.s.)

Napirenden a villamosművek magánosítása

Suchman hajlik a 49 százalékra

Tisztességes privatizációt kívánunk folytatni, melynek során semmilyen vagyontárgyat nem fogunk áron alul eladni, és amelyben nem alakulhat ki kliensrendszer – ígérte a magánosítási folyamat hátralévő idejére *Suchman Tamás* privatizációs miniszter a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége által rendezett tegnapi gazdasági fórumon. Ám a főprivatizátor azt is elismerte, hogy számtalan konfliktus nehezíti a munkát, így például sokan, akik korábban gyorsítani akarták a magánosítást, most lassítani kívánják a folyamatot – és viszont.

FOTÓ: KÖRMENDI IVÁN

Suchman Tamás és Széles Gábor – a magánosítás mikéntjéről

A nagy privatizálandó cégek ügye a kormány előtt van; közülük is az áramszolgáltatók projektje a legnagyobb, amelyre kilenc ország 38 befektetője jelezte „komoly" igényét. Az egyszerűsített privatizáció keretében pedig 100-150 céget szerezhet meg a menedzsment, amire két körben; szeptember 1–30., illetve december 1–30 között pályázhatnak.

A Magyar Villamos Művek Rt. (MVM Rt.) ügyét holnap tűzi napirendre a kormány, majd – bizonyos törvénymódosítások után – a tervek szerint jövő csütörtökön hoz róla döntést – mondta a miniszter, s kifejtette: az egyik felfogás szerint száz százalékig privatizálnák az áramszolgáltatókat, míg a másik „szélsőséges" felfogás szerint fenn kellene tartani a 51 százalékos állami tulajdontöbbséget. Suchman Tamás elképzelése szerint viszont első lépésben az MVM Rt. 25 százalékát értékesítenék, egyben 2-5 éves opciót adva a vevőnek, hogy további 26 százalékos tulajdonrészt szerezzen meg. E próbaidőszak ideje alatt kiderülne, hogy a szerződő felek teljesítik-e szerződéses kötelezettségeiket. A miniszter ugyan hajlana rá, hogy csak 49 százalékot adjunk el e vagyonból, ám ilyen feltételekkel valószínűleg nem, vagy csak nagyon rossz áron lehetne eladni. Az energiaszolgáltatók telekrészét várhatóan megkapják a helyi önkormányzatok – a parlament döntése nyomán – olymódon, hogy azt koncessziós formában, azonnal visszaadják. Ezáltal mintegy 25 százalékos tulajdonrészt szereznek e cégekben – ami az önkormányzatoknak akár 40 milliárd forint bevételt is jelenthet.

Ezzel kapcsolatban *Széles Gábor*, a MGYOSZ elnöke aggályának adott hangot: ha ugyanis a többségi tulajdonos kötelessége lesz, hogy a kisebbségi tulajdonosoktól azok kezdeményezésére a korábbi vételáron vásárolja meg a tulajdonrészüket, akkor a többségi tulajdonos részaránya 76 százalékra emelkedhet. Ezáltal viszont kérdésessé válik, hogy a vásárló mozgástere a szerződésben meghatározott keretek között marad-e. Ezért Széles Gábor szerint meg kellene kérdezni az önkormányzatokat a szándékakiról (melyek túlnyomó része, a jelenlegi információk szerint azonnal értékesíteni kívánja ezt a tulajdonrészt), és *csak olyan mértékben kellene értékesíteni egy-egy céget, hogy a többségi tulajdonos majdani részesedése az eladni szánt önkormányzati hányaddal együtt érje el az 51 százalékot.*

(dóczy)

● *Straub Eleket* választották meg a Matáv vezérigazgatójává s egyben az Ügyvezető Biztottság elnökévé a cég új igazgatóságának keddi, első ülésén. Ugyancsak az Ügyvezető Bizottság tagja lett *Tölösi Péter*, a Matáv műszaki főigazgatója.

Privatizáció – két lépésben

Az MSZP-frakció gazdasági munkacsoportjának határozata szerint a villamosenergia-privatizációt úgy kellene végrehajtani, hogy a magyar államnak megmaradjon az ötvenszázalékos részvénytulajdon plusz egy szavazat biztosította döntési joga. Ezzel leszavazták a kormány javaslatát, amely akár az erőművek százszázalékos privatizációját is megengedné. Hogyan értékeli a kormány álláspontjával ellenkező véleményeket? – kérdeztük *Suchman Tamást*.

– A Magyar Villamos Művek Rt. privatizációs stratégiájának elfogadása a kormány kompetenciájába tartozik – kezdte válaszát a privatizációs miniszter. – Nyilvánvaló, hogy olyan stratégiát kell kidolgozni, amely tekintettel van a nemzeti érdekekre és biztosítja annak a lehetőségét, hogy a rendszer kipróbálása időben lebonyolódjon.

Suchman Tamás kifejtette, hogy gyakorlatilag a két leggyakoribban hangoztatott vélemény egy tőről fakad. Az egyik értelmében először csak kisebbségi részt kell értékesíteni, míg más szakmai javaslatok szerint a rendszer eladására csak annak kipróbálása – vagyis 2–3 év – után következne. A miniszter szerint nem a külföldi befektetők iránti bizalmatlanságot, hanem a nemzeti érdekek messzemenő figyelembe vételét tükrözik az MSZP berkein belül kifejtett hasonló álláspontok. Az általa támogatott – és a kormányhatározatban szereplő – alternatíva szerint a privatizáció első lépcsőjében a részvények 25 százalékát szeretnék eladni. A továbbiakban a miniszter forgatókönyvében reguláció, rendszerkipróbálás következik, majd egy későbbi időpontban – amely a tervek alapján 1997 decemberére tehető, de akár 1998-as javaslatot is elfogadnak – értékesítenék a többségi tulajdonrészt.

(békés)

Nagy-Britannia kedvelt úticél

a azt mondom Temze, azt ondod Tower Bridge. Ha azt ondom Big Ben, azt mondod rlament, ha azt mondom Tate llery, azt mondod *Madame ssaud* panoptikuma. S ha azt ondom Nagy-Britannia, a vá- z London. Az adatok szerint erencsére mind több honfitárnk lehet részese tapasztalatai pján a fenti párbeszédnek. g két évvel ezelőtt hetvenezer magyar látogatott a szitországba, addig tavaly már olcvanötezren keresték föl gliát. S ha a turisztikai szakberek reményei beigazolódk, akkor idén ez a szám átlépi bűvös százezres határt.

Ezt a tendenciát csak erősíthe- hogy a Brit Idegenforgalmi ivatal még az idén önálló irodát nyit Budapesten, amely kirólag információszolgáltatással foglalkozik majd. Ez azonban m is jelent olyan keveset, hin a szigetországba utazni ndékozók számára olyan takos megoldásokról is tájéatást adhat, amelyek többek ára teszik elérhetővé e múltú ország meglátogatá-

Bencze Imre, a Brit Idealmi Hivatal magyarorképviselője érdeklődémondta, szervezete a nniába irányuló idenat hivatott elősegíten minden kontinenlen potenciális partn. Ezért is érdemel lést, hogy a képviseló irodával szándéeni magyarországi

g turisztikai kapöl vált intenzívebnforgalmi Hivatal számottevő piac- Ez a hivatal az idén harmadszor vett részt az Utazás kiállításon önálló standdal. A tapasztalatok szerint a magyarországi turisták közül a többség Budapestről keresi föl a szigetországot. Talán ez is oka annak, hogy a szervezet fokozni akarja aktivitását szerte az országban. Költségvetéséből, ami 1994-ben harmincnégymillió fontot tett ki, általában kétharmad rész jut propagandára, a többi pedig a szervezet fenntartására. Feladatának tekinti egyebek mellett, hogy kapcsolatokat hozzon létre a nemzeti és a helyi utazási irodák között, és elősegítse azoknak a külföldi irodáknak a tevékenységét, amelyek sok turistát utaztatnak Angliába. Ennek kézelfogható példája a Par Avion Travel programfüzetének támogatása, amely gazdag kínálatot sorakoztat föl a Nagy-Britanniába utazni szándékozók számára.

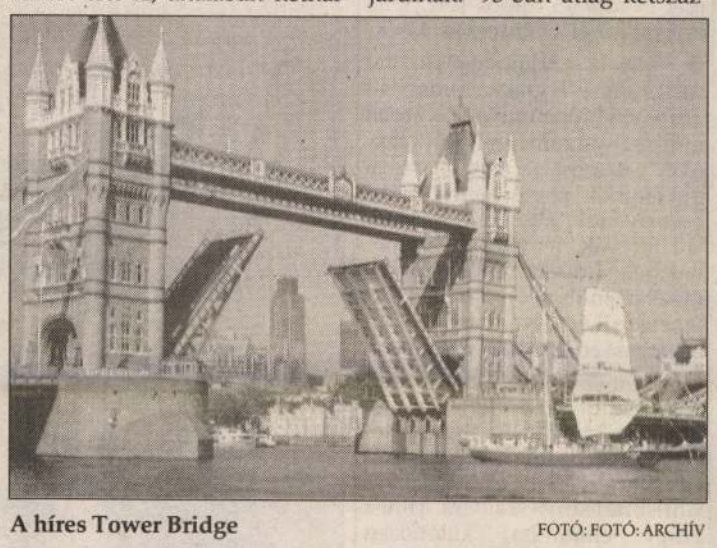

A híres Tower Bridge

FOTÓ: FOTÓ: ARCHÍV

Az utazási irodákkal való szorosabb kapcsolatfelvétel azért is fontos, mert a magyarok hetven százaléka szervezett formában, csoportosan keresi föl a szigetországot. S a Brit Idegenforgalmi Hivatalnak, bár önmagában ez a szervezet nem profittermelő, szintén határozott célja, hogy az általa felhasznált fontmilliók fölhasználása hasznos legyen az országnak. Mint mondják, minden egyes általuk elköltött fontnak húsz másikat kell fialnia. Ehhez a magyar polgárok is hozzájárulnak: '93-ban átlag kétszázhatvanhárom, tavaly háromszáz fontot költöttek fejenként kinttartózkodásuk idején.

Szó, ami szó 1995 nyarán is van mire költeni például Londonban. Az Oxford Streeten csak cipőboltból harmincöt található. De itt van a legtöbb nagyáruház is, például a Selfridges, amelynek a kínálatát – árai miatt – honfitársainknak inkább csak idegenforgalmi látványosságként célszerű szemügyre venni. S akkor még nem szóltunk a Harrodsról, ahova a királyi család is vásárolni jár. Ez volt egyébiránt az az áruház, ahol először alkalmaztak mozgólépcsőt, s ez az a kereskedelmi központ, amely napjainkban ünnepli fennállásának százötven éves évfordulóját.

A turisták legtöbben repülőgépen érkeznek Angliában. A Malév és a British Airways naponta két-két járattal köti össze Londont és Budapestet. Érdekesség, hogy a két főváros között 1935-ben indult meg a légiforgalom. Az angol Imperial Airways indított járatot London és Budapest között. Ebben az időben a légi út még kilenc órát tartott. Az 1940 januárjáig üzemelő járatnak a II. világháború vetett véget. A Malév 1956 augusztusában kötött vezérügynöki egyezményt a British Airwaysszel. A két ország között légügyi egyezmény aláírására pedig 1960. október 1-jén került sor. Az első menetrendszerű Malév-járat IL–18 típusú repülőgépe 1961. április 14-én szállt le London repülőterén. A szovjet repülőgépek fokozatosan kiszorultak erről a járatról, s az 1991-es nyári menetrendtől kezdve már korszerű Boeing–737-300-as gépek kötik össze a két fővárost.

Bizonyára nem véletlen, hogy az Angliába utazók elsősorban a repülőgépet részesítik előnyben. Ennek nyilván anyagi okai is vannak, hiszen ma már egy-egy repülőjegy még a vonatnál is olcsóbb lehet, a repülés révén megszerezhető időtöbbletről s a kényelemről nem is beszélve. Mint *Bencze Imre*, a Brit Idegenforgalmi Hivatal képviselője hangsúlyozta, ha valaki megérkezik a heathrow-i repülőtérre, akkor a legkülönbözőbb árú elszállásolásban és programokon vehet részt. Egyáltalán nem elérhetetlen tehát napjainkban néhány napot eltölteni Angliában.

H. K. J.

● Székesfehérváron tegnap megnyílt az ország negyedik Baumax-áruháza. Az osztrák piacon ismert cég 1992-ben Kecskeméten alapította első áruházát. A fehérvári üzletben 30 ezer termék várja az otthonukat szépíteni, felújítani szándékozókat és a kertészkedőket, ám a kivitelezők is kedvükre válogathatnak a 3500 négyzetméteres alapterületű áruházban. Az árukínálat mellett különböző szolgáltatásokkal – falapok méretre vágása, pénzvisszafizetési és minőségi garancia – várják a vásárlókat. A Baumax Magyarország Rt. ma 200 dolgozót foglalkoztat. Fehérváron a húsz eladói helyre tízszeres túlkínálatból választották ki a legalkalmasabb dolgozókat.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

Devizanem	Árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	201,06
Ausztrál dollár	91,05
Belga frank (100)	438,18
Dán korona	23,03
Finn márka	29,24
Francia frank	25,65
Holland forint	80,40
Ir font	205,14
Japán jen (100)	148,82
Kanadai dollár	90,97
Kuvaiti dinár	419,34
Német márka	90,00
Norvég korona	20,20
Olasz líra (1000)	76,52
Osztrák schilling	12,80
Portugál escudo (100)	85,39
Spanyol peseta (100)	103,38
Svájci frank	108,46
Svéd korona	17,24
USA-dollár	125,34
ECU (Közös Piac)	166,15

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos valutaárfolyamai

Pénznem	Vételi	Közép	Eladási
	árfolyam 1 egységre, forintban		
Angol font	198,91	200,85	202,79
Ausztrál dollár	89,86	90,76	91,66
Belga és lux.frank	433,29	437,59	441,89
Dán korona	22,83	23,06	23,29
Finn márka	29,01	29,30	29,59
Francia frank	25,41	25,66	25,91
Görög drachma (100)	55,12	55,66	56,20
Holland forint	79,68	80,47	81,26
Ir font	203,09	205,07	207,05
Japán jen (100)	147,32	148,78	150,24
Kanadai dollár	89,98	90,87	91,76
Német márka	89,20	90,09	90,98
Norvég korona	20,02	20,22	20,42
Olasz líra (1000)	75,64	76,38	77,12
Osztrák schilling	12,68	12,81	12,94
Portugál escudo (100)	84,68	85,51	86,34
Spanyol peseta (100)	102,53	103,53	104,53
Svájci frank	107,62	108,69	109,76
Svéd korona	17,04	17,21	17,38
USA-dollár	124,06	125,27	126,48
ECU (Közös Piac)	164,56	166,18	167,80

Ruszt víziója

Egy spanyolországi színházi fesztiválon spanyol klasszikust játszani eleve merész ötletnek számít. Ha pedig tavaly egy színház már igen nagy sikert aratott egyik produkciójával, s ennek alapján látatlanban meghívták az idei találkozóra az akkor még csak tervezett *Calderón*-darab, Az állhatatos herceg előadását is, az kettős kihívást jelent: nem cáfolhatja meg jó hírét, s nem elégedhet meg valami hagyományos színrevitellel.

Ezek voltak az előzményei a Budapesti Kamaraszínház ez évi fellépésének a *sitgesi fesztiválon.* Bemutatójuk aztán igazolta a várakozásokat, és ismét *a találkozó egyik szenzációjaként* regisztrálták a *Ruszt József* rendezte előadást. A La Vanguardia című tekintélyes katalán lap beszámolója már címében is az elismerést tükrözi: *Ruszt József bemutatta különleges vízióját Az állhatatos hercegről Sitgesben.*

Joan-Anton Benach kritikája aztán így folytatja: „A Budapesti Kamaraszínház immár a sitgesi nemzetközi színházi fesztivál egyik legnagyobb csemegéje. A Ruszt József vezette társulat 1994-ben Marlowe II. Edwardjával egyszer már elkápráztatta a fesztivál közönségét újszerű, üde és ötletdús színpadi formáival, melyek remekül ötvözik a klasszikus színházi tradíciókat a kelet-európai elemekkel. A társulat az idén Calderón de la Barca Állhatatos hercegének rendkívül sajátos színpadi adaptációjával érkezett. A L'Escorxador közönsége – már aki befért – meggyőződhetett róla, hogy a színháznak igen sok a mondanivalója a színpadi nyelvújítás terén, s hogy meglehetősen távol áll az avitt és kényelmes színházi társulatoktól." A továbbiakban, a játékot elemezve, megállapítja: „Ruszt megkoptatta Calderón lángoló sorait és don Fernando fogságát egyfajta passiójátékként értelmezi... a történet főhőse Krisztusként, egy új Megváltóként jelenik meg előttünk." Utal az előadás *Grotowski* híres előadására emlékeztető elemeire is, és leszögezi: *Ruszt* színpadi liturgiájában a színészek és a nézők együtt lélegeznek... ezen a színpadon semmit sem lehet véka alá rejteni."

A társulat két előadást tartott Az állhatatos hercegből, s mint *Szűcs Miklós* igazgatótól megtudtuk, már az 1996-os fesztiválra is kaptak egy *bianco meghívót;* a sitgesiek *„lábon"* vevők az 1995/96-os évadbeli valamelyik előadásukra.

A Calderón-darabot szeptembertől játsszák majd az Asbóth utcai Kis Színházban.

(t.i.)

Sarastro térdnadrágban

FOTÓ: STRASSBURGER ALEXANDRA

Pamina (Skoff Zsuzsa) és Tamino (Kovácsházi István) Sarastro (Laborfalvi Soós Béla) előtt

Gyülekeznek a színpadon az 1790-es évek nem túlságosan jómódú bécsi polgárainak viseletébe öltözött férfiak és nők. Szép lassan elfoglalják a színpadnyílás két oldalán megácsolt földszinti és emeleti páholyokat. Színház a színházban tehát: ez itt most *Emanuel Schikaneder* úr teátruma lészen, a félig-meddig már a külvárosban álló *Theater auf der Wieden.* Az időpont pedig lehet akár 1791. szeptember 30-án este is, és a közönség éppen egy premierre gyülekezhet: először adatik a színidirektor úr szövegével, *Wolfgang Amadeus Mozart* úr zenéjével az új *Singspiel,* a mesés, látványos *Die Zauberflöte.*

Ezzel a felütéssel indítja Miskolcon a *Varázsfuvola* előadását a rendező, *Szikora János,* akinek régi mániája ez a Mozart-mű, s régi kedvence a szövegíró színész-énekes-színházigazgató Schikaneder. (1993-ban Szolnokon már készített egy sajátos parafrázist, *Legenda A varázsfuvoláról* címmel, mintegy e mostani színrevitele előjátékaként). A nyitány tehát még fel sem csendült, és máris világos előttünk: szó nem lesz itt álegyiptomi csarnokokról és templomokról, fenségesen vonuló papokról és egyéb, a különböző Varázsfuvola-előadásokban kötelező megoldásokról. Szikora a bemutató korába helyezi vissza (vagy előre?) a művet. A színészek Mozart-korabeli ruhákban jelennek meg. A színpadi páholyok közönsége s az énekesek ugyanannak a Bécsnek a lakói. (Díszlet- és jelmeztervező: *Líbor Katalin.*)

Szikora ezzel egy csapásra lehántja a Varázsfuvoláról a térben-időben távolra helyezett mese-szimbolikát, a fellengzős miszticizmust – de a sokszor túlhangsúlyozott szabadkőműves jelképiséget is. Ami a rendezőt izgatja, az *a történet egyszerűsége, s a népszínház jelleg felidézése.* Beemeli az előadásba a többnyire lényegtelennek tekintett prózai dialógusokat, holott ezek nélkül nem világos, miért is van kibékíthetetlen ellentét Sarastro és az Éj királynője között. A próbatételek után, a Sarastro bölcsességét és Tamino meg Pamina hősiességét és szerelmét dicsőítő záró kórus alatt Tamino őszen, szemüveggel, Pamina pedig megöregedve jelenik meg. Üldögélnek, mint *„kettecskén, bús öregek"* a *Három a kislány*ból. Szikora úgy érzi, ennyi macera, cécó, kaland és izgalom vége sem más, mint a megfáradás, az öregség, az emlékezés szomorú öröme. (Tamino talán éppen saját történetüket olvassa a vaskos könyvben.)

Nem a grandiózus *Varázsfuvola* hát ez, hanem *a köznapok népszínműve – csak éppen a muzsikáját véletlenül egy zseni írta.*

Szikorának kitűnő fiatal énekesek állnak rendelkezésére: a már Szolnokon is feltűnt Éj királynője, *Székelyhidi Hajnal;* az oly igen hiányzó Mozart-tenor hangadottságú Tamino, *Kovácsházi István;* a magvas basszus ígéretét rejtő Sarastro, *Laborfalvi Soós Béla,* vagy a jelenleg még inkább Mozart-szubrettek szerepére alkalmasnak tűnő Pamina, *Skoff Zsuzsa.* Ez már egy teljesen más színészi iskolázottságú gárda. Frissebb, életszerűbb, s a Szikora igényelte stílushoz könnyen alkalmazkodó.

(takács)

Kurtág György holland elismerése

Korunk Bartókja

Folytatás az 1. oldalról

Mifelénk nemigen tudják, hogy *Kurtág Györgyöt* már-már korunk Bartókjaként emlegetik a nyugati zenevilágban. Pedig csak most kezdik fölfedezni. Arról már hírt adtunk, hogy a nyári, hollandiai Orlando-fesztivál az ő életművének szentelte idei szezonját. Ettől függetlenül az amszterdami Holland Fesztivál két estét szánt Kurtág műveinek. A *Hommage a Stockhausen* című kompozíciója az elektronikus és konkrét zene nagy német szülőatyjának szentelt idei fesztiválsorozatba illeszkedett. A második Kurtág-hangversenyen, tegnap este *A kétségbeesés és a bánat dalai* című kórusművét adta elő a világhírű Monteverdi Kórus. Az ősbemutató különlegességét fokozza a témaválasztás: a szovjet diktatúra költőáldozatainak verseire íródott (*Cvetajeva, M. J. Lermontov, Mandelstam, Blok, Jeszenyin, Ahmatova* költeményei ihlették). Közreműködött *Monyók Ildikó* énekesnő és *Király Csaba* zongoraművész, vezényelt a kiváló angol dirigens, *John Eliot Gardiner.* A kortárs zene „totemeinek és tabuinak" fittye hányó komponista jó negyve éve járja a maga külön útjá anélkül, hogy behódolt volna divatos minimalista vagy neoro mantikus divatáramlatoknak Mesteri miniatűrjeiben (*Mikrolu die*-jait épp a múlt héten hallot tam az Orlando-kvartett Con certgebouw-beli, kifinomult elő adásában) a maga tökéletességé ben szólal meg hasonlíthatatla hangzásvilága. A jelenkor disz harmóniájába régmúlt hangza tok s a magyar folklór motívuma vegyülnek.

A tegnap esti koncert végezté vel vette át Kurtág György a Európa Fesztiválok Egyesülete nek Denis de Rougemont-díjá amely tízezer svájci frankkal já A nagy európai filozófus nev viselő jutalom zsűrijének elnök *Frans de Ruiter,* tagjai *Pierre Aud* és *Elmar Weingarten* az 1994- díjat az egyesület nevében kortárs zenének tett rendkívü szolgálata elismeréseképpe hazánk fiának ítélte. Büszkék hetünk rá.

Metz Katal

Az inkák és a csillagol

Újabb két föld alatti helyiséget és egy lépcsőt fedeztek fel a perui Andokban lévő Machu Picchun, az inkák kétezer méteres magaslaton lévő egykori városában. *James Westerman* amerikai régész és *Alfredo Valencia* perui antropológus szerint az új leletek segítségünkre lehetnek annak kiderítésében, hogy milyen ismeretekkel rendelkeztek az inkák a csillagokról. A perui Andina hírügynökség által közölt bejelentés a tudományos világ érdeklődését ismét ráirányította a Machu Picchura, az 1911-ben felfedezett ősi inka városra.

Tulajdonképpen a véletlennek köszönhette az expedíció a szenzációs tudományos felfedezést. A régészek ugyanis először azt hitték, hogy csupán egy valamikori inka börtön maradványaira bukkantak az ásatások során. Azóta azonban megbizonyosodtak róla, hogy amit kiástak, az valóságos csillagvizsgáló, és az inkák igen fejlett tudományos ismereteinek bizonyítéka.

A feltárt két föld alatti helyiséghez hat lépcsőn át vezető bejárat előcsarnokában nagy szik latömböt találtak, rajta egy ko dorkeselyű bevésett alakjáv Mint Westerman elmondta, napsugarak egy nyíláson k resztül függőlegesen vetődtek madár alakjára, majd onnan lépcsőkre. A szikla és a Nap „ lálkozása" a legjobban napfo dulókor figyelhető meg.

Az értékes lelet – az inkák cs lagvizsgálója – a XV. század k zepéről származik. A kecs nyelven beszélő inkák már a X században kezdtek terjeszkedi és 1440 és 1535 között a dél-am rikai Andok vidékének nagy terjedésű területeit tartott uralmuk alatt, északon Kolu biáig, délen pedig egészen Ch északi részéig. Vallásos tisztel ben tartották a Napot, a Hold és az elhunytakat, és igen fejl közlekedési és katonai rendsz rel rendelkeztek. A mai Peru d nyugati részében fekvő Cuz volt a fővárosuk, de építészet és kézművességük számos ér kes emléke javarészt a spany hódítók előtt rejtve maradt M chu Picchuban maradt fe mindmáig is.

Könyvek a Délvidékről

Délvidéki kalangya címmel a Magyar Kultúra Alapítvány székházában a jugoszláviai Magyarkanizsán működő Cnesa Kiadó három kötetét (egynek társkiadója a Püski) mutatták be tegnap.

Penavin Olga nyelvész a jugoszláviai Bánát magyar nyelvjárási atlaszát készítette el. A kötet szocio- és pszicholingvisztikai szempontból is bemutatja a vidéket, és a nyelvi mozgást is tükrözi. *Illés Sándor* elmúlt 20 évben írt novelláinak gyűjteménye, az Újvidéki kaland a bácskai kisemberek életéről, az 1944-es betelepítésekről és a hétköznapok drámáiról szólnak. A harmadik kötet a XI–XII. századból fennmaradt aracsi pusztatemplom közelében fekvő különleges bánáti szikes tájegyüttest, a Sóskopót mutatja be képekben.

(bé)

● A Honvéd Együttes táncszínházának díszelőadásával kezdődik június 24-én, szombaton a Gyulai Várszínház 32. évadja. A nyitóünnepély és előadás színhelye a Tószínpad. A várszínházi évadnyitáshoz kapcsolódóan este fél nyolckor a középkori gyulai téglavár lovagtermében megnyílik a Színház és képzőművészet című tárlat. A Gyulai Várszínház idei évadja 45 napos lesz, s 33 műsort kínál az érdeklődőknek.

● Aquileia – Aquincum címmel nyílt kiállítás tegnap a Budapesti Történeti Múzeumban. A várbeli intézmény aquincumi gyűjteménye, valamint az udinei városi múzeumok közös bemutatóján borostyánok, ékszerek, használati tárgyak, fényképek nyújtanak betekintést az antikvitás kora két jelentős településének történetébe, kézművesiparába, a régió kereskedelmi kapcsolataiba.

● A Sotheby's legutóbbi árverésén Londonban egy német hölgy, a 34 éves Elisabeth Thomas 375 ezer fontért megvásárolt egy Stradivari hegedűt tízéves Christine leánya számára. Mint a hölgy elmondta, különösen azért ragaszkodott hozzá, mert a szokásosnál kisebb, és így tökéletesen megfelel a kislánynak, aki különben négy éve hegedül, és valóságos csodagyerekként több jelentős versenyt nyert már.

● Kéthetes New York-i vendégszereplésének első estéjén óriási sikerrel mutatkozott be a Metropolitan operaházban a szentpétervári Kirov-balett, ékes bizonyítékát adva annak, hogy alaptalanok a híresztelések, amelyek szerint az együttes, legjobb táncosainak Nyugatra távozásával, másodrendű társasággá lett. A Michel Fokine koreográfiájában előadott Seherezádé (Rimszkij-Korszakov) és a Tűzmadár (Sztravinszkij) egyaránt vastapsot kapott a hálás közönségtől.

Az irodalomtudomány provokációja

Támpont a hallgatóknak

Az idei Ünnepi Könyvhéten műfaja miatt is egyedülállónak számított *Vilcsek Béla* Az irodalomtudomány „provokációja" című munkája. Az ELTE Tanárképző Karának docense alaposan meglepheti az olvasót, munkája ugyanis valóban rendhagyó: tudományos igényű, mégis olvasmányos művet vehetünk kezünkbe. Bár magát a provokáció kifejezést *Hans Robert Jausstól* kölcsönzi a szerző, s az irodalomtörténet és az irodalomtudomány hagyományosnak mondható, ellentétes beállítottságára utal, azt igyekszik kibékíteni, a kritikus inkább magát a művet tekintheti provokációnak. Vilcsek Béla ugyanis olyan hangot üt meg, amely képes magával ragadni, lekötni a szakterület legmagárahagyottabb lényét: a hallgatót. Nos, mint magunk is tapasztalhattuk, ez nemigen mondható el még a leghíresebb irodalomtudományi munkákról sem; legyenek mégoly egzakt nyelvezetűek, az átlagos magyar szakos hallgatók sikerlistáján nem vetekedhetnek például Rejtő Jenő kiváló munkáival. A kivételekről, az értő zsenikről, akik *Gadamer* hermeneutikájával fekszenek és *Lukács* esztétikájával kelnek, nem érdemes beszélni, mert egyrészt elenyésző kisebbséget képeznek, másrészt a büfében is kilökdösik őket a sorból...

Nos, a tréfát félretéve, bár a végső kérdésre, hogy mi végre vagyunk a világon, Vilcsek Béla sem válaszol, ám műve áttekintést ad korunk uralkodó és ható irodalomtudományi irányzatairól az orosz formalizmustól a dekonstrukció elméletéig. Tulajdonképpen az irodalmi folyamatot igyekszik elemezni, bemutatni. Hallatlan értéke, hogy például a műalkotás születése kapcsán nem csupán elméleti ismereteket közöl, hanem nézeteit megerősíti az alkotók véleményével is. *Babits* és *Kassák* vitája a művészet, irodalom és versfelfogás lényegéről, *Weöres Sándor* önelemző doktori disszertációja, *Gergely Ágnes, Ottlik Géza* és *Edgar Allan Poe* vallomása a műalkotás születéséről – aki, bár a romantikus miszticizmus legnagyobbjaként tartják számon, mégis a tudatos alkotómunka mellett teszi le voksát – hallatlanul értékes adalékok nemcsak a vizsgázók, de az érdeklődő olvasók számára is.

A mű szerkezete logikus, nyomon követhető, a különféle elméleteket példákkal, kísérletekkel illusztrálva, a műalkotás születésétől a különböző megközelítési módszereken át jut el a befogadáselméletekig. *Husserl* fenomenológiája, ha nem is változik kalandregénnyé, Vilcsek Béla interpretációjában mindenesetre könnyen érthetővé válik, s irodalomelméleti munkától hallgató aligha várhat többet. Mindezeken túl a kötet gondolatisága a nagybetűs Szakma számára is tartogathat meglepetéseket. S bár tudományos-elméleti munkák ritkán kerülnek bestsellerlistákra, nem kell túlságosan nagy jóstehetség megjövendölni: mind a szerzőről, mind a „provokációról" hallani fogunk még.

L. L.

Margaret Jenkins és társulata vendégsze te a Petőfi Csarnokban. A Kapuk című előadásuk – szerint az év egyik táncművészeti csemegéje lesz – mestermunkának számít, és a világon eddig minden tatták a közönséget az „örök utazó" álomvárosban landjával. A hét részből álló darab a költészet és a tá épül, s az individuum, a csoport és a tömeg viszony A kapuk, melyek az álomvárosban vezetnek, a Vág Nyilvános Szavak, a Mérték, az Átjáró, a Romok kapui. A mű kiindulópontja Michael Palmer gyö versszakok a kapuk és a koreográfia kulcsai

LIBOR KATALIN

SZÍNRŐL SZÍNRE

MTAK Kézirattár Ms 4588/118. Megj.: Fü

Gépírás autogr. aláírással Kozma Lajos

Zengővárkonyba írt levél.

A 4. és 8. bekezdés mellett piros ceru

Én húzgáltam meg - előadáshoz. F.1. (A

alkalmából. Ld. Ms 4555/36-38.)

1. Ld. 127o.sz.

2. Ld. 1232. ill. 1246.sz.

3. Sükey Károly (1828-1954) ujságíró,

4. Brinkmann, Carl (1885-1954) szocio

tanára. Sümegi György felt

Magyary Zoltán meghívására tartott

Libor Rajmund

T.L.: Szegedi Orvostudományi Egyetem Intenziv Osztál Osztálya. - Épitész: Tarnai László, belsőépitész Rédai Ferenc, szerkezetterv: Libor Rajmund. - Tervismertetés, fotók: Buzsáki Ferenc.

Magyar épitőmüvészet, 1972. 1.sz.

lo-11.1.

Libor Rajmund

Libor Rajmund, ejtéh

Alkotói díjat kapott.
(Szeged.)

— : Hírek

96.

TISZATÁJ, Szeged, 1973. november XXVII/11.

Libor Rajmund statikus művész

Tervező munkásságáért Szeged város tanácsa 1943. évi alkotói díjat kapta meg.

Magyar Nemzet, 1943. okt. 12.

Libor Rajmund

T.I.: MTA Szegedi Biológiai Kutató központ /I.ütem/ Építészek: Károlyi István /beruházási program/, Tarnai István /laboratórium/, Nagy János /műhelyépület/, Pazár Miklósné /üvegház/, Somos Irma /porta, tűzveszélyes épület, raktár; belsőépítész Ságh József, statikus Libor Rajmund, út- és tereprendezés: Hopka János, kertészet: K.Szabó Sándor, Mátyás Sándor. - Ismertetés, fotók: Buzsáki Ferenc.

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz. 16-19.l.

Libor Sándor, klz.
Bélyegsorozatok

IV. Képzőművészeti ~~és~~ fotóművészeti, kézügyességi és bélyegkiállitás. Bp. 1936, december, 1o l.

tárából. Esztergom, 1880., 21. lap és LIV. tábla. — Egyházművészeti Lap. 1880. 373. l. — Könyvkiáll. Eml. 1882. 234. l. 5. sz. — Tört. főcsoport, 10. l. 2106. sz. — Lepold Antal : Adatok az esztergomi főszékesegyházi kincstár történetéhez. 1929. 12. lap. (Klny. az Esztergom, 1928. évf.) — Egyházműv. kiáll. 161. l., 615. sz.

7 F
L 1930.

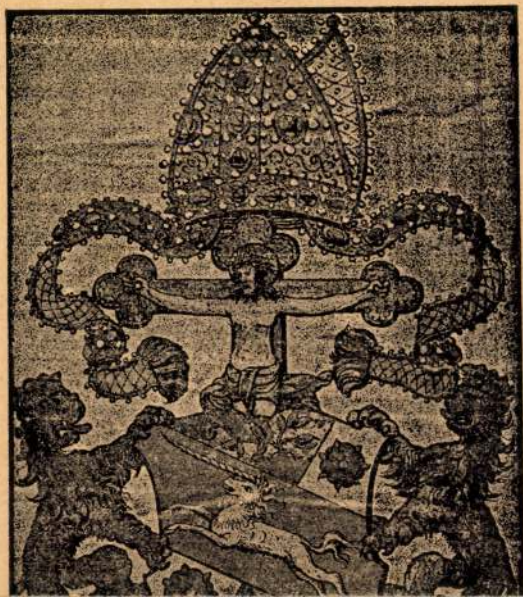

LIBORIUS LÁZÁR

Petrová-Pleskotová, Anna: Maliarstvo 18. storocia na Slovensku v kontextoch stredoeu európského umenia

Ars 1990, "Uloha pamiatky", 85-107

M.D.K.

Libovy András ötvösmester

az 1771-es adatok szerint Vágujhelyen működött.

S.Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.
279. old.

M.D.K.

Turai Librarij, zárai kőfaragó

valószínűleg Budán is
dolgozott Mátyás király udvarában

Cvito Fiskovič: Magyarország és Dalmácia művészeti kapcsolatai a középkor és a reneszánsz idején

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

98.old.

Libri, Girolamo dai
veronai festő miniátor
szül 1474-ben

MDK

A veronai káptalani könyvtár három Corvin-kéziratát egy XVIII sz.-i bejegyzés tévesen tulajdonitja neki.

42.643.o.

Fraknói Vilmos - Fógel József - Gulyás Pál -

Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás király budai könyvtára. Bp. 1927. 172.l. 30. k.

Libora, Johan

Orsova. T.6096.

A Donau Fluss közepén térrajzban szemléljük Orsovát melylyel szemben a jobbparton a szent Erzsébet erőd köti le figyelmünket. Felirata:

Situations Plan der türkischen Festung und Insel neu Orsowa
nebst den Fort samt Elisabeth wie selbe
im Besitze der Kais: König: Truppen nach der Eroberung im
Jahre 1790 sich befand.

legalól jobbra: Gezeichnet Johan Libora Canonier der .. Haupt:
Zeipp Compag A. 1816.
magyarázó szövegének kezdete: A. Die Festung und Insel Orsowa
és befejezése: Q. Haafen vor die Schiffe.

Tollrajz, mér. a vk. 38.9: 59.7 cm.

140-95

Girolamo dai Libri, olasz miniator. A XV. században élt és I. Mátyás király számára könyveket festett.

Csontosi János: A Korvina. (Előzményei, alapítása, pusztulása és az irodalomban való rekonstrukcziója.) *Pallas Nagy Lexikona.* Budapest, 1895. X. k. XVI. l. — *Czobor Béla dr. és Szalay Imre:* Magyarország történeti emlékei az ezredéves orsz. kiállításon. Budapest—Bécs, 1903. II. k. 221. l. — *Nagler, G. K.:* Neues allg. Künstler-Lexicon. München, 1837. V. 210. l.

Libri

653. VÁZA, porcellán, testén vörö
Drache in Rot. China, XIX.

654. KÉT KANNA, porcellán, dom
nen, Porzellan, mit farbige R

655. DISZEDÉNY, porcellán, kört
Prunkgefäss, Porzellan, birnfö

656. KÉT NAGY FÖDELES VÁ
és jelenetek váltakozva. Kina,
dung in viereckiger Blumenu
XIX. Jh.

657. NAGY CSÉSZE, porcellán, te
aljon is. F & R (Fischer és Re
Untertasse, Porzellan, auf de
der Untertasse. Marke F & R

658. NAGY CSÉSZE ALJJAL, por
Schale mit Untertasse, Porzella

659. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, C
1874. — Schale mit Untertasse
zellane. Herend, 1874.

almanir, mit farbiger Szene. XIX. Jh.

X. sz. — Elster, farbige Porzellanfigur. Meissen,

chapel, XIX. sz. — Grosser Papagei, farbige Por-

rcellán, hengeres testén szines virágos ág és kinai
k. — Schokoladenkanne mit Deckel, Porzellan,
ischer Figur dekoriert. Mit schwarzem Holzgriff.

kinai modoru arany diszitéssel: tájkép alakokkal.
Porzellan, auf schwarzem Fond Golddekor in chine-
, 1791.

helyzetben. Kina. — Kvanon, grosse weisse Por-

; arany alapon, négyszögü keretben szines virágok.
orzellan, amforaförmig, auf Goldfond Blumendekor.

rózsaszinü alapon szines Watteau jelenet. Francia,
, Porzellan, auf rosenrotem Fond farbige Watteau-

Libri, Girolamo da

l

Mysk Ernö

66. l.

2) évi március hó negyedik (4) napján
3 fill. Sirchich s.k. kir. közjegyző

'stai feladóvevény Ortutay István H.
ldeményről. Frankódij 16 f. Olvashat-
Már. 5 N. 9 D 1 D.

Török, XVIII. sz. — Brustriem
mit rotem Schnürzeug. Türkis

1548. KRISZTUSFEJ, fadombormű,
Holzrelief in Holzrahmen. Öste

1549. ÉKSZERDOBOZ, békateknő,
— Schmuckkassette, Schildpat
XVIII. Jh.

1550. OVÁLIS KÁMEO, achát, róma
mit Kaiserbildnis. Italienisch,

1551. MADONNA-SZOBOR, szineze
XVI. sz. — Madonna, Holzfig

1552. SZEPLŐTELEN MÁRIA, álló
sz. — Maria Immaculata, Ho

1553. KÉT ÜLŐ ANGYALKA, feh
chen, Holz, weiss bemalt und

1554. SZENT MARGIT, sárkánnya
Margarete, mit den Drachen,

m szobor. Olasz, XVIII. sz. — Maria Immaculata,

, arabeszkes diszü, részben aranyozott ezüstverettel,
gen arany-ezüst himzésü, barnáspiros bársonybori-
ıd Pferdegeschirr, Silber, teilweise vergoldet, mit
und am Sattel braun-roter Samt mit Gold- und

›pidomu. XIX. sz. — Postament, grüner Marmor.

nű, aranyozott fakeretben. Magyar, bidermeyer. —
Ungarisch, Biedermeyer.

keretben. Bécs, XIX. sz. e. — Seelandschaft, Bein.

t disznócska. XIX. sz. — Spieldose, schwarzes Holz,
ca 500 gr.

zobor. Német, 1694. — Piéta, farbige Holzfigur.

L. 32. W
903.
CHER. 2
trichterför
licher, der
Die Oberfl
landen gez
904.
Silber, wa
und gesch
Ungarisch.
905.
Silber. Di
eingedrück
birnförmig
ovaler K
Deckel. D
M. Seiten
906.
KANNEN
benem Bi
ungarische

Libri, Girolamo dai

Lásd okvetlenül

Bibliotheca Corvina

42, 43. l.

74, 75. l.

kihasszandó

lesz!

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Girolamo da i Libri

miniator

XV ss

C * 145 l - 146 l

Girolamo dai
Libri

Ivod

Hoff Belvedere

140. l.

nem lehetett Mátyás
miniatora mert
a király halálakor
csak 16 éves
volt

5887

40.214. — K. M. E. Ny.

Girolamo dei Libri

ród

Pulmagyarch

II. 238. 1.

Girolamo dei Libri MDK

A corvinának két Livius kodexében / Verona Káptalani könyvtár Cod. Lat CXXXVI és CXXXVII/ az első lapon lévő XVIII sz. beli beirás a kézirat minialását neki tulajdonitja.

74-75.o. 138-139lszám.

Repr. a két Livius kodex kötési táblája:
159.o. és 161. o.

Fraknói Vilmos é Fógel József - Gulyás Pál - Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás Király budai könyvtára. Bp. 1927. 172 lap. 30 kap.

Girolamo dei Libri

Lárd oky

Magyar Könyvszemle

1926. 174. l.

Libri, Girolamo da MDK

Mátyás udvarában tartózkodó olasz miniátor.
A Corvinákat diszitette.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet
története. Bp. 1906.

65.l.

órákig tart, a felmerülő sziklák vagy a jég és hó miatt.

Legközelebb egy másodrendű hágón, a 8000 láb magas *Pamunta* hegyen mentünk át, az egyik északi keresztvölgyből a másikba. A jövő héten már magasabb régiókban leszünk.

Eddigi gyüjteséim szépek. Kristályos kőzetek, továbbá a Jura és Kréta kövületei.

Mindketten jól érezzük magunkat s jelenleg előkészületeket teszünk egy 40 napos kirándulásra az *Elboruz* tájára és *Svanétiába.*»

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Franklin-társulat kiadásában, Gyulai Pál szerkesztése alatt megjelenő «*Olcsó könyvtár*» egyre szaporodó s már a kétszázat túlhaladott füzeteiből ismét nehány érdekes számot vettünk a hazai és külföldi irodalmak kisebb jeles müveiből. Legérdekesebb jelenség ezek közt — ha becsre nem első is — egy fiatal, korán elhunyt költő irodalmi hagyományai, melyeket kortársa és barátja, ma már veterán költőink egyik jelesbike, rendezett sajtó alá, hogy a virágjában elhalt költő oly szép reményekre jogosító, de érettségre nem juthatott költői termékeit az enyészettől s a feledékenységtől megmentse. *Bozzai* Pál irodalmi hagyományairól szólunk, melyeket Lévay József adott ki s melyek az «Olcsó könyvtár» 212-ik számát töltik. Mivel kissé tüzetesben akarunk szólani felőlök, előre bocsátjuk az ezzel egyszerre megjelent többi füzetek fölsorolását.

A hazai irodalmat e füzetekben a következők képviselik: *Greguss* jeles tanulmánya a Balladáról, melyet a Kisfaludy-társaság 1864-ben jutalommal s megérdemelt magasztalással tüntetett ki s melyet szerzője azután is bővített, itt-ott javított kiadásban hagyott hátra, melynek a jelen kiadás hű lenyomata. — *Czuczor* Gergely hősköltemények (Az aradi gyülés, Augsburgi ütközet és Botond s a félben maradt nagy Hunyadi-eposz töredékei; adalékul a jeles költő meséi, versben és prózában), végre *Fáy* Andrásnak a szinpadon maig is meglevő vígjátéka: a «Mátrai vadászat».

A külföld irodalmait a következő művek képviselik: Longfellow regényes könyvdrámája az *Arany legenda*, Jánosi Gusztáv jeles műfordításában; Chateaubriand *Renéje*, a villalatban már régebben megjelent Atala folytatása: Augier és Foussier irány-drámája *A szegény arszlánnők*, melyet Augiernek a szinházi czenzuráról szóló nagy érdekű előbeszéde vezet be; s végre *Constant* Benjamin (a hires nemzetgazdasági iró) e század elején nagy hatást tett erkölcsi s társadalmi regénye «*Adolf*», mely a juliusi forradalom utáni legkitünőbb két regényiró, Balsac és Sand George regényeinek ugyszólván példányul szolgált: mind a négy mű most jelenik meg nyelvünkön; — mig Shakspere egyik kedves vigjátékát «*A sok zaj semmiért*»-et, mely a Kisfaludy-társaság Shaksperejében Arany László fordításában áll, itt Ács Zsigmond szintén jeles fordításában veszszük. Bárcsak Shakspere többi drámái is uj meg uj fordítókra találnának, mert a Kisfaludy-társaság Shaksperejét — nehány darab kivételével — nem akarnók még véglegesnek tekinteni.

Szóljunk végre nehány szót *Bozzai* Pálról, a szép tehetségű, de szerencsétlen ifju költőről, kinek tehetségét ádáz sors és kora halál kifejlődni nem engedték, de a kinek nehány dala méltó, hogy irodalmunknak még hosszu korszakára fenmaradjon.

Bozzai 1829-ben született Zalamegyében, Kővágó-Eörs községben. A lyrai költészetre főleg a Petőfi elragadó dalai és példája lelkesítette. 1847-ben kezdett irni. Erdélyi is bátorította, mikor megismerkedett vele Pesten s Petőfi szintén buzdította, mikor «A dicsőségről» czimü költeménye az «Életképek»-ben megjelent. Voltak olyanok, a kik az ismeretlen Bozzai név alatt magát Petőfit sejtették, s habár egy ismertetés azt mondja, hogy «hang, forma és tartalom épen nem támogathatták e sejtelem alapos voltát» — mi az ellenkezőt állítjuk, mert e korbeli költeményei némelyikén, pl. az *Adjatok egy jó szót* (50. l.) vagy a *Hallgass el* (52. l.) czimün is egészen a Petőfi hangja vonul át. A szabadságharczban a gyönge testü, 18 éves ifju honvéd lett. A szabadságharcz után besorozták, Josefstadtba vitték. A sanyaruság megtörte, mellbeteg lett, 1852 tavaszán, mingyógyíthatatlan beteget bocsátották el, és Zalamegyébe, Zánkára ment bátyjához. Már ugyanazon év junius 24-én meghalt. Ez rövid, de szomoru élettörténete.

Legelső költeményei még 1846—47-ből valók, s ezekben forrongó érzése már megtalálja a szép formát, a mi akkor még ritkább s nagyobb érdem volt mint ma. Egy szerelmi dala, a «Holdas éjek» czimü cyclus I. száma, «Álltam ablakod alatt» . . . kezdetü (32 l.) különösen kiválik az érzés és képzelet megsége által. A már előbb is említett fellengző odájában, «Adjatok egy jó szót» czimüben, van két strófa (a második és harmadik), melyeket a legjelesebb költők is (abban a korban) magukénak vallhatnának. De talán legszebbek azok a honvágytól és az el vesztett szabadság után epedő sovárgástól áthatott költemények, melyeket besorozott honvéd korában, a lezajlott szabadságharczra való visszaemlékezés sugallt a szenvedő ifjunak, mint a «Kisirtam könyeim» (59. l.) melyben a szabadságot egy leány eszményében siratja el, kiért életét hiába tette koczkára s áldozta fel ifjuságát; vagy a «Petőfihez» (68-ik lap), «Lant és kard (70. l.), «Kemény az élet» (77. l.) s talán mindenek fölött a bár kissé hosszúra nyujtott «*Vándor vagyok*» (54. l.) czimü, melyben a hátán borjut hordozó besorozott baka hontalan szivének fájdalma oly igazán, oly megkapólag szólal meg. Egy megható elégia, «*Elhagyatva*» (74. l.) s egy bájos idylli ének: «*Boldog*» (76.l.) fölemlítése még, elég tesz annak feltüntetésére, mit vesztett lyrai költészetünk, Bozzai Pál kora elhunytában. — 1848-ból, az akkor divatos lamennais-i hangon szól egy hosszabb prózai dolgozata «*Kelet könyvei*» (79—1231.) melyben a szabadságért rajongó szív s eleven képzelet, a bibliai hang accentusával, nyilatkozik. De a szegény ifju lelkébe s kedélyvilágába tán mind ennél mélyebb bepillantást engednek 185½-ben, bujdosásából Lévayhoz intézett levelei (I—XII), melyek méltóan zárják be az emlékezetnek szentelt kis könyvet, mely megérdemli, hogy hazafi és honleány meleg szivvel olvassa végig s egy könyet szenteljen a korán ellobbant lélek — a szegény ifju — emlékezetének.

Költeményei közül lapunk már évekkel ezelőtt közölt nehányat. Egyet még ezúttal is bemutatunk olvasóinknak.

Boldog.

Boldog, a ki udvarán,
Ősi tüzhely mellett,
Bús napon, vad éjszakán,
Nyugodalmat lelhet.

A ki árnyát megleli
Házfalán napestig,
Hová azt a reggeli
S déli nap lefesti.

Kinek udvarára száll
Az erdők galambja
S ablakát a víg madár
Meg-meglátogatja.

S a tavasz ha közeleg,
Bármi messze vólna,
Puszta kéményére meg-
Jön a vándor gólya.

Kinek vidám asztalát
Körzi gyermek és nő
S issza a hegyek borát
Apja serlegéből.

S hogyha pirja fellobog
A csillagos estnek,
Gyönge kézzel, hű karok
Puha ágyat vetnek.

Jámbor emlékezete
Apja sirján áll meg
S reménye, jobb érzete,
Szivén gyermekének.

Boldogságának köre
Bétölt minden vágyat,
Nem ragadja messzire
Idegen kivánat.

Hajh az élet egyre foly
S gondra jőnek gondok . . .
Hol az ember, a ki oly
Irigylendő boldog!?

Csendes hajlék, hűs magány,
Messziről sohajtlak! . . .
Ah pedig téged talán
Soha nem láthatlak!

(1851.)

A Budapesti Szemle augusztusi kötete már megjelent. Első czikke egy nagyobb irodalomtörténeti tanulmány Beöthy Zsolttól, ki a mult század végén élt és Kazinczy Ferencz irataiban nagy tisztelettel emlegetett Báróczi Sándor irodalmi pályájáról szól, a fenmaradt csekély adatokból sajátságos jellemét is igyekezvén megismertetni. A tanulmányból egy részt már az akadémián felolvasott. Most itt az egészet adja, s abból ezuttal az első közlemény jelent meg. Ezt követi Hegedüs Sándornak szintén az akadémián tartott székfoglaló értekezése «A latin államok pénzszövetsége 1865—1885.» Medveczky Frigyes a negyedik és befejező közleményt irta «Társadalmi problemák az állam regényekben» czimü dolgozatából. Pálffy Albert folytatja «A Dabóczy-család» regényét. Fiók Károly, a szánszkrit nyelv alapos ismerője a hindu drámairodalom legismertebb termékéből, Kálidásza «Sakuntala» drámájából a negyedik és ötödik felvonást közli, előre bocsátván röviden az előzményeket. A szépirodalmi részt még Nagy Lászlótól «Ben-a-Hiba látománya» czimü arab rege egészíti ki. A könyvismertetések közt Gy. P. kritika alá veszi Pór Antalnak Ipolyi Arnold püspökről irt életrajzát; Cs. pedig Deák Farkas egyik könyvét mely Forgách Zsuzsannáról szól. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

Test- és egészségtan, középiskolák, tanítók, szülők és a művelt közönség használatára; irta dr. *Schermann* Adolf, az egészségtan rendes tanára. A közoktatási miniszterium által ajánlott tankönyv, melyből ezuttal a harmadik javított kiadás jelent meg a Révai-testvéreknél, a szövegbe nyomott számos ábrával. Az egészségtan a középiskolák tantárgya lévén, e munka könnyen megérthetőn tárgyalja az egészség föltételeit, a test ápolását, táplálkozást, az egészséges lakásokat, a rögtöni segélynyujtást, a ragályos betegségeket, stb. Ára 2 frt.

A történelmi kézikönyvek közt, melyeket az Athenæum nyomdai társulat ád ki, a 13-ik füzet jelent meg, s ez Wellhausen munkáját közli Kardos Albert fordításában: *Izrael népének története Jeruzsálem második pusztulásáig.* Wellhausen műve első kisérlet az ujabb bibliai kritika eredményeinek összefoglalására, mely sokat változtatott a zsidó nép történeti és vallásos fejlődéséről eddig elterjedt felfogásokon. A történeti előadás mellett a vallási, társadalmi és irodalmi állapotokat is figyelemben részesíti. Ára kemény kötésben 60 kr.

A Budavára visszafoglalásának emlékére készült monografiára és érmekre a fővárosi törvényhatóság ünnepélyrendező bizottsága előfizetést nyit. A monografiát ismert történetbuvárunk, dr. *Károlyi* Arpád irta a főváros megbizásából. Budavár ostromát és visszafoglalását tárgyalja, még pedig a legszélesebb körü kutatások alapján. Oly eredeti munkánk az ostromról, mely az adatokat feldolgozva és kritikával kisérve szólana, még egyáltalában nincs. A könyv már sajtó alatt van s nagy negyedrétben, fényesen kiállítva, 70 képpel, térképpel és műmelléklettel diszítve az ünnepély napján, szept. 2-án jelenik meg. Előfizetési ára 5 frt, bolti ára 7 frt lesz. Az emlékünnepély alkalmából emlékérmeket is készíttet a főváros. Ezek is előzetesen rendelhetők meg. Az előfizetési pénzek Szabó Károly fővárosi jegyzőhöz Budapesten küldendők.

Folyóiratok. Az *Ungarische Revue* juliusi füzetében az első czikk Szalay Imrének az országos kiállítás műipari részét ismertető dolgozatából a befejező közlemény. Schwicker József a Salamon Ferencz könyve után Budapest középkori helyzetét irja le. Angyal Dávid I. Lipót uralkodásához szolgáltat adalékokat az osztrák hisztorikusok fölfogása ellenében. Magyar tudományos könyvek ismertetése, régészeti leletekről szóló közlemény, a tudományos intézetek üléseiről szóló jelentések egészítik ki a füzetet. — A *Méhészeti lapok* 7-ik és 8-ik száma együtt jelent meg. Párty Károly saját mozgó méhesét ismerteti. Neiszer János a spekulativ etetésről ir. Ezenkívül kisebb közlemények olvashatók.

Korvinák fényképei. A nemzeti muzeum könyvtára a napokban kapta meg Veronából az ottani káptalani könyvtárban levő három Korvin-kodexnek fényképmásolatait. E kodexek czímlapjait *Girolamo Dei Libri* festette s a nemzeti muzeum már rég óhajtotta fényképmásulatukat birni, mert ezek karakteréből más Korvinkodexek miniatorai is meghatározhatók. A fényképmásolatokat *Csontosi* János akkor rendelte meg, midőn a muzeum által legujabban vásárolt Attavantes-Korvin-kodex ügyében Milanóban járt. A fényképek pontos elkészítésénél Giuliári Károly gróf, veronai kanonok és káptalani könyvtárnok vállalta el a közvetítést. A másolatok a kodexek czímlapjairól és bekötéseiről valók s mindössze 11 táblából állanak. Ezek által a muzeumi könyvtár fényképmásolatainak gyüjteménye jelentékenyen gyarapodott s az ekkorig ismert 120 Korvinkodexből, mindössze 11 kodex van még az európai könyvtárakban, melyeknek czimlapmásolatai a muzeum könyvtárából hiányzanak.

A sárospataki ev. ref. főiskolai könyvtár többszörös példányairól 111 lapra terjedő betürendes könyvjegyzék jelent meg. Számos becses művet sorol föl, melyek közt hungarikák is vannak. A jegyzék czélja, a füzet elején levő értesítés szerint, hogy a nevezett nagy könyvtár többszörös példányai közül a fölöslegeseket csere vagy eladás utján más könyvtáraknak ajánlja föl a főiskolai igazgatóság.

nem csak olyan tűrt jóakarója, és azok az esetek, mikor a madarat bekapja, bár ritkák, de a trochilusra nézve mindig végzetesek. S ez igen valószinű is, mert a krokodil, tudvalevőleg, egyike a legvérszomjasabb ragadozó állatoknak. Szerencsére a trochilus rendkívül mozgékony s igy könnyen menekülhet a fenyegető veszedelem elől.

A trochilus a gázló-madarakhoz tartozik; csőre rövid, de lábai hosszúk és izmosak, s ezek képesitik arra, hogy oly feltünő gyorsan mozoghasson.

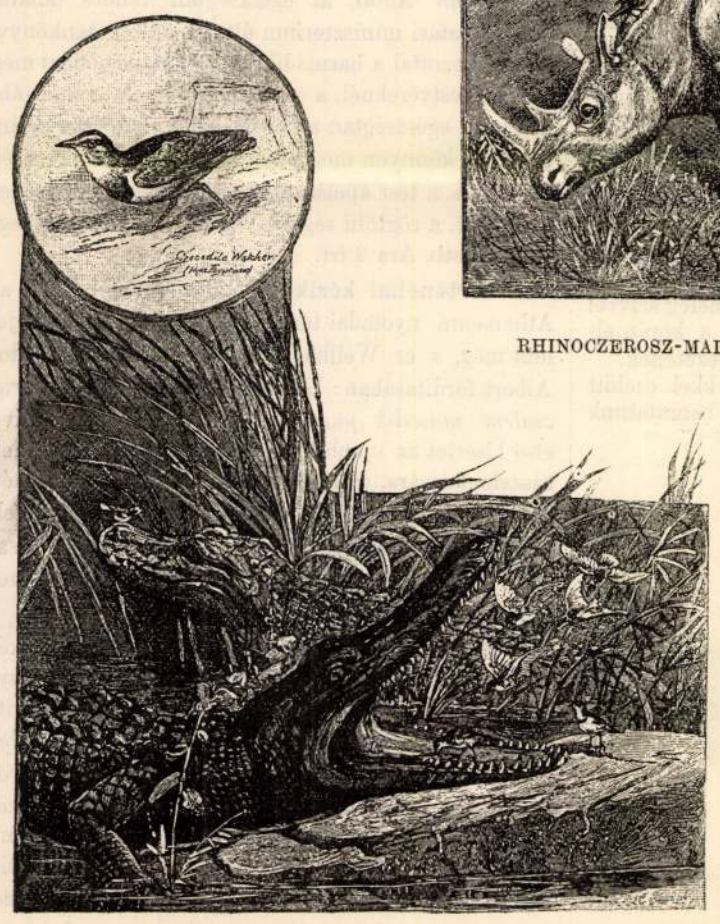

KROKODIL-ŐRZŐK.

Ha nincs foglalkozása, akkor nyugton áll és türelemmel vár gondoskodásának háládatlan tárgyára; de ha a szörny kifelé törekszik a homokra, akkor a trochilus működni kezd. Szorgosan repdes ide s tova, leszedegetve a pióczákat, melyek az otromba állat testének puhább részeire tapadtak.

A lusta vadállat ilyenkor becsukva apró szemeit, megfelejtkezik gondjairól és szenderegni kezd, épen mint néha a boldog emberi halandó a fodrász működése alatt. Ezalatt a kis madár folytatja keresgélését, de e mellett élénken vigyáz, hogy valami tolakodó ellenség s különösen ember, nem jön-e közelükbe. Ha ilyesmit észrevesz, a hű őr éles kiáltása felkölti a szendergőt és ez rögtön a víz védelme alá vonul.

Elhagyva a viszonzatlan figyelem e tüneményét, csak néhány lépést kell tennünk Afrika erdeibe, hogy egy hasonlóan esetlen vadállatot találjunk, melyet ép olyan gonddal és féltékenységgel őriz egy kis madár, mely meg kedvesebb, mint a krokodil-őrző. Ez a rhinoceros és hű kisérője, a piros csőrű ökör-csipő (Buphaga erythrorhinea) más néven rhinoczerosz-madár.

E madárka, mely a ragadozókhoz tartozik, Gordon Cunning szavai szerint, «a rhinoczerosz legeslegjobb barátja». Mellette van jóban, rosszban, őrzi nappal és rajta ül éjjel; valóban sohasem hagyja el, mig csak egy kullancs akad bőrén, vagy jobban mondva, mig bőre van, melyben egy kullancs megkapaszkodhatik.

A kullancsok, melyek a föld legtöbb erdejében föllelhetők, a legnagyobb kínt okozzák a rhinoceros-, elephant-, és hyppopotamusznak, daczára ez állatok vastag bőrének, mely látszólag oltalmat nyujt nekik. Meglehet, hogy e látszólagos oltalom csak nagyobb bajukra szolgál, mert a vastag bőrből még nehezebben tudják az alkalmatlan állatokat kirázni.

A madarak mindazonáltal könnyen bánnak velük; csőrük olyan alkotásu, hogy az élősdiek kiszedése nekik csak kellemes mulatság. Hogy ez még sem csekélység, azt tudhatja mindenki, ki megkisérlette már egy kullancsot levenni bőréről, s tapasztalhatta, hogy rendesen odaszakad annak

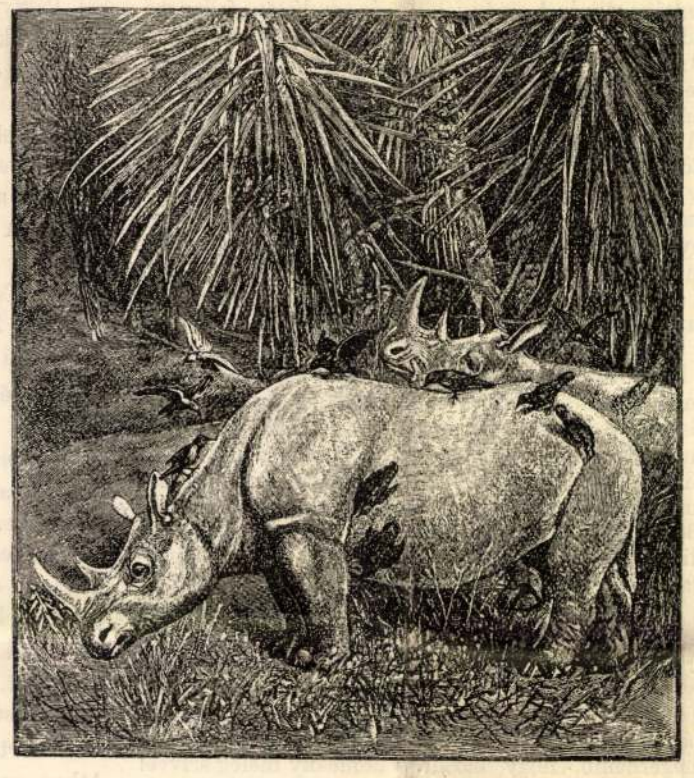

RHINOCZEROSZ-MADÁR A FEHÉR RHINOCZEROSZON.

mélyen befuródott mérges feje. E kis madarak figyelmének esetlen tárgyai illő háladatossággal viseltetnek irántuk, és sohasem ellenkeznek, bár néha a kemény csőr élénk fájdalmat okoz nekik; ellenkezőleg, a szabadalmak által, melyeket megengednek, kimutatják határtalan bizalmukat kis barátjukkal szemben.

A föld forró és posványos vidékein, hol a rhinoczerosz tanyázik, a könnyű seb is hamar veszedelmessé válhatik, sőt a legyek és más kiállhatatlan apró állatok odavonása által könnyen az állat halálát is okozhatja; ezért a szárnyas őr szorgosan figyel a sérült helyre és oly ügyesen s hatásosan ápolja, mint egy orvos. Abisszíniában a bennszülöttek nem szeretik e madarat, mert tudatlanságukban azt hiszik, hogy kutaszolása, mit csőrével véghez visz, gátolja állataik gyógyulását.

Mindazokból miket elmondtunk, kitűnik, hogy a rhinoczerosz-madár nem csupán önző czélokból szegődött vastagbőrű barátja védőjévé. Nem elégszik meg azzal, hogy a nyiltabb, könnyebben hozzáférhető helyekről távolítsa el az élősdiket, hanem gonddal átkutatja otromba pártfogoltjának egész testét, most egyik, aztán a másik fülébe dugja be kutató csőrét, majd a szájzugokat vizsgálja meg, s figyelemmel néz utána, hogy a szem környéke nem forog-e veszélyben.

PIROS-CSŐRÜ ÖKÖRCSIPŐ.

E jótékony kötelességet nem csak egy madár veszi magára, de mintegy áthatva a dolog fontosságától, néha egy féltuczat szenteli magát egy rhinoczerosznak. A mellett nem csupán az élősdik kikutatását tartják kötelességüknek, hanem — mint a trochilus a krokodilusnál — őrködnek álma felett, és lármás kiáltással figyelmeztetik az ellenség közeledtére, sőt ha a zaj fel nem költi, arczukba repülnek és szárnyaikkal ütögetni kezdik. Cunning azt mondja, hogy nem egyszer hiusították meg ez éber őrzők ellenség közeledését ez állatok felé, még ha a legóvatosabban történt is az. «Sokszor mérföldeken keresztül üldöztem rhinoczeroszt s több lövésembe került, mig leteríthettem, s e madarak a végsőig kitartottak vele. Olyanok voltak, mint a tengerészek a tenger fölött sikló hajón, mert folyton nyakán és hátán ültek, s ha golyóm belefuródott, mintegy hat lábnyira felrepültek a levegőbe, éles ijedt kiáltással, hogy aztán ismét visszafoglalják helyüket. S a fák alacsonyabb ágai, melyek alatt a rhinoczerosz elhaladt, lesodorták őket állomásukról, de mindig visszaszálltak oda. Gyakran éjjel lőttem le a vastagbőrüeket, mikor ittak a patakban és a madarak azt hivén, hogy csak alusznak, mellettök maradtak reggelig, s közeledésemkor, mielőtt elrepültek volna, minden lehetőt megtettek, hogy a rhinoczeroszt mélyálmából felébreszszék.»

(Folyt. köv.)

A KAUKÁZUSI MAGYAR EXPEDICZIÓ.

Déchy Mór, ki földrajzi tanulmányok czéljából már több hegyvidéket beutazott s azokról leirást és fényképi fölvételeket készített, f. évi juniusban másodizben utazott a Kaukazus vidékére, ezuttal dr. *Schafarzik* Ferencz m. kir. állami geológus társaságában. A két magyar utazó jelenleg már a Kaukázus magas hegységének és környékének tanulmányozásával foglalkozik, s az előhegységek megtekintése után szándékuk a legmagasabb tájra, az *Elboruz* hegységre menni, a mi vagy 40 napot vesz igénybe.

Érdekes utjokról dr. *Schafarzik* 1886. julius 15-én *Ksilovoskban* fölavatott levelében érdekes tudósitást küldött Budapestre barátjának, dr. Szontagh Tamásnak, a kinek szivességéből a levél közérdekű részleteit itt közöljük:

«Utazásunk *Budapesttől* ide, — irja dr. Schaffarzik Ksitovskból — *Odesszán*, a *Fekete és Asovi* tengeren át, *Taganrogot* és *Rostovot* érintve egész *Vladicavkasig* épen 8 napig tartott. Utóbbi helyen ládákba osztottuk el podgyászunkat, hogy ne kellessen mindig az egészet magunkkal czipelni. Ez a kellemetlen munka három izzadásteljes napot vett igénybe.

Junius hó 28-án hagytuk el, *Vladicavkast*, Alagiron át a hegység belseje felé vevén utunkat. Első állomásunk a *Czeja* gletser volt. A hatalmas gletser nagyszerű oldalmorénáival, közép- és végmorénájával, Gletser-kapujával, melyből a szenyes vizű jéghideg, $1^1/_2$ ° erős gletser-patak tajtékozva rohan ki, természetes nagyszerüségében mély benyomást tett reám. Nehány nappal ezután a *Stardigori* és *Karagam* gletsereket láttam, mely utóbbi a kaukázusi gletserek királya. A felsorolt gletserek a hegység főlánczozatáról ereszkednek alá; firnregiójuk 10—12—16 ezer láb magasságban fekszik, mi már olyan magasság, a hová svájczi hegymászók segítsége nélkül felhatolni nem lehet.

Benszülött kisérőinkkel megkisérlettük a *Czeja* gletseren a mennyire lehetett fölfelé haladni. A bal oldalmorénán több órányira haladtunk felfelé; de azután a gletser völgye hirtelen összeszükült s a mi oldalmorénánk is elmosódott, ugy hogy ezentul vagy a sziklákon, vagy pedig magán a gletser jegén kellett tovább botorkálni. Eleinte vagy két óráig a sziklákon és hómezőkön iparkodtunk előre; ott, a hol függélyes falak zárták el utunkat, kötelek segélyével; mig végre is abba hagytuk ezen kimerítő utat s a gletser jegén próbáltuk meg az előnyomulást. Egy darabig csákányainkkal s hűséges nagy kalapácsommal vágott lépcsőzeten a gletser oldalán előre is haladtunk; azon tervünkről azonban, hogy a gletser tetejére feljussunk, sajnos, le kellett mondani; mert akkor a gletser közepe felé kellett volna tartani, hol a meleg déli idő folytán életet veszélyeztető kőhullás állott be. Az éjjelt sátorban töltöttük, melyet a gletser aljában ütöttünk.

Magát a kirándulást hajnali $^1/_2$ 5 órakor kezdtük s délután 1 óra volt, mikor a gletser-eséshez értünk. Általában a dimensiók térben és időben itten igen szokatlanok. Sokszor azt hiszi az ember, hogy valamely rövid utat gyorsan tehet meg, de biz az azután

**

Girolamo dai Libri

1015. FÖDELES SZELENCE, gyöngyház aranyozott bronzfoglalatban, négyszögletes. Födelében ovális látkép (vizfestmény): Franzensbrunn. Bécs, Biedermeier-kor. M. 4, h. 7 cm. *Illusztr.* u. o.

1016. FÖDELES SZELENCE, gyöngyház aranyozott bronzfoglalatban, négyszögletes. Födelében ovális látkép (vizfestmény): a badeni Weilburg. — Bécs, XIX. sz. első fele. M. 4, h. 7.5 cm. *Illusztr.* u. o.

1017. FALIÓRA, fa, aranyozott bronz veretekkel: gótikus oromzatok, az alsóban miniatürkép: a bécsi szent István-templom és Pilgram mester (Wiegand modorában). Bécs, Biedermeier-kor. M. 30.5 cm. *Illusztr.* XC. tábl.

1018. FÖDELES SZELENCE, gyöngyház, aranyozott bronzfoglalatban; négyszögletes. Födelében ovális látkép (vizfestmény): Bécs, Wiegand modorában. Bécs, XIX. sz. első fele. M. 4, h. 7.3 cm. *Illusztr.* LXXXVII. táb.

lén vésve a bécsi Karlskirche látképe. Empire-kor. H. 6.3, m. 2 cm.

1006. FÖDELES SZELENCE, ezüst nyolcoldalu. Diszités: vésett akantuszfriz. Födelén ovális békateknő lap, dombormüben fiatal férfi arcképével virágos madaras keretben. XIX. sz. első negyede. M. 2.5, h. 7.6 cm. *Illusztr.* LXXXVIII. táb.

1007. FÖDELES SZELENCE, ezüst, ovális. Födele és feneke békateknő. Födelén ezüstpiqué-diszités. XVIII. sz. vége. M. 2.5, h. 8 cm.

1008. FÖDELES SZELENCE, ezüst. Bécsi hitelesitő bélyeg 1861-ből. Belefoglalva ovális gyöngyház-médaillon Nagy Frigyes szines lovasképmásával, a XVIII. sz. végéről.

1009. FÖDELES SZELENCE, aranyozott ezüst; négyszögletes, Louis XVI-diszitéssel és ovális médaillonban puttókkal. XVIII. sz. utolsó negyede. M. 3.5, h. 6.5 cm.

1010. FÖDELES SZELENCE, ezüst,

Librich János, ötvösművész

a Történeti Múzeum metszettárában ma nyílt meg a „Pest-Budai ötvösség a 19. században" című kiállítás, amely ebben az időben magasszintű volt. E század első felében hozzávetőleg 60 budai és pesti ezüst, ill. aranyművesről van tudomásunk. – Librich János Rimon feldrágakövekkel ékes-arany kehely a Zsidó Múzeum tulajdona. /említve/.

TV Híradó 2.

1980. III. 7. Televízió 2. műsor. 21.40

Gernus libus,asztalosleg ény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1685-től:"Gernus libus Von Medenburch disohler gesell". 105.old

Batári Ferenc: Asztalosleg ények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Evkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Libus, Gernus, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztalosle-
gények jegyzéke: "Libus, Gernus, Sopron, 1687." 118.old
13. jegyz

Batári Ferenc: Asztalosmegények Győrött a XVII. szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona, 9, - Xantus János Múz. Győr, 1967
A Győri Múz. Évkönyve

Libus G./Gernus/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt aszt-aloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerintSopron:
Libus G." 123.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967. -A Győri
Múz.Évkönyve

LICENMEIER, festő

Lyka cikket irt a Győri Képzőmüv.és Iparmüv.Társulat katalógusa számára.Cima:A másik Liezen-Mayer.Szó lesz egy ismeretlen festőről,akitől 1850-ben készült festményt ismert,ezzel az aláirással:Licenmeier. 209.old 40.jegyz

SALAMON MÁNDOR: Lyka Károly és a győri képzőművészet 201.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Licenmaier

vizfestménye fedőfehérrel: „Beniczky Lajos"
596. sz. reprodukció. 596. sz. reprodukció

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolca
kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Sebastian Lücherer, harangöntö MDK

Szalacs 1824. 2 harang. Az elsö: „Isten ditsö-
ségére. épittette maga költségével a szalacsi re-
formata sz. Ekklesia – Cs. P. N. P. Sebastian Lö-
cherer goss, mich in Eperjes Anno 1741." 308 kg

Patay Pál: Az Érmelléki Traktus harangjai 1825
körül. 305.o.

Déri Múz. Évkönyve. IX. 1968. Debrecen, 1968
Alföldi Nyomda, Debrecen

LICHNER David és fia építőmesterek

1880-81 - a Budai Iskola („Sárga iskola")
1893-96 - Vasárhely (Jiranek Nándor + Kraus Lipót)

Julián István: Kecskemét vára építéstörténete.
Kecskemét, 1998. 177.

352-7374
Felici Zuera

140. Győri első takarékpénztár székh
141. Magyar Építő- és Iparművészeti
Egyesületének nagypályázata. 15
142. Ullmann-féle pályázat. 152.
143. Debrecen izr. templom tervpályá
144. A szászsebesi városháza tervpál
145. Borsodmegyei takarékpéntár ter
146. Kolozsvári Kereskedelmi és Ipar
152.
147. A M. É. Sz. Wellisch-féle tervp
148. A szegedi állami felsőipariskol
149. A jászberényi artézi kút pályáz
150. A Magyar műhely és raktártelep
152.
151. Debreceni Kossuth-szobor pályáz
152. Sárospataki tanítóképző intézet
153. Kézdivásárhelyi törvénykezési p
154. Polgári fiúiskola Komárom. 152.

6. sz.

155. Stolzer Jenő: Egy poetikus teme
Wolfriedhof-i erdei temető] 153
156. Sz. J. [Szablya János]: Kunstsc

Jegyzetek

LICHNER David ép. vállalk.

1893-ban ő építi a vasoszlopot

Sümegi György: A kecskeméti vasoszlop.
2. bőv. kiad. Kecskemét, 1996 5. p.

Lichner Magda

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

MDK

Licht Lily

Suhanc. Mgt.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 10.1.

Lichtblau Ernő

Madárház

repr. -

Nádailarásb

71. tábla

MATHIAS STEPHANI LICHTEL, kőfaragómester

1722-ben Pécs város tanácsa újabb összeírást és felmérést készittetett./Grundtbuch Gemainer Stadt Fünfkirchen/.-Ot kéziratos kötet, 754 tétellel.-Háztulajdonos mesterek a Belvárosban:

A telek száma:185.-A tulajdonos neve: Mathias Stephani Lichtel.Foglalkozása: kőfaragómester. 130.old

PETTER ANTAL: Pécs 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975

MDK

Lichtenbergné Propper Aranka

Olasz utcarészlet, of.

KMTárs. 1909/1o. téli kiáll. kat. 41.l.

Lichtenbergné Propper Aranka.

a"magyar képzőművésznök egyesülete"-nek alelnöke.
alakult 1908.-ban.

Bende János.
a képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Lichtenberg gergné Propper Aranka festőművész
Napsütésben, olajf.
Tengerpart, I. olajf.
Tengerpart II.olajf.
Udvarrészlet Rodaunban, olajf.
Tengerpart, III.olajf.
Magyar Képzőművésznők tárlatának és Páris Erzsi
gyüjteményes kiállitása, Nemzeti Szalon, 1921. okt.

goire megszavazott és a város törzs-
/20.000/ Huszezer kor. hozzájáruló-
övegezéssel, hogy a kölcsön 4%-os ka-
és /10 / Tiz egymásután következő
ségelőirányzat terhére visszafizeten-
be.-
tságát pedig megkeresi a tanács annak
00 Kor. összeg kinek kezeihez lesz

főügyész, 2. a Műemlékek Országos
tesitendők.

29-én tartott tanács ülésből.

polgármester.

MDK

Lichtenbergné Popper Aranka, festőm.

a szolnoki telepnek női vendégtagja.

dr.Lázár Béla : A törzstagok és a telep többi művésze. Szolnok a művészetben.é. Emlékkönyv/ifj.Conda Béla szerk./ a 25 éves jub.alkalmából. 1927.szept. 49.l.

LICHTENBERGNÉ PROPPER ARANKA

A Lendvay utca télen. Olajf
Rapallo "
Olasz utcarészlet "

A Magyar Képzőművésznők Egyesülete tizedik rendes tárlatának katalógusa. Nemzeti Szalon 1918.ápr-máj.

MDK

Lichtenbergné Popper Aranka

Gonda B.: Szolnok a művészetben. Bp.1927.
49.l.

MDK

Lichtenbergné Propper Aranka

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll. 1918. ápr.

MDK

Lichtenbergné Propper Aranka

A Lendvay utca télen, of.

Rapallo, of.

Olasz utcarészlet, of.

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll. 1918. ápr.

Lichtenbergné Proper Aranka festőművész

A Lendvay-utca télen
Rapallo
Olasz utcarészlet
Magyar Képzőművésznők Egyesülete, 1918. április 26. X. terem.

KEHELY,

aranyozott ezüst, gazdag trébelt rokokó díszítéssel, lábán és kosarán három-három domborított újszövetségi jelenettel, $\frac{CH}{G}$ mesterjeggyel. A talp peremén: verehrt 1773.
Magyar, valószínűleg pesti munka 1773-ból.
Patenán IHS.
Gerevich PA, 190. l. — Lepold Katalógus 102. sz.

KEHELY,

aranyozott ezüst, pozsonyi hitelesítő bélyeggel és EK mesterjeggyel.
Két példányban.
Mag. 22 cm.
Pozsonyi munka, 1775-ből.

GYERTYATARTÓ,

ezüst, vert dísszel, Louis XVI. stílű. Nagyszombati hitelesítő bélyeggel és MS mesterjeggyel.
Mag. 26·5 cm.
Nagyszombati munka, 1780 körül.
Rudnay prímás tulajdonából.

ORDÓDY KÁROLY ÁLLÓ ÓRÁJA,

fa, tetején márvány medaillonban Szent Pál, óralapján olajfestésű Pietà-kép. A hét napjait is mutatja.
Mag. 69 cm, 8 cm. magas fiókos állványon áll.
Louis XVI. stílű. Alján származására vonatkozó latin vers.
Magyar munka, 1780 körül.

Lichtenbergné Propper Aranka
Arcképvázlat, olaj
Vázlat, olaj
Blanka kisasszony, olaj

Magy. képzőművésznők egyesülete VIII. kiáll. N.Szal.
1916. márc. 17 1.

Lichtenbergné Frotter Aranka.

Magyar Képzőművésznök egyesületének alelnöke megalakuláskor.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Lichtenbergné Propper Aranka

Olasz utcarészlet, of.

Műcsarnok 1909/1o. téli kiáll. kat. 41.l.

Lichtenbergné Popper Aranka

festő

l

Végvári Szolnok

58. l.

Lichtenbergné Propper Aranka

A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitást a Magyar Képzőmüvésznők Egyesülete.
Tövis: Müvésznők" cimmel beszámol a tárlaton szereplő müvekről.
Ezek között a müvészt tartja a "legkomolyabb"-nak.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 25. XX. évf.
17. sz. 290-291. lap.

Lichtenbergné Propper Aranka

Benkő Ilona, Lámné Hilberth Irén, Fodor Böske, Stankovics Zseni és Schultz Ilona szerepelnek a Tavaszi Tárlat-on, melyet a Magyar Képzőművésznők Egyesülete rendezett.
Rm.: "Nemzeti Szalon" cimmel közölt kritikájában a felsorolt festőművésznőkről annyit mond, hogy a kiállitáson ők vezetnek.

A HÉT, Bp. 1910. márc. 27.
XXI. évf. 13. sz. 21o. lap.

MDK

Lichtenbergné Propper Aranka

Napsütésben, of.

Vázlat, of.

M. Képzőművésznők E. 9. kiáll. M. Szal. 1917. ápr.

13. 1.

Lichtenbergné
Propper Aranka
festő
Erz. 1928

86 alsó

LICHTENBERGNÉ *Propper Aranka.* festő. l. *Propper A.*

— ~~málnásfürdői IV. 131~~

Novotny L.

4083. *Novotny Lud*

A művésznek tizenhat
fordultan és szembenézve v
lasztott haja és szemöldöke b
bogyófüzérek lógnak le.
Öltözete: hímezett ing lehaj
kötött kék nyakkendő és ki

Vászon, méretei 58 : 46
100 K. — Dr. Weczerzik Kár
(1308–909). — Az adomány e
sére és más gyüjtemények gyara
912). — Bejelentetett 1912 má

III.

Aj. 1909.
dr. Weczerzik K.

Lichtenbergné

Propper Aranka

l.

Bende 1916

147-l

148. l

Lichtenfels Ede

1877. Décs. (magyar?)

(25). Nagy tájkép. 1200 ft

1877-ki kétszázlatás.

Lichtenfels Edward

1882. Bécs

(87) Aetna. Olaff. Magántul.

(88) Hegyitáj Boren. mellett.
Olaff. Magánt.

Ö Szi Eiállítás 1882. II sor

Lichtenfels Ede

festő

Életrajzi adatok vil kül-
it bécsi Eiállitásokon Eiálli-
tott műveiből egy nagy csomo
felsorolva. Kell?

Wurzbach. Biogr. Lex. Wien
1866. XV. K. 78 l.

László

...t és iró

...le

Lichtenfels

Bécsi előkelő körök a trónörökost
megegyzője alkalmával díszes
albumnal fogják meglepni. Az al-
bum költségeire 150000 frt van elöi-
rányozva. Magyarország déli vidéke-
ről és Slavonianak azon részeiről,
hola trónörökös nem rég vadászott,
s mefekről a „15 nap a Dunán"
c. mikájába oly előszeretettel emlé-
kezik meg, az album számára Lich-
tenfels tanár, a bécsi képzőmű-
vészeti akadémia jelenlegi igazgatója
fog képeket készítenni. Lichtenfels az
osztrák hajlép festők egyik legjelesebbje
már egy hónapig tartozkodott harmik-
ban nehéz tanítványával ó Gyallán,
hol Feszty Árpád fiatal festőnk Hun-
lemek volt vendége s a napokban
Feszty Árpád kiséretében ó Gyallá-
ról elutazott Szlavoniába, az al-
bum számára készítendő képek-
hez tanulmanyokat teendő.

Emlékalbum a trónörökösnek-
-Vas. Ujs. 1880. 585 l.

Lichtenberger Endre építész

Tervezőcsoportjának terve
költségkeretést kapott az
alábbi pályázaton

Kovács Ferenc: A tabáni Rácz
gyógyfürdő tervpályázata 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

dichtenberger Endre

az alábbi pályázaton résztvett - díjat nem nyert - magyar tervezőcsoportok egyikének, Nagy Elemér csoportjának egyik ~~építész~~-munkatársa. (statikus)

A belgrádi Operaház nemzetközi tervpályázata, 1971.
Magy.Ép.műv.1972.5.sz.2-11.l.

Lichtenberger Endre építész
(Körti)

Résztvett az alábbi pályázaton
(rajz, maket. 2 sepró)

Dr. Gyöngyösi István: Nemzetközi szervezetek - UNIDO - IAEA - Központja - Bécs. terv. pályázat 1969

Magyar Építőművészet 1970/2 8 old.

Lichtenstein Ede

festő

Pestről, 1856-ban 16 éves

saját

Fleischer Bécs 64. l.

Lichtenstein Ede, festő, Pestről, 16 éves korában, 1856-ban iratkozott be és 1861 máj.-ig a festészeti szakosztály hallgatója volt.

NICOLA TANEFF

Lichtenfels, festő

Divatcsarnok, 1854.juli 15.39.910.
Müvészet

Festészet, önálló táblakép

Hegyvidék, Lichtenfels

Divatcsarnok, 1854. juli 15. 39. 910.

Müvészet

Festészet, táblakép.

Bérci táj, Lichtensfeld Ede.

Divatcsarnok, 1854.aug.5. 43.

985-989.

Solt: Az állandó mütárlat...

Táblakép. „Rászlet Finne mellől",
Lichtenfels

Pesti Hirlap. 1879. jun. 19. 3.

A Waltermann Mór által a la Ritott....

Ybl

Gyüjtők XIX.sz.
Hupf Ágos/Budapest/ képgyüjteménye:
Lichtenfels Eduárd osztr.festő 2
festmény e;

Budapesti Hirlap 1882,VII.7.
185.sz.3.o. /Sz.és M./

Lichtensfeld Ede, festő.

Divatcsarnok, 1854. aug. 5. 43.

985-989.

Solt: Az állandó mütárlat...

Lichtenfels Eduard osztrák festő

Pesti Hirlap. 1879. jun. 19. 3.

a Waldmann Mór által alakított....

Ybl

Lichtenfels Eduárd osztrák festő
1833-1913.
2 festmény Hupf Ágost képgyüjteményé-
ben Budapest.

Budapesti Hirlap 1882.VII.7.
185.sz.3.o. /Sz.és M./

MDK

Lichtenfels Ede festő (Bécs)

„Esti tájkép" c képét a KT meg akarja venni.

MDK-A-I-1/734.

Lichstern Antal itj

órás Kismarton

nem volt céhtag.

lásd

Csatóráscéh

43. l.

Kiadóért felelős: Csath András

Kötészvidék Részvénytársaság nyomdája, Békéscsaba. Felelős nyomdavezető: Szecz András

Kiadta az Orosházi Szent László Vadásztársaság
Orosháza, 1941

Lichtenfels Ede

MDK

Nagy tájkép

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Lichtenfels Ede MDK

Tájkép

Műcsarnok 1877. dec. 16.

Lichtenfels Ede

MDK

Nagy tájkép

Műcsarnok 1977. nov.8.

Lichtenstein Ede festő

Bécs

A magy.orsz-i kzömszek nev

lakhelye O M K Tévkönyve 18

1865-6

240-45.1

Lichtenfels osztrák festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 21. 3.

Magyarok a bécsi festőakadémián

Lichtenfels Ede festő – Az állandó képárúcsarnokban (múcsarnok) nehány képét kiállitotta 1881-ben.

osztrák?

99 75
10 50
89 25

Sanjhesi kir. adóhivatal
1904. márc. 13

2303.

Felj. az állomaló
illetm. rámfthv. 290.
lapján. –

III) 22

Novák

Lichtenfels Ede

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő magyar tárgyú Képeivel szerepelt:

1879. ápr. kiáll.: Részlet Fiume mellől, olaj. 500 frt.

Lichtenstein Georgette

1881. nápar kiállításon

Számos képe körül legbefejezettebb a „Vén halász" (tollrajz). A jellemzés öntudatott, a rajz modorosságtól ment. Férfi és Leányka c. aquarell tanulmányok. A Börtön ablakánál c. képen fiatal asszony gyermekével áll a rácsozatos ablak előtt, melyen férfi tehát ki. a földön egy kis kutya. A csoportosítás ügyes, színezés bermészetes, de rajzhibáktól nem ment.

Falusi major: festői rész jól kiaknázva staffage alakjai azonban karikaturák. Bass Rock c. tájkép egy részlet Edinburg mellől.

Képzőművészeti szemle, 1881. 138. l.

24090 Községi nyomda Budapest.

LICHTENSTEIN *Georgette*, festő, • Budapest 1862. Edinburgban és a budapesti mintarajziskolában tanult. Figurális- és tájképeket festett. Egy nagyobb kollekcióval vett részt 1881. a bpesti nőipari kiállításon (A börtön ablakánál, Falusi major, Bass Rock, Vén halász, stb.). Testvére, *Klára*, akvarell csendéleteket és tájképeket festett.

Eg. II. 32 l

~~Alsókubini Csaplovics Könyvtár~~

~~ép. tk. segélye V. 220~~

~~és berendezési~~

Lichtenstein Georgette

vul. Budapesten 1862.
Magasabb nőnevelő inté
zetbe jart Edinburghban
Művésznőrendék
1881/82 II. rúi osztály

Hódmezővásárhelyi Városi Múzeum

VII. 280.

Lichtenstein Jorgette

1881/82 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

108. l

Lichtenfelser Chunrád

pozsonyi épitér

1436.

Zsigmond Király

volgálatában

Bab XV–XVI. mür

II. 545. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lichtenperger, Hans
ostrák könives
1455.

1.
Hoffmann Posony 32. l.

Hoffmann Südost

3.

4.

M.D.K.

Lichtenperger Hans, kőnives

1455-ben szerepel a pozsonyi számadási könyvekben.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 32. old

Lichtenstein

l.

LykaMagyműI800-50

125, 368, 410. l

3.

4.

Lichtenstein Alexander.

Geb. in Pest, Maler

16 J. alt.

1835-36

Bécsi akadémia
könyvtár

Köprili Achmed pasa, török nagyvezér
arcéle. II. 217, 218.

Schloss Lichtenstein Meister von MDK

A bécsben élő Kassai Jakabbal is azonositották. Egyesek véleménye szerint ő festette az esztergomi muzeumba került, Genthon szerint bizonyosan csegöldi eredetü Ostorozást és Töviskoronázást /1450-1450//könyvben repr.XXII-XXIII.tábla/. /Benesch O.: Der meister des Krainburger Altars. Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte VII.Wien 1930. 146-148.Baldass L: Dér Marienaltar des Meisters von Schloss Lichtenstein.Jahrbuch der Preussischen Kunstsammlungen LVI.Berlin 1935.14./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.60-61,199.l.

Schloss Lichtenstein Meister von MDK

Benesch és Baldass a festő müvének vallja csegöldi tábláinkat, s e müvész további 5 képével megegyező mérete alapján egyazon oltárból is származtatja őket. Szerző szerint két mester azonositása megfontolandó, Noha csegöldi két festményhez hasonló hangulat uralkodik Lichtenstein mester képein is. Mindenesetre majdnem bizonyos, hogy csegöldi táblák Magyarországon keletkeztek.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei Bp.1955, 61.l.

3

Schloss Lichtenstein Meister von MDK

Az esztergomiakkal együtt hét képből álló sorozatában és egy másik másfél évtizeddel korábbi sorozatában, amelynek lo képe maradt meg, néhány képet a segédje festett /~~Gettingerxkx~~/Pächt: O: Österreichische Tafelmalerei der Gotik. Wien 1929, 71/ Néhány képet későbbi időben megcsonkitottak. Nem eredeti nagyságu a két csegöldi tábla sem.

Radocsay Dénes: a középkori Magyarország táblaképei

Bp.1955.61-62, 199.1.

Schloss Lichtenstein Meister von MDK

/ a G H mesternek a Lichtenstein mesterrel való kapcsolatára vonatkozóan lásd Baldass L: Der Mariene altar des Meisters von Schloss Lichtenstein. Jahrbuch der Preussischen Kunstsammlungen LVI.Berlin 1935, 6-21. Rokon vonások főleg a lichtensteini Mária halála táblán olvashatók, s idegenebbek az e mesternek tulajdonitott másik két sorozat képeitől./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.2o4.l. /281.jegyzet/

Lichtenstein-mester MDK

A csegöldi két passiókép attribuciója Lichtenstein mesternek nem bizonyos.

267.o.(Radocsay válasza Genthon István opponensi véleményére.)

Kandidátusi vita Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. c. dolgozatáról.
Müv. Ért. 1955. IV. évf. 2. sz. 261-270.o.

Lichtenstein mester MDK

A csegöldi két passiókép az ő müve.
A stilus és a méretek inkább emellett , mint ez ellen szólnak.

264.o.(Genthon István opponensi véleménye)

Kandidátusi vita Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei c. dolgozatáról.
1955. ápr. 28.
MMv.Ért. 1955. IV. évf. 2. sz. 261-270.o.

Lichtenstein

l.

Lykanemzromantika

39.115.l.

Lichtenstein Ede /pesti/ F.M.19.2.

1856 Bécs. 1857 Pesten állit ki arcképet./Ly.N.r.115

Lichtenstern E. festő M.D.K.
és kőrajzoló

mük. az 1840 es években feltehetően
Pozsonyban, dilettans

1.) Kovács - hartiny gabriel

Gerszi, A magy. kőrajz. 1960 164

ADATOK MŰVÉSZETÜNK TÖRTÉNETÉHEZ

LICHTENSTEIN JÓZSEF akadémiai képíró a Magyar Tudományos Akadémiához, 1847 április hó 5-én Pécsről kelt levelében az országban található festmények és szobrokról értekezett. Úgy általánosságban megjegyezte, hogy nálunk a maga idején elég nagy számmal talált festett és faragott műveket, melyeket külföldi papok hoztak az országba, de már ezeket oly nyomorult állapotban találta, hogy alapos, tapasztalt szakembernek kell lennie annak, ki a művek iskoláit és mestereit meg tudja állapitani. „Sokszor a tudatlan tatarozó kéz az eredetinek szépségét eltörölte s nem ritkán a monogrammot elmázolván, a maga nevét és évét helyettesitette. Nagy károkra voltak a képzőművészek munkáinak az egyházújítás, a török és belháborúk, melyek alatt nemcsak képek és szobrok dulattak el, hanem az ilyenek emlékezetét megóvó egyházi levéltárak is eltüntek.“ Legtöbb művet a pécsi püspökség területén talált a szerző. „A Pécsi főtemplom, a városi anyatemplom, a kórházi templom, mely még egészen ép minarettel bír, figyelemreméltók. E megyében találtatnak pater Donatus (ferencrendi barát 1771—1781) és Dorffmeister academiai történet és fresco-festő szép műveik; emettől név szerint a pécsi főtemplom Corpus-Christi kápolnájában és Zrinyi életéből némelly részek a szigeti nagy templomban, melly régebben mecset volt. Ugyan ebben található tőle egy jeles főoltárkép is, mellyen Krisztus kezébe bevágások történtek s azokba szúrt szivek akasztattak: melly nemét a művandalismusnak a levél írója sok helyen tapasztalta, „hol gyakran a legjobb olajfestések átvágva, összevagdalva találtatnak, hogy holmi ezüst és arany koronák, csillagok, szívek, kezek és lábak, csinált virágok, ékszerek megerősíthessenek. A jezsuiták és szentpáliak e megyében gazdag jószágokkal levén egyszer megáldva, számos jeles mű birtokában voltak, mik e szerzetek eltöröltetése után részint elsikkadtak, részint sokfelé eloszlottak s jelenleg nyomorult állapotban találtatnak, a miért a mostani püspök azoknak a megújíttatását elrendelte. A pozsonyi főtemplomban két mű kiemelendő: Alamizsnás János szobra a kápolnában: a térdelő alak életnagyságú, a legfinomabb carrarai márványból készült; imazsámolya magyar veres márvány, a többi részek elég különösen, a legközönségesebb gipszből valók. A főoltáron szent Márton lovag szobra a koldussal együtt érc. A szent magyar huszároltözetben van, valóságos acrobat állással“. Ez alkalommal még megjegyzi a levélíró, hogy mily sokféleképen fogták fel a szobrászok és a festők e szentet. „A pannonhalmi főapát templomban német lovag képében van előállítva, gyalog, köpönyegét a koldussal megosztva: a két életnagyságú szobor fából van, de tetemesen összerepedezve. Baranya vmei Szent Márton oltárképén a szent egy ing és gatyában lovagolva egész köpenyegét veti oda a koldusnak, föld és levegő téli időre mutat. Ezzel ellenkezőleg a pécsi főtemplomban levő oltárképen szt. Márton d'Arc Johannának hű mása, lováról leszállván, egy kis darabot nyujt a koldusnak palástjából, mintegy hogy az vele szemérmét elfedje.“ Dráva-Sz.-Mártonban (Somogyban) találta a szerző e szentnek legjobb képét. „Egy omlófélben levő anyatemplomnak, mely vadon vidékben fekszik s melyhez posványos utak vezetnek, főoltárképén sz. Márton püspöki díszruhában áldja a népet s oszt neki ajándékot. A térdelő párok öltözete a XVI. századbeli horvát divatot tünteti elő. Különös, hogy már a két mellékoltárlap végkép elromladozott ezen, gondolatban és kivitelben oly nemes kép pedig teljes épségben, tatarozatlan maradt fenn. A velencei iskolához látszik tartozni, de a művész névjegye s ideje fel nem található, mert a kép eredetileg nagyobb volt s szélei úgy elvágvák, vagy behajtvák. Pozsonyban, folytatja közlő, a legszebb és legépebb oltárképek az Erzsébet szűzeknél találtatnak s véleménye szerint olasz munkák. A salvator egyházban két nagy oltárlap (Mária megjelenése a kis Jézussal és sz. Ferenc halála) s egy oldalkép (Krisztus a keresztfán, előtte Mária, Márta és Magdolna, találtatott, Fra Antonio Poleo mesterművei 1773. A keresztes templom jó képei fénymázás által rontattak el. A szentpáliak régi templomában, melyet jelen birtokosa, Schwartzenberg Fridrik herceg lakjává változtatott által, az ebédlő jeles falfestményekkel s gipsz domborművekkel bír, miket a herceg megújíttatott. Itt vannak felállítva mindazon nevezetességek, miket birtokosuk Algirban, Spanyolországban Keleten, stb. összeszerzett, úgy hogy az épület jelenleg valóságos kis múzeumot mutat“.

—463 P. I.

GYŐRY LAJOS megyei mérnök — mint ahogy Szabó Antal temesmegyei alispán a Magyar Tudományos Akadémiát 1847-ben értesítette —, 1843-ban Temesvár „kőre írt“ „abroszát“ készítette. —464 P. I.

LOSONCZY JÓZSEF borsodmegyei főmérnök általa rajzolt, nagyobb s végrendeletében a a vármegye rendeinek hagyott megyei térképet a Magyar Tudományos Akadémia 1847-ben megvizsgálta, elfogadta és egy példányát meg is szerezte. —465 P. I.

MŰVÉSZETI IRODALOM

FESTÉSZET

Ignacio Zuloaga Írta Enyedy Barnabás. Élet és Literatura, I. 13.

Gróf Pálffy János képtára. Jeltelen cikk. Világ, nov. 17.

Művészet 1912.

A legöregebb magyar festő. — Ujházy Ferenc. — Jeltelen cikk. Pesti Napló, nov. 17.

Lilien. Írta L. M. Világ, nov. 19.

A kassai dóm freskója. Jeltelen cikk. Pesti Napló, nov. 20.

Lilien kiállítása a „Könyves Kálmán" termeiben. Irtak róla A Nap, Budapest, Pesti Hirlap, nov. 19.

Fényes Adolf. Jeltelen cikk. Szabad Művészet, I. 1.

SZOBRÁSZAT

A milói Vénusz. Jeltelen cikk. Budapesti Hirlap, nov. 17.

Mátyás király elkallódott emléke. — Az eltünt szobor. — Írta Halász Ernő. Budapest, nov. 17.

Mi lesz a szerb ágyúzsákmányból. — Mestrovics Iványról. — Jeltelen cikk. Az Est, nov. 20.

A márvány-hadúr. — Szamovolszky és Gách szabadságszobra. — Jeltelen cikk. Budapesti Hirlap, nov. 24.

ÉPITÉSZET

A régi városépitőművészet tanulságai. Jeltelen cikk. Vállalkozók Lapja, nov. 13.

Korrekt pályázatok. Írta Ezrey. U. o.

Tőry és Pogány. Írta Lendvay Károly. Magyar Épitőművészet, X. 7—8.

Egy kiállitásról. Írta Margitay Ernő. U. o.

Az új Nemzeti Színház pályázatáról irtak a napilapok, nov. 16 és 17.

A kereszt — a művészetben. Írta Magyar Vilmos. Épitőipar, nov. 18.

A rajnai tartományok városainak kiállitása Düsseldorfban. Írta Bodányi Ödön. U. o.

A Deák-téri templom. Jeltelen cikk. Pesti Napló, nov. 24.

A budapesti fehérvári-úti új népiskola. Írta Sándy Gyula. Épitőipar, nov. 24.

IPARMŰVÉSZET

A modern bútorstilus Franciaországban. Jeltelen cikk. Budapesti Hirlap, nov. 15.

Magyar „Biedermayer." Írta dr. Fabó Bertalan. Pesti Napló, nov. 17.

A könyv művészete. Írta Jaschik Álmos. Szabad Művészet, I. 1.

A művészi plakát. Írta (—ká—). U. o.

VEGYES

Kétezer koronás művészet. Írta Harsányi György Lajos. Élet és Literatura, I. 3.

A műcsarnok téli tárlata. Írta L. G. Pesti Napló, nov. 14.

A Nyolcak kiállitása a Nemzeti Szalonban. Ösmertették a napilapok, nov. 15.

Die Winterausstellung im Künstlerhause. Írta Mr. Pester Lloyd, nov. 16.

A téli tárlat körül. Írta ky). Élet, nov. 17.

A képzőművészeti társulat téli kiállitása. Jeltelen cikk. Vasárnapi Ujság, nov. 17.

A műcsarnok. Írta Bányász László. Ország-Világ, nov. 17.

A műcsarnokban. Írta Magyar Elek. Magyarország, nov. 17.

Nyolcak. Írta Jean Preux. A Hét, nov. 17.

Aus dem Wiener Kunstleben. Írta A. S. Levetus. Pester Lloyd, nov. 19.

A téli kiállitás. Írta Nemes Mihály. Budapest, nov. 20.

A Műcsarnok. Írta Lengyel Géza. Nyugat, nov. 16.

A művészház új palotája. Írta Iván Ede. Szabad Művészet, I. 1.

Budapest, mint művészi miliő. Írta Seriptor. U. o.

A Nemzeti Szalon nemzetközi kiállitása. Írta X. U. o.

Nemzeti Szalon. Jeltelen cikk. Budapesti Hirlap, nov. 23.

Magyar műkincsek külföldön. Jeltelen cikk. Pesti Napló, nov. 24.

Négyen a nyolcak közül. Írta Felvinczi Takács Zoltán. Nyugat, nov. 16.

A „Nyolcak" kiállitása. Írta B—l. Népszava, nov. 24.

A Nyolcak kiállitása. Írta yk. Élet, nov. 24.

LEJÁRÓ PÁLYÁZATOK

1913 január 1-én lejár a nagybecskereki szinház tervére hirdetett pályázat. Díjak: 1. a kivitel, 2. 2500 korona, 3. 1500 korona, 4. 1000 korona.

1913 január 2-án lejár a Somogyi Takarékpénztár kaposvári intézete s bérháza tervpályázata. Díjak: 2000, 1200 és 600 korona.

1913 január 6-án lejár a M. Mérnök- és Épitész-Egylet nagypályázata: Ujságház tervei. Díj: aranyérem és 1200 korona.

1913 január 20-án lejár a birói talár és föveg tervrajzaira hirdetett pályázat. Bővebbet l. „Művészet", 1912, 328. lap.

1913 január 31-én lejár a torinoi Bosco János szobor nemzetközi pályázata. Díjak: 5000, 3000 és 2000 frank.

1913 március 15-én lejár az Erzsébet-királyné emlékmű pályázata. Bővebbet l. „Művészet", 1912. 246. oldal.

Felelős szerkesztő: LYKA KÁROLY

Kiadótulajdonos: SINGER és WOLFNER
Budapest, Andrássy-út 10.

Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdája.

A Művészet kliséit Wolfner M., ezelőtt Kurcz L. és társa fotocinkografiai műintézet készíti Budapesten, VIII., Hunyady-utca 32.

MDK

Lichtenstein József, képiró

a Pest-Ofner Zeitung pozsonyi levelezője, akadémiai festö volt. Kópiró munkásságát nem ismerjük.

Ltab.IV.34.1.

FMKE V.66.

Lichtenstein Josef

Münchner 1912 - 410

Lichtenstein Josef

Staab I. 124 + 1856

III. 113

IV. 34, 157

Lichtenstein János hg.
állalkarrikaturái a jó dolgok közé tar-
toznak.

(gy. t.): Független. Művének kiállítása (N. Sz.)
8 ó. u. 931. XI. 15.

Lichtenstein János

Műve nerepel a Nemzeti Szalonban rendezett Sportművészeti kiállításon.

m. 934. v. 20.

herceg Liechtenstein János

grafikus nepülő vadlibáit, vadkacsáit és humorosan pramló dámvadait elbeszük.
(T. i. karrikaturista is egyben.)

(– – ó): Független Művészek Társasága.
P. H. 931. XI. 15.

MDK

Lichtenstein János herceg, festő.

Vadkacsa, virf.
Ürek,
Vadlibák, virf.
Dánvad, virf.
Vadkacsák.
Vadlibák.

Nemz. Szalon. - A Független Múv. Társ. - IV. kiáll.
1931 XI. - Kat.

MDK

Lichtenstein Janos

Sportkarikatúráival szerepelt az 1934.maj.-ban rendezett Sportművészeti kiallitason.

-io: Sportművészeti kiallitas.

Pesti Napló,1934.maj.20. 5.o.

Lichtenstein János

herceg

Lovas-polo
Sturz
Rekord
Érkezés
Indulás

virf.

Nemzeti Szalon
Sport-műv kiáll. 1934 máj

Lichtenstein Jánosh

1929/30 - 1931/32,
1932/33 II.

Ferkèpzomfoiskèvk

108. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

NAGYVILÁG

Lichtenstein Roy

1967 MÁJ 5

1021

Roy Lichtenstein (USA): Fej vörösben és sárgában

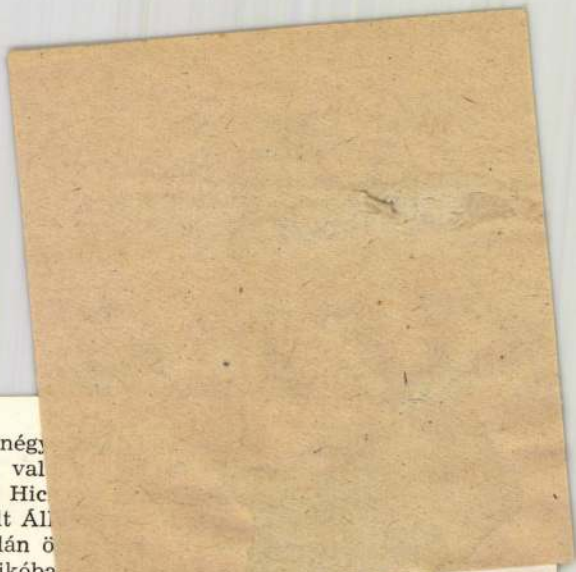

Kik a tettesek? És miért követték el a barbár, négy
tívregények szokásos kérdéseire, amelyeket most a val
nyomozók egyelőre nem kapnak választ. Smith és Hic
Kansasból sikerül elmenekülniök, hanem az Egyesült Ál
kóba. Ha ott meghúzzák magukat, hosszú időre, talán ö
szolgáltatás kezéből. De nem fogja őket a hely. Mexikóba
semmiképp sem fűlik a foguk, s a bérek nyomorultul a
Egyesült Államokba. Kocsijukon már túladtak, mások autójára kéredzkednek fel. Nebraskában kis híján meggyilkolnak és kirabolnak egy kereskedelmi utazót, aki felvette őket a kocsijára. Helyzetük kétségbeejtő, pénzük elfogyott. Iowában lopnak egy újabb Chevrolet-t, s Hickock meggyőzi társát, hogy az egyetlen megoldás: visszamenni Kansas Citybe. Itt Hickock bevált szélhámos trükkjéhez folyamodik: fedezet nélküli csekkekkel bonyolít le vásárlásokat.

Mennek, rohannak végzetük felé, ahogy egy hónappal korábban a tett színhelyére rohantak. A rendőrség már nyomukban van — valaki döntő eligazítással szolgált. Egy Floyd Wells nevű fegyenc rádión értesült a gyilkosság körülményeiről, az áldozatok nevéről. Ő maga vagy tíz évvel korábban Clutteréknél dolgozott egy darabig. Később, a börtönben, összekerülve Hickockkal, beszél neki a gazdag farmerről, aki dolgozószobájának széfjében tízezer dollárt tart. S a fegyenc pontos leírást is ad: hogyan lehet a farmra eljutni. Hickock képzelete tüzet fog, elhatározza a farmer kirablását, s már ekkor azt hangsúlyozza: tanúnak nem szabad az eset után maradnia. A börtönből szabadulva összeáll egy másik börtönviselttel, Perry Smith-szel a nagy terv végrehajtására. A helyszínen derül csak ki, hogy Floyd Wells hazudott. Clutter szobájában semmiféle széfet nem találnak. De a gazda felriad a zajra, s Hickock mindenképp ragaszkodik eredeti elképzeléséhez: nem szabad tanúnak maradnia. Fegyverrel sakkban tartják és megkötözik a kétségbeesett család tagjait, aztán Smith végez velük. Mindegyiket ő öli meg, Hickock „csupán" segédkezik. Néhány kisebb értékű tárgyat visznek magukkal. S nem egészen ötven dollárt — több nincs a házban. Smith és Hickock nem tudta, amit Amerikában mindenki tud: módos emberek nem tartanak maguknál nagyobb összegű készpénzt.

Lichtenstein Klára

Georgette testvére.

1881. nőipar kiállitáson:

Szamos képe közül (aquarellek, rajzok) emlitésre méltó az Őszitáj sárguló fákkal vizesésel, természetes hiján van azonban. A többi képekben is csak egyes vonások vakanak tehetségre. Csöndéletei jobbak. Gyümölcscsendélete a legjobb ezek közöt.

Képzőművészeti szemle 1881. 138 l.

Lichtenstein Maria

Jozefine Hermenegilde

szül. 1768 ápr. 13
+ Hütteldorfban 1845 aug. 8. Kismartonban a hercegi sirboltban nyugszik

1783. szept. 15 én ment szül Esterházy Miklós hercegher. Csillag keresztes és palotahölgy volt. Kitüntöen rajzolt.

Irod

Papp Viktor. Beethoven és a magyarok. Bpest. 1927. 62. 63. l.

MDK

PETRUS LICHTENSTEIN nyomdász

Misekönyvében magyar királyok képei szerepelnek.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszítés a XVI. században.

Akadémiai Kiadó Budapest 1961. p. 19.

Lichtenstein Sándor

festő

Pestről, 1834-ben 16 éves

Lásd

Fleischer Bées 64. l.

Lichtenstein Sándor, Pestről, 16 éves korában, 1834—35-ben a rézmetszők, 1835—36-ban a szobrászok szakosztályát látogatta, 1836—37 pedig az antik rajzosztálynak hallgatója volt.

LÓBL DÁVID ÉS FIA

Lichtenstein Sándor
festő

szül. Pest 1818. A
bécsi képzőm. akadémián
tanulta a rézmetszést
1834-35 ben, a szobrásza-
tot 1835-36-ban, és az
antik rajzosztalyt látogatta
1836-37 ben.

Ifj. Dörre Tivadar tulajdona-
ban van egy kis, elégge gyen-
ge férfi arcképe „Alex. Lich-
tenstein" szignaturával
1844-ből, melyet Besztérce-
bányán készített. Restau-
ráltam 1935 ben.

Lichtenstern, Anton

Örås

l.

Csat-Frey Öst Kunst

XXIV. k.

XXXI. l.

énytár

mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Alaprajz		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

LICHTENSTERN *Ede*, festő, • Pest 1840. 1856—59. a bécsi képzőművészeti akadémián tanult, azután Pesten arcképeket festett. 1857. egy tanulmányfővel és egy arcképpel vett részt a Pesti Műegylet kiállításán.

K. gy. II. 32 l.

Ásatás, megyercs. VIII. 4.

E. Lichtenstern

843

---

igén gyenge Erzsébet kérvitett

ugy gondolom

Pozsonban-

Tole, vale Kovats Martuy Gábor 2x is ita a dolb archepé lith

Lichtenstern Ede

---

fertö Post.

Münegyl

1857. aug - Sept.

Ab.

L.

Lichtenstern Edmund

Geb. in Pest 19 J. alt.

1858-59

Bécsi akadémia
Ujh. zv

Kistapolcsányi Jókeresegi Kastély

V. 164.

Lichtenstern Ede Pesten

1857. aug. – szept. kiäll. Müegglet: Tanulmányfő, olajf., 60 ft.
1857. szept. – okt. kiäll.: Archép olajf.

Váradi Szabó András, Kassai ötvös

III. 77

Lichtenstern Edmund

Maler

Geb. in Pest

16 J. alt.

1856-57

Bécsi akadémia
Ujházy

h. n.

Königgrätz V. 98.

Lichtenstern Edmund

geb. Pest 17 J. a.

1857-58

Bécsi akadémia
Ujházy

1840

Mitteilungen aus der zoologischen Station

V. 55.

IGTZ. L I C H T E N S T E R N , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 290.- Herr IGTZ. L I C H T E N S T E R N
Felvétel ideje: 1811. 16. Sept.
Hová vették fel: Eisenstadt,/Kismarton/. 160.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi Festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

LICHTENSTERN József bavó cs. lir. aarada

magyetáléjer 1793.

FODOR Ferenc: A magyar térképirás.
Bp. 1952-1954. 1-3. kötet 125.

Lichtenstern József
báró

1793–95

l.

Eperjessy 1925

11. l.
12. l.
13. l.
14. l. (Lobkowitz)

Liechtenstern báró
litografus
1845

l.
Eperjessy 1929
16. l.

Kereskedelemügyi minisztérium

IV. 257

Lichtenstern Ignác

Győr 1869 – 1871.

l.

Yankó Ötvös-aprodok

15. l.

Lichtenstern,

Franz Peter

örás

l

Ésat-Frey Öst Kunstt

XXIV.k

XXXI.l.

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eger	Minorita templom szekrénye ajtó

268. **Könyv**, szines pergamentkötésben, 1752-ből.

Kiállitja: *Dr. Kosztka József.*

269. **Könyv**, préselt borjúbőrkötésben, 1651-ből.

Kiállitja: *Dr. Kosztka József.*

270. **Kaszetta**, fényezett fa, sárgarézzel montirozva. A 18. századból.

Kiállitja: *Dr. Kosztka József.*

270/a. **Silentium-bot**, fából faragott, festett és aranyozott. A 17. századból.

Kiállitja: *Lőcse sz. kir. város.*

271. **Burnót-szelencze**, elefántcsontból. Lapjába Toperczer Sebestyénnek, az 1709-ben Késmárkon Heiszter csász. tábornagy által lefejeztetett vértanunak neve és vértanuságának rövid története bekarczolva.

Kiállitja: *Dr. Kosztka József.*

272. **Kaszetta**, négy kisebb dobozzal, ezekben csont-játékbárczákkal. A 18. századból.

Kiállitja: *Dr. Kosztka József.*

273. **Szobrocska**, fából faragva és festve, férfiszentet ábrázol, a 18. századból.

Kiállitja: *Dr. Kosztka József.*

274. **Asztali óra**, vésett és aranyozott szekrénykében ezüst számlappal. Készitette F. P. Lichtenstern Eisenstadtban, a 17. században.

Kiállitja: *A kegyesrendiek buda-[pesti társháza.*

258., 259. **Pisztoly**, tűzkamarája falán és agya végén domborművű ezüsttel montirozott. A 18. századból. Kakasa uiabb.
Kiállitja: *Blaskovich Gyula.*

260. **Pisztoly**, egy pár, előrecsapó kovásszerkezettel. Spanyol, a 18. századból.
Kiállitja: *Bárczay Sándor.*

261. **Pisztoly-karabély**, előrecsapó kovásszerkezettel, tölcsérszerűen szélesedő ezüsttel tausált csővel. A 18. századból.
Kiállitja: *A Pozsonyi Városi Muzeum.*

162. **Puska**, hátracsapó kereklakatos-szerkezettel. A 17. századból.
Kiállitja: *Csoma József.*

263. **Puska**, hátracsapó kereklakatos-szerkezettel, felhúzó kulcscsal. A 17. századból.
Kiállitja: *Baumann István.*

264. **Vadászpuska**, hátracsapó kereklakatosszerkezettel. A 17. századból.
Kiállitja: *Baumann István.*

265. **Lószerszám**, áll: homlokdiszből és szügyellőből. Vörös bőrre applikált arany és ezüst fonalú szövetjén aranyozott ezüst boglárokban türkiszek, smaragdok, gránátok és álékkövek. A 17. századból.
Kiállitja: *Gróf Festetich Taszilló.*

266. **Nyilpuska**, a 17 századból.
Kiállitja: *Csoma József.*

267. **Asztali óra**, sárgarézből öntött. A 17. századból.
Kiállitja: *Baumann István.*

Lichtenthal Antal

Hobráz

1898

Évinisk 1930, 85, l

L571

Batthyányi Lajos:

Egész alak, állva s kisse
s balját az oldalán lógó diszkard
nak tollas forgóján a gyöngyök
döke szöke, szeme kék, arcza s bajus
az aranygyapjas rend jelvényét v
övje gyöngyökkel van kivarrva,
ezüst himezésű. Balra parnáz
lóg s a faragott lábú asztalon e
Fölül balra a tábláu: „Nr: 14" s a
„COMES LUDOVICUS DE BATTHYA
S.C.R. MATTUM CAR. VT. & FRANC
MER. CONS. ACT. INTIM. PINCERN. RE
NON CONCELLARIUS AULICI HUNG. A
DECEM OFF. SUPR. COM. ADMIN. TA
VISITATOR AC IN ALUS PERARD. COMISS
NON LOCAR=MILIT SUPIPSI PRÆS
Aº 1716. NECNON 6 CORAN. IN. IMP.
DE..1 CORAM. Aug^mo INTER FUIT.
CARO. VTº PROPOSIT OFF. CANCELLAR
...ATq SPONTE ARDICAVIT Aº 1746 PO
IN. PALATINUM. & REGIS LOCUMTENE
MUNI VOTO COOPTATUS.

Olajfestés, vászon
Lanfranconi

Lichtenthal Ernő

okl. építész

szül. 1900.

Lakik Budapest

MMÉE Közl

1931. 50 l.

Tagja lett a Bpesti

Márcioki Kamárának

F

Lichtenthal Ernö

építész

szül Budapest 1900

oklevelet nyert 1927.

Névjegyzmüegyetem 12 l.

Komárom.

A háttérben lévő város
gőzhajó vontat bárkákat a Duna
czok között katonák és ágyúk

Tusrajz, mér. 11: 16.5 cm

p 140-95

Lichtenthal Ernő

építész

Neve feltűnik a CIAM magyar szó-
portjának kézirataanyagában.

Gábor Eszter: A CIAM magyar szoportja
1928-1938. 8.
Akadémiai Kiad. 1972.

*ちょっとうるさい、くらい。
(ボソッ…)とか。
なるほど!!ナニカ言ってるな。

なにもしゃべらない。
Mさん なにかいろいろ言って
のこりは

Lichtenvaller Ferenc

Keszthelyi ácsm.
a XVIII. n. (második?)
felében. Tervrajzai
az alábbi levéltár-
ban.

Iványi Béla dr.:
A Festetics család
keszthelyi levéltára.
Levéltári Közlemé-
nyek. 1946. 196. l.

Lichtenwaller Rudolf

Pest 1827

l.

Sägüvegesjar

262. l.

Magyar Művészet

1937. XIII. évf.

teljesen teld

de nincs beragva.

Lichtenwaller Zoltán, pedagógus festő

a zalai pedagógus képzőművészek idei tárlata megnyílt a Megyei Műv. Központban, melyen szerepel a művész kapornyaki tajat ábrázoló képe.

(említve)

T.A.: Egy kulturált kiállítás.

Zalai Hírlap, 1977. okt. 1

LICHTENVOHNER FERENC, ácsmester

---

kb. 1815-ben a vörsi templom tervrajzát készítette el költségvetéssel együtt Eschner János kőművessel együtt 43.old.

HORVÁTH JÓZSEF: A vörsi templom története 41.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 9. Veszprém, 1970

Lichtenwallner Ferenc

ácsm.

1789-ben két, 1791-ben szüben két hártelhet vásárolt a Marokkói és egyet Raktár (utóbb Bálvány) utcában és a Nádor utcában

Pásztor Mihály:

A szárötven éves Lipótváros.

Bp. 1940. 42, 43. l.

44. l.

Először az 1609-es leltárban szerepel.

Bock 120—123. l. — Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—1876., 184. l. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 548. l. — Dankó 75—78. l. (Képe XIII. táblán.) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára. AÉ, XIV., 1880., 272—273., 284—285. l. — Sz. S.: Könyvismertetés. Századok, XIV., 1880., 837. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 349—350. l. — Pulszky Károly: Magyarhoni sodronyzománcos kelyhek. AÉ, XIV., 1881., 17. l. — Czobor: Tanulmányok az esztergomi főszékesegyház kincstárában. Egyházművészeti Lap, II., 1881., 180—184., 200—204., 246—250. és 275—280. l. — Bunyitay Vince: A nagykállói egyház leltára 1552-ből. Egyházművészeti Lap, II., 1881., 17. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'art chrétien. XIV., 1881., 160. l., XV., 1881., 206—207. l. — Pulszky Károly: Magyarhoni sodrony-zománcos kelyhek. AÉ, XIV., 1881., 17. l. — A „Gilde de Saint Thomas et de St. Luc." kongresszusa. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 334. l. — Pulszky—Radisich: Az ötvösség remekei. II. kötet. Bp. 1885., 129. l. (Képe táblán.) — Hampel József: A középkori sodronyos zománc hazánkban. Művészi Ipar, II., 1887., 140., 142., 146., 152. és 154. l. — Hampel József: Egy fejezet hazai ötvösségünk történetéből. AÉ, VII., 1887., 100. és 124. l. (Képe 107. és VII., 1887., 100. és 124. l. (Képe 107. és 110. l.) — Radisics Jenő: Egyházi szerek

Lichenwallner Ferenc
pesti ácsmester
Ácstelege a későbbi
Ferenc József-tér-en
volt.
a XVIII. sz végen

Pásztor Mihály

A szárötven éves
hipotváros
Bp. 1940. 69. l.

bet alakja. Mennyi lendület és finom-

a szemlélet mellett is.

tár
ent Erzsébetje. Finom kéztartással

, amint a bélpoklost gyógyitja. A kol-

Erzsébetet a sárba taszitja. Ennek a

npitja azáltal, hogy nem is annyira

nintha simogatná a koldusasszony Szent

ssai Csermely patak partján játszatja

a korbeli Kassa város képének a bemuta

fejlődése a kassai müvészi szellemnek,

z etben mint a szobrászatban, amely

dominikánusok révén honosodott meg

er Fehér Mátyás végzett igen tanulsá-

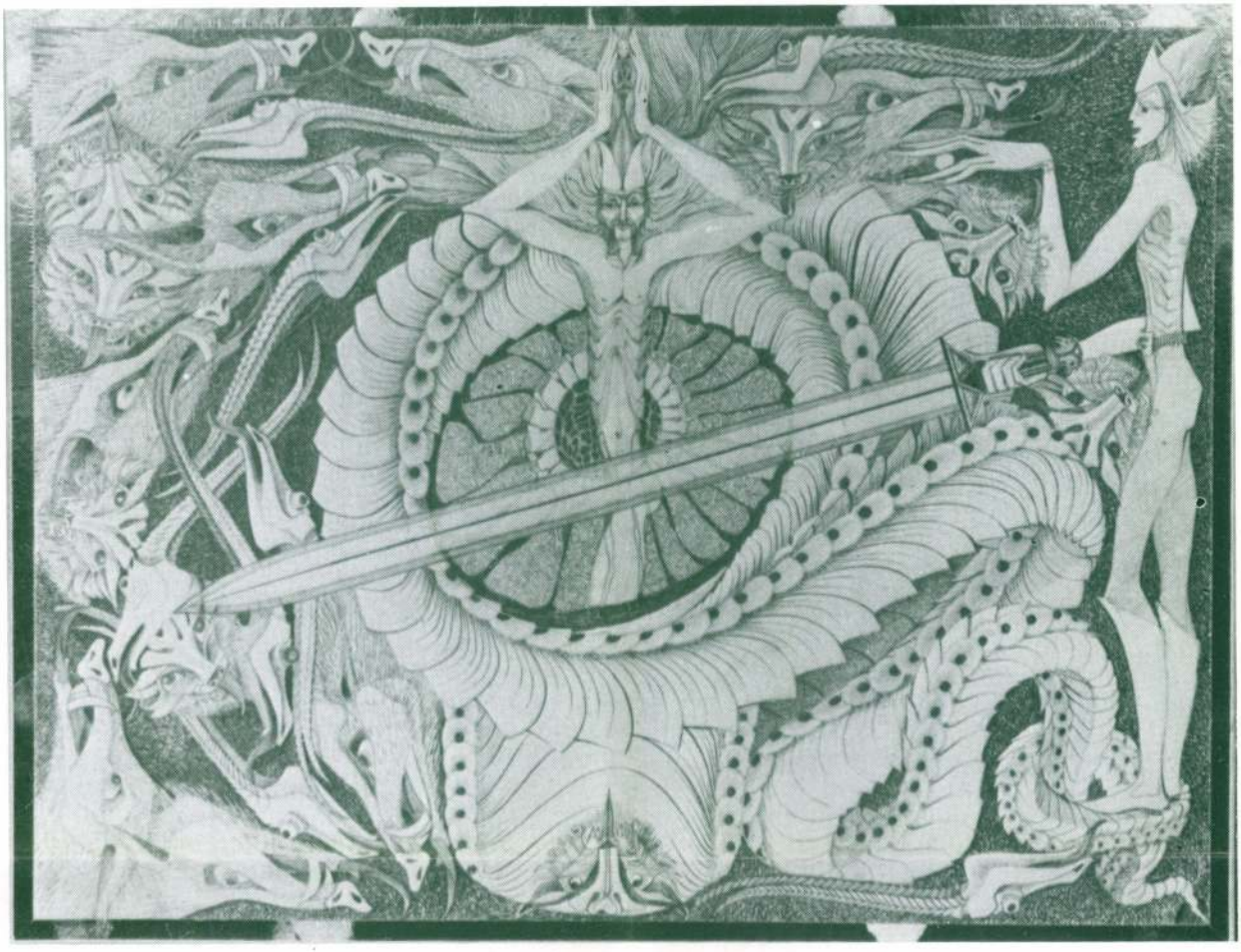

A KARD MESÉJE

Kustár Zsuzsa

iparművész

8800 Nagykanizsa
Bartók B. út 8.

1942-ben született Pesterzsébeten. Az Iparművészeti Főiskolát 1966-ban végezte. 1967 óta Nagykanizsán él. Önálló kiállításokon 1969 óta mutatja be munkáit, többek között Budapesten, Zalaegerszegen és Nagykanizsán. 1977-ben és 1991-ben is megkapta Zala megye Alkotói díját. Köztéri munkái találhatók Nagykanizsán, Csurgón, Budapesten, Nagykállón és Letenyén.

1942 in Pesterzsébet geboren. 1966 beendete sie die Hochschule für angewandte Kunst. Seit 1967 lebt sie in Nagykanizsa. Seit 1969 zeigt sie auf selbständigen Ausstellungen ihre Arbeiten, unter anderem in Budapest, Zalaegerszeg und Nagykanizsa. 1977 und 1991 bekommt sie den Künstlerpreis des Komitates Zala. Ihre Arbeiten für öffentliche Plätze sind in Nagykanizsa, Csurgó, Budapest, Nagykálló und Letenye zu sehen.

She was born in Pesterzsébet, 1942. She graduated from the Academy of Arts in 1966 and has been living in Nagykanizsa since 1967. She has been awarded the Prize for the Creative Artist in Zala County.
She has taken part in shows since 1969, among others in Budapest, Zalaegerszeg, Nagykanizsa. Her works of art can be found in Nagykanizsa, Csurgó, Budapest, Nagykálló and Letenye.

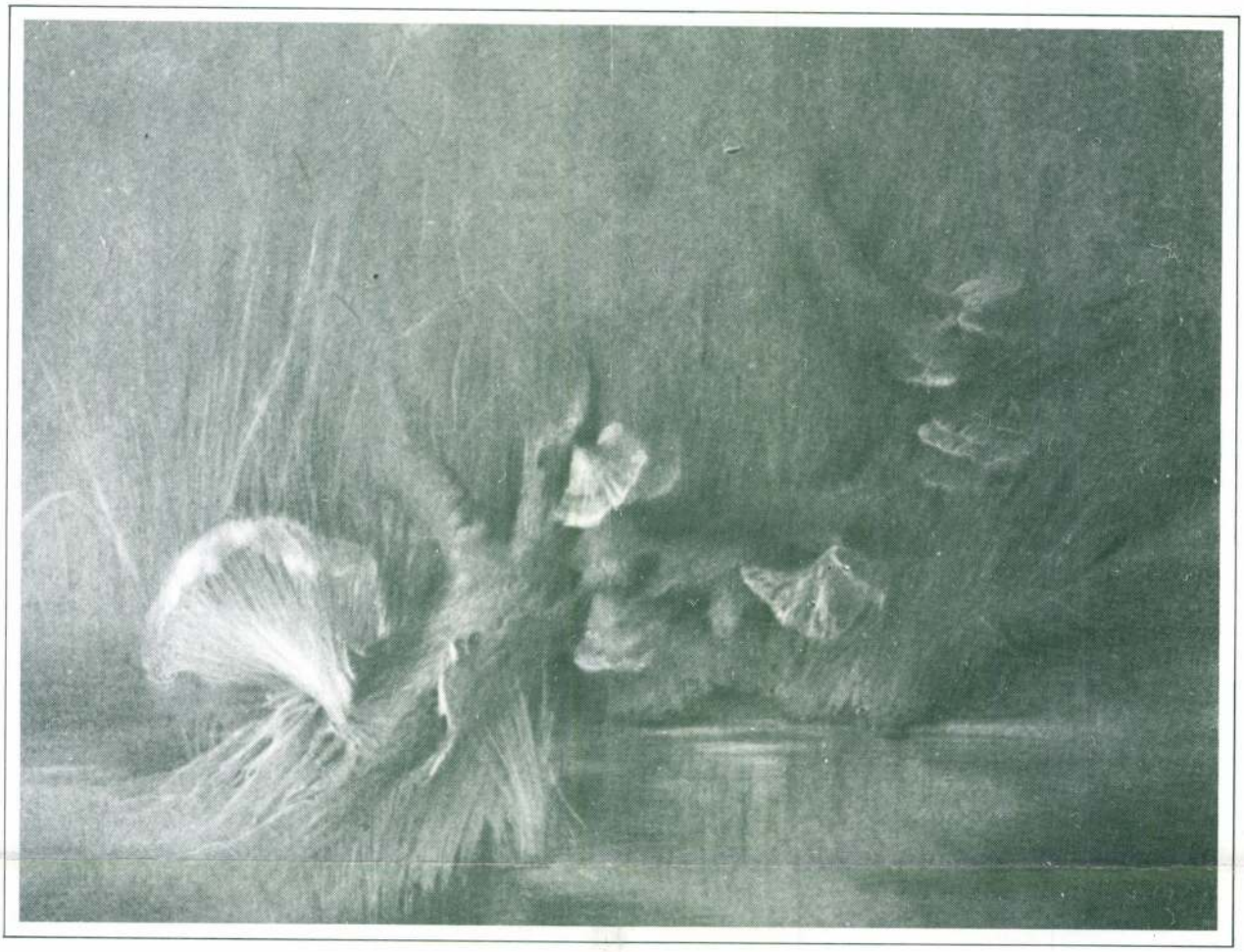

GOMBÁS FAÁG

Lichtenwaller Zoltán

8748 Garabonc

1940-ben született Garaboncon. Rajzszakos tanári diplomát Pécsett szerzett a Pedagógiai Főiskolán. Jelenleg Nagyradán tanít az általános iskolában. Önálló kiállítása volt Nagykanizsán, Kaposváron, Gyulán, Celldömölkön, Zalakaroson és Budapesten, de több csoportos kiállításon is részt vett.

1940 in Garabonc geboren. An der PH Pécs erwirbt er das Lehrerdiplom für Kunsterziehung. Zur Zeit lehrt er an der Grundschule Nagyrada. Selbständige Ausstellungen waren in Nagykanizsa, Kaposvár, Gyula, Celldömölk, Zalakaros und Budapest, ausserdem nahm er auch an mehreren Kollektivausstellungen teil.

He was born in Garabonc, 1940. He is a BA from the Teacher Training College, Pécs, in drawing, and has been teaching at the elementary school in Nagyrada. He has taken part in several collective exhibitions but has had one-man shows in Nagykanizsa, Kaposvár, Gyula, Celldömölk, Zalakaros and Budapest, too.

Lichtenwallner Ferenc

pesti ácsmester

l.

Schoenterézvárosi

3. l.

Madonnát ábrázoló agyagdombornú

Niccolò dell' Arcatól VIII. 220.

Lichtenwallner

pesti ácsm.

1809.

l.

Historia 1932.

V, 117 l.

Lichtenwallner Ferenc

pesti ácsmester

l.

Schoengózsefvárosi

6. l.

~~Ferenczi Zoltán VII. 75, 76, 77 (kine-~~

~~vesés)~~

vonul fel az első sorba, azután a hastati és

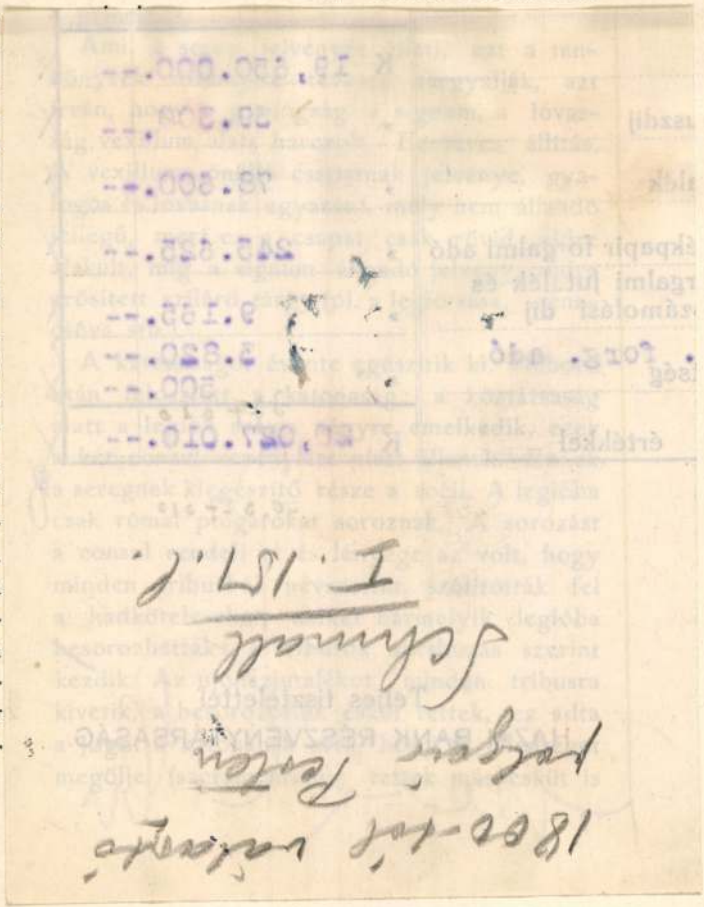

ütnek és ékekkel kifeszítik a kőtömböt; ugyanitt ki is nagyolják hegyes kalapácsokkal és reszelővel. A finomabb simítást homokkal végezték, melyet bőrben fogtak össze. A kövek bővebb tárgyalása az epigraphia körébe tartozik.

A drágaköveket géppel munkálják meg. Pedálszerkezet kereket hoz mozgásba és ezzel aczélvéső áll összeköttetésben. Így készülnek a gemmák és intagliok, melyek alakjai sokszor oly kicsinyek és ezek kidolgozása oly pontos és részletezett, hogy a legfinomabb műszereket kell ehhez föltételeznünk. (Irodalom: Furtwängler.)

Az íráshoz való szerszámok között a viaszos táblák említendők első sorban, melyeken okiratokat állítottak elő. Két teljesen egymásba illő deszkát hasítottak, ezeknek három lapján volt az okirat viaszba írva a stilus segítségével, melynek egyik vége hegyes, a másik a viasz elsimítására szolgált és lapos volt.

A temetkezés és a síremlékek tárgyalása elsősorban a temetők helyével foglalkozik. Ezek a városból kivezető utak mentén fordulnak elő, tehát a sírleleteknél a városnak

LICHTFUSS Tiba művtört

ÓTH LAJOS

MAGYAR NYELVŰ KÖZÉP- ÉS LSŐOKTATÁS A VAJDASÁGBAN

épiskolai hálózatunk alakulása az elmúlt évtizedekben

zépfokú oktatás anyanyelven történő megszer-ek rendkívül nagy jelentősége van a nemzeti égek életében és fejlődésében. Ez biztosítja az s iskolát végzett tanulók továbbtanulását, de ató hatása is van az általános képzésre: viben nincs lehetőség az anyanyelvű oktatásra fokozaton, a kisebbségi tanulók nagyobb há-iratkozik szerbhorvát tagozatba már a beiskolá-anatában (és fordítva).

első Jugoszláviában mindössze a szabadkai fő-ziumban, a zentai algimnáziumban és a belgrádi képzőben működtek magyar tannyelvű tagoza-e az csak néhány tantárgyra szűkült.

tói Jugoszláviában, a második világháború befe-utáni első években lassúbb, majd felgyorsuló és következett be elsősorban a gimnáziumi oktata-n és a tanítóképzésben, később pedig a szakmai sben is. A Statisztikai Intézet adatai szerint *az 67-es tanévben a következő biztató helyzetkép ala-i:*

ola-s	Iskolák száma	Tago-zatok	Tanu-lók	Pedagó-gusok
hnázium	8	47	1230	153
ítóképző	1	15	347	47
hnikumok nás				
iskolák	11	46	1194	158
kmunkásképző lák	7	48	1647	68

ől a táblázatból kitűnik, hogy a hatvanas évek e táján 20 középiskolában és 7 szakmunkásképlában folyt magyar nyelvű oktatás (a szakmun-zést is később már középiskolai rangra emel-

vetkező években az ilyen iskolák száma tovább dett, de a hetvenes évek második felében még a nyolcosztályos általános iskolát végzett ma-nulók mindössze 42—54 %-a iratkozott, illetve hatott magyar tannyelvű gimnáziumba vagy zépiskolába. A délszláv nemzetiségű tanulókhoz ítva a magyar ajkúak valamivel kevesebben vál-továbbtanulást, és aránylag többen iratkoztak nkásképző iskolába, amely a követelményeket e a legkönnyebbnek vélt hároméves időtartamú pus volt. Ebben jelentős szerepet játszott *egy neglehetősen alacsony szintű vágya és törekvése, t motiváltsága, a magasabb képzési fokozat el-*de kifejezésre jutottak a tárgyi feltételek is, ekelőtt *a magyar iskolák hálózata* Vajdaság égióiban. Ez utóbbi szemszögből bizonyos fokú zást jelentett, hogy Vajdaság 44 községe közül 11-ben biztosították a magyar tannyelvű kö-i oktatás feltételeit, holott még legalább 5-6 ben lett volna szükség, és feltehetően igény, a tannyelvű oktatás megszervezésére.

zépiskolák zömében *két tanítási nyelvű* oktatás ajd a hetvenes évek közepétől, különböző át-ések, összekapcsolások folytán, kizárólag csak zépiskolák léteztek, vagyis két tanítási nyelvű-lyek egy részében pedagógiai szempontból, de égi szempontból is, kétes értékű próbálkozá-tak az ún. kétnyelvű oktatás megszervezésére. felemás megoldással (a tanórákon két nyelven ak) igaz, hogy némileg elősegítették a magyar létszámnövekedését és a szakkifejezések elsa-t a szerbhorvát nyelven (is), de ugyanakkor e szorultak az anyanyelvű oktatás meghatáro-nyei.

z 1975-ös oktatási reform negatív következményei

etvenes évek közepén végrehajtott ún. átfogó si reform, melyet egyesek "zagyva reformnak" eznek, mélyreható változásokat idézett elő a kö-ú oktatásban. Komoly átalakulásra került sor az s rendszerében: az addigi négy-, illetve hároméő-tartamú középiskolák helyébe a 2+1+1 rend-oktatást alapozták meg. A kötelező nyolcoszt-ltalános iskolára az ún. *kétosztályos egységes kö-ola* épült, ami a szakirányú oktatás első fázisát a. A szakmai képzés valójában a III. és a IV. yban, az ún. hivatásirányú oktatás keretei között A tanulók elhatározásán múlott, hogy a harma-ztály befejeztével abbahagyják-e tanulmányaikat n az esetben a szakképesítés harmadik fokozatát hették meg) avagy a negyedik osztályt is befeje-ni feljogosította őket a felsőoktatás intézményei-ó beiratkozásra, vagyis a továbbtanulásra.

egységes középiskolák hálózata (ilyen iskolákat, városi iskolák kihelyezett tagozatait egyes na-falvakban is létesítettek) lehetővé tette *a ma-kú tanulók számának jelentős növekedését ebben két osztályban.* A problémák halmozódása, az *visszaesés* a harmadik osztálytól következett z negatív hatással volt az anyanyelvű szakem-zésre.

k legfőbb oka az ún. képzési profilok vagyis k felaprózásában rejlett. Eleinte ugyanis a 28 kmán belül 178 képzési profilt állapították meg magában véve is szakmai szempontból termé-es s elfogadhatatlan volt —, ami nagymérték-gnehezítette a magyar tannyelvű tagozatok ását. Ugyanis, egyes központokat kivéve (Sza-Zenta, Ada, Bácstopolya stb.) nehezen "jött 5 tanuló, akik azonos szakmát (lábbeli felső-tő, különböző jellegű építészeti, gépészeti stb. válasszon. Ezáltal a tanulók létszáma nagy-n csökkent, és továbbra is a magyar ifjak na-ányban választották az egyéves szakmai kép-mi a legtöbb esetben nem volt elegendő a lapos elsajátítására — elzárva maguk előtt az vábbtanulásra. Ez a tendencia manapság is ki-jut.

mai képzést vagy hivatásirányú oktatást új tí-pusú oktatási intézményekben, *oktatási központokban* szervezték meg (az ősi iskola elnevezést ki akarták iktatni), amelyekben egy, két, vagy több rokonszakmára képeztek szakembereket. A 95 központ közül eleinte (1977-ben) 32-ben, majd 34-ben folyt magyar tannyelvű oktatás. Öt évre rá, az 1982/83-as tanévben számuk 26-nál állapodott meg. 1986-ban már 22-re csökkent és ezek összesen 2500 magyar ajkú tanulót öleltek fel.

Már a nyolcvanas évek második felében megindult egy folyamat, melyet sokan a *„reform reformjának"* neveztek. Mivel az 1975-ös reform — bár tartalmazott bizonyos korszerűsítési elemeket is — lényegében kudarcot vallott, szükség volt bizonyos korrekciókra, amelyeket kis lépésekben hajtottak végre. Előbb a négy-, illetve háromosztályos középiskolát állították vissza, majd 1990-ben már szinte elkerülhetetlen volt az elitiskoláknak nevezett gimnáziumok visszaállítása. Ez a kisebbségek nyelvén folyó középiskolai oktatás terén jelentős javulást vont maga után. Míg az 1987/88-as tanévben a magyar tanulók 38 %-a nem tanult az anyanyelvén, az 1990/91-es tanévben ez az arányszám 29,7-re csökkent. 1991-ben Vajdaságban 8 gimnáziumban, 18 szakközépiskolában és 1 művészeti középiskolában folyt, a szerb nyelvű oktatás mellett, magyar nyelvű oktatás is. Azóta a kovini (bánáti) gimnáziumban tanuló- és tanárhiány miatt megszűnt, a szenttamási gimnáziumban pedig hasonló okoknál fogva megszűnőben van a magyar tannyelvű oktatás, de ez a veszély legalább két szakközépiskolát is fenyeget.

Az utóbbi években, de különösen 1993-ban, nagyarányú létszámcsökkenés következett be a magyar ajkú tanulók soraiban és ez a folyamat tovább tart. Sokan közülük magyarországi, főleg dél-magyarországi középiskolákba, elsősorban gimnáziumokba iratkoztak és iratkoznak. Ezt az „elvándorlást", ami a magyar tagozatok aggasztó csökkenéséhez vezetett, egy, a kisebbségi jogok csorbítására — a magyar tannyelvű szakmai képzés megszüntetésére — irányuló törekvés (törvénytervezet) indította el, illetve fokozta. Végül is ezt az alkotmányellenes javaslatot visszavonták, de a szülők és a tanulók körében továbbra is megmaradt a kétely gyermekeik anyanyelvű továbbtanulásával kapcsolatosan, de sokakat közülük az itteni iskolákban bekövetkezett színvonalsüllyedés és a kisebbségekre helyenként nehezedő nyomásgyakorlás (egyelőre még kisebb kilengések) is ilyen elhatározásra készteti.

A helyzet rosszabbodásához aggasztóan járult hozzá *mind több magyar nemzetiségű középiskolai tanár elvándorlása a határon túlra* (közülük sokan ezt az itteni életszínvonal-süllyedéssel indokolják). Ez a teljhatalommal felruházott iskolaigazgatóknak lehetővé teszi, hogy amennyiben a helyükre kiírt pályázatra nem jelentkezik magyarul tökéletesen beszélő tanár, esetleg délszláv nemzetiségű tanárt „vegyenek fel", és ezekben a tantárgyakban áttérhetnek a szerb tannyelvű oktatásra a magyar tagozatokban.

Nagy problémát képez középiskoláinkban *a tankönyvellátás is* (a szaktantárgyakból alig van magyar nyelvű tankönyv), ugyanakkor továbbra is gátolják a hetvenes években jól bejáródott magyarországi tankönyvbehozatalt.

A magyar tannyelvű középiskolák, különösen a gimnáziumok egy része, valamint a szabadkai tanítóképző, gazdag múltra és értékes hagyományokra tekint vissza, amit a helyenként és iskolánként megszervezett jubiláris ünnepségek némileg manapság is ébren tartanak és táplálnak. Ebből a szempontból elsősorban a szabadkai középiskolák járnak az élvonalban.

Következtetésképpen megállapíthatjuk, hogy a magyar tannyelvű vajdasági középfokú oktatás fejlődése — bár időnként lendületes volt — sem volt egyenletes és zökkenőmentes. Jelenleg mindenekelőtt hálózatának bizonyos fokú bővítésére és a korlátozó törvényes előírások (a 15 fős minimális létszám, mint a magyar tagozatok megnyitásának előfeltétele stb.) megszüntetésére, illetve megváltoztatására volna szükség. Ezzel párhuzamosan az oktatásirányítási szervek részéről sokkal nagyobb erőfeszítéseket kellene tenni s konkrét akciókat indítani az anyanyelvű oktatás személyi és anyagi feltételeinek biztosítása és egyben a nemzeti egyenjogúság elvének következetesebb megvalósítása szempontjából, a hozzáértő magyar szakemberek és a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének bevonásával.

Felsőoktatás

Az 1945-ben a szabadkai tanítóképzőben megindított, majd 1947 és 1952 között az újvidéki tanítóképzőben folyó *magyar nyelvű tanítóképzés,* valamint az 1952-ben Újvidéken megszervezett *magyar óvónőképzés,* a hetvenes évek közepétől főiskolai rangra emelve, *a szabadkai és az újvidéki pedagógiai akadémiákon* folytatódott és folyik még jelenleg is. Jövőjét tekintve borúlátóak vagyunk, mivel az 1993-ban egyetemi szintre emelt tanítóképzés törvényes megalapozásából egyelőre kimaradt a kisebbségek nyelvén megszervezendő tanítóképzés. Ez a nagymúltú (csírájában 1778-ban keletkezett) *szabadkai tanítóképzés* további létét is veszélyezteti. Jobbik esetben a Zomborban létesített pedagógiai kar kihelyezett tagozatává válhat, bár a személyi feltételeket ehhez is nehéz lesz előteremteni.

Általános iskolai tanárképzés magyarul (is), főleg a magyar szakos tanárok képzése, 1946-tól egészen a hetvenes évek közepéig az Újvidéki Tanárképző Főiskolán folyt. A Szabadkán 1969-ben megindított két nyelven folyó, és csak három kétszakos szakmai profilt felölelő tanárképzés sajnos rövidéletű volt — 1976-ig tartott. Így is 229 magyar fiatal szerzett itt tanári oklevelet.

Az Újvidéki Egyetemen 1959-ben megnyílt a Magyar Tanszék, 1964-ben pedig a Hungarológiai Intézet, mint a magyar szakos tanárok képzésének melegágya. Itt 1993-ig 416 középiskolai tanár szerzett oklevelet s ezzel sokban hozzájárult a magyar oktatás fejlesztéséhez.

A magyar nemzetiségű hallgatók részaránya az 1954-ben létesített Újvidéki Egyetemen az 1975—1987-es időszakban 9,5 és 10,1 % között ingadozott, majd 1990-ben már 8 %-ra csökkent. Az igazi zuhanás 1993-ban következett be, amikor 4,7 %-ra csökkent. Ez a létszámfogyatkozás elsősorban arra vezethető vissza, hogy az utóbbi években mind több magyar fiatal iratkozott magyarországi egyetemekre, ami azzal a kockázattal jár, hogy az ott végző szakemberek nagyobb része nem tér vissza Vajdaságba és ezáltal tovább csökken az amúgy sem kielégítő magyar értelmiségiek részaránya.

A hetvenes évek elejétől az Újvidéki Egyetemen, főleg a tanárképzésben, lehetővé tették, hogy egyes tantárgyakat (pedagógiát, pszichológiát, szociológiát, közgazdaságtant, sőt, bizonyos szaktantárgyakat is, amihez megvoltak a személyi feltételek, a magyar nemzetiségű hallgatók az anyanyelvükön hallgassák és ezekből magyarul vizsgázzanak. Egyes karokon (Természettudományi Kar, Bölcsészeti Kar stb.) rugalmasságot tanúsítottak ezen a téren: az előírt harmincas létszámtól eltekintve, még öt magyar hallgató számára is (pl. történelemből, vegytanból) megszervezték a magyar nyelvű oktatást.

Érdekes információként említem, hogy az Újvidéki Egyetemen a nyolcvanas évek közepe táján a magyar nemzetiségű egyetemi oktatók részaránya jobb volt (13 %-ot tett ki) mint a hallgatók részaránya. A főiskolai tanárok esetében ez még kedvezőbb volt: az összlétszám 23 %-át alkotta.

A részbeni magyar nyelvű oktatás megvalósítása terén kifejtett erőfeszítéseiért külön kiemeljük a Szabadkai Közgazdasági Kart, az Építészeti Kart és a Szabadkai Műszaki Főiskolát, ahol az első évfolyam számára majd minden tantárgyból biztosították a magyar nyelvű oktatást, és erre a célra tankönyvpótló jegyzeteket adtak ki.

Az utóbbi időben a felsőoktatás terén is, kisebbségi viszonylatban, *jelentős visszafejlődés következett be.* Megszüntették a szakmai lektorátusokat és a már bejáródott magyar nyelvű oktatást több egyetemi karon. Jelenleg a kisebbségek nyelvén megszerveződő oktatást a felsőoktatásról szóló törvények nem kötik egy meghatározott számú hallgató ebbéli igényének a kinyilvánításához. Minden konkrét esetben a Közoktatási Minisztérium jóváhagyására van szükség, az oktatás finanszírozása is ettől függ.

A kilátások tehát ezen a téren is eléggé lehangolóak.

Kiútkeresés — megoldási lehetőségek

Szem előtt tartva a felsőoktatás nagy jelentőségét a vajdasági magyarság érvényesülésében, fejlődésében és ittmaradásában, valamint a magyar tannyelvű oktatás megőrzésében és fejlesztésében minden fokozaton, a kiutat távlatokban az e téren — az oktatás terén — megvalósuló *önkormányzatban* látjuk, ami a vajdasági magyarság önkormányzati rendszerének a szerves részét képezné. Ez lehetővé tenné számunkra, hogy kialakítsuk a nekünk legjobban megfelelő iskolahálózatot, oktatásszervezési formákat, és fontos szerephez jussunk az oktatás tartalmának meghatározásában minden szinten. Különösen vonatkozik ez (utóbbi) azokra a tantárgyi anyagokra, amelyek döntő jelentőségűek nemzeti azonosságtudatunk kialakításában és fejlesztésében.

Ezektől a céloktól és törekvésektől vezéreltetve, a számunkra legmegfelelőbb megoldásnak *egy magyar tannyelvű egyetem létesítését tartjuk Szabadkán.* A központi helyet ezen az egyetemen a magyar tannyelvű *pedagógusképzés* foglalná el: kezdve az óvónőképzéstől, a tanító- és tanárképzésen keresztül egészen a tudósképzésig, a tudományos fokozatok megszerzéséig.

A tanárképzést *kétszakosítvá* kell tenni, és ezáltal jóvátenni azt a melléfogást, amit a hetvenes évek közepén (amikor áttértünk az egyetemi szintű tanárképzésre, megszüntetve a tanárképző főiskolákat) az egyszakos tanárképzés bevezetésével elkövettek. Ennek különösen káros következményeit most érezzük igazán (főleg a kisebb falusi iskolákban jelent komoly problémát az egyszakos tanárok foglalkoztatása).

A tanárképzéshez párosulna aztán a közgazdászok, építészmérnökök és általában a műszaki intelligencia képzése, különös figyelemmel a mezőgazdasági szakemberképzésre. Mindehhez, természetesen, a tudományos kutatómunka megszervezése is kapcsolódna.

Az egyetemekről szóló törvény lehetővé teszi, hogy más országok (így az anyaország) egyes egyetemeivel közösen alakítsanak egyetemi karokat. Ezt a lehetőséget is fontolóra kell venni, mint ahogy középfokon a magán- és egyházi iskolák létesítése is számításba jön.

Főiskolai szinten lehetőséget látunk egy önálló magyar műszaki (gépészeti-elektrotechnikai), valamint egy egészségügyi (vezető nővéreket, ápolónőket képző) főiskola létesítésére.

Ezek az elgondolások, tervek részletes kidolgozásra szorulnak. Megvalósításukhoz mindenekelőtt személyi feltételeket, a magyar nyelvet tökéletesen beszélő és ezt vállaló oktatói kádert, és tárgyi feltételeket kell biztosítani. Ez utóbbiakhoz tartozik a *diákotthonok építése,* egy *segélyezési és ösztöndíjazási rendszer kiépítése, a tankönyvellátás megszervezése, a tanfelszerelés biztosítása,* ami együttvéve igen komoly anyagi befektetéseket igényel.

Jelenleg nem rendelkezünk megfelelő számú magyar oktatói káderrel. Ezért haladéktalanul kellene hozzálátni (részben ez már folyamatban van) a tehetséges fiatal káderek legmagasabb szintű továbbképzéséhez. Az első időszakban ezt a hiányt pótolni lehetne anyaországi egyetemi és főiskolai oktatókkal.

Rengeteg a tennivaló, komoly elhatározásokra, tudományosan megalapozott fejlesztési stratégiára és megfontolt, kitartó cselekvésre, harcra van szükség.

Saját érdekeinket védve és fennmaradásunkért, itt maradásunkért küzdve az eddiginél szorosabban kell együttműködnünk az oktatásirányítás szerveivel és a velünk itt együtt élő népekkel.

HÉTFALUSI CSÁNGÓK

Legelőször 1818-ban használták hivatalosan a csángó kifejezést, a csíkszentmiklósi anyakönyvben egy gyímesi házaspár neve mellé írták a csángó szót. A forrásokból az a következtetés vonható le, hogy a csángó nevet, ami bújdosást, csángálást, azaz tömbből való kiválást jelent, a csíkiak a szülőföldjüket elhagyni kényszerülő székelyeknek adták.

Kevesen tudják, hogy a Kárpátokon túli: gyimesi, moldvai, bukovinai csángó magyarok mellett a Székelyföld és a Kárpát-kanyar között elterülő, elsősorban szászok lakta Barcaság hét településén is éltek, élnek csángó magyarok. Ők a hétfalusi csángók, a barcaságiak, Brassó környékiek. Egyik képviselőjükkel, az örökmozgó dr. MAGDÓ JÁNOS orvossal, RMDSZ-vezetővel mérlegeltük a múltat és a jelent:

— Hogyan került székely közösség a Barcaságba, mi a története a hátfalusiaknak?

— Annakidején a XI. században az Árpád-házi uralkodók a határok védelmére besenyőket helyeztek erre a vidékre. Ezt bizonyítják Barca, Törcs, Brassó, Tatrang szavaink, folyóvíz-megnevezéseink. Valószínűleg a besenyő határőrség számbelileg nem volt elegendő, ezért a későbbi századok során székelyeket telepítettek ide a mai Háromszék területéről. Tehát mi, csángók besenyő-székely eredetűeknek valljuk magunkat.

A tömösi, ósánci, törcsvári szorosok védelmére iderendelt őseink családjaikkal együtt letelepedtek, és hét falut hoztak létre. Brassótól távolodó sorrendben: Bácsfalu, Türkös, Csernátfalu, Hosszúfalu (évtizedekkel ezelőtt Szecselevárossá olvadtak össze, de a helybeliek Négyfalunak nevezik a városkát — szerk. megj.), valamint Tatrang, Zajzon és Pürkerec. Előbbiről Jókai tesz említést a „Jövő század regényében", utóbbiról pedig Sütő András a „Rigó és apostol"-ban.

Őseink elsősorban földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkoztak, majd a későbbi századokban fuvarozással és kereskedelemmel is.

— Mi jellemző a hétfalusiak életmódjára, népszokásaira? Miben másak a Kárpát-kanyarban élő csángók?

— Népi kultúrájuk sajátos elemeket tartalmaz. Az úgynevezett borisza tánc például teljesen egyedi, keletről hozott férfi tánc, amelyet téli időszakban járnak karácsonytól egészen aprószentekig.

Szótteseink, varrottasaink is sajátosak, keletiek, besenyő eredetűek. Akárcsak az egykor népviseletként hordott, ma már ritkaságszámba menő hámos rokolyák. Fehéret viseltek a fiatalok, feketét az idősebbek.

A fentiek nemcsak besenyő eredetünket bizonyítják, hanem azt is, hogy ide települő székely őseink megtartották ezt a kultúrát, és saját elemekkel gazdagították. Sőt, a szász környezet is hatást gyakorolt, így a mai népviselet számos szász motívumot tartalmaz.

— Az évszázadok során kicsiny szigetet képezett a hét csángó magyar falu a környező szász tömbben. Milyenek az együttélés jelenlegi esélyei — immár a többségi románsággal?

— Mi természetesnek vesszük az együttélést, hiszen hosszúra nyúlnak a gyökerei. És azt is el kell mondanom, hogy az egyszerű emberek körében a tisztelet és a megbecsülés, nem a nacionalista uszítás jellemző. A hatalom eszközként használja fel a fajgyűlöletet — saját céljai elérésére.

Tény az is, hogy az elmúlt esztendőkben egyre nehezebbé vált a megmaradásunk: gyarapodtak a betelepítések, az elvándorlások, iskolákat zárt be a hatalom, miközben létszámunk, arányunk rohamosan csökkent. Ezért a négy évvel ezelőtti változás új esélyt, lehetőséget nyújt közösségünknek az önmegtartásra.

— Nos, hogyan szerveződtek újra az elmúlt években, és milyen tevékenységet folytatnak?

— Az 1977-ben elvett középiskolát mindjárt visszakaptuk, és beindítottuk a magyar osztályokat. Létrehoztuk a Barcasági Csángó Alapítványt, amely ösztöndíjakat biztosít néhány moldvai csángó gyerek itt-tanulására és felvállalta az egyik elemi iskola tatarozását.

Megemlékeztünk Zajzoni Rab Istvánról, aki a mi számunkra jelentős múlt századi költő, ennek a vidéknek a legkiemelkedőbb egyénisége. Egyébként róla neveztük el a középiskolánkat.

Saját, kórust, fúvószenekart, tánccsoportot hoztunk létre, és több esetben meghívást kaptunk a környékre, illetve Magyarországra is. Egyébként Kisújszállás a testvérvárosunk, nagyon sokat segítettek, és eredményes a kapcsolatunk Budapest XVII. kerületével is, gyerekek csereüdültetését szerveztük meg.

— A városiasítást, azaz Szecseleváros létrehozása, valamint az ipari nagyváros, Brassó közvetlen közelsége bizonyára igencsak veszélyeztetik identitásuk megőrzését, megmaradásukat...

— Valóban, az urbanizáció minden negatív terhét érezzük a saját bőrünkön. Szokásaink elmaradoznak: Négyfaluban nem hordanak

(Folytatás a 9. oldalon)

Kötőjel szeretnék lenni ...

Lichtfuss Tibor professzort Innsbruckban a művészet iránt érdeklődők jól ismerik. A Népfőiskola, a katolikus Bildungswerk és más intézmények keretén belül tartott lenyűgöző és élvezetes művészettörténeti előadásai a legjobban látogatott rendezvények közé tartoznak évtizedek óta. De nemcsak előadásai, hanem Franciaországba, Olaszországba, Magyarországra vezetett kitűnően, szemléletesen összeállított kulturális útjai is a legszínvonalasabbak, legkeresettebbek.

Minket magyarokat külön szálak is fűznek hozzá. Hosszú ideig állandó vendége volt a Szent-János-templombeli magyar miséknek, ahol különösen szép énekével szolgálta a magyar egyházközösséget.

Élete szimbolikus értékű is, hisz három közép-európai nép: a magyar, a német és a román sorsközösségét tükrözi, — és ami a legértékesebb — ezt a kapcsolatot tudatosan vállalta és valósította meg környezetében, emberi kapcsolataiban is. Élete Bánátból indult, onnan került a háború végén Tirolba.

1921-ben születtem Aradon. Mikor szüleim megismerkedtek, házasságot kötöttek, még Magyarország volt; én már Romániában születtem. Ezt az osztrákoknak megmagyarázni nagyon nehéz, én úgy szoktam mondani, hasonló, mikor Bozenben osztrák állampolgárok házasodtak, és a gyerekeik már olasz állampolgárokként jöttek a világra. Úgy jártam én is. Az édesapám német volt, bánáti német, az édesanyám Gyuláról származott, teljesen magyarnak érezte magát, bár az édesapja román származású, a gyulai ortodox egyházközségnek vezető személyisége volt. Mi ötéves koromig Aradon éltünk, akkor apám lekivánkozott Dél-Bánátba, Oravicabányára. Ez a kis városka 120 km-re Temesvár alatt fekszik, ott nőttem azután föl, ott töltöttem az ifjúságomat.

Az anyanyelvem magyar és német, más szóval anyámmal és apámmal magyarul beszéltünk, magyar volt a család nyelve. De nálunk élt a német nagymama, és attól tanultam meg németül. Az esti imádságokat, a köszönéseket, mind a két nyelven kellett, hogy végezzem minden nap. Erre mind a ketten, a nagyanyám és az anyám is kötelezett. Az óvodában tanultam meg románul. Az apám román óvodába adott, hogy tanuljam meg az ország nyelvét. Különben a Bánátban nagyon erős volt a románság már azelőtt is.

Német elemi iskolába jártam, mert magyar Oravicán nem volt. A középiskola román volt, mert az volt az egyetlen gimnázium a városban. Én Temesvárra akartam menni, ott volt német gimnázium is, de az édesapám a román gimnázium mellett döntött. Apám anyámmal együtt gondoskodott arról, hogy én a magyar és a német irodalmat, művészetet otthon megtanuljam. Főleg apámnak köszönhetem az irodalom szeretetét, aki ügyvéd ember volt és irogatott is, többek között a kolozsvári magyar „Pásztortűzbe".

Ily módon háromnyelvűen nőttem fel. A gimnáziumban a tanáraim vegyes nyelvűek voltak. Románok, akik mind, vagy a legnagyobb részük még a régi időből származott, és Pesten, Kolozsvárott tanultak. Akadtak magyarok is, Tarnai, Deák nevűek; a német tanárom magyar volt, a latin tanárom szintén. Itt-ott előfordult, hogy valaki soviniszta volt, az ilyen rendszerint valahonnan máshonnan jött.

Kívánságom szerint teológiát végeztem volna, de közbejött a háború. Nem kell külön hangsúlyoznom, hogy a nemzeti-szocialista nézetek nem nagyon boldogítottak, és azok közé tartoztam, akik nem mentek önként a német hadseregbe, sem a Waffen-SS-be. Ezért bizonyos körök haragudtak is rám. Amikor közeledett a front, nekünk menekülnünk kellett. Hogyan mondjam? Félig mentünk, félig húztak. Nekem már meg volt az orosz megszálló csapatok által kiállított behívóm, hogy munkába kell mennem Oroszországba, mert nem az számított, hogy volt-e valaki katona vagy sem, hanem az, hogy mi áll a román bizonyítványban. Ott az állt, hogy nemzetisége román, etnikai származása német. Ez számított. Vártam, nem kellett bevonulnom, hanem jöttek a németek még egyszer, és akkor elmenekült a község háromnegyed része. Mi is eljöttünk. Gyulára igyekeztünk, de nem jutottunk el a nagynénémhez, mert Gyula már orosz kézen volt akkoriban. Továbbhoztak bennünket, először Nyugat-Magyarországon voltunk Nagykapornokon. Amikor oda is elértek az oroszok, tovább menekültünk és Stájerországba kerültünk. Az oda bevonuló oroszok elől egy ottani pap tanácsára Tirolba jöttünk.

Életében ezzel új fejezet kezdődött. Tirol lett hazája és munkásságának színhelye. Hogyan alakult további életútja? Miért nem tudta a teológiai pályát folytatni?

Örültem, hogy Tirolba kerültem, mert a népszokások, az ünnepek, az étkezés, minden olyan, mint nálunk Oravicabányán, ahol a német népcsoport Tirolból származott. A teológiából nem lett semmi. Bár itt folytattam még az utolsó évet az egyetemen, de az akkori püspök, (Paulus Rusch) nem tudott átvenni, nem volt rá lehetősége, mert az összes papíromat, a születési bizonyítványtól kezdve mindent, zároltak a temesvári teológián. Ezzel akartak bennünket tartani, mivel féltették a teológusokat, hogy valahogy feladják a pályát. Soha többet az életben nem kaptam vissza őket. A legkülönbözőbb módon szereztem osztrák papírokat. Így más megélhetés után kellett néznem. Az anyám mindig velem volt és érte is felelősnek éreztem magam. Akkoriban egy ideig ő volt az egyetlen, akivel magyarul tudtam beszélni. Ő nagyon szerette a magyar irodalmat és sok szép verset is tudott kívülről. Ez nagyon jó volt, mert akkoriban semmiféle könyv nem volt kapható.

Mivel osztrák részről nem kaptam állást, először a francia megszálló csapatok alkalmaztak. Innen nemsokára az akkori francia főnököm átprotezsált az újonnan megnyílt francia kultúrintézetbe, amely a mai napig fennáll. Itt maradtam negyven évig és lehetőségem volt felemelkedni egészen a főtitkári tisztségig, amelyet pedig kötelezően francia egyetemi tanárnak kellene betölteni.

Az egyetemen nem járt művészettörténet szakra, teológiát végzett. Mégis mint „művészettörténész" „lopta be magát" az innsbruckiak szívébe. Rendkívül színes, egyéni látásmódjával emberek ezreit sikerült közelhoznia a képzőművészeti alkotásokhoz.

A művészettörténethez a teológián keresztül kerültem. Dante szavaival a művészet az Isten unokája. Azért, mert az Istennek van egy lánya — és az a vallás. És a vallásnak a szolgálóleánya a művészet, „ars ancilla religionis". Én elkezdtem foglalkozni azzal. Például jöttek hozzám különböző egyházi körökből és kértek, meséljek az ikonokról. Mivel román ortodox környezetből jöttem, voltak ismereteim róluk. Aztán francia kulturális kérdésekkel is jöttek. Franciaországról például a hivatásom által nagyon sok diapozitívum állt rendelkezésemre és kezdtem beszélni erről, arról. Eleinte egy kicsit rendszertelenül, később szisztematikusan előadásokat készítettem elő.

Magam is emlékszem jó néhány előadásra, amikor professzor úr francia vagy osztrák témájú előadásokba kimondottan magyar tárgyú dolgokat illesztett. Előadásaiban megszoktuk, hogy minden alkalommal felvázolta az adott kor politikai és kulturális hátterét; ily módon meggyőző erővel tudta bizonyítani, hogy az európai nemzetek kultúrája nem képezett soha egymással szembenálló szigeteket. Ami számunkra viszont a leglényegesebb; akkor is fáradhatatlanul hirdette, hogy Közép-Európa országai is elválaszthatatlanul az európai kultúrkörhöz tartoznak, amikor ezeket a vasfüggöny választotta el Nyugat-Európától.

Vannak magyar tárgyú előadásaim is, pl. a Dunakanyar, amiről az osztrákoknak beszélni lehet. Ettől függetlenül kezdtem besinkófálni a francia előadásokba magyar tárgyakat. Egy példa: az ember beszél a burgundiai román művészetről. Azonnal csináltam egy tízperces kitérőt Gerbert von Aurillac-ról, aki a cluny reformok idején élt és később mint II. Szilveszter pápa szent Istvánnak a koronát küldte. Itt anélkül, hogy észrevették volna, elkezdtem II. Szilveszterről beszélni, majd szent Istvánról; mutattam a magyar koronát elölről, hátulról. Így belevittem egy kis magyar történelmet az előadásba. Vagy pl. a bécsi Szent István székesegyház kapcsán is kitértem Mátyás királyra. Szent István ereklye is van Bécsben, azt is mutatom. Ki tudja ezt? Sokan még magyarok sem ismerik. Ilyen formában lehetett magyar témákat beilleszteni. Emlékszem egy idős magyar úrra, aki hozzám jött és azt mondta nekem: „Uram, maga nem magyar tárgyú előadásokban többet tesz a magyarságért, mint sokan, akik itt magyar tárgyú előadásokat tartanak". Később kértek már külön magyar vonatkozású előadásokat is, amelyek nagyon egyszerűek voltak. Múzeumokról, vagy a magyar nyomokról Rómában. Nekem ezek sok örömet szereztek és nagyon hálás vagyok érte, mert ilyen formában mindig az anyám van előttem és az apám.

Ehhez az összetett, nagy összefüggésekben való gondolkodásmódhoz széles körű nyelvismeretei adták meg az alapot. Sokszor vallotta és hangoztatta ezt is: más népeket csak akkor és úgy tudunk megérteni, gondolkodásukba, kultúrájukba beleérezni magunkat, ha beszéljük nyelvüket. Ez abban a törekvésben is segíthet bennünket, hogy Közép-Európában végre békében élhessünk egymással és egymás mellett.

Nem felejthetem el, hogy a román gimnáziumban a francia nyelvet olyan szinten tanulhattam, hogy Ausztriában a kezdettől fogva a francia állam kulturális intézetében dolgozhattam.

A tanárnőm a gimnáziumban román volt, folyékonyan beszélt németül. Egyik nap, mikor meglátogattam, mutatott egy kitüntetést, és kérdezte, ismerem-e. Természetesen ismertem, a vaskorona. Ezt Ferenc József tűzte az apám mellére, mondta. Kérem, én ilyen társadalomból jöttem, nálunk gyűlölet nem létezett. Ha a Bánátba leutazom, és elmegyek a templomba, három nyelven énekelek. Annak ellenére, hogy Oravicabányán már nagyon kevés magyar van, én akkor is magyarul énekelek a kóruson. Azok a románok és németek, akik a templomban ülnek, érezzék, hogy a magyar nyelv lényegesen hozzátartozik ehhez a templomhoz. A németek alapították a templomot a magyarokkal együtt.

Ez a látásmód nem akadályozza meg azért abban, hogy ne látná a súlyos bajokat és főleg azok okait. Elvárásaink és a valóság között bizony elég gyakran mély szakadék húzódik.

A románoknak leginkább azt hányom a szemükre, hogy nem tanulnak meg magyarul vagy németül, nem tanulják meg a kisebbség nyelvét. Ők otthon vannak, nincs szükségük a kisebbségek nyelvére. Ugyanakkor velük akarnak kapcsolatba kerülni. Romániában azok a románok, akik csak egy kicsit is tudnak magyarul, képesek megérteni a másik lelkületét, érzelmi kapcsolatot tudnak teremteni. A németekkel szemben ugyanaz a helyzet. De a legnagyobb részük erre nem képes. Én az életben senki mástól sem félek úgy, mint az egynyelvű emberektől, akik elkezdenek politikai véleményt nyilvánítani. Azokat, akik csak egy nyelvet tudnak, ki kellene zárni mindenféle politikából. Az olyan ember nem tudja magát beleérezni a másik népbe.

A magyaroktól elvárnám, hogy beszéljenek a jó dolgokról is. Többet kellene tudni azokról a románokról és magyarokról, akik kereséket a kapcsolatot a másikkal. Dsida Jenőt említeném, aki Mihai Eminescut fordította magyarra. A románok közül Octavian Gogát, aki politikus volt még a Monarchia idején és egyike a legnagyobb román íróknak; ő fordította Madách Tragédiáját románra. Aztán Octavian Josifot, aki Petőfi verseit fordította, vagy Juliu Maniu, aki mint politikus tárgyalt a magyarokkal Budapesten, és akinek Tisza István gratulált a kifogástalan magyar beszédéhez. Az ilyen emberek tudnak tárgyalni is egymással.

Ha látjuk a jót a másikban, abból kinőhet egy kicsi virág, amiből lehet kettő és később egy egész virágoskert is. Isten megadta nekem azt a kegyelmet, hogy mindenből csak a szépet lássam. Tudom, hogy rózsaszín szemüvegem van, tudom, hogy mindig csak a szépet látom, sőt, mindig csak a szépet keresem. Én kisemberként közelebb hozni egymáshoz szerettem volna az embereket. Mindenkivel kapcsolatba kerülni, zsidóval, protestánssal: így ismerjük meg egymást, egyének és népek. Az írásban a kötőjel kis jel csupán, de nagyon fontos. Az én kis körömben néhány száz embert ismerek közelebbről, néhány ezer, akiket távolabbról, — ilyen kötőjelnek tekintem magam.

*

Lichtfuss Tibor professzor a Tiroli Püspökség ez évi kitüntetettjei között van: Számtalan előadásban vitte közelebb az embereket a széphez és jóhoz, és a művészeten keresztül a valláshoz is.

Az interjút készítette: VÖRÖS GIZELLA

ADALÉKOK AZ AUSZTRIAI BEVÁNDORLÁSHO

(Folytatás a 3. oldalról)

Az Egyesült Nemzetek Szervezete Genfben 1951 júliusában tanácskozást tartott, amelyen záróokmányként egy menekülttörvényt dolgoztak ki és írtak alá. Ausztria 1951-ben ugyan aláírta ezt az úgynevezett Genfi Konvenciót, de csak a menekültek ellátására vonatkozó fenntartásokkal — Ausztria nem akarta egyedül magára vállalni az ország területén élő menekültek terhét — és a törvény csak négy év múlva, 1955-ben lépett életbe az országban.

1952-ben Ausztria belépett az Európai Kivándorlás Átmeneti Bizottságába, későbbi nevén Organisation Intergovernmental Comitee for European Migration (OICEM). 1952-ben átvette az osztrák állam az IRO-táborokban maradtakat és garantálta nekik az osztrák állampolgárokkal való egyenjogúságot. Az 1950-ben alapított Association for the Study of the World Refugee Problem (AWR) 1953-tól Ausztriában is működött. A szervezet feladata a menekültekkel kapcsolatos problémák tudományos tanulmányozása volt. Ez a menekültkutatás összehangolását, az idevonatkozó irodalom gyűjtését, irányvonalak és problémamegoldások kidolgozását és információk kicserélését jelentette.

A menekültek ügye Ausztria számára 1945 és 1955 között erejét meghaladó probléma volt, amelyet Ausztria nemzetközi szervezetek vezetése alatt és segítségével igyekezett megoldani. Ennek megfelelően az ország törvényeit a nemzetközi szabványokhoz igazította. 1954-ben lépett életbe a "külföldieket ellenőrző rendőrségi törvény", mely az 1938-as, hasonló rendeltetésű törvény helyébe lépett. 1954-ig az érvényes osztrák törvények nem tettek különbséget idegenek és menekültek között. Az ebből származó jogbizonytalanság gyakran teremtett zavaros helyzetet, ugyanis a megszálló hatóságok — bár ők különbséget tettek a két fogalom között — az osztrákokra hagyták a törvények végrehajtását, igaz, fenntartották a beavatkozás jogát.

A második világháború végi menekültözönt 1955-ig sikerült ellenőrzés alá vonni. 1956-tól új helyzet állt elő. Az 1956 novemberétől 1957 márciusáig tartó magyar menekültáradatról "új menekült"-eknek nevezték az újonnan érkezőket, hogy fogalmilag is elhatárolják őket a régi menekültektől. Az új helyzeten az osztrák állam az éppen hatályba lépett Genfi Konvenció és az éppen dúló hidegháború szellemében próbált úrrá lenni.

Az ötvenes évek törvényei a nyolcvanas évek végéig alkalmasaknak bizonyultak, csupán néhányszor szorultak kiegészítésre. Így született meg az 1968-as törvény a "menekültek tartózkodási jogá"-ról. Ez a törvény tulajdonképpen a Genfi Konvenciót egészítette ki, ugyanis az 1951-es törvény nem tartalmazott a törvény alkalmazására vonatkozóan végrehajtási utasításokat. Az új törvény szerint minden menekültről külön közigazgatási eljárásban kellett eldönteni, hogy politikai menekültként elismerhető-e valaki, ami azt is jelentette, hogy most már fennállt a döntés elleni fellebbezés lehetősége.

A Kelet-Európában bekövetkezett változásokkal új helyzet állt elő, amelyhez igazítani kellett a törvényeket is. Először a régi törvényeket változtatták meg. Az 1990. évi 190-es szövetségi törvénnyel egyszerre változott meg az 1954-es "külföl lenőrző törvény" és az 1968-as a "menek tózkodási jogá"-ra vonatkozó törvény. Átm toztatások után a jogászok átfogó törvény kidolgozásába kezdtek, amely az 1991-es ségi gondozási törvény"-nyel, az 1992-es dékjogi törvény"-nyel és az 1993-as "tart törvény"-nyel három szakaszban lépett él új menedékjogi törvény egyrészt az arra jo menedékjogát, a menedékjogot kérők adását és a menekültnek elismert személy társadalomba való integrálását írja elő, n azonban lehetőséget biztosít a hivatalnok számba jövő menekülteknek a menedékjo rásból való kizárására, illetve az eljárás oly nyú meggyorsítására, amely minden alap kizár. Az új "tartózkodási törvény" korláto 1994. június 30-ig kiadható munkavállalási e lyek számát is.

A menedékjogi eljárás elvégzésére, illetve ügyminisztériumban az aktuális problémák dásának a kidolgozására új hivatalok alaku Menedékjogi Tanács és a Szövetségi Menek Hivatal. Az új törvények végrehajtását részbe tén más intézmények végzik. Az új "tartóz törvény" végrehajtásáért nem a rendőrség, egy külön erre a célra alakított hivatal, Bécs magisztrátus 62-es osztálya az illetékes. Eze egy újonnan létesült hivatal is működik az nek ügyeinek új módszerekkel való kezelésé osztrák külügyminisztériumban dolgozik munka- és vándorlási attasé, akik Budapester gában és Varsóban a vándorlási mozgásokat ják. A budapesti osztrák nagykövetség az vények értelmében csak annak a dolgozni külföldinek állít ki vízumot, aki útlevéllel, mun lalási engedéllyel és lakóhelye színvonalának felelő lakás bérleti szerződésével rende Olyan személyeket, akik Ausztriába szere költözni, de akiket a hivatal nem javasol, engednek be az országba, illetve ha mint mégis beutaznak, nem tartózkodhatnak ho ideig legálisan az ország területén.

Mivel a második világháború után alig v lehetőség, hogy valaki Magyarországot mu lalás vagy másik lakóhely keresése céljá hagyja, csak menekültként lehetett lete Ausztriában. 1989, a magyar határok meg óta megváltozott a helyzet. Mivel Magya demokratikus országnak számít, Ausztriában kültként nem ismernek el magyar állampol Mivel a szabad utazásnak már nem állnak tárok az útjában, többé-kevésbé legális mu vándorlás indult meg. Magyarok a jobb ker hetőségek miatt megpróbálnak Ausztriában találni; ide-oda ingáznak, vagy itt élő ismer laknak. Ennek megfelelően változott a bevá célja, illetve a bevándorlás gazdasági, tár és pszichológiai következménye. Ma ma lampolgárok csak rövid időre jönnek Aus hogy aztán ha elég pénzt kerestek, ezt M országon tudják hasznosan befektetni.

(Fenti írás egy a Bécs városa kulturális osztálya mogatott tanulmány része és az 1993. december 3 potokat türközi.)

SZÉKELY SZABÓ ZOLTÁN

A KONTINUITÁS SZAGA

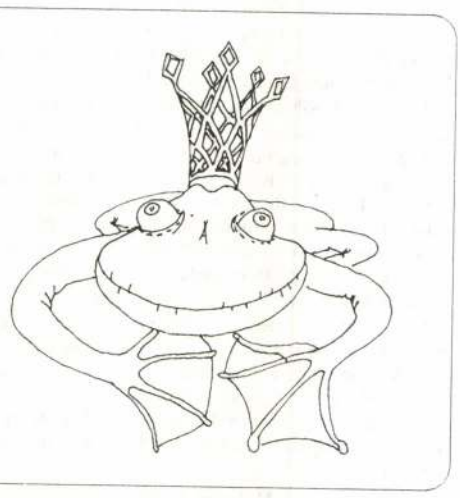

Már a levegőben érződött, hogy itt kemény munkálatok folynak. A parlament ablakai az izzasztó kánikula ellenére is csukva voltak. Egyfolytában. Ülésszagról ülésszagra.

A testes honatya még egy kipillantással ellenőrizte, hogy az univerzum nemzetiszínű: ragyog a piros háztetők fölött a sárga nap a kék égen. Majd a látványtól felfrissülve, mikrofon és gátlás nélkül megvédte veszélyeztetett nemzetét:

Európa Ház, drága testvéreim?

Európa Tanács, drága testvéreim?

Kirángatni szeretett népünket megszokott, természetes illatából? Számára szokatlan, elviselhetetlen bűzbe ültetni? Az én dák orrom nem csal, drága testvéreim. Mert miről is van szó tulajdonképpen?

A nagyokos Nyugat ismét ellovagolta magát. Addig hajszolta a profitot, addig spekulált újabb és újabb öncélú találmányokon, mígnem végképp ellepte a műillat: a kapitalista bűz. A szónak fogpaszta szaga van, a lábnak szappan, a nőnek parfüm... Most aztán kétségbeesetten tanakodnak a nagymenők, miként lehetne a csizma ismét tehén-, a hús vágóhíd, a benzin meg kátrányillatú.

Hát csak törjék a fejüket a gondterhelt urak, szívjanak közben Marlborót és izzadjanak Desodort, ha már így elvetették a sulykot. Mert elvetették alaposan. És még ők vágnak fel, ők néznek le minket, mondván, kiskoriak vagyunk mi még mellettük. Miként képletesen bölcsködé egyikük: ők már jócskán benne járnak a meglett medvekorban, mi még csupán a bocs-korban.

Csakhogy! Csakhogy a mi orrunkat nem facsarja hitvány nejlonbűz. Nálunk mindennek eredeti illata van. Már a határunknak is. Nyugaton futhatsz egyik országból a másikba, mindenütt ugyanolyan büdös spray-vel szenynyezett a levegő. Észre sem veszed, hol vagy, h vámnál nem lassítasz, hogy jól megnézhesd a fe A mi határunkon viszont ámulhatsz-bámulha időd ráhangolódni mioritikus illatkertünkre.

Ne szaglásszunk hát, drága testvéreim, megaláz országok után, maradjunk csak büszkén a saját m illatunkban. Maradjunk itthon, hol minden oly andalító, puha, hogy az ember elheverésznе évszá Csak a munka ne volna olyan átkozottul büdös, mert azt is Európából lopták be, Nyugat akart meg vele. Akárcsak a kisebbségi jogok meséjével. Kérde után, drága testvéreim: Mit nekünk Európa Ház? künk Európa Tanács? Éljen az Illatkert! Éljen a m pás, gazdag illatkertünk! Melynek bősége köztudott hetetlen. Bizonyságul ragadjunk ki néhány beszédes

Modják: A pénznek nincs szaga. Így igaz: a p nincs. A lejnek viszont van. Mert mi fogdossuk, magunknak nyomjuk, nem finnyás külföldieknek. tartása is: nem ingadozik naponta ide-oda, mint je len dollár a nyugati börzén. Büszke tvben zuhan lef

Városainknak természetesen olyan az illatuk, a gyár vagy üzem tartozik hozzájuk. Sőt! A marosvás vegyipari kombinátban gyártott trágya mű, de a h megülő szag eredeti.

Miként a parlamentet is rusztikus idill illata le Kötelességtudó vehemens parasztok gondoskodnak ság kenyeréről: csépelik a szót. A termés bőségesek valaha, nem sújtotta nemzeti katasztrófa: sem a sem Iliescu.

A demokráciának egyszerre két illata is van. Az rot kellemesen átjárja, megkönnyítvén a léleg Amelyik szaglószervet viszont később ütötték bele a dák kultúrába, azt csípi, marja — könnyeket fakas dást okozhat.

És ezzel már el is jutottunk, drága testvéreim, csak fontos illatforráshoz: a történelemhez és a b hoz.

A bozgorok szaga penetráns sztyeppei barbár már lélegzethet sem lehet jutni tőlük. Ideje hát v tisztogatni a szent haza levegőjét. Etnikailag.

Drága testvéreim, kezdetben vala, ugyebár a lenség:

Virágok, fák nem porzódtak —
nem tudták egymást elcsábítani...
Kutyák, macskák nem párzottak —
nem tudták egymást körbeszaglászni...
De akkor jött az Ősi Múlt! Mely illatot lehelt
fűbe-fába,
kutyába-macskába —
és megszületett a KONTINUITÁS! Mely megd nül áll e hősi térségben, szálmagában, és bódító deti illatkavalkádot: dák kunyhót, római sis pásztorsubáét.

Lichtig Elek, szobrász

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy **Lichtig Elek** szobrász rövid szenvedés után október 22-én New Yorkban elhunyt. Gyászolják felesége Ilma, leánya Adrienne, unokája Caroline és testvérei Ella és Zsuzsi.

— : Halálozás

23

Nénszabadság, Bp. 1979. nov. 25.

Lichtig Sándor

mintárás

1883

Érmisk 1930. 85. l.

Kővágó György:

Egész alak, állva s j
rancsnoki botot tart s balját
forgó díszíti; haja, szemöldöke
muntéje, melyet vállaira vetetten
rú topánja sárga. Derekát zs
tőjé ékkövekkel van kirakva.
innen lovas csatával. A képr

GEORGIUS DE KŐVÁGÓ = O
IMPETRATIS TANDEM O
NOVI UTI ORSUS PRÆD
CASTRI STRIGONIENSIS O
AMPLISSIMIS A REGE SIGI
REMUNERATUS JURE GLA

Olajfestés, vászonra
Lanfranconi gy

Lichtl

(festö?)

mükereskedö

l. Pesten

Kazinczy lev

XXII. k 424. l.

Temető, veszeczi bronkon VII. 164.

Lichtig Elek

Lichtig Elek szobrász, staff- és fényépítőműterme, VII. Aréna-út 80. 420-216
Lakása, V. Harmincad-u. 3. 382-434

Bptávb 1940 szept.

Kiadóhivatal

Lichtig Elek

Szerepelt a párisi Grand Palais tavaszi tárlatán.

P. H. 1933. V. 7.

Lichtmann Béni

grafikusnak,
állítólag „Petőfi kortársának" egy művét
ajánlották vételre
1939 juniusában a
Fővárosi Képtárnak.
Kopp Jenő tőlem kért
véla felvilágosítást,
amit nem tudtam
megadni.

Lichtmann Győző

a Nemzeti Szinház elbeszérésének eszmei pályázatán III-díjat nyert

Építészet és Iparművészet
1912. 11. sz. 4. l.

GIUSEPPE FIOCCO: Mantegna. Milano, Ho
8°. 231 l., 200 tábla.

A kitűnő olasz műtörténész és művészeti ír
egyetem tanára Veronesenek és a XVIII. száza
festészetnek monografusa legújabb művében
cento egyik vezető mesterét, Mantegnát ismerte
a páduai művész életét és munkásságát tárgyaló ga
lomból is kiemelkedik. Tudományos módszeress
beosztás, művészi átérzés és művészi tolmácsolás
Fejezetenként külön-külön tárgyalja Mantegna mur
egyes korszakait, bemutatja rajzait, s méltatja a m
ismeretlen szobrászi és építészi tevékenységét. So
az általános érdeklődésű, igazi reneszánsz ember, a
Mantegna képe elevenedik meg, a tudós hajlamú,
kutató művész alakja. A mester stílusát, festői
Fiocco eleven éleslátással, meggyőző erővel jellemz

Lichtmann Győző

építész

róla

Építő Ipar.

1913. 300, 310. l. 311. l.

(A budapesti városháza elhelyezésével kapcsolatos városrészek rendezésének tervpályázata.)

107. kép. *Pierfrancesco Florentino: Madonna Jézussal.*

Pesellino miniatore. Dedalo, XII., 1932., 88. l. (Képe 88. l.) — Berti Toesca 950—952. l. (Pesellino.) — Delogu 184. l. (Képe 172. l.) (Pesellino.) — Leopold—Lippay 55. l.

PETRUCCIOLI, COLA (orvietói festő, XIV. század második fele)

Háromkirályok. Madonna trónon

Fa, tempera, 34×44 cm.

A kölni Ramboux és az Ipolyi gyüjteményből.

Hátoldalt márványutánzatú festésben: Giovanni da Melano (sic!) — Ramboux 107. szám. (Giovanni da Melano.)

PIEMONTI ISKOLA, XV. század

Hármas kép. Balról *Sienai Szent Bernardin*, középen *Madonna Jézussal*, jobbról *Remete Szent Antal*

Fa, tempera, 48×83 cm.

A Bertinelli-gyüjteményből.

—ó: Az esztergomi Herczegprimási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Maszlaghy II., 50. szám.

PIERFRANCESCO FIORENTINO (firenzei festő, XV. század második fele)

Lichtmann Győr.

épitém

Tér és Forma

1935. 18. l. (3. r.)

Tabán és Budapest
fürdő-aros c. könyvé-
vel kapcsolatban
nyilatkozik.
Ezt a könyvét a Tér és
Forma kiváltja. 1934.
erőp. dec. számában

278. Miseracha, 1450 kolem.

Lichtmann Grózó

l

A Pesti Városháza

1935. 11-12. sz.

11. l.

saséggal

Követel

Nap	Kamatszám	Összeg
		693247221 —
		10449 —
		270.000 —
		69605221 —

sz. ny. 1923. VI. 30,000. Hegg. — 7380, sz. Franklin-Társulat

Lichtmann Grózó

nekesfor. főmérnök

l.

A Pesti Városháza

1934. 12. 4. 24. l.

REICH MIKLÓS

VILLAMOSSÁGI CIKKEK RAKTÁRA ÉS MŰSZAKI IRODÁJA

LAGER ELECTROTECHNISCHER ARTIKEL UND TECHNISCHES BUREAU

GIRÓSZÁMLA: A M. K. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRNÁL 39927. ÉS A MAGYAR LESZÁMITOLÓ- ÉS PÉNZVÁLTÓBANK BERLINI-TÉRI FIÓKJÁNÁL.

GIRO-KONTO BEI DER KÖN. UNG. POSTSPARKASSA NR. 39927 UND BEI DER FILIALE BERLINI-TÉR DER UNG. ESCOMPTE UND WECHSELBANK.

TELEFON INTERURBAN AUT. 144-72, 272-67.

Nagyságos Ért

T. dr Szentiványi

Van szerencsém értesiteni, hogy az a

elismertem.

megterheltem.

1935. III. évf. 11-12. f

A Várkert és Várbazár Ybl eredeti terve szerint

Sétacsarnok a Várbazár helyén

A Várbazárt minden pestbudai benszülött ismeri látásból. Kevesebben tudják, hogy értelmetlennek látszó nevét honnan kapta.

Mikor Ybl Miklós, aki a mai Budapest legnagyobb építő tehetsége volt, 1879-ben megtervezte a Várkert szabályozását, az építészeti feladat, amelyet meg kellett oldania, az volt, hogy az addig természet adta minőségében hagyott hegyoldalt beleillessze a város képébe. Feladatát akkora művészettel oldotta meg, amely párját ritkítja. Menedékes ösvényekkel, lépcsőkkel azt a látszati hatást tudta kelteni, mintha nem is hegyoldallal állna szemben a néző, hanem építménnyel. S hogy az optikai csalódás teljes legyen, a hegy tövébe hosszan elnyuló épületet tervezett. Ezt az épületet nevezte el ő maga bazárnak.

Lichtmann Győző ny. városi főmérnöknek támadt az az érdekes ötlete, hogy a Várbazárt különb módon kellene értékesíteni. Ötletét részletes tervezetté dolgozta ki és vetített képes nyilvános előadáson ismertette elgondolását. Napilapjaink beszámoltak előadásáról. A beszámolók szükszavu fogalmazásában egy és más eltorzult. Ez a magyarázata annak, hogy sokan gyanakvással és nyugtalan érzéssel fogadták Lichtmann főmérnök tervét. Attól tartottak, hogy ismét egy megszentelt műemlékünkhöz nyul valaki profán kézzel.

Elolvastuk Lichtmann főmérnök előadásának szövegét, megnéztük hozzá készített rajzait és meggyőződtünk róla, hogy a profanizálás veszedelme egyáltalán nem fenvegeti általa Ybl mester remekművét. Ellenkezőleg, annak egészét is, részeit is a legnagyobb tiszteletben tartja és ami változtatást tervez raita, mind gyakorlati természetü változtatás, olyan, amely az épitmény belsejére szoritkozik és kivülről láthatatlan.

De beszélienek magukért képeink. Első képünk a Várhegy oldalát a Várbazár két sorával és a közükbe iktatott föliáróval ábrázolja. A homlokzatot orthogonális beállitásban. A tervrajz Ybl Miklósnak kezemüve. Második képünk ugyanezt a homlokzati rajzot reprodukálja, de már azokkal a változtatásokkal, amelyeket Lichtmann Győző tervezett belé.

Lichtmann főmérnöknek ez az elgondolása: a tervezett fürdőváros számára eddig nem találtak olyan helyet, ahol az ivókura folytatásához szükséges feltételek megvolnának. Az a tér, amelyen a Rudas-fürdő három gyógyforrásának vizét mérik, tulontul szük. Tágitására a helyi körülmények miatt gondolni sem lehet. Ahhoz, hogy az ivókura az évnek minden szakában folytatható legyen, nélkülözhetetlen a födött sétahely. Olyan jelenleg nincsen a források közelében és a jövőben sem lesz, mert nincs hová épiteni. A Tabán területén talán lehetne számára helyet találni, de ott költséges épitkezésre lenne szükség. A Várbazár épitménye kész megoldásként kinálkozik az ivó- és sétacsarnok céljára.

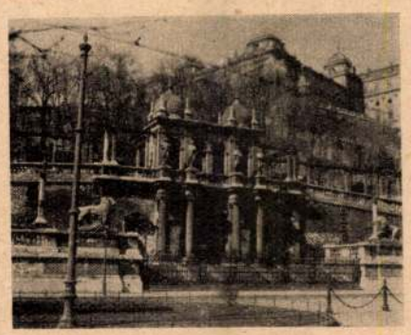

A Várkert diszbejárója

Lichtmann Győző terve szerint a műtermek kikerülnének az épületből és a jelenlegi mütermi helyiségeket egymástól elkülönitő válaszfalakat lebontanák. Ezzel a Várbazár egyetlen födött helyiséggé alakulna. A mai helyzet az, hogy a Várbazár két 74—74 méter hosszu traktusra oszlik. Ezekben vannak a bolthelyiségek, vagyis a mütermek. A két traktus között vonul egy szélesebb harmadik rész: a Várkert parádés följárója, a rácsos kaput őrző két kőoroszlánnal, a háttérben pedig a két kupolás diszépitménnyel. Ennek a középső résznek 99 méter a hossza. Lichtmann főmérnök terve, amint azt a 2-ik ábra mutatja, a mütermek lebontásával kapott födött folyosót a hegyoldalra vivő lejtős feljáró alatt folytatja. A lejtőt alája épitett bolthajtások tartják. Lichtmann kinyitja a sima téglafalat és ugyanolyan boltivekkel tagolja meg, mint a bazáréi. Ez bizonyos mértékig hozzátétel volna Ybl eredeti alkotásához. De ha a kegyelet nevében ellenzésre találna ez a megoldás, a két bazári traktust összekötő folyosó a menedékes kerti ut alatt is megépithető felülvilágitással. Akármelyik megoldás 247 méter hosszu födött és zárt, télen fütheto sétacsarnokot jelentene az ivókurázók számára.

A Várbazár északi része

Ami pedig a Várbazártól a Dunáig terjedő utrészt illeti, Lichtmann terve a dunaparti villamost megszüntetné, mint szerinte amugyis fölöslegest és autobusszal könnyen pótolhatót. Az autobusz azután az alsó rakparton közlekednék. Gyep- és virágágyak foglalnák el az uttest helyét. Az ivókutakat földalatti vezetékekben a Várkert kétemeletes pavillonjába vezetné, s akkor a közönség télidőben, vagy esőben nem lenne kénytelen, mint ma, a szabadban dideregni és ázni az Attiláról és Juventusról elnevezett két forrás előtt. Annak, hogy a források vize nehány száz méternyire elvezettessék, Lichtmann szerint semmi műszaki akadálya sincsen. Példaként hivatkozik az Artézi-fürdőre, amelynek forrása az Andrássy-ut végén van.

Természetesen felvetődik a költség kérdése. Lichtmann igen megnyugtató választ ad reá. Számitása szerint az egész átalakitás mindenestől (és ebben a »mindenestől«-ben benne foglaltatik a Várbazár tatarozásának 140—290.000 pengőre rugó költsége, az átalakitások 180.000 pengős és a forrásvíz csövekben való elvezetésének 55.000, továbbá a sétacsarnok központi fütőberendezésének és villanyvilágitásának összesen 85.000 pengős költsége) *660.000 pengőbe kerülne.* Mindenesetre jóval kevesebbe, mint amennyit akkor kellene áldozni ha a sétacsarnokot kevésbbé megfelelő helyen mint uj épitményt állitanák lábra.

Az elmondottak könnyebb elképzelése végett bemutatjuk a Várbazár és Várkert mai állapotáról felvett távlati képeket.

Elek Artur

A Várkert és Várbazár a tervezett átalakitással

Bucsu az 1935-ik közönséges esztendőtől

A naptár szerint közönséges év volt 1935. A városházi naptár azonban nem respektálja a Gergely-féle kalendáriumot és kivételes, „szanálási" évnek mondja az elmult évet, amely most elmegy, itthágy bennünket. Igen, ez volt a szanálás esztendeje, amire bizonyitékok is vannak: nagyon sokszor beszéltek és irtak a szanálásról az elmult évben. Beszéltek mellette, és még inkább ellene, a belügyminiszter sürgette, a főváros pedig kijelentette, hogy fölösleges, nincs rá szükség. Dióhéjba foglalva ez az esztendő szanálási története.

De egyébként sem volt közönséges év 1935. Ujjáalakult és teljesen megváltozott a törvényhatóság képe az elmult év alatt: eltünt az Egységes Községi Párt, amely 15 éven át kormányozta jól-rosszul a budapesti városházát és helyébe a Nemzeti Egység Pártja került, uj emberekkel, uj elgondolásokkal és uj jelszavakkal. A várospolitikának ez a nagy eseménye nem bontakozott még ki teljesen a maga kihatásaiban, de annyi máris megállapitható, hogy a közeli jövőben még nagy meglepetések várhatók vele kapcsolatban és hogy *nem egyszerü személyi változásokról van csupán szó, hanem átalak l lassankint a főváros politikai képe is.* Nem baj: ameddig *Sipőcz* Jenő, *Szendy* Károly, *Liber* Endre és *Lamotte* Károly áll a pesti városháza élén, addig változhatnak pártok, jöhetnek és mehetnek emberek, Budapest népe nyugodtan és bizakodva tekint a főváros munkájára, amely öntudatos, stabil, termékeny és hasznos.

Ami a szanálást illeti, igazuk van azoknak, akik azt vallják, hogy a fővárost nem kell különösen szanálni, mert hiszen a szanálás évek hosszu sora óta állandóan folyik. Amióta *Sipőcz* Jenő — még polgármester korában — első izben zárolta tiz százalékkal a kiadásokat, azóta állandóan szanálunk.

Mert mi is az, amit szanálásnak nevezünk. Semmi egyéb, mint amit a régi kabaré-dal igy fejezett ki: „egy lyukkal beljebb a nadrágszijat . . ." Ez történik évek óta. Minden esztendőben egy lyukkal beljebb huzta *Sipőcz* polgármester a főváros nadrágszijját, amig végül odáig jutottunk, hogy nem volt már több lyuk: bicskával kellett furni egyet a szijon. *Ezt, ezt a lyukfurást, ezt nevezik most szanálásnak.*

Amikor igy az év végén mérleget készit a városházi krónikás és visszatekint az esztendő eseményeire, elsősorban azt nézi: fejlődtünk és haladtunk-e abban az irányban, amely Budapest nagy céljai felé vezet? Mert ma már van határozott iránya, fejlődési programja a magyar fővárosnak, tudjuk, hogy mit akarunk. A nagy városoknak az érvényesülésért való harcában megvan a külön fegyverünk, külön hangunk és külön kitüzésünk. *Hangsulyozottan magyarok akarunk lenni.* Észrevehetően mások, mint a többi körülöttünk lévő népek városai. Magyarok, az élet és kultura minden megnyilvánulásában, amellett pedig európaiak, akik nem kullognak valahol hátul a népek nagy szellemi versenyében, hanem a bennünk élő ösztönös egyéniség kifejtésével mutatjuk meg, mit ér és mit jelent ez a külön magyar szin a nagyvilágnak.

Talán nem esünk az elfogultság és öntetszelgés hibájába, ha azt mondjuk, hogy ezen a téren mutatkozik némi haladás. Nem sok, de mégis előbbrejutottunk valamivel a felismerés utján. Budapest külseje — nem szólva a fenséges dunaparti panorámáról — épp olyan, mint a német városoké, a lokális timbre-t csupán az a balkáni mellékiz adja meg, amely a város belterületén lévő pályaudvarok környékét jellemzi, továbbá az a barbár épitkezési mód, amely hangosan kiált csákány után egyes városrészekben. De 1935-ben már sokszor hallottuk (még pedig illetékesektől és arra hivatottaktól is), hogy a város külső képében is ki kell fejeződnie külön egyéni karakterünknek, nem szabad, hogy a magyar főváros továbbra is csak keletre tolt függvénye legyen a német kultur.ának. Budapest felépitői német származásu polgármesterek és németagyu épitészek voltak. Ebből elég volt, sőt nagyon is sok: jöjjön most már az uj generáció, amely független az uniformizáló, mindent elszürkitő német hatástól és felépiti majd a magyar Budapestet. Abban, hogy ezen a téren 1935-ben tettünk néhány lépést előre, a főváros vezetőségén és a városfejlesztő bizottság elnökén, Harrer Ferencen kivül része van *Rakovszky* Ivánnak, a Közmunkatanács volt elnökének is, akinek finom esztétikai érzékét és valóban kitünő szándékait elhallgatni nagy hálátlanság lenne.

A másik nagy lépés, amelyet Budapest céljai felé tettünk: haladás a fürdőváros felé. *Szendy* Károly polgármester örök érdeme lesz, hogy 1935-ben megteremtette a tabáni parkot. Elbüvölően szép lesz ez a tündérkert a város kellős közepén. Beleillik abba a koncepcióba, hogy Budapest külön egyéniségét felszinre kell hozni: a Naphegy és Gellérthegy lankáin elterülő park, amelyben gyógyitó erejü csodaforrások fakadnak, páratlan lesz az egész világon. Szörnyüséges csak elgondolni is, milyen helyrehozhatatlan bün lett volna, ha a Tabán helyén az a borzalmas városrész épül fel — amelynek képét itt, A Pesti Városháza hasábjain közöljük —, amelyet Wargha-féle terv néven ismerünk. A világháboru egyetlen pozitiv haszna az a negativum, hogy ezt a városrendezési tervet átadhatjuk az örök enyészetnek, mert az idő nem volt alkalmas annak megvalósitására.

Történt sok egyéb is a fürdőváros gondolatának megvalósitására, de ezek csak részletek a Tabán rendezéséhez képest. 1935-höz konkrét eredmények füződnek ezen a téren, pozitivumok, amelyek mind *Szendy* polgármester energiájának és reális alkotóerejének diadalát hirdetik.

★

Ne nézzük most a kép árnyoldalait. A borzalmas szociális problémákat, a statisztika megdöbbentő adatait, amelyek a közjótékonysági ügyosztály felől döbbentenek ránk, ne tekintsük a főváros társadalmának ezer sötét baját, az ifjuság és az ellátatlan szegénység vérző problémáit. Csüggesztő ez a kép, már pedig nem akarunk csüggedni az uj esztendő küszöbén. Hinni akarunk, bízni, küzdeni. Akarunk. Hiszünk Budapest ragyogó jövőjében és ezt a hitünket egyetlen pillanatra se szabad kockáztatnunk. Budapest meg fog küzdeni ezekkel a bajokkal, mint ahogy a fiatal *Toldi* Miklós megvívta győzedelmes harcát a rátámadó farkasokkal.

A francia épitőművészet legszebb remekeit, a Loire-menti kastélyok csodálatos tömegét egy régi hit (vagy babona?) szülte. Ez a hit, vagy babona — nehéz megállapitani a pontos határvonalat a kettő közt — azt tartotta, hogy a család addig ragyog régi fényében, amig épitkezik. Épiteni kell, mert elsorvad a nemesi család, ha nem épitkezik. És épitettek. Az egyik generáció felépitette a kastélyt, a másik bővitette, a harmadik toldalékkal látta el, a negyedik uj szárnyat épitett hozzá és igy ment ez évszázadokon keresztül. Igy épültek ezek a csodálatos müremekek. Hogy a francia nemesi családok felvirultak-e az épitkezés nyomán, nem tudjuk. De: hogy a francia épitőművészet felvirult és megteremtette a maga klasszikus stilusainak egész sorát, azt tudjuk. Ezt pedig ennek a családi hagyománynak — hitnek vagy babonának — köszönheti a kultura. A Loire két partja ma a világ leggyönyörübb épitészeti muzeuma, a francia épitőstilusok kevert, bizarr, de bámulatosan nemes gyüjteménye.

Budapest épit. És ameddig épit, addig él, fejlődik, virul. Épit, a legnehezebb viszonyok közt is épit, mert ez az élet, a fejlődés, a jövő. Épitsen és épitsen, alkosson, hogy világ csodája legyen, mindig csak előre tekintsen, hogy megmaradjon a *család:* a magyarság, a külön magyar lélek és kultura, amely van olyan csoda, mint a világ bármely ragyogó csodája. Amig Budapest épit, van munka, hit és jövő.

A jövőnek ezzel a hitével bucsuzunk 1935-től és lépünk át 1936-ba.

Lippay Gyula dr.

44. sz. „Budapest“ jeligéjű pályaterv.

16. SZ. A. MELLÉKLET.

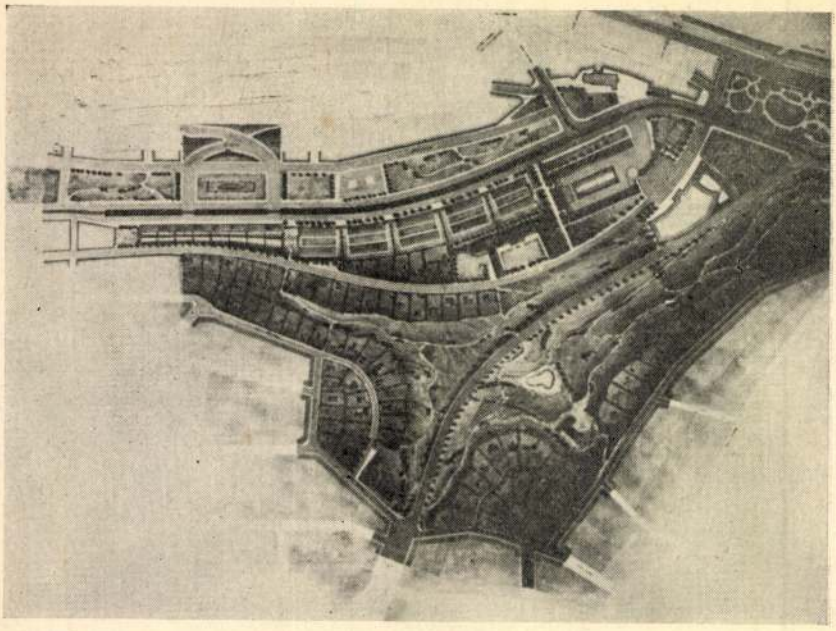

27. sz. „Tabula Rasa" jeligéjű pályaterv.

17. SZ. A. MELLÉKLET.

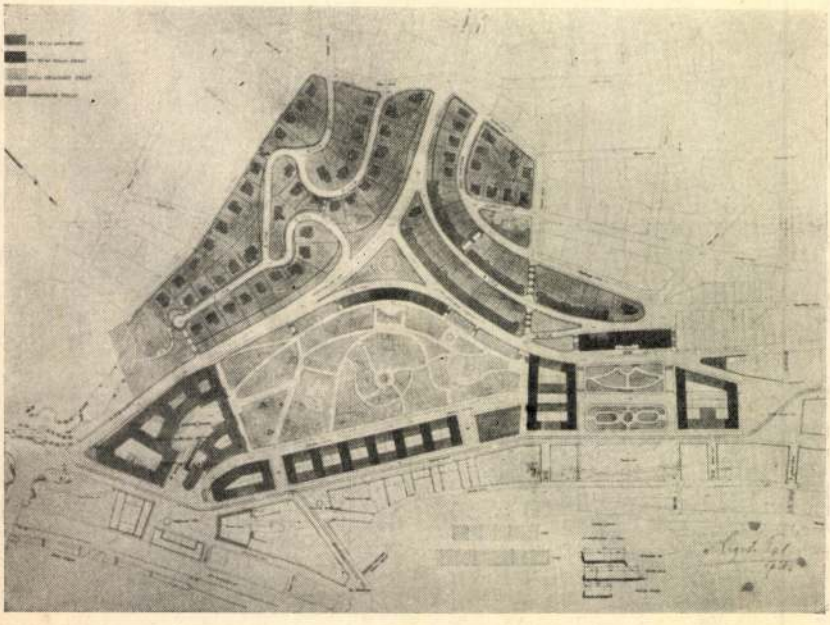

52. sz. „Virágos Katlan" jeligéjű pályaterv.

kezett pályatervek; cca 2 hét és a Műegyetem Díszterme állott rendelkezésemre.

A legvégére kellett hagynom a *44. számú „Budapest" jeligéjü* — 18. sz. a. mellékelt — saját pályatervem ismertetését.

A 44. számú „Budapest" jeligéjű pályatervem ismertetése.

A pályatervek fölött döntő bíráló bizottság a tervemről a következő véleményt mondta szóról-szóra idézve: *„A tervezet beépitési rendszere, utvezetése, térképezése, terület felhasználása és városrendezésben az elemi ismereteknek oly mérvü hiányát tünteti fel, hogy a tervezet részletesebb birálatától el kell tekinteni."*

Én azonban egyáltalán nem vettem komolyan, — de nem is szégyeltem — ezen lesujtó bírálatot és még a pályaterveknek a Műegyetem dísztermében való kiállításának első napján *nagy betükkel ráírtam a teljes nevemet a pályatervemre.* Mert a tabáni tervpályázat lezajlása és az összes beérkezett pályatervek gondos és lelkiismeretes áttanulmányozása után, *ma már sokkal erősebb az a meggyőződésem és hitem abban, hogy csak az én pályázati szabályozási tervem elgondolásai, megoldásai és kiviteli tervezései alapján lehet felépíteni a Tabánt,* akár mint fürdővárost, akár mint lakóvárosrészt. Csak az én pályatervem alapján lehet *„megfogni" a tabáni kérdést* és véglegesen elintézni közmegelégedésre.

Ezen állításom megtételére feljogosít engem az a sokévi lelkiismeretes és becsületes munkásság, amelyet éppen a Tabán-kérdés megoldása körül még a háború előtt fejtettem ki és az a 18. sz. a. mellékelt, egy teljesen egységes megoldási programmot adó szabályozási tervem, amelyről a fentidézett lesújtó bírálatot kaptam. Továbbá még feljogosít engem ezen állításom megtételére az a nagy irányváltozás is, amely végbement *a tabáni kérdés eddigi elgondolásaitól és eddigi megoldásaitól* egy teljesen eltérő irányba, *nagy közeledést mutatva az én pályatervem elgondolásaihoz és megoldásaihoz!* Ennek igazolásául itt csak a következő példákra mutatok rá és pedig: a nagy koncepciójú *„Fürdővárosi központ"* és ennek *„geometriai tengelye"* kihangsúlyozásának az elejtése; a sétautak gondolatának az elfogadása, stb.

Tervemet a következőkben ismertetem:

Mielőtt hozzáfogtam tervem elkészítéséhez, elsősorban megállapítottam azokat a szempontokat, irányelveket és lehetőségeket, melyek a tabáni kérdésnél és a tabáni feladatnál felmerültek és amelyeket követnem és betartanom kellett. Ezeket még külön is ismertetem ezen tanulmányom Tabán-ról szóló fejezetében.

A tervem elkészítésénél szigoruan alkalmazkodtam a pályázati programm feltételeihez, de ettől független is tervem-

ben mindent meghagytam. A Tabán kérdésével és a Tabán földrajzi terepszint alakulatával már évekkel ezelőtt való alapos és részletes foglalkozásom, valamint ezeknek a tanulmányozása után megállapítottam azt és arra az eredményre jutottam, *hogy a Tabán részére majdnem teljesen azonos szabályozási tervet lehet készíteni, akár lebontunk, akár meghagyunk mindent.* Vagyis, *majdnem teljesen egyformán lehet felhasználni a Tabánt úgy fürdőváros, mint lakónegyed részére, ha benne mindent lebontunk, vagy ha mindent meghagyunk. A meglévő megkötöttségek nincsenek útjában sem egy megfelelő jó szabályozási terv elkészítésének, sem a Tabán különféle célra való felhasználásának.*

Ezen *itt röviden ismertetett alapelveken felépült szabályozási tervem teljes egészében, minden változtatás nélkül és igen kevés költséggel azonnal meg is valósítható.*

Tervemben érintetlenül, a mai állapotában és a mai helyén megmarad az elemi iskola, a polgári-iskola, a Szerb-templom, a róm. kath. templom, a Görög-utca 1. számú ház, a Bethlen-udvar. Akár egyelőre, akár végleg, vagy tetszés szerinti időig megmaradhat a Döbrentei-tér 4, 5, 6. számu ház a Közmunkatanács épületével. A Rác-Szent-Imre-fürdő azonnal vagy bármely tetszés szerinti időben újból felépíthető. Megmarad a mai állapotában, — a mai vonalában, a mai magasságban — a megépített új tranzverzális út, megmarad a szépen és szakszerűen és nagy költséggel beboltozott ördögárok. *Megmarad a villamos vasut az Attila-körúton és az új budai köruton nem vezetek villamos vasutat.*

Igyekeztem *a lehető legkevesebb,* csak a minden körülmények között feltétlenül szükséges *földmozgást* és ezzel kapcsolatos *támfalépitményeket létesiteni, hogy ne csufitsam el ilyen módon az új Tabán kialakuló városképét sem esztétikailag, sem épitészetileg: ne csufitsam el a majd természetszerüleg önmagától kialakuló, tehát az igazi szép városképet.* Minthogy pedig a Tabán földrajzi terepszint alakulata valójában elég egyszerű, szabályozási vonalaimmal mindenütt pontosan tudtam alkalmazkodni a mai terepszint magasságaihoz. A tervem szerint vezetett Krisztina-körút—Alagut—Hegyalja-út—Citadella útvonalnak az új tranzverzális úthoz való csatlakozásnál feltétlenül szükséges *pár méteres feltöltésen, illetve támfalon kívül, a tervemben nincs egyetlen egy más, számbajöhető vagy csak megemlítésre is méltó földmozgás, illetve támfalépítmény sem.*

Tervemben nem váltakoznak a földfeltöltések, a földbevágások, illetve a támfalépitmények az épületekkel sűrű egymásutánban, mint a többi tervnél, majdnem mindnél; tehát *azok nem fogják elcsúfitani az új Tabán kialakuló városképét.*

Az egyes épitési telkek alakulatai és magassági viszonyai olyanok, hogy azok könnyen és szépen épithetők be; a telkek teljesen simulnak a mai terepszinhez és legfeljebb csak a szo-

kásos területegyengetést kívánják meg. Tervemben tehát úgy építem be az egész Tabánt, ahogy *az a mai természetes alakulatában megvan és ahogy az ma látható a helyszinen. Az egész új úthálózat vezetése is csak a feltétlen szükséges lejtszint kiegyenlítő és trassirozó földmunkát kívánja meg és ezért a megépítésük és a közművekkel való ellátásuk a legegyszerűbb és a legolcsóbb!*

Én a szerintem már szépen, jól és szakszerüen megépitett *új tranzverzális utat érintetlenül hagyom meg a mai útvonalában és magasságában.* Ez az útvonal, a mai 5.8%-os emelkedésével és mai szélességében teljesen megfelelő főforgalmi útvonal; *ennek bármilyen megbolygatása, bármiféle módon való megváltoztatása véleményem szerint felesleges és szükségtelen, hiba és bűn volna.*

Az Attila-körutat meghagyom a mai állapotában a villamos vasuttal, mert ezt tartom az egyedüli helyes és jó megoldásnak. Az Attila-körutat a Bethlen-udvar miatt ma már nem lehet kiszélesíteni. Az olyan módon való kiszélesítés pedig, amely árkádot csinál a Bethlen-udvar földszintjéből, szerintem erőszakolt, hibás és nem esztetikus megoldás, amelyről már nyilatkoztam más terveknél. Az Attila-körút villamos vasútjának az új budai körútra való áthelyezésére vonatkozólag ismételve megjegyzem azt, hogy kötött vezetésű közúti villamos vasutat nem építenek ma már, mert még a meglévőket is megszüntetik fokozatosan. *Az új budai körúton csak autóbusz és ehhez hasonló jármű közlekedés lehet.* Elgondolásom szerint, *az új budai körút az Attila-körúttal együtt fogja lebonyolítani a budai belső körúti főforgalmat.* Ehelyütt megjegyzem azt, hogy ezen elgondolást és megoldást is már magáévá tette az azóta nyilvánosságra került *„1934. júliusi"* ügyosztályi hivatalos terv is.

Meghagyom a Szebeny Antal-teret is körülbelül a mai állapotában és jellegében és itt helyezem el a vásárcsarnokot, mint szerintem a legmegfelelőbb helyre, amely elég közel fekszik a Dunához is, úgy hogy ezzel *össze lehet majd kötni egy alaguttal.*

25 méter szélesre tervezem az *új budai körutat,* amelyet a Szent János-térből kiindulva körülbelül párhuzamosan vezetek az Attila-körúttal és a polgári iskola és a Rác-Szent-Imre-fürdő előtt haladva csak a végső, a jövőbeli kialakulásában csatlakoztatom a tranzverzális út torkolatával egyesülve a Döbrentei-térbe, illetve az Erzsébet-hídhoz. Az új budai körútnak *egyelőre csak a Rác-Szent-Imre-fürdőig terjedő szakaszait nyitom meg és a Hadnagy-utca ma meglévő és 23 méter széles alsó szakaszán át, a Közmunkatanács épülete és a Szerb-templom között torkoltatom a Döbrentei-térbe.* Az új budai körut végső szakasza pedig csak akkor volna megnyitandó, amikor a Döbrentei-téri házak a Közmunkatanács épületével együtt lebontásra kerülnének. *Azonban végleg is megmaradhat*

a 25 méter széles új budai körútnak a 23 méter széles Hadnagy-utca, Közmunkatanács épülete és a Szerb-templom közötti szakaszán való betorkolása a Döbrentei-térbe. Mert véleményem szerint úgy *forgalmi, mint városépítési szempontból teljesen kifogástalan, jó és megfelelő ez a megoldás és betorkolás,* amelynek igen nagy előnye az is, hogy *teljesen alkalmazkodik a mai adott helyzethez, tehát igen kevésbe, majdnem semmi költségbe kerül. Ezen megoldás mellett a Rác-Szent-Imre-fürdő* azonnal vagy tetszés szerinti bármely más időben újra fel is építhető és *teljesen függetlenül a Tabán többi részének a szabályozásától, bármikor beilleszthető* a Tabán völgyében felépítendő *fürdőváros célját szolgáló különféle intézmények épületeinek sorába!*

Az érintetlenül meghagyott *Polgári-iskolával szemben tervezem az új elöljárósági épületet.* Minthogy *a polgári iskola a mai állapotában és a mai helyén véleményem és tervem szerint úgy városépítési, mint építészeti szempontból teljesen jól és szépen beilleszthető az új budai körút vonalába és útszintjébejébe, tehát teljesen felesleges az iskola átépitése és erre áldozni egyetlen fillért is kár volna.* A tervem szerinti kiképzés mellett a polgári iskolának homlokzata enyhe hegyes szög alatt hajlik az új budai-körút általam tervezett útvonalához; a hajlást ellensúlyozandó, vele szemben — az új budai körút másik oldalát az utvonalba épitett elöljárósági épülettel zárom le. Ugy gondolom, hogy ezen megoldással egy nyugodt, kisebb térhatású alakulatot nyerünk, amelynél a valóságban alig lesz észrevehető az, hogy a Polgári-iskola homlokzata az új budai körut vonalával nem párhuzamos, de ezen hajlás különben is teljesen lényegtelen városépitési szempontokat tekintve.

Az új budai körút útvonalának magasságaival a ma meglévő magasságokhoz teljesen alkalmazkodtam, úgyhogy *az új budai körút útszintjének magassági pontjai majdnem teljesen megegyeznek az Árok-utca, a Palota-tér, a polgári iskola, a Rác-Szent-Imre-fürdő, a Hadnagy-utca legalsó szakasza, a Görög-templom és a Döbrentei-tér, illetve az Erzsébet-híd felé eső úttestszakasz magassági pontjaival;* ezektől semmit sem, vagy csak teljesen lényegtelenül térnek el. Tehát majdnem teljesen a ma meglevő utak és *a beboltozott ördögárok vonalának nyomdokain vezetem az új budai belső körutat, igen közel,* cca 32—40 méterre *az Attila-körút mai vonalához.* Ezáltal egyrészt *igen kevésbe fog kerülni az új budai körút megépítése,* másrészt pedig *a Tabán belsejéből, a Tabán völgyéből csak a lehető legkevesebb területet veszek el.* Ez azért is fontos, mert *a Tabánnak amugy is igen kis területű belső részéből,* majdnem minden terv, szerintem teljesen feleslegesen vesz el sok területet az új budai körút kiépítésével; és így *még csökkenti a Tabán amugy is igen kis területét,* ahelyett, hogy azt növelné. *Minthogy az új budai körút elsőrangú fontosságú főforgalmi útvonal lesz, amely a budai belső körúti forgalmat bonyolítja*

majd le, feltétlenül szükségesnek tartom, hogy a Tabán belsejétől minél távolabb, tehát az Attila-köruthoz minél közelebb vezessük. Mert csak ilyen módon tudjuk a legnagyobb terjedelműnek megtartani a Tabán forgalommentes, csendes és nyugodt belső területét.

Az új budai körút vonalában és magasságában (körülbelül az Árok-utca mai helye) *zárom le a Palota-teret egy nagyobb szabású középülettel és ezen középület mögött vezetem a Krisztinakörút—Alagut—Hegyalja-út—Citadella másodrendű fontosságú forgalmi útvonalat.*

Ehelyütt részletesen kell kitérnem az oly sokat vitatott és általam már más terveknél is tárgyalt *Palota-tér lezárásának a kérdésére.*

Megállapításaim és ezek alapján leszűrt véleményem szerint a Palota-teret az új budai körut vonalában és utszintjében célszerű lezárni és *nem egy jóval hátrább fekvő,* cca 8—10 méter magasságú *támfalas magaslaton.* Mint már más helyen ismertettem, nem látom valószínűnek azt, hogy adni tudnánk valamilyen megfelelő és kihangsulyozott, a rendes városképből kiemelt ellensulyt, egy *ellenépülettömeget, egy „ellenvárosképet"* a Királyi várpalota nagy és magas támfalon épült impozáns épülettömegeinek. Mert a királyi várpalota mellett minden ellensulyi alapon kiemelt és kiképezett terv és megoldás vagy épitkezés, véleményem szerint igen szegényesnek és vérszegénynek fog hatni.

Mert hiszen *a Palota-térnek egy oldalát sem határolja a Királyi vár gyönyörű épületcsoportja vagy akár ennek csak egy része is. Mert a Palota-térnek a keleti oldalát a Királyi palotának csak az elég magas támfalépítménye határolja* — kulisszaszerűen, mig *a Királyi Vár épülettömege a magasban, a támfalépitmény és a Palota-tér fölött van.* Hogyan lenne lehetséges tehát itt *kihangsúlyozni, kiemelni egy úgynevezett „ellensúlyi városképet"* a Királyi Vár magas és hatalmas támfalépítményére emelt és a Palota-tér fölött a magasban levő *impozáns épület-tömegeivel szemben?* Ezért nem látom indokoltnak mást csinálni *a Palota-térnek a Királyi Várral szemben levő oldalával, mint nyitva hagyni, illetve a távolsággal zárni le,* szép kilátással a Naphegy oldalára. Vagy pedig csak *egyszerüen, minden kiemelés és hangsúly nélkül zárjuk le a Palota-teret mai magasságában, — mindenféle tekintet nélkül* a Királyi Várnak valóságban *a Palota-tér fölött magasan fekvő épülettömegeire.*

Minthogy pedig a Palota-tér mai terepszintmagassága körülbelül megegyezik az épitendő új budai körút útvonalának a magasságával, *természetszerűleg és önként adódik tehát az a megoldás, mely szerint a Palota-teret az új budai körút útvonalában és útszintjében célszerű lezárni.*

A megépített új tranzverzális utat teljesen meghagyom a mai állapotában, szélességében és 5.8%-os emelkedésében. Ez

az utvonal elég jól és megfelelően, könnyü és jó vontatási lehetőséggel van megépítve; és ezenkívül még beláthatatlan ideig biztosítja a Belváros—Erzsébet-híd—Citadella—Hegyalja-utca és folytatása főforgalmának megfelelő lebonyolítását.

A Krisztina-körút—Alagut—Hegyalja-út Citadella másodrendű forgalom levezetésére a Szent János-térből kiindulva, a Szent János-utca mai torkolatának felhasználásával vezetek útvonalat. Ezen útvonalat *a mai terepalakulathoz szorosan simulva vezetem és a mai új lépcső helyén* (a 40.00 méteres magassági ponton) *csatlakoztatom az új tranzverzális úthoz. Ezen tervem szerint vezetett útvonal* 5.2—3.5—5.2—1.2%-os *emelkedésű szakaszokkal rendelkezik és kiépítéséhez csak az új tranzverzális uthoz való csatlakozásnál szükséges cca 2—3 méter magas töltés,* egyébként mint már jeleztem, a talajhoz simul.

A Gellérthegy-utca vonalát a mai útszintjével képezem ki, tehát indokolatlanul nem sűlyesztem le 4—6 és több méterekkel, amint azt annyi pályaterv megteszi és a teljesen felesleges *lesűlyesztés nélkül csatlakoztatom a Krisztina-körút—Alagut—Hegyalja-út—Citadella-forgalmi útvonalhoz,* amelyet a Palota-teret lezáró épület mögött vezetek el. *Tervemben tehát a Palota-térnek nincsen más támfalas kiképzése* illetve oldala, mint egyedül csak a meglevő Királyi Vár támfalépítménye, minden megmarad a mai és természetes adottságában és alakulatában, amely egyszerüségével és minden erőszakoltságtól mentes könnyed megoldásával *meggyőződésem és elképzelésem szerint a legszebb városképet fogja adni.*

A tervem szerinti három útvonal által, az új tranzverzális út, az új budai körút és a Krisztina-körút—Alagut—Hegyalja-út—Citadella útvonal által határolt terület, *az úgynevezett igazi tabáni háromszög.* Ennek a háromszögnek a sarka, illetve a csúcsa (körülbelül a mai lépcső helye) tulajdonképen egy nagy mélyedés, egy gödör, *egy több méter mélységű alakulat, amelybe nem lehet építkezni,* legfeljebb, ha feltöltjük az egészet. *Ez a hely, ez a rézsűszerű mélység predesztinálva van egy speciális kiképzésű park céljára.*

Ebbe a rézsűsarokba, *a tabáni háromszög csúcsába torkol be a Hadnagy-utca legfelső szakasza is, amelyet betölteni és eltüntetni nemcsak költséges, de szerintem indokolatlan és felesleges is, mert ezen a szakaszon át kapunk közvetlen összeköttetést a Tabán völgye és a Hegyalja-utca—Citadella között.* Teljesen indokolatlan tehát megszüntetni ezen összeköttetést, különösen akkor, ha már megvan és amelyet véleményem szerint talán még létesiteni is kellene, ha nem lenne meg. *Ezen összekötő utvonalat, tehát a Hadnagy-utca ezen felső szakaszát áthidalom* (a mai lépcső helyén) *és ezen a hidon át, ill. ezzel a hiddal csatlakoztatom az uj tranzverzális uthoz a Krisztina-körút—Citadella vonalat. Ezen elgondolás és megoldás helyességéről azonnal meggyőződést szerezhet mindenki,*

aki a helyszinre sétál és az új tranzverzális útra felvezető *új lépcső helyén tekinti meg a mai állapotokat.* További meggyőződést lehet szerezni arról is, hogy *a Hadnagy-utca felső, az új tranzverzális út közvetlen közelébe fekvő szakaszát megszüntetni teljesen indokolatlan, szükségtelen.*

De mindezeken felül még egy szép és eredeti, teljesen *természetes módon és a meglevő adottságokból önként adódott igazi művészi városképet is kapunk!* Erről meg is lehet győződni, mert ha *a Czakó-utca, a Sánc-utca és a Hegyelja-utca keresztezésének a helyére állunk és onnan a Tabán völgye felé nézünk,* akkor elénk fog tárulni a következő szép városkép. Előttünk fekszik két lejtős utvonal; az egyik az Erzsébet-hid felé vezető kisebb (5.8%-os) lejtésű új tranzverzális út, a másik útvonal pedig a Tabán belsejébe, a Tabán völgyébe vezető nagyobb (cca 10%-os) lejtésű Hadnagy-utca felső szakasza. *Ezen erősebben lejtő és a Tabán völgybe vezető útvonal a völgyben át van hidalva egy harmadik úttal,* az új tranzverzális útba csatlakozó Krisztina-körút—Citadella másodrendű forgalmi útvonallal. Ezek, illetve az ilyen kiképzések adnak igazi esztetikus, szép és művészi városképet! Ez az áthidalás tulajdonképen egy völgyszerű természetes áthidalás, nem pedig egy töltésre emelt, mesterséges áthidalás.

Ez a völgyszerű áthidalás a Tabáni háromszög csúcsába esik és könnyen elképzelhető, hogy ez nagyban elősegiti és széppé teszi majd a keletkezett háromszögsarok speciális parkszerű kiképzését és kialakítását.

A tervem szerint kialakított tabáni háromszög, tabáni völgy, illetve *ennek a területe úgy használható fel és úgy építhető be, ahogy az a mai nyers, földrajzi állapotában van. Nem szükséges itt semmiféle földmozgás és támfalépítmény.*

Ezen terület megfelelően és szépen beépíthető a mai meglévő állapotában és jól beépíthető építési telkeket ad. Ezen területnek semmiféle átmenő forgalma nincs, viszont a szorosan vett helyi, *az egyes épületek megközelítésére és az egymásközti érintkezés lebonyolítására szolgáló útvonalak pedig lehetnek esetleg nagyobb emelkedésűek is.* Ezek a kizárólag és közvetlen helyi célt szolgáló, igen rövid, az adott esetben még nem is pár száz méteres útvonalak szükség esetén a 4—5%-nál nagyobb emelkedéseit a járművek könnyen győzik le, gyalogjárók részére pedig lépcsők közbeiktatásával lehet kiképzeni a járda-úttestet, hogy ílymódon enyhítsünk az utak esetleges 4—5%-nál nagyobb emelkedésén.

A Tabán-tervem szerint kiképzett háromszög alakú belső területét a szorosan vett Tabán-völgyet tetszés szerint használhatjuk fel fürdőváros vagy lakóvárosrész céljára. Ha fürdőváros céljára akarjuk felhasználni, akkor nem kell mást csinálni, mint úgy ahogy van, egyszerűen és parkszerűen kiképezve beépíteni egy fürdőváros célját szolgáló különféle intézmények különféle épületeivel.

Amint az előadottakból és tervemből megállapítható, nem lehet és nem is ajánlatos a Tabán háromszög alakú, *a valóságban igen kicsiny kiterjedésű területén semmiféle úgynevezett nagy koncepciójú tervet vagy megoldást csinálni.* Erre, mint kimutattam, sem hely, sem mód, sem szükség nincs! De kérdem, miféle nagy koncepciójú ötletet vagy tervet lehetne megvalósitani egy olyan hegyes-háromszögalaku, semmiféle formába nem illeszthető, hegyes területű földrajzi alakulattal, amelynek mélysége legfeljebb cca 220 méter, leghosszabb oldala pedig cca 900 méter, a kihasználható oldala pedig még sokkal rövidebb. *Ezt a területet egyszerűen csak be kell építeni,* ahogy azt már kifejtettem és bebizonyítottam.

A Tabán belsejében szerintem tehát *nem kell tervezni* egy úgynevezett *„nagyszabású szabályozást"* vagy *„nagyszabású városképeket". A belső területet* úgy kell beépíteni, *hogy egyszerű, szép és árnyas sétautakat vezetünk az egyes épületek, az épületcsoportok között, ezek egymásközti és egymást megközelitő közvetlen helyi forgalmának a levezetésére* ugy, *hogy a „városkép" folyton, „lépésről-lépésre" változzon. Ezért szabadon állóan, változóan kell az egyes épületeket* és épületcsoportokat elrendezni. *Az ilyen parkszerű és sétaútszerű kiképzéssel részben pótoljuk a hiányzó erdőt, ligetet, parkot stb.*

E helyen is ismételten rá kell mutatnom *a sétautak elgondolására és arra is,* hogy ezt a most már bebizonyítottan helyes ötletet még csak egyetlenegy terv, a pályázatnak szerintem az egyik legjobb terve, a 31. számu „Anonymus" terv vetette fel és ajánlotta megvalósításra. De még arra is rá kell még itt ismételten mutatnom, hogy az azóta, *1934. július havában közzétett fővárosi ügyosztályi hivatalos terv, már magáévá tette a sétautak gondolatát is, közös udvarokon át és egy fásitott külön körsétaút tervezésével.*

Azért tartom fontosnak és szükségesnek a *sétautak elgondolásának a megfelelő megvalósítását,* mert a Tabán közvetlen közelében nincsenek sem erdők, sem ligetek, sem parkok, *sem megfelelő sétányok.* Ezeket pedig ilyen módon lehet pótolni és különösen akkor kell pótolni, ha a Tabánt fürdőváros céljaira használjuk fel.

Tervem teljesen reális és teljes egészében azonnal meg is valósítható a lehető legkevesebb költségekkel.

Az Orom-utca északi oldalán, a völgyelet felé *egy pergolaszerűen kiképzett fedett sétányt tervezek, mert innen,* Budapest közepéből, *Budapest „Eiffel-tornyából" tárul szemünk elé Budapest legszebb panorámája.* Az Orom-utcán sétálva a Duna felé, egész Pest és Buda egy részének szép panorámájában gyönyörködhetünk, *úgy nappal, mint este.* Ha pedig a Dunától el, Buda felé sétálunk az Orom-utcán, akkor úgy nappal, mint este elénk tárul a Budai hegyek nagyszerű panorámája. Ezt az *„igazi kilátást",* ezt az *„igazi romantikát" kell meg-*

tartani és megvédeni, valamint tovább fejleszteni és nem pedig meg akarni tartani és védeni a Tabánnak valamilyen általajdonságát és álromantikáját.

Leghelyesebbnek tartanám az Orom-utca egész északi — a völgyelet felőli — oldalát a Sánc-utcán át — a Hegyaljaútig, — vagyis a Gellérthegy egész északi oldalát beépítetlenül hagyni, *ezen az oldalon végig egy nagyobbszabású fedett sétányt létesíteni.* Ehelyütt megjegyzem azt, hogy *ezen ötletet egyedül én vetettem fel és én terveztem meg az összes többi pályatervek között.*

A pályatervek ismertetésének rövid összefoglalása és levonható eredménye.

A felsorolt pályatervek ismertetésével úgy érzem, teljes sikerrel mutattam rá és bizonyítottam be azt, hogy *a tabáni tervpályázat megfelelő sikerrel és eredménnyel járt.* Mert kimutattam, hogy a pályázatra beérkezett szabályozási tervek között voltak életrevaló ötletek, nagyon jó és helyes elgondolások; voltak reális eszmék és nagyon helyénvaló és megfelelő helyes megoldások és tervezések, ha ezek valamennyien talán nem is voltak együtt meg egy egységesen felépített és egy egységes programot adó egyetlen egy szabályozási terv keretében.

Él bennem az a remény és hit, hogy ezen tanulmányommal tényleg hozzájárultam a már évtizedek óta vajudó és elhúzódó tabáni kérdés végleges megoldásához.

Mint az egyes tervek ismertetésénél már rámutattam, egykét kivétellel, *majdnem az összes tervezők úgy terveztek, mintha a Tabán területe sík és nagy kiterjedésű terület volna,* mintha legfeljebb csak olyan 1—2 méteres terepszint-egyenlőtlenségek vagy emelkedések fordulnának elő rajta, amelyeket még figyelembe se kell venni. Ennek aztán az volt a következménye, hogy a pályatervek legtöbbjének — még azoknak is, amelyek tele vannak életrevaló ötlettel, jó és meg is valósítható reális elgondolásokkal és megoldásokkal, *az lett a nagy és súlyos hibája, hogy a Tabán szabályozandó területét kiméletlenül, erőszakosan és minden szükség nélkül össze-vissza túrták és szabályozták.* És tulajdonkép egy olyan területet túrtak fel, *amely a mai földrajzi terepszintjén, a mai természetes üresség ében és kopárságában, teljesen formátlan egyszerű adottságában is nemcsak teljesen jól és könnyen, de még szépen is beépíthető a lehető legminimálisabb vagy majdnem semmi földmozgás mellett.*

Ebbe a hibába — véleményem szerint — nemcsak azért eshettek a tervezők, mert nagy és sík terület gyanánt kezelhették a Tabán területét, hanem legfőként azért, mert *valamennyien egy teljesen téves felfogásból indulhattak ki, az igazi céltól teljesen eltéritve foghattak hozzá a Tabán szabályozási tervének elkészítéséhez.* Kiindulhatott pedig ez a téves felfogás az úgynevezett *„Nagy koncepciók", „Nagystilű megoldások"* és *„Nagyarányú városképek" elgondolásainak és terveinek az elképzeléseiből,* amelyeket teljesen indokolatlanul és feleslegesen felfujva és erősen kihangsúlyozva dobtak bele a köztudatba, a közvéleménybe és a közérdeklődés középpontjába. Ezen téves

Lichtmann terve!

Függelék.

A Tabán szabályozási tervpályázatra beküldött 44. számú pályatervem műleírása.

Jelige: „Budapest".

Tervem elkészítésénél szükséges volt előbb eldönteni, hogy hogy a Krisztina-körút és az Erzsébet-híd között tervezendő *új körút milyen széles legyen.* Erre *elegendőnek találtam 25 m szélességet.* Egyrészt mert a *csatlakozó Krisztina-körut cca 18—20—22 m szélességű,* másrészt *az átmenő forgalom egyrészét már most is az Attila-körut* illetve folytatásban az Attila-út *vezeti le* a Zugliget—Hűvövölgy felé. *Villamos az új körúton nem fog járni, csak autóbusz,* az Attila-körút, mely a körúttal körülbelül párhuzamos igen közel fekszik hozzá, cca 35 m távolságra, úgy hogy *ez a két útvonal forgalma egymást kiegészíti* és így óriási forgalmat tud a két utvonal lebonyolítani. Ha az új körút járdáját bőven 5 m-re veszem, akkor az uttestre marad 15 m. szélesség, mely bőven elegendő.

Másik meggondolás a hegyre felvezető út képzése volt. *Az ujonnan elkészített tranzverzális út adott helyzetet teremtett* és igy a kérdés egyik része tulajdonképen már el van döntve, még pedig az a része, mely az Erzsébet-hid irányából való forgalmat veszi fel, nekem tehát csak a Krisztina-tér, illetve Szent János-tér felőli forgalmat kellett a hegyre felvezetnem, illetve az ennek lebonyolítására szolgáló útvonalat megterveznem. Ezt az utat 14 m. szélesre vettem fel, mert az új tranzverzális út teste 8 m., melyet itt is megfelelőnek tartok, ehez számítva 2×3 m járdaszélesség, mely jól fásítható. *Az új utat sikerült a terepviszonyoknak megfelelően úgy vezetni,* hogy az kb. *5%-os emelkedésnél marad,* tehát jóval alul marad a már megépitett 6%-os emelkedésü uj tranzverzális utnál.

Az új szerpentinút, illetve az általam a hegyre tervezett út első szakasza 5.2%-os emelkedéssel kezdődik; a második szakasza 3.2%, a harmadik szakasza megint 5.2%, a negyedik szakasza 5%-os és az utolsó szakasza pedig, amely csatlakozik a már megépített új tranzverzális úthoz 1.1%-os emelkedésű.

Ezen két útvonal vezetéssel a Tabán két fontos átmenő forgalmi vonala megoldást is nyer. A tervezett új körút pedig az Erzsébet-híd felőli és a Krisztina-tér irányában lebonyolódó helyi és átmenő forgalmakat bonyolítja le.

A Fehér Sas-téri iskola oldalán a Fehér Sas-úton levő utat, ahol a tanulók bejárata van, egy teljesen lezárt, forgalom mentes úttá alakítottam. A forgalom útját a másik, a Keresztúti oldalon kell vezetni, ahol semmiféle iskola-bejáró nincs, csak egy lóhus-szék üzem van. Ezzel tehát *önként adódott az Apród-utcának a bevezetése az új körutba és a Tabán belső részébe.*

A Döbrentei-téren lévő három épület, a 4., 5. és 6. számú akár végleg is megmaradhat, mert az új körút betorkolását a Döbrentei-tér Erzsébet-híd felőli részébe úgy oldottam meg, hogy a szerb templom előtt a Hadnagy-utcán, mely ma itt cca 23 m széles, s amelyet a végleges kialakulás alkalmával csak 18 m szélesre tervezek, *elég jó csatlakozást, illetve torkolatot ad a véglegesen megépített új körútnak.*

A Szent Imre-fürdő is megmarad akár végleg is a mai alakjában, akár pedig az új szabályozás keresztülvitele után egy területet csatolhatunk hozzá új építkezés céljára.

A Fehér-sas-téri iskola előtt keletkezett két telektömb közül az egyik az elöljárósági és egy más középületre alkalmas, a Szebeny Antal-tér felőli telektömb pedig vásárcsarnok céljára alkalmas, mert közel és jól megközelíthetően van a Dunához, villamos megy előtte el és így a budai rész minden oldaláról jól és könnyen közelíthető meg.

A *Hadnagy-utca* középső részét teljesen megszüntetem, csak *az alsó, a kezdő része marad meg az új körút betorkolására és a felső részét pedig, amely fent az új tranzverzális útba csatlakozik tartom meg, hogy a Tabán felső részéről* és az Apród-utca felől is *megközelíthessük a Hegyalja-út felső részét, illetve a hegymagaslatot.*

A Palota-tér előtt az Attila-körút és a tervezett új körút között egy parkot létesítek, amelyet azonban az új körút és az új szerpentin út közötti részen építendő épülettömbbel, középülettel lezárok. Ezáltal a Krisztina-körút felöli részéről a Szent János-teret is lezárom, mely az új körút és az új szerpentin út kiindulása folytán úgyszólván teljesen megnyílt.

Az új szerpentin utat a már megépített tranzverzális útba a Kör- és Hadnagy-utcák kb-i kereszteződésénél a Hadnagy-utca áthidalásával csatlakozom, ahol kb. 5 m nívódifferencia van. Ezalatt az áthidalás alatt vezetem a Hadnagy-utca 9 m-re kiszélesített és csak az egyik oldalán 3 m széles járdával ellátott *felső részét,* csatlakozva a Fehér Sas-téri iskola előtt 15 m-re kiszélesített Kereszt-utca, illetve az Apród-út meghosszabbításaként tervezett útvonalba.

A tervezett uj szerpentin-utat a már megépitett tranzverzális utba való áthidalással kell megépiteni, mert különben a Hadnagy-utcának felső része egy cca 4—5 m mélységű zsákutca lesz, mely kiválóan alkalmassá válik mindenféle szemét lerakódóhelyévé. Ezért nem vezethető ide a Naphegy-utcának látszólag természetes folytatása sem, mert akkor a Hadnagy-utca egész felső részét be kellene szüntetni, illetve feltölteni az új tranzverzális út nívójáig.

De ez felesleges is, mert a Hadnagy-utca felső része csatlakozva az Apród-utca vonalába elég jó útvonalat ad. *Az így kialakult áthidalási sarkot igen célszerű egy parkká kiképezni, mely azonkívül még a megépített új tranzverzális út cca 8—10 m. magasságában folyatást is nyer a Gellért-hegy északi részé-*

ben lévő kb. a Szikla-utca vonalába eső völgy alakulatába.

Ezen részeket a teljesen különböző nagy nívókülönbözetek miatt *egy speciális díszparkká lehet kiképzeni. A parkban különböző nívómagasságok vannak, ami megfelelően kiképezve elég szép parkot ad. A díszpark kiképzése, mely a Tabán dísze lehet, a Gellérthegy északi oldalán fekvő Orom-utcánál kezdődne. Az Orom-utca északi oldalát, melyről igen szép kilátás van, egy pergola-sorral, fedett sétánnyal képezem ki, számos ülőhellyel.* Lent a Gellért-hegy oldala parkosítva van és a már említett kb. a Szikla-utca vonalában kiképezett *díszpark legfelsőbb része vízeséssel volna kiképezve, mely lefelé folyna műpatakon, bazinon stb.-n keresztül egészen a kiépített tranzverzális út mellett a völgyben folytatásosan kiképezett díszparkban, itt is vízeséssel kombinálva nyerne folytatást, különböző nívójú parkfelületekkel, illetve parkrészletekkel.*

Tervemben a terepviszonyokat tekintetbe véve a forgalmat lebonyolító utak emelkedése nem haladja felül a 6%-os emelkedést.

A szabályozás folytán I—XXXII telektömb keletkezett, összesen cca 119.000 m² területtel.

Az egyes értékesíthető telektömbök nagyságszerint a következők:

I.	sz. telek nagysága	cca 2170 m²
II.	sz. telek nagysága	cca 1540 m²
III.	sz. telek nagysága	cca 1290 m²
IV.	sz. telek nagysága	cca 2170 m²
V.	sz. telek nagysága	cca 2300 m²
VI.	sz. telek nagysága	cca 2560 m²
VII.	sz. telek nagysága	cca 3080 m²
VIII.	sz. telek nagysága	cca 2180 m²
X.	sz. telek nagysága	cca 2180 m²
IX.	sz. telek nagysága	cca 3070 m²
XI.	sz. telek nagysága	cca 3450 m²
XII.	sz. telek nagysága	cca 1880 m²
XIII.	sz. telek nagysága	cca 3050 m²
XIV.	sz. telek nagysága	cca 2280 m²
XV.	sz. telek nagysága	cca 1820 m²
XVI.	sz. telek nagysága	cca 3360 m²
XVII.	sz. telek nagsyága	cca 2800 m²
XVIII.	sz. telek nagysága	cca 790 m²
XIX.	sz. telek nagysága	cca 5300 m²
XX.	sz. telek nagysága	cca 5000 m²
XXI.	sz. telek nagysága	cca 4600 m²
XXII.	sz. telek nagysága	cca 2650 m²
XXIII.	sz. telek nagysága	cca 6600 m²
XXIV.	sz. telek nagysága	cca 8000 m²
XXV.	sz. telek nagysága	cca 9400 m²
XXVI.	sz. telek nagysága	cca 6500 m²
XXVII.	sz. telek nagysága	cca 2660 m²
XXVIII.	sz. telek nagysága	cca 5150 m²
XXIX.	sz. telek nagysága	cca 5000 m²
XXX.	sz. telek nagysága	cca 2750 m²
XXXI.	sz. telek nagysága	cca 6750 m²
XXXII.	sz. telek nagysága	cca 6500 m²
	Összesen	118.740 m²

Az összes parkok területe, a Gellért-hegy északi oldalán kiképzendő cca 75—80 m széles díszparkkal együtt cca 30.000 m² területű. Az utcákra, terekre stb. esik cca 73.500 m²-nyi terület.

A szabályozás keretébe vont összes terület tehát a Gellért-hegyen kiképzendő díszparkkal együtt cca 223.000 m² volna. Ebből tehát utcákra stb. elesik 73.500, azaz cca 33%, *díszparkra elesik cca 30.000 m², azaz cca 13½%* és a beépítési telektömbre pedig 119.500 m², azaz cca 53½%. Ez, tekintetbe véve a kialakítandó és a szabályozandó terület nagyságához *mérten elég nagy diszparkot,* elég kedvezőnek mondható annál is inkább, mert úgyszólván *az összes utcák 15 m szélesre vannak tervezve kétoldalon 3—3 m széles fásított járdával.*

Tervemben a beépítési telektömböket úgy alakítottam, hogy a völgyben az esetleg mégis felépítésre kerülhető fürdőváros céljára szolgáló szanatórium, kórház, vagy más egészségügyi intézetek, pensiók, lakóházak, stb.; kórház, szanatórium stb. céljára is alkalmasak legyenek, a nagy park mellett. Ezek a telektömbök a 31. és 32. számmal jelzett telektömbök.

Az egyes telektömbök úgy vannak tervezve, hogy azok a lehető legolcsóbbak és legjobban beépíthetők legyenek, illetve felosztható legyenek. A terven példakép egy felosztási mód van felvéve, de ezenkívül még tetszésszerinti más felosztás is létesíthető.

A beépítésre vonatkozó javaslatom a következő: Az új körút mindkét oldalán a legmagasabb bérpaloták és bérházak építhetők. Az új körúttal szomszédos utcákban I—III. emeletig, de lehetőleg csoportonként egy magasságú, vagy I, II vagy III emeletes, emeletenként 1—2 lakásból álló épületek emelhetők. Ezután folytatásképp szabadonálló kis 3—4 szobás családi házak, ikerházak, közösudvarú házak egyöntetű udvarkiképzéssel építhetők. Ezután pedig, illetve ezekhez csatlakozva már a hegyoldalon, tehát magasabban lehet cca 300 négyszögöles osztású telkeken a legkülönfélébb építkezéssel építkezni.

Ami az épületek typusát, stílusát, formáját, anyagát, színét, stb. illeti, ezeket a mai nehéz gazdasági viszonyok mellett, meg az annyi különféle igény, izlés, kívánalom, anyagi és teherbíróképesség stb. mellett alig lehet előre részletes pontossággal megadni. Ez nagyon is egyéni izlés dolga és nagyon is az építtető igényeitől és teherbíróképességétől függ és előírni csak a bemutatási és a környezethez való alkalmazkodási kötelezettséget lehet.

Ami pedig a tervezett telektömbök, telekfelosztásának értékesítési lehetőségét illetőleg kihasználását illeti, felhozom itt például a XI-ik telektömb egy körúton fekvő és egy, a mögötte fekvő telek beépíthetőségének lehetőségét. A körúton fekvő telek 28 m. széles és 19 m. mély és rajta 23½ m. magasságú épület emelhető. A telek nagysága 532 m² és ebből beépíthető 402 m² terület, tehát 76%. A vele szembenlévő egy kétlakásos

emeletenkénti családi házban pl., mely 14 m. széles és ugyancsak 19 m. mély telken építhető fel, beépíthető 201 m² az egész 266 m² telek területből. Beépíthető tehát itt is 76%. Ugyanilyen arányban építhető be a tervezett új körút mindkét oldalán és a vele kapcsolatos útvonalakon létesített telkek területe is. A szabadon álló építkezések telkei pedig ugyancsak hasonló arányban építhetők be.

Egyébként tervemben a kiírás követelményeinek lehetőleg mindenben eleget tettem.

A Tabán felépítésének kérdése és megoldása.

Különlenyomat a „Vállalkozók Lapja" mult évi, a tabáni tervpályázat eldőlte előtti, 1933 november hó 9-iki számában megjelent tanulmányomról.

A már évtizedek óta felszinen levő és az újabb időben újból előtérbe került s fejleményeiben nagy port felvert Tabánszabályozás és felépítése kérdésének helyes megoldására az alant előadottakban pár rövid megjegyzést teszek.

Mindenekelőtt *azokat a sorozatos műszaki kérdéseket és feladatokat kell megoldani a városrendezésnek, a városépítésnek,* minők például a városi helyi és átmenő forgalom, az utcai közlekedés, a villamosvasut, az autóbusz stb. kérdése: a vízvezeték, a csatornázás, a gáz, a villanyáram, a telefon stb. kérdése és a mai igényeknek megfelelő megoldása. Ezeken kívül itt van még a levegő, a napfény ,a világosság kivánalmának megoldásra váró feladata.

Az egyes, akár hatósági középületek, akár magánlakóépületek megtervezése és felépítése csak az előbb felsorolt feladatok *megoldása után kerülhet sorra.*

Ezen felsorolt kérdések és feladatok megoldása előtt tehát alig kerülhet előtérbe más kérdés, így például *az egyes épületek részletes megtervezése,* külső kiképzésének, stílusának, beépíthető köbtartalmának, építési anyagának és szinének megállapítása, valamint az építési költségek kiszámítása és jövedelmezősége: továbbá az építési költségek előteremtésének módjai.

A várostervezés, a városszabályozás és a városépítés legnagyobb mértékben nem építészeti feladat, mert például az építészethez legközelebb álló kérdéseket is, mint a levegő, a napfény, a világosság kérdését sem lehet helyesen és megfelelően megoldani akkor, ha a várostervező meg nem felelő fekvésű és vezetésű, vagy szűk utcákat tervez és azokban aránytalanul magas házak építését engedi meg.

Az egyes épületek megtervezése és megépítése oly *egyéni alkotások,* melyeket — középületek belső berendezésétől elte-

kintve, — az *egyéni szükségletek* és az egyéni teherbíró képességek determinálnak.

Ezzel szemben azonban a várostervezés és a városépítés *oly egyéni alkotás, melyet a közszükséglet* és a közteherbíróképesség megfelelő kielégítésének szüksége hoz létre.

Teljesen felesleges, *a hatóság feladatai közé nem tartozó tényked*és *tehát az,* ha a főváros *a Tabánnak — Budapest egy aránylag kis részének* — megtervezése, kiépítése és ennek költsége előteremtésén, valamint az új városrészben jól beépíthető építési telkek megalkotásán kivül még, tisztán a polgári magángazdaság tevékenység körébe tartozó *összes épületek tervének,* stílusának, anyagának és szinének, valamint építési költségeinek és ezek előteremtésének *kérdésével is foglalkozik.*

Ha ezt tenné a főváros, *a Tabán felépítését már előre uniformizálná* oly különféle, egyéni izlés, igény, szükséglet és teherbíróképesség kielégítésére, amelyeket *ma még tulajdonkép nem is ismer,* mert hiszen ma még nem is tudja azt, hogy kik lesznek az új, a jövendő telektulajdonosok vagy építtetők. De ezzel a főváros el is riasztaná a telekvételtől azokat a polgárokat, akik saját izlésük, a saját igényük és teherbíróképességük, valamint a saját egyéni körülményeinek megfelelően szeretnének majd később építkezni — saját építészükkel.

A fővárosnak egyedüli feladata tehát, ha fel akarja építeni a Tabánt az, hogy *sürgősen elkészíttesse a végleges városszabályozási tervet úgy, hogy lehető jól beépíthető építési telkek keletkezzenek, meg kell építeni az útvonalakat, a tereket és parkokat, megállapítani azok beépítési módját, valamint megépíteni az összes közműveket.*

Ezen feladatokon kívül a fővárosnak nem szabadna foglalkozni azzal, hogy mi lesz az egyes magántelkek beépítésével, illetve az egyes magánházak felépítésével; ezek helyett azonban *a főváros már most foglalkozhatik a szükséges középületek felépítésének kérdésével.*

A Tabánban a szabályozás után keletkező *egyes telkek eladása lehetőleg későbbi feladat legyen,* mert ha a polgárság *már látni fogja az új Tabánt,* akkor könnyebben vesz ott telket és jobb árat is fizet érte, annál is inkább, mert *akkor divatba fog jönni a Tabánban való építkezés,* amely aztán sietteti és sikeressé teszi a Tabánnak magánlakóépületekkel való beépítését.

A fővárosnak tehát minden más kérdéstől teljesen függetlenül azért is el kell már most döntenie a Tabán felépítését, hogy számos magánépítész lehetőleg már most munkához juthasson azáltal, hogy azok a jövőbeni telektulajdonosok illetve építeni szándékozók, akik már most foglalkoznak azzal a szándékkal, hogy a felépítendő Tabánban telket vesznek, a saját igényeik, izlésük, kivánságuk kielégítésére *már most előzetes terveket készíttessenek.*

Néhány szó Budapest szabályozásáról.

Szólanom kell még egy pár szót Budapest *régi szabályozásáról*. Budapesten a köztudatban, a közvéleményben általános az a nézet, hogy *Budapest szabályozása meg nem felelő*, tehát rossz. Ezzel a felfogással kénytelen vagyok szembe szállani, mert megállapitásaim szerint *Budapest eddigi — régi — eredeti szabályozása jó és megfelelő*. Budapest régi- eredeti szabályozása véleményem szerint *egyike a legjobb szabályozásoknak, csak az időközben csinált részlet szabályozási tervek nem mindenben megfelelők*.

Budapest régi és eredeti szabályozásának az lehetett a helyes alapelgondolása, a főirányelve, hogy egyrészt a Dunától-Dunáig való uthálózatot képezzen ki, másrészt a városnak egy igazi városközpontot létesítsen: a *belváros mint mag körül való kifejlesztése és kiépitése nézetem szerint jó volt már annak idején is; de jó és helyes az ma is*. Ezen *városközponthoz, — belső maghoz igen jól csatlakozik a Váci-ut, a Rákóczi-ut, a Kerepesi-ut, az Üllői-ut, a Ráday-ucca, a Soroksári-ut, a Bécsi-ut, a Fehérvári-ut stb. távolsági utvonala*. Minden utvonal központosan, — szépen sugár irányban illeszkedik és csatlakozik a *Kossuth Lajos-utca — Károly király-ut és gróf Tisza István-ut által körülhatárolt belső városrészhez, — a Budapest — magjához*.

Budapestnek véleményem szerint az a hibája, hogy sok benne az *„egyéni akció"*, sok benne a *„kezdő"*, a teljesen *„kiforratlan"*, *„kialakulatlan" stylus*, jobban mondva stylustalanság; sok benne a kisérlet az épületek *„külső kiképzésére"* vonatkozólag. Erre mondják rá aztán, hogy *rossz a szabályozás; pedig nem történt más csak az amint már előadtam, hogy egy csomó csunya, nem szép és izléstelen épületet emeltek egyes házépitők, illetve egyes épittetők*.

Befejezésül.

A „Magyar Kálvária" és a „Magyar Mementó" megszervezése és megalkotása.

A Tabán kiépitésével illetve a Tabán kérdésének végleges megoldásával kapcsolatban szóllanom kell még a *„Magyar Kálvária"* és a *„Magyar Feltámadás"* a *„Magyar Mementó"* — megalkotásáról, helyéről és felállításának idejéről.

Szándékosan nem használtam az *„emlékmű"* — *„szobor"* — vagy más hasonló értelmü kifejezést; mert nézetem szerint ezek egyike sem fejezi ki a lényeget. Mert hiszen nem *„emléket"*, nem *„szobrot"* — stb. akarunk emelni, — hanem *megszervezni, megalkotni* és *megépiteni* akarjuk a *„Magyar Feltámadást"*, ennek *„Eszméjét"*, *„Megtestesitőjét"*, *„Mementóját"*, illetve *„Emlékezését"*. (Mindig gondolni rá!)

Helynek a Gellérthegyet és a Gellérthegy oldalát tartom a lehető legideálisabban alkalmasnak. Ennél jobbat és alkalmasabb helyet szerintem még külön teremteni sem lehetne. A hely, *Budapestnek mint idegenforgalmi városnak, Budapestnek mint fürdővárosnak a kellős közepén fekszik*, Budapest felett a lehető legszebb nappali és esti panorámával (kilátással), egy most ujonnan kialakuló és kiépülő városrész a Tabán, közvetlen közelében. *A lehető legjobb propaganda helyen.* Ennek a *„Mementó"*-nak és „Kálváriának" a legjobb propagálói a *betegek*, az *üdülők*, de még a turisták is. A betegek sokkal, de sokkal érzékenyebbek és fogékonyabbak a különféle behatások, méltánytalanság, jogtalanság és igazságtalanság iránt. *A betegek, üdülők könnyebben megértőbbek és sokkal fogékonyabbak az együttérzésre!*

Időben azért a legalkalmasabb, mert együtt és egyszerre lehetne megalkotni a Tabán és Budapest fürdővárossá és idegenforgalmi központtá való kiépítésével egyidőben.

A Gellérthegy északi oldalán lehetne elhelyezni a *„Magyar Kálváriát"* abban a parkban, amelyet a Tabánnal kapcsolatban kell úgy megépiteni, hogy kiegészítő részét képezze a Tabánvölgynek. A *„Magyar Kálvária"* magába foglalná az elszakított területek és városok megfelelően kiképzett jelképeit olyan mértékben, hogy a parkjelleg teljesen megmaradjon. A kálvária egyes állomásait kétféle gyalogúttal képzelem összekötni; éspedig egy rövidebb, meredek úttal, amely jelképezné azt a *„nehéz Kálvária-útat"*, amelyet Magyarországnak sajnos még meg kell tenni a feltámadásig: a másik összekötő útvonal pedig

egy enyhe emelkedésű hosszabb sétaút volna, kizárólag azon célból építve, hogy azok a látogatók is végigjárhassák a „Magyar Kálvária" egyes állomásait, egyes szakaszait, akik nem tudnak és akiknek nem szabad járni meredek utakon.

A *„Magyar Feltámadás"*, a *„Magyar Mementó"* legideálisabb helyéül a „Magyar Kálvária" felett a Gellérthegy tetejét, körülbelül a Citadella helyét vagy mellette képzelem el. Ezen *„Fogadalom"*, illetve *„Mementó"* megalkotását a következő megoldással képzelem el. Egy megfelelően kiképzett nagy sziklasirból, amelybe Magyarországot a Trianon taszitotta, egy életerős, élni akaró *magyar* emelkedik ki, hátával felemeli a sziklasírnak a fedelét jelképező sziklatömböt. Az egyik kezével magasan tartja az apostoli kettős keresztet, a másikkal pedig Szt István koronáját tartja, mint a hit és az egységes Nagy-Magyarország jelképeit, szimbolumait. A sziklasírból feltörő „Nagy Magyarországot" jelképező *„Magyar"*-nak kívülről segítséget nyujt *„Nagymagyarország Nagyasszonya!* Lehetne a feltörő „Magyar"-nak egyik kezébe a kettős keresztet adni, mint a hit jelképét Magyarország feltámadására, mig a másik kezét Magyarország Nagyasszonya segítőleg fogja meg, a sziklasírból való feltörésénél. A Szent István-koronát pedig, mint az egységes Nagymagyarország szimbólumát Magyarország Nagyasszonya tartja és nyujtja a sziklasírjából feltörő *„Magyar"* felé.

Természetesen máskép is meg lehet oldani a „Magyar feltámadást", a „Magyar Mementót".

Ezen a helyen felállítva és megfelelően kiképezve, már messziről is feltünő anyagból készült, fehér márványból, világos vagy mélyen sötét tónusban tartott megfelelő más anyagból készült „Kálvária" és „Feltámadás" egy gyönyörű és megdöbbentő, az emlékezetben mindig megmaradó képet és látványt fog nyujtani már messziről is. Soha el nem felejthető képet adhat a „Kálválria" és „Feltámadás" a megfelelő esti kivilágítás alkalmával, melyet kísérteties és megdöbbentő világítási effektusokkal lehetne kialakítani.

Azt hiszem, hogy ennél szebb, megfelelőbb és impozánsabb, a *„szótlanságában"* és *„némaságában"* megdöbbentőbb, *„élőbb"*, *„állandó emlékezést"*, „emlékeztetést", „mementót" a Trianon ellen talán el sem lehet képzelni.

Azonnal meg kell csinálni.

Lichtmann Győző

MDK

Lichtmann Győző

a Nemzeti Szinház elhelyezésére kiirt terv-pályázaton III. dijat nyert

Müvészet 1911. 388.l.

M.D.K.

Lichtmann Győző, építész

honvédi díjat nyert a Nemzeti Szinház elhelyezésére kiirt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.

Szept. 29. sz. 13. old.

Lichtmann Győző, építész M.D.K.

terve 250 K-ás megvételben részesult a fő-
várost uj városháza el-
helyezésére kiírt pályázatón

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

jun. 4. sz. 14. old.

MDK

Lichtmann Győző

a Nemzeti Szinház elhelyezésére kiirt pályázaton III. dijat nyert

Épitészet és Iparmüvészet 1912. 11. sz. 4.1.

M.D.K.

Lichtner Ferenc, keramikus /?/

Feltehetően a pápai keménycseréppgyárban dolgozott. 1837.jan.23-án Vanke Ferenc esküvőjén tanú. 270.o.

Kőry Bertalan: A pápai keménycseréppgyár története.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.1965

LICHNER GYÖRGY/LITTHNER, Pénzverő Gy./, pénzverő

A Nagybányai Pénzverőház számadásaiban szerepel 1666-1667-ben. Azonos a névsor 20. tétele alatt előforduló Pénzverő Györggyel. 73.old.

ESZK TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása / ~~1666-1667~~ 1666-1667 / 73.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968
Akad. Kiadó, Bpest. 1968

LICHNER GYÖRGY/Lichtner,Litthner,Pénzverő/,pénzverő
---- ---- ---- ----

Anno 1667 a Die 13 Marty usque ad Diem 18 Juny Ejusdem Anni,Az Választoknak,Pénzverőknek es Egyeb fele Müveseknek Második Angariabeli Fizetesek ugy mint Intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénzverők.

LICHNER GYÖRGY, Hetre.Fl.1.70. Hét. Fizetés.
V Pénzverő, 13. Fl.22.den.10.
75.old.

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása
/1666-1667/ 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó,Bpest. 1968

LICHNER GYÖRGY/Lichtner,Litthner,Pénzverő/,pénzverő

Ab Anno 1666 Die 18 Decembris usque ad Annum 1667 Die 10 Marty,Az Választoknak,Pénzverőknek és egyéb fele Mivéseknek Első Angaria beli Fizetések ugy mint intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénzverő.

LICHNER GYÖRGY, Hétre.Fl.1.70.	Hét.	Fizetés.
Pénzverő	13	Fl.22.den.10.

74.old.

ESZE T.ÁS: A nagybányai pénzverőház számadása / 1967-1968/ 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968 Akad.Kiadó,Bpest.1968

Budapest Székesfővárosi I. kerületi Közs

Forg

P f

lom		Egyenleg			
P	f	P	f	P	f

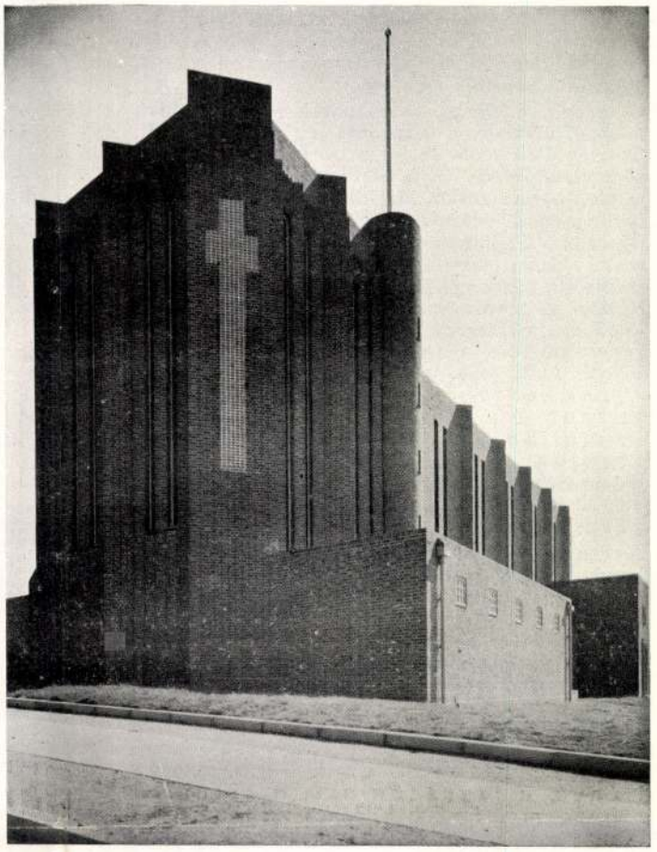

St. Saviours templom Elthamben
Tervezték: Welch—Cachemaille—Day—Long építészek

Lichtmann Győző: Tabán és Budapest fürdőváros. Városépítésről és nyilvános tervpályázatokról. A Tabán szabályozási tervpályázatára beérkezett tervek ismertetése. 102 old., 18 ábramelléklettel. Budapest, 1934. Merkantil nyomda.

Egy évvel a Tabán-tervpályázat kiállítása után jelent meg ez a nem mindennapi tervpályázat-ismertetés. Nem mindennapi annyiban, hogy igazán mélyrehatóan foglalkozik a városépítési kérdésekkel, a városépítési tervpályázatokkal általában, mint pedig a tabáni kérdéssel és a beérkezett tervekkel. El kell ismerni, hogy a szerző ez írásával mindenesetre bebizonyította a nyilvánosság előtt is, hogy ért a városrendezési kérdésekhez, dacára annak, hogy Budapest jeligéjű tervére annakidején a bírálóbizottság kimondotta, hogy a városrendezésben az elemi ismereteknek oly mérvű hiányát tünteti fel, hogy a tervezet részletesebb bírálatától el kell tekinteni. Ugy tetszik, hogyha a pályatervéhez ez írását is mellékelte volna, úgy a bírálóbizottság ilyen véleményt nem adott volna!

Könyvének első, általános városépítési fejezetében kellemesen érint az, hogy a városépítőtől tárgyilagos, komoly, a tényekkel számoló munkát követel és kimutatja, hogy az esztétikumnak túlzott, egyoldalú előtérbe helyezésével a város lakosságát szolgáló várostervet készíteni nem lehet. Teljes mértékben osztjuk azt a véleményét, hogy sokkal fontosabb egy városrendezési kérdés megoldásánál a probléma lényegi részeit felismerni, mint az egyes telkekbe 720-as léptékben, esetleg igen nagy fantáziáról tanuságot tevő épületkörvonalakat belerajzolni. Egy jó vonalvezetésű tervbe jó épületeket lehet majd építeni — de egy rossz vonalvezetésen a legszebb épületek sem fognak sokat segíteni! De ha ezt a felfogást osztjuk, ha azt tartjuk az egy városrészre készülő részterv lényegének, hogy a tervezett megoldás a város egészében helyes legyen, megfeleljen az összességen belüli rendeltetésének, ahhoz forgalmilag helyesen csatlakozzék, stb. — akkor a tervet készítőnek, ez esetben a pályázónak tudnia kell mi a rendeltetése a kérdéses területnek. A Tabánnál, sajnos, az a helyzet, hogy ma még senki sem nyilatkozott erről végérvényesen. Fürdőváros? Lakóváros, vagy bérházváros, amilyennek Lichtmann tervén felfogta? A tabáni pályázat, az egész tabáni ügy min-

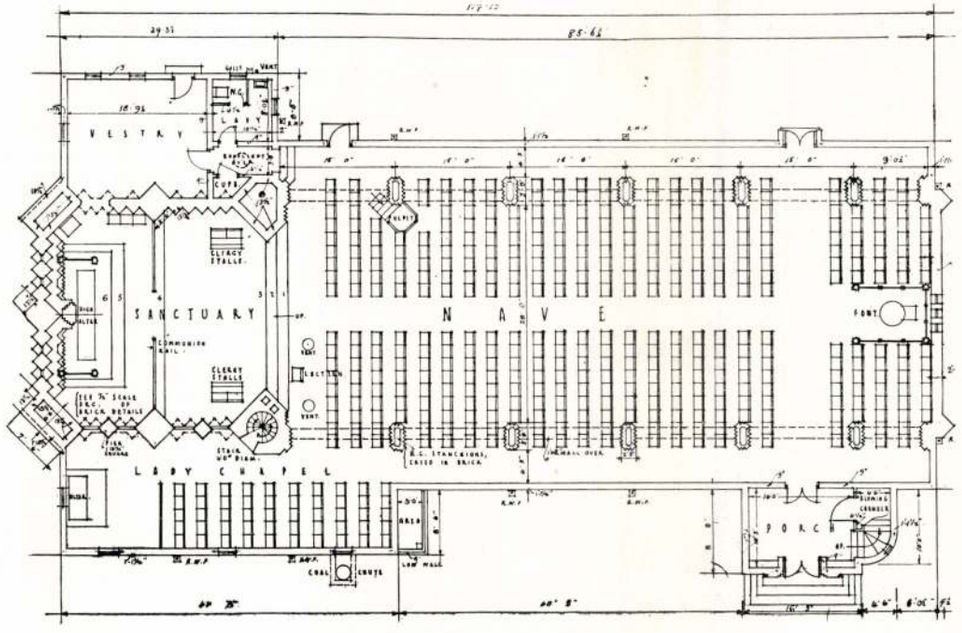

Tér és Forma
1934. 12. 2.

dennél világosabban mutatja azt, hogy ahol ezek a kérdések a tervezés, a pályázat kiírása előtt végérvényesen nem tisztáztatnak — ott sikeres munkára számítani nem lehet!

Lichtmann általános városépítési fejtegetéseiben megkülönbözteti a házépítőt és a városépítőt. Szavaiból az tűnik ki, hogy az építész maradjon a háztervezésnél — a várostervezés mások feladata, ahhoz sokkal nagyobb látókör kell szerinte, mint a házépítéshez. A házépítőnek nevezett építészmérnökkel szembeállítja a városépítőt, akit így jellemez: „az, akinek megfelelő kezdeményező és alkotó, önálló elgondolásai és tevékenysége, továbbá a feladatokat önállóan mérlegelni és keresztül is vinni tudó képessége van!" Lám, ide jutunk, építész urak! Azok, akik mint építészek a nagy nyilvánosság előtt állandóan tiltakoznak az ellen, hogy az építész iniciáljon, a maga elgondolásai alapján kezdeményezzen, aligha gondolták meg, hogy mérnöki részről ilyen következtetésekhez fog vezetni rövidlátó politikájuk!

Amennyire ellentmondunk Lichtmann ez álláspontjának, annyira osztjuk további véleményeit: „A városépítés nem abból áll, hogy egy újabban készült vagy egy régi városszabályozási terv úthálózatának és többi részeinek szabályozási vonalait ide-oda tologatjuk és ilymódon csinálunk egy új szabályozási tervet... olymódon nem lehet kialakítani egy városszabályozási tervet, hogy csinálunk különféle szabályozási rajz- és geometriai figurákat, alakzatokat és formákat, amilyen a sugárirányú, a legyezőalakú, a köralakú stb. forma. Ezek a különféle szabályos geometriai és másféle rajzalakzatok csak a rajzpapíron fognak ilyeneknek látszani és esetleg még madártávlatból közvetlen felülről egy bizonyos

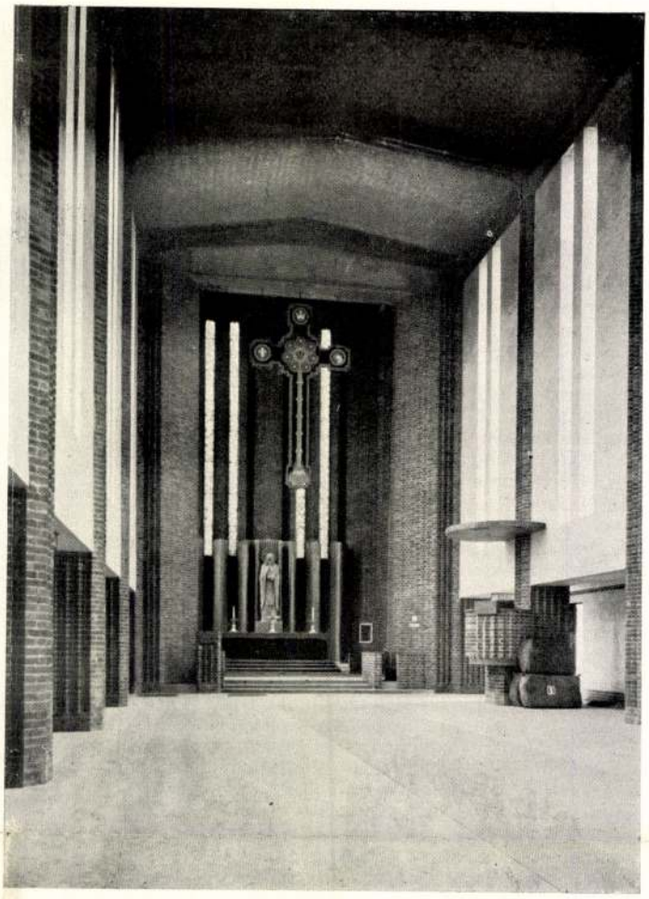

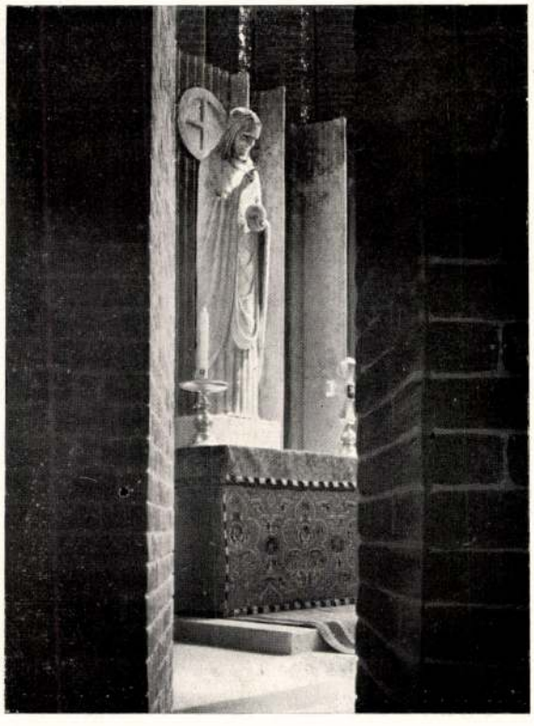

megfelelő magasságból. De a helyszínen, a valóságban ezek a különféle rajzidomok nem fognak olyanoknak látszani... A tervezésnél a városépítőnek nem szabad bizonyos betanult formákat egyszerűen csak utána csinálni..." arany igazságok, melyek nem egy ú. n. tabáni tervre százszázalékosan illenek.

Lichtmann ezután a Tabán kérdéssel szemben foglal állást s tagadja, hogy az Budapest türdővárosnak integráns része lenne. E szemszögből kiindulva teszi vizsgálat tárgyává a díjazott s jó néhány díjazatlan tervet. El kell ismerni, hogy e tárgyalásban igazán nagy munka tekszik, a tervek és bírálatnak érdekes felülbírálata, amely figyelmet érdemel. Nem akartunk a bírálat során a tabáni tervpályázathoz hozzászólani. Kerültük ezt s kerülni is fogjuk — ugyanazon oknál fogva, amelynél fogva e sorok írója pályázni sem kívánt. Lichtmann érvelésének egyetlen pontjára hívjuk fel a figyelmet, arra, hogy miképpen bizonyítja be, hogy az I. díjas terv és egy névaláírásos terv mennyire azonosak voltak s a pályázat ú. n. anonymitását mennyire keresztül törték... Lichtmann könyve bizonyos mértékig kihívja az olvasó kritikáját a maga — az elbírálatlanság ködében maradt — tervére. Az előbb mondott oknál fogva e tervről csak annyit, csodáljuk, hogy nem nyerte meg azok tetszését, akiknek legfőbb elve a főváros szabályozásánál: minél több telket, minél messzebbmenően beépíteni!!! Ez irányban Lichtmann terve magasan áll — s sok házépítőnek — nem építésznek, hanem házépítőnek — eredményes munkaterületet nyújtana!

Sz.

Az elthami St. Saviours templom belseje

TABÁN ÉS BUDAPEST FÜRDŐVÁROS

VÁROSÉPITÉSRŐL ÉS NYILVÁNOS TERVPÁLYÁZATOKRÓL

A TABÁN SZABÁLYOZÁSI TERVPÁLYÁZATÁRA
BEÉRKEZETT TERVEK ISMERTETÉSE

IRTA:

LICHTMANN GYŐZŐ
volt székesfővárosi főmérnök

BUDAPEST, 1934
MERKANTIL-NYOMDA (HAVAS ÖDÖN) VIII., HUNYADI UCCA 43.

Felelős kiadó: Lichtmann Győző, volt székesfővárosi főmérnök.

ELŐSZÓ.

Ezen tanulmányom megirására és közzétételére feljogosit engem az a sok évi önálló tervezői és alkotói munkásság és tevékenység, amelyet kifejtettem és végeztem a Székesfőváros szolgálatában. Erre feljogositanak engem azok a tanulmányutak, amelyeket még a háboru előtt a saját költségemen tettem meg a főváros érdekében, ennek szolgálatában; erre felhasználva a rendes szabadságidőmet. Végül feljogositanak engem azok a nyilvános pályázatokon nyert pályadijak, amelyeket én még a háború előtt, (az elsőt már 1911-ben) nyertem.

Én, aki már évtizedek előtt is foglalkoztam a Tabán kérdéssel, — csak szolgálatot szeretnék tenni a Tabáni kérdés végleges megoldásának elősegitésére. Szolgálni szeretném azt a célt, hogy a Tabán kérdésében valahára tiszta helyzet teremtődjék, hogy ezen kérdés végre valahára elintézést nyerjen. Mert ennek a kérdésnek a végleges elintézése és ennek a feladatnak a végleges megoldása, — nemcsak szoros kapcsolatban van a *Budapest Fürdőváros* és a *Budapesti Idegenforgalom* kérdésével és ez a kérdés és feladat többé nem pillanatnyi helyi érdek, — hanem *már nagy horderejü, állandó és országos gazdaság-politikai érdek és életszükségesség lett.*

Ismételve hangsulyozom azt, hogy ezen célt szeretném szolgálni jelen tanulmányommal és azzal, hogy tisztelettel díjmentesen ajánlom fel a Tabán szabályozási tervemet a Székesfőváros és a Közmunkatanács Nagytek. Vezetőségének.

Nagy elégtétel lesz számomra az, ha csak csekély mértékben is, — de mégis hozzájárulhatok a Tabán kérdés és ezzel kapcsolatos más kérdések végső tisztázásához és megoldásához.

Jelen tanulmányomban és a mellékelt Tabán szabályozási tervemben egy teljes részletességgel kidolgozott és a maga teljes egészében meg is valósitható egységes programm van lefektetve a tabáni kérdés, a Budapest fürdőváros és a Budapest idegenforgalmi központ végleges megoldására.

Budapest, 1934. szeptember.

Lichtmann Győző
volt székesfővárosi főmérnök.

Lichtmann Győző

városépítő

A komplett könyvet
lásd könyvtárunkban

A városépítésről és feladatairól.

A városépítő tevékenysége. Ki lehet városépítő? A polgárság, a betegek és üdülők érdekei.

Tanulmányom keretében szükségesnek tartom röviden ismertetni a városépités, a városszabályozás illetve városrendezés mibenlétét és feladatait. Mert ily módon tudok rámutatni azon téves és helyt nem álló általánosan elterjedt felfogásra, mely szerint a városépítés kizárólag a házépítő feladata, amelyhez nem ért más, csak házépítő. Ebben a téves felfogásban látom az okát annak, hogy annyi megvalósíthatatlan szabályozási terv merül fel állandóan. Ebben, a bizonyos körök által talán még alá is támasztott téves felfogásban látom az okát annak, hogy nem tud felszinre kerülni és érvényesülni egy jó és reális, megfelelő és meg is valósítható szabályozási terv.

A városépités csak annyiban látszik közelebb állani a házépitéshez, amennyiben a falvaktól kezdve a nagyvárosokig, szóval mindenütt ahol emberek állandóan tartózkodnok, különféle célu épületeket emelnek az emberek használatára. A laikusok előtt kézenfekvőnek látszik az a gondolat, hogy városépitő, csak a házépitő épitész lehet. Meglehet, hogy talán a régi időkben többen foglalkoztak város épitéssel a házépítők közül, de ma már semmiesetre sincs ez igy. A föld felszine felett emelik az épületeket, ezek állandóan szem előtt vannak, — szemmel érzékelhetők. Ezzel szemben a városépitésnek egy másik, a házak felépitésénél semmivel sem lényegtelenebb feladata, mint a vizvezeték, gáz, villany, csatorna stb. berendezések, rendesen a föld felszine alatt létesülnek, tehát nincsenek állandóan szem előtt. Ennek pedig természetszerüleg az a következménye, hogy állandóan nem gondolnak rájuk.

A városépités nagy és fontos feladatainak egy további igen lényeges csoportja a helyi és átmenő forgalom; az utcai jármü és gyalog közlekedés helyes megoldása, továbbá ezek lebonyolitására és levezetésére szolgáló különféle utvonalak és uthálózatok, valamint ezek uttesteinek megtervezése és megépitése. A forgalom szempontjai szerint való tervezés tehát még csak nem is látható, de annál inkább *érezhető*. Mert a forgalmi kérdések és feladatok jó vagy rossz megoldásának a következményeit *érzik* és *tapasztalják* az egyes polgárok a *saját bőrükön*. Ezen feladatokról pedig senki sem állithatja azt, hogy kizárólag házépítő — feladatok, melyekhez nem érthet más!

Ma tehát egy város polgárainak mindenkori szükségleteinek, igényeinek és megélhetési lehetőségeinek megfelelő kielégítésére szolgálnak többek között a következő elsőrangu fontosságu feladatok. Ezek pedig : a különféle forgalmi és közlekedési utak megtervezése és megépitése: a jó, olcsó és könnyen hozzáférhető forgalmi és közlekedési eszközök (mint autóbusz, taxi stb.); továbbá a csatornázás, viz, gáz, villany, telefon, rádió, stb. müvek berendezései, stb. stb. Ezen itt példakép felsorolt feladatok helyes megoldásai az elsőranguan fontos követelményei a városépitésnek, nem az „esztétikai és szépészeti" megoldások, a „szép és müvészi", valamint „épitészi kiképzésü városkép" kivánalmai; melyeket teljesen indokolatlanul anynyilra előtérbe tolnak még ma is. Ezek a kivánalmak tulajdonképen csak másodrendü fontosságuak lehetnek és megelőzik a fennt felsorolt elsőrendü fontosságu városépitési követelményeket.

Mert minden városi polgárt legelső sorban és majdnem kizárólag mégis csak az fogja érdekelni, — hogy ő a városban jól és olcsón éljen és lakjon; hogy ő könnyen, gyorsan, kényelmesen és olcsón tudjon jutni a lakásától a munkahelyéig és vissza. Csak ezekután fogja őt talán ezenkívül még érdekelni a város épületeinek külső művészi kiképzése, — vagy az esztétikus, épitészi, szép városkép.

Még a betegeket, az üdülőket is elsősorban csak az fogja érdekelni, hogy ők hogyan és miképen fognak meggyógyulni és pihenni és ez mibe fog nekik kerülni. A betegeket és üdülőket az fogja érdekelni, hogy ők milyen módon jutnak a gyógy- és üdülő tényezőkhöz, valamint az érdekli őket, hogy ezek mennyire hozzáférhetők a részükre. De nem valószinü az, hogy a betegeket és üdülőket érdekelni fogja a város vagy a fürdőváros külsejének esztétikai, szépészeti és művészeti kiképzése, — a „külső városkép"; — és hogy ezért keressenek fel egy fürdővárost.

A városépitésnél a „külsőség" — kérdése mellett a „lényeg" — az első sorban megoldandó kérdés.

Az idők folyamán, a fejlődés folytán megváltoztak az emberek életviszonyai és megnövekedtek az életigényei. Az emberek, a városi polgárok izléseinek, igényeinek, szokásainak és szükségleteinek folytonos és állandó változásaival, — természetszerűleg mindig más és más szempontok és követelmények fognak előtérbe nyomulni és dominálni a városépitésnél.

Volt idő, amikor a *közös ellenség* ellen való *közös védekezés* elősegítésére és megkönnyítésére minél *közelebb építették egymáshoz a házakat;* és ezenkívül még külön fallal is körülvették azokat, illetve a várost. Ilyen követelmények ugyan ma már nincsenek, annak dacára, hogy ilyen közös védekezési szempontok ma ismét előtérbe nyomultak a repülőgépekről való gáztámadás és bombázás stb. folytán. De ma, az ugyancsak a *közös védekezés* szempontjának a követelmé-

nyei épen az ellenkezői a réginek. *Minél távolabbra kell építeni a házakat egymástól;* földalatti és más védőhelyeket és berendezéseket kell kiképezni, illetve építeni. Már ez az egy példa is élénken illusztrálja azt, hogy az idők folyamán még ugyanazon szempontoknak megfelelő megoldások is mennyire megváltoztak és átalakultak. De ugyancsak megváltoztak azok a szempontok és feladatok is, melyeket a különféle időkben a városépítőnek kellett a szem előtt tartani, megoldani és megvalósítani.

Igények, szükségletek és feladatok, amelyek egy város polgárainak életében *tegnap* még megfelelők, kielégítők és jók *voltak,* — azok *ma* már megnem felelők, ki nem elégítők és nem jók *lettek.* De ugyanígy olyan igények és feladatok, amelyek *tegnap még* szükségtelenek és keresztülvihetetlenek vagy meg nem oldhatók *voltak,* — azok *ma már* szükségesek és keresztülvihetők vagy megoldhatók *lettek.*

Egy város polgárai közös életmegnyilvánulásainak, igényeinek és szükségleteinek folytonos átalakulását és változását *nem lehet előre megtanulni* — sem iskolában, sem könyvekből. Azokat mind a gyakorlati életben kell észrevenni, felismerni és megismerni, valamint tapasztalni és megfigyelni; egyszóval, — azokat a városépítőnek *látni kell.* Egy szabályozási tervben nem elég iskolapéldaszerűen összerajzolni, összezsufolni mindenféle városépítési kellékeket és példákat, — amelyeket akár az iskolában, akár egy könyvből vagy akár más körülmények között, látott, hallott vagy tanult a városépítő. Az ilyen szabályozási terv sohasem lesz egy bizonyos megadott politikai, földrajzi és gazdasági hely, illetve terület speciális jellegének és tulajdonságainak megfelelő eredeti és igazi szabályozási terv.

Egy igazi városépítő nemcsak a *jelennel, — a má-val* számol, — hanem lehetőleg figyelembe vesz minden emberi számítás szerinti belátható időn belül várható és esetleg be is következhető fejlődésből eredő változásokat. De ebből az is következik, — hogy önállóan gondolkozni, tervezni és építeni nem tudó, — valamint előre nem látó tervezőkre nem lehet bízni egy terület szabályozását. Mert ha egy olyan rajzolóra, vagy másolóra bízzuk egy hely vagy terület szabályozási tervének elkészitését, aki ebben a tervben össze fog rajzolni mindenféle általa hallott, látott vagy tanult városépítési vagy fürdővárosi kelléket; — az ilyen szabályozási terv nem lesz sem egy eredeti, sem egy olyan önálló, szabályozási terv, mely megfelel a szabályozandó hely, illetve terület jellegének és követeleményeinek. Ilyen esetben a szabályozási *tervet csinálók* hiába vesznek át egyes más tervekből egy-egy „rajz-figurát", — „vagy geometriai formát", — abból mégsem lesz jó, vagy *uj,* illetve *más* szabályozási terv.

A mai időkben ismételten előtérbe nyomult — a tulajdonképen már igen ősrégi — úgynevezett *levegő, napfény és világ-*

gosság követelménye, mely tulajdonképen ép oly idős mint az emberiség. De tulajdonképen még ezek a követelmények sem építészeti feladatok. Mert ezeknek a követelményeknek még a házépítő sem tudna eleget tenni, ha a városépítő nem úgy tervezné meg a szabályozandó terület útvonalait, illetve úthálózatát, hogy szigoruan figyelembe veszi a megfelelő égi tájakat, a helyi szél- és éghajlati, a helyi földrajzi viszonyokat és ha nem ezeknek megfelelően rendezi el és vezeti a kellő szélességüre vett úthálózatot. És ezeken kivül a városépítőnek még elő kell írni, meg kell határozni a különféle, megfelelő hatósági előírásokat, szabályokat és beépítési módokat, egyszóval *az új városrendészeti szabályokat.* Mert így módjában lesz a hatóságoknak megakadályozni azt, hogy az egyes házépítő építészek felépíthessenek olyan házakat, amelyeket mindenféle bizonytalan és zavaros összetételű, erősen erjedésben levő és teljesen kiforratlan *„saját egyéni stílusban"*, helyesebben mondva *„saját egyéni stílustalansággal"* képeztek ki. *A különféle kialakult, kiforrt stílusokat igen szépen össze lehet egyeztetni — egy városkép keretében.* De stílustalanságot, izléstelenséget „egy városkép" keretében összeegyeztetni sohasem lehet.

A természetes fejlődés folytán a városépítés már nagyon régen eltávolódott attól a céltól, hogy egyedüli feladata a helyi földterületek szép vagy kevésbé szép stílussal, illetve stílustalansággal kiképzett homlokzatu házakkal való beépítése legyen. A városépítésnek nem lehet a főfeladata és főkövetelménye az esztetikai, szépészeti és építészeti kiképzés, illetve csak szép és művészi kiképzésű városkép nyerésére való egyedüli törekvés.

Mert hiszen ezen követelményeknek tulajdonképen csak *elvont, elméleti,* illetve *negativ értelmű jelentősége van;* nincsen *semmiféle tényleges gyakorlati, illetve positiv értéke.*

A városépítésnek ma már, elsősorban csak gyakorlati jelentőségü és tényleges (positiv) *értékü követelményei és feladatai vannak.* Esztétikai, szépészeti, építészeti és művészeti követelmények lehetőleg akkor kerülhetnek sorra, ha már eleget tettünk a fenti követelményeknek, azokat megoldottuk és megvalósítottuk. Ez a megállapítás és sorrend természetes is szerintem.

Mert egy város lakóinak igényeit, szükségleteit, kényelmét, nyugalmát, jólétét, illetve jó megélhetési lehetőségeit, — eltekintve az általános politika-gazdasági viszonyoktól, nem a városnak esztétikai kiképzése és az ugynevezett külső szép és művészi városkép adja meg és biztosítja, hanem a fent már ismertetett különféle feladatok gyakorlati értékű és jelentőségű megoldása és keresztülvitele.

A házépítő feladata az egyes lakóházaknak és középületeknek megtervezése és megépítése, ahogy neki azt előírja és tőle megkívánja a megbízója, a saját ízlése, igénye, szükséglete és teherbírása szerint; legyen a megbízó akár magánszemély, akár hatóság.

A városépítő feladata a lakóházak és középületek tömegeinek (fürdőváros, kertváros, gyárváros, kereskedelmi és ipari városrész, telepítés stb.) *felépítésére szolgáló, úgynevezett építési terület megtervezése,* szabályozása és kijelölése. És pedig egyrészt a helyi politikai, gazdasági és földrajzi viszonyok és helyi szokások tekintetbevételével, másrészt a forgalom és közlekedés; a forgalmi és közlekedési eszközök; a polgárok foglalkozási viszonyainak megfelelő elhelyezése és elrendezése szempontjából. Tehát a város lakói összességének igényei, szükségletei, teherbíró képességei, stb. szerint kell tervezni a városépítőnek.

Két teljesen különálló és különféle feladat.

A városépítő munkája után a házépítő mutathatja meg azt, hogy mit tud. *Ha egy házépítő egy külsőleg csúnya, nem szép és stilustalan, cifra homlokzatú, izléstelen házat, épületet tervez és felépít, akkor azt mondják, hogy a város van csúnyán izléstelenül felépítve. Akkor azt mondják, hogy a város van rosszul szabályozva, hogy a városkép nem szép, izléstelen és művészietlen.* Pedig csak az történt, hogy *a házakat építő egyes építők terveztek és építettek fel nem szép és csunya, cifra homlokzatú, izléstelen házakat, épületeket; amiről a városépítő természetesen nem tehet; de ami legfeljebb a hatóság „lelkén szárad" amiért engedélyezte felépíteni azokat.*

Egy házépitő tudhat jól tervezni és fel is építeni egyes házakat, egyes épületeket, az egyes magánemberek egyéni izlésének, igényének, magánszükségletének és anyagi képességének megfelelően. Egy házépítő tudhat dolgozni egy már előre pontosan meghatározott és előkészített építési helyen, illetve kész telken, ahol neki nem kell betartani mást, mint a helyi hatóság hivatalos előírásait és szabályait; de ezeken kivül neki nem kell törődni semmi mással. De ugyanezen házépítő esetleg nem tud felépíteni, illetve szabályozni egy olyan egész várost vagy csak egy olyan városrészt, amely teljesen jól és megfelelően elégíti ki a polgárok összességének legkülönfélébb igényeit, szükségleteit és teherbíró képességét. Valamint nem tudja megoldani a városépítésnek ezenkivül még más speciális követelményeit sem, mint a forgalmi, a szállítási, a kereskedelmi, az ipari, a gyárvárosi, a fürdő, az üdülő, a turista stb. igények feladatait.

Egyik feladat az egyén, a polgár magángazdasági tevékenysége; a másik feladat az egyének, a polgárok összességének közületi, politika-gazdasági tevékenysége, a közösség feladata, másszóval hatósági feladat és tevékenység.

Városépítő tulajdonképen tehát *lehet minden olyan szakember,* aki a polgárság és az összesség, a közösség és a közület izléseit és igényeit, érdekeit és szükségleteit kielégíteni hivatott kérdéseket és feladatokat a legjobban és legmegfelelőbben tudja megoldani, megtervezni és keresztülvinni a polgárság összességének együttes kielégítésére. *Városépítő lehet az, akinek megfelelő kezdeményező és alkotó, önálló elgondolásai és tevékeny-*

ségi, továbbá a feladatokat és kérdéseket önállóan mérlegelni és keresztül is vinni tudó képessége van!

Hogyan kell készíteni városépítési tervet és hogyan építsünk fel egy várost.

A városépítés nem abból áll, hogy előveszünk egy meglevő vagy újonnan készült városszabályozási tervet és ebben csinálunk különböző új alaprajzi tagozásokat egyes épületekről vagy középületekről. A városépítés nem abból áll, hogy úgy csinálunk új városszabályozási tervet, hogy az épületek megtervezésénél használhatatlan 1:720, 1:1440, 1:5000 vagy 1:10.000 arányú igen apró méretű léptékben kizárólag alaprajzilag tervezünk meg különféle épületeket, tehát tulajdonképen csak különféle apró rajzokat csinálunk *és nem törődünk a szabályozási vonalakkal.* Minthogy ilyen apró méretű léptékben még tervezni sem lehet épületeket, hogyan lehet tehát kidomborítani a tervezett épületek jellegét és hogyan lehet felismerhetővé tenni azt a célt, amelyre az épület hivatott legyen. Az ilyen tervezés csak komolytalan és hiábavaló, nem hasznos munka lehet szerintem.

A városépítés nem abból áll, hogy egy újabban készült vagy egy régi szabályozási terv úthálózatának és a többi részének szabályozási vonalait ide-oda tologatjuk és ílymódon csinálunk egy új szabályozási tervet.

A városépítőnek minden más tervtől teljesen függetlenül újból kell megtervezni, kijelölni és előkészíteni a szabályozandó terület teljes úthálózatát, előkészíteni megfelelő helyet az egyes és különféle beépítésre alkalmas telektömbök részére, az egyes házak, illetve középületek, gyárak, raktárházak, ipartelepek, gyógyhelyek, üdülőhelyek céljára. A városépítőnek tehát teljesen önállóan úgy kell megtervezni az új szabályozási tervet, hogy figyelembe veszi a helyi viszonyokat, a különféle földrajzi, gazdaságpolitikai és helyi adottságokat, a polgárság igényeit, szükségleteit stb.

A városépítőnek tekintetbe kell venni az általam most ismertett összes általános és különleges városépítési feladatokat; lelkiismeretesen és hozáértéssel mérlegelni és számításba kell venni az éghajlati viszonyokat; gondosan figyelembe kell venni, különösen a hegyes vidék terepszint és talajalakulatait, illetve a terület magasságkülönbözeteit és ezeknek megfelelően kell tervezni. Különben, — főképpen hegyes területen könnyen megesik, hogy a városépítő egy olyan szabályozási tervet csinál, — amely a levegőben lógna, ha megvalósítanák.

A városépítő által beépítésre előkészített úgynevezett *építési-telkekre* építheti fel majd a házépítő az általa megtervezett különféle célt szolgáló köz- vagy magánépületeket. Mint a különféle üzemeket, ipartelepeket és gyárépületeket, a raktár-

házakat, a sporttelepeket stb. Ilyenek a kórházak, gyógyszállók, a szanatóriumok, az üdülők, a szállodák, a fürdők, a társasházak, a telepítések stb.

Egy újonnan szabályozott város vagy városrész felépítésének a helyes munka sorrendje tehát a következő lenne:

Az eredetiben elkészített részletes és pontos városszabályozási terv szerint a helyszinen először ki kell jelölni és tűzni az új szabályozási vonalakat és a megállapított magassági pontokat és ezek alapján kell megépíteni az összes útvonalakat (az úthálózatot), a különféle jellegű tereket (építészeti tér, dísztér, sétatér, stb.) és az ugyancsak különféle jellegű parkokat (díszpark, sétány, stb.). Lehetőleg ezekkel egyidőben, a kitűzések és kijelölések után közvetlenül, kell elhelyezni és megépíteni az összes közműveket (mint a csatorna, vízvezeték, gáz, villany stb. művek).

És csak ezen munkálatok elvégzése után, tehát tulajdonképen csak másodsorban, célszerű felépíteni az egyes vagy csoportos lakóházakat, középületeket, a különféle célt szolgáló épületeket, mint gyógyfürdő, fürdő, gyógyszálló, szanatórium, szálloda, üdülőtelep, internátus, depandance, gyógyintézetek stb. *A házépítőnek itt lesz, illetve ekkor van alkalma az egyéni, önálló, szép és igen sokoldalu építészi képességének és tudásának a megmutatására.* Azt is látjuk ebből, hogy *nem egy építész építi fel az összes épületeit egy városnak vagy városrésznek, hanem több házépítő-építész,* az őket a házépítéssel megbízó részben hatóságok, részben a magánosok tömege építi fel, a közület, a hatóság vezetése és irányítása mellett.

Itt és ezen alkalommal kapcsolódik be a hatóságnak olyan irányú hivatalos és kötelességszerű beavatkozása azért, hogy csak olyan épületek felépítését engedélyezi, amelyek a környezetbe beleillenek és a közizlést nem sértik; amelyek nem izléstelenek és nem túltengő egyéni és kiforratlan, kialakulatlan és bizonytalan stílusuak, illetve stílustalanok, hanem igazán esztétikus, szép és művészi külső kiképzésüek. Továbbá még, a hatóság az ilyen beavatkozással tudja biztosítani egy szép építészeti, esztétikus és izléses összhatású városkép kialakulását a városépítőnek a városszabályozási tervben lefektetett elgondolásán felül is, illetve ennek megfelelően.

Csak ilyen együttes munkával lehet kialakítani szép városképeket és nem olymódon, hogy *a szabályozási tervben csinálunk különféle szabályozási rajz és geometriai figurákat, alakzatokat és formákat,* amilyen a sugárirányú, a legyezőalakú, a köralakú stb. forma. Ezek a különféle szabályos geometriai és másféle rajzalakzatok csak a rajzpapiron fognak ilyeneknek látszani és esetleg még madártávlatból, közvetlen felülről egy bizonyos megfelelő magasságból. De a helyszinen, a valóságban ezek a különféle rajzidomok nem fognak olyanoknak látszani, amilyeneknek a szabályozási terv a rajzpapiron mutatja. Teljesen indokolatlannak tartom a szabályozásnál ragaszkodni egy

geometriai formához, különösen olyan helyen, amelyeknek földrajzi alakulata olyan formátlan, hogy nem lehet sem beleilleszteni, sem benne megtervezni semmiféle szabályos alakulatú szabályozást.

Már az eddig előadottakból is látszik, hogy a modern városépítésnek ma már igen sokféle, egymástól különböző, de egymással mégis szorosan és szervesen összefüggő, egymással feltétlenül összeegyeztetendő kérdése és feladata van. Az előadottakból az is kitünik, hogy ezeket egyenkint és külön-külön kell tanulmányozni annak, aki városépítő akar lenni; az illető lehet épúgy építész, mint mérnök, gépészmérnök, vagy akár más szakember is.

A városépítés jogi vonatkozású része.

A modern városépítésnek azonban van még egy olyan ága is, melyet még külön is meg kell említenem, *ez a városépítés jogi vonatkozású része.*

Régi időkben talán nem vették annyira szigoruan figyelembe a jogi vonatkozású részét a városépítésnek, de ma már ezt is meglehetős szigoruan kell tekintetbe venni a szabályozási vonalak megállapításánál. Egy új szabályozási terv elkészítésénél, illetve az új szabályozási vonalak, az úthálózat megtervezésénél feltétlenül figyelemmel kell lenni a régi telekhatárvonalakra. A régi telkek határvonalait úgy kell érinteni az új szabályozási vonalaknak, hogy lehetőleg semmi, vagy kevés és könnyen megoldható magánjogi beavatkozás, illetve jogi vonatkozású kérdés és vita keletkezzék az új szabályozási terv keresztülvitele alkalmával. Az új szabályozás folytán keletkező új építési telkek és a régi építési telkek határvonalai, illetve az új és régi telkek tulajdonosai között, lehetőleg kevés és könnyen kiküszöbölhető tulajdonjogi ellentétek merüljenek fel. Ahol pedig az új szabályozás folytán keletkezett új telkek és a régi telkek határvonalai közötti eltérést egyszerű és tiszta jogi alapon elintézni nem lehetséges, ott csak teljes kisajátítással lehet és kell keresztülvinni a szabályozást.

A városépítés „külső“ és „belső“ lényege. „Városképek“ helyes kialakítása.

Az előadottakból mindenki tisztán láthatja azt, hogy egy jó, reális és keresztülvihető, minden követelményt kielégítő városrendezési tervben, még csak nem is kerülhetnek első sorban megoldásra és kivitelre az esztétikai, építészeti, szép és művészi városkép követelmények. Ezeknek a feltünő, az állandó és mint kizárólagos szempontoknak a hangoztatása, továbbá más városépítési követelmények elé való helyezése *legfeljebb csak*

azon célból lehet jó, hogy más, esetleg igazán jó, értékes és érdemes reális terveket egyszerűen elintézünk vele anélkül, hogy komoly és alapos, helytálló és szakszerű, hozzáértő érveket és megokolásokat hoznánk fel. Egy szabályozási tervre sokkal könnyebb és egyszerűbb rámondani azt, hogy nem felel meg az *„esztétikai", a „művészi követelményeknek"*, mint részletesen, alapos tudással és hozzáértéssel, lelkiismeretesen és elfogulatlanul részletesen ismertetni és megindokolni a szabályozási tervet és megmondani azt, hogy miért jó, hogy miért rossz az illető terv szerinti elgondolás vagy ötlet, megoldás vagy részletkidolgozás. De még sokkal nehezebb megmondani és helyesen megindokolni azt, hogy mi volna, vagy milyen volna a helyes elgondolás és megoldás az adott esetben.

A városépítésnél, illetve a városszabályozásnál az esztetikai és művészi kiképzés egyedüli és mint kizárólagos követelményeknek a minden positiv megállapítású bírálat nélkül való előtérbe helyezése és hangoztatása igen könnyen azt a hitet keltheti az érdekeltekben, hogy az nem lehet más, mint egy olyan vesszőparipa, amelyen önkéntelenül is nyargalva, akaratlanul is agyongázolhatunk sok olyan pályatervet, szabályozási tervet, amelyek lehetnek értékesek, ötletesek és jók. Ily esetben azután ugyancsak akaratunkon kívül akadályozhatjuk meg, talán épen az értékes, a reális és jó tervek felszinre kerülését és érvényesülését.

Ezen fent ismertetett megállapítások után mindenki tisztán láthatja azt, hogy a városi lakósság egyetemének kényelmét és jólétét, igényeit és szükségleteit stb. nem az adja meg és nem az szolgáltatja és biztosítja, ha az egyes épületeknek, az egyes városrészeknek úgynevezett esztétikai, szépészeti és művészi *„külső kiképzést" próbálunk adni.* Mert még ezeknél is sokkal fontosabb az egyes, akár magán, akár középületeknek a *„Belső kiképzése"*, az épületek belső berendezéseinek helyes megoldása és kivitele. Még az épületek belső berendezései között is van sok nem építészi feladat. Ilyen feladat a lakásberendezés, a központi fűtés berendezés, a gyárak, az ipartelepek, a raktárházak, a hűtőházak stb., továbbá a kórházak, a szanatóriumok, a gyógyszállók, az üdülőtelepek, az internatusok stb. különféle belső berendezése. Még az épületeknek az igazán szép, izléses, esztétikus és művészi külső kiképzése is felesleges lesz, hiábavalóvá válik és teljesen kárbavész, ha az épületek belső berendezésének kiképzése kényelmetlen és meg nem felelő, rossz és használhatatlan.

Végül még egy frapáns példát hozok fel annak a bizonyítására, hogy a városépítés nem házépítő feladat. Példa a Hegyalja-út folytásában a közelmultban már megépített *új Tranzverzális út!* Ezt a forgalmi szempontból elsőrangú fontosságú új utat meg kellett és az adott viszonyokhoz képest elég jól is meg lehett építeni *az útépítő mérnökök által, anélkül, hogy előbb kellett volna elkészíteni a Tabán egész szabályozási tervét*

is. Tehát a végleges szabályozási terv nélkül is jól és megfelelően lehetett megépíteni, *egy 5.88%-os igen kedvező emelkedéssel, meg lehetett építeni ezen új tranzverzális útat, mert meg kellett építeni. Meg lehetett építeni ezen fontos főforgalmi útvonalat minden esztétikai városkép előző kialakítása nélkül is,* egyedül csak a terepszintalakulatok és a magassági viszonyok figyelembe vételével. Mindezek dacára ezen új tranzverzális út, az adott viszonyok mellett mégis elég jól, szakszerűen és szépen van megépítve. Láthatjuk tehát, hogy ezen új tranzverzális út megépítése úgyszólván *csak technikai* (műszaki) *feladat volt* és függetlenül minden szabályozási tervtől is meg lehetett oldani.

A technikai haladás korszakában vagyunk és a városépítés — tulajdonképen a technikai feladatok megoldásának és megfelelően való keresztülvitelének a sorozata lett. Mert a város lakóinak jól való megélhetését és jólétét előmozdító és fenntartó, továbbá biztosító feladatok túlnyomórészt, majdnem mind, *különféle technikai feladatok.*

Külön feladat egy felmerült kérdést jól „megfogni" és megoldani és külön feladat azt a gyakorlatban jól keresztül is vinni. Külön, de mégis szervesen összefüggő és összetartozó két feladat.

Szabályozási vonalak a sík és hegyes területen. Művészi szempontok.

Máskép kell várost építeni és szabályozni sík területen és egészen máskép kell várost építeni és szabályozni hegyes területen. Másmódon kell vezetni az útvonalakat, az úthálózatot a sík területen mint a hegyes területen. *A szabályozási vonalak vezetése a sík területen úgyszólván tetszés szerinti, teljesen szabad, semmihez sincsen kötve; nem kell figyelembe venni terepalakulatokat. A szabályozási vonalak kialakításában igen nagy szerepet játszik az izlés, mert a városépítés nem abszolut tudomány, mert a városépítésben nincsenek abszolut igazságok.* Ezzel szemben egy hegyes terület szabályozásánál a szabályozási vonalak, illetve az útvonalak vezetése annyira nem tetszés szerinti és függ a földrajzi terepszint alakulatoktól, hogy könnyen megtörténhet az az eset, hogy már csak 1—2 méteres eltérés is lehetetlenné tesz egy útvonalvezetést. Mert az útvonal, vagy a levegőbe kerül, vagy egy erős és csak nagy költséggel megoldható bevágásba esik. Hegyes vidéken tehát nem vezethetjük az útvonalakat teljesen tetszés szerint, adottságok, megkötöttségek vannak.

De ezektől eltekintve azért *tulajdonképen mindent meg lehet csinálni egy városépítés, egy városszabályozás keretében:* a Tabánban is. Planirozzuk, simitsuk, egyenesítsük ki a Tabán földrajzi felszintjének a területét, akár vízszintes, akár ferde

síkú területre. *Egy városépítés keretében lehordhatunk hegyeket, feltölthetünk völgyeket. Ez mind csak idő és költség, illetve csak „pénz" kérdése.* És ha pedig ezeket sem vesszük figyelembe, akkor tulajdonkép mindent megcsinálhatunk, de ezen esetben természetesen nem tudjuk fenntartani a szabályozandó terület és hely eredeti jellegét. (A Tabánban sem!) Még a hegyes területek szabályozásánál sem lehet hangoztatni és követelni az esztetikai, a művészi kiképzés szempontjának kizárólagosságát és ezt még annak dacára sem lehet megtenni, hogy a hegyes vidéken, a hegyes területen természetszerűleg önmaguktól adódhatnak és alakulhatnak ki az igazán szép és szebbnél-szebb, természetalkotta eredeti és igazi művészien szép városképek.

Az igazi városépitőnek állandóan gondolnia kell arra is, hogy szabályozási tervének a *szabályozási vonalait ki is kell majd tüzni a szabályozandó területen; ki kell majd jelölni* a szabályozási vonalak által körülhatárolt és megállapitott telek-tömböket és az egyes ugynevezett *épitési telkeket. De ugyanekkor — nem lehet majd kitüzni és kijelölni az épületek különféle alaprajzi tagozások vonalait, amelyeket oly szépen belerajzolunk a szabályozási tervbe.* Ez is csak azt mutatja, hogy milyen céltalan és hiába való felesleges munka lehet az, ha különféle célu rendeltetésünek elkeresztelt épületek, — *finomnak nevezett* különféle alaprajzi tagozásu vonalait belerajzoljuk egy 1:720, de rendesen még ennél kisebb léptékü szabályozási tervbe. Az egyes épületek alaprajzi tagozásu vonalainak a szabályozási tervbe való berajzolása, — amellett, hogy ezt teljesen komolytalan munkának tartom, — hozzá még — könnyen azzal a nagy hátránnyal is járhat, — *hogy az ilyen alaprajzi tagozások vonalainak tömege teljesen elnyomja a természetszerüleg sokkal kisebb számu szabályozási vonalakot; és ezekről megtévesztőleg vonhatja el a figyelmét ugy a tervezőnek, — mint a tervet vizsgáló egyénnek.*

Az előadottakból is világosan látható az, hogy *városépitő tulajdonképen mindenki lehet, aki hozzá ért.* Aki pedig nem ért hozzá, — lehet az akármilyen kiváló házépitő is, — az sohasem fog tudni tervezni egy jó, reális és keresztül is vihető eredeti városszabályozási tervet. Az egyes épitészkörökben talán ezért szokták a közvélemény részére kihangsulyozni és kiemelni a *„művészi szempont", — „az inventio", „az épitészeti szempont"* — stb. kifejezéseket. De ezeket a kifejezéseket azonban nem szokták megfelelően és hozzáértéssel, tudással és szakszerüséggel megalapozott positiv megállapitásokkal bővebben körülirni és megmagyarázni és ezért inkább a nagyközönség felé való hangoztatásra valók. Mert ezek a kifejezések, — mint az inventio, esztétikai, szépészeti, épitészeti és müvészi kiképzések — rendkivül tág és elvont fogalmak. Teljesen egyénien és önkényesen magyarázható izlések és felfogások, — amelyek nem birnak semmiféle gyakorlati és reális értékkel; de amelyeknek

az állandóan való hangoztatása esetleg módszer lehet arra, hogy eltakarja és leplezze a tervező esetleges gondolat-szegénységét és tervtelenségét, továbbá a kezdeményező és az alkotóképességének, valamint a hozzáértésének és szakértelmének a hiányát.

Azok az igazi városrendezési tervek, — amelyekben csak a különféle jellegü és alakulatu utvonalak illetve teljes uthálózat, a terek, a parkok stb. szabályozási határoló vonalai és magassági pontjai vannak berajzolva és beirva. Amely tervrajzokban fel vannak tüntetve a különféle beépitési módok; esetleg benne meg vannak jelölve a különféle középületek, előre megállapitott helyei. A szabályozási tervbe szerintem teljesen felesleges berajzolni az összes, egyes különálló épületeknek igen apró léptékü illetve méretü alaprajzi tagozásainak különféle kiképzéseit.

Mint már említettem, lehet úgy is csinálni új városépitési terveket, hogy az ujból szabályozandó területnek vagy egy más hasonló terület meglevő tervét vesszük elő és ezen meglevő városépitési tervek szabályozási vonalait ide-oda tologatjuk. Ezt csinálhatjuk minden tervszerüség és elgondolás nélkül is; tekintet nélkül arra, hogy hegyes, vagy sik területről van szó. Más módon pedig ugy is csinálhatunk ugynevezett uj, illetve eredeti terveket, hogy meghagyjuk a régi szabályozási terv szabályozási vonalait de azokba belerajzoljuk az összes, — egyes — épületek más és más alaprajzi tagozásait. Kénytelen vagyok azonban hangsulyozni azt, hogy ezen módszerekkel *számtalan tervrajzot* gyárthatunk, illetve *csinálhatunk;* de ezek nem lesznek uj és eredeti, vagy más tervek: ezek maradnak a régi tervek. Ez lehet egy módszer arra, hogy valaki hozzáértés és tehetség nélkül, uj eszmék, uj elgondolások, uj tervek hiányában gyárthasson, készithessen ugynevezett szabályozási terveket.

Megjegyzem, hogy ilyen módszerrel esetleg csak elrontani lehet a meglevő és talán jó és értékes szabályozási terveket. Erre frappáns példa egy hegyes terület szabályozása. (Tabán.) Ha egy városrendezőnek vannak eredeti ötletei és elgondolásai, van önálló kezdeményező, alkotó, tervező és ezeket keresztül is vinni tudó képessége és tudása, akkor nincs szüksége az ilyen módszerekre a tervezéseknél. Mert a hozzáértő városépitő tud tervezni, elkésziteni igazi és eredeti szabályozási terveket is, ugy sik területen, mint a hegyes alakulatu szabályozandó területen. A hegyes terület szabályozásánál egyáltalában nem szükséges nagy földmozgásokat, földmunkákat előidézni.

Hegyes vidéken az a legjobb szabályozási terv, — amelyik a legkevesebb földmozgást igényli, amely a legjobban hagyja meg eredeti földrajzi alakulatában a szabályozandó hegyes területet. Mert csak az ilyen, illetve ez esetben lesz a legkevesebb a támfal és *legszebb, legeredetibb* és *legtermészetesebb* a *városkép*. Csak ilyen esetben nem fog előfordulni az az eset, hogy

egy szépen megtervezett *épület körül ott éktelenkednek majd kisebb-nagyobb támfalak.*

Előfordulhat az az eset is, hogy a hegyes vidék rosszul tervezett szabályozása szerint vezetett és esetleg igen nagy áldozatok és költségek árán megépitett utvonalak által határolt épitési telkek terepszint pontjai között olyan nagy a magasság különbözet, hogy azok, esetleg be sem épithetők egyáltalában.

De ugy sem lehet *csinálni* városépitési tervet, — hogy egy terszés szerinti területen, geometriai figurát, alakzatot rajzolunk, tekintet nélkül arra, hogy a geometriai forma *beleillik az illető hely földrajzi vagy politikai alakulatába,* vagy bele illeszthető. Mert az ilyen geometriai forma, sugár irányu alakulat, — legyező forma, — körforma stb. csak a rajzpapiron látszik ilyennek vagy madártávlatból, esetleg az illető terület fölött közvetlenül levő és megfelelő magasságu helyről, — *a térben nem látszanak ilyeneknek!*

Valamely, akár sik, akár hegyes terület szabályozási tervének egyedül igazi elkészitési módja csak az lehet, ha a helyi és földrajzi viszonyok, alakulatok, megkötöttségek stb.; továbbá a helyes városépités összes követelményeinek, stb.-nek teljes figyelembevétele és szigoru mérlegelése mellett készitünk szabályozási tervet; amely igy a szabályozási terület jellegének megfelelő lesz.

Az égi tájak, — a szelek járása, — az éghajlati viszonyok és időjárás szerint való elrendezést és alkalmazkodást, valamint ezeknek a tekintetbe vételét, — az igazi tájolást is, — elsősorban a városépitőnek az utvonalhálózat megtervezésénél kell elvégezni, nem az egyes házépitőknek, akik legfeljebb csak az egyes épitési telkek határain belül tudják esetleg elvégezni azt. A városi hatóságoknak, illetve a közületnek egyedüli kötelessége elősegiteni és irányitani egy város vagy városrész, egy telepités, — egy gyárváros, — egy iparvárosrész stb. felépitését. De nem ugy, — hogy ezeket a magángazdasági tevékenység körébe tartozó magánépitkezéseket a hatóság épiti meg, — hanem azáltal, hogy segitségére van az egyes magánépittetőnek, magánvállalkozásoknak különféle könnyitésekkel, kedvezményekkel, stb.

A városépitőnek kell mindig ismerni azt, hogy milyen helyzet előtt áll a szabályozandó területen. Az itt történt változásokat stb. észre venni és ismerni kell, hogy azokat fel is tudja használni, — hogy azokat figyelembe vehesse. Hogy egy időszerü példával illusztráljam ezen megállapitásaimat, felemlitem a Tabán esetét. A Tabánban egészen *más volt* a helyzet *azelőtt,* az uj tranzverzális ut megépitése előtt; és egészen *más lett* a helyzet *ma,* az uj tranzverzális ut *megépitése után.* Ebből az következik, hogy *más szabályozási tervet lehetett* és *kellett* készitени *azelőtt* az uj tranverzális ut megépitése *előtt* és *más szabályozási tervet lehet és kell készitени ma,* az uj tranzverzális ut megépitése *után!*

De ugyanugy egészen más szabályozási tervet kell készíteni az eszmei (ideális) *és más tervet kell készíteni a kivitelre alkalmas* (reális) *szabályozás tervezésénél.* Ha egy szabályozási terv elkészitésénél egy kérdést, egy feladatot minden valószinüség ellenére *rosszul és helytelenül értelmezünk és fogunk meg* — és ennek megfelelően minden logika ellenére is próbáljuk megoldani, — ez még *nem jelent eredetiséget, önálló gondolatot, jó ötletet.* Mert egy kérdés ill. feladat meg nem értése, rosszul való megfogása és rossz megoldása lehet esetleg tehetetlenség, vagy különcködés és hozzá nem értés, de lehet esetleg ezeknek a takarója is. Hogy példákkal is illusztráljam, megemlítem a következő eseteket. Ilyen szerintem igen helytelenül értelmezett és tévesen felfogott gondolatnak tartom azt, — ha egy város közepén és hegyes alakulatú részén átvonuló hosszu, sok kilométeres utvonalnak csak egy cca. 400 méteres szakaszát és ennek is csak a jármü uttestét lesülyesztjük azért, hogy ezen az igen rövid, *párszáz méter hosszu szakaszon létesítsünk gyorsközlekedést.* Ma már ilyen helytelenül és tévesen értelmezett elgondolásnak tartom azt is, ha egy hegyre vezető utvonalat azért akarunk kiszélesiteni, hogy azon rögzitett vonalu villamos vasutat lehessen épiteni. Amint ezek például az új tranzverzális út átépítésével kapcsolatban történtek meg az egyes pályaterveknél. *Ma már — általánosan tudott tény az,* hogy gyorsközlekedést egy város közepén, — sürün lakott területen és az utszinten létesiteni nem lehet. Ma már — általánosan ismert tény az, hogy az autóbusz korában — *a rögzített vonalú régi villamos vasutakat is megszüntetik;* tehát nem fognak épiteni ujakat. Mindenki láthatja azt, hogy ezek nem lehetnek eredeti ötletek, helyes elgondolások stb. de lehet esetleg a *„minden áron mást csinálni akaró"* törekvés kifejezője.

Ezen itt felhozott példák is mutatják az állandó és folytonos fejlődést, — az igények stb. változását, — amelyeket egy igazi városépitőnek ismerni, látni és *tudni* kell. Mert az ilyen, — *ma már rég idejét mult, — tehát ma már absurd,* lehetetlen gondolatokkal és megoldásokkal tulajdonképen foglalkozni sem szabadna a városépítőnek.

Az ilyen módon *„csinált"* szabályozási terv véleményem szerint semmiesetre sem fog megfelelni és célravezetni.

Mert sok év alatt a Tabán szabályozandó területén oly változások történtek, — főleg az uj tranzverzális ut megépitése annyira megváltoztatott mident, hogy egy teljesen más, — egy *teljesen új helyzet előtt áll a városépítő ma!*

Tehát egy régi vagy egy új terv szabályozási vonalainak ide-oda való tologatásával, az egyes épületekről más és más különféle alaprajzi tagozásoknak a berajzolásával gyárthatunk *„számtalan szabályozási tervrajzot;"* de ezek nem lesznek más és más, különféle, eredeti és uj *szabályozási tervek* és talán még véletlenül sem lesz köztük egy-egy csak más, — ha nem is egészen uj, vagy eredeti szabályozási terv.

Kétségtelen azonban az, hogy ilyen módon igen sok szabályozási tervet lehet csinálni egy területről, igy azon kell lenni, hogy egy igazi és eredeti városrendezési terv ne tartalmazzon mást, mint egyedül csak a *szabályozási vonalakat,* — az uthálózat, az épitési telektömbök, a terek, a parkok, stb. szabályozási határvonalait, valamint ezek terepszintjének magassági pontjait. Mert a szabályozási terv tulajdonképen igen kis, 1:10.000, 1:5.000, 1:1440 és legfeljebb csak 1:720 arányu léptékének megfelelő, — igen kicsi, — *miniatür méretben* csak alaprajzilag tervezett, — különféle célnak szánt épületek alaprajzi tagozásait, — teljesen felesleges munkának tartom, szerintem az alaprajzi tagozások semmiféle módon sem tudják majd jellemezni és elénk tárni az illető épület rendeltetési célját, valamint ennek megfelelő jellegét stb.

Az természetes lehet, hogy a laikusok, — tehát a nem szakemberek előtt *merev*-nek *fognak hatni* és ezáltal nem fognak *tetszeni egy igazi szabályozási terv vonalai a rajzpapiroson* azért, mert a szabályozási vonalakat *nem szakítják meg,* — nem tarkitják a berajzolt épületek alaprajzainak különféle tagozású — *vonaltömege.* De az igazi szakembereket, — az igazi városépitőket *nem fogja megtéveszteni ezen látszathatás, — a tagozási vonalak tömege a rajzpapiroson;* mert ők még a rajzpapiroson is már *előre látják* az *igazi házak igazi tagozásait* — a valóságban!

Szakértő városépitőnek csak a *tiszta* és *folytonos szabályozási vonalakra van szüksége* és nem az ezeket teljesen elnyomó és eltakaró épületalaprajzok különféle tagozású vonalak tömegeire. A helyszinen kitüzni csak a szabályozási vonalakat lehet majd és nem a különféle alaprajzi tagozásokat, — mert ezeket még kitüzni sem lehet ugy mint a szabályozási vonalakat.

A városépitőnek az egyik igazi feladata az, hogy hozzáértéssel, ügyesen és jól használja fel és aknázza ki egy hegyes terület szabályozásánál az éghajlati viszonyokat, a meglevő földrajzi alakulatokat és magassági egyenetlenségeket; és a lehető legkevesebb áldozattal és költséggel *teremtsen jobb viszonyokat a meglevőnél,* de semmiesetre sem szabad teremteni rosszabb viszonyokat. A városépitőnek oly alakulatu és oly terepszint magassági viszonyokkal rendelkező épitési telkeket kell az építtető telektulajdonosok rendelkezésére bocsátani, amelyek *minden különleges építészi készség és minden nehézség nélkül egyszerűen és jól beépithetők.*

Kikre lehet bizni a városépitést. A házépitő és városépitő tevékenysége közti különbség. A hatóság feladata.

Az előadottakból látható és könnyen megállapitható az, hogy a városépités egy nagyon is önálló gondolkodást, — nagy körültekintést, — sokféle irányban való tájékozottságot és tu-

dást, — nagy és széles látókört, — különféle ismereteket, — nagy megbizhatóságot és alaposságot, — kezdeményező és alkotó, valamint tervező képességet megkövetelő, — elég sokoldalu munkakör. Tehát mégsem olyan egyszerü és könnyü feladatu munkakör a városépités, amelyet bárkire is rábizni lehetne, amelyet jól megfogni és megoldani, — megtervezni és keresztül is vinni, — akárki is tudna.

Városépitési tervek elkészitését olyan „tervezőkre" nem lehet bizni, akik csak rajzolási és másolási munkát tudnak végezni; akik csak mások utasitására tudnak dolgozni; akik másszóval csak mások fejével gondolkodnak; akikben nincs önállóság és akik képtelenek önálló, eredeti terveket készitени. Az ilyen városépitők sohasem fognak elkészitени tudni egy eredeti és uj, reális és jó, keresztül is vihető szabályozási tervet. Ezek lehetnek jó másolók, de mindenesetre rossz utánzók lesznek.

Mint már előadtam, az igazi városrendezési tervben csak szabályozási vonalak legyenek és legfeljebb csak jelezve lehetnek az egyes, — már megállapitott célu köz- és magánépületnek helyei. Mert egy igazi esztetikus és szép, igazi müvészi kiképzésü városképet nem ugy nyerünk, ha a szabályozási terv helyett szép rajzot készitünk. Igazi szép városképet csak a városrendezés megoldotta utvonalak vezetése, kiképzése, terek, parkok és sétányok megfelelő változatu kialakitása által nyerünk. Igazi szép városképet nyerünk a szabályozási területen a meghagyott régi és az ujonnan emelt tényleg szép és művészi külső kiképzésü, különféle stylusu épületekkel, — továbbá a szabályozandó terület természetadta szépségeinek és földrajzi alakulatainak felhasználásával, — végül az egyéb emelt, illetve felépitett, — különféle városi mütárgyak, mint szobrok, emlékmüvek, kutak, egészen speciális rendeltetésü épületek (hangverseny kioszk) stb. összességének együttes hatása, illetőleg ezek *együttesen* kialakult városképe által.

Igazi szép és eredeti városképet akkor nyerhetünk, ha a városépitésnél előfordul *egy-egy bizonyos akadály, egy-egy megkötöttség* és *egy-egy adottság*. Ilyen esetben *az igazi városépitő nem rombol ok nélkül, — hanem beszabályozza az „akadályt"* és *létesitett egy a „sablontól" eltérő,* — különleges, eredeti és szép megoldást. Ilyen esetek a Tabánban a polgári iskola, a két templom, a fürdő, az új tranzverzális út, a beboltozott ördögárok, a Hadnagy-utca felső szakasza, stb.

Az igazi szép városkép hatását azonban leronthatják ugyan, de azért mégsem tehetik teljesen tönkre *az egyes nem szép és csunya, — izléstelen* és *stylustalan homlokzatu egyes épületek; — mert egy-egy egyes épület sohasem ad városképet.* Lásd a teljesen egyedül, környezet nélkül álló köz- vagy magánépületeket. *Más a városkép és más az épület külső épülettömege és homlokzati képe!*

E kettő nem egy, azért mégis e kettőt összetéveszteni szokták! Álljunk pld. egy épület elé — látjuk magunk előtt az

— *épületet;* — álljunk egy téralakulat közepébe vagy egy útvonalra — és *tekintsünk szét,* illetve *nézzünk* körül — látjuk a *„különféle városképet".* Egy *modern városképbe „beletartozik"* még *a forgalom, — a forgalmi eszközök* stb. is.

A hatóság feladata annak megállapitása, — hogy egy tervezett és felépitendő *épület külső képe,* — illetve külső homlokzati kiképzése, stylusa, formája, anyaga, szine, magassága stb. — *közelről beleillik-e a tervezett vagy meglevő városrészbe,* — a kialakuló városkép-be. Egy bizonyos távolságban az egyes épületek külső homlokzata illetve külső képe beleolvad a városképbe, de egy városkép sohasem olvadhat bele az egyes épületek külső homlokzatába, illetve annak külső homlokzati stylus-képébe.

Az előadottak után láthatja tehát mindenki azt, hogy ha a házépitő, egy csunya és izléstelen külső homlokzatu, — talán erősen egyéni kiforratlan és erőszakolt stylusu házat épit tulajdonkép *hatósági segédlettel,* — illetve *engedéllyel, — akkor nem a városkép csunya, — hanem csak az épület,* amelyet közvetlen közelről szemlélünk. Ez is bizonyítja azt, hogy városépítés és épület, városi mütárgy stb. épitése, — két teljesen különálló feladat.

Amikor a hatóság felülbirálja és megállapitja azt, hogy valamely épitendő épület külső homlokzatkiképzése nem illik bele egy környezetbe, egy városrészbe és ezért nem engedélyezi annak a felépitését, akkor tulajdonkép a magánérdek és magánizlés területére lépett; de erre a beavatkozásra éppen a közérdek és közizlés miatt van feltétlen szükség.

Az általam előadottak mutatják azt, hogy a városépitési feladatokat és kérdéseket nem lehet megoldani és keresztül is vinni tartalom nélküli, a valójában üres és légben uszó tervekkel és elgondolásokkal, — és ezek hangoztatásával; hanem kizárólag csak reális és keresztül is vihető ötletekkel és elgondolásokkal, megoldásokkal és tervekkel.

Egy sik vagy hegyes terület szabályozási tervének elkészitésénél, a városrendezőnek a tervezés alkalmával mozgékonynak, rugalmasnak, elasztikusnak, találékonynak kell lennie, — a felmerülő összes feladatokkal és körülményekkel, kivánalmakkal és igényekkel szemben. Legfőkép ezek folytonos fejlődésével és változásaival, — a helyi viszonyok különféleségeivel szemben, egyszóval az idők változásával szemben! A tervezésnél a városépitőnek nem szabad nehézkesnek, sablonosnak, utánzónak lenni; nem szabad bizonyos betanult példákat, — egyszerűen csak — utána csinálni. A városépitőnek nem szabad „utánozni"; mert *neki kell összeegyeztetni és kielégiteni* a lehető legkülönfélébb érdekeket és követelményeket. Ezeket a tevékenységeket nem lehet előre megtanulni, — sem az iskolában, — sem a könyvekből; mert mindkettő legfeljebb csak irányitó utmutatással szolgálhat. Az előadottak igazolják azt, hogy milyen és mennyire két teljesen különböző feladat és munkakör a városépités és

házépités. A városépités *az összességnek hatósági tevékenysége;* a házépités az *egyeseknek magántevékenysége.*

Ezen két különböző tevékenység és munkakör közötti különbség, — talán legjobban a hegyes vidék szabályozásánál domborodik ki. A hegyes terület szabályozásánál nyomul előtérbe a legjobban egyrészt az a kérdés, hogy *milyen célból, — milyen célra kell megtervezni valamely utvonalat,* másrészt pedig az a feladat, — hogyan és milyen módon *lehet megépiteni* ugyanezen utvonalat, amely nem épitészeti feladat. Hegyes vidék szabályozásánál az uthálozat szabályozási vonalainak szigoruan alkalmazkodni kell a terepszint magassági viszonyaihoz; mert itt igen fontos az, hogyan érintik és hogyan metszik az egyes ut-, illetve a szabályozási vonalak a magassági réteg vonalakat: mert éppen ezek egymáshoz való fekvése és *megoldása* adja meg az illető szabályozási terv eredetiségét és jellegét, jóságát és keresztülvihetőségét. Továbbá ezek a szabályozási vonalak és rétegvonalak egymáshoz való helyzete, megoldása adja *azt a nagy különbséget, azt a nagy eltérést,* mely fennáll olyan látszólag hasonló szabályozási tervek között is, — amelyekben sok a rokon és a hasonló, esetleg az egyező ötlet, — és még több hasonló elgondolás és megoldás is van.

Hegyes terület szabályozásánál elsőrendü fontossággal bir a kivitel; — *a terv keresztülvitele, — a megoldása, — de nem a rajzpapiron, hanem a valóságban a földön* — a szó legszorosabb értelmében véve. Fontos, hogy ne olyan levegőben lógó várost, városrészeket tervezzünk, amelyeket vagy egyáltalában nem lehet felépiteni; vagy csak igen nagy földmunka árán, óriási áldozatokkal és nagy költségekkel lehet csak megvalósitani, — a földön. Nem is beszélek az esetleg és minden valószínűség szerint kialakuló lehetetlen formájú és hatású városképekről, ahol nagy szerep jut majd a különféle rendszerü és kiterjedésü támfalaknak és másféle segéd épitményeknek.

Nagyon meggondolandó tehát az, hogy kire bizzuk egy akár sik, — akár hegyes terület szabályozását. Mert hozzá nem értés esetén csak későn fogunk tudatára ébredni, illetve rájönni arra, hogy a mai divatos jelszóval éljek, *bizony igen nagy kontárra biztuk a szabályozási terv elkészitését és a város felépitését.* Nem elég valamit megtanulni, — valamiről tudomást szerezni, valamit megjegyezni, azokat megfelelően alkalmazni, átvinni és átalakitani is kell tudni, a gyakorlati élet követelményeinek, a mindenkori időnek megfelelő, a mindenkori és helyi szükségleteknek, a politikai, a gazdasági és a földrajzi adottságoknak megfelelően. Ez a legnehezebb része ezen munkának. Mindent *a mi* speciális viszonyainknak megfelelően és ezekre kell alkalmazni. Ez az igazi gyakorlati tudás, nem pedig az, ha egy szabályozási tervnek kinevezett rajz keretében összerajzolunk mindent, amit tanultunk, amit láttunk, amit hallottunk. A városépitőnek igen jól kell ismerni azt a helyet, területet, amelyet szabályozni és beépiteni akar. Ezekből természetszerűleg

az következik, hogy a *városépítőnek*, — mielőtt a tervezéshez hozzáfog, — már ismernie kell a kérdések és feladatok lényegét, hogy azokat meg tudja jól és helyesen oldani.

A városépitésnél igen nagy szerepet játszik az egyéni izlés, főleg azért, mert itt nincsenek absolut megállapitások. Ezért kell igen sokszor a kialakult önálló és határozott, — a tudáson és hozzáértésen alapuló egyéni izlésnek dönteni ugyanazon kérdésnek különféle megoldásai felett; — amikor mindegyik jó, — vagy mindegyik rossz. Az egyik ember, illetve városépitő szereti a nemesen egyszerü és igazán fennkölt, — csendes hatásu megoldásokat, alkotásokat és ezekre mondja rá, hogy azok szépek és nagystílüek. A másik ember, illetve városépitő pedig szereti a sokféle és különféle, — cifra és össze nem illő, — zajos és lármás hatásu, komplikált megoldásokat és dolgokat, — és ezekre mondja rá, hogy azok szépek és nagyszabásuak.

Városépités, városszabályozás, telepités stb. lehet gazdasági kérdés és gazdasági szükségesség; — de lehet politikai kérdés és politikai szükségesség is. Politikai észszerüségből igen sok várostelepités stb. épült már föl és fog épülni még ezután is.

A nyilvános tervpályázatokról és azok elbirálásáról.

Az eszmei (ideális) és a megvalósításra alkalmas (reális) tervek és pályázati kiírások.

Jelen tanulmányom keretében szükségesnek tartom rövid ismertetését adni a szokásos nyilvános városrendezési tervpályázatoknak.

Kétféle tervpályázatot különböztetünk meg. Vannak olyan szabályozási tervpályázatok, melyek számolva az összes politikai, gazdasági és földrajzi adottságokkal és megkötöttségekkel, — *kivitelre,* illetve *megvalósításra alkalmas,* — tehát az ugynevezett *„reális"* megoldásokat tartalmazó szabályozási tervek beszerzését célozzák.

Ezenkivül vannak olyan pályázatok, melyek eltekintenek a különféle megszoritásoktól és olyan szabályozási tervek beszerzését kivánják, — melyek olyan *„eszmei" (ideális)* szabályozási megoldásokat tartalmaznak, amelyek vagy nagyobb áldozatok árán valósithatók csak meg, — vagy egyáltalában szóba sem kerülnek a kivitel szempontjából. Ezek az úgynevezett *„eszmei", „ideális" szabályozási tervpályázatok,* az előbbiek pedig a *„megvalósitásra",* a *kivitelre* alkalmas *reális* szabályozási tervpályázatok.

A reális tervpályázatokat csak ugy lehet és csak ugy szabad elkésziteni, hogy *mindent figyelembe veszünk;* az összes politikai, természeti és gazdasági és más megkötöttségeket, az összes reális helyi viszonyokat és alakulatokat, *ezeket szigoruan mérlegeljük és figyelembe is vesszük.* Ezzel szemben az *eszmei (ideális)* szabályozási terv elkészitésénél tulajdonkép semmit sem kell mérlegelni és figyelembe venni. Meglehetős nagy szabadsággal tervezhetünk az ideális, az eszmei elgondolások és ötletek alapján és igy elkészithetünk egy teljesen eszmei — ideális szabályozási tervet.

Ezen kétféle szabályozási terv készíthetésének megállapítása azért is nagyon fontos, mert a városrendezés, *a városépités nem abszolut tudomány. A városépitésben nincsenek absolut megállapitások és nincsenek absolut igazságok. A városépitésben ugyszólván mindent meglehet csinálni és mindent meglehet oldani. Egy tetszés szerinti terület szabályozásánál hegyeket is le lehet hordani és völgyeket is fel lehet tölteni. Egy terület szabályozásánál minden meglevőt le lehet rombolni és ugyanugy minden meglévőt meg is lehet hagyni. Következéskép a város-*

építésnél nem feltétlenül szükséges elv, előbb mindent lerombolni és csak azután épiteni. Az igazi városépitő tud épiteni rombolás nélkül is.

A pályatervek elbírálásának alapja.

Ezekből látható tehát az, hogy még egy nem is sikerült, — *nem is jó eszmei megoldásu,* a pályázati program követelményeit be nem tartó és figyelembe se vevő pályatervvel szemben igen könnyen, — de feltétlenül is *hátrányba kerülhet egy még olyan jól sikerült és még olyan reális és kivitelre alkalmas pályaterv is,* — amely szigoruan betartotta és figyelembe vette a pályázati progrom *korlátozó feltételeit.*

Nyilvánvalóan előfordulhat tehát az az eset is, hogy *egy és ugyanazon a nyilvános szabályozási tervpályázatra beérkezett pályatervek egyrészét eszmei, — egyrészét pedig reális és keresztül is vihető alapon birálhatják el.* Következésképen tehát egy nyilvános szabályozási tervpályázatnál nemcsak a pályaterveket elkészitő tervezőknek kell magukat szigoruan tartaniok a pályázati program összes korlátozó és nem korlátozó kikötéseihez; — hanem a biráló bizottságnak is szorosan kell alkalmazkodnia a pályázati program összes feltételeihez. Mert különben a birálóbizottság nem adhat egy egységes alapon nyugvó, egy egységes szempontot követő birálatot az összes tervekről.

Mert különben előfordulhat az az eset is, hogy az egyik tervnél a birálóbizottság megdicséri és esetleg meg is jutalmazza azt az elgondolást és megoldást, — amelyet hibául ró fel egy másik tervnél.

Természetesen ilyen *esetben a pályázók nem indulnak egyenlő eséllyel,* minek aztán igen könnyen az lehet a következménye, — *hogy a pályázat tárgyát képező kérdés és feladat nem nyer sem megfelelő, sem végleges megoldást. A kérdés és feladat ezután továbbra is nyilt és megoldatlan marad,* a helyzet olyan marad mint a pályázat kiirása előtt volt. *A pályázat esetleges értékes eszméi, — ötletei, — megoldásai és tervei nem kerülnek felszínre és felhasználatlanok maradnak.*

Mint már tanulmányomban előadtam, egészen más szabályozási tervet lehet és kell készitenì egy hegyes vidéken, mint egy sik területen. Más és más szabályozási tervet lehet készitenì, — egy minden megkötöttség nélküli teljesen szabad és egy különféle megkötöttség által erősen korlátozott helyen. *Ezekkel teljesen analog,* illetve *hasonlóan: egészen más tervet lehet és kell készitenì egy eszmei — ideális — szabályozásnál, mint egy kivitelre is alkalmas reális szabályozásnál.*

Sík terület szabályozásánál *az izlés* és a *valóságban való elképzelés nagy szerepet játszik az egyes megoldások elfogadásánál.* Mondjuk, hogy talán *izlés dolga az, hogy a pályatervekben, tulajdonképen a rajzpapiroson megtervezett terv-*

részletek, — pld. téralakulatok közül, — melyiket látom és tartom a legszebbnek, — melyiket fogadom el a legmegfelelőbbnek és a legjobbnak. *De hegyes terület szabályozása esetén már ezt nem lehet igy állitani, — már nem lehet egyedül igy dönteni az egyes tervek vagy tervrészletek jósága és használhatósága felett; mert a hegyes területnél például feltétlenül figyelembe kell venni még a terepszint-alakulatokat is.*

Mint már más fejezetben előadtam, a csak szépen megrajzolt és alaprajzilag sokfélekép tagozott — *épületalaprajzok,* — a szép rajzok között igen könnyen az is megtörténhetik, hogy valahogy teljesen háttérbe szorul és *elvész* a lényeg. *Elvész az igazi szabályozás, — elvész a sok szép reális, keresztül is vihető és egészen jól megoldott ötlet és elgondolás, eszme és terv, vagy tervrészlet,* — amelyek tényleg benne is vannak az egyes szabályozási pályatervekben; és melyek aztán sohasem tudnak sem felszinre, vagy előtérbe, — sem kivitelre kerülni.

Ezért, nem csak kivánatos, *de szükséges is, hogy a nyilvános szabályozási pályázatok elbirálásánál feltétlenül legyen egy egységes vezérfonal és egy egységes irányitó elv, — amelynek alapján egyöntetüen, egyformán és egyforma mértékkel, egyforma szempontok szerint lesznek elbirálhatók az egyes pályatervek,* illetve a *bennük levő ugyanazon, esetleg teljesen azonos elgondolások, — ötletek, — megoldások és tervek.* Mert ilyen esetben nem lesz lehetséges az pld. — hogy *két, — tulajdonkép teljesen egyforma, azonos elgondolásu, azonos ötletü és megoldásu tervről, — más következtetést, — más eredményt, — más itéletet és birálatot lehessen esetleg majd levonni és mondani.*

A bírálóbizottság feladata.

Természetszerüleg tehát egy nyilvános pályázatnál, már a pályázat eredményének, illetve a pályázati döntés meghozatala előtt kell már a biráló bizottságnak ismernie azokat az egységes, — egyöntetü elveket és szempontokat, valamint a számbajöhető esetleges megoldásokat, — amelyek tekintetbe vételénél fog majd birálatot és véleményt mondani az egyes pályatervekről.

Nagyon fontos tehát az, hogy a pályázatot kiiró hatóságok közületek vagy magán érdekeltségek a pályázatot eldöntő biráló bizottságba olyan szakembereket küldjenek ki, akik alapos felkészültséggel és hozzáértéssel tanulmányozzák át a pályázatok tárgyát képező kérdést és feladatot.

Akik tehát lelkiismeretesen, elfogulatlanul alapos hozzáértéssel vizsgáljanak át minden egyes pályatervet. Mert ez úton lehet megállapítani az egyes tervek használhatóságát és jóságát; mert ha a bíráló bizottság nincsen tudatában és ismeretében a pályázat tárgyát és feladatát képező kérdés megoldásai lehetőségeinek, nem fog tudni alapos és hozzáértő birálatot,

illetve véleményt mondani az egyes pályatervekről. Nem elég rámondani egy tervre, hogy az nem jó, — nem tartalmaz ujat, más ötletet, — uj elgondolást, vagy — más megoldást, — hanem részletesen és pontosan meg is kell mondania és ezenkivül rámutatni arra, — *hogy miért nem jó, — miért nem megfelelő, — miért rossz valami;* és *megmagyarázni,* illetve *ismertetni azt, hogy az adott esetben mi volna a jó, a megfelelő, stb.*

A bírálatnál használatos kifejezések és megállapítások.

A városépitésben az esztétikus, — a müvészi, — az épitészi, — a szép városkép stb. meghatározások *nem positiv megállapitások,* — mondjuk ezeket — *„nem lehet megfogni".* Ezeket a meghatározásokat ugy magyarázza és ugy érti mindenki, — *ahogyan akarja. Teljesen az egyéni izlés vagy izléstelenség; teljesen az egyéni meghatározás vagy határozatlanság; teljesen az egyéni tudás vagy tudatlanság; teljesen az egyéni alaposság vagy felületesség; teljesen az egyéni tehetség vagy tehetetlenség stb. stb. folyamánya lehet.*

Ezen megállapitásaim azért szükségesek és fontosak, — mert amint már előadtam a városépités nem absolut tudomány, amelyben absolut igazságok és absolut megállapítások vannak. *A városépitésben tulajdonképen mindent meglehet csinálni és mindent meg is lehet okadatolni, magyarázni, még pedig teljesen egyénien, mindenkinek a saját felfogása és izlése szerint.* Mint már említettem, hegyeket lehet lehordani, völgyeket lehet feltölteni; mindent le is lehet rombolni; mindent meg is lehet hagyni. *De nem okvetlen szükséges előbb rombolni, aztán épiteni.* Talán éppen ezek az okai annak, hogy *a városépités tulajdonképen meglehetős sokoldalu és sokféle tájékozottságot és tudást követel meg.* Mindezekhez hozzá, — *még önálló izléssel, — önálló véleménnyel, — önálló gondolkodással, — továbbá megfelelő kezdeményező, tervező és alkotó képességgel is kell rendelkezni a modern városépitőnek.* Tehát a városépités még sem olyan nagyon egyszerü feladat, mint a milyennek látszik és *még sem bizható akárkire!*

Egy városépitési tervpályázat tehát nem rajzpályázat.

Véleményem szerint nem lehet azt állitani egy 1:720 léptékben megrajzolt, tehát igen apró méretü alaprajzi tagozásokról, — hogy azok kidomboritják, kifejezésre juttatják és szemléltetik azt a célt, azt a jelleget, amelyet a megrajzolt épület szolgálni hivatott lenne; mert az ilyen komolytalan és lehetetlen (absurd) állitás nézetem szerint.

Szabad-e felhasználni a meg nem vett és kiselejtezett pályatervek eszméit és megoldásait.

Amidőn tehát különféle okokból csak a pályadijak odaitélése után kerülnek felszinre, illetve a nyilvánosságra azok az ötletek, — azok az elgondolások, — azok az eszmék, — azok a megoldások és tervek, amelyek pld. a kiselejtezett tervekben vannak, felmerülhet a következő kérdés: *A pályázatot kiiró közületnek, hatóságnak* vagy *más félnek szabad-e,* illetve *lehet-e felhasználni azokat az ötleteket, megoldásokat és terveket,* amelyek nem a dijazott vagy meg nem vett, hanem amelyek a kiselejtezett pályatervekben vannak meg. Természetesen eltekintek attól az esetleges esettől, — ami éppen a városépitésben fordulhat igen könnyen elő, — amint azt már előadtam, — hogy bele lehet magyarázni mindent egy-egy tervbe. De éppen *ugyanazon ötletnek két, — különféle, — egymástól teljesen elütő „megoldási módja"* adja meg a két *terv egymástól való eltérését és eredetiségét; különösen áll ez a hegyes vidék szabályozásánál.* Ilyen esetekben esetleg a kiselejtezett pályázók ingyen és hiába dolgoztak és az esetleges értékes pályaterveik dacára még dicséretben vagy elismerésben sem részesültek.

LICHNER GYÖRGY/Lictner,Lichtner,Litthner,Pénzverő/

pénzverő

Anno 1667 a Die 12 Juny usque ad Diem 17 Septembris, Az Választóknak,Pénzverőknek és Egyeb fele Mivesek-nek Harmadik Angariabeli Fizetések Ugy mint Intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénzverők.

LICHNER GYÖRGY, pénzverő, 76.old.	Hétre.Fl.1.70.-	Hét. 13.	Fizetés. Fl.22.den.10.

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása / 1666-1667 / 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968 Akad.Kiadó,Bpest. 1968

LICHNER GYÖRGY/Lictner,Lichtner,Litthner,Pénzverő/,

pénzverő

Anno 1667 a Die Septembris usque ad Diem 17 Decembris.Az Választóknak,Pénzverőknek és Egyébfele Müvesekenk Negyedik Angariabeli Fizetések,ugy mint Intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénz verők.

LICHNER GYÖRGY,Hétre.Fl.1.70.	Hét. Fizetés.
Pénzverő,	13. Fl.22.den.10.
77.old.	

BSZE TAMAS: A nagybányai pénzverőház számadása /1967-1968/ 73 .old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó,Bpest. 1968

LICHTNER/LICHNER,LITTHNER,PÉNZVERŐ/György,pénzverő

Ab Anno 1666 Die Decembris usque ad Annum 1667 Die 10 Marty,Az Választoknak,Pénzverőknek és egyéb fele [illegible]veseknel Első Angaria beli Fizetesek ugy mint intra Spacium 13 Septimantarum.

LICHTNER GYÖRGY, Pénzverő 74.old.	Hétre, Fl.1.70.	Hét. 13.	Fizetés. Fl.22.den.10.

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása /1666-1667/ 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVI-LXVII.évf. 1967-1968. Akad.Kiadó.Bpest. 1968

LICHTNER GYÖRGY/Lichner,Litthner,Pénzverő/,pénzverő

Anno 1667 a Die 13 Marty usque ad Diem 18 Juny Ejusdem Anni,Az Választoknak,Pénzverőknek es Egyeb fele Müveseknek Második Anrariabeli Fizetesek ugy mint Intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénzverők.

LICHTNER GYÖRGY, pénzverő, 75.old.	Hetre,Fl.1.70.	Hét. 13	Fizetés. Fl.22.den.10.

ESZK TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása /1666-1667/ 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968 Akad.Kiadó,Bpest. 1968

Lichtner György/Lictner, Lichner, Litthner, Pénzverő/
---- ---- ---- ---- ----
pénzverő

Anno 1667 a' Die 12 Juny usque ad Diem 17 Septembris, Az Választóknak, Pénzverőknek és Egyeb fele Müvesek-nek Harmadik Angariaboli Fizetések Ugy mint Intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénzverok.

LICHTNER GYÖRGY, Hétre. Fl. 1. 70. Hét. Fizetés.
pénzverő, 13. Fl. 22. den. 10.-
76. old.

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása / 1666-1667 / 73. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968
Akad. Kiadó, Bpest. 1968

LICHTNER GYÖRGY /Lictner, Lichner, Litthner, Pénzverő/

pénzverő

Anno 1667 a Die Septembris usque ad Diem 17 Decembris. Az Választóknak, Pénzverőknek és Egyébfele Müveseknek Negyedik Angariabeli Fizetések, ugy mint Intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénz verők.

LICHTNER GYÖRGY, Hltre. Fl. 1770. Hét. Fizetés.
Pénzverő, 13. Fl. 22. den. 10.
77. old.

BESZE TAMAS: A nagybányai pénzverőház számadása /1967-1968/ 75 .old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968
Akad. Kiadó, Bpest. 1968

LICTNER GYÖRGY/ Lichtner,Lichner,Litthner,Pénzverő/

pénzverő

Anno 1667 a Die Septembris usque ad Diem 17 Decembris.Az Választóknak,Pénzverőknek és Egyébfele Mívelseknek Negyedik Angariabeli Fizetések,úgy mint Intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénz verők.

LICTNER GYÖRGY, Hétre.Fl.170. Hét. Fizetés.
Pénzverő, 13. Fl.22.den.10.
77.old.

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása
/ 1967-1968/ 73 .old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó,Bpest. 1968

LICTNER GYÖRGY/Lichtner,Lichner,Litthner,Pénzverő/
------ ------ ---- ----- -----
pénzverő.

Anno 1667 a Die 12 Juny usque ad Diem 17 Septaembris, Az Választóknak,Pénzverőknek és Egyeb fele Müvesek-nek Harmadik Angariabeli Fizetések Ugy mint Intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénzverők.

LICTNER GYÖRGY, Hétre.Fl.1.70. Hét. Fizetés.
pénzverő, 13. Fl.22.den.10.
76.old.

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása / 1666-1667/ 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó,Bpest. 1968

Lichtneckert István

mutarajziskola, rendkívüli hallg.
IV éves.

Értesítő. 1953/4. 14. C.

M. KIR. ADÓHIVATAL
S-A-UJHELY 1904 JANUÁR 26.

727 Ne

Felj. a vált.

illetm. számftho.

685. lapján.–

II

[illegible]

Licinio, Giulio és

mincs ced

Macciolini, Ulisse

festők

a pozsonyi várkápolna

elpusztult freskódíszei

(1563–70.)

Balogh művel

562. l.

: Kó-Shin. 18.5 cm. Japán, XIX. sz. — Kauf-
r auf einem Bambusstab mehrere kleine Trom-
lfenbeinschnitzerei. Signiert: Kó-Shin. 18.5 cm.

alakok. Az előbbi balkezében vándorbotot tart
ntcsontfaragvány. 17.2 cm. Japán, XIX. sz. —
Der Heilige hält den Wanderstab in der linken
s Haupt des Kindes legt. Elfenbeinschnitzerei

kryzantemumok és más virágok boritják. Jel-
. — Elfenbeindose. Die ganze Oberfläche mit
t. Signiert: Joshihide. 8.5 cm. Japan, XIX. Jh.

s kompozició, fedelén és két fülén bazsarózsák.
Auf der Seite figurale Komposition. Auf dem
.5 cm. Japán, XIX. Jh.

s nyomaival, aranyozott diszü és szines cime-
agyatékából. — Madonnabüste, Elfenbein, mit
Aus dem Nachlass des Bischof Graf Széchenyi.

nodoru berakással. Bécs, XIX. sz. e. f. —
arsia in Boullemanir. Wien, c. H. XIX. Jh.

3 —

Licinio, Giulio

hadiépítész

részt vett a XVI. sz.
második felében Pozsony
erődítési munkála-
taiban

erőd

Magg

37. l.

Licinio Giulio

pozsonyi vaskapólna

irod

z

Pulmagyarch.

II. 270. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Licinio Giulio

XVI.

1.

Patakivárep

118-C

Licinio Giulio festo

I Ferdinand Király
udvari festője, aki a megujitett
pozsonyi várkápolnába uj oltár
képeket festett.

Stephanie Adolf A budai kir palota
a pozsonyi és dévényi várak. Hadtört
Közlem. 1896. 393 l.

Giulio Licinio

festo

írod

1563 ban adsalmazást
leves a magyar kama-
ránál.

Böh. 19 l.

Licinio (vag Regillo
da Pordenone, Giovanni
Antonio

cfr Pordenone
alab.

(737.)

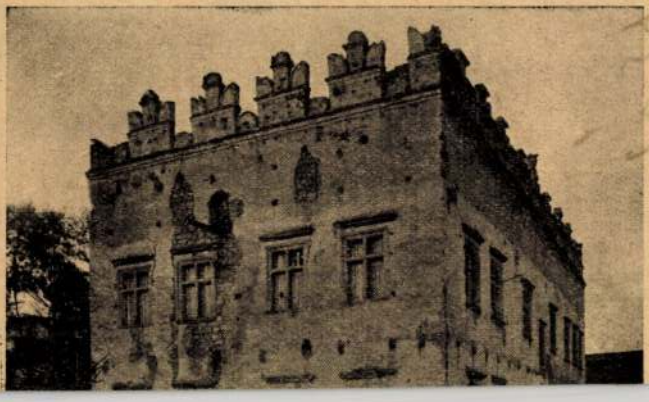

Julius Licinius

I. Ferdinand meghviásából
1563. ban kifestette a pozsonyi
várkapólnak - Ezért a pozsonyi
kamara még a király elhelyen
200 fot fizet ki a festőnek
A király fia, Miksa (trouvalepte utan) folytatta
atyja megkezdett munkát a
több orban, így 1565. jan 22.
nov. 27, decz 7, és 10 én
1567 ang 1-ei utasítja a
kamarát, hogy a festőnek
kisebb nagyobb összegeket kifi-
zessen. A festő zaklatása
s a mukadoszura nyulása vegre
is arra bírja kamarát, hogy
fehérvizsgálják, vagyon megszol
gálta e mára a felvett összegeket

Lichtwitz Emma

szül. Troppauban 1895
jan. 19. Izr. Anyanyelve
német. Érettség
1916/17. I. elsőévés mű-
vésznő. Glatz O-
1916/17 II. másodévés u. o.

Hajdúböszörményi szárazmalom

mindája VIII. 125.

Julius Licinius 4

/-

D. Illéssy János. Adatok a pozsogi várkápolna festésének történetéhez. 1563-1570

Arch. Ert. 1892. 330-335 l

Julius Licinus 2

E célból két olaszral majd
két a festezethez értő szorsszo-
polgárral felülvizsgáljuk.
Az olaszok 1308, a polgárok
1000 fotra becsülték a minkat
amefett ~~[illegible]~~
a szerződés értelmében 1500 fot
jart a művezzek. Fizetés előtt
Albondius Antalt, Mátyás
szobrászt és Strada Jakab regiszt
küldötte le a ~~[illegible]~~ kiváj a becs-
lés megegyezés végett. Ugyláttuk
a bizottsagmer tartotta erdé-
nesnek az egész öszeg kifoze-
tését ami o festő aspra
megbosszankodott, hogy ott-
hagyta az egész minkat

Julius Liesnius 3

Legalább erre enged
következtetni az, hogy a
Király 1570 jún. havaban
Macciolinus Ulysses
Romanus olasz festőt
küldte Porsorba a félbe-
maradt mű befejezése
végett. Alig pár havi
működés után a univerz
megbetegedett s alla po-
tára vals tekintetből a
Király 40 ~~tallért~~ utal-
vanyot inkl. a porsoji pénz-
tárból. Befejezte-e a mikát,
nem tudjuk.

Licinio da Pordenone, Giulio

festo

l.

A Mübarát

1923. 48 l.

Grotker Tarab II. 152

Lichtmann Jakab

ungjüjtö

Wil. Bpest 1835

+ Bécs 1917

l.

Ujv. Mzs L.

534. l.

Re
Sz

Müemlékek Országos Bizottsága
Nagys.dr.Genthon István úrnak
B u d a p e s t , Iparmüvészeti Múzeum

Lichtovitz Emma

1916/17

Ferkèpzomfoiskèvk

108 l.

Licinio, Giulio

1563 – 1567

l.

Hoffmann Pozsony

49. l.

Hoffmann Südost 1

8

9

Licinio

L. 2. *Giulio*, velencei festő, L. 1. unokaöccse (1527—1593). Hazáján kívül Augsburgban, Bécsben dolgozott a Habsburg-udvar számára, 1563—67. a pozsonyi udvari kápolnát díszítette freskókkal

E. G. II. 32 l

~~Ásatás,~~ ~~méhii III. 142-144.~~

Giulio Licinio

festo

XVI. mai a d.

I.

II.

laid: Cesare Baldigara

rá bizonyítékunk, — legalább nekünk nem áll rendelkezésünkre, — de a Belay Imre pálos fráter nevéből következtethetni, hogy Imre belaji illetőségű volt, mely vár Corvin János birtokához tartozott. Ismeretes Corvin János bőkezűsége és előszeretete a pálosok iránt.[1] 1504-ben történt halála után özvegye, Frangepán Beatrix, ugyancsak bőkezű maradt irányukban,[2] s ezen a nyomon elindulva, meglehet, hogy megkapjuk azt a szálat, mely Belay Imréhez vezet. Magáról Belay Imréről a rendelkezésünkre álló forrásokban nem találunk semmit. Rokona-e annak a Belay Barabásnak, ki 1518 és 1521-ben az alvidéken vitézkedett,[3] nem tudjuk.

Fölemlítettünk minden lehető és nem lehető combinatiót, hogy a kutatásnak nyommal szolgáljunk, mert nem lehetetlen, hogy a budapesti országos levéltárban őrzött lepoglavai, vagy egyéb pálos rendházbeli iratok közt esetleg valamely bizonyítékra akadunk s így a két nagybecsű darab provenientiáját teljes részletességgel lehet majd megállapítani. *Thallóczy Lajos.*

A POZSONYI VÁRKÁPOLNA FESTÉSÉNEK TÖRTÉNETÉHEZ 1563—1588.

I.

Dr. Illéssy János az Arch. Ért. 1892. évi folyama 330—335. lapján közölte a pozsonyi várkápolna festésére vonatkozó orsz. levéltári adatokat, számszerint 12 darabot, melyek közül az I. sz. 1563 okt. 26-án, az utolsó 1570 november 26-án kelt.

Abban a helyzetben vagyunk, hogy ez érdekes közlemény pótlásaképp a cs. és kir. pénzügyminiszterium levéltárának ugyanezen tárgyra vonatkozó adatait is közölhetjük. A magyar udvari kamara ugyanis, kivált a XVI. század folytán alárendelt viszonyban állott az udvari bécsi kamarához, s így történt, hogy a mellékletek, nevezetesen ebben az esetben a művésznek, Giulio Licinionak Miksa császárhoz és királyhoz intézett beadványai, az udvari kamara levéltárában maradtak.

A pozsonyi kápolna festője, Giulio Licinio, a születési helyéről, Pordenoneről nevezett hírneves friauli, illetőleg velenczei festőnek, Giovanni Licinionak volt az unokaöcscse s tanítványa. I. Ferdinánd sokat foglalkoztatta, Augsburgban is működött. Pozsonyi dolgairól azonban részletesebben csak az Arch. Ért. idézett közleményéből értesült a mű-

1 Fragmen Panis Corvi Proteoremitici etc. Bécs 1663. 272. l.
2 Ugyanott 273.
3 Verancsics összes munkái. II. 14. 123.

Arch. Ért. 1894 évf

történet. Tudjuk, hogy öcscsével, Fabioval együtt a Habsburgok udvaránál sokat dolgoztak s hogy Giulio II. Miksa udvari festője volt. Az erre vonatkozó adatokat a bécsi cs. és kir. udvari műgyűjtemények szerkesztő-bizottsága ki is adta hírneves, de sajnos, kevés számú példányban nyomatott forrásgyűjteményében.[1]

Ezekből az adatokból kitűnik, hogy Julio havi 20 frttal rendesen díjazott festőként működött már 1563 óta[2] s ha — mint 1565 deczember 17. — képet festett, azért külön jutalmat kapott, Miksa király arczképeért 100 frtot.[3]

1567 február 28-án ugyancsak II. Miksa király arczképeért 12 tallért kapott, egy halért — hihetőleg valami nagyon ritka nagyságú vizáért — melyet kilencz láb hosszú vásznon örökített meg, még I. Ferdinand számára 15 tallért, pedig 30-at kért érte.[4] 1573-ban Olaszországban tartózkodott Licinio, ekkor különös kegyelemből 200 frt segélyt kapott.[5]

1589 márczius 26. Licinioról már csak mint volt udvari festőről «gewest» szól a kir. rendelet s az ebersdorfi kastélyban végzett munkákért 290 frtot kap.[6] Az ekkor már nagyon elaggott művész ugyanis nyugdíjaztatott s az 1593 julius 12-én kelt legf. rendelet 100 frtban szabja meg illetményét.

1593 körül halhatott meg, mert azon túl már nem említik az udvari számadási könyvek.[7]

Licinionak hazánkat érdeklő vállalata az 1563—1568. évek közé esik, pénzügyi oldalát tekintve azonban 1588-ban sem ért véget.

A pozsonyi várkápolna kifestése hihetőleg II. Miksa király 1563. koronázásával függ össze. Miksa mű- és képkedvelő fejedelem volt, ki abban a pénzszűk korban fegyverekre, képekre, műtárgyakra, könyvekre többet költött, mint a mennyi a köz- és udvari jövedelemből telt. A bécsi és magyar udvari kamara «pénzhiányra» való panaszaira újabb utalványokkal felelt, s a nem szerényhangú művészi követeléseket tehetsége szerint elégítette ki.

Az alább közlendő adatok az Arch. Ért. 332—335. lapján közlöttekkel egy tárgyra vonatkoznak s teljessé teszik a tárgyalást, bár végleges befejezésére nekünk sem sikerült a záró iratot megtalálnunk.

1 Quellen zur Geschichte der k. Haussammlungen etc. VII. 2.

2 Ugyanott 5013., 5056., 5106., 5145., 5230., 5389. sz.

3 Ugyanott 5010. szám.

4 U. o. 5069. és V—2. 4400. sz. A számlát a közös pénzügyminiszterium levéltárából alább közöljük III. sz. a.

5 Ugyanott 5290.

6 Ugyanott 5486.

7 Ezeket az udvari könyvtár őrzi Bécsben (Hofzahlamtsbücher). — Giulio Licinio halálozása évét 1560. teszi a Künstlerlexicon, a friauli művészi életrajztár nem lévén kezünknél, csak azt adjuk elő, a miről adataink szólnak.

A tárgyalásokat Licinio munkája tárgyában a művésznek 1563 október 26-ika előtt kelt beadványa nyitja meg, melyet a Felséghez intézett.*

Felséged — úgymond — megbízott, hogy fessem ki a pozsonyi vár templomocskáját (chiesola). Miután látta a rajzokat, megbízott, hogy keressek oly munkásokat, kik a fafaragáshoz értenek. Bécsbe mentem hát, s Baldigara Cesareval s másokkal visszatérvén Pozsonyba, Felséged újból látva rajzaimat, meghagyta, hogy lássak embereimmel a munkához. A faragók eddig kivágták az arczokat, s egy ízben Bécsben más munkások után nézvén, ismét folytatták az oltár építését. Kérek tehát a magam és embereim részére pénzt. Azonban Felséged egyik megbízottja, Piler, azt kérdezte, mennyibe fog a munka kerülni, pedig Felséged engem azzal bíztatott, hogy ne nézzem a költséget, csak arra ügyeljek, hogy minden szépen sikerüljön. Ez okból én a templom homlokzatát szép stuccokkal diszítém, melyekhez sok arany kellett, az egyes sarok-közökbe jellemző alakokat s ábrákat illesztettem, körösköril koszorús párkányzattal. Az ablakok közt van egy nagyszabású diszítmény: Krisztus a keresztfán. E kép 9 láb magas, 5 láb széles. A pillérek márványból valók, ezeken a 4 evangelista, az ablak alatt, mely mögül Felséged hallgatja a misét, egy nagy kép van, mely három szakaszra van osztva. Az elsőben (8 láb széles, 3 láb hosszú) az örökkévalóságot imádják az angyalok, a másikban a halál, a harmadikban Krisztus feltámadása. (Ezek kisebbek.) A hol Felséged hallgatja a misét, az oratoriumban, a végitélet nagy képe jön, háromezer nagy alaknál több lesz rajta, ez nagyméretű és sok költséggel jár. Az oltár fölé, a középre (5 s fél láb széles, 8 s fél láb magas), Mária születése jön, ennek két szárnya lesz, melyek 4—4 mezőre osztva, a Krisztus nyolcz mysteriumát ábrázolják: annuntiatio, sz. Erzsébet látogatása, a pásztorok, a három mágus, a környülmetéltetés, az egyptusi futás s még két ábra. Az oltár. A homlokzaton a Pieta lesz s körösköril a templomban egy csomó más jelenet.

Mindez sok költséggel jár, csak a kép és stucco munka 1000 arany scudoba kerül, a famunkát és aranyat nem számítva, a képek táblára olajjal festetnek, az összes költség 1300 arany scudot teszen. Gyors választ kér.

A gyors válasz megjött. Az udvari kamara Bécsben 1563 okt. 25., a magyar kamarának 26-iki kelettel adták ki: 200, mondd kétszáz frtot adatott a művésznek. Többre nem telt. De azért a művész folytatta a munkát, bízván Ferdinand szóbeli meghagyásában. A jóakarat megvolt benne s fiában, Miksában is.

* Jahrbuch etc. V—2. 4361. sz. közli egész terjedelmében, erre vonatkozik Ferdinand király 1563 október 26. kelt parancsa. — V. ö: Arch. Ért. 1892. 332. l. I.

A munka 2 s fél évig folyt. 1566-ban azután a művész, ki — mint előbb említők — udvari festőbeli díját rendesen megkapta,[1] s időközben is kapott segélyt,[2] költség dolgában nagyon megszorult s 1565 november 27. előtt újból egy beadványnyal járult Miksa császár és király elé.

Ebben a művész «Giulio Licinio, ő Felsége festője», előadja, hogy a pozsonyi várkápolna kifestése már javarészben előrehaladt. Két s fél évig saját költségén tartott jártas három segédmunkást s egy szolgát, a kiket Itáliából hozatott. Nagy költsége volt színekre, aranyra, stukkokra, s ezeknek a díja is tetemesre növekedett, adósságot kellett csinálnia, úgy hogy eddig 1000 scudot adott ki, ez az ő nyers költsége. Előlegül kapott 300 arany scudot (a német és magyar pénz közti értékkülönbözet 12%), tehát kéri a 700 scudo kifizetését.[3]

A király erre — többet nem adhatott — 1565 november 27-én 300 frtot akar kifizettetni a magyar kamarával.[4]

Ekkor merült fel a kérdés, hogy a végzett munkálatokat meg kell becsültetni. A király 1567 elején megértette a művészszel, hogy már eleget kapott s tudni óhajtja, miként áll az ügy művészi s pénzügyi része. A művész 1567 február elején kelt beadványában biztosítja a királyt, hogy ő maga kívánja a becslést. Minthogy Pozsonyban nem akad szakértő, ő Felsége szolgáit (művészeit) Jacomo Stradat, Mátyás képfaragót s Antonio Abondiot tartja arra való szakértőknek. Mennél előbb kezdik a becslést, annál jobb ránézve.[5]

Erre a beadványra vonatkoznak aztán az Arch. Ért. közölte VII—XII. számú adatok, illetőleg a tárgyalás, mely azonban 1588-ban, tehát 18 évvel a magyar udvari kamarának (1570) utolsó erre vonatkozó irata után sem ért véget.

Az ügy pénzügyi részét az alsó-osztrák udvari kamarához tették át, s Licinio, ki Rudolftól is kapott megbízásokat s Bécs mellett az új fáczános kertekben is dolgozott, ugyancsak sürgette pozsonyi hátralékos díjait. Egyebet nem kapott egy 1588 május 23-án kelt császári parancsnál, melyet IV. szám alatt közlünk.

E mindenesetre érdekes tárgyalásnak az a tanulsága, hogy a Habsburgok pártolták a művészetet, sajnos azonban, hogy az a pozsonyi kir. székhely, mely a régi magyar udvarnak kisebb kiadású folytatása volt, mindenestül elpusztult.

Az iratokat alább adjuk:

1 Jahrbuch V—2. 4396. sz.
2 Ugyanott 4379. Arch. Ért. i. h. II.
3 Közöljük I. sz. a., kiadatlan.
4 Arch. Ért. i. h. III—V.
5 Közöljük II. sz. a., kiadatlan.

den aber nur zwo unter mein amt geherig, veliche im schon zalt sein worden, dengleichen sein auch zwo posten gestanden, wie die, darum mir aber nicht pewist, gehern auch im mein amt nit. Wien den *9 tag nofember im 1566 iar.* Ruedolff Khuen Eredetiök a cs. és k. közös pénzügyminiszterium levéltárában. — IV. Rudolf der Ander von Gottes genaden erwölter Römisher Kaiser zu allen Zeiten Merer des Reichs. Edle getrewe. Bei uns helt unser gewester Maler und getreuer lieber Julius Licinius shon ein gueet Zeit her underthenigist an, damit wir ihne von wegen seiner noch fur diesem in unserm *kuniglichen Schloss Pressburg und dem Fashangartengeben bei Wien* verrichten arbeit mit geburlicher bezallung und ergetzligkeit genedigist bedenken wollten. Haben auch unser anwesun den Hofcammer berait fur etlich wochen bevelch geben. Uns diese sach mit bericht und guetachten furzubringen. Dieweil wir aber anjetz auf unser ferners vermanen von ir sowill erindert werden, das es allein an dem beruhen sollte, des man fon euch hierinnen mehrern bericht und darunter sonderlich diejenige schatzung, welche du Hagg noch anno zwaiundachzig destwegen gemacht und ubergeben, bei handen hab, daron ir dan albereit shon etlichmal vermant worden und wir dan von ime Licino ohn unterlass uberlauffen und importunirt werden.

Als bevelhen wir euch hiemit genediglich, ir wöllet diesen an euch nun zu mehrmalen begerten bericht ehist befurdern, den Supplicanten alsdan ainisten darauf zu beschaiden haben.

Daran volbringt ir unsern genedigen willen und mainung.

Geben auf unsern kuniglichen Schloss zu Prag den sibergehenden Maii anno im achtundachzigisten. Unserer Reiche des römishen im dreigehenden, des hungerischen im sechzehenden und des behaimbischen auch im dreyzehenden. Rudolf m. p. Ad mandatum domini electi imperatoris propuum. F. Hoffmann m. p. L. w. Hoyos Frh. m. p. Kívül: Den edlen und unsern lieben getreuen N. unsern verordneten hinterlassenen Hofcammerräthen.

Eredetije cs. és kir. közös pénzügyminiszterium levéltárában Niederösterreich. Fasc 16765. Közli *Bisenius Antal.*

I. Sac.ma Ces.a Mae.ta Sig.e clem.mo Ricordo humilmente a v. s.a c.a ma ta, io Giulio Licinii suo humilissimo pittore et servitore, qualmente per la iddio gratia la capella del castello di Posonio è in buono termine, cioe delle cinque parti è fatta la quarta del opera e per dui anni et mezo continui hò sempre mantenuto à mie spese per causa di cio tre huomini pratichi et periti del arte et un servitor quali feci venire d'Italia a questo servitio, come credo esser notò a v. c. Mta onde son stato sforciato fare di grandi spese in colori orò, stuchi et alt(r)e spese per causa di detta opera, si comi in ogni tempo si potra vedere, di poi in spese et in salario delli 3 huomini et servitor, ch'io teniva a posta la in Posonio, hò speso assai et resto obligato a molti, onde v. c. M.a puo creder, ch'in questo tempo di dui anni e mezo in circa per l'opera della capella, ch'io hò detto di sopra la quale non solamente per gratia de iddio et delle mie fatiche è in buono termine ma ancora spero non discompiacera à v. s.a M.a hò esbursato del mio scudi d'oro mille computando li scudi 300, che sua c.a M.a mi fece dar in piu volte con l'interesse di 12 per 100, computando moneta ongara in moneta elemana. Per il che suplico humilissimamente v. sa M.a si degni per sua clemenza commetere che mi siano dati li danari da me esbursati quali sonno scudi 700, computando in questo tutte le spese fatte ecetuando mie fatiche et virtu si. accio si possi ridar a compimento l'opera sendo cossi il voler di v. c.a M.a si ancho accio possi disbrigarmi de debiti ch'hò contratato et ripararmi delle molte spese, ch'chò fatto per questo servitio di v. c.a M.a nella cui bona gratia humilissimamente mi racomando aspetto gratiosa risposta d. v. s. M.a Humilissimo servitor Giulio Licinii s. k. Humilissima suplica de Giulio Licinii. (Kelet nélkül.) — II. 1567 febr. 7. Havendome v. sac. M.ta fatto intendere, che vuole che l'opra della capella di Posonio sia estimata affine ch'io sia pagato delle spese che hò fatto in quello ricordo humilmente a v. M. Cesa che non ritrovendosi in Posonia huomini de l'arte etc, si degni v. M.ta Cesa servirse di huomini periti, suoi servitori come sarebbe à dire de M. Jacomo Strada, M. Mathias Scultore et M. Antonio Abondio, quali sono esperti (come v. M. Ces. sà) di pitture grotesche, stuchi et altre cose, et ciò supplico humilmente affine che v. M.ta Ces.a et io insieme non restiamo ingannati. essendo

Licinio, Giulio

da Pordenone

Magyar Nemzeti

1934. 96. l.

(737.)

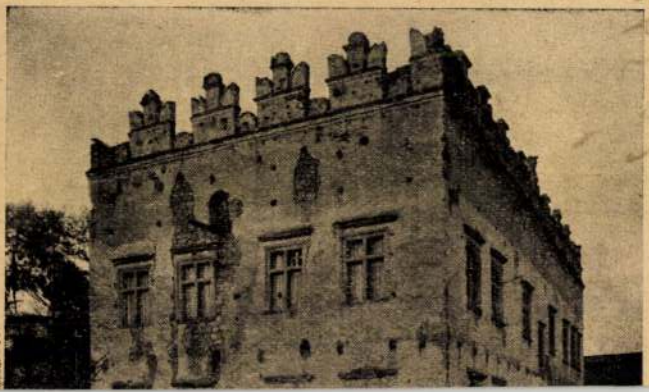

Lick

rézmetsző (magyar?)

1835.

Péczeli József: Laut Cimin Debrecenben 1835-ben megjelent nincveben metszette Baconi festménye után a „tékozló fiúr" c. kapet.

LICINIO, GIULIO

Kresák, Fedor: O povahe a autorstve manieristických interiérov Bratislavského hradu

Ars 1990 "Uloha pamiatky", 45-57

a munkaszervezeti egység vezetője
tatói jogokat.
A főbizalmi tevékenysége önálló
különült vezetési szintet. Szerv
hozzá tartozó bizalmiak munkáját
bizottság által kijelölt tenniva
kal nem rendelkezik, a bizalmiak
A hozzá tartozó bizalmiakat, biz
helyettest érintő ügyekben - az
gyakorolhat bizalmi jogokat. A f
egy helyettes választása célszer
sét mindenhol összevont csoport
választani.

c/ A főbizalmi, főbizalmi
bizalmi helyettesek munkahelyi b
amelynek vezetője a főbizalmi. A
az alapszervezeten belül, az ala

Licinio, Giulio MD K

festő

A pozsonyi várkápolna elpusztult freskódisze G.Licinio és U. Macciolàni müve/1563-70/.

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 315.o.

Licinio, Giulio

da Pordenone

a pozsonyi vár XVI.
századi falképének
mestre

Menclová, Dobroslava

Hrad Bratislava
Bratislava 1936.
33 l.

Laid

Pordenone alatt
is

MDK

Giulio Licinnio és Ulisse Macciolini festők

Müvük a pozsonyi várkápolna elpusztult freskódisze. 1563-7o.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 356.1.

M.D.K.

Licinio Giulio, festő

Giovanni Licinio Pordennone festő unokaöccse és tanítványa. Öccse, Fabio Licinio, szintén festő. 1563-ban tervezetet és költségvetést nyújt be I. Ferdinándnak a pozsonyi várkapolna kifestésére. Ettől kezdve 1567-ig dolgozik a festményeken és stukkómunkákon és fizetést vesz fel a végzett munkákért, melyeknek költségeit Miksa császár ./.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 49. old.

M.D.K.

Licinio Giulio, festő

... sokalja.. 1568-1569-ben felbecsülik a végzett teljesítményt és felmentik a további munkától, fizetést azonban még 1588-ban, sőt tovább is, húz utána. Az abbahagyott festményeket és festéseket Macciolini Ulisse fejezi be 1570-ben.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett müvészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 49. old.

Licinio Giulio

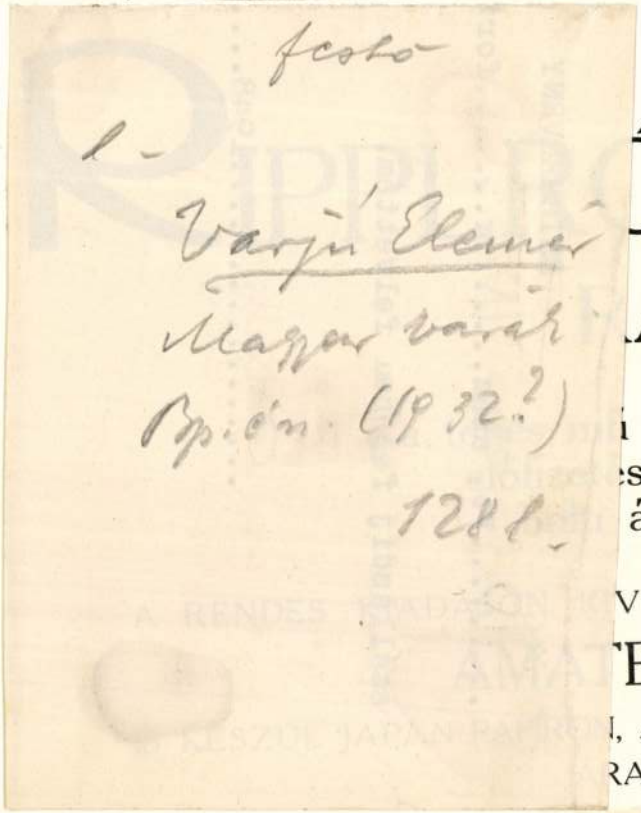

ZAR FESTŐK

NYOMATU SZERK.: KORONGHI
VEZETŐ LIPPICH ELEK. EZEN
NYNYAL MŰ ÁRA 120 KORONA

I
:
a sokszo=

SAJTÓVÉLEMÉNYEK A „MAGYAR FESTŐK" CIMŰ DISZMŰRŐL:

Ott látjuk a negyvenöt kép közt az uj magyar klasszikus festők képeit, a népies motivumok festőit, a hangulatok megszólaltatóit, az impressziók ábrázolóit. A szerkesztő jól válogatta össze őket s a kiadó gondoskodott róla, hogy a kiválogatott művek reprodukcióí a reprodukáló művészet remekei legyenek.

Magyar Hirlap.

Licinio, Giulio

olasz festő és dekorator

A possonyi vár udvari kápolnájának külső és belső díszítése

Gerevesch: Antonio Abondio. Emlékkönyv dr. gr. Klebelsberg Kuno negyed százados kulturpolitikai működése emlékére. Bp. 1925. 482, 483 l.

Paris Notre Dame. Szt. Anna kapu.

Mai formájában szt. Lajos uralkodásának első felében készült. Ekkor az időkig tartozik az első linteau és az itt levő 4 figura. Az archivolt legtöbb szobra. Maurice de Sully ékkelben készült azaz 1160-1196 között. A timpanonban M. Sully és VII. Lajos király szerepel de későbbi mint VII. Lajos halála azaz 1180. után. Mária és a Jézus és a thuribulumos angyalok utánozzák az analog Chartres-i figurákat, de más művész ~~Chartresben~~. A párizi timpanon az másolónak bonális kópiája. (191. l.)

R. de ~~Lastley~~ Lasteyrie: La date de la porte Saint-Anne. Bulletin Monumental LXVII. 1903. 179-204.

Festészet.

Pozsonyi várkápolnát kifestette

Licinus festö 1567-ben.

Jhb.d.allerh.Kaishs.V.43?? l.

Licinio da Pordenone

Giulio

festo

Porsony 1563

l.

Kem Pors

14. l. 15. l. (Lobb-
nör) 23. l.

HELYSÉG

Budapest.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Kéz

KOR

1

ŐRZÉSI HELYISÉG

M. Nemzeti Muzeum

TULAJDONOS

M. Nemzeti Muzeum.

MÉRET

TÁRGY

Magyarországi Missale. [

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

Hártya kézirat, gót
az énekek hangjegyei
jelölve. Tödisze a C
kriszt usnak a kereszt
a szent asszonyok a sir
sugai közt föntartott
nyelvkincsét: a hal

FÉNYKÉP, RAJZ

Licinius J.festö.

kifestetette a pozsonyi várkápolnát 1567-be

Jahrb.d.allerh.Kaisbs.V. 43??.l. 4409.l.

Licinius Julius, festő MDK

1567 jan.14; jan.25; márc.21 . aug. 1.
1569 márc.29; ápr.30.

A pozsonyi várkápolna festője. Szakértőket küldenek ki a mű megbecsülésére.

Kapossy János: Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. II. XVI. szé (Közzéteszi Bánrévi György)
Müv. Ért. 1956. V. évf. 2-3. sz. 190- 197. o.

190. o. 152-154. adat. 157.
192. o. 204. 208. adat.
193.

Licinius, Julius, festő MDK

1563. okt. 26. A pozsonyi vár kápolnájának kifestésére kap pénz.

1565. jan. 21.- dec . lo-ig.ismételten kap pénz ugyanarra a célra.

Kapossy János, Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. I. XVI. század. (Közzéteszi Bánrévi György)
Műv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 47-53
52. o. 115 . adat.
53. o. 131. 141. 142.143. adat.

LICS Zsuzsa festő

landorhegyi gála három órájának egy pillanata: a Zalai Táncegyüttes gyimesi műsorszáma.
(Pezzetta Umberto felvétele)

Az ifjú szimfonikusoktól a Huligán Antigonéig

Volt egyszer egy landorhegyi gála

S hogy a címhez konkrétabban fogalmazzunk: mindez hétőn történt. Amikoris a zalaegerszegi, közelebbről landorhegyi Városi Művelődési Központban este hét órától közel három órán át a városbeli kulturális együtteseké volt a színpad, akik ajándékműsort nyújtottak át a hallgatóságnak. Ami közös bennük: valamilyen módon kötődnek a VMK-hoz. Szervezetileg vagy fenntartásukban, netán csupán pénzügyeik révén. Vagy méginkább: a művelődési központ helyet biztosít számukra. „Összeálltak" hát erre az egy (monstre) estre, hogy az év végéhez közeledvén köszöntsék a közönséget és voltaképp egymást. S tegyék mindezt egy ingyenes, baráti est keretében.

Az előtér héthez közeledvén jócskán megtelt, s hasonképp a nézőtér is. A tíz résztvevő műsora láthatóan vegyes közönséget toborzott, hiszen az Albatrosz táncosainak fiatalos produkciói éppúgy helyet kaptak a programban, mint a Városi Vegyeskar nívós kórusművei...

Abból, ami van

—Az év végén szokásos baráti összejövetelek nyomán jött létre a mai esténk, hogy együtt legyünk és jól érezzük magunkat. Itt vannak mindazok a csoportok, akik valamilyen kapcsolatban állnak a házzal, és produkcióikkal megajándékozzák azokat az embereket, egyesületeket, akik valamily módon segítették munkájukat — avatott szándékaikba az est házigazdája, a VMK igazgatója, *Jagasics Béla.* — *Azt remélem, látható lesz, amink van, és a műsort közelítően is azt nyújtjuk, ami van; a népművelői és baráti konyhák, kert és borospincék termését...*

Az est házigazdái között azonban nemcsak a VMK s az itt élő" József Attila Városi Könyvtár szerepelt, hanem a vidonylag új Landorhegy Alapítány is.

— *Ezévben alakult az alapítvány azzal a céllal, hogy a házban folyó kulturális és közösségi tevékenységet segítse. Ugyan a segítség még csak névleges, hiszen az alapítvány tavasz végén alakult meg* — folytatta a gondolatsort a VMK igazgatója, kiegészítve azzal: új és új öntevékeny csoportok jelentkeznek.

Hogy a nemcsak városrésznek és nemcsak városrészből szóló műsortól a házigazda mit várt? Vegyes ajándékműsort.

És ami volt: ajándék

Kicsit hosszúranyúltan, némi technikai „kavarral" és némi bosszankodással, hiszen a táncosoknak a lábát is szeretné az ember látni, például... S mégis, mindez ajándék volt. A teljes programot szinte lehetetlen végigsorolni, de tegyünk rá kísérletet! Kezdődött az egész a *Janov László* vezette *Ifjúsági Vonószenekar*ral (és Mozarttal, Bach-hal), majd a *Zalai Táncegyüttes* bemutatkozásával folytatódott, azaz *Varga János* művészeti vezető Gyimesi táncok című koreográfiájával. A színpadon őket a *Válicka Citeraegyüttes* „kicsinyei" követték, *László Imréné* hagyatékából származó csokrot átnyújtván, majd a „nagyok" egy szegedi népdalcsokorral és szatmári feldolgozásokkal. Egy régi sláger, a „Fogj egy sétapálcát" elevenedett meg a *Kis-Albatrosz Táncegyüttes* előadásában, majd a *Lorenzo Zenekar* és a *Reflex Színpad* közös műsora következett, amiből a Huligán Antigoné *Hajdú Sándor* szerzette „szongjai" ragadhatták meg a közönséget vagy akár a Lorenzó Ki Mit Tud-ról ismerős száma. A műsor első felét *Zalányi Gyula* színművész Szilágyi Domokos versével zárta.

A program második részének nyitányaként a *Városi Fúvószenekar* (*Farsang László* vezényletével) lépett fel temperamentumos számaival. Az *Albatrosz Táncegyüttes* a Flashdance és a Hair részleteivel régi önmagát hozta, melyet az est összeállítói a házbéli *Nyugdíjasklub* népdalkörének műsorával ellenpontoztak. A zalai népdalcsokor után ismét a néptáncé volt a terep, a zalásoktól ezúttal székelyföldi táncot láthattunk. Finálé ként a *Városi Vegyeskar* szerzett valóban ünnepi perceket.

A közönség sorában ülők véleményére is kíváncsi voltam, így Hajdú Sándort, a színház zenei vezetőjét is arról kérdeztem, hogy´ érezte magát? Elsősorban a zenekarok és a kórus teljesítménye ragadta meg, hozzátéve, a népi műfajok mindig is erősek voltak, dehát „ hozzánk kötődnek". Magánvélemény: mindez szólt kicsiknek és nagyoknak, értőknek és laikusoknak. Kicsit szorosan, egy estén át. Abban talán senki nem kétkedett, hogy mindez ajándék volt, s aligha csak a landorhegyieknek...

— h —

A Zorba musical-változata az egerszegi színházban

Premierre készül a társulat

E héten péntek este 7 órakor ismét újabb zenés bemutatóra kerül sor az egerszegi Hevesi Sándor Színházban. Ezúttal Stein-Kander-Ebb Zorbájára vállalkozott az egerszegi társulat és igazgató-főrendezője, *Halasi Imre*. Mint beszélgetésünk során kiderült, számára a darab színpadi megjelenítése nem ismeretlen, minthogy jó húsz esztendővel ezelőtt már egy győri előadásban, illetve később Debrecenben is találkozott Kazantzakisz regényének színi-változatával.

— Úgy tűnik, mintha különösképp vonzódna a már megfilmesített művek színpadi adaptálásához.

— *Nincs ebben tendencia... Ám most hogy belegondolok, valóban elmondható ez a Mefisztóról, a Kaliforniai Blues-ról és ugyanez vonatkoztatható a Zorbára is.*

— Mi motiválta a darabválasztásban?

— *Zorba története a hétköznapi mesén túl nagyon mély és komoly filozófiai és morális tartalmakat hordoz. Mindez már réges-régen, a regény olvasásakor megkapott, a filmet látva pedig még inkább. Úgy éreztem, megérett az idő a színpadi változat elkészítésére. Annál is inkább, hiszen a társulat már elég komoly zenés-színházi hagyományokkal rendelkezik.*

— Kik voltak a segítségére?

— *Menczel Róbert díszlet-, Laczó Henriette jelmeztervező és Gessler György koreográfus — mindhármukhoz régi munkakapcsolat fűz. Ám feltétlenül meg kell említenem még valakit, mint ihletőjét ennek az előadásnak. Egervári Klára személye, aki abszolút ideális Bubulina, azaz Madame Hortense. Ezt a szerepet mintha csak ráöntötték volna. Kezdettől fogva úgy jelent meg előttem, hogy neki kell eljátszania ezt a figurát.*

S hogy mennyire sikerül a regény színpadi változatát megvalósítani? A rendező szerint, ha filozófiájának teljes mélysége nem is, ám annak fuvallata, vonzása megtalálható benne.

Zorba alakját *Faraghó András* jeleníti meg.

— *Mint szerep, nem jutott eszembe, csak attól kezdve lett érdekes, ahogy megláttam a nevem a kiíráskor. Boldog vagyok, hogy rám gondoltak. Sok azonosságot fedezek fel kettőnk hitvallása között. Például azt, hogy az életet élni kell.*

Mint mondta, zeneileg és tartalmilag olyan igényes darabról van szó, melynek idő kell, hogy az ember agyába, testébe „beüljön".

— *Nem szólva a déli ritmusokról: e muzsikának a hangulatát is meg kell szokni. Mindig tetszett ez a zene, de hallgatni más, mint énekelni...*

— sinkovics —

Zorba (Faraghó András) és az író (Szatmári György).
(Arany Gábor felvétele)

Filharmóniai koncertek a megyében

A Nemzeti Filharmónia megyénkben hagyományos bérleti hangversenyei ezúttal is színvonalasnak ígérkező összeállítást kínálnak a zenebarátoknak.

Zalaegerszegen, a Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben az 1993/94-es évad programja november 29 -én, hétfőn a Zalaegerszegi Szimfonikus Zenekar koncertjével — Kovács Endre orgonaművész közreműködésével — veszi kezdetét.

December 6-án, Katona Ágnes zongoraestjén többek közt Mozart és Beethoven művei csendülnek fel. A következő év februárjában a Magyar Állami Hangversenyzenekar Brahms muzsikáját hozza Egerszegre. A műsorban hegedűn köreműködik Kiss András, az előadást Kobayashi Ken-Ichiro vezényli. Áprilisban a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar koncertjén egyebek közt Debussy zenéje hallható, májusban pedig a Győri Filharmonikus Zenekar előadásában szerenádok és olasz dalok csendülnek fel.

Nagykanizsán, a Hevesi Sándor Művelődési Központban december 14-én Lantos István zongoraestje nyitja a filharmónia hangversenyeinek sorát; az esten Liszt művei szerepelnek. Januárban a Győri Filharmonikus Zenekar farsangi hangversenyén Strauss népszerű dallamai hangzanak fel. Márciusban a Szombathelyi Szimfokus Zenekar ad koncertet, míg áprilisban, a Nagykanizsai Szimfonikus Zenekar előadásában Mozart, Csajkovszkij és Schubert művei hallhatók.

A Nemzeti Filharmónia és a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ közös szervezésében megvalósuló ifjusági bérleti hangversenyek sorában legközelebb jövő év februárjában a hévizi Musica Antiqua Együttes műsorát hallgathatják a fiatalok, majd márciusban a zalaegerszegi és nagykanizsi szimfonikusok koncertjére kerül sor.

Arcok, tájak — pasztellben

Lics Zsuzsa kanizsai kiállításáról

A napokban nyílt meg a kanizsai Hevesi Sándor Művelődési Központban *Lics Zsuzsa* festő tárlata. A művésznő a hetvenes évek elején végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, ahol többek mellett Svéby Lajos volt mestere.

Képei — legalábbis kanizsai kiállításán is ez tükröződik — főként három témakör köré csoportosulnak. Kedveli a természetet, több alkotásának témája a zegzugos Tisza-part. Élénk pasztellszínekkel ábrázolja a vízbe hajló fákat, melyek leginkább laza kompozícióban láthatók képein. Ősz és tél változik és váltakozik Lics Zsuzsa képein, de a ködös hideget vagy akár napsütötte őszt egyaránt színesen látja.

Ugyancsak gyakran találkozhat a látogató a színskála majd minden árnyalatát felhasználó hangulatképeivel. Színképek, ahogy maga is nevezi egyik képsorozatát, ahol a főszereplő valóban csakis a szín s nem a táj vagy figurái. Ha pedig már — mint harmadik témacsoport — az alakok szóba kerültek: Lics Zsuzsa leginkább a nonfiguratív alkotásokat kedveli. Magányt sugallnak alakjai, ezt még címadásával is hangsúlyozza (Magány, Eltávolodás).

A HSMK kiállítótermében egyetlen olyan festmény látható ezen a tárlaton, mely mintha homlokegyenest eltérne a többitől. A Szélmalom az egyedüli, mely fényképszerű élményt nyújt a lírai kompozíciók mellett. Határozottan elkülönül az ég és a föld, a távolban virágmező közepén áll a kompozíció fő alakja. Koranyári virágos tájkép az ősz és a tél színei, hangulatai mellett.

Lendvai Béla

Érdeklődők a kiállítás képei előtt.
(Szakony Attila felvétele)

APRÓHIRDETÉS

ZALAI HÍRLAP REKLÁMIRODA, Zalaegerszeg, Kossuth u. 45-49, Tel.: (92) 312-575, fax.: (92) 312-580, Nagykanizsa, Király u. (93) 311-150 Tel/fax: (93) 310-226, Keszthely, Kossuth u. 33., Tel.: (83) 312-360 (83) 314-283

JÁRMŰ

Finn vámmentes
SISU teherautók, VALMET traktorok, kotrógépek, félpótkocsik, tartálypótkocsik, szemétszállító autók, CARRUS luxus buszok értékesítése.
INCO SF Kft. 22/329-572.

IFA tehergépkocsira zárt légterelő megrendelhető.
KI + KO TRADE
Nagykanizsa-Miklósfa, Szentendrei u. 55.
Telefon: 93/310-436.
(169939/1K)

Volkswagen Transporter 1,6-os dízel, vegyeshasználatú, 1983-as, friss műszakival, kitűnő állapotban eladó. 450.000,-Ft Áfa-val. Érdeklődni: Nova, Fő u. 71. (170177/1K)

Lada 1200-as, 17 hónap műszakival, 47.000,-Ft-ért, ugyanitt 126-os kis Polski 12 éves, 3 éves motorral, 2 év műszakival 56.000,-Ft-ért eladók. Telefon: 92/310-491, Zalaegerszeg (Besenyő) Besenyő u. 73. (170198/1K)

Datsun 80-as évjáratú 110.000,-Ft-ért eladó, keleti autót beszámítok: Tel.: 92/310-386: (170215/1K)

IFA 6,5 éves, bútoros hosszított, kabinos, friss műszakival, pótkocsival sürgősen eladó. Irányár: 550.000,- Ft. Telefon: 92/317-619. (170284/1H)

AUTÓ adásvételi gondját megoldjuk, valamint haszonjárművek. Telefon: 92/318-410. KERÉK-TÁR. (156834/40H)

LADA 2107-es, 3 éves eladó. Megtekinthető: Zalaegerszeg, Mártirok útja 22. (169395/1K)

Vennék kétütemű Wartburgot 7 éves korig. Telefon: 17 óra után 92/352-590. (169586/2K)

Szép állapotú Mercedes 200 D reális áron eladó. Érdeklődni Márkus Andor Zalaszentgrót, Eötvös u. 10. (169588/2K)

HASZONJÁRMŰVEKET KERESÜNK. KERÉK-TÁR. 92/318-410. (169646/1H)

RENAULT 20-as TL személygépkocsi friss, 2 év műszakival sürgősen eladó, esetleg (kisebb) cserét is érdekel. Érdeklődni: Zalaegerszeg, Válicka út 34. Telefon: 92/320-151. (169776/2K)

1986-os Renault 11, dízel, eladó. Telefon: 92/317-372, 17 óra után. (169912/2K)

5 éves Renult express dízel furgon eladó. Érdeklődni: Zalaszentmihály, Deék F. 18. (169999/1H)

Polski 126-os 11 éves, műszakival, kitűnő állapotban eladó. Érdeklődni: 92/316-656, 16—18 között. (170024/2K)

Dízel Volkswagen Passat friss műszakival eladó. Zalaegerszeg, Olajmunkás 34. 312-869. (170052/1K)

Törött autót 10 évesig vennék. Telefon: 93/317-176. (170137/2K)

Peugeot 405-ös SRDT 1993-as évjáratú, Opel Corsa 1,3 i. 1989-es évjáratú eladók. Érdeklődni: 92/315-835 telefonon. Mindennap 14 órától. (170168/1K)

1 éves Lada Samra eladó. Zalaegerszeg, Vajda Lajos u. 22. (170174/1K)

IZS furgon 8 éves, jó állapotban eladó. Telefon: 92/318-603. (170178/1K)

Jobb elején karambolos, 6 éves Dacia 30.000 km-rel eladó. Érdeklődni: 92/320-145-ös telefonon. Zalaegerszeg, Balatoni u. 41. (170197/1T)

82-es dízel Volkswagen Golf eladó. Érdeklődni: 92/321-313 telefonon. (170211/1K)

Trabant motor kis hibával, és váltó eladó. Gyenesdiás, Gödörházi u. 5, egész nap. (170222/1H)

FORD ORION 1,8 DÍZEL KIFOGÁSTALAN, SÉRÜLÉSMENTES ÁLLAPOTBAN, friss műszakival igényesnek eladó. Érdeklődni: 92/310-430-as telefonon. (167163/7K)

Mercedes 280SE (W116) fekete, automata váltós, friss műszaki vizsgával eladó. Érdeklődni: a 92/310-783-as telefonszámon. (170235/1K)

BMW 520i 3 éves, jó állapotban, extrákkal, gyémántmetál eladó. Csere érdekel. Telefon: 361-274. Este 6 után. (170239/1K)

Dacia Combi 7 éves eladó. Érdeklődni: Zalakaros, Fő 41. (170246/1K)

Vásárlói Klub keretében Opel Astra 10% árengedménnyel eladó. Érdeklődni: 17 óra után 83/360-176-os telefonon. (170247/1K)

FIAT CROMA dízel eladó vagy kisebb benzinesre cserélhető. Letenye, Építők 8. (170253/1K)

ARO benzines gépkocsit vásárolnék 5 éves korig. Telefon: 92/376-042. (170259/1K)

8 éves Trabant eladó, ugyanott Nysa zárt kisteherautó kedvező feltételekkel bérbeadó. Telefon: 92/321-153. (170323/1T)

PORSCHE 924 targa, 1978-as, jó állapotban 230.000,- Ft-ért eladó. Nagykanizsa, Rozgonyi u. 3/A. Havasi. (170329/1K)

1,6 BENZINES, 8 + 1 személyes W TRANSZPORTER új motorral, nagyon jó állapotban eladó. Nagykanizsa, Alkotmány u. 195/A. (170332/1K)

INGATLAN

OTP Ingatlan RT.
ZALAEGERSZEG belvárosában
(Kisfaludy u.)
új, igényesen kialakított irodaház
II. szintjén és tetőterében
IRODÁK ELADÓK.
Részletes információt adunk:
Zalaegerszeg, Kossuth L. u. 11.
Tel./fax: 92/315-734.
(169246/1H)

Régi családi ház nagy telekkel, azonnal beköltözhetően, sürgősen eladó. Irányár: 1,4 millió Ft. Érdeklődni 16 óra után Gerócs László, Nagykanizsa, Nagyrác u. 131. (170333/1K)

Fonyódi hegyen badacsonyi panorámás, 2 szintes, alápincézett és teljesen berendezett, 7 szobás nyaraló 3 fürdőszobával, 2 konyhával, földgáz falig vezetve, eladó. Panziónak is alkalmas. Telefon: 93/314-667. (168267/3K)

Garázs eladó Keszthely, Ságvári köz 1. alatt. Érdeklődni: 06/83/314-384-es telefonon. (169632/2H)

Egyszoba étkezős, összkomfortos 47 négyzetméteres lakás eladó. Megtekinthető: Zalaegerszeg, Vízslaparki u. 23. VII. emelet 54. Munkanapokon 17—19 óra között. (169675/3K)

Garázst vennék Keszthelyen, lehetőleg a Kossuth út közelében. Telefon: 92/314-800 este 18 óra után. (169860/2K)

Zalaegerszegen a Köztársaság út 87. szám alatt a 19-es számú garázs eladó. Érdeklődni: november 25-én csütörtökön 12—16 óráig a helyszínen lehet. (170165/1K)

Zalaegerszegen a városközpontban kettő vagy három szobás lakást vásárolnék. Telefon: 92/316-550. (170181/1K)

Családi ház Zalaegerszegen, Szegfű u. 1. alatt eladó. Telefon: 92/316-721. (170182/1T)

2 szobás OTP lakást vásárolnék Zalaegerszegen. Ajánlatokat a Zalai Hírlap Reklámirodájába kérek „Sürgős170184" jeligére. (170184/1K)

Pórszombaton, Kossuth Lajos út 1. sz. alatti ház bontásra eladó. Érdeklődni a pórszombati polgármesternél. (170238/1H)

Kilimán, Petőfi 40. alatt felújítást igénylő egyszobás ház eladó. Érdeklődni: 17 óra után. (170257/1K)

Győrben 3 szoba, összkomfortos, tetőtér beépítéses, telefonon, 70 négyzetméteres, garázsos családi ház eladó. Főútvonal mellett, vállalkozásra alkalmas. "Családi ház" jeligére a Zalai Hírlap Keszthelyi Szerkesztőségébe, Kossuth 33-ba. (170266/1K)

Eladó Vonyarcvashegyen másfél szobás nyaraló kis kerttel. Érdeklődni: napközben 83/315-445, este 83/343-360. (170269/1K)

Zalaegerszegen a központhoz közel bérelnék egy kétszobás telefonos lakást és egy igényesen berendezett 1,5 szobás, telefonos lakást garázzsal hosszú távra. Ajánlatokat: 83/312-813 vagy levélben Tarnócay Zsolt, 8360. Keszthely, Mátyás Kir. u. 49. (170272/1K)

Különböző lehetőségekkel eladó Keszthely, József A. u. 16. sz. alatti 4 szobás, összkomfortos családi ház. Szendefi u. környékén, az első emeletig csere is lehetséges. (170273/1K)

KERESEK: KIADÓ ALBÉRLETEKET, ELADÓ LAKÁSOKAT, CSALÁDI HÁZAKAT. KÍNÁLOK: LAKÁSOKAT Nagykanizsán, CSALÁDI HÁZAKAT Oltárcon, Kiskanizsán, Zalamerenyén, Balatonmagyaródon, Nemespátrón, Bánokszentgyörgyön, Balatonkeresztúron. PLANDERNÉ HIRDETŐ Nagykanizsa, Kazanlak krt. 7/B. Nyitva: MUNKANAPOKON. (170328/1K)

Nagykanizsán, Kazanlak körúti IV. emeleti, 2,5 szobás, felújított lakás eladó. Érdeklődni: 06/60/399-180-as telefonon. (170330/1K)

VEGYES

ELADÓ 2 DB VERONA ASZTAL EGY ÚJ ÉS EGY RÉGI TIPUSÚ 5.000,- FT-ÉRT ÉS 4.000 FT-ÉRT. ÉRDEKLŐDNI: ZALAEGERSZEG, GŐCSEJI 53. II/16. (170086/2K)

COMMODORE 64, 1541-II. FLOPPY, MAGNÓ, 4 DB JOYSTICK, KAZETTÁK, LÉZEREK, LEMEZTARTÓ DOBOZ EGYBEN ELADÓ. IRÁNYÁR: 25.000,- FT. ÉRDEKLŐDNI: ZALAEGERSZEG, GŐCSEJI 53. II.16. (170091/2K)

Csirke eladás Becsehely Annamajorban, november 26,27,28. december 3,4,5, 9—16 óráig. Ár: élő 90,- Ft/kg. Tollától tisztított 110,- Ft/kg. (170260/1K)

Szobabútor 17 elemes, áthidalóval, asztallal, barna színben, 2 éves, az új ár feléért eladó. Ár: 39.000,- Ft. Érdeklődni: Keszthely, Helikon u. 24. (170319/1H)

Irha-, szőrmebundák, bőrkabátok, sapkák, kesztyűk nagy választékban Olga szűcs szalonjában. Tisztítás, javítás, ugyanitt. Tapolca, Kossuth u. 37.-Telefon: 06/87/311-537 Nyitva: keddtől péntekig 9.00—17.00 óráig, szombaton 9.00—12.00 óráig. (164432/13H)

Ausztriai bárokba hölgyeket keresünk korhatár nélkül. Német nyelvtudás nem szükséges. Érdeklődni magyarul a 00-43-663-032-721-es telefonszámon. (168064/5K)

Kárpótlási jegyét, részvényeit napi legmagasabb áron, azonnali készpénzfizetéssel megvásároljuk. Telefon: 92/320-025. Zalaegerszeg, Gasparich út 16. (149870/58H)

Kárpótlási jegyet vásárolok minden mennyiségben, készpénzzel fizetek. Telefon: 92/312-731. (164532/30K)

Malacok és hízók eladók. Nagykutas, Kert u. 19. Kórnár. (169295/2H)

Keresek hintót illetve bricskát, javításra szorulót is. Ajánlatokat „Hévíz" jeligére, Magyar Hirdető Keszthely, Pf.: 20. (169404/2H)

KÁRPÓTLÁSI JEGYET VÁSÁROLOK NAPI ÁRON KÉSZPÉNZÉRT. TELEFON: 92/318-410. (166108/6T)

Jó minőségű fenyődeszka (szélezetlen) 8 köbméter olcsón eladó. Érdeklődni: Zalaegerszeg, Válicka út 34. Telefon: 92/320-151. (169774/2K)

Diófát, tölgyfát, vadcseresznyét, kőrist, körtefát a napi legmagasabb áron magánszemélyektől és közületektől egyaránt készpénzért azonnal felvásárolunk. A kivágást is vállaljuk. Érdeklődni: Karola BT. Zalaegerszeg, Válicka u. 34. Telefon: 92/320-151. (169777/2K)

REDŐNY, reluxa, harmonikaajtó, többféle megoldással. ELŐLEG NÉLKÜL, díjtalan felméréssell (Részletfizetés.) Bora-Pétermann Bt. Telefon: 06-92/318-963. (169796/1K)

Törzskönyvezett rajzos német juhász kölykök eladók. Letenye, Barátság u. 11. (169953/4K)

400 db karácsonyfa 1,80—2,5 m eladó. Telefon: 92/314-145/22-es mellék munkaidőben. (170062/1K)

Szerteágazó kapcsolatokkal, minimális tőkével rendelkező munkatársakat keresek. Telefon: 92/316-036. (170164/1K)

130 kg-os húzó eladó. (Nem tápos). Teskánd, Petőfi út 19. (170166/1K)

Garázs kiadó a Gőcseji Pataki F. utcában. Érdeklődni 92/311-633 telefonon. (170169/1K)

Karácsonyfa eladó. 92/315-667. (170170/1H)

Matek, fizika korrepetálást, felvételire való felkészítést és gyógytornát vállalok. Érdeklődni: 92/310-407-es telefonon. (170173/1K)

Élelmiszer szállítására kis tehergépkocsival és raktározási lehetőséggel rendelkező vállalkozót keresünk. COST BT. Zalaegerszeg, Landorhegyi u. 20/C. fsz. 2. (170185/1K)

130—160 kg-ig sertések eladók. (Nem táposak). Nagypáli, Petőfi u. 37. Telefon: 364-343. (170187/1K)

Fiatal pár kisgyermekkel albérletet keres. Leveleket ármegjelöléssel „Zalaegerszegen?" jeligére a Zalai Hírlap Reklámirodájába várok. (170191/1K)

GÁZ ÉS OXIGÉN PALACKOK ELADÓK. TELEFON: 88/357-044. (170195/1H)

Hordozható cserépkályha eladó. Alibánfa, Deák F. u. 3. (170196/1K)

Eladó 51 cm képernyős színes televízió. Zalaegerszeg, Landorhegyi u. 29. II/6. Érdeklődni: 17 óra után. (170199/1K)

Könnyű munka, sok szabadidővel rendelkezőknek. Érdeklődni: 92/316-036, délelőtt és este. (170200/1K)

Vastagsági vagy kombinált gyalugépet vennék. Telefon: 92/363-040. (170216/1K)

Eladó egy darab konyhai sarokpad. Érdeklődni: egész nap. Szecskó Tornyiszentmiklós, Petőfi út 87/A. (170218/1K)

Üzlethelyiséget keresek raktározás céljára. Tel.: 92/314-721. (170217/1K)

Németjuhász kiskutyák FARMI KENNELBŐL eladók. Telefon: 83/314-651 Pintér Gézáné (170219/1H)

KÁRPÓTLÁSI jegyet,
alsópáhoki jogosultsággal, határozattal
veszek, megegyezéssel.
Telefon: 06-1/226-3411.
(170103/1H)

Zalaegerszegen vagy 50 km-es körzetében bútorozott lakást bérelnénk.
Jelige: „Színvonalas 605854".
Ajánlatokat a zalaegerszegi Magyar Hirdetőbe kérek.
(169970/2H)

SEIKO CITIZEN
CASIO SWATCH
JUNGHANS
— márkás karórák, divatórák, ébresztőórák,
— ezüst ékszerek,
— bizsuk és egyéb divatkiegészítők
LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKA
„KARÁT"
ZALAEGERSZEG, KOSSUTH U. 54. (az udvarban).
SEIKO CITIZEN
CASIO SWATCH
JUNGHANS
(169701/1K)

CIPŐ- ÉS CSIZMAVÁSÁR NOVEMBER 25-ÉN ZALAEGERSZEGEN,
az MMIK-ban 9—17 óráig. Női, férfi és gyermekcipők és csizmák nagy választékban, kedvező áron kaphatók!
(169473/1H)

SAMSUNG
A SAMSUNG MÁRKABOLT AJÁNLATA: ZALAEGERSZEG és KÖRNYÉKÉNEK KÉSZPÉNZ BEFIZETÉS NÉLKÜLI vásárlási lehetőség!!!
Ingyenes házhoz szállítás!
Tv-k továbbra is kedvezményesen:

51 cm tv-k	31.900,- Ft-tól
55 cm tv-k	36.900,- Ft-tól
Hifi-torony	39.900,- Ft-tól
Mikrohullámú sütők	19.900,- Ft-tól
Porszívók	9.990,- Ft-tól
Rádiós magnók	4.490,- Ft-tól

amíg a készlet tart.
ZANUSSI—LEHEL hűtőszekrények, kombinált hűtők, fagyasztószekrények
nagy választékban kedvező áron.
SAMSUNG MÁRKABOLT AGÓRA ÜZLETHÁZ
Zalaegerszeg, Munkácsy u. 8.
(168168/1H)

Kedvezményes ZANUSSI—LEHEL akció az IDEA DISZKONTNÁL!!!!!
Év végi sorsoláson is részt vehet, ha nálunk vásárol !!!!
I. díj: SUZUKI SWIFT személygépkocsi
II. díj: Kanári-szigetek utazás
III. díj: színes televízió
IV—XV. díj: aranylánc
Előleg befizetése nélkül, hitelre is megvásárolhatja, az alábbiakat:

160 l-es hűtőszekrény	19.400,-
200 l-es **-os hűtőszekrény	22.400,-
240 l-es **-os hűtőszekrény	24.800,-
300/115 l-es ***-os kombinált hűtőszekrény	43.000,-
260 l-es ***-os kombinált hűtőszekrény	38.100,-
280/60 l-es ***-os kombinált hűtőszekrény	32.200,-
125 l-es ***-os fagyasztószekrény	26.100,-
230 l-es ***-os fagyasztószekrény	37.900,-
Automata mosógép	37.990,-
160 l-es ***-os hűtőszekrény	20.800,-

Címünk:
Zalaegerszeg, Kert u. 8.
Telefon: 92/319-185.

AKCIÓ!!
Minitokos REDŐNY
1600 Ft/m²
Svéd RELUXA
90 színben 1200 Ft/m².
HARMONIKAAJTÓ,
SZALAGFÜGGÖNY
190 féle anyagból
Bodor József
(épületgépész üzemmérnök)
ZALAEGERSZEG, Móricz Zs. u. 36.
Tel.: 92/313-970.
NAGYKANIZSA: 93/312-834.
(163290/7H)

KIVÁLÓ MINŐSÉGŰ REDŐNY, RELUXA, HARMONIKAAJTÓ, NAPELLENZŐ, SZALAGFÜGGÖNY.
Import és hazai alapanyagból. Részletfizetési kedvezménnyel, 2 év garanciával, legnagyobb választékból megrendelhető.
Oláh István,
Zalaegerszeg, Ola u. 37. I/4.
Telefon: 92/320-362. (10 órától).
(146134/49H)

Számoljon velünk!

Az **Ön** érdeke az, hogy reklámja a **legtöbb emberhez** eljusson.
A több mint **65 ezer** példányban eladott(!) **ZH**-t naponta
200 ezren olvassák!
Megéri Önnek ennyi emberhez eljutni?

Könnyen elér bennünket az alábbi címeken:

ZALAEGERSZEG: Zalai Hírlap Reklámiroda (irodavezető: Simon Frigyesné, szervezési csop. vez.: Lakatos István) Kossuth u. 45-49. Pf.: 25. Telefon: (92) 312-575/40. Telefon/Fax: (92) 312-580. Telex: 33-276.
NAGYKANIZSA: Király u . 47. Telefon: (93) 311-150, (93) 310-226. Fax: (93) 310-226. Telex: 33-314. Ady u. 26. Telefon: 311-963.
KESZTHELY: Kossuth u. 33. Telefon: (83) 312-360. Tel./fax.: (83) 314-283. Telex: 35-308.
LENTI: Virágbolt, Szabadság tér 14. Telefon: 351-244.
Magyar Hirdető: Zalaegerszeg, Rákóczi u. 10. Telefon: 313-230. Keszthely, Kossuth u. 12. Telefon: 312-573.
A takarékszövetkezetek központjaiban és kirendeltségein. Hirdetését reklámirodáink telefonon is felveszik!
Reklámszakembereink segítenek Önnek a hirdetését esztétikusan megszerkeszteni.
Hirdetésfelvétel szombaton is zalaegerszegi és nagykanizsai reklámirodáinkban 9-től 12 óráig!

TOVÁBBI SZOLGÁLTATÁSUNK: hirdetését a nagykanizsai, a keszthelyi, a lenti, a zalaszentgróti, a letenyei, a hévízi, a sármelléki, a zalalövői, a pacsai, a cseszregi, a hahóti, a zalakarosi, a murakeresztúri és a lovászi postahivatalokban is feladhatja.

DOLGOZÓKAT ALKALMAZNAK

Fiatal, jó fellépésű, kereskedelmi végzettséggel és gyakorlattal rendelkező munkatársakat keresünk divatáru üzletbe vezetői és eladói munkakörbe. Jelentkezni írásban részletes önéletrajzzal: Nagykanizsa, Pf.: 398. (169465/6H)

Kereskedelmi Kft. keres németül vagy angolul jól beszélő, gépészeti ismeretekkel rendelkező munkatársat. Jelentkezést levélben „Gépész170085" jeligére a Zalai Hírlap Reklámirodájába kérjük. (170085/3H)

A Pannonglas Ipari Rt. Nagykanizsai Üveggyár felvesz elektrikusi szakképesítéssel vagy középfokú villamosipari végzettséggel rendelkező dolgozókat. Érdeklődni: a gyár munkaügyi osztályán, Nagykanizsa, Vár út 12. (170101/2H)

KÖZLEMÉNYEK

Tánciskola indul újból felnőtteknek november 25-én 19 órától a Móricz Művelődési Házban, Zalaegerszeg, Jókai út 9. Érdeklődni a helyszínen. (169902/2K)

Értesítjük a lakosságot, hogy Nagykanizsa-Bagola Angyal hegyen épített kf. hálózat 1993. november 25-én véglegesen feszültség alá kerül! A tartószerkezetek érintése és a vezetékek megközelítése TILOS és ÉLETVESZÉLYES! DÉDÁSZ RT. Üzletigazgatóság Nagykanizsa Hálózatszerelési Osztály (170256/1H)

EPFORG KFT.
RENDKIVÜLI BRAMAC ÁRENGEDMÉNY!
53,20 Ft+ÁFA HELYETT **50,60 Ft+ÁFÁS** ÁRON KAPHATÓ A BRAMAC ALPESI TETŐCSERÉP, AMÍG A KÉSZLET TART.
DÍJTALAN HÁZHOZ SZÁLLÍTÁS AZ ORSZÁG EGÉSZ TERÜLETÉN!
EZENKÍVÜL VELUX TETŐTÉRI ABLAKOK A GYÁRI ÁRBÓL 5—10 %-OS ENGEDMÉNNYEL FOLYAMATOSAN KAPHATÓK.
(170283/1H)
NAGYRÉCSE Tel.: 24. LETENYE, JÓZSEF A. U., TEL.: 211

EPFORG KFT.
ÉPÍTKEZŐK FIGYELEM! RENDKÍVÜLI BETONGERENDA ÁRENGEDMÉNY!

E7-24 VB.GERENDA	925,60 Ft/db+ÁFA
E7-30 VB. GERENDA	1.140,- Ft/db+ÁFA
E7-36 VB. GERENDA	1.441,60 Ft/db+ÁFA
E7-42 VB. GERENDA	1.680,- Ft/db+ÁFA
E7-48 VB. GERENDA	1.880,- Ft/db+ÁFA
E7-54 VB. GERENDA	2.128,- Ft/db+ÁFA
E7-60 VB. GERENDA	2.320,- Ft/db+ÁFA
E7-66 VB. GERENDA	2.424,- Ft/db+ÁFA
EB 60/19 béléselem	40 Ft/db+ÁFÁ-s ÁRON.

SZÁLLÍTÁS HELYBEN MEGRENDELHETŐ!
NAGYRÉCSE Tel.: 24. LETENYE, JÓZSEF A. U., TEL.: 211

Otthon végezhető másolási munkát ajánlok. Válaszborítékért tájékoztatom. Bellérné Gyenesdiás, Gödörházi u. 5. (170221/1H)

Eladó 5 elemes „Magnólia" konyhabútor, konyhaasztal, sötét színű 4 személyes étkezőgarnitúra, kisméretű ülőgarnitúra, 1 db heverő valamint kb. 120 négyzetméter bontott hullámpala. Érdeklődni: 92/314-960. (170223/1K)

1—24 tonnáig, tehergépkocsival fuvart vállalok. Pontos, olcsó! Telefon: 361-274. Este. (170240/1K)

HA HÓ!
„SULI SÍ"
SÍKÖLCSÖNZŐ ÁLLOMÁS ZALAEGERSZEGEN!
Már most érdemes előjegyeztetni, informálódni!
Tel. + üzenetrögzítő: 92/317-722.
(170231/1K)

A ZALAEGERSZEGI ARANY BÁRÁNY SÖRÖZŐBE ROMA SZILVESZTERRE ZENEKART KERESEK.
Érdeklődni a helyszínen.
(170209/1K)

Töltse a KATALIN ESTET családias körben a GÖCSEJ VENDÉGLŐBEN Zalaegerszegen.
Házias ételek!
Zene: a népszerű **Görcsi trió.**
Asztalfoglalás a helyszínen.
Érdeklődni: 92/314-571 telefonon.
(170171/1K)

ONINVEST BEFEKTETÉSI IRODA
Pénzbefektetés extra profit lehetőséggel!
40—80%
BRUTTÓ PROFIT/ÉV.
Lekötés már 6 hónaptól is!
Műtárgyak, antik tárgyak felvásárlása azonnali készpénzfizetéssel.
Keszthely, Átrium Üzletház
Tel.: 83/315-445.
(170102/1K)

Zalaegerszegen egy vagy másfél szobás bútorozott lakást bérelnék. Ajánlatokat munkaidőben 92/316-164-es telefonra kérek. (170248/1H)

ÚJFOUNDLANDI KISKUTYÁK A VÍZITÜNDÉR KENNELBŐL ELADÓK. NEMESVÁMOS, KOSSUTH U. 245. (170274/1H)

MEGREKEDT vállalkozáshoz, kezdéshez, vissza nem térítendő szponzori támogatás keresés-**KÖZVETÍTÉS.** Nyilvántartási díj, háromezer Ft. Közvetítésnél jutalék befizetés: nyolc százalék. Tel: 22/375-285. SHAKIRA EGYÉNI CÉG. Soponya. (Cégtulajdonos: Kiss László.) (170305/1H)

FÜRDŐKÁDAK, MOSOGATÓK ÚJRAZOMÁNCOZÁSA GARANCIÁVAL. KURUCZ ZOLTÁN Zalaegerszeg, Batthyányi u. 15. fszt. 2.

SÁRMELLÉKEN BÁLÁSRUHÁK VÁSÁRÁT RENDEZZÜK NOVEMBER 25-én,
(csütörtökön) 15—17 óráig.
Kínálatunk:
Jó minőségű felnőtt, gyermekruhák, lakástextíliák, cipők, táskák.
Kedvező árakon.
Mindenkit szeretettel várunk.
KARAVÁN.
(170276/1H)

Építkezők!
„SOFA" AJTÓ
„SOFA" ABLAK
Ha decemberben megrendeli, 3 % árengedményt adunk. 1994. I. félévig garantált ár,
Szántó Gábor
építőanyagkereskedő
Nagykanizsa, Petőfi u. 97.
Telefon: 93/314-618.
(170236/1H)

PANASONIC KX-T 2427 (két nagykazettás) telefonos üzenetrögzítő 17.000,- Ft. CB rádió PRESIDENT GRANT beépített (hangolható, távvezérelhető) szignállal 25.000,- Ft eladók. Telefon: 92/364-267. (170321/1T)

3,5 hónapos KÉK DOG szuka sportársi áron eladó. Érdeklődni DOMINÓ PRESSZÓ Nagykanizsa, Magyar u. 37. (170327/1K)

Fenyőfa és egyéb fuvart vállalok 10 tonnás teherautóval. Kovács Tibor, Nagykanizsa, Városkapu krt. 7/B. Telefon: 93/317-452. (170331/1K)

ZALAISZÖVKER KFT.
„KERESSE FEL DISZKONT BOLTJAINKAT! KEDVEZŐ ÁRAKON VÁSÁROLHAT!
AJÁNLATUNK:

Kristálycukor 50 kg-os (zsákos)	68,- Ft/kg
Kristálycukor 1/1 kg-os	73,- Ft
Étkezési rizs 1/1 kg-os	58,- Ft
Ételecet 10—15 %-os	53-73,- Ft
Alufólia 10—20 fm-es	60-115,- Ft
Női harisnyanadrág	58—94,- Ft
Férfi-női zsebkendő	23-33,- Ft
Férfi jégeralsó	132,- Ft
Törölköző 50x100 cm	160—213,- Ft
Törölköző 75x150 cm	357,- Ft
Törölköző 80x140 cm	338,- Ft
Törőruha 40x70 cm	57,- Ft
Téli dzseki	1.563,- Ft

KAPHATÓK MÉG: textilöblítők, áztató és mosóporok, háztartási műanyag áruk egészségügyi és csomagolási papíráruk, háztartási vatta.
ÉRTÉKESÍTÉS NAGYKERESKEDELMI ÁRON!
VISZONTELADÓKAT IS KISZOLGÁLUNK!
DISZKONT BOLT Zalaegerszeg, Zrínyi u. 13. — vasútállomással szemben - Nyitva: Hétfő-Péntek 9 órától 17.30 óráig.
DISZKONT BOLT Zalaegerszeg, Zrínyi u. 75/c.
Nyitva: Hétfő péntek 9 órától 15.30 óráig.
ÜZLETKÖTŐT KERESÜNK!
JELENTKEZNI LEHET ZALASZÖVKER KFT. Zrínyi u. 75/c sz. alatt.
Telefon: 92/314-129.
VÁRJUK KEDVES VEVŐINKET!
(170292/1H)

1000-es rönkvágó szalagfűrész, komplett eladó. Érdeklődni: este 06/62/318-456. (170353/1T)

Jövedelmező otthoni adminisztrációs munka, válaszborítékért ismertetőt küldök. Sohár Rita Felsőjánosfa, Kossuth út 28. (170355/1H)

Peugeot 205-ös 7 éves 1100 köbcentis, 95-ig műszakival eladó. Zalaegerszeg-Csács, Domb ut 11 Telefon: 92/320-456. (170356/1T)

A dr. Fendrik — dr. Szlávecz Ügyvédi Iroda, Zalaegerszeg, Tompa u. 6. Tel.: 313-222, mint a „Vitál" Kft. felszámolója nyílt árverésen történő értékesítésre meghirdeti a Kft. tulajdonát képező vendéglátó berendezéseket, felszereléseket. A árverés helye: Galambok, Hegyalja u. 8. (óvoda mögött) Az árverés ideje: 1993. november 26. de. 10 óra. (170358/1H)

Zalaegerszeg-Kertvárosban 15 m²-es üzlethelyiség hosszú távra kiadó. Érdeklődni: esti órákban 321-216. (170359/1T)

Használt téli gumik és hó láncok, karosszéria egyengető "Dozer" olasz gyártmányú lemezhajlító és gömbölyítő gép eladók. Telefon: 83/311-592. Gyenesdiás, Balatonköz 6. (170360/1T)

KARÁCSONYI KEDVEZMÉNYES TV ÉS VIDEOVÁSÁR
NAGYKANIZSÁN,
AZ OLAJOS MŰVELŐDÉSI HÁZBAN
NOVEMBER 29-ÉN ÉS 30-ÁN
(8.30—18-IG) hitelre is vásárolhat japán termékeket,
15% kedvezmény, 10 év szervíz-garancia.
PL.:
Televíziók: 22.900,- Ft — 40.000,- Ft-ig, videók: 17.800,- Ft — 40.000,- Ft-ig. Mikrosütők, olajsütők, parabola, háztartási eszközök.
Hitel esetén információ a lakóhely szerinti Takarékszövetkezetben
(Surd és Vidéke).
(170295/1H)

Liesi Mihály

ötvös inas.

Mestere és mostoha apja
Moesz Sámuel Kassán.
5 évre szegődött 1709. jun.
3.

Mihalik József: Kassa[illegible]
ötvösseinek tartalma.
Poprad. 1900. 324. l.

Petőr

Kőfaragó

XV. 27

Lics Zsuzsa MDK

Csendélet, gipsz fejjel

Mücsarnok 1960.Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

LICS ZSUZSA

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGTEKINTÉSÉRE
1987. NOVEMBER 12–25.

ABA NOVÁK TEREM

SZOLNOK, KOSSUTH L. ÚT 6–8.

LICS ZSUZSA
„MÁRTÉLY"
Pasztell 42x51 cm

Fk: Köteles István

LICS ZSUZSA
„AZ ÁLDOZAT"
Pasztell 35x43

F.k.: Köteles István

LICS ZSUZSA festőművész a Képzőművészeti Főiskolát 1973–1979 között végezte el. Itt Veress Sándor és Blaskó János, a továbbképzőn Sváby Lajos voltak a mesterei. 1978-ban elsőként kapott Herman Lipót díjat.
1980-ban egy évig Derkovits ösztöndíjas lett. Országos Tárlatokon rendszeresen kiállít.
Külföldön Bécsben, Berlinben szerepeltek képei.
Egyéni kiállítást Budapesten, Székesfehérvárott és Veszprémben rendezett.

LICS ZSUZSANNA:
BALATON A BEGE-HEGGYEL
50X70 CM, OLAJ

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

LICS ZSUZSANNA

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1985. OKTÓBER 10-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
VERESS MIKLÓS
KÖLTŐ

MEGTEKINTHETŐ:
1985. OKTÓBER 10-19.

DÉSI HUBER TEREM
VESZPRÉM, KOSSUTH L. U. 8.

KÉP CSAR NOK

SZÉKESFEHÉRVÁRON SZÜLETETT 1944-BEN. A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLÁT 1973—1979-IG VÉGEZTE EL.

MESTERE VERES SÁNDOR, MAJD BLASKI JÁNOS VOLT, A TOVÁBBKÉPZŐN PEDIG SVÁBY LAJOS. 1977 ÓTA TAGJA A MŰVÉSZETI ALAPNAK.

FK.: KÖTELES ISTVÁN - GENERALART DNY

Licsman József

debreceni szülétésű épitőmester

A XIX. sz. első harmadából származó legtöbb debreceniés vidéki középületnek, templomnak alkotója

vód

Szücs J. Debrecen város történelme 1876. 994–995. l.

Zoltkálomuv

15. l.

van Goyen.

aagában 1656 április 30-án.

a kissé hullámzó tenger
ldár kóválygog és a hol

akozik ki. A vidéket több
nkíti, a melyek részben
ról, a pózna közelében,
reglye van három halász-
olgozik, míg kettő a ki-
özépütt ketten beszélget-
közeledik át-
s és fönt a ma- VC
lról a bárkán:

Lelt. sz. 4305. — Becsértéke
agyománya 1907 november
és az átvétel jóváhagyására
elt. számnál. — Bejelentetett

tok a Szépműv. Múzeumban.
en: Tengeri táj halászokkal.
tkozó egyéb adatok és pedig:
08. pag. 62. Nº 62). *J. van*
in einem schwarzen politier-

80–908. pag. 14. Nº 7). *J.*
de. Ölgemälde, im schwarzen
ch im Jahre 1869. 34 hoch,

en (1893–912. Nº I: 102.)
;
65–912. Nº I: 104). *Jan van*
3 : 32·3 cm.

III.
913 (4305).
976 (66).
104 (1005.)

Lics Zsuzsa

Lics Zsuzsa rajza

Magyar Hirlap 1976/216/10

Lics Zsuzsanna festőművész

△ Lics Zsuzsanna festőművész kiállítását Veress Miklós költő nyitja meg Veszprémben, a Dési Huber Teremben, 10-én.

A TIT Budapesti Szervezetének

Népszabadság, 1985 X. 8

Licsi Samuel

Ötvös mas.

Mestere és mostoha apja Moesz Samuel Kassai. Hegödött 5 évre 1705. jun. 15. Kassai fin.

Mihalik József Kassaváros ötvösségének története. Bpest, 1900. 324. l.

Pisa, Felica de

építész

XVII. sz.

óban „csak" folklór, mitoszok és szokkal: mitológiai rendszerek áll-
egendák lelőhelye már, s talán nak előttünk mind a Bibliában,
ert a folklór s a mítosz iránt — mind pedig a homéroszi—hészio-
emberiség kollektív öntudatá- doszi görög hagyományban. A
k e jelenségei iránt — külön-

Lics Zsuzsa

Magy

Lics Zsuzsa rajza

Lics Zsuzsa

Lics Zsuzsa rajza

Liczenmayer Sándor
festő

Liczenmayer Sándor Szent Erzsébet ciminek hipétek teináját dolgozta fel Legiady Sándor mily nyomású bélyeg számára

Lencsó László: Legiady Sándorról
Mitvészet, 1972. junius - 24 oldal.

Liezen-Mayer Sándor

A szent Erzsébet bélyeg amelyet Légrádi Sándor tervezett Liezen-Mayer Sándor ismert festménye alapján készült. Ez volt nálunk az első festmény bélyeg.

Zsigmondi Márta: A vibeg legkisebb grafikája Nők Lapja, 1976. aug. 21-14 oldal.

Lics Zsuzsa

Lics Zsuzsa rajza

Magyar Hirlap 1976/163/1o

LICSKO J. fot.
Pest.

Kincses Károly: Kult idők színészei vizitkártyákon.
Fotó 1989.3.sz. 105.p.

Nagy Imre színész (ül)
és barátja, Hargittai
(Licskó J. Pesten
és Gyöngyösön,
1868 körül, albumin)

72/35

SZABOLCS-SZATMÁRI SZEMLE
Gazdasági, társadalmi és kultúrális folyóirat.
Nyiregyháza - 24. om.

Egységár: köt. 30.--
szorv. 6.--

73/34

SZÁZADOK
Magyar Történelmi Társulat közlönye.
Bp. - 23. om.

LICSKO J. fot.

Kincses Károly: Mult idők szinészei vizitkártyákon.
Fotó 1989.3.sz. 106.

Szigligeti Jolánról készült felvétele 1877.albu in

58/59
LÁTÓHATÁR
Irodalmi folyóirat. Bp. - 24 cm.
Egységár: szorv. 10.--

59/30
MAGYAR FIZIKAI FOLYÓIRAT
Az MTA III. osztályának fizikai közleményei. Bp. -.24 cm.
Egységár: köt. 60.--
szorv. 20.--

60/69
A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM NÉPRAJZI OSZTÁLYÁNAK ÉRTESITŐJE.

LICZKI Nikodémusz kanai építőmek

talán megegyezés Nicky Nikodémusz

MÉrt 1995 187.

LICZNER János geometra,
ép. tervező

Ed. Tisicum 9. 1996 205. sz.

MDK

Liczky Nicodemus, épitőmester, céhmester: 1758, 176o-1762, amely évben elhunyt.

Kassa

Kemény Lajos cikke. Magy. Mérnök és Épitész Egylet Heti Ért. 19o7. 14.sz. ápr. 14. 154 l.

Liczky Nicodemus, ép.mester

1723-ban polgárjogot nyert. 173o-57. céh-mester.

Kenéppy Lajos: Kassai épitömesterek. Barok és rokkoko-korszak. MMKE Közl. 19o4.évf. 28.kötet, 3.füzet 83.l.

Liczky Nikodém MDK

kömüves mester

1730 a kassai szegényház kápolnáját épitette Tornyosi Tamás mesterrel társulva.

37 o.

Kampis Antal: Egy épitészről.
Müterem 1958 I. évf. 4. sz. 35-37 o.

M.D.K.

Liczky Nicodemus, építőmester

1723-ban nyert polgárjogot
és 1730-1757-ig céhmester Kassán.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1904.38.köt. 83.old.

LICZNER Mátyás egri ács. 1775-80 között találkozunk személyével az egri városi adókönyvekben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Lichner Mátyás, egri ács

neve 1775-80 körüli szerepel az egri adókönyvben.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 359. old.

Lidák Richard

festő

1890

Érmiek 1930. 85. l.

III Károly?

Egész alak, állva,
balját a nehéz teritővel le
no. parókájának fürtjei
vált. A vállaira vetett
látjuk, melynek diszöltön

Olajfestés, vászonra,
Lanfranconi E. g

Lideman Bernát

ötvösök

1762 okt. 29 Löcse

Szepesszombatról való

Kapmagyarorszötvösök 23 l.

48. Ereklyemuz.

)

elől kopasz; haja, bajusza és szakálla
szeme kék. Nyakkendőjét kettős csokorra
lejű kabátja fekete.

cm.
rczi emlékek muzeumából (107/95.No. 21).
-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

628

LICZKY András tiroli kőművességéd, aki 1752-ben Wallner József legényeként dolgozik Egerben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Liczky András, tiroli hőmüves-segéd

1752-ben Valner József segédeként dolgozik Egerben.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VIII köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 359. old.

LICZKY Mihály tiroli kőművessegéd, aki 1752-ben —+ Wallner József legényeként dolgozik Egerben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Liczky Mihály, tiroli kőrmüves - segéd

1752-ben Valner József legényeként dolgozik Egerben.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 359, old.

M.D.K.

Liczky Nikódemus, kassai kőműves mester

feltehetőleg Tirolból vándorolt be. Elkészíti a kassai „apácakolostor" tervrajzát Erdődy püspök utasítására, akinek halála (1744) után 42 forintot fizetnek neki. 1758-ban tovább-építi a nyírbátori minorita rendházat – melyet 1759-ben ebbahagy. Munkáját Dankó János nyíregyházi –, majd Nitsmann János egri kőműves mester folytatja.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VIII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 359. old.

Liczky Nicodemus

Könüves.

1723 polgári jogot nyer Kassán.

Kemény Lajos. A renaissance és rococo Kassán. Arch Ért. 1899. 114 l.

Liczky Nikodém

épitém 1730

l.

Wick Kassa tört

395. l.

Licsky Nicodemus

épitom. Kassán

1723-ban nyert polgárjogot

1730-1757 között

+ K + 83. l.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

azaz: ..... Korona ..... f-ről

y összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190 ..... évi .....

negyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és távirda-

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... hó 1-én.

MDK

Liczbauer Istvám épitész

Lourisin L: A m. Operaház. 1941. 30.l.

MDK

Liczenmayer

"azon történeti festményének másolata leend, mely Erzsébet és Mária királynékat I.Lajos sirjánál ábrázolja, s mely jelenleg gr.Károlyi György tulajdona.

A müegylet jövö évi mülapja.
Vas. Ujs. 1864. 548.l.

MDK

Liczenmayer

"azon történeti festményének másolata leend, mely Erzsébet és Mária Királynékat I.Lajos sirjánál ábrázolja, s mely jelenleg gr.Károlyi György tulajdona.

A müegylet jövö évi mülapja.
Vas. Ujs. 1864. 548.1.

Liczi Sámuel

építész

nobilis hungarus stud.

Pozsony megyéből, 1770-

ben iratkozott be

laid

Fleischer Bécs 64. l.

Liczi Sámuel, „nobilis hungarus stud.", Pozsony megyéből, 1770 dec. 15-én iratkozott be az építészeti szakosztályon.

LICZNER /Litzner, Lietzner/ János szolnoki - geometra. 1784-ben a kamarától kéri az egri trinitárius kolostor és templom fundus és térrajzáért járó tiszteletdiját. Később, mint Heves vármegye geometrája 1787-ben tiltakozik az egri vár köveinek az egri utcák kövezésére való elhordása ellen. 1793-ban kiküldik a baktai kőszénbánya helyének megvizsgálására. /Élt.129./1-11./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

LICZNER János vármegyei és püspöki mérnök.
Az egri Kossuth Lajos u.l.sz.ház /hrsz.370./ tulajdonosa 1791-1800 között. 1785-ben a ház ~~+ Mundi Józsefné Eszterházy épitésvezetője özvegyének tulajdonában van. 1944-ben lebombázták.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Liczer János

ötvös

1828 Komárom

Kapmagyarországi ötvösök 40 l.

pritis 15-én.

lyik.

~~patak~~ Innenső partján kis leány ül a
ló nyirrára, fiu támaszkodik. ~~a ki a leány~~
zesen négy birka legel. A leányka öltö-
na rékli és térdig érő szoknya; a fiué
és nadrág. A derült égbolt könnyen fel-
Walton.

m.
6802 sz. leirattal 3600 [illegible]án (372-902-

03: III. 21-én az 1047 szvsz. leirat.

én. ([illegible] 791-902.)

Liders Herman

agronomo

1647

Vaisd

z

Thaly i 65. l. 68 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Lidr Hermann

---

harangönto

1623

lársd

Adalékok Templén
magyar tört. I K. II évf.
1-sz. 84 kap.

Liders Herma

laid

Thaly i 62. l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

ıgy helyettesének
rása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Líders Herman

harangöntö

A bettyáni harangon a felirat: Herman Líders mit Gottes hilf gos mich sat. Cassoviae Anno 1623.

az alábbi mű bírálatában Kemény L. Arch. Ért 1907. Ujf. XXVII. 375 l

Lásd:

A kassai ~~t~~ százéves egyház megye történeti névtára és emlékkönyve. Kassa. 1904.

Liders Hermann

ágyúöntő

1645 a 1647 Sárospatakon. Rákóczi öntője

vrad

z

Thaly 1. 61. l.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

yezem:

...ry helyettesének
ása.

– Endrényi Imre, Szeged.

patho
„Asch
függé

A sze

D
mekk
díjba
tová
vonat
nyeit
vener
„Über
(Jahr
Pharm
teilun
4. füz
Genit
28. sz.
rum“
wirku

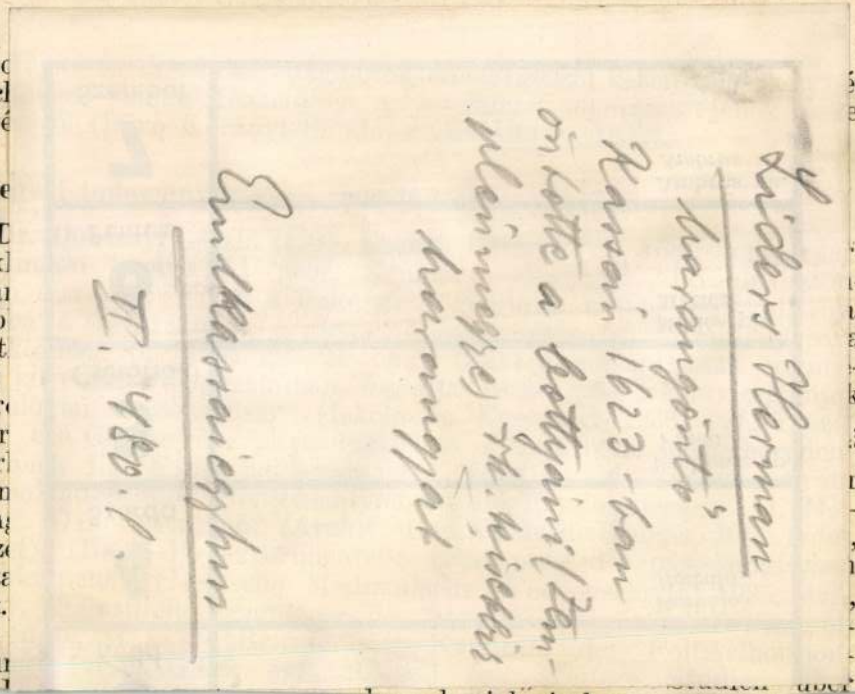

kiegészítéseképen a légembóliában elhaltak szívizomelváltozásait a Királyi Orvosegyesületben egy-egy hozzászólás kapcsán ismertette. A jövő tanévben folytatja kutatásait.

Dr. Findeisen László (1904, Szeged, róm. kat.), műtőorvos, díjtalan klinikai gyakornok (prof. Bakay) félösszegű ösztöndíjjal folytatott tudományos kutatásairól következő dolgozataiban számolt be: „Über das gemeinsame Vorkommen von Krebs und Tuberculose im Lichte der statistischen Vorschung" (Beiträge Zur Klinik der Tuberculose, 87., 364.), „A rák és gümőkór együttes előfordulásáról egy eset kapcsán" (Tuberculosis, 1935. évf., 12. sz.), „Daten zur Pathologie und Klinik der Hodengeschwülste" (Deutsche Zeitschrift für Chirurgie, 245., 717.), „Gangrene of the ear in Raynauds disease" (Acta Otolaryng. Scand., 1935. 23., 267.). Ezenkívül a heredaganatokról 1936 júniusában előadást tartott a Magyar Urológusok Társaságában.

Dr. Juba Adolf (1909, Budapest, róm. kat.), elme- és idegklinikai tanársegéd (prof. Schaffer) félösszegű ösztöndíjban részesülve, agyszövettani kutatásokat folytatott. Ennek eredményeit következő dolgozataiban tette közzé: „Histologische Beiträge zur Frage der Polyneuritiden" (Deutsche Zeitschrift für Nervenheilkunde, 138. kötet, 5—6. füzet), „Über seltenere Formen von Rückenmarkserkrankung

Lieb Antal

ősi foto

1800 Eger

l. Szm Egermúz

246 l.

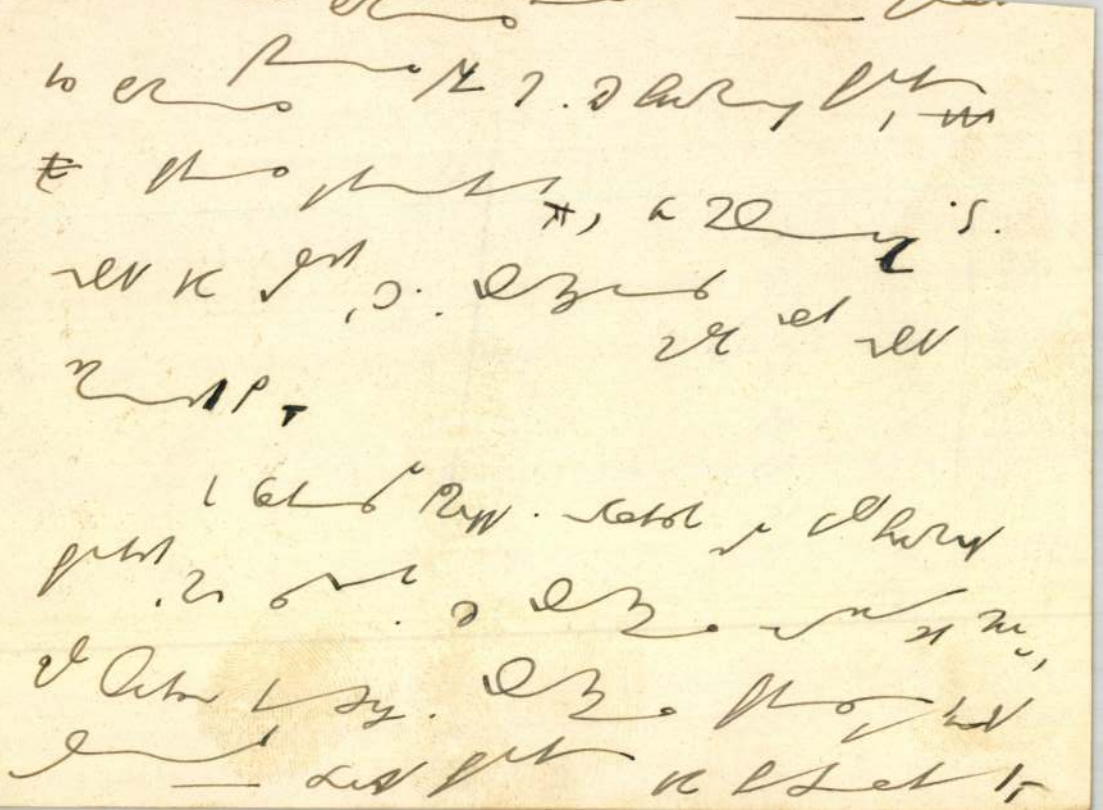

Lieb Antal

festö

1805. Eger

l.

Szm Egermüv

226 l.

BUDAPEST
1937 MÁJ 11 13.
P 741 P

Lieb Antal

festő és aranyozó

láda

Voit Eger 87. l.

e a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
yzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
iselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

ggodalom és választóim ezreivel való személyes
djek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
ásági megélhetést veszélyezteti.
a eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!
ályért, Hazáért"

Lieb Antal

festő

l.

Breznay Egri Kaszino

31. l. – 41, 47 (L. Majos-
nak írva), 88, l.

Lieb Antal
festō

l.

Kaposy jegyzetek

226-l

1905. június 9.

Mihalik József min. biztosnak: a bártfai múzeum berendezése tárgyában a kassai Iztudinka-czég költségvetésével Szemben egy fővárosi czég ajánlata közöltetik s felszóllittatik, hogy a Iztudinka czéget ily árú költségvetés benyujtására bírni igyekezzék (421/1905.)

Lieb Antal

egri festő

1800

l.

Kapossy jegyzetek

246. l.

Lieb Alajos

festő" dolgozik az egri Széchenyi u. 1-5. sz.
a. érseki palota átépítésénél 1828-30.

Voit Pál szb.: Hevesmegye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII köt.
Budapest, 1972.

502 f

Lieb Gyula

egy piktor Lieb Antal fia.

Voit Pál dr. : Heves megye műemlékei II

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4911

Lieb Flajos

festette az egri székesegyház kondalláit és belső oszlopait 1835-36.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt

Budapest, 1972.

4201

Lieb Antal

1834-ben festi meg I Ferenc király képét.

Voit Pál szb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. kőt.

Budapest, 1972.

5521

Liebhardt

képíró, Eger város külső tanácsnoka 1833

végén.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

552/

Lieb Antal festő"

dolgozik az egri Széchenyi u. 1-5. p. a. érseki palota átépítésénél. 1828-30.

Vait Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

5011

Lieb Antal

egri piktor 1805 körül, Lieb Alajos
ugyancsak egri piktor, Antal fia.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

4911

Lieb Jutal

festő dolgozott az egri székesegyház oltárain.

1835-36 között

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4181

Lieb Antal

egri piktor 1800-ban festette az egri Mark-
hót Ferenc. p. 1-3. sz. a. rendház refektoriu-
mában boltozatát

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII köt.
Budapest, 1972.

3891

Lieb Antal

egri festő és Voroniesky János lengyel
piktor dolgozott Esterházy István és For-
gách Ludmilla edelényi kastélyában.

Voit Pál: A barokk Magyarországon.

Budapest, 1970.

Tol

Lieb Alajos

festő

izr. Egerből, 1831-ben 20 éves

lásd

Fleischer Béc 64. l.

Lieb Alajos, izr., festő, Egerből, 20 éves korában, 1831 ápr.-ban iratkozott be a tört. festészet és rajz szakosztályba, melynek 1832 nov.-ig hallgatója volt.

NICOLA TANEFF

Lieb Aloys

geb. Erlau, 20. J. alt.

1831

Bècsi akadèmia
Ujhèzy

Kistúr h. n. V. 164.

Lieb

l.

LykaMagymű1800-50

402.l.

3.

4.

Lieb
Ltab IV. 27

Rimaszombati néprajzi emlékek

VIII. 165.

LIEB Alajos egri festő. Feltehetően Lieb Antal egri festő fia. 1831 áprilisában mint „izr. festő Egerből" 2o éves korában beiratkozik a. bécsi Akadémia történeti festészeti és rajz szakosztályába, amelynek 1832 novemberéig hallgatója volt. /Flescher 64.l./ 1838-46-ig a főszékesegyházban a kandelláberek és a belső oszlopok festésén munkálkodik, 1836-ban pedig már az érseki képtár festményeinek restaurálásával foglalkoztatják /Pyrker érsek képtára, amely később a Szépmüvészeti Muzeum alapját képezte./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

1843-47 között az érseki palota déli szárnyában kifesti a szobákat. 1847-ben irják össze á város I.negyedének 4. fertályában, ahol atyja házában lakik és egri szőlőbirtokos.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Lieb Alajos, cári festő

1831-ben, mint „izr. festő" 20 éves korában beiratkozik a bécsi Akadémia történeti festészeti osztályára, melynek 1832-ig növendéke. 1838-46 között a főszerzetkörben handellábrek és belső oszlopok festésén dolgozik. 1836-ban az érseki képtár (Pyrker képtára) festményei nek restaurálásával foglalkoztatják. 1843-47 között az érseki palota déli szárnyában levő szobákat festi ki.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. AkadémiaiKiadó, 359. old.

J. J. Lidl

rezmetszo

1. Neu und Accurater Original Grundriss, wie die Schanz Mehadia beschaffen. F. v. P. del. et ex. — J. J. Lidl sc. V. — Neüet és francia magyarázat. Fol. tervrajz (m. n. muzeum). 1738.

Bubics. Magyarország i várak 43. l.

Lidl J.

Mehádia. T. 587.

A KRAJOVA és a CZERNA FLUS-tól átszelt hegyes vidék középterében az erőd térrajzát szemléljük, az előtérben pedig balra a PROFIL VON Num. 1. IN 2. van adva. Felirata jobbra a kövön:

NEU UND ACCURATER ORIGINAL GRUND RIS
WIE DIE SCHANZ MEADIA BESCHAFFEN.
(Plan nouveau et tres exacte du fort de
Meadia comma il [illegible] se trouve a present.)

magyarázó szövegének kezdete: A. Die Schanz Meadia ([illegible] le fort de Meadia) és befejezése: R. sehr Stark Waldiges Gebürg. (des Montagnes remplies de bois).
jelzése alól jobbra: F. v. P. del. et ex. [illegible] I. Lidl sc. V.

Rm., mér. a vk. 22.5: 33 cm.

Lidl, Jac et Jos

rezim.

fásd

Bertalan kiscelli

trin. templ.

21. l.

Li

l.

Glase

451,

Florus Hungaricus. Amsterdam, 1663.

VIII. 61.

Lidemann János

Szepesváraljai aranymives

1754-ben iratkozott be

laid

Fleischer Bécs 64. l

Lidemann János, szepesváraljai aranymíves, 1754 máj. 21-én iratkozott be.

DAVID ESTIA·92

Liders Herman

I. Rákóczi György ágyú-
öntője Sárospatakon
1645, 1647

l.

Arch. Közl. 1878
XII. k. 61. l. 62. l. 65. l.
68. l.

STEPHANEUM NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ
A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT
EGYESÍTETT ÜZLEMEI R.-SZÉNYTÁRSASÁG

Átvitel

Stephaneum nyomda és könyvkiadó r. t., Budapest.

Lidl

1739

l.

Eperjessy 1929

73 l.

Tinel

1791

Le Chapelier (1754-1794)

Lidkó Ferenc

nobrán

Emlékezés c. nobra

Repr.

Szépmüvèszet

1943. 103.

clót

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Lider, Friedrich

Johann Gottlieb

festő

1780 – 1859

pozsonyi mű-

kődése

l.

Forum

1934. 308. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-537.

LIEB Antal, Lieb Alajos atyja. Az egri adóösszeirásokban 1800-tól 1827-ig szerepel. 1801-ben a város I. negyedének 4. fertályában, mint zsellér lakik, de 1805-ben már saját háza és két szőlője van. Ez idő alatt kimutatható, hogy az egri irgalmas zárda refektóriumában dolgozik /1802/ és a minorita templom leégett Szent Flórián oltárának helyén architektónikus retabulumot, valamint oltárképet fest a tituláris szentről. /Garas 232.l./ 1808-ban árverésen részben ő vásárolja

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

meg az elhunyt Szikora György egri festő műhely-felszerelését. /Más részét Lieb János ? egri festő szerzi meg./ 1818-ban mint aranyozóval találkozunk a pétervásári rk.templom gyertyatartóinak diszitésénél. A bogátsi templom tabernaculumát, kánontábláit, úrkoporsóját stb. 1823-ban festi és aranyozza. 1832-ben az érseki palota átépitése alkalmával a déli szárny szobáit kifesti. Az aldebrői rk.templom szentélyfestését 1832-ben megujitja és orgonáját bearanyozza. A demecseri templom szószékét —+ Molnár Mihály szobrásszal és —+ Oberfrank egri

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Lieb Antal festő

Eger,

Noszvaj, kastély "római" és "Madaras" szobák faldekorációja.

Müemlékvédelem 1 66/4. 210.1.

M.D.K.

Lieb Antal, egri festő

Az egri megyei kórház refectoriumának mennyezetét 1800-ban dekorálta. Dekorációs festés a refectorium mennyezetén. 16. sz. ábra. 204. o. Fekete repr.

Ringelhann Béla: Az Egri megyei kórház. 189. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. IV. Eger. 1966

M.D.K.

Lieb Antal, egri festő

Az egri megyei kórhárban a refectorium mennyezete eredetileg meszelt volt. Lieb 1800-ban dekorálta. Girlandok, füzérek, ehető növények. Középen két sorban a zoadikus jelek láthatók. Ezek a XX.sz. elejéről származnak. 203.o.

Ringelhann Béla: Az egri megyei kórház. 189.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. IV. Eger. 1966

Lieb Józef

zobrazit

Kassa 1830.

Před tím měl dílnu ve Slané u Prešova.

Toman 381. l.

---

tobb nincs sola!

Lieb Josef

Kòfarago

Leisa

Arch. Ist

1910. 96.

Lieb Freund

Lais

Arch. Ert

1909. 384

M.D.K.

Lieb Ferenc, festő

1769. okt. 24-ben szerződik az edelényi Forgács kastély szobáinak infestérére szobánként 20 forintért + az uradalmi tisztekhez járó ellátásért és vállalja, hogy addig más munkát nem vesz fel, míg a kastélyban nem végez. Ugyanekkor az uraság 2 hét szüreti szabadságot engedélyez számára.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360 old.

M. D. K

LIEB Ferenc festő

1780 Tokaj, Patak Erzsébet kéziráia, aranyozás

Garas XVIII. 17 232. l.

Dessewffy lltár./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

LIEB Ferenc egri festő. Edelényben 1769 október 24-én szerződik a kastély szobáinak kifestésére Forgách Ludmilla grófnő részére. /O.

LIEB FERENC
Festőművész

Miskolcon
1777-ben [illegible]dolgozott , őse lehetett Munkácsy Mihálynak-

ifj. Horváth Béla-Marjalaki Kiss- Valentiny K-:
Miskolc, 1962. 263.l.

Frantz Lieb,festő

A miskolci Pataki-Gerga görög kereskedők közötti szerződésben szerepel 1778.márc.1.-től.Azon elveszett adósságok,melyek őket terhelik.-"Az itt való Pictornál, Frantz Liebnél,ki most is most Ujhelyben lakik. 1775. 107.49.". Bhft.kr. 296.old

Komáromy József: A Pataky-Gerga üzleti társasszerződés 1778-ból 285.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve.VIII.1969.Miskolc

mak.

Lieb Ferenc „kápiró"

1777-ben is dolgozott Miskolcon való-színűleg nagyatyja volt Lieb-Miklósnak vagyis öse Munkácsynak.

ifj Horváth Béla Miskolc

Bpest 1962. 263. l. 27. jegyzet

Lieb János

szobrász

szül. 1865 febr. 2. Gyergyószentmiklós

László

Fleischer Béla 64. l.

Lieb János, szobrász, szül. 1865 febr. 2-án Gyergyószentmiklóson, 1885 okt.-ben iratkozott be és 1889 júl.-ig az ált. szobrászati szakosztályon E. Hellmer tanítványa volt.

LIEB JÁNOS
eperjesi kőfaragómester

résztvett a hermányi kőedénygyár épitésében 1817/8

Foli a Archaeologica XIV. 1962. 191. lap

M. D. K.

LIEB, Johannes kőfaragó

1813. Eperjesen polgár

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 234. l.

L i e b János szobrász
/Berlin/

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
66-68.
"Munkácsy Mihály őseiről"

L i e b L. János szobrász
/Bártfa, 1757./

M Ű V É S Z E T
II. évf. 1903.
66-68.
"Munkácsy Mihály őseiről"

Lieb József, szobrasz és kőfarago.
Kássán működött, 1830-ban meg-
kapja a polgár jogot.

Anna Petlová-Pleshová: Slovenské
výtvarné umenie obdobia národné-
ho obledenia.
Bratislava, 1966. 35. old.

Lieb József. †1830. Kassai
kőfaragómester.

Archaeologiai Értesítő
XXIX. 1909., 384.

Lieb József

Köfaraló
Kassa
1830

l.

Arch. Ert
1910. 96. l.

12 és

~~Barbárok V. 253~~

LIEB Ferenc festő

Miskolcon élt és dolgozott a 18.sz.

ld. MHOMK 27 /1991/ 147.p.

LIEB, Franciscus festő

edelényi falképéről

GALAVICS Géza: Francia regény két XVIII.századi falképsorozaton. = Müvészet és felvilágosodás. Bp., 1978. 403.p. és ill.

.... nap

/Aradi Nóra/
igazgató

.....ig.

sai alapján irandó munkáinak két
a illetve Adattára részére meg-

LIEB Ferenc fertő

Jávor Anna: Lieb Ferenc az „edelényi fertő".
= MÉrt, 2000, 3/4. 167-186. ill

91

27

lete.

M.D.K.

Lieb Antal, egri piktor, tanácstag

az adóösszeírásokban 1800-27 közök szerepel. 1801-ben még zsellér, de 1805-ben már saját háza a szőlője van. 1800-ban festi az irgalmasok refektoriumának máig fentmaradt ampire/izlésű mennyezetdekorációját, amelybe a XX. sz. fordulóján bauroni stilusú emblémákat festettek. 1803-ban az edelényi templomi lobogókon végzett munkájáért

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

./.

359. old.

M.D.K.

Lieb Antal, egri piktor

... vesz fel hiszen összeget. A minorita templom Bégett Szt. Flórián oltárának helyén archi tektonikus retabulumot és oltárképet fest. Az 1808-évi árverésekor részben ő vásárolja meg az elhunyt Szikora György műhely-felszerelését. 1818-23 között a pétervásári, egreshátai és bogácsi templomokban aranyozási és festési munkákat végez. Az aldebrői r.k. templom szentély-festését 1832-ben megnyitja, az orgonáját bearanyozza. A demecseri templom szószékét holcsi hikály szobrásszal és Oberfrank egri asztalossal együtt készíti.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt. ./.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360. old.

M.D.K.

Lieb Antal, egri pilitor

... festi a kisvárdai templom főoltárát (az előző két mesterrel együtt dolgozva) 1832-ben. 1838-46 között végzi az egri főszeres-egyház több mellékoltárának márványozását és aranyozását. Bemühként szerepel 1842-ben Bémer kisprépost saját háránál.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360 old.

Lieb Benedek József Ferencz

festő.

Atyja Lieb János Ferencz Antal, anyja sz. ~~Berczky Zsuzsanna~~ Frank Mária Katarina, ~~János bártfai főbíró leánya~~. Két fivére s öt nővére volt. Született 1744-ben Sóóváron, a hol atyja sóttiszt. ~~volt~~. Chyzer András városi iskolamestemek az atyja által vezetett „Liebische Denkbmalen so seit Anno 1639 Geschehen" a Lieb család családi ügyeire vonatz kozó könyvében (feltalálhatók a Bártfa városi levéltárban 1902) közölt bizonyítvány másolata szerint 1755-ben végzi az alsó grammatikai osztályt, 1760-ba már kis hebenben találjuk, a hol Nepessy gálor iskolángergató bizonyítványa szerint a piaristák gimnasiumában a retorikai osztályt jól végezte és a logikaira bocsáttatik. A Kodex 138. lapján levő feljegyzés szerint Benedictus Josephus Franciscus Lieb Mahlar 25 éves korában egy Mária Anna nevű leányt vesz feleségül, a kitól 1770-ben oktober 24-én Bártfán Georgius Joannes Josephus Lieb nevű fia születik. (Ez állítólag Munkácsy Mihály atyjának az apja.)

Lieb B. J. F. 1774-ben elhányt feleségének a 223. lapon lévő halotti levele szerint „Artis pictoriae studiosus", vagyis a festőművészetet üzi. Ugyanez a Lieb 1779-ben a bártfai plébánostól bizonyítványt kap, hogy felesége a városvásnegyei Fricska nevű falában meghalt, a hol a görög katholikus pap temette el s így ismét szabadon nősülhet. Nyilván meg is nősült; de csak később, mert ennek az 1785-ben az öreg Lieb kagyatékából a bártfai városhai levéltárába került kodexben már nyoma nincsen. Ha volt is több fia, miden valószínűség szerint György János József, a Bliha Mária Annától 1770-ben született fia volt Lieb Leo Mihály (Munkácsy M. apja).

Lieb Benedek J. F. 2

Hogy L. B. J. F. festő lett, emek rendkívül érdekes okáról szintén kodexünk nyújt fölvilágosítást.

A 40. lapon kezdődik a végrendelet másolata, a meszt kodexünk írójának anyai nagybátyja. Ebenhecht Berlinben 1716 okt. 18án tett, s a meszt Lieb János berlini szobrász és Schilinszky potsdami udvari asztalos kérésére, 1757-febr 25én Berlinben publikáltak. Ebenhecht György Ferenc a bártfai Lieb anyai nagybátyja egész vagyonát unoka öcsesére, illetve ezek fiaira hagyta, ugy azonban, hogy a tőkét föl nem használhatják, hanem csak a kamatokat s ezeket is pusztán azoknak a Lieb finknak a neveltetésére fordíthatják, a kik művészi pályára lépnek. Vagy más magasabb rendű hivatásra rátermettek: „die Zinsen davon auf abgedachte seine Erben zu Erlernung nützlicher Künste und Professiones wozu sie fähig befinden würden, verwendet werden sollen."

Más természetű följegyzések után a kodex 60. lapján találjuk a berlini Lieb János szobrász 1757. márc 5.én kelt levelét, a meszben ez a bártfai Liebet nagybátyjuk haláláról és az örökségről értesíti s arra kéri hogy többi külföldre szakadt rokonának a czimétis közölje és hogy őt a végrendelet végrehajtására fölhatalmazzák. A levél másolata után a 65. lapon a bártfai Lieb följegyezte, hogy kik tarthatnak igényt az örökségre. Ezen feljegyzés 3. pontja: A bártfai Lieb János Ferencs Antalnak a gyermekei.

Lieb Benedek 7. F. 3

A hagyaték kamatai évenként 1016 porosz tallert, vagyis 1524 frt 16 krt tesznek ki.

A bártfai Lieb sótárnak 1767-ben folyamodik Berlinbe a városi magistratushoz, hogy fiának a kamatokból negfelelő részt juttasson. E végből a bártfai főbiró és szenatorai terjedelmes bizonyságlevelet adnak ki, a mely 1767. jamár 23 án kelt s a mely szerint fia az akkorban 20 éves nőtlen fiatalember alkalmasnak látszik arra, hogy festőnek képezték ki: „als ein fähiges Subject zu der Mahler Kunst applicirt ist."

Hogy a folyamodásnak foganatja lett volna, annak kodexünkben nyoma sem maradt fem, a mithogy Lieb festőről sem ~~maradt~~ ~~fem~~ tudunk az eddig mondokaknál többet.

Művészet, 1903. I f. 68 l.

M.D.K.

Lieb Antal, egri festő

1832-ben, miután Grassalkovich mestercimberei helyreállitotsak az aldebrői templomot, az egész szentélyt kifesti (300 forintért) és bearanyozza az átcserélt orgonát.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 479. old.

M. D. L.

LIEB Antal festő

Eger

1800 Eger Irgalmas zárda ebédlőben dolgozik

1805 Eger minorita t. Szt-Flórián oltár

Garas XVIII. k. 145, 232. l

Lieb Antal

M.D.K.

Forgách Ludmilla grófnövel köt szerződést

6 terem kifestésére köt szerződést Edelényben.

Patak Erzsébet kuriájának kifestésénél szerepel 1780-ban
Vlsz. ö a monoki kstály / Andrássy/ frskóinak festöje

Műemlékvédelem, 1965/3. 139. l.

LIEB Antal egri piktor, tanácstag. ASzéchényi u.6.sz. ház tulajdonosa /hrsz.332, 333/ Rosenkrancz után 1805-48-ig, majd 1851-től özvegye. A házban lakó bérlő Lieb Antal már 1800-tól.Ebben az évben festi az irgalmasok refektóriumának máig is fennmaradt empire izlésü mennyezet dekorációját, amelyben a 20. század fordulóján beuroni stilusu emblémákat festettek. /Szmrecsányi 246./ 1803-ban az edelényi templomi lobogokón végzett munkájáért vesz fel kisebb összeget /OL.Dessewffy lltár./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

1805-ben Egerben a minoriták Szent Flórián oltára körül festi az arhitekturát /Szmrecsányi 226/. Lieb Antal festi a kisvárdai templom főoltárát 1832-ben, amelynek arhitekturáját --+ Obefrank egri astalos, szobrászati diszét --+ Molnár Mihály egri szobrász késziti.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

asztalossal együtt készíti. A kisvárdai főoltár is tőle származik 1836-ból. Az egri főszékesegyház két mellékoltárának márványozását és festését, valamint a két alsó mellékoltár márványozását 1838-46 között végzi el. Lieb Antal egri piktor becsüsként szerepel 1842-ben Bémer kisprépost saját házánál./A Telekessy utca jobb oldalán az első kanonoki ház./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Lieb Antal egri festő"

1805-ben festette ki az egri minorita templom Szt. Flórián oltárát.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

2421

M.D.K.

Antal a Fáros, ecri festő

Egy vásárlói ~~kitüntetés~~ Szikora Károly 1808-ban elárverezett festőműhelyének. Lieb Antal, Szikora Károly veje, városi tanácstag. A dzsentroid évében emlékünnepet rendezett a városi tanács dísztermében Lieb Antal festőművész születésének 150. évfordulója alkalmából. Ezen az ünnepségen a polgármester ebéd közben köszöntötte a jelenlevőket, de még hátra volt a program. Ezután Lieb Antal sírjához vonultak a résztvevők, ahol Szikora Károly városi tanácstag mondott beszédet. Ezután a Fáros, ecri festőművész sírjánál

-2-

M.D.K.

Lieb Antal, festő

...is a minorita templom elégett Szt. Flórián oltára helyébe. Szerző körli a noszvaji kastélyban lévő egy falderorációját (két stilizált madár egy pálmafa elett) és még egyet ugancsmiet, kérdőjellel, mely egy romantikus tájat ábrázol.

Heves negye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

257-58 old.

278., 279. á.

L i e b Ferenc ötvös

M Ű V E S Z E T
II.évf. 1903.
66-68.
"Munkácsy Mihály őseiről"

L i e b Benedek József festő
/Mahler, 1744-1774/

M Ű V É S Z E T
II. évf. 1903.
66-68.
"Munkácsy Mihály őseiről"

LIEB Károly egri piktor. Egerben 1830-ban végzi a ferencesek orgonájának aranyozását.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

LIEB Károly egri piktor. 1830-ban a ferencesek uj orgonáját festi. /Ferences historia domus./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Lieb Károly, egri piktor

M.D.K.

1830-ban a ferenceser
új orgonáját festi és aranyozza.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360. old.

Lieb Károly

egri piktor végzett munkásságához az egri Dobó István u. 14. sz. ferences templomban.

Voit Pál szk.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt. Budapest, 1972.

364p

Lieb Mihály

l.

Munkácsy Mihály

nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula

festőművész és Restaurátor

urnak

Budapest VI.

Szondy utca 98./B II/13

R

Lieb, Thomas

erhielt

wird

Kaplungsahrb

46. l.

~~Bazin h.n. V. 121.~~

Liebe Miklós, lásd: Szerelmey Miklós

LIEBE *Miklós*, festő és kőrajzoló, l. *Szerelmei Miklós*.

Ásatás, micskepusztai VII. 150.

Lieb Miklós

lásd. Szerelmey

Magyar

Magyar Nemzet 1965. augusztus 5. 4.1.

Lieb Tamás

Sóvári építőm

XVIII. sz.

l. markusfalvi kastély átalakítója

Varju Elemér

Magyar várak

Bp. é. n.

(1932?)

100. l.

A m. kir. vallás- és közo

ügyszám alatt a számv. XI

tének másolata:

Költségvetési év: 1926/27.

Számadási ág: Művészeti cé

Rovat: 7.Alrovat: 1.

Bélyegilleték: Nincs.

Utasitom

Egyesület Szabadság-téri fi

a Műemlékek országos bizott

M.D.K.

Lieb Tamás, sóvári kőművesmester

1782-ben a lejcei r.k. templom tornyán együtt dolgozik Oswaldt Györgyi ács mesterrel.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360 old.

LIEB Tamás sóvári kőművesmester. A hejcei rk. templom tornyán 1782-ben együtt dolgozik --+ Oswaldt György ácsmesterrel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Lieb Tamás

33. — MÁRKUSFALVA ✞ : Máriássy-kastély
Schloss Máriássy — Château Máriássy — Máriássy Castle
(1643, 1778.)

34. — MÁRKUSFALVA ✞: Kerti homlokzat
Gartenfasade — Façade du jardin
Garden-façade

35. — MÁRKUSFALVA ✞:
Úgynevezett „új kerti ház"
Sogenanntes „neues Gartenhaus"
Appelé „Nouveau Pavillon"
Called „New Pavilion"
(1778.)

Rados Jenő dr.
Magyar kastélyok.

Lieb Tamás

sövári könnives-
mester

l.

Arch. Ert. 1915

377-l

AZ OLVASÓ FIGYELMÉBE.

teljesítményeit se volt hajlandó a mi világunk teljes értékűnek tartani.

Napoleon viszont azt mondta: „Kína alvó óriás, hagyjátok aludni!" (Japánról akkor még nem volt szokás beszélni!) — Nos hát épen tanui vagyunk annak, hogy a távol Kelet alvó óriás népei felébredtek és bebizonyítják a fölényes Nyugatnak, hogy nemcsak a félremagyarázott jó modorhoz, a megfoghatatlanul finom árnyalatokat kereső művészi és irodalmi formákhoz értenek, hanem a nyers erővel nyers erőt is tudnak szembeállítani. Be tudják bizonyítani, hogy erejük és életük nemcsak a multé, hanem a jövőé is. Több mint kívánatos tehát, hogy szellemükkel és művészi teljesítményeikkel alaposan megismerkedjünk.

A mostani kiállítás, minden vázlatossága mellett is, nagyon tanulságos képet nyujt az indiai és kínai művelődési kör, Japán és az iszlám művészetéről. Megvilágítja a nagy különbségeket az ázsiai nagy művésznépek egyéni készségei közt. Bemutatja Indiát, mint a Nagy-Ázsia egész szellemi életét és ezzel művészetét is megalapozó eszmék hazáját, Kínát, mint az évezredek óta fölényes szabadságig kimüvelt formák birtokosát és Japánt, mint a fegyelmezettségből eredő jóizlés igéretföldjét. Világot vet bizonyos mértékig az iszlám díszítő művészetére is, amely nálunk Erdélyben is otthonossá lett és amely sok tekintetben végtelenül érdekes közvetítőnek bizonyult a hellenisztikus nyugat és

Lieb Tamás

MAGYAR MŰVESZET
1931. 19.

Hullból hazzattunk

cwt 118„ 2„ 20

cwt 118·580 : 20 = 5·90

18

0

p

Fiumében fiz

5·90 x 21·5

1180

590

2950

126·850 sh = £ 6„ 6„

1/3

Liebel József

Ötvös

Kőmagyötvj. 2086. sz.

N	O	P	Q	R	S	Sz	T	U	V	W
19 20 21	22 23	24 25	26 27	28 29	30 31					
VIII	IX	X	XI	XII						

Ta Rt. Sz.:

Andrássy-út Sz.:

	Tartozik	Követel	X	Egyenleg
	105 -	105 -		
	52.50	52.50		
	35.-	35.-		

253

254

253-254. Díszkard. Markolatja és veretei domborított aranyozott ezüstből valók. XVIII. század. Pengéjén Mária Terézia monogrammja. Készítette Liebel József ötvösmester Győrött. Faragó Ödön tulajdona.

253-254. Zierdegen. Griff und Beschläge getriebenes Silber, vergoldet. Die Klinge trägt das gravierte Monogramm Maria Theresias. XVIII. Jahrhundert. Arbeit des Joseph Liebel, Győr. Aus der Sammlung E. Faragó, Budapest.

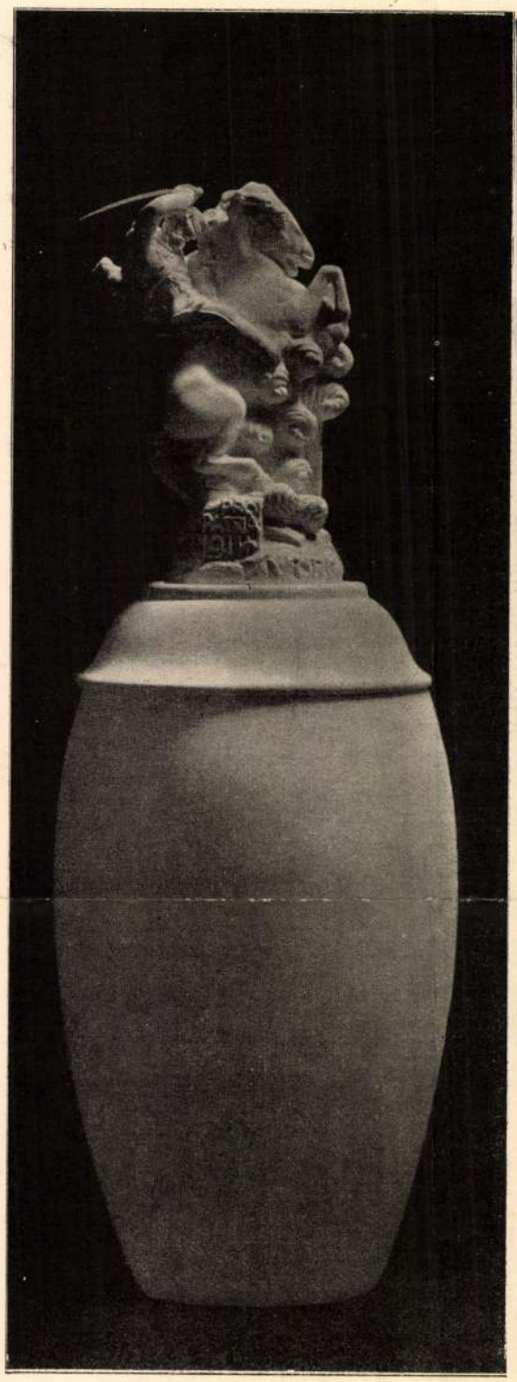

255

256

255—256. Zutt A. R.: „Vörösördög"-vázák. Készültek a pécsi Zsolnay-gyárban.

255—256. A. R. Zutt: „Rote-Teufel"-Vasen. Ausgeführt in der keramischen Fabrik Zsolnay (Pécs).

Dankó Ö. rajza. Zeichnung des E. Dankó.

pótlandó, magyarázó feliratok készültek a szekrényekbe. Általánosak, a szekrények egész tartalmára vonatkozók s részletesek, az egyes nevezetesebb darabok kiemelésére.

A XVIII. SZÁZADI MAGYARORSZÁGI ÖTVÖSMŰVÉSZET egyik remek alkotását mutatjuk be a 265. lapon. Aranyozott, ezüstveretű díszkard, pengéjén készítőjének neve: Ioseph Liebel, Raab olvasható, alatta pedig Mária Teréziának vésett és aranyozott monogrammját látjuk a magyar koronával. Az igen érdekes és értékes díszkard Faragó Ödön tanár tulajdona, aki a szép kultúrhistóriai emléket hagyományaként a Nemzeti Múzeum részére biztosította.

SZAK-IRODALOM

SOPRON RENESZÁNSZ- ÉS BAROKSTÍLUSBAN ÉPÜLT HÁZAI. (Írta: Mihályi Ernő. Szerző kiadása. Sopron, 1915.) Műtörténeti irodalmunknak, kivált Magyarország egyes vidékeinek fejlődését tárgyaló része nagyon hiányos. Olyan gazdag kultúrájú városoknak, mint Sopron, nincs egységes műtörténeti monografiájuk. E hiányosságon segít ez a könyv, mely szintén nem adja azt a teljességet, amire szükség volna, de legalább a bennszülött soproni polgár megtanulja belőle városa düledező szépségeit ismerni és becsülni. Archeológiai irodalmunk mostoha gyermekeit: a reneszánsz, barok és rokokó világias, könnyed és elegáns alkotásait veszi sorra. Épületeket, loggiás udvarokat, szobrokat, falfestményeket, kutakat, temető-architektúrát. Szinte megérezteti a tizenhetedik és tizennyolcadik századbeli gazdag nyárspolgár vágyait, aki osztrák és olasz főúri paloták ornamentális szépségeit a hűvösebb levegőjű magyar város kisméretű házaira alkalmazza. A könyv szerzője egészben ügyes és áttekinthető csoportosítással kezeli a témát, sorra vesz minden e korból való műemléket s bizonyos oktató célzattal magyarázza az épületekről levonható esztétikai tanulságokat. Bevezetőül pedig a reneszánsz, barok és rokokó építészeti sajátosságait foglalja össze külföldi kézikönyvek nyomán. Némi hiánya a munkának, hogy adatokat az építők s építtetők személyére vonatkozólag alig találunk benne s az akkori társasélet, meg a szociális viszonyok ismertetése is hiányzanak belőle. Amivel pedig leginkább adósunk marad: Sopron ezen korbeli gazdag iparművészetének méltatása, legalább is azé, mely a külső és belső architektúrával összefügg. Illusztrációit (vidéki nyomda szegényes dadogásait) bátran kibővíthette volna egypár szép kovácsoltvasmunkával, kelyhekkel, fafaragásokkal stb. De így is becses szolgálatokat teljesíthet e város felcseperedő ifjúságának, melyet szülei aligha taníthattak a dédapáik örökének megbecsülésére, a düledező emlékek restaurálására s csak kívánni lehet, bár akadnának a mi nyugatmagyarországi s felvidéki egyéb városainkban is szorgalmas és lelkes tanárok, akik olyan egyszerűen és vonzóan tudják beleoltani a fiatalságba az otthonaik kultúráját, mint Mihályi Ernő.

IPARFEJLESZTÉS, MŰIPAR ÉS KIÁLLÍTÁSOK. (Gelléri Mór legújabb könyvei. 4 kötet. Singer és Wolfner kiadása, 1915.) Furcsa érzése lehetett e könyvek írójának, mikor a háború dúlása közepette sajtó alá rendezte e könyveit, a legutolsó évek szorgalommal megírt külföldi tapasztalatait. Furcsa érzés lehetett: visszapillantani a nagyszerű kiállításokra, melyekben vetélkedett a nemzetközi ízlés, a német ipar- s műiparfejlesztés pompás szervezettsége, kertvárosokat, munkáskolóniákat, ízléses árúházakat, nagyszerű oktatóműhelyeket keresni fel újra gondolatban, melyekben az emberi kultúra ünnepeit ülték s azt a dresdai kiállítást vonultatni fel újra a reflexiók gazdag tömegeivel, mely az egészségügy s az emberi humanizmus soha meg nem álmodott magasságát mutatta be szemléltető módon. Talán egy egész élet szorgalmával, lankadatlan szeretetével futja be világszerte Gelléri Mór azokat a helyeket, melyekben kultúrát, fejlett műipart, áttekintő szociális eredményeket, emberszeretetet mérnek. Ma egy Nagy-Budapest művészi villakolóniájának álma lebeg előtte, holnap a balti kiállításon ragadtatja el a skandináv népművészet: a legjobb érte-

lemben vett izgató ő, a legderűsebb forradalmár, a békés emberi munka haditudósítója. S mit kellett most éreznie, mikor annyi év termékeny tanulsága puskák tüzében omlik össze, annyi becsvágyból elvetélt eszme lesz? Jól esett lapoznunk e könyvekben s főleg az utolsó években rendezett kiállítások tanulságai közt, melyekből újra és újra felharsan egy állandó kiállítási csarnok kívánalma a rozoga Iparcsarnok helyett, a kisipar s főleg az ízléses élet számára dolgozók erősebb szervezése, egy elárúsító iparművészeti központ megteremtése, végül pedig a középosztály, hivatalnokok és munkásosztályok számára nyujtandó több művészet, nagyobb kényelem, szebb szociális élet vágya. Gelléri nem papiros-apostol, mert mindig a reális élethez símul, már látott s megvalósult ideálokon csügg, számokkal, lehetőségekkel kalkulál. Annál fájdalmasabb, hogy most egyelőre csak a titokzatos jövő számára kontemplálhat s indítványain a tragikus bizonytalanság érzése terpeszkedik. Azaz: ez is csak a mi számunkra. Mert a szerző a leghivőbb optimista annyi hitetlen ember közt és az ő rendíthetetlen nyugalmával most is a következő nemzedék számára való tanulságokat gyüjti össze, mikor a mostani nemzedék rácáfol mindarra, amit eddig kirakatba tett.

KRÓNIKA

Ő FELSÉGE AZ IPARMŰVÉSZEKNEK. Királyunk mindenkor tapasztalt atyai gondoskodásának és a művészek iránt való jóindulatának újabb jelét látjuk a május hó 23-án kelt legfelsőbb elhatározásában, melylyel 40.000 koronát engedélyezett a háború miatt nehéz helyzetbe jutott magyar művészek támogatására. Ennek az összegnek a képzőművészeknek szánt felét az O. M. Képzőművészeti Társulatnak, a másik felét, mellyel az iparművészek támogatására gyüjtött alapot kívánta gyarapítani, az O. M. Iparművészeti Társulat részére utaltatta ki. Ő Felségének spontán elhatározásából fakadt nemes tényét iparművészeink körében mély hálával fogadták.

IPARMŰVÉSZEK SEGÉLYEZÉSE. A budapesti központi segélyzőbizottság iparművészeti osztályának intézőbizottsága megalakulása óta 8—10 napi időközökben tartja üléseit, amelyeken a segélyezési ügyeket tárgyalja. A bizottság augusztus 15-ig 47 iparművésznek 82 esetben összesen 6222 koronát utalt ki. Számottevő segélyezésben részesített több iparművészt a KÉVE művészegyesület is, mely hadiérme eladásából befolyt jövedelmének a Vöröskeresztnek adott 4800 koronán felül fennmaradt 7100 koronájából 100—300 koronás segélyeket osztott ki a támogatásra szoruló képző- és iparművészek között.

MAJOVSZKY PÁL dr.-t, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium művészeti osztályának vezetőjét, a hivatalos lap augusztus 26-iki számának közlése szerint a király Ő Felsége miniszteri tanácsossá nevezte ki. A kitüntető előléptetés hírét a művészi körök osztatlan örömmel és megelégedéssel fogadják, mert Majovszky Pál dr.-ban a magyar művészeti politika jeles képzettségű, fáradhatatlan, lelkes és igen rokonszenves bajnokát becsülik és tisztelik. Kívánjuk, hogy az érdemes férfiú, akiben iparművészetünk egyik legjobb barátját és támogatóját bírja, nehéz és nagyfelelősségű hatáskörében nemes eszméit friss munkakedvvel és változatlan energiával művészi kultúránk javára mennél teljesebben valósíthassa meg.

EGY TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS A MŰVÉSZET. A főváros bankpalotáinak száma megszaporodott eggyel s a háború leglázasabb napjaiban úgyszólván szó nélkül gazdagabb lett Budapest egy igen impozáns építészeti alkotással, a Pesti Hazai Takarékpénztár új épületével. Aki majd a világháború előtti Magyarország történetét megírja, bizonyosan megtalálja az objektív ítélet hangjait arról a szerepről, melyet ezidőben a banktőke által képviselt plutokrácia a társadalmi fejlődésben játszott. Minket ez a közgazdasági erőfeszítés inkább csak a művészet s iparművészet szempontjából érdekel s elmondhatjuk, hogy a magyar társadalomban az utolsó évtizedben a monumentális építészetnek jóformán csakis a nagybankok adtak munkát. Szinte végig lehet kísérni ennek az útját annak az építésznek alkotásain, akihez e legutóbbi alkotás is tartozik: Alpár Ignác munkásságán. Szemmelláthatóan, mikként erősbödött célszerűség-érzése, alaprajzbeli nagy tudása, a világosság, a kényelem, a gyors és áttekinthető közlekedési utak s a hivatalszoba sajátos követelményei iránt való érzéke. Logikája, egyszerűsége, pompás térérzéke nemcsak ott diadalmaskodik már, ahol ez a legfontosabb, hanem az épület egész sztereometriai egységén, tömeghatásán és homlokzatán is: nem adva többet, de nem is kevesebbet, mint amit egy nagy, hatalmas pénzintézet gazdagsága és józansága megkövetel tőle. A belső berendezés feladataiban ezúttal is Faragó Ödön osztozott vele, aki miként eddig is tette,

Liebl

l.

LykaMagyműI300-50

227, 262, 525. l.

3.

4.

Liebel Ervin
festő - nobrán

Karinthy Frigyessel is Vaszary Jánossal való találkozás is balul üt ki. A 20-as évek végén Kassák Lajoshoz kiszül fordulni, de levelét nem küldte el kérisevel Kiessákhoz.

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Müvészet,197o december -5 lap

Liebel Ervin
festő – szobrász

A 20-as évek elején misztikus víziói
tanúadtak. 1924-25-ben Párizsban,
Cannesban és San Remo-ban él,
betegségel szorban a hulföldi tartoz-
hodás nem állítja meg.

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Müvészet, 1970 december -5 lap

Liebel Ervin
festő. nekrológ

Az 1919-es proletárforradalom bukása és Liebel családi életének felbomlása a fiatal művész idegrendszerének bomlását idézte elő.

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Művészet, 1970 december -5 lap

Liebl Ervin
festő - szobász

Amikor a kommun lett itthon az
úr Liebel Ervin néhány fiatal barát-
jával társaságot alakított, amelyet
Ifjú Munkások Aktivista Szövetségé-
nek nevezte el.

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Müvészet, 1970 december -5 lap

Lőbl Ervin
festő - rajzoló

Elemi és középiskolát Vajdahunyadon, Kőbányán, Szászvárosban végezte, kolozsvári érettségizett 1916-ban, a budapesti Műegyetemen gépészmérnöki tanulmányokat kezdett.

Dévényi Iván: Löbel Ervin emlékezete
Művészet, 1970 december -5 lap

Liebel Ervin

Szobrász, festő,

1895. november 27-én született
Nagyszebenben Liebl Ervin, a
szárádeléji magyar képzőmű-
vészet egyik tragikus sorsu alakja

Devényi Iván: Liebl Ervin unlékezete
Művészet, 1970. december – 5 lap

Liebel Ervin
festő-szobrász

A „Markolókier" című 1923-as bronzszobot
a „Szihlatadon" című 1921-es szines tusrajz
az „Őskori" tőrjek" című 1922-es akvarell
expresszionista művek közé tartozik.

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Müvészet 197o december -5 lap

Liebel Ervin
festő-szobrász

Az 1923-ból való mindössze 12x20 cm-es „Történelemelőtti táj" és a-tölbi marhán-ló-tanulmány a magyar expresszionizmus java alkotásai közé tartozik

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Müvészet 197o december - 5 lap

Liebel Ervin
festő - nobrán

Képeire a szecesszió, a futurizmus,
a kubizmus és expresszionizmus
hatására bukkanunk. A festőt
gótika, a középkori dómok szörny
figurái befolyásolták.

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Müvészet 197o december -5 lap

Liebel Ervin
festő - szobrász

Félelmetes hangulatú őskori tájat jellenek meg képein. Szinte azt lehet mondani, hogy felfedezte a táj tragikumát.

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Müvészet 197o december -5 lap

Liebel Ervin
festő-szobrász

Munkáimak zöme festmény és grafika.
Állatok, gigászok és más demonikus
mitológiai figurák, néhány tradicioná-
lisabb portré várlat jelenik meg képein.

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Müvészet 197o december -5 lap

Liebel Ervin
festő-szobrász

Liebel Ervin kiváló műszaki adottsá-
gokkal rendelkezett, amit nagyatéká-
ban lévő terrajzok igazolnak. Verseket
is írt, sőt néhány szobráról is tudunk

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Müvészet,197o december -5 lap

Liebel Ervin
festő-szobrász

1936-ban a Nemzeti Szalon vender munkáiból gyűjteményes tárlatot.

Dévényi Iván: Liebel Ervin kmlékezete
Müvészet,197o december -5 lap

Liebel Ervin
festő - szobrász

Negyedével halála után 1930 decemberé-
ben Kovács Áthos galériájában posztumusz
kiállítás nyílt. 1935-ben jelentek meg
Elek Artur Liebel Ervinről írt monográfia

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Művészet, 1970 december -5 lap

Liebel Ervin
festő-rajzoló

1927. január 21-én Budapesten
tüdőgyulladásban halt meg
a 31 éves művész

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Művészet, 1970 december -5 lap

Liebel Ervin
festő-szobrász

1926 végén Berlinbe készül, a mei-
mari Neimet országba készül végleg
letelepedni, azonban pár nappal el-
utazása előtt tüdőgyulladásba meg
betegszik.

Dévényi Iván: Liebel Ervin emlékezete
Müvészet, 197o december -5 lap

JOANNES LIEBEL, aranymüves

1722-ben Pécs varos tanacsa ujabb összeirast és felmérést készittetett.-/Grungtbuch Gemainer Stadt Fünfkirchen./-Ot kéziratosmkötet,754 tétellel.-Hazzal biró mesterek a Belvarosban:
A telek szama: 347.-A tulajdonos neve: Joannes Liebel.
Foglalkozása: aranymüves. 131.old

PETTER/ANTAL: Pécs 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975

Lieb Károly

festette az egri Széchenyi u. 15. a. jézsuita templom mennyezetképeit, Kracker János Lukács freskoinak helyére. 1830.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

5391

Hold és kaktusz

Lieber Éva kiállítása
Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum
1983

A vásárhelyi kiállításlátogató közönség előtt nem ismeretlen Lieber Éva neve. Először 1963-ban láthattuk munkáit az Őszi Tárlaton, amelynek azóta rendszeres résztvevője. Önálló kiállítással két ízben is bemutatkozott városunkban, 1966-ban és 1973-ban.

A XXIX. Őszi Tárlaton Lieber Éva — a beküldött magasszínvonalú festményei és textilképei alapján s két évtizedes hűséges részvételét is honorálva — elnyerte a Tornyai Plakettet, a vásárhelyi kiállítás legrangosabb kitüntetését. Jelenlegi kiállítására okot ad ez is; de sokkal inkább ad okot a vásárhelyi kiállításokhoz, a kiállításlátogató közönséghez, a városhoz való hűsége.

Lieber Éva 1957-ben fejezte be művészi tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, Pap Gyula és Kádár György növendékeként. Festői világát azóta következetesen, látványos kitérők nélkül építi. Kolorítja visszafogott, dominánsak a tompa valőrű kék, zöld színek, szürkés tónusok. Komponálásmódja ugyan csak tömör, tőmondatszerű. Tájképei, figurális kompozíciói a konkrét tartalmon túl mindig jelképi jelentésűek, szimbolikus erejűek.

Olajfestmények mellett akvarelleket is készít; a könnyedebb technika Liebernél azonban ugyan olyan súlyos mondanivalók hordozója, mint a „klasszikus" olajfesték.

Textil faliképei jellegzetes varrott technikával készülnek. Ezeken — a textilművészet belső törvényszerűségeit figyelembe véve — élénkebb színeket, világoskékeket, vöröseket is használ a művésznő. E varrott faliszőnyegek, a technikából következően, sokkal konstruktívabb, vonalas felépítésűek, mint a festmények; a formai megoldások szinte a mozaikművészet fogásait idézik. Nem csak ad analogiam, hanem konkrétan is: a közelmúltban készült bibliikus témájú faliszőnyeg sorozat egyik darabja (szent Krisóf) eszembe juttat egy VI. századi revennai mozaikot (Krisztus keresztelése az ariánusok keresztelőkápolnájának kupoláján), ahol a folyóban álló figura és a vízfelület, a hullámok érzékeltetése igen hasonló módon történik. A textil és a mozaik dekorativitása néha hasonló megoldásokat kíván.

Lieber Éva különös, egyéni, sejtelmes hangú festői világa gazdagítja és erősíti a Vásárhelyi Őszi Tárlatok hagyományait, a hazai művészet realisztikus ágának összefogását. Bízunk benne, hogy kiállításlátogató közönségünk e kiállításán újból alaposan megismeri Lieber Éva munkásságát; ő pedig megőrzi hűségét a város és az itteni művészet iránt, s az elkövetkezendő években is elküldi legújabb alkotásait.

Pogány Gábor

Fotó: Tahin Gyula

Rozmaring

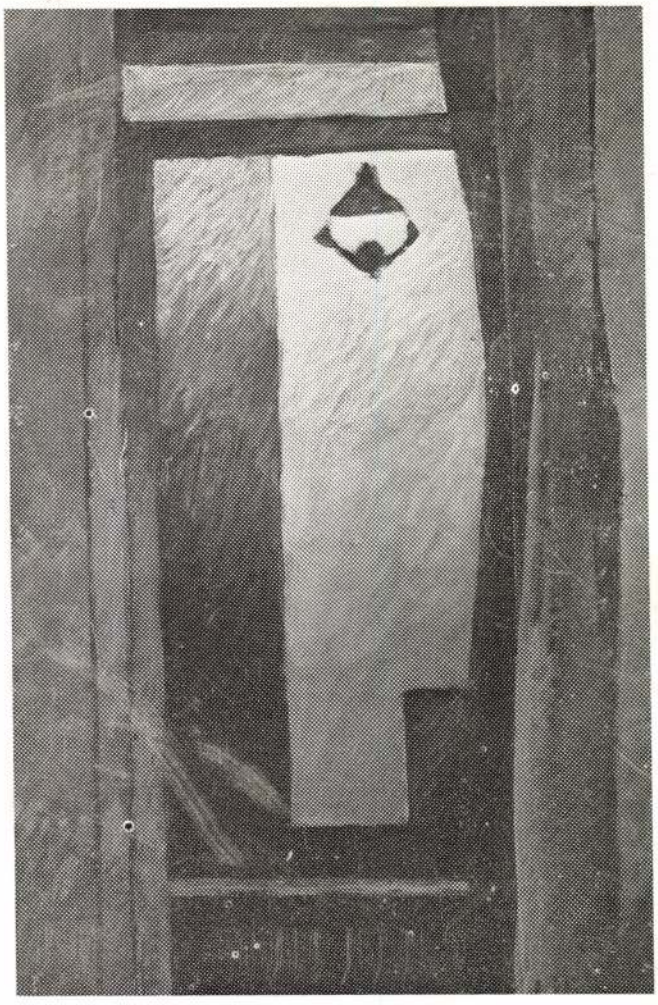

Lámpa

Az élet tenyerén

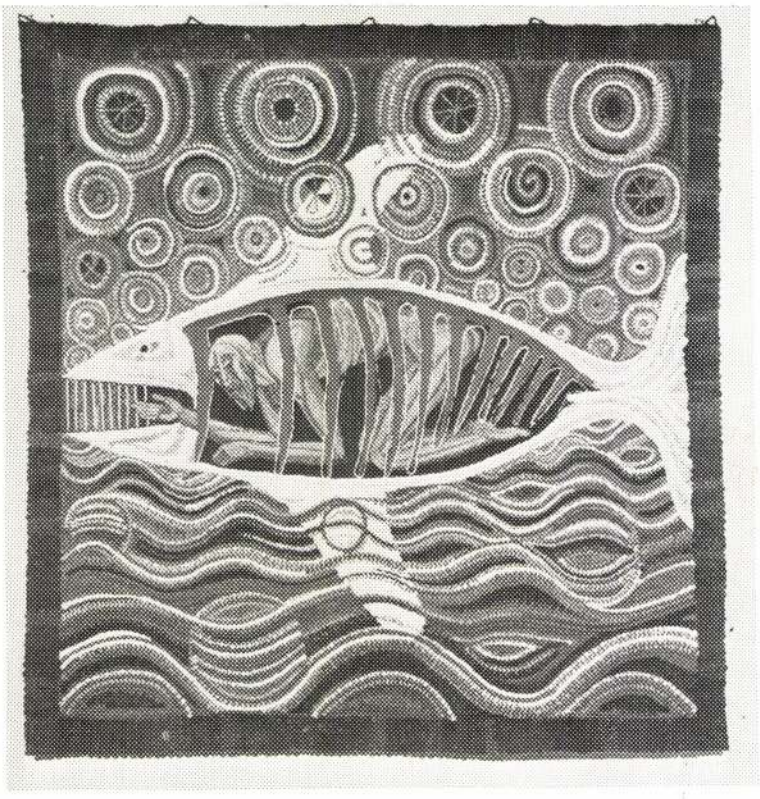

Jónás

Kristóf

Harsonás

szsz

Liebelt /?/ M.D.K.

Bp. 1887 körül.

A Kékes-tető a Mátra hegységben. 13x19 cm. Illusztráció Hauer Ferenc: Geológiai tájékozás c. cikkéhez. id.mü 91-136.p.

Szign. Spányi B.885. - Liebelt sc.

Spányi Béla rajza után - - egyszinü fametszete. M. Kir.Állny.

O.m.I.k.Magyarország.Bev.köt.1887. 119.p.

Liebel József (?)

Fegyverkovács

Tata (?)

Diszkard, ezüst vereterrel, Amade László tulajdona volt.

1740.

MNM Fegyvertár

580. lelt. sz.

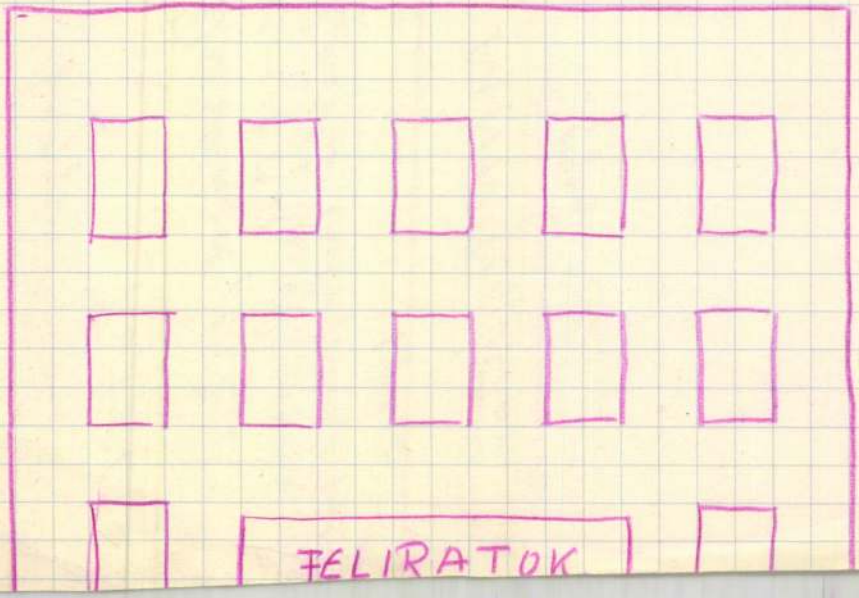
FELIRATOK

Liebelt József fametsző M.D.K.

Az Osztrák-Magyar Monarchia Irásban és Képben c. topografikus munka fametszeteinél Morelli munkatársa

Batakyné Molnár Zsuzsa: Morelli Gusztáv 149.l.
A Magyar Nemzeti Galéri Közleményei IV. sz. p.
1963

Liebelt József fametsző M.D.K.

A Rusz-féle fametsző intézetben Morelli Gusztáv vezetésével A Zsokoly Viktor szerkesztett: Hovéd album illusztrációinak egyik készitője

Patskyné Molnár Zsuzsa: Morelli Gusztáv 148.l.

Magyar Nemzeti Galéri Közleményei IV. sz. p. 1963

tovább

Liebelt József

~~Bajkovetz Mihály~~

~~Buga Oky Emil~~

~~Endlich József~~

~~Foltz Pál~~

Liebelt József

Rauchbauer Károly

Nádas Dénes

Pásztor József

Mórelli Gustáv tanítványai, segédkezet az Osztrák-Magyar Monarchia Irásbanés Képben c. nin fametszeteinek elkészítésében

Olgyai Viktor = Morelli Gustáv - 1848-1909. Képzőm. Főisk Evk 1908-1909. 7. l.

270, 271, 280,

M. D. K.

LIEBEMANN Lőrinc szobrász

Szül. 1743. Délnémetországi származású

1773-ban Temesvárott polgár

Apghárty: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 234. l.

M.D.K.

Liebentreu, Fridericus, szobrász

neve a komorkomáromi Szt. János templom elszámolásaiban szerepel (Pfanzl festőével együtt). Ottani munkáiért a conto 62 aranyat vett fel. Meghalt Feldbackban 1772-ben, 70 éves korában.

— Mária G. Aggházy: Steierische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst.

— Acta Historiae Artium,
Bp. 1967. Tom. XIII. fasc. 4. 336. old.

Lieber
festö

az 1774-76-ban épült
pozsonyi német ev.
templom oltárképét
fenti festette. A kép
Krisztus mennybemene-
telét ábrázolja

Ortvay Tivadar dr.

Pozsony város utcái
és terei. Pozsony
1905. 25. l.

Dear Sir!

For your sending I send the same value. Expecting your next sending.

Yours truly:

J. Tutsek
Budapest (Hungary)
VI., Nagymező-u. 52, II. 17.

Löbl D. Budapest.

Liebelt József

[illegible] az Oraz. Mintarajztanda Morelli Gusztáv vezette
Pamatnad Szakosztályának növendékei köst emliti

Dónai György: Gondolatok növénynevelésünk intézményesítésének centenáriumán. Mkvtört. Ért. 1971. 3. sz.
204-212

211.1.

LIEBELT *József*, fametsző. * Budapest 1852 jan. 16. Bécsben Paarnál tanult s u. o. működött.

E. G. II 32 l.

~~Ásatás, miskepusztai VIII. 158.~~

Liebelt Josef

Holzschneider, geb 16. Jan. 1852 in Budapest Schüler von Paar. Von ihm Herbstbild nach Gause, Parthie aus dem Wiener Prater nach einer Zeichnung von J. J. Kirchner

Singer Künstlerlex. III. S. 1.

850

Weirotter Franz Edmund

Sestus pyramisa a Szent-Pál kapunál Rómában.
(Die Pyramide del Sesto beim Thore St. Paoli in
Rom.) Rk.

168 m. 92 sz.

K. 5. –

Liebelt Josef

L.

Rath T. 572

Liebermann Lörnic

Hobein

laid

Berkeszi. Tem. mur. 109.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona ..... f-ről,

összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

negyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és távirda-

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

.....t .....-n, 190..... évi ..... hó 1-én.

Lieber Éva festőművész

Kecskeméten vasárnap megnyílt „A népművészet szellemében" c. tárlat melyre az első országos folklórpályázatra küldtek be az alkotók. A képző- és iparművészeti lektorátus szürije a harmadik díjat Kátay Mihály és Lieber Éva bpesti művészeknek ítélte oda.

Dalgazók Lapja (Komárom), 1945. máj. 6

Lieber Éva, festő

MDh

A Fényes Adolf Teremben megnyílt tárlatán stílusváltás jegyei ismerhetők fel: a művész a hagyományos kompozicióból (kénásszekér) egy oldottabb festőiség, lírai telítettség irányába fejlődik. (Alkony, Viaskodók, Vörös ég.)

Rózsa Gyula: Jegyzetek Kiállításokról 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp 1966. máj. 13.

Lieber Éva, [festő]

„Varrott textiliáit benépesíti figurákkal, mondákkal, az emberi műveltség vonzó emlékeivel." Pl.: „Profán oltár; Zodiakus; Pávás Pegazus; Bogár Imre; falbaépített; Virágének...

P. Szücs Julianna: Kádár György és Lieber Éva a Műcsarnokban 7.

Népszabadság, Bp. 1972. máj. 19.

Lieber Éva, festő

Veszprémben állították ki
textilképeit.

— : Képzőművészeti kiállítások Veszprém megyében 9.

Népszabadság, Bp. 1972. jún. 28.

Lieber Éva 1.

öt évvel ezelötti kiállitása óta első iz-
ben jelentkezett gyüjteményes anyaggal-
lig azonban régebben csakis olajképe-
ket és vízfestményeket készitett, most –
amint a Tv. Galériájában is láthattuk –
kizárólag textiliákat mutatbe. S ez
Lieber Éva mimkásságában többet je-
lent, mint puszta technikaváltást.

Bojár Iván: Kiállitásról kiállitásra.

Magyar Hirlap 1972/128 6old.

Lieber Éva 2

Régebbi munkái ugyanis erősen illusz-
hatív jellegűek voltak. Vagyis, egy sza-
vakban is megfogalmazható „kép előtti"
gondolatnak kereste meg színbeli és for-
mabeli, vizuálisan meghatásszhatható
megfelelőit. Így az alkotás folyamata
kettévált: elgondolásra és megvalósítás-
ra.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/128 6 old.

Lieber Éva 3

Az új technika – a gyapjuöltés – felszabadi-
lotta a művésznő képzelőerejét. A textilia
ugyanis a maga anyagi adottságai ré-
vén ebben a technikában nehezebben en-
gedelmeskedik a prekoncepciónak, mint
a ceruza vagy az ecset. Miközben a gyapjú-
fonalakat esetleg gyapjukötegeket keresztöl-
téssel a vászonhoz rögzítik, rengeteg esetleges-
ség adódik: kisebb göbök, ki és betüremlések
felületi játékok.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/128 6 old.

Lieber Éva 4

Ezek inspirálják a gondolatot és a magúk anyagvoltában határozzák meg – előzetes szándéktól függetlenül – a további lépést. Magyarán: közrejátszik a véletlen és irányítja a tudatot. S a tudat visszahat: irányítja a véletlent. Ennek köszönhető, hogy Lieber munkássága előre haladva az évek során, mind felszabadultabbá válik, és egyre anyagszerűbbé.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/128 6 old.

Lieber Éva 5

Ilostani tárlata talán azért a legérdekesebb, s nem is a végeredmény miatt. Végeredményről ugyanis még nem beszélhetünk, az elmúlt öt év; játék a lehetőségekkel, ismerkedés a technikával és az egyéni hang keresése.

Bojár: Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/128 6 old

Lieber Éva

A Gongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi tanács műtárgyvásárlásai-ból rendezett „Kortárs Művészet" c. kiállítás ma ünegyűlik, melyen szerepel műne.

Meglúvó

1974. Okt. 5.

Lieber Éva, festőművész

Somos Miklós, Lieber Éva és társaik személyében a szövetségi tagok is a budai járás valamennyi alkotójának léptékévé válhatnak azzal, hogy együtt szerepelnek más festőkkel, amatőrökkel.

A budai járás képzőművészei az érdi Bentavölgye Tsz. kultúrtermében mutatkoztak be.

Losonci Miklós: Gazdagodó műhelyek a megyében.
Pest Megyei Hírlap, 1982. jún. 8.

Lieber Éva festő M.D.K.

Szénásszekér c.

müve az Áll. Vásárlás Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva, vásárlás a MNG részére.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. MNG anyagának vásárlásai ~~xxx~~ 2.l.

Lieber Éva

festőművész

„Az élet kegyetén" c. Tépe az „Alföldi Múhely" alkotásai között

Csongrád Megyei Hírlap
1982 okt. 9.

Lieber Éva

Szerepelt a szept. 29-én nyílt kiállításon.

"Ipari táj"

(németh): Építjük, védjük szép hazánkat.
VÖRÖS CSILLAG. 1962. okt. 3.

Lieber Éva

Két varrott gobelinje
szerepel az alábbi tárlatom

Dömötör János: A XVI. Vásárhelyi
Őszi Tárlat

Békés Megyei Népújság 1963 nov. 23.

MDK

Lieber Éva

Divatbemutató

II. Plakátkiáll. 1956. N. Szal. 16. l.

Lieber Lieber Éva, [graphikus] MDK

A grafika második díját

Vati József

Lieber Éva

kapták.

M: Ifjusági kiállitás nyilt a Nmzeti Szalonban.

Esti Hirlap, II.évf.127.sz. 1957.jun.2.vas.
2.oldal

MDK

Lieber Éva

VIT plakát c. grafikájával II. díjat nyert a Nemzeti Szalonban rendezett Ifjúsági kiállításon.

300 művész több mint 600 grafikáját válogatták az Ifjúsági kiállítás anyagát.

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 22. sz. [4. l.]

Lieber Éva MDK

Anya gyerekkel, olf.

Csendélet, olf.

Leány tyúkkal, olf.

Hicsarnok 1959 Képzőművészek nemzetközi kiáll.

Lieber Éva

Anya gyerekkel, olj, 50 x 100
Gyerdélet, olj, 50 x 60
Leány lyúkkal, olj, 80 x 80

Képzőművésnők nemzetközi
kiállítása. 1960. Bp.

Lieber Éva

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1960 VIII. Magyar képzőművészeti kiáll.

Lieber Éva MDK

Ifjuśági Kiállitás, 1957

Mücsarnok 1960. Magyar Plakát-történeti kiáll.

MTK

Miesarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Lieber Éva /1932-/

Ifjúsági Kiállitás.1957., 59x84 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 31.l.

MDK

Lieber Éva

Csendélet, of.

Anya gyermekkel, of.

Leány tyukkal, of.

Képzőművészek Nemzetk. Kiáll. 1960. Műcs.

Lieber Éva /1932- / MDK

"Ifjusági Kiállitás" 1957.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
31.l.

Lieber Éva, 1932

Ifjusági Kiállitás

.1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Wien. 1960.

MDK

Liebner Éva

Csendélet, of.

VIII. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 196o. ápr.

MDK

Lieber Éva, Bp.

Teázó munkások, of.

6. Miskolci Orsz. képzőm. kiáll. Herman O.Muz.

1960.

Lieber Éva

Munkások téma c. képe a VI. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: A VI. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás
Északmagyarország 1960. dec. 22. 4.l

MDK

Lieber Éva

4. m. plakát kiáll. MNGs. 1961.

MDK

Lieber Éva

Mérnök, of.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz. 1961.

M.D.K.

Lieber Éva.

Festőművész kiállitást rendez müveiből Miskolcon a Herman Ottó muzeomban.

Országos képzőművészeti kiállitás Miskolcon.
Magyar Nemzet 1961. jan. 13. 4.old.

M. D. K.

LIEBER Éva festő

Teázó munkások

Tamás István: Országos rézőmű-
vészeti kiállítás Miskolcon
Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jan. 13. 4. o

Lieber Éva

MDK

Leány tyukokkal, of,

9. Vásárhelyi őszi tárlat 1962. okt. Tornyai

J. muz. Hmvhely.

LIEBER Éva M.[illegible].K.

Résztvett a kiállitáson

[illegible]utka Mária: Őszi tárlat Vásárhelyen
Magyar Nemzet 1962.október 14. [illegible] 9.l.

MDK

Lieber Éva

kerémiák:

Rákos tál

Fehér tyuk

Csendélet I.

" II.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

NDK

Leiber Éva

kerémiák:

Halas csendélet

Rákos csendélet

Macskás tál I.

" " II.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

MDK

Lieber Éva

Tanyán. o.

Anya gyermekkel, o.

Leányfej, o.

Muskátlis lány, o.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963. Tornyai J.Muz.

Lieber Éva MDK

szerepelt atárlaton,

Dömötör János: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Tiszatáj. 1963 10.

mdk.

Lieber Éva

Kerámiai képei: Csendéletek, Cicós tálak. (Szín, anyag, égetés szerencsés találkozása)

Domótor János. A X Vásártely i Őszi Tárlat
Tiszatáj 1963, 11. sz

5. l

mdk.

Lieber Éva festőm.

részt vett a Tárlaton

Domótor János. A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tiszatáj. 1963 11. sz

S. L

Lieber Éva MDK

szerepelt a tárlaton.

-s -n: Gondolatok a X. Vásárhelyi Őszi Tárlatról. Csongrádmegyei Hirlap. 1963. okt. 27.

MDK

Lieber Éva

Fiu, of.

Muskátlis lány, of.

Fiatal képzőművészek szemléje. Ernst Mus.
1963. jun.

MDK

Lieber Éva

Fiú	olaj	60x50
Muskátlis lany	"	60x32

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiallitasa.
Ernst Múzeum 1963.Június. Kat.21.1.

MDK

Lieber Éva

Madaras lány, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.

1964. máj.

MDK

Lieber Éva

Magtár előtt, o.

Téli Tárlat 1964, Székesfehérvár

náju képeket, továbbá táj-, élet-

Lieber Éva

MDK

Zsuzsa, olf.

VIII. Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

Lieber Éva

M. D. K.

Részt vett a tárlaton

Ritly Valéria: Vásárhely tír évé
Művészet, 1964. október - 14 kép

Lieber Éva, festő MDA

Utánzó.

Rózsa Gyula: Változó falu – változó mű-
vészet — A XI. Őszi Vásárhelyi
Tárlatról 9.

Népszabadság, Bp. 1964. nov. 27.

Lieber Éva M.D.K.

Nüvei a kiállitáson

Tél

Celsschar Anna: Studio 64.
Fiatal képzőművészek kiállitám

Magyar Nemzet 1964. december 11. 4.1.

Lieber Éva MDK

Szerepelt a fehérvári Csok István Képtárban rendezett téli tárlaton.

"Magtár előtt"

Sobor Antal: Téli Tárlat.
Fejér Megyei Hirlap. 1964 febr. 9.

MDK

Lieber Éva

Tél, of.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Muz.
1964.dec. 8. l.

uburg. Alte und Moderne Kunst, VI-

szám, 3 l.

Lieber Éva

Csendélet, o.

Zsuzsa, o.

Mosdató, o.

Szegedi Ő. Képzőm. Kiáll. Szeged 1964

Lieber Éva MDK

Beszélgetők, olf.

Szénásszekér, olf.

Asszonyok, olf.

Tornyai János Muz.1964.Vásárhelyi Őszi tárlat

Lieber Éva MDK

Tél, olf.

Ernst Muzeum 1964. Fiatal Képzőm. V. kiáll.

MDK

Lieber Éva

Vörös kakas, o.

Fehér fa, o.

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.
1965. okt.

MDK.

Lieber Éva

Kiállitásának hirdetése

Szocialista Müvészetért 1966 szept.

MDK.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Vörös kakas

Szénásszekér

Vörös csendélet

Lieber É. kiáll. Pónyes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Férfiarc

Fehérkendős lány

Zsemleképü

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Csunya lány

Női arc

Alkony

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Család

Jegyesek

Hibbant

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

kerámia:

Csendélet I.

Csendélet II.

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

Lieber Éva

festőmüvész kiállitása. Bp. Téges Adolf Terem. Ism. Györffy Katalin, G., Müvészet, 1966. 7. évf. 9. n. 39-40. – -hia-, Tiszatáj, 1966. 20. évf. 9. n. 781. – Rózsa Gyula, Népszabadság, 1966. máj. 13.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

268. l.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Próféta

Vörös lovas

Élő és holt

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Arató István festő

olajf.:

Arató I. kiáll.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Diók és edények

Öregség

Ülő asszony

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

olajf., repr.:

Vörös ég

A meghurcolt, /cimlapon/

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

kerámia:

Csendélet III.

Csendélet IV.

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

kerámia:

Rákos csendélet

Halas csendélet

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

Halas csendélet, ker.

Csendélet I. ker.

L.É. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966. IV.

MNK

Lieber Éva festő

Népitélet, o.

Rákos csendélet, ker.

L.É. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966. IV.

MDK

Lieber Éva festő

Kristóf, o.

Megurcoltatás, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966. IV.

MDK

Lieber Éva festő

Jónás /cimlapon/, o.

Kisértés, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966. IV.

MDK

Lieber Éva festő

Vörös táltos, o.

Viaskodók, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966. IV.

MDK

Lieber Éva festő

Halas csendélet, o.

Vörös ég, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966. IV.

NDK

Liebor Éva festő

Lovasok a hóban, o.

Csendélet II., o.

Hadisten, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.teren, 1966.IV.

MDK

Lieber Éva festő

Éjszaka, o.

Megméretett, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966. IV.

MDK

Liober Éva festő

Vörös lovas, o.

Élő és holt, o.

Bünhődés, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.teren, 1966.IV.

MDK

Liober Éva festő

A meghurcolt, o.

Bölcs éa balga, o.

Tengerlovas, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.teren, 1966.IV.

MDK

Lieber Éva festő

Ülő asszony, o.

Próféta, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966.IV.

MDK

Lieber Éva festő

Vörös csendélet, o.

Diók és edények, o.

Öregség, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966.IV.

MDK

Lieber Éva festő

Zsemleképü, o.

Vörös kakas, o.

Szénásszekér, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966.IV.

MDK

Lieber Éva festő

Férfiarc, o.

Fehérkendős lány, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.-terem, 1966.IV.

MDK

Lieber Éva festő

Csendélet I., o.

Madaras lány, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.-terem, 1966.IV.

MDK

Lieber Éva festő

Csendélet II. ker.

" III. "

" IV. "

L.E. festő kiáll. Fényes A.terem, 1966. IV.

MDK

Lieber Éva festő

Jegyesek, o.

Hibbant, o.

Csunya lány, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.-terem, 1966.IV.

MDK

Lieber Éva festő

Női arc, o.

Alkony, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.-terem, 1966.IV.

MDK

Lieber Éva festő

Mosdatás, o.

Család, o.

L.É. festő kiáll. Fényes A.-terem, 1966.IV.

Lieber Éva

Vásárhelyre látogatott Aczél György, a Központi Bizottság titkára, a vendégek megtekintették gobelinkiállítását, melyet a Tornyai János Múzeumban rendeztek meg.

Gongrád m. Hírlap, 1973. máj. 4.

Lieber Éva

A 20. hádmezővásárhelyi őszi tárlatom a városi tanács munkajutalmát elnyerte.

Népszava, 1973. okt. 9. 101. ek. 236 sz. 5 p.

Lieber Éva

Mèreskalàcs, vanott szöngyeg, 148x55
Pàsztor, — " —, 100x93

20 Vàsàrhelyi Ösni Tárlat,
Tornyai J. Mivz. Hódmezővàsàrhely '73.

Lieber Éva

Falbaépített, vanott szőnyeg, 110x76
Macedónia, — " —, 126x98

20 Vásárhelyi Őszi Tárlat,
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Liebe Eva

Tavasz, vegyes, 86×65

20. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Lieber Éva

Macedónia 1 repr.

20 Vásárhelyi Őri Tárlat
Tornyai J. Társ. Hódmezővásárhely 177.

Lieber Éva

„Macedónia"

(vers)

a XX. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából.

Tiszatáj, 1973. máj.

Lieber Éva grafikus

Hurnadrnor nyílt meg a Vásárhelyi Őrzi Tárlat, melyen szerepelnek művei.

Horváth György: Őrzi tárlat Vásárhelyen.

Magyar Nemzet, 1973. okt. 28.

Lieber Éva

Búcsúzó, akv. 36×48
Hajnalmadár, —"—, —"—

20 Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Lieber Éva

Macedon ároyal I., akv. 36×48

20 Vásárhelyi őszi Tárlat
Tornyai M. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Lieber Éva

grafikái, falinyomyag-sorozata
szerepel a XX. Vásárhelyi Őszi Tárlaton
a Hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum-
ban

Magyar Nemzet 1973 október 28
11. old

Lieber Éva, festő

Munkajutalmat Kapott.

– : A XX. őszi tárlat Hódmezővásárhelyen

7.

Népszabadság, Bp 1973. okt. 9.

Lieber Éva
festő

A XX. Hódmezővásárhelyi Ősz
Tárlat alkalmából a Városi Ta-
nács munkadíjat nyert.

-----: A művészeti közélet híreiből.
Művészet, 1973.december - 11.oldal

Lieber Éva

Huszadszor nyílt meg a Vásárhelyi Őszi Tárlat, melyen szerepelnek művei, falirzőnyeg-sorozata (említve)

Horváth György: Őszi tárlat Vásárhelyen. Magyar Nemzet, 1973. okt. 28.

Lieber Éva, [ ]

Macedónia c. falinőnyege:

Kepz

–: A XX. Vásárhelyi Őri Tárlat anyagából

Műmelléklet: V.

TISZATÁJ, Szeged. 1973. november XXVII/11.

Lieber Éva

Boldogok sóvakója vegyes technika
100x100

Zodiákus vegyes technika
163x163

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Sept.

Lieber Éva

Az Egerben rendezett akvarellbi-
ennálén szerepelnek művei.

Magyar Ifjúság, 1974. júl. 26.

Lieber Éva

Pásztor varott szőnyeg 100x93
Tavasz — " — 86x65

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Sept.

Lieber Éva

Pásztor repr.

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Sept.

Lieber Éva

A Keszthelyen rendezett 7. Balatoni Nyári Tárlaton szerepeltek művei, varrott szőnyegei, melyekre vívódíjat kapott (említve)

Heitler László: Jegyzetek a balatoni kiállításokról.
Életünk, 1974. 5. 451. old.

Lieber Éva

Macedónia, repr., 32. old.

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1977.

Lieber Éva

Házasság, varrott szőnyeg, 200×400 cm
Növény kompozíció, —/c —, 80×207 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat.
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Lieber Éva

Macedónia, vászon, olaj, 126×98 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1971.

Lieber Éva

Az 1974-es Balatoni Tárlaton kenthelyen gebelinyei-
vel rért vett.

Népszava, 1974. júl. 21. 102. erf. 169 n. Gr.

Lieber Éva

Megnyílt Kerzthelyen a VII. Balatoni Nyári Tárlat, melyen szerepel műve, gobelinje.

Tasnádi Attila: Balatoni tárlat Kerzthelyen.

Népszava, 1974. júl. 21.

Lieber Éva

Pásztor — XX. századi

Vásárhelyi Társaság
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Lieber Éva

Pásztor — XX. vasrott szőnyeg 100x93 cm
Tavasz — XX. —— " —— 86x65 cm

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás, 1964-73.

Lieber Éva

Bolondok csónakja – XVIII. varrott szőnyeg
100 x 100 cm

Zodiákus – XVIII. v. szőnyeg, 163 x 163 cm

Vasárhelyi Tárlat
1964-73. Retrospektív kiállítás

Lieber Éva

A Műcsarnokban rendezett jubileumi kiállításon szerepel műve.

Harangozó Márta: Jubileumi képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.

Napló (Veszprém), 1975. máj. 3

Lieber Éva. textilművész

a Mezőgazdasági Múzeumban a múlt év
őszén a „Mezőgazdaság a képzőművészet-
ben" c. kiállítást, nyílt, melyen a ha-
lászat ábrázolása is nagy szerephez ju-
tott. a művész vasrott szőnyege a
„Tógazdaság" vízatthonát tünteti fel a kü-
lönböző halfajokat együttes vízi családként.
(említve)

Lasonci Miklós: képek, szobrok a halászatról:
Halászat, 1976. dec.

Liebert Éva

Részt vett a Népművészet Szellemében címmel, másodízben Kecskeméten megrendezett tárlaton.

Varrottasszönyegeket állitott ki.

Forrás 1977/9-57.

Á. Szabó János: Másodszor a Népművészet szellemében

Lieber Éva textilművész

Kiállít a XXV. Vásárhelyi Őszi Tárlaton
varrott szőnyegeket

(cikk: „Vecsési Sándor festőművész" cimszó
alatt

Szabó Endre cikke: „A XXV. Vásárhelyi Őszi
Tárlat" cimmel
Csongrád Megyei Hírlap, 1978. X. 15

Lieber Éva

A Műcsarnokban rendezett Jubileumi Képzőművészeti Kiállításon szerepel műve.

r. i.: Jubileumi tárlat.
Napló [Veszprém], 1945. ápr. 26.

Lieber Éva

A Népmüvészet hagyományai a müvészetben c. kiállitáson a Katona József Muzeumban Kecskeméten első dijat kapott Prepelicza Katalin-Kordová ner János, II. dijat Ujvári Lajos, III dijat Kátai Mihály és Lieber Éva.

Forrás 1975-4-92

Lieber Éva

A tárlaton bemutatott művei:

„A föld tenyerén," varrott pőnyeg,
93 x 39 cm.

„Bolondok csónakja," varrott pőnyeg,

Rozványi Márta: A vásárhelyi őpi tárlat,
Hódmezővásárhely, 1971

Lieber Éva,

„Póva", varrott szőnyeg, 88 x 46 cm,
(fehete-fehér reprodukció, egész táblán),
„Zodiakus", varrott szőnyeg, 163 x 163 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat,
Hódmezővásárhely, 1971

Lieber Éva.

A tárlaton bemutatott művei: „Ajhitat", akvarell, 35 x 50 cm.; „Csönd", akvarell, 35 x 50 cm.; „Hírhozó", akvarell, 35 x 50 cm.

Rozványi Mórta: Vásárhelyi őszi tárlat, Hódmezővásárhely, 1971.

Lieber Éva

Kitünő érzékkel kompanált varrott szönyegei

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Alföld 1971/1 75 old.

Lieber Éva

„Hódiákus" (xilogr.)

A XVIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából.

Tiszatáj, Szeged, 1941. ma. (2.)

LIEBER Éva

SLAMON Nándor: Zászlóbontás : A Magyar Vízfestők Társasága Szombathelyen. = Vasi Szemle, XLV. évf. 3. sz. 1991

455.

Lieczner János

rajza 1786-ból az egri Kossuth L. u. 9. sz. a. épületről. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II

Magyarország műemlékitopográfiája VIII.

Budapest 1971.

3481

Lieber Vera

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1972. MÁJUS 6–21. NAPONTA 11–19 ÓRÁIG, HÉTFŐN SZÜNNAP

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

LIEBER ÉVA

FESTŐMŰVÉSZ
TEXTILKÉPEINEK KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

DR. SOLYMÁR ISTVÁN
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓ HELYETTESE

1972. MÁJUS 6-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MŰCSARNOK KAMARATERME, BUDAPEST, HŐSÖK TERE

4193 FNYV. I.

Lieber Éva

Textilképeinek kiállítása
a Műcsarnok kamaratermében nyílt
meg

Magyar Nemzet 1972 május 16
4. old.

8

Lieber Éva

„Keleti emlék"

„Mennyegző" c. művei emlitve

Magyar Nemzet 1972 május 16

4. old.

Lieber Éva

7

„Bóbita"

„Kis orosz szőnyeg" c. művei

emlitve

Magyar Nemzet 1972 május 16

4. old.

Lieber Éva

6

„Barbár dobvilág"

„Vizi kastély" c. Zépei emlékre

Magyar Nemzet 1972 május 16

4. old.

Lieter Éva

5

„Miklós szőnyege"
„Növényvilág" c. művei emlitve

Magyar Nemzet 1972 május 16
4. old.

4

Lieber Éva

„Fatündér"

„A Föld tengerén" c. művei ennlitve

Magyar Nemzet 1972 május 16

4. old.

Lieber Éva

2

„Álom"

„Pávás pegazus" c. művei emlétve

Magyar Nemzet 1972 május 16

4. old.

Lieber Éva 3

„Az idő bugyrai"
„Boloudek csónakja" c. művei
emlitve

Magyar Nemzet 1972 május 16
4. old.

Lieber Éva

9

„Fehér Kígyó"
„Virágének" c. Zájer emlitve

Magyar Nemzet 1972 május 16
4. old.

Lieber Éva Gestörmüvész

textil zeperind Ziállítása

május 6.-án nyílik a Múcsarnok

Kamara termében.

Magyar Nemzet 1972 május 5

4. old.

Lieber Éva festőművész

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1972. MÁJUS 6–21. NAPONTA 11–19 ÓRÁIG, HÉTFŐN SZÜNNAP

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

LIEBER ÉVA

FESTŐMŰVÉSZ
TEXTILKÉPEINEK KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

DR. SOLYMÁR ISTVÁN
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓ HELYETTESE

1972. MÁJUS 6-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MŰCSARNOK KAMARATERME, BUDAPEST, HŐSÖK TERE

4193 FNYV. I.

MDK

Lieber Éva
festő

Képei eddig csak csoportos kiállításon kerültek bemutatásra. Önálloan most mutatkozik be a Fényes Adolf teremben.

G. György Károly: Lieber Éva kiállítása . . .
Művészet, 1966. szeptember – 39 kép

Lieber Éva
festő

M.D.Y.

Kiállításán bemutatta herá-
mia csendéleteit is.

G. Görffy Katalin: Lieber Éva kiállítása . . .
Művészet, 1966. szeptember - 39 lap

Lieber Éva
festő.

M.D.K.

„Jónás", „Népitelet", „Sárhány-
ölő", „Hadisten", „Viashodó
ennii" művei szerepelnek a
tárlatán. „Viashodó" (repro)

G. Győrffy Katalin: Lieber Éva kiállítása . . .
Művészet, 1966. szeptember - 39 lap.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Csendélet I.

Madaras
~~Madar~~ lány

Mosdatás

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Arató István festő

olajf.:

Arató I. kiáll.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Kristóf

Meghurcoltatás

Népitélet

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Arató István festő

olajf.:

Arató I. kiáll.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Bünhődés

A meghurcolt

Bölcs és balga

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Tengerlovas

Lovasok a hóban

Csenddélet II.

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Hadisten

Éjszaka

Megméretett

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Halas csendélet

Vörös ég

Vörös táltos

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

MDK

Lieber Éva festő

olajf.:

Viaskodók

Lovas

Kisértés

Lieber É. kiáll. Fényes A. terem 1966. ápr.

Lieber Éva
festő

M.D.K

Részt vett a tárlaton

Ritly Valéria: A XIII. vásárhelyi őszi tárlat
Művészet, 1967. január - 37 lap.

MDK

Lieber Éva

olaj:

Öregember

Régi naptár

Tavasz

Sebesült

14. vásárhelyi őszi tárlat. Tornyai J.Muz.

1967. okt.

MDK

Lieber Éva

repr.:

Régi magtár

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János

Muz. 1967. okt.

MDK

Lieber Éva

Leányfej, o.

Zuzmara, "

Szegedi

~~Szigeti~~ nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

MDK

Bene Géza festő

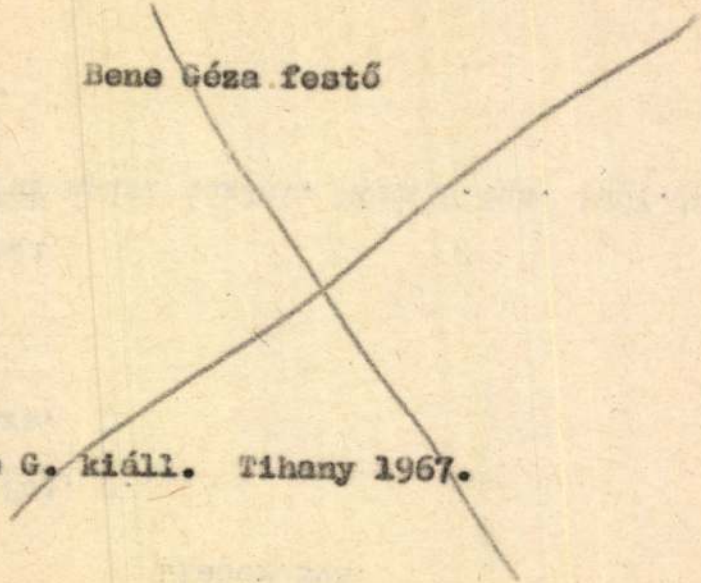

Bene G. kiáll. Tihany 1967.

Lieber Éva

Bemutatott műve:

"Asszonyok", olaj, 41 x 31

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest, 1968 6 1

Lieber Éva

Leányfej olaj 40×30

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968

Lieber Éva

munkáját alapos műhelytudás és a megnyilvánulás őszintesége jellemzi.

Kovács Gyula: XIV. Vásárhelyi őszi tárlat. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr. 2. p.

47 sz.

MDK

Lieber Éva

Asszonyok, o.

11. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

Lieber Éva

Vágta c. műve (eml.)

szerepel a IV. Balatoni Nyári Tárlaton a tenthely. műzeumban

Heitler László: A IV. Balatoni Nyári Tárlat

Jelenkor 1968 IX. n. 811 old.

MDK

Lieber Éva

Madárnéző, o.

Vágta, o.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Muz. 1968.

MDK

Lieber Éva

akvarell:

Pajzsos lovas

Fény felé

i. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Szinház

Lieber Éva

mivel szerepel a II. Akvarell

biennálén - Egerben

Mépszava 1970 június 11

2. old.

Lieber Éva.

A tvarolekkel szerepel az alábbi táblaton

Dömötös János: A XV. Vásárhelyi Őszi Táblat

Csongrád Megyei Hirlap 1968 X. 20.

MDK

Lieber Éva

Kiállitási kritika

Jelenkor 1968 szept.p.812.

MDK

Lieber Éva

Leányfej, o.

Dolgozó emberek között képzőm. kiáll.
Ernst Muz. 1968. jan.

Lieber Éva

Leánykéj olaj '40 + 30

Dolgozó emberek között képzőmű-
kiáll. Ernst múzeum 1968. jan.

M.D.K.

Lieber Éva
festő

"Tavasz"
(olaj)

Bauer Jenő: Somos Károly és Lieber Éva festményei
Művészet 1969. május – 44 lap.

Lieber Éva
festő

M.D.J.

Somos Miklóssal férjével kiálli
tása volt a Mester utcai „Pince-
tárlat" helyiségében.

Dalter Jenő: Krónika
Magyar 1969. nagyon - 44 lap

Lieber Éva
festő

M.D.L.

1957-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, Grafikusnak indult, Pap Gyula, Konecsni György, Raszler Károly, Ék Sándor, Kádár György volt a mestere.

Bauer Jenő: Kronika
Műviszet, 1969. május – 44 lap.

Lieber Éva

Rajza Repr.

Kulcsár István: A valási ház
Tisztatáj, Szeged 1969. II 106.

Lieber Éva

Gobelinekkel

az alábbi táslaton

Szabó Endre: A XVI. Vásárhelyi Ön. Táslatról

Csongrád megyei Hírlap 1969 X. 19

LIEBER ÉVA

Varrott szőnyegei szerepelnek az alábbi tárlaton.

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Alföld, 1971. január.

Lieber, Éva
textiles

Forradalmi eseményt ábrázol
hemzett hajpitjain

D.Fehér Zsuzsa: A SZOT kiállítás.
Művészet, 1971. január - 25.lap.

Lieber Éva

A Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében önálló kiállitása volt.

V. J. - A Ferencvárosi Pincetárlat; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 56. l.

Lieber Éva

Textelmúvén

A kiállításon bemutatta varrott
szőnyegét „A föld tenyerén", „Bo-
londok csónakja", „Pava", „Zodiá-
kus" csinűk a kiállított művekhez.

Kovács Gyula: A 18. vásárhelyi tárlatról.
Művészet, 1972. március - 29 oldal

Luber Éva
textelmüvész

„Bolondok csónakja"
(vegyes)

Kovács Gyula: A 18. vasárhelyi tárlatról.
Művészet, 1972. március - 29 oldal.

Lieber Éva, [ ]

Zódiákus c. kompozíció,

Repr.

– : A XVIII. Vásárhelyi Őni Táclat anyagából
Műmellé klet: VIII.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. november XXV/11.

Lieber Éva

A falst tengerén, vardt szőnyeg, 93x39
Bolondok csónakja, — " —, 100x100

Vásárhely, őszi tárhat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71.

Lieber Éva

Páva, vanott szőnyeg, 88×48
Zodiákus, — " —, 163×163

Vásárhely, őszi tárhat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71.

Lieber Éva

Paíva papr.

Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71.

Lieber Éva

A Vásárhelyi Őszi Tárlaton varrott szőnyegei szerepelnek.

Tandi Lajos: Őszi Tárlat Vásárhelyen.

Dél Magyarország, 1971. okt. 12.

Lieber Éva

A 18. Vásárhelyi Őszi Tárlaton varratt szőnyegei szerepelnek. „A Föld tenyerén" – „A Balondok csónakja" – „Páva" – „Odiakus" c. művei (említve).

A Vásárhelyi Őszi Tárlat.

1971. X. 17. 22.20 Petőfi 1/11/V.

Lieber Éva

A vásárhelyi őszi tárlaton grafikái szerepelnek. Zódiákus varrott szőnyegét is kiállította.

Palner Zoltán: Hagyományt megújító realizmus.

Csongrád Megyei Hírlap, 1971. okt. 17.

Lieber ~~Kiber~~ Éva

festőművész,kiállitása nyilt a dunaujvárosi Uitz Béla kiállitó teremben.A fiatal képzőművész faliszőnyeget és textilképet mutatott be a kiállitáson.

Magyar Hirlap 1974/67/8

Lieber Éva

1917 október/szőnyeg-varrott/

MNG.:Kiállitás a SZOT képzőművészeti
pályázatára érkezett alkotásokból
Népmüvelés 197o/1o hátoldal

Lieber Éva

Díjat nyert a SZOT-pályázaton
(5000 Ft)

Láng Éva: Művésszel vállalnak...
Egészségügyi Dolgozó, Bp. 1970. sep. 5.

Lieber Éva

Résztvesz a kiállításon.

Farkas András: A második országos akvarell – biennáléról

Népújság Eger 1970 jun. 14. 4. l.

Lieber Éva

1. Vénusz újjászületése olaj 70×100
2. Este a dombon olaj 70×100

V Balaton Nyári Tárlat
1970. Keszthely

Lieber Éva

Résztvesz az egri II. akvarell biennálén

Népszava, Bp. 1970. jún. 11.
Ridegh Gábor: Akvarell és foto

MDK

Lieber Éva festő

Szerepel Kesthelyen.

Tamás István: V. Balatoni Nyári Tárlat
7.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 15.

Lieber Éva

1. Találkozások olv. 35×50
2. Az elhíjt Pán olv. 35×50
3. Álom madara olv. 35×50

II. Országos Akvarell Biennálé
1970. Eger

Lieber Éva
textilművész

1917 Október" c. művével a
" III. díjat nyerte el a Szot felsza-
badulási képzőművészeti és ipar
művészeti pályázaton.

— ! —

Művészet, 1970. szeptember - 24 lap.

Lieber Éva ipaknuvész

1917 október c. muve (emlj)

III. díjat kapott az alábbi
háslatan

(s.g.): ha nyílik a szot
felszabadulási képzőmuvészeti
pályázatánál kiállítása

Nepszava 1970 VIII. 18

LIEBER ÉVA

„1917 október" c. műve (eml.) III. díjat nyert a SZOT Felszabadulási Képzőművészeti pályázatán.

Munka, 1970. jan. 10.

Lieber Ésa

Szerepel az alábbi tárlatom

Szabó Endre: Magnyílet a XI. szegedi Nyári Tárlat

Csongrád megyei Hírlap 1970 VIII. 4

LIEBER ÉVA

„1917 OKTÓBER"

SZŐNYEG, VARROTT.

REPR.

NÉPMŰVELÉS, 1970. OKT.

LIEBER ÉVA:

Két szőnyege (eml.) szerepel a
XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

SZABÓ ENDRE: MÉLY ŰLŐ PÁRBESZÉD.

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP, 1970. OKT. 23.

LIEBER ÉVA

„1917 OKTÓBER" C. IPARMŰVÉSZETI ALKOTÁSA (ENKL.) ELNYERTE A SZOT FELSZABADULÁSI PÁLYÁZAT 5000 Ft-OS III. DÍJÁT.

MŰVÉSZET, 1970. SZEPT.

LIEBER ERZSÈBET

- óra

Gobelin művész

Nappalról, éjszakáról, s a négy
lószakról készült gobelinjéé szerepel-
nek.

Trencsényi László: Kódmezővásárhely 1969 ősz
Művészet, 1970. január – 43 lap.

Lieber Éva

Résztvesz a Kiállításon
(A katalógust ld. Ferenczy Béniné)

3. Országos Akvarell Biennálé
Eger, Gárdonyi Géza Színház, 1972

Lieber Éva

a hajdúszaboszlói akvarellkiállításon szereplő műveivel.

Tóth Ervin: akvarellkiállítás Hajdúszoboszlón.

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1942. jan. 6.

Liebes Éva

Álom vége.

Liebes Éva Müsamok 1972.

Lieber Éva

Kompozíció repr.

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

Falbaépített repr.

Lieber Éva Müsarok 1972.

Lieber Éva

37. Búcsú — vegyes szőnyeg 114x78

38. Növényvilág — " — 170x220

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

35. Dombvilág vasszott szőnyeg 175x46

36. Vízikastély — " — 45x40

Lieber Éva Kúcsarnok 1972.

Lieber Éva

33. Menyegző vegyes olaj 88×57

34. Álom —u— ϕ 98 cm

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

31. Falbaépített varrott szőnyeg 110x76

32. Férfifej — " — 36x48

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

29. Madaras varrott szőnyeg 80x35

30. Gyile — " — 105x22

Lieber Éva Mücsarnok 1972.

Lieber Éva

27. Hótrindér vasrott szőnyeg 58x25

28. Az idő bugyrai —"— 170x215

Lieber Éva Mücsarnok 1972.

Lieber Éva

25. Életfa vassott szőnyeg 117x37

26. Kompozíció — " — 130x100

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

23. Fehér kigyó varrott szőnyeg 95x14

24. Teknősök — " — 80x15

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

21. Profán oltár varrott szőnyeg 100x77

22. Párás Pegazus — " — " — 105x83

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

19. Bólita varrott szőnyeg 50x75

20. A föld tengerén —"— —"— 93x93

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

17. Keleti emlék varrott szőnyeg 102x61

18. Kerek erdő —"— —"— 90x74

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

15. Fehete madonna varrott szőnyeg 30x25

16. Bálványos —"— —"— 115x20

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

13. Pára — varott szőnyeg — 88x48

14. Bolondok csónalja — —"— —"— — 100x100

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

11. Kelet varrott szőnyeg 70x70

12. 1917 október —"— —"— 112x88

Lieber Éva Műcsarnok
1972.

Lieber Éva

9. Virágének varrott szőnyeg 50x35

10. Kis orosz szőnyeg —"— —"— 80x80

Lieber Éva Műcsarnok
1972.

Lieber Éva

7. Fatrindér varott szőnyeg 60x42

8. Zodiákus — " — 163x163

Lieber Éva Műcsarnok
1972.

Lieber Éva

5. Szent György vasrott szöngy 100x100
6. Nappal és éjjel —"— 100x70

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

3. Halastó varrott szőnyeg 105x100

4. Bogár Imre — " — — " — 163x107

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

1. Élethépek varrott szőnyeg 148 x 156

2. Miklós szőnyege — " — 98 x 207

Lieber Éva Műszarnok 1972.

Lieber Éva

Zodiákus repr.

Lieber Éva Müsarok 1972.

Lieber Éva

Bolondok csónakja repr.

Lieber Éva Műcsarnok 1972.

Lieber Éva

Életfa repr.

Lieber Éva Mücsarnok 1972.

Lieber Éva

Kerek erdő repr.

Lieber Éva Müsamok 1972.

Lieber Éva

Bártával
szeretettel

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Lieber Éva

Macedon árnyal

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Lieber Éva festőművész

A Műcsarnok Kamaratermében rendezett kiállítását május 4.-én nyitják meg,-közli a Kiállítások c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 29.
XVI. évf. 18. sz. 2. lap.

Lieber Éva
Textilfestvevő

Lieber Éva a váci szab templom-
ban állította ki textiliáit. A
tölbi kört bemutatta a „Menyegző"-t
a „Todiahus"-t és a „Barbár dobrilá"-
got."

Horváth Béla: Kiállitási jegyzetek.
MÜVÉSZET, 1972.december - 37.oldal

Licber Éva

Egerben, a III. orsz. akvarellbiennálén szerepel műve.

Farkas Aladár: A III. országos akvarellbiennáléról.

Népújság, 1972. aug. 27.

Lieber Éva, textilművén

Megemlítve (ömehasonlításul).

Rózsa Gyula: A kettéhasadt kárpit

M. 5.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 17.

Lieber Éva festőművésznő a Műcsarnokban rendezett textilművészeti-kiállítását megkoszorúzták.

Magyar Hírlap, 1942. május 20.

Lieber Éva [textilművész]

Kiállítása nyílik meg textilképeiből

Vácott.

— : Textilképek 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 12.

Lieber Éva, festő

A TV galériájában voltak
látható textilképei.

(schiffer: TV - notes 2.

EST/HIRLAP, 1 B .1972. máj. 6.

Lieber Éva

108. sz. „Hajnalmadár," akvarell, 36 x 48 cm;
109. sz. „Kiget," akvarell, 36 x 48 cm.
110. sz. „Este," akvarell, 36 x 48 cm. (reprodukció)

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell biennálé, Eger, 1972

Lieber Éva

Bemutatott művei:

105. sz. „Gyikóto", akvarell, 35 x 50 cm.

106. sz. „Tavaszi kert", akvarell, 35 x 50 cm.

107. sz. „Tavasz", akvarell, 36 x 48 cm.

F. Szalóki Gabriella: III országos akvarell biennale, Eger, 1972.

Lieber Éva

Végtelenek akv. 36×48 cm

A költő háza akv. 36×48 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat

1972. jul.–szept.

Lieber Éva

1. A kakas katedrálisa plextol 62x86
2. Álvitat akv. 35x50

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1972.

Lieber Éva

Hírhordozó akv. 35 x 80

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

Lieber Éva
festőművész textilmunkáinak tár-
latát a Műcsarnokban meghosszab-
bították.

Magyar Hírlap 1972/138 8 old.

M.D.K.

Lieber Éva festő

kiállitása a Fényes Adolf-termben

Na pló

Magyar Nemzet 1966. ápr. 27. 4.l.

Lieber Éva

bb. 112. /ülést tartott... 1. folyt./ gy

a továbbiakban rámutatott, hogy a második ötéves terv az intézethálózat és a dolgozók létszáma tekintetében egyaránt jelentős fejlődést eredményezett.

a szakrendelést a harmadik ötéves tervben főleg fogorvosok [redacted] beállításával, a fogorvosi óraszám növelésével kívánják fejleszteni. a fekvőbeteg-intézetek fejlesztésében a tbc intézetek helyett - amelyeknek hálózatát az elmult években kiépitették - az elme- és idegágyak számának növelése kerül előtérbe az alapellátást nyujtó szakágak, a belgyógyászat és sebészet fejlesztésén kivül.

fontos feladat a harmadik ötéves tervben a főváros és a vidék, a város és a falu egészségügyi ellátása közötti különbség további csökkentése. az egészségügy fejlesztésére fordított anyagi eszközök nagyobb hatásfoku kihasználását segiti, hogy az egészségügyi munka szinvonalának, hatékonyságának növelése, a szervezett, céltudatos egészségügyi ellátás, az egyes szakágazatok együttmüködése a korábbinál lényegesen nagyobb hangsulyt kap./mti/

.-.

bb. 117. vasuti baleset fejér megyében

vid tr/gy/la 1966. április 29.

pénteken hajnalban zichyujfalu és pusztaszabolcs állomások között két tehervonat összeütközött. a baleset következtében három kocsi megrongálódott, személyi sérülés nem történt. a forgalmat a délutáni órákra helyreállitották.

a baleset körülményeinek tisztására a vizsgálat megindult./mti/

.-.

1021

bb. 119. lieber éva kiállitása a fényes adolf teremben

t pr/tr/gy/la 1966. április 29.

első önálló kiállitásával jelentkezett pénteken a fényes adolf teremben lieber éva festőművésznő, fiatal művészgenerációnk tehetséges képviselője.

/folyt. köv./

20.30/lm

bb. 119. /lieber éva... folyt./ gy

lieber éva 1957-ben végezte el a képzőművészeti főiskolát. mostani bemutatkozó kiállitásának anyagát az elmult két év terméséből válogatta. olajfestményei, kerámiái abból a talajból táplálkoznak, ahonnan a népdalok, a mesék fakadnak.

a kiállitást - amelyet május 22-ig tekinthetnek meg az érdeklődők - szabó iván szobrászmüvész nyitotta meg./mti/

.-.

bb. 120. ,,hogyan lép be egy költészet ,

t pr/tr!gy/la 1966. április 29.

a kis népek költészete a világirodalomba,, cimmel rendezett vitát pénteken az irószövetség klubjában a szövetség müfordító szakosztálya.

rónay györgy iró, müfordító bevezetőjében a világirodalom goethei megfogalmazásával, s annak mai értékekkel való megtelitésével keresett választ a vitaindító kérdésre.

a nemzeti irodalmak és ezáltal a nemzetek csereforgalmába - mondta egyebek között -, egy elszigetelt nyelv nyilván más nyelvek közvetitésével jut el. ennek viszont csupán szenvedélyly el, felelősséggel teli költői megfogalmazása, s nem egyszerü filológusi forditása teszi lehetővé, hogy az ugynevezett ,,nagy,, irodalmak sorában a kis népek irodalma is egyenrangu társként foglaljon helyet.

az előadást követő vitában irodalmi életünk számos képviselője fejtette ki véleményét./mti/

.-.

bb. 123. kirk douglas a filmklubban

t s/j/gy/la 1966. április 29.

kirk douglas, a hazánkban tartózkodó ismert amerikai filmszinész pénteken este ellátogatott a magyar filmmüvészek szövetségének klubjába, ahol rendezőkkel és szinészekkel találkozott.

/folyt. köv./

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JUL 23

Licher Éva

DÉL-MAGYARORSZÁG

— Licher Éva festőművésznő kiállítása nyílik meg holnap, vasárnap délben 12 órakor Hódmezővásárhelyen, a Tornyai János Múzeumban. Megnyitó beszédet mond Szabó Iván szobrászművész.

Lieber Éva

1021

Iparművészeti kiállítás

Mit mond a Fatündér?

Hol találkoztam a *Fatündérrel*? Salgótarjánban, a megyei József Attila Művelődési Központ üvegcsarnokában, a *Műcsarnok* által rendezett iparművészeti kiállításon. Ott ült egy zöld faágon, vén banya képében, egy *Lieber Éva* által készített kis szőnyegen. Úgy látszik, a tündérek is megöregednek. A találkozás így is varázslatos volt. S a festőművész készítette tündér az iparművészetről *„beszélt"*.

A művészettörténeti meghatározás szerint *az iparművészet mindenekelőtt művészi díszítésű használati tárgyakat jelent, tágabb értelemben olyan műtárgyakat, amelyek az iparban is használatos technikával készülnek.* Sok ága van az anyagok és a gyakorlati célok szerint is. Története az őskorig nyúlik vissza, a bronzkorban már megjelent a *textilművesség*, s az *ékszerkészítés* is. Különösen híresek továbbá a *bizánci szőnyegek*, a középkori *egyházi tárgyú műalkotások*, a reneszánsz iparművészeti tárgyai. A múlt század közepén egy angol festőcsoport, a *preraffaeliták* kívánták megújítani, műveiket a napi élet szolgálatába állították. *Ruskin és Morris* sokat foglalkoztak az iparművészet esztétikájával is. Az első világháborút követően indult az *„új tárgyiasság"* mozgalom, amely egyik alapját jelenti a mai iparművészeti törekvéseknek is. Régi művészetről van tehát szó, szándékunk azonban most nem ennek elemzése, inkább a hónap közepéig látható kiállításról mondanánk egy-két szót.

A *Műcsarnok* által rendezett tárlat rendkívüli sokszínű és nagyon gazdag. Salgótarján architektúrája napról napra alakul, korszerű város körvonalai bontakoznak ki. A korszerűséghez, természetesen, nemcsak az épületek külső képe, de a bennük levő intézmények, családi otthonok légköre, hangulata is hozzá tartozik, amelyek egyik meghatározója — egyében kívül — az is, hogy milyen tárgyakkal veszik körül magukat a bennük tevékenykedő, élő, szórakozó, pihenő emberek. *A családi otthon például a tárgyakon, kisebb-nagyobb műalkotásokon, tálakon, szőnyegeken keresztül is vall a benne élők szellemi, ízlésbeli fejlettségéről, érdeklődéséről, gondolkodásáról is.* Ha eltűnnek belőlük a giccsek, vagy oda se kerülnek, ez mindenképpen örvendetes, s a belső korszerűség jele is.

Örülünk a kiállításnak, mert arról tájékoztat, ami a legjobb értelemben modern „berendezkedéshez" szükséges. Az itt látható alkotások „édestestvérei" például a Képcsarnokban megvásárolhatók, igaz, nem túlságosan olcsón, de elérhető áron.

Kinek az alkotásaival találkozhatunk? A teljesség igénye nélkül csak néhány nevet említenék, kedvcsinálónak. *Gádor István*, Kossuth-díjas szobrász és kerámikus nevét a modern magyar kerámiaművészet egyik legismertebb tagjaként tartjuk számon. Sokan találkoztak már bizonyára a gyönyörű *Gádor-tálakkal*. A korszerű formaképzésen túl a mestert élénken foglalkoztatják például a máz és a szín problémái. A magyar *nép fazekashagyományokat* (a habán hagyományt) felhasználva készíti dekoratív, s egyszerűségében is izgalmas műveit, amelyekből itt is láthatunk néhányat.

Gorka Lívia Munkácsy-díjas kerámikus apjától, *Gorka Gézától* is sokat tanult, de tőle független kifejezésmóddal, elemekkel dolgozik. A tárlaton látható munkái között például nagyon tetszett az a *Pingvin*, amely színeiben is mintha a tengerből kelt volna ki, hogy elénk tipegjen.

Kovács Margit, Kossuth-díjas, kiváló művész 1928-tól rendszeresen kiállít. 1958-ban a brüsszeli világkiállításon a *Grand Prix*-vel tüntették ki. Sajátos úton jár leginkább figurális, népi ihletésű alakjaiban. Kis szobrai nagyon ősi, naív hangulatot árasztanak, kár hogy e kiállításon csak a kisebb figurális munkák láthatók. Anyaga így is megkapó.

Janáky Viktor kerámikus, *Gádor István* és *Borsos Miklós* növendéke volt. Halas tála tiszta formájával, színvilágával szép darab.

Vagy itt van egy szőnyeg, a címe: *Mák. Bán István* iparművész alkotása. Bán István 1952-től szerepel gobelinjeivel kiállításon, *Moszkvában* VIT-díjat, *Brüsszelben* a világkiállítás díját nyerte. 1962-ben a lausanne-i első nemzetközi gobelinbiennálén állított ki. Ezek a mákvirágok formarendszerükkel, egyszerűségükkel lepnek meg, s rendkívül vonzóak.

Szuppán Irén textiltervező az iparművészeti tárlatok rendszeres szereplője. A *Királykisasszonyok* e tárlatnak is legbájosabb alakjai közé tartoznak.

Csak néhány nevet, alkotást említettünk, a teljesség és mindenféle rangsorolás igénye nélkül. A kiállítás látogatóira vár az a szép feladat, hogy az élményen túl ki-ki megtalálja a neki legmegfelelőbb alkotót és művet. *A városnak nyeresége a gondosan rendezett kiállítás, sok-sok embernek kellene meglátogatnia.*

Tóth Elemér

NÓGRÁD

1971 JUL 9

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-126

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

Döntött a közgyűl

A szö

—a tagg... boldogulása

A következő öt esztendő újabb változásokat hoz Kállón, a községben, az Új Tavasz Termelőszövetkezet gazdálkodásában a tagok életében is. A közelmúltban pártvezetők és párttagok, állattenyésztők és növénytermesztők, traktorosok és családtagok vitatták meg a közös gazdaság ötéves fejlesztési tervét. Gondosság és felelősség jellemezte ezeket a tanácskozásokat. Hiszen a gazdák jól tudják: a szövetkezet jövője jelenti a tagok gyarapodását, boldogulását.

Három tsz egy üzem

A terv átformálja, korszerűvé „teszi" a termelőszövetkezet gazdálkodását. A növénytermesztés az, ahol azonnal szembetűnik a változás. Az idén még 16 féle növényt nevel a kállói határ. Az ötéves terv végén, 1975-ben már mindössze hat növény hoz termést. Sokféle ok késztette arra a közös gazdaság vezetőit, Dóra János tsz-elnököt, Gergely Sándor főagronómust, Reményi Miklós főkönyvelőt és Kelemen Gyula párttitkárt, hogy ilyen javaslatot „tegyenek" a közgyűlés elé. Mindenekelőtt az, hogy bármennyire szorgalmasak is a tsz-tagok, erejük bizony egyre fogy. A növénytermesztés gépesítése pedig csak akkor lehetséges, ha egy-egy növényt nagyobb területen termelnek.

A másik, ugyancsak lényeges indok, hogy jövőre elkészül a forrólevegős lucernaliszt-készítő üzem. Három szövetkezet, az erdőkürti November 7. az erdőtarcsai Szabadság, valamint a kállói Új Tavasz Termelőszövetkezet építi fel. Az üzem ellátásához, zavartalan munkájához a három gazdaságnak 1200 hold lucernát kell telepítenie. Ezt lyek megerősítették ezt a döntést. A lucernaszénát legfeljebb 100—120 forintért értékesítheti a termelőszövetkezet. A lucernaliszt mázsájáért pedig már 300 forintot adnak. Most egy hold lucerna 3200 forint bruttó bevételt jelent a gazdaságnak. Az új üzem ezt a pénzt 8—9000 forintra növeli. Így lesz a lucernából elsőrendű árunövény a kállói Új Tavasz Termelőszövetkezetben. Azért alaposan körülnéztek a szövetkezetiek, mielőtt munkához láttak. Igaz, a megyében csupán Tolmácson működik ilyen üzem. De az ország 120 kis „lucernagyárának" eredményei arra ösztökélik a szakembereket, lássanak munkához, nem járnak rosszul.

A három szövetkezet mintegy ötmillió forintot számol az üzemre. Tudják azt is, hogy az építkezésre és a berendezések vásárlására fordított pénz két év alatt visszatérül. Azonkívül a lucernalisztet készítő üzem kiválóan alkalmas szemes termények szárítására is. Így biztonságossá válik a gabona és kukorica termesztése és tárolása a közösben. A főagronómus okos érveinek számát szaporította, hogy a lucerna egyben a legjobb „talajfogó" növény is. Megakadályozza, hogy a szövetkezet lejtős szántóiról évente 10 ezer tonna termőtalajt sodorjon el a víz.

Korszerű major

Az állattenyésztés, a szarvasmarha- és a sertéstenyésztés erőteljesebb fejlesztése ugyancsak a tervek között szerepel Kállón. A közös gazdaság vezetői arra törekedtek, hogy a meglevő épületeket korszerűsítsék, s ebben egyetértettek velük a tagok is. Most 2100 liter tejet ugyancsak társulnak a környező szövetkezetekkel.

Kálló határában közben korszerű állattenyésztő telepjé fejlesztik az almavölgyi majort. Villamosítását már az idén befejezik, az állam jelentős támogatásával. A telepen csaknem minden munkát gépesítenek. Jövőre utat építenek a község és a major között, körülötte pedig legelőt telepítenek, javítanak. Hiszen a jószágok legeltetése jelentős mértékben csökkenti az állattenyésztés költségeit. A bevétel pedig növekszik. A számítások szerint 1975-ben már 2000 mázsa húst értékesít a szövetkezet, a mostani 1000 mázsa helyett.

A tagokkal, a tagokért

A következő öt esztendőben nemcsak a szövetkezet gyarapodik új épületekkel, nagy teljesítményű gépekkel. Egyre gondtalanabb lesz a szorgalmasan dolgozó tagok élete is. A terv középpontjában a munkáját lelkiismeretesen végző, a közös vagyont óvó ember, a szövetkezeti tag áll. Segítségükkel és értük történik minden ezek után is Kállón.

Az Új Tavasz Termelőszövetkezetben eddig is hoztak néhány, figyelemre méltó intézkedést. Ilyen a szövetkezeti tagok hűségjutalma. Az idén 60 ezer forinttal egészítik ki a nyugdíjasok pénzét. Az összeg évről évre növekszik és 1975-ben eléri a 200 ezer forintot. Bevezetik a szabad szombatot, de a bérek nem csökkennek, hiszen nyolc és fél millió körül állapodik meg a részesedés a tervidőszak végén. Pedig az egy tagra jutó jövedelem az idén sem lesz kevesebb 24 ezer forintnál.

Felemelő, szép tervek ezek. Nem csoda, [illegible]

festőművész

1021

Lieber Éva: Tél

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1979 JAN
Társadalmi Szemle
Lieber Éva

6,– forint

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD

Lieber Éva

1971 JÚN 2 3

1021

Igénylik a soproniak is

Modern iparművészeti kiállítás

Ma már kétségbevonhatatlan, hogy az évezredes múltú kézművességből kialakult, modern értelemben vett iparművészet megkapta művészi rangját a képzőművészetek mellett. Egyre nagyobb teret kap az ember életében, és ez összefügg a lakáskultúra széles körű terjedésével. Úgy is mondhatnánk: divat ma a lakásdíszítés. Előnye mégis, hogy a társadalom széles rétegeiben ható erőként érvényesül, fejleszti az esztétikai érzéket, kulturáltabbá teszi a környezetet. Nevelő hatása más vonatkozásban is számot tevő: az iparművészeti alkotások ízlésformáló ereje közelebb hozza az embereket az olykor első látásra kevéssé érthető képzőművészeti alkotásokhoz, festményekhez, grafikákhoz, szobrokhoz.

Ismert és kevésbé ismert iparművészek alkotásaiból láthatnak kamarakiállítást a soproniak Liszt Ferenc Művelődési Központban. Ízléses elrendezésben (a kiállítást *Baranyi Judit* rendezte) különböző stílusú kerámiák, textíliák függnek a falakon, láthatók a vitrinekben.

Lieber Éva gobelinje, a színek játékával és virtuóz formákkal megalkotott *Fatündér* a népmesék birodalmába emeli nézőjét. A fa kusza szövevényű gyökérzete, vastag törzse, terebélyes lombja a finnugor eredetmonda világfáját idézi. Ötletes háttérmegoldása háromdimenziós hatást kelt.

Kovács Margit negyvenes években készült kerámiái kaptak helyet a kiállításon. Barnás — drappos színei, gömbölyded, lágy leányalakjai, a részletek aprólékos kidolgozása ad egyéni ízt kompozícióinak. A kerámiák díszítőelemei azonban, a levél és virágmotívumok, ma már túlzsúfoltnak tűnnek a mai Kovács Margit kerámiákhoz hasonlítva is. Eltérő *Kopcsányi Ottó* ötvösművész művészi felfogása. Kopcsányi a tárgyakat, akár tank, akár pisztoly, mozaikjaira szedi szét, hogy sajátos látása szerint újrakomponálja egésszé. Az anyag sajátosságának megfelelően a kemény, határozott vonalvezetés mestere, alkotásait rejtett fenyegetés, fegyelmezettség, időtlenség jellemzi. A fényes — matt felületek ellenpontozását mondanivalója szolgálatába állítja.

Gádor István kerámiái, falitálai remek színkomponáló készségről tanúskodnak. Alkotójuk könnyedén játszik a színekkel, lenyűgöző a mesterségbeli tudás és művészi alkotófantáziája.

Tihanyi H. Mária az ősi korongozás módszereivel készíti falusi köcsögökre emlékeztető, s mégis modern vonalú vázáit, cigaretta- és hamutartóit. (A fehér és szürke árnyalatainak váltogatásával érdes tapintású felületeket hoz létre.)

Kiss Rooz Ilona kerámiája, a *Bástyák* Kovács Margit hatásáról árulkodik, bár a tanítvány továbblép, és megtalálja az egyéniségére szabott témát, amely kissé csúfondáros, humoros mondanivalójának adekvát kifejezője.

Végül emlékezzünk meg két falitextíliáról: az egyik *Szuppán Irén* alkotása, a *Királykisasszonyok*. Gótikusan elnyújtott alakjai, meleg-barna színei a falusi kendők szövési technikája a népballadák hangulatát kölcsönzik a gobelinnek. A másik *Fürtös Ilona* munkája, az *Azték naptár*, a különös szintézisben dolgozza fel az azték mitológiát.

Megnéztem az emlékkönyvet. Dicsérő sorokat olvastam, a soproniak lelkesen fogadták a kiállítást, és már megfogalmazódott néhány látogató tollából az igény: legyen gyakrabban, nagyobb anyagot felölelő bemutató a jövőben.

M. Zs.

Gyermeket szeretné

Néhány évvel ezelőtt súlyos szívbeteg asszonyt szállítottak a mentők az egyik klinikára. Kilencedik hónapban volt. Terhességét eltitkolta, mert az orvosok előre figyelmeztették, hogy nem szülhet. Három professzor tartott gyors konziliumot: csak a gyermek menthető meg. De hátha... Császármetszés, 2800 grammos egészséges fiúcska. A harmadik napon az anya, mintha felismerte volna a környezetét. Újabb remény, az orvosok egy pillanatra sem mozdultak el az ágya mellől. Aztán a második embólia és az asszony meghalt. Egy új életért a sajátját adta.

Nem hiába állapította meg egy ismert német nőgyógyász: az asszonyok két dologért képesek még életüket is kockára tenni: azért, hogy gyermekük legyen és azért, hogy ne legyen.

Szerencsére ez ma már egyre kevésbé követel emberéleteket. De ez korántsem jelenti azt, hogy nem okoz egyik is, másik is tartós lelki zavarokat, kisebb vagy nagyobb családi tragédiákat.

Idestova tíz éve, hogy felkerestem egy tudós asszonyt, akinek munkássága több külföldi szaklap elismerését is kiváltotta. Beszélgetésünk végén, búcsúzóul feltettem neki a kérdést, hogyan lett tudós?

— Nem lehetett gyermekem. Ezzel fizettem azért, hogy most tudósnak nevezzenek. Nyolc éven át mindent megpróbáltam. Végigjártam az összes hazai klinikát. Még Svédországban is kezeltek. Éveken át éltünk a férjemmel kétségek és remények között. Ha gyermeket láttunk, összeszorult a torkunk. Ezért menekültem a munkába...

Minden tizedik házasság

Az önfenntartáson túl a legalapvetőbb emberi cél, vagy a fajfenntartás, az utódok világra hozatala. De meglepően sok házasságból mégsem születhet gyermek. Magyarországon a házasságok 15 százaléka gyermektelen. Tapasztalati adatok szerint ezek egyharmada saját elhatározásából maradt meddő, minden tizedik házasságban — mintegy 250 ezer házaspár — viszont szerették volna vagy szeretnék a gyermeket.

— A családtervezés — különösen a gyengén fejlett országokban — hosszú időn át leszűkült arra a kérdésre: mit kell tenni, hogy ne szülessen gyermek. Ahogy a szakemberek mondják: negatív családtervezés folyt és folyik. A másodi[illegible] dik, de könnyebben is gyógyítható, míg a férfiaknál a meddőség nehezebben szüntethető meg, a többi között talán azért is, mert ezt kevesebben igénylik, ezen a területen még több a tudományos tisztázásra váró kérdés.

A férfiak idegenkedése bizonyos mértékig érthető. Meddőségvizsgáló intézet csupán a fővárosban van — létezésének negyedszázada alatt mintegy 27 ezren keresték fel —, vidéken a férfiak könnyen elkallódnak a nőgyógyász, az urológus és a nemibeteg-gondozó orvosai között.

Bizonyos kockázat

Liebel József

otvös Tata
Kőrnapjáty
352. l.

2086 — **Josephus Liebel**, e. 1740. (1765—1768 e. Győrött — *in Raab.*
Vide nr. 744.
Ezüstveretek egy kardon, amely a költő Amadé László báró (1703—1764) tulajdona volt, vésett feliratokkal és mesterjelzéssel. — *Beschläge eines Säbels m. grav. Inschriften u. Signatur.* „BARO LADISLAVS AMADE DE WARKONY — MARS IN ARMIS VENERIS“ — „Esterházi Jós Bán és Orzág Biró ajánd. 1748.“ — „Joseph Liebel Fecit A: Tata 1740.“
Mus. Nat. Hung. A M. N. Múzeum multja és jelene, Bp. 1902; 153. Kalauz a M. N. Múzeum rágiségtárában. 1912; 207; ábrával — *mit Abbildung*, 89, 3.

V)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Pestmegyei Hirlap
1974 OKT 30

Lieb József lesz

Üzemi tárlat—dabasi kiállítás

Gyömrő után most *Dabason* is bemutatták a Nagy István csoport anyagát. A Kossuth Művelődési Központban, az újabb szemrevételezés során még inkább erősödik az a kívánság, hogy a jövőben ne festők, szobrászok, hanem művek között szelektáljanak, így, állandó minőségi mérték szerint haladhat az egész mezőny.

A szobrászi értékrendet *B. Szabó Edit* és *ifj. Pál Mihály* alkotásai biztosítják, hozzájuk zárkózik föl *Szemök György*, s a grafikában *Kéri Mihály*—*Miklosovits László* nemes versengése adott mérték.

A festészet helyzete nem ilyen egyöntetű. *Orci József* bátran kísérletezik, *Bányász Béla* magabiztosan halad a maga útján, *Kiss Ernő* jól gazdálkodik alsónémedi motívumokkal, s *Heiling György*, *Nádasdy János*, *Fegyó Béla* is öntörvények alapján halad. Nem megnyugtató azonban az, hogy saját helyi értékeit, igazi forrásukat többen feladva, zebegényi, szentendrei tájakhoz fordulnak. Az lenne a kívánatosabb, ha a Nagy István csoport festői saját fejlődésüket összekapcsolnák környezetük vizuális feltárásával.

Figyelmet érdemel a *Csepeli Magyar Posztógyár* tegnap megnyílt üzemi tárlata, ahol *Lieb József*, a Kontakta gyár tervezője, Munkácsy Mihály oldalági rokona mutatkozik be egyebek között *szigetszentmártoni* úti képeivel. Évtizedek óta jár Szigetszentmártonba, s rajzolja, festi fáradhatatlanul a nyaralókat, a *Rafás sziget* hajdani öreg halászának loncsos tanyáját. E legendássá nőtt vízi ember és a folyó kapcsolatát örökíti meg, ez nem a Hemingway által feljegyzett tenger, hanem a Duna története, mely a rajz lélekjelző hálózatában megjelenik. Német sorozatában mohos sziklák, barlangok, völgyek jelennek meg új festői látásmóddal, technikai eljárással. Igazi festőhazája azonban Szigetszentmárton, ez a vidék csak az övé, ezzel növelheti odaadás és szerencse révén újabb műveiben az időt időtlenné.

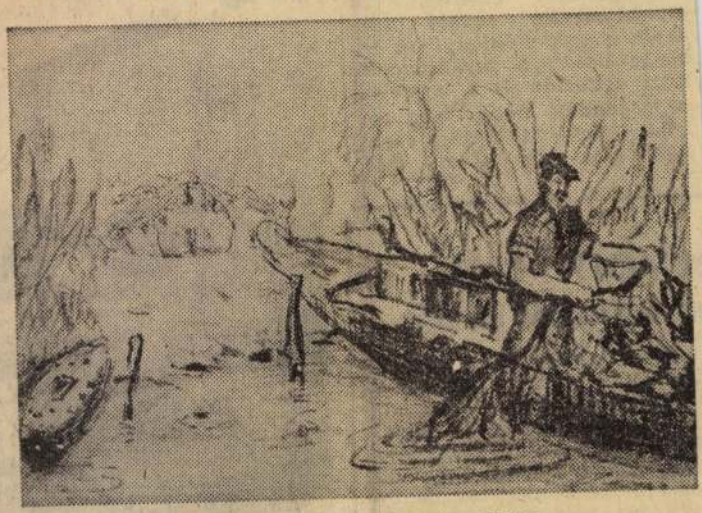

Lieb József szigetszentmártoni grafikája.

L. M.

elégültség. További feladataikat épp ezért így summázták nemrégiben: *erősíteni a munkásosztály vezető szerepét, a párt politikájának érvényesülését; a gazdaságpolitikai agitáción és a termelési propagandán belül még inkább tudatosítani, hogy elosztani csak azt lehet, amit*

erven felül

terv- és költségvetési bizottsága

hogyan lehetne *még nagyobb arányban* lakáshoz juttatni az alacsonyabb keresetű családokat. Számos képviselő foglalkozott a magánépítkezések helyzetével, s vélte úgy, hogy az építőkedv még tovább növekedne, ha *egyszerűsíteni lehetne a bonyolult engedélyezési eljárást.*

A vitában felszólalt *dr. Novák Béla* (Pest megye 29. választókörzet), *Riss Jenő, Kisgergely Lajos, Sas Kálmán, dr. Havasi Béla, Varga István, Inokai János, Radnóti László, S. Hegedüs László* (Pest megye 24. választókörzet), *Marton János, Sándor József* (Békés megye), *dr. Hargitay Katalin, Mráz Tibor, Nics János* és *dr. Szabó Kálmán* országgyűlési képviselő.

Hi

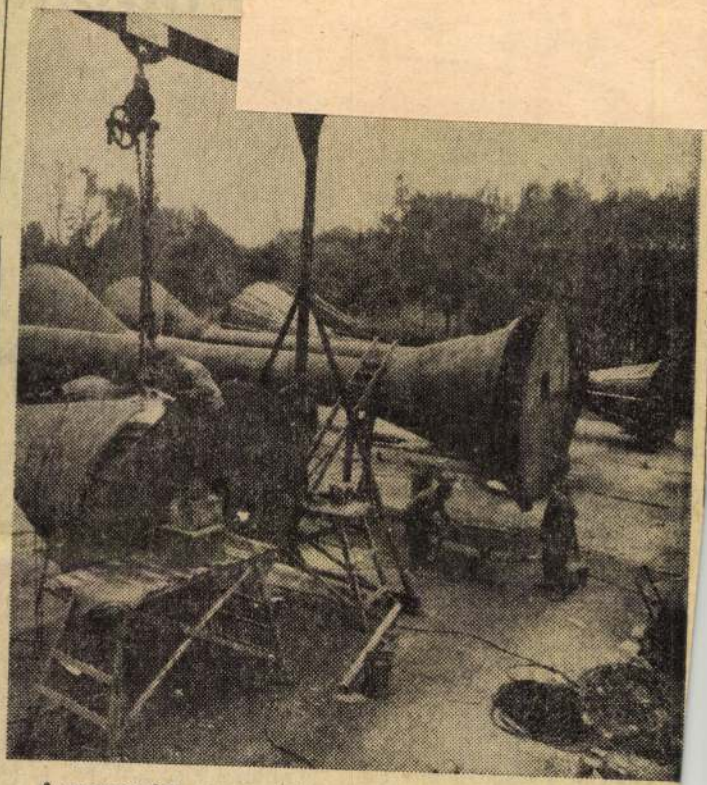

A mogyoródi Arany János Tsz-ben az elmúlt öt év alat mintegy 120 különböző méretű — 50, 77, és 150 köbméteres — hidroglóbuszt készítettek. Ezeket elsősorban termelőszövetke zeteknek és állami gazdaságoknak szállítják. Már Lengyel országba is elkerült exportáruként a mogyoródi hidroglóbusz

Lieb Mihály

e jelzéssel Munkácsynak
egy cigányleányt ábrázoló
képe Budapesten Tirnár
Sorna tulajdonában.
1863-ból(?)

Takács Zoltán. Jegyzetek
Munkácsy ifjukorához.
Évkönyvei, Az Orsz. Magy.
Szépművészeti Múzeum —,
III. k. Bpest, 1924. 90. 1.

Kath. László kir.
Prot. László

CSÜTÖRT.

28

Kath. Ireneus
Prot. Arszlán

PÉNTEK

29

Kath. Sz. Péter, Pál
Prot. Péter és Pál

SZOMBAT

30

Kath. Pál eml.
Prot. Pál

26

Izr. 17. S. Balak 6. Per.

Lieb Michael

genannt Munkácsy Mihály

*1846 okt 10.

Singer Kunstlerlex

III. 5. l.

859

Weirotter Franz Edmund

A régi városfalnak egy darabja a Laterán mellett. (Stück der alten Stadtmauer bei St. Giovanni Laterano.) Rk.

K. 5.

167 m. 89 cm.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1976 SEP 22

Lieb József festő

1021

Pest Megyei Hírlap
1976. SZEPTEMBER 22., SZERDA

Losonci Miklós

Képzőművészeti világhét

Tárlatsorozat Ráckevén

Az idei képzőművészeti világhét sürgető erővel veti fel a környezet humanizálásának kérdését. Ennek jegyében több kiállítást is rendeztek *a ráckevei Ady Endre gimnáziumban.* Megnyílt a *nemzetközi szolidaritás* időszerű eszméjéhez kapcsolódó tárlat, mely dunaharaszti középiskolások, KISZ-fiatalok műveit mutatja be. A számtalan kép, grafika, szobor közül kiemelkedett *Evellei Tibor* rajztudása. Az anyag vándorkiállítás formájában körútra indul, Ráckeve után először *Dunavarsányban* láthatják az érdeklődők.

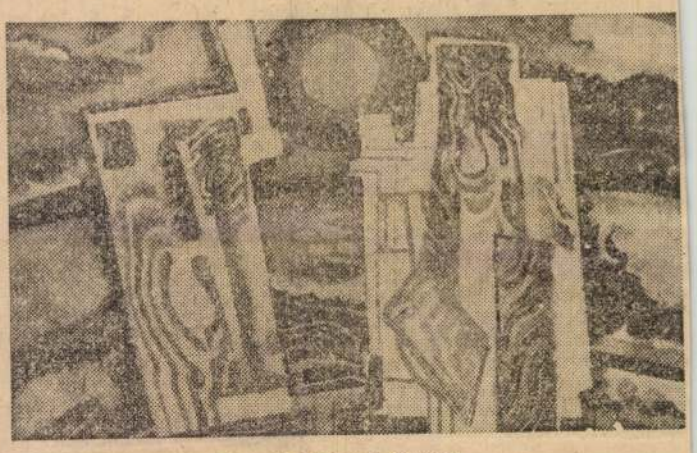

Bakallár József: Palánk

Festői feljegyzések

Levelező hallgatók és nappali hallgatók jelenlétében nyílt meg szeptember 13-án az a tárlat, amely *Lieb József* festményeiből válogatott. Nagyapja, *Lieb Flórián, Munkácsy Mihály* oldalági rokona volt, találkozott vele Budán és Párizsban, ahova a nagy festő meghívta. Lieb Józsefet ezért, és szigetszentmártoni tematikájú szép képeiért zárta szívébe az ifjú közönség. Valóban tartalmas festői feljegyzéseket láthatunk vörösben tartott vadvirágokról, kékben bujócskázó nyaralókról, a legendás meghittségű Rafás-szigetről, Ráckeve tornyairól. A köszönet elismerését aratta Lieb József azzal, hogy *Olvasás közben* című képét az Ady Galériának ajándékozta.

Ifjú alkotók

A gimnázium diákfestői — akiknek vezetője *dr. Juhász József* maga is alkotó ember, kürtfaragásairól, mozaikjairól híres Ráckevén —, nyáron a tókert fáiról, az új út környékéről és a Duna-partról készítettek igényes képeket. Ankéton mutatták be a szociális otthon lakóinak, akik szívesen fogadták a műveket, annál is inkább, mivel közülük többen rajzolnak, festenek.

Ifj. Váczi Károly mutatta be az idős embereknek *Joszkin Erzsébet, Juhász Veronika* és *Fodor Piroska* alkotásait. Mindhárman tanulmányjellegű alapossággal idézték a természet kifogyhatatlan szépségét. Juhász Veronika nemes ízléssel társította a vízi növényeket a fákhoz, Joszkin Erzsébetet nagy tűz ihlette, Fodor Piroska képén különösen a víz ábrázolása sikerült. A szociális otthon lakói megbecsüléssel fogadták kedves látogatóikat, akik ezúttal képzőművészettel érkeztek hozzájuk, s megszépítették számukra az időt. A műveket ezután a gimnáziumban is bemutatták társaiknak, akik szintén elismeréssel fogadták a képeket. Innen kerülnek az ifjú alkotók munkái az Aranykalász Tsz-be, végső otthonukba.

Megújult gondolatvilág

Szeptember 21-én ünneplőbe öltözött diákok érkeztek délután egy órára a gimnázium épületébe. *Fegyó János* muzeológus nyitotta meg a ráckevei *diákfestők, Csik István* Munkácsy-díjas festőművész és *Bakallár József* legújabb képeinek tárlatát a képzőművészeti világhét alkalmából. E művek érlelt pompája valóban ünnepi eseményt jelentett. Bakallár gazdag zsákmánnyal ért haza Távol-Keleti útjáról. Az itt először bemutatott *Ázsia* napkeltéje monumentalizált emberi szem, festői híradás egy hatalmas földrész második születéséről.. Egyáltalán, Bakallár József gondolatilag és festőileg is nagyot lépett előre. A *Kagylószületés* az egész ember alatti világ humánus megfigyelése, gyönyörű kínlódás.

Bakallár eddig is nagyszerű festő volt, most érte el azonban azt a mélységet, amiről elmondhatjuk; *művészetének filozófiája, világszemlélete van,* mely századok felismerésén, földrészek összegyűjtött gondolatainak egyetemességén és a holnap törvényein épül. Nem csoda, hogy a ráckevei tanintézet diákjai és a nagy számban megjelent vendégek hosszan és ismételt visszatéréssel szemlélték e képeket, melyek ünnepi kincset helyeztek el Ráckeve szellemi asztalára a képzőművészeti világhét alkalmából.

Lieb József: Olvasó

Juhász Veronika: Vízparton

A Hazafias Népfront VI. kon

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa elemezte társadalmi fejlődésünket, meghatározta feladatunkat: a fejlett szocialista társadalom felépítését. A Hazafias Népfront VI. kongresszusa e nagy jelentőségű nemzeti programmal egyetért és a mozgalom feladatának tartja, hogy a párt vezetésével, e nagy feladatokhoz kötődően erősítse a magyar nép szocialista nemzeti egységét.

A Hazafias Népfront-mozgalom tevékenysége a szocialista fejlődéssel együtt gazdagodik, hozzájárul a politika alakításához és megvalósításához. Ezért hívó szóval fordulunk minden magyar állampolgárhoz, hogy legjobb tudása, képességei szerint dolgozzék a fejlett szocialista társadalom megteremtéséért, mindazokért a célokért, amelyek az egész ország és minden ember egyéni életének gyarapodását, kiteljesülését szolgálják.

I.

1. A Hazafias Népfront az V. kongresszus állásfoglalásának szellemében dolgozva, jelentős eredményeket ért el, hozzájárult a nemzeti egység erősítéséhez, a munkás-paraszt szövetség szorosabbá kovácsolásához, a szocialista demokrácia kifejlesztéséhez. A mozgalom a társadalom és a közélet fejlődésének állandó és alkotó részévé vált.

Növekedett az állampolgárok érdeklődése a közügyek iránt. Rendszeressé és tervszerűvé vált a lakosság részvétele az országos teendők kimunkálásában és a törvények megalkotásában, a helyi tervek, a helyi politika kidolgozásában és megvalósításában. Az önkéntes munkaidőn túl végzett társadalmi munka több milliárd forint értékkel gazdagította a nemzeti vagyont. Előrehaladás történt az oktatás- és művelődéspolitikai munkában; tartalmasabbá vált a szülői munkaközösségek tevékenysége, széles körben elterjedt az olvasó népért és a honismereti mozgalom. Létrejöttek és sikeresen működnek a környezetvédelmi bizottságok.

Nemzetközi kapcsolatainkkal részt veszünk hazánk külpolitikai céljai megvalósításában.

2. A Hazafias Népfront azon munkálkodik, hogy országunk állampolgárai felismerjék: a haza jelene és jövője tudatosabb részvételt követel mindannyiunktól a szocialista építésben. Mozgalmunkban mindenki megtalálhatja azt az elfoglaltságot, amelyben legjobb meggyőződése, képzettsége és érdeklődési köre szerint dolgozhat a fejlett szocialista társadalomért.

II.

1. A Hazafias Népfront a magyar szocialista munkáspárt szövetségi politikájának legátfogóbb kerete. Benne valósul meg a magyar társadalom osztályainak és rétegeinek tudatos együttműködése. [illegible] politika a szocializmus építésének történelmi szakaszában meghatározó szerepet játszik mint felemelkedésünk

5. A fejlett szocialista társadalom építése során is nélkülözhetetlen az állami és a szövetkezeti termelő tevékenységet kiegészítő, az áruválasztékot és a szolgáltatásokat bővítő kisárutermelés. A kisárutermelők és a kiskereskedők társadalmunk megbecsült tagjai, akiknek létbiztonságot nyújt a szocialista rendszer. Arra törekszünk, hogy a céljainkat elfogadó és azokért tenni is kész kisárutermelők, kiskereskedők tevékenyen vegyenek részt a közéletben, a nemzet céljainak megvalósításában.

6. A mozgalom tanúsítson megkülönböztetett figyelmet a családok, az idős korúak, a nők, a fiatalok gondjai iránt.

Segítenünk kell az emberi alapközösségekben, a családokban a szocialista vonások megerősödését. Célunk, hogy az állampolgárok a társadalom egésze számára döntő fontosságú családi közösségben harmonikusan, demokratikusan éljenek. Erősítsük mindenkiben a családhoz való ragaszkodást, a szülők felelősségérzetét gyermekeikért, s a gyermekek szeretetét, tiszteletét szüleik iránt. Működjünk közre anya- és gyermekvédelmi rendszerünk továbbfejlesztésében.

Az idős korú családtagokról, de különösen a szülőkről való gondoskodás minden állampolgár személyes és elemi kötelessége. A dolgos élettel kiérdemelt nyugdíj és az ehhez kapcsolódó állami támogatás is segíti megkönnyíteni az idősebb nemzedék életét. Társadalmunk sokat tesz — de még többet kell tennie — az emberek boldog öregkoráért. A népfront szervezze az idősebb korúak kapcsolatát a társadalom rétegeivel, vonja be őket minden előttünk álló feladat megoldásába, hogy érezzék: szükség van rájuk, szükség van felkészültségükre, munkájukra és tapasztalataikra.

A nők egyenjogúsága az egész társadalom érdeke, s egyben a szocialista társadalom fejlettségének egyik fokmérője. Mozgalmunk támogassa a nők bekapcsolódását a társadalmi munkafolyamatokba, a közéletbe. Javaslataival legyen a támogatója minden olyan törekvésnek, amellyel az ehhez szükséges feltételeket lehet megteremteni. Küzdjön a nők társadalmi, családi helyzetével kapcsolatos maradi nézetek felszámolásáért.

Erősítse a mozgalom az ifjúság iránti felelősségérzetet, a fiatalok felelősségét a társadalomért és önmagunkért. Segítsük felkészülésüket az életre és azt, hogy elképzeléseiket életük során sikerrel megvalósíthassák.

7. A szövetségi politika szolgálatában a népfront fejlessze tovább munkakapcsolatait a szakszervezetekkel, az ifjúsági szervezetekkel, a tanácsokkal, a szövetkezeti szervekkel és más társadalmi mozgalmakkal, szervezetekkel. A társadalom széles rétegeit érintő és érdeklő kérdésekben tegyen javaslatokat, [illegible] közös akciókat, vegyen részt [illegible]tikai, gazdasági és kulturális [illegible] amelyeknek kimunkálói [illegible]a társadalmi szervezetek és

[illegible]ségi szövetségeknek nyújtsunk [illegible]emzetiségek között és érde[illegible] munkájukhoz. Elő kell se[illegible]mzeti hagyományaik, nyelvük, [illegible]tartása és továbbfejlesztése [illegible] legyenek hazájuk: Magyar[illegible]k, jelenének és a jövőre vo[illegible]ek. Ily módon lehet erősíteni [illegible] érvényesülő és az egyenlő[illegible]kapcsolatokat a nemzetiségek [illegible] között.

III.

[illegible]ta demokrácia a népi állam[illegible]e. Társadalmi rendszerünk [illegible] egyik legfőbb feltétele a [illegible]okrácia elmélyítése az élet [illegible]én. A Hazafias Népfront fon[illegible]ge, hogy elsősorban működé[illegible] színterén: a lakóhelyen nö[illegible]lását a szocialista demokrá[illegible]z, politikai eszközeivel segít[illegible]m demokratikus légkörének [illegible]ömegek közéleti aktivitásának

[illegible]k és tegyük szorosabbá a [illegible]az államhatalom szervei és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 335-748, 340-726
1978 MÁR 1 9

MAGYAR HÍRLAP

Lics Zsuzsa

1021

MAGYAR HÍRLAP K

Lics Zsuzsa rajza

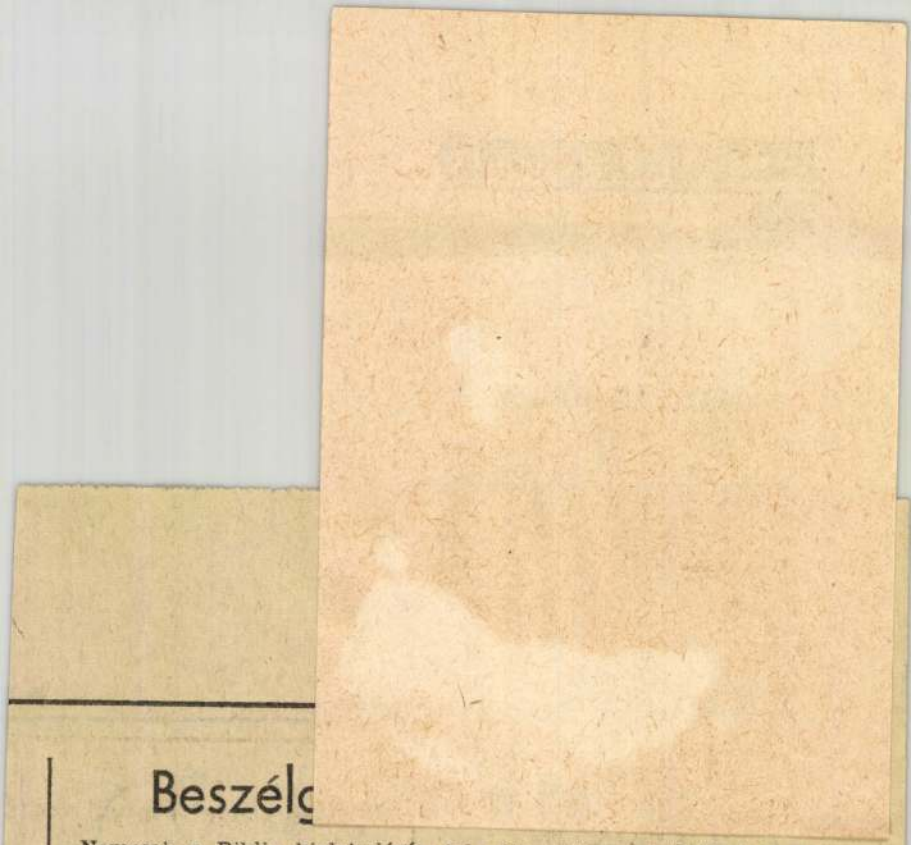

Beszélg

Nemcsak a Biblia kialakulásának története, hanem a Biblia hatásáé is helyet foglalhat el az emberiség művelődéstörténetének legérdekesebb fejezetei között. Történelmi harcokra buzdító krónika? Isteni eredetű, a társadalmat megkötő törvény? Nemes erkölcsi tanítások sugalmazott gyűjteménye? Majd ebben, majd abban a vélt minőségben biztatta cselekvésre évezredekig zsidók, keresztények, sőt moszlimok világát is, az egész nyugati világot, Indiától az Atlanti-óceánig, sőt azon túl is. A bibliakritika múlt századi kivirágzása, majd századunkban *a világszerte terjedő laicizálódás* — úgy tűnt — leszűkítette hatását. De talán mert *felnőttek közben azok a nemzedékek amelyek számára a Biblia valóban „csak" folklór, mítoszok és legendák lelőhelye már, s talán mert a folklór s a mítosz iránt — az emberiség kollektív öntudatára*

tal válik teljesen érthetővé, hogy Hahn professzor egybeveti az ókor ún. „aranykor"-mítoszaival, s általában az osztálytársadalmak embereinek a jelenükkel szemben a múltat vagy a jövőt — vagy éppen mindkettőt idealizáló szemléletével.

Scheiber Sándor a Teremtés könyvének egyes mitikus elbeszéléseit állítja párhuzamba a későbbi zsidó szóbeli hagyomány elemeivel, de más, többek közt magyar folklorisztikus anyaggal is. *Pákozdy László Márton* a bibliai megváltásmítoszokat vizsgálja. Már említett beszélgetésében Hahn István a bibliai mítoszokat az emberiség másik örök kincsével: a görög mítoszokkal veti egybe. Mindkét esetben többet van dolgunk, mint elszigetelt mítoszokkal: *mitológiai rendszerek állnak előttünk mind a Bibliában, mind pedig a homéroszi—hésziodoszi görög hagyományban.* A [illegible] mitológia többszörös, és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUL 11

MAGYAR HÍRLAP

Lics Zsuzsa

1021

Lics Zsuzsa rajza

tikai tudományban magas fokon képzett szakemberek — és tevékenységük természetesen nem volt független az Egyesült Államok világhatalmi törekvéseitől.

Az így kifejlődött politikai tudomány a második világháború után mind érdeklődési területeit,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 DEC 12

MAGYAR HÍRLAP

Lics Zsuzsa

1021

Lics Zsuzsa rajza

nak 15 százalékát

HORI

zottságot a két
együttműködési
alapján hozták lé

Európai–arab

A holland külügyminisztérium szóvivője szerint a Közös Piac és az Arab Liga küldöttsége az *európai—arab párbeszéd* újrafelvételére Hágában értekezletre ült össze. A kétnapos megbeszélés célja az általános helyzet áttekintése és tisztázása.

Ursusi traktorgyár

Újjáépítik a Varsó melletti ursusi traktorgyárat. A Massey—Ferguson—Perkins konzorcium-

Szovjet–NDK kereskedelem

A Szovjetunió és az NDK kereskedelmi-gazdasági együttműködésének fejlesztését vitatta meg *Nyikolaj Patolicsev* szovjet külkereskedelmi miniszter, és *Horst Sölle*, az NDK külkereskedelmi minisztere. Találkozásuk kapcsolatban állt az 1977. évre szóló, két ország közötti árucsereforgalmi jegyzőkönyv küszöbön álló *aláírásával*.

LIEBER ÉVA festő, grafikus, iparművész
Budapest, 1929

1957-ben szerzett festődiplomát Pap Gyula és Kádár György növendékeként a Képzőművészeti Főiskolán. Két izben járt olaszországi tanulmányuton. Csoportos bemutatók mellett 1966-ban a Fényes Adolf Teremben és Hódmezővásárhelyt, 1968-ban a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében volt önálló kiállitása. Varrott szőnyegeit 1972-ben a MÜcsarnok kamaratermében (a TV Galériája), majd Veszprémben és Vácott, 1973-ban pedig a hódmezővásárhelyi Tornyai Muzeumban mutatta be. Az 1970-es

Egri Akvarell Biennálé és a SZOT tárlat dijazottja. - Szürrealisztikus hangvételü, a népballadák, népdalok összetett világát idéző festő, képei azonban nemcsak az ősi hagyományokon nevelkedett képzelet teremtményei, hanem a történelemmel, az ember sorsát alakitó valóságos eseményekkel is terhes jelképek. Varrott szőnyegei folklór-élményeket dolgoznak fel, bennük fantáziagazdagsága, poétikuma a textil anyagszerüségébe ágyazva érvényesül. Kerámiával is foglalkozik.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Lieber Éva

Magyar Hírlap

1972 MAJ 10

102

KIÁLLÍTÁSRÓL KIÁLLÍTÁSRA

Bozzay Attila zeneszerző Kroó György zenetörténésszel beszélgetve nemrég megjegyezte, hogy az aleatorika a zeneszerző számára éppúgy lehetővé teszi a véletlenek felhasználását és az improvizációt, mint ahogy egy-egy talált kavics a képzőművésznek nemcsak fantáziáját mozgatja meg, hanem egyenesen a komponálás anyagi és esztétikai alapelemévé is válhat. A kő önmagában nem művészi forma ugyan, de a felhasználás révén esztétikai funkciót kap azzal, hogy az ember, a művész választja ki a véletlen esetlegességéből, és beépíti érzelem- és gondolatrendszerébe. Ez a beszélgetés ezen a héten azért idéződött fel bennem, mert volt néhány olyan kiállítás, amelyek anyaga ilyen „véletlenszerű" elemekből állt össze.

LIEBER ÉVA (Műcsarnok) öt évvel ezelőtti kiállítása óta első ízben jelentkezett gyűjteményes anyaggal. Míg azonban régebben csakis olajképeket és vízfestményeket készített, most — amint a Tv Galériájában is láthattuk — kizárólag textíliákat mutat be. S ez Lieber Éva munkásságában többet jelent, mint puszta technikaváltást. Régebbi munkái ugyanis erősen illusztratív jellegűek voltak. Vagyis, egy szavakban is megfogalmazható „kép előtti" gondolatnak keresték meg színbeli és formabeli, vizuálisan megtapasztalható megfelelőit. Így az alkotás folyamata kettévált: elgondolásra és megvalósításra. Az új technika — a gyapjúöltés — felszabadította a művésznő képzelőerejét. A textília ugyanis a maga anyagi adottságai révén ebben a technikában nehezebben engedelmeskedik a prekoncepciónak, mint a ceruza vagy az ecset. Miközben a gyapjúfonalakat, esetleg gyapjúkötegeket keresztöltéssel a vászonhoz rögzítik, rengeteg esetlegesség adódik: kisebb göbök, ki- és betüremlések, felületi játékok. Ezek inspirálják a gondolatot és a maguk anyagvoltában határozzák meg — előzetes szándéktól függetlenül — a további lépést. Magyarán: közrejátszik a véletlen és irányítja a tudatot. S a tudat visszahat: irányítja a véletlent. Ennek köszönhető, hogy Lieber munkássága, előrehaladva az évek során, mind felszabadultabbá válik és egyre anyagszerűbbé. Mostani tárlata talán ezért a legérdekesebb, s nem is a végeredmény miatt. Végeredményről ugyanis még nem beszélhetünk, az elmúlt öt év: játék a lehetőségekkel, ismerkedés a technikával és az egyéni hang keresése.

A FIATALOK STÚDIÓJÁNAK DÓZSA-EMLÉKPÁLYÁZATÁN díjazott műveket a budafoki népfrontbizottság klubjában állították ki.

A szobrászok egy része a hagyományos módszereket alkalmazza: *Janzer Frigyes* megmaradt a szabványos emlékműszemléletnél, *Rátonyi József* kevéssé sikerült Dózsa lovasszobra sem személyes vallomás erejű; inkább már mások által megfogalmazott előképekre tekint, s hasonlóan a *Rajki László* Dózsa-feje is. Bár az utóbbi 1514. című kompozícióján már inkább a lényegi jelek felé fordul, s a tömeg áradását érzékelteti lüktető tömbjeiben. *Szőllősi Enikő* faplaszikáján két sötét tömeg üregébe szorít be egy széthasadó, lángnyelvekre emlékeztető, de emberi formákra utaló alakot.

A festők inkább az indulat és a düh, a belső azonosulás útját járják. *Banga Ferenc* grafikáinak lüktető formái, szétzilált kontúrjai szinte a lengyel Pendereczky zenéjének szaggatott jajkiáltásait idézik, *Sziráki Endre* Emberek és ordasok című sorozata pedig olyan, mintha embercsontokkal dobolnának riadót. *Bodóczky István* festményéről talán a nálunk kevésbé ismert, de európai jelentőségű holland Karel van Appel hatása sugárzik: jóllehet, zilált formái világosan idézik az emberi alakokat, színeinek plakátszerű harsogása, erős disszonanciája nem engedi meg, hogy elandalodjunk a festmény „szépségén", hanem állásfoglalásra kényszerít. *Kádár János Miklós* és *Tassy Béla* kollázsaikon, illetve metszeteiken felhasználnak ugyan történelmi utalásokat, de ezeket szándékosan idézetként, alkalmazzák, mintegy zárójelbe teszik: mondanivalójukat nem az idézetszerű részletek, hanem alkotásaik egésze hordozza. A felsoroltak valamennyien felhasználják indulataik és véleményük kifejezésére a festéstechnikából adódó véletlenszerű lehetőségeket. Egy-egy ecsetvonás átmetszése, a foltok véletlenszerű keletkezése, a színek esetleges egybejátszása mind csak arra eszköz, hogy a közvetlen emóció — mintegy a tudat kontrollja alól felszabadulva — közvetlenül törhessen magának utat. *Szkok Iván* már egyenesen az anyaghatást használja fel a mondanivaló hordozójaként: olyan felületet visz képére, minden tárgyi utalás nélkül, amely úgy hat, mintha parázsban elszenesedett, de messzire világító csontok halmaza lenne. *Tölg Molnár Zoltán* Legyőzve című képe — amely egyébként Kokas Ignác közeli hatásáról tanúskodik — fakó színű, hullámzó formák, gyűrt festékfoltok konglomerátuma: tépett, lógó formái figurális utalás nélkül is, a festés szuverén nyelvén egyértelműen vallanak a hajdani tragédiáról.

KLIE ZOLTÁN (Miskolc, Szőnyi István terem) az idén hetvenöt esztendős. Az évek száma azonban nem jelent elfáradást, s nem jelenti a már elért eredmények konzerválását. Olyan művész, aki kerüli a jelenségek leírását, helyette élményeit és emlékeit teremti újjá. Elvont formanyelvű képein — amelyek faktúráját az irányított véletlen alakítja, határozza meg — nem csupán a látványvilág emlékei tükröződnek, hanem helyet kapnak a korunk sorskérdésével kapcsolatos érzelmi reflexiók is: iritálják a szemlélőt, s arra ösztönzik, hogy Klie indulatban fogant képeinek tartalmát magában az értelem nyelvére fordítsa és állást foglaljon.

Bojár Iván

kalációját jelenti, előre nem látható következményekkel. Ezzel egyidejűleg veszélybe került az eddigi tárgyalások menete és a világ békéje is. A szóvivő a továbbiakban a tárgyalások felújítását sürgette.

Schumann francia külügyminiszter a vietnami helyzettel kapcsolatban újságírók előtt hangsúlyozta: bár nem akar optimistának feltűnni és a mai helyzetet súlyosnak tartja, de továbbra is szilárd meggyőződése, hogy *lehetséges a politikai megoldás.*

A brit külügyminisztérium — szóvivője által felolvasott — előre elkészített nyilatkozatban foglalt állást Nixon bejelentésével kapcsolatban. E nyilatkozatban Nagy-Britannia reményét fejezte ki, hogy „e javaslatokban az összes érdekelt nemzetek alkalmat látnak majd arra, hogy mielőbb véget vessenek a már amúgy is túlságosan régóta tartó háborúnak".

A nyugatnémet kormány nyilatkozatban ismét *kifejezte aggodalmát* a délkelet-ázsiai fejlemények miatt.

Kurt Waldheim ENSZ-főtitkár kedden a Biztonsági Tanács állandó tagjaival tanácskozott a vietnami konfliktusról. Írásos nyilatkozatában *súlyosnak* nevezte a vietnami helyzetet.

Egy saigoni katonai szóvivő kedd reggel bejelentette, hogy *egybehangolt támadás indult* a Kontum közelében levő Le Khanh és Ben Het támaszpontok ellen. A Kontumtól 24 kilométerrel északnyugatra levő Le Khanh *kedden hajnalban a felszabadító erők kezére került.* A támaszpont életben maradt védői a környező dzsungelekbe menekültek.

A további keddi hadijelentések szerint *heves harcok folynak Dél-Vietnam frontjain.* A felszabadító erők reguláris csapatai az elmúlt három nap alatt Binh Long tartomány területén az ellenség 400 katonáját és tisztjét tették harcképtelenné.

*

A Szakszervezetek Országos Tanácsa az Egyesült Államok budapesti nagykövetségéhez küldött táviratában tiltakozott az amerikaiak vietnami agressziójának kiterjesztése ellen.

háború befejezését. Mint a VDK bomb
zásának felújítása és a „vietnamizálá
látványos kudarca miatt meginogt
azok, akik eddig verhetetlennek hitték
novemberi választásra készülő Nixont,
most nyilvánvalóan sokan válnak gy
zelmében kétkedőkből újraválasztásán
aktív ellenzőivé.

AZ USA KORMÁNYÁNAK IS rá kell ébrednie természetesen, ha nem is arra, hogy döntése *minősíthetetlenül* bűnös, de arra, hogy ez *visszaüt* rá. Úgy látszik a három dél-vietnami arcvonalon elszenvedett vereségek miat fejét vesztett saigoni *Thieu-klikkre* és a helyszínen levő vagy a vezérkari főnökök egyesített bizottságában ülő *néhány amerikai tábornokra* hallgatott az elnök, megfeledkezve az 1. sz. Nemzetbiztonsági Tanulmányi Memorandumról, amelyet hivatalba lépése után készíttetett. Ebben a nemrég nyilvánosságra került okmányban ugyanis a külügyminisztérium, a hadügyminisztérium és a központi hírszerző ügynökség (CIA) szakértői a többi közt a következőket állapították meg:

KÜLÜGYMINISZTÉRIUM: „Kevés ok van annak feltételezésére, hogy ezek a bevetések annyira meggyengítették volna a Vietcongot és az észak-vietnami hadsereget, hogy jelentékeny mértékben akadályozták volna a taktikai műveleteket vagy arra kényszerítették volna a kommunistákat, hogy megváltoztassák alapvető stratégiájukat Dél-Vietnamban . . .

CIA: „A bombázás hatásának négyéves megfigyeléséből nyilvánvalóan kitűnik, hogy az utak használhatóságát nem lehet annyira csökkenteni, hogy az ellenség utánpótlás-ellátását komolyan akadályoznánk Dél-Vietnamban . . . a légi háború nem befolyásolta komolyan a katonai és ellátási utánpótlást . . ."

HADÜGYMINISZTÉRIUM: „Bizonyos, hogy némelyik támadás nagyon hatásos. Némelyik egyértelműen célt téveszt. A legtöbbnek a hatása meghatározhatatlan . . . titkos jelentésekből kitűnik, hogy az ellenség elegendő hadianyagot tud szállítani fő szükségleteinek fedezésére . . . úgy becsülhető, hogy az amerikai légitámadások Észak-Vietnamban körülbelül 52 000 civilt ölték meg. Mégsincs semmi ok annak feltételezésére, hogy ezek a súlyos körülmények kritikus színvonalra csökkentették volna Észak-Vietnam harckészségét . . . Ellenkezőleg, a bombatámadások talán még meg is szilárdították a nép kitartását és még szorosabban kötötték a kormány programjához."

tárgyalásra kissingerrel, ám legutóbb
ezen is csak az derült ki — amerikai források szerint —, hogy *az USA kormánya még mindig ragaszkodik saigoni bábjához,* Thieu tábornokhoz, s az ő részvételével akarna koalíciós kormányt létrehozni. Nyilvánvaló, hogy az annyi áldozattal járó harc ilyen megcsúfolásába nem egyezhet bele a vietnami nép egyetlen képviselője sem, mivel ez értelmetlenné tenné az egész küzdelmet. Mint ahogyan azt sem tilthatja meg senki az agresszió áldozatává vált *egész* vietnami népnek, vagy *Indokína* népeinek, hogy Vietnam egész területén, Indokína egész területén harcoljanak az agresszor ellen.

EZ A HARC most diadalmas szakaszában van, a harcolók célkitűzéseit azonban *nem a háborús események hullámzása* szabja meg. A Dél-vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormányának a VDK által is támogatott és a diadalmas offenzíva idején is fenntartott, *ma is érvényes* javaslata *a békés, független, semleges Dél-Vietnam* létrehozását tűzi ki célul, s ehhez az ebben *egyetértő nemzeti erők koalíciós kormányának létrehozását* ajánlja eszköznek, biztosítva az amerikai erők *tisztességes* kivonulását és ezzel *a hadifoglyok* hazabocsátását.

Ez az egyetlen ésszerű és egyetlen lehetséges megoldás, kétségtelen, hogy ez fog megvalósulni. A vereségtől tartó amerikai körök felelőtlenségükben fokozhatják a vietnami nép szenvedéseit, növelhetik az amerikai veszteségeket is, de nem érhetik el a világ haladó erői, szocialista országai által támogatott indokínai népek térdre kényszerítését. Az amerikai vezető körökön múlik, hogy mielőbb *visszalépjenek* a távol-keleti térségen túlterjedő veszélyeket is felidéző útról, saját népük és a világ érdekében.

Vajda Gábor

PÁKOLITZ ISTVÁN:

Pünkösd

A rettegés megülte
a városvégi házat
új razziától fülled
a percegő vigyázat

A prefektúra kémlel:
nem úgy történt emígy volt
számoltak is a ténnyel:
üresen állt a sírbolt

Cui prodest a játszma —
hová lopták ki tudja
elhírelték: föltámadt
— s most megbújnak
a sutban

*

Nagy-hirtelen morajló
vihar töri a csendet
dübögteti a padlót
tetőt falakat renget

Bár gondosan bezárvák
az ablakok az ajtók
szél zúg s tüzes nyelv jár át
tucatnyi nyúl-mód alvót

A Lélek csodát művelt:
indulnak egy se reszket
és folytatják a Művet
amit a Mester kezdett

Jegyzet a hétről

Egy régi pünkösd

Pünkösd ünnepéről nekem mindig a régi vonatutak jutnak az eszembe, s egy arc merül fel a múltból, arc, amelyet nem lehet elfelejteni.

Abban az évben is az ünnep vasárnapja előtti szombaton zártuk a tanévet. Ő mindig két megállóval előbb szállt le a vonatról, amikor kifelé utaztunk, visszafelé pedig lestem az ablakból, jeleztem, van üres hely, siessen.

Futott, izgékony volt, nyugtalan, folyvást tele hatalmas tervekkel, óriási irodalmi elképzelésekkel, melyekből soha nem lett semmi. Nem az ő hibája volt, hogy így alakultak a dolgok. Mint ahogy az sem, hogy a ciszter rend legendás tanára foszlott, ócska bőrkabátban vonatozott Budapest és Torbágy között. Őt nem nagyon izgatta a dolog, a gyerekek itt is rajongtak érte, akárcsak hajdanán.

A tanévzáró napján is frissen pattant föl a vonatra, pedig huncut szeme sem látszott ki a virágcsokrok elképesztő halmazából. Csupa pünkösdi rózsa: fehérek, vörösek vegyesen.

„Kaptam egy kis virágot — mondta és fújtatva kezdett pakolni a fülkében, amely egy-kettőre megtelt a virágok bódító illatával —, ez a mi hálapénzünk."

Bizony ráfért volna egy kis hálapénz, más valutában is. Óbudán élt, lakásának falán kiütött a salétrom, s egész napját komor félhomályban kellett töltenie. Őt persze ez sem zavarta, tett-vett fáradhatatlanul, rohamra indult a szerkesztőségek ellen, hátha elfogadják valamelyik újabb versét, s olykor-olykor tényleg rámosolygott a csalfa szerencse: itt is, ott is voltak régi tanítványai, akik a felejthetetlen tanár iránt érzett szeretetük miatt még a főszerkesztői dörgedelmeket („No, de egy volt szerzetes...") is vállalták. Kis csatákat nyer, de a nagyokat mindig elveszti — gondoltam nem egyszer, amikor vígan beszámolt egy-egy költeménye megjelenéséről. Ezeket természetesen nem szerzetesi nevével jelölte, hanem álnevet választott. Pór Bernát fel-feltűnt a Vigiliában, az Új Emberben és a Pest-megyei Hírlapban is. De a nagy áttörés, amiről oly sokszor lelkendezett, egyre késett.

Néha kicsit rozogább volt, a szívére panaszkodott. De ki vette volna komolyan éppen őt, aki tele volt tettvággyal, lendülettel, aki hatvan felé is úgy tartotta meg az óráit, mintha most kezdené a pályát —

FOTÓ: FÁBIÁN

Istenem, micsoda pálya volt az: látványos sikerek és börtönévek követték rajta egymást! —, lelkesen, sugárzó szeretettel. Ez a szeretet volt a titka. Ha haragudott, a szeme villanása akkor is arról árulkodott, hogy a lelke legmélyén egészen mást gondol. Egyszer elmesélte, hogyan jött ki a börtönből, minden nélkül, koldus módjára. Egyik rendtársától kért segítséget, aki akkor elég nagyhatalmú kirakat-embe volt.

„Mit gondolsz, mit mondott? – rikkantotta vígan, olyan hangerő vel, hogy az utazók is felfigyeltek — Azt, hogy gyanús vagyok, előbi bizonyítsak! De azért adott egy ré gi ruhát is" — tette hozzá megbocsájtó derűvel.

Kórházban láttuk utoljára. „Megint az a vacak gép" — mondta és a szívére mutatott.

Olyan volt a temetése, mint egy gyermeknapi ünnepség. Soha annyi fiút-lányt nem láttam még a temetőben. Az irodalmi élet és a sajtó képviselői nem voltak jelen. Csak egy-két régi barátja és íróvá cseperedett tanítványa.

Egyike volt azoknak — de sokan vannak! —, akiket nem fognak rehabilitálni, s akiknek sosem tudják visszaadni már az elvett éveket, évtizedeket.

Persze, ahogy ismertem, ma sem tartana erre igényt, ha találkoznánk a vonaton. A bőrkabátja ma is rajta lebegne, legfeljebb még több leukoplaszt-szalag rejtené a szakadásokat. Mosolyogna, huncutul csippentene a szemével, s féltő gonddal szorítaná magához a pünkösdi rózsákat, a szeretet és viszontszeretet nem hervadó jelképeit.

Igen, a neve, Ágoston Juliánnak hívták, de a tanítványai mind-mind Juliskának szólítják ma is, s beszélgetés közben félrehúzódnak, hogy helyet szorítsanak neki.

(r. l.)

Sziromlevelek

„ÁLDOTT SZÉP PÜNKÖSDNEK..." Hogy eltűntek már a májusi „hajnalfák", azaz: májfák falusi porták bejárói elől! Jártomban-keltemben alig láttam egyet-kettőt az idén. Hajdan-gyerekkoromban „rózsállott" tőlük a falu. Pedig lányok most is vannak, legények is, még kendő is akad: kék, rózsaszínű, hadd lengedeznék a frissen vágott ágakon! De nem lengedezik. Eltűnt a „kedv": a hagyomány lelke, az érzékenység arra a vidrában.

Úgy volt ez hajdan, hogy vagy Maia hónapjának első napja, vagy „pünkösdnek ideje" hozta meg a kikelet ünnepét. Hollókő várdombján tűnődve messzi időkön, jutott eszembe: pünkösd-hetében, azaz *piroshéten* a vitéz katonák mind hazamentek. Erről énekelt a nógrádi várak egyikét-másikát is meglátogató Balassi Bálint gyönyörű énekében:

„Áldott szép Pünkösdnek gyönyörű ideje,
Mindent egészséggel látogató ege.
Hosszú úton járókat könnyebbítő szele!

Neked virágoznak bokrok, szép violák,
Folyó vizek, kutak, csak neked tisztulnak,
Az jó hamar lovak is csak benned vígadnak.

Sőt még a végbeli jó vitéz katonák
Az szép szagú mezőt kik széjjel bejárják,
Most azok is vigadnak, az időt múlatják."

Természet-közelsége a magyar irodalomnak: közismert. S az is, hogy 150 esztendő alatt a végbeli-minden-nap-harcra-késztető-élet váraink körül a védekező ösztönöket erősítette a népben. Persze, így volt az elmúlt évtizedekben is. Amitől megkopott a magyar lélek, nem biztos, hogy a XX. század közömbössége, egészséges, érzék-vesztése. Inkább tán a vallásos tartalmú jelképekkel kötözködő hazug ideológia, amely tagadta a szellem létjogát. Pedig hát a kereszténység levegője járja át valamenynyi szokáshagyományunkat, s amikor még itt-ott felhangzik az ünnepi rekordáció: „A pünkösdnek jeles napján / Szentlélek Isten küldeték...", az is eszünkbe juthat, egyes helyi változatokból ki nem hagynák Szent Erzsébet asszonyt, a „pünkösdi királynét", s az „Andorjás bokrétás" megszólítással magát az atyát: András királyt „köszönték".

Május említett zöld ága „pünkösd-hajnalon" sem maradt el régen: házak ékessége volt, az élet jelképe, amely folyton újul, ha hagyják.

A rózsa bizonyára elvirul az idén — pünkösdre. Korai tavasz jött, ki tudja, miért változik a természet forgása... Pusztul ózonpajzsa a levegőégnek, s hallani: ózont kell feljuttatni előbb-utóbb. Az ember megmérgezi önmagát, s hol van az az ellencivilizáció, amely megmentheti a természetet, melyben rejtve van tekintete Annak, Akit örökkévalónak mondunk. Vajon nem az Ő Fiának misztikus nászára utal-e a Dugonics-lejegyezte pünkösdölő alábbi négy sora; a golgotai menyegzőre, amelynek tökéletes jelképe a rózsa, a „tiszta ellentmondás":

„Ó te örökkétig pirosló szép rózsa,
Kit az égi dongó ámbár megmardosa,
Vérével megmosa mindeneknek ura,
Hogy légy házas társa. —"

„A SZÉPSÉG IS CSAK MULANDÓ." Rómában, az Idegenek temetőjében különös módon nem bezárul, hanem megnyílik az élet; látván a szépség halálát, amelyről a temető egyik költő lakója: John Keats mondta: „A szépség is csak mulandó, mert halni tér." Cestius piramisának tövében ótemető. Római. Beljebb — a múlt század első évtizedeitől — terraszos sírok: angoloké, oroszoké —, s aztán: olaszoké is, akik nem római katolikusok voltak. Amikor a másik angol: Shelley kislányát oda temették, a költő nem tudhatta: egy év elteltével ő is utána költözik. Árnyéka vetül sírkövére Aureliánus császár falainak, s szinte látom az éjszakai fáklyákat imbolyogni, amikor ide temetkeztek. Mert Róma népe az idegent (=protestánst) jóideig csak így engedte elhantolni. Mégis — akkor is, a világ egyik legszebb temetője lett a különben a pápa által adományozott „kert". A szépségnek ugyanis nincs törvénye. A szép a szellem dinamizmusához tartozik: teljes, ha leépülni látszik is. Róma protestáns temetője a példa rá. Ha belépsz egyszer a kapuján, jusson eszedbe Shelley kérdése, amely a jelenségek magyarázatát keresi:

„S te is mi volnál, s mi a csillag, a tenger,
a föld, ha ember-álmú képzeletnek
csak űr nyílna a magányban s a csendben?"

Talán ezért vágyott itt végleg megpihenni a nyugtalan szívű költővándor. Hogy itt kapjon végső választ a legteljesebb Szépség által, ki áthatja a mulandóságot is.

Tóth Sándor

Mágia és lelkiség...

Lieber Éva: Angyali üdvözlet
(Falikárpit, részlet)

Lieber Éva és Törley Mária kiállítása

„A mágia: képesség arra, hogy a gondolat megvalósuljon" — írja Hamvas Béla, következésképpen „van Lény, akiben a misztikus és a mágus egy. Úgy egy, ahogy a látás és a tudás, átélés és megértés benne tökéletesen egy a cselekvéssel, alkotással és teremtéssel. Úgy egy, ahogy amikor lát, az már teremtés, és amikor tud, az már alkotás."

Lieber Éva gobelinjei és *Törley Mária* szobrai közt járva a Gellért Hotel Tea-szalonjában — kiállításukon, a művészet mágikus hatását, erejét és a művésznek mint misztikusnak a szerepét is érzékelhetjük. Elsősorban műveik spiritualitása, lelkisége miatt, mely mindkettejüket a keresztény szellemiség körébe vonja. Művészetükben ott a mágia és a misztikum.

Lieber Éva a színekkel és a texturákkal, fakturákkal alkotja meg világképét, murális művekben, falikárpitjain, monumentálisan és miniatori pontossággal gobelinjeiben. Madártávlat-perspektíva — „felülről" való rálátás jellemzi őket, és természetesen a textiles megoldások bravúrjai. Kultúr-emlékek is — és valóságos emlék-élmények, az édeni visszasugárzása. Az élet-fa, mint emberi kéz, az Élet tenyerén (ősi és modern) — Ádám—Éva sorsunk jelzéseként ad útmutatót, piros és kék szín-összefüggésekkel is, a halállal szembesülő „EMBER"-pár kéz a kézben összefogódzkodására. Valamiféle transzcendens-transzfiguráció ez, s mint ahogy a felhők is angyalokként suhannak át a táj felett, maga a táj is — akár lepkeszárny libben fel, s a vizek mélységei az ős-vizek mélyeit őrzik. A görög kereszt-szárába komponált sorozat: középütt a „nativitás"-jelenettel — az angyali üdvözlet, a vizitáció, a bemutatás a templomban, s a tanító gyermek-Jézus körül a keresztfába illő élő gallyak jelzik e textíliáinak is szellemi irányulását — s a támpontot a misztikus átlényegítésre. Ritmusai élők, hagyja is a fonalak és vonalak ritmusában élni az anyagot és a témát mint kompozíciós elemet lelki-élménnyé formálva. Sugallva, az ember felülről és belülről is kell nézze földi önmagát — s akár Jónása a Cetből kifelé tekint (vagy felfelé?) mint egy báránykája reménykedve fölnéz, az örök szépségek felé. Az ablakon át a belső énből a külső világ felé vágyódó ember arcát látjuk művészetében, elegáns jókedéllyel és bizakodó, keresztényi alázattal.

Az „egység" az egész és a „rend" eszméje ölt maradandó formát *Törley Mária* szobraiban. Már témaválasztásai is sugallják a földi dolgok mögötti „isteni" jelenlét bizonyosságát. Ezt a közelmúltban látott és fölszentelt *Corpusa* is mutatja, de a Juhász Gyula szavával élve, „Örök Beatricénk" és kapcsolódón örök vágyunk találkozása is...; vagy a Hermann Ottó reliefjében a modern ember szentferenci attitűdje, madarakkal és organikus ornamentikával koszorúzva...! És a Golgota, mint a megváltás-megváltódás hite és „lehetetlenülése" a menóra-sziluettbe komponált „inferno" végítélet-látomású szimbóluma — előzményeként ott a művész-sors jelképiségeként a szomorú és vidám bohócok és bohóclányok csapata, Barrault és Gelsomina arcmásaiban a „homo ludens" szomorúsága, áhítata és örömtelisége. És a fény és árnyék az Angyali üdvözlet reliefjén, s mindenütt az élet és halál összefüggése, az emberi test (a női test) szépsége összecseng a lélek benső fényeivel...

A földi lét szépségei és a dantei út végső stációi közt bolyongó embert, a kereső embert látjuk itt különféle arcaival. Nem az emberi „erő" szobrásza ő, hanem a lelki nagyság és finomság poétikus szobor-ábrázolója.

E két művész művei azt bizonyítják, hogy a művészet az emberi lét lélek-tartalmait hivatott kifejezni, az emberi személyiség gazdagítására való, hiszen a létezés eufórikus elragadtatás-élményét tudatosítja bennünk.

Kelényi István

(A kiállítás június 4-ig tekinthető meg a Gellért Szálló Tea-szalonjában.)

R. Törley Mária: Dante és Beatrice
(Kisplasztika, bronz, 1988)

LIEBER Éva

Uj Ember, XLVI.évf.22.sz.1990

A szabadság magától értetődő?

Gyertyák és nemzetek

1990. május 20. Mariazell széljárta völgyvidékén néhány órán belül meggyulladnak azok a gyertyák, amelyeket 1954-ben az Osztrák Katolikus Munkásifjúság helyezett el, hogy akkor lobbanjanak majd föl, amikor a közép-keleteurópai népek, azok egyházai szabadok lesznek.

— Korábban hallott ezekről a gyertyákról?

— Nem.

— Mikor értesült a létezésükről?

— A múlt héten. Nagy jelentőséget tulajdonítok a mai összejövetelnek. Sok országból rengeteg ember érkezik ide, akik valamennyien — gondolom — katolikus hívők.

— Úgy véli, amit ezek a gyertyák jelképeznek, beteljesedett: Közép-Kelet-Európa eljutott a szabadsághoz? Magyarországon ez már valóság?

— Igen. Bár... Nagyon szép, hogy ma meggyújtják a gyertyákat, de ez korántsem elég. Az embereknek össze kell fogniuk, hogy valóban kialakulhasson valamiféle országon belüli egyezség, s a katolikus egyházon belül pedig az egység.

A fiatalember — tizenkilenc éves — a váci Leővy Sándor Ipari Szakközépiskolába jár. Amikor a neve felől érdeklődöm, azt kérdezi: — Muszáj megmondanom? — Tizenkilenc éves, és ennyire ismeri a „muszáj" hatalmát? Vajon meg tud ez a még élete java előtt álló fiatalember szabadulni az efféle görcsöktől, a félelem és a meglapulás lelket, szellemet földre gyűrő erejétől? Nem, nem muszáj. A „muszáj" a diktatúrák kelléke.

A kegytemplom előtti téren felállított emelvényen amolyan tipikusan osztrák öltözékben Mariazell polgármestere arról beszél: A szabadság magától értetődő valami...

Magától értetődő? — ahogyan elnézem a korát, 1955-ben, az osztrák államszerződés megkötésének idején még kisgyermek lehetett, aligha érthette, hogyan vált akkor Ausztria független állammá, tíz eszendővel a háború után. Szavaira egy másik mondat rímel az emlékeimből, nemrégiben hallottam az újjáalakult magyar Paramentben: Szabadságban és szabadsággal élni nem könnyű dolog.

Mariazell fölött zúgnak a harangok. Mélyen, hosszan, mintha csak hangjuk a körüli hegycsúcsok súlyosságával akarna versenyezni. Közben megérkeznek a gyalogos zarándokok, férfiak stüszi kalapban, sétabottal, a hölgyeken is túrabakancs. Zenekar játszik, fiatalok kórusa fiatalos hangvételű dalokat énekel, a várakozók egyre növekvő tömege is bekapcsolódik olykor a refréneknél. Órák vannak hátra még a mise kezdetéig, a gyertyagyújtásig, de ez mégsem üres idő. Várakozunk, beszélgetünk, nyitogatjuk magunkat egymás felé — ettől is ünnep az ünnep.

Jönnek a gyalogosok, boldogan lengetik a *Dankgottesdienstre*, a hálaadó misére kiadott zöld füzetkét, amelyben jól megférnek egymás mellett a tizenhárom kelet-európai országból immár szabadnak nevezhető tizenegynek a nyelvei.

Johann *Köpl* emlékezik 1954-re, az első „gyertyagyújtásra".

— Akkor még mi sem voltunk szabadok. A katolikus munkásfiatalok „Patenländer"-eknek, rokonnemzeteknek tekintették a politikailag elnyomott országokat, amelyekben az egyházak sem működhettek szabadon. Hosszú volt az út idáig — és nem a mostani gyaloglásra gondolok — de hiszem, a Közép- és Kelet-Európában élő népeknek minden esélyük adva van olyan térség megteremtésére, ahol a lelkiismereti és szabadságjogok a legkisebb félelemérzés nélkül gyakorolhatók. Nézzen körül! Nincs igazam?

A templom bejáratánál képtelenség továbbjutni. Szeretném megnézni Mindszenty bíboros sírját. A családi legendáriumból előttem a kép: már hónapokkal december 26-a, a letartóztatása előtt ott ólálkodtak a vízivárosi utcákon az államvédelmisek, a sötét őszi, télelői napokon kapualjakba húzódva. Édesanyám, érettségire készülő diáklány, tanítás után mindig félve-sietve vágott keresztül a prímási palota előtti téren.

A felsőpetényi kastély, fényes őszi napon, valamikor a hetvenes évek közepén

— ma is határozottan előttem a kép. A lépcsőház egykori szépsége átépítéssel eltorzítva, de a hall pompás fabunkolata eredeti formájában. Hát itt élte meg '56-ban a szabadulást! — néztem körül, kicsit tartva attól, hogy egyetemi évfolyamtársaim közül valaki talán leolvassa rólam gondolataimat. Állami nevelésbe vett csöppnyi gyerekek otthonául szolgált az épület akkor, mi meg tanulmányi kirándulásra érkeztünk oda. Tudtam, egyik csoporttársam közeli rokona dicstelen szerepet játszott a prímás sorsának alakulásában. Gyűlöltem érte akkor azt a fiút, de mára már sikerült a gyűlölséget eloszlatnom magamban. Nem *megbocsátottam* neki, hiszen nem tett semmit. Ő nem. Én voltam a gyöngébb: egy előítélet veszélyes csapdájába zuhantam. Nem, az apák bűneiért nem szabad, hogy a fiak bűnhődjenek. Le lehet gyűrni haragot, bűnt, gyűlöletet? — ehhez kell erkölcsi öntudatra ébrednie Közép-Kelet-Európában az embereknek.

Zúgnak a harangok Mariazellben. *Parádi János* szeméből kicsordul egy könnycsepp a templombejáró mellett.

— Hetvenhat esztendőmből negyvenöt év alatt bőségesen kijutott. Ahhoz kérek itt kegyelmet, a magam emlékezete és az új nemzedékek számára, hogy feledni tudjunk. Mert felejteni is tudnunk kell, ha tovább akarunk jutni. A meggyulladó gyertyák lángja számomra a felejtés fénye lesz.

— A háttérbe szorított egyházak még is működtek, s akik ilyen körülmények között vállalták meggyőződésüket, valóban mélyen érezték azt át — mondja *Német* Ferenc üzletvezető. Amikor a „gyertyák", a népek egymás közti viszonyára terelődik a szó, a fiatalember korántsem olyan bizakodó.

— Negyven éven át kiölték a lelkiismeretet, a belső meggyőződésből fakadó erkölcsi helytállást. Mindent igyekeztek lerombolni, ami a lélekkel kapcsolatba hozható. Hogy mennyi idő szükséges a fölépítéséhez? Talán negyven esztendő, talán még több...

— Hány éves?

— Harminconyolc.

— Akkor ön is — velem együtt — a magyar történelem egyik legsötétebb esztendejében született, 1952-ben...

— Nem kell sajnálni a sötétséget. Talán nagyon sokmindenre megtanított bennüket. S nem biztos, hogy a hirtelen ránk szakad szabadsággal jól fogunk élni.

*

Kerengenek a gondolatok, mintha csak forgószél lennének, körbe-körbe, másként és másként, de ugyanarról. A mariazelli tér zsúfolásig tele. Odafönn a szabadtéri emelvényen egymás után gyulladnak meg a gyertyák. Üveghenger védi, nehogy elfújja a szél a frissen fölkapó lángot. Ezeknek a gyertyáknak — s ki miféle jelentést tulajdonít nekik? — Márai Sándor szavaival — csonkig kell égniük.

Elmer István

Szabad kezek kulcsolódnak

FOTÓ: FÁBIAN

Huszonötezer zarándok érkezett

TERÉZ ANYA NŐVÉREI LETELEPEDTEK SZLOVÁKIÁBAN ÉS ROMÁNIÁBAN IS

Kalkuttai Teréz anya négy nővértársával együtt május elején Romániában járt. Bukarestben találkozott Petre Roman miniszterelnökkel és Celac külügyminiszterrel. Első házukat meg is nyithatták. A Bukarest melletti Chitilában egy kápolnával ellátott házat avattak, ahol négy nővér megkezdheti szeretetszolgálatát. Öregek és gyerekek gondozása, főleg a sok romániai árva és AIDS-ben szenvedő gyerek ápolása a legfőbb feladatuk.

Azóta Szlovákiát is felkereste Teréz anya. Itt is házat nyitott a nővéreknek, hogy szolgálatukat felajánlják a rászorulóknak. Az idős rendalapító, aki egészségi állapota miatt már le is mondott rendje vezetéséről, a jelek szerint továbbra sem kíméli magát.

KIS DIPLOMÁCIATÖRTÉNET

A Szentszék és Románia — mint már korábban hírül adtuk — közös megegyezéssel elhatározták, hogy helyreállítják diplomáciai kapcsolataikat. A május 15-i hivatalos közleményhez az Államtitkárság egy magyarázó cikket mellékelt a bukaresti nunciatúráról. Ezt rövidítve ismertetjük: Az 1920. júniusi Trianoni Békeszerződés másnapján — a szerződést az új magyar állam képviselői mellett aláírták az első világháború győztes hatalmai, köztük Románia is —, a bukaresti királyi kormány kifejezte azt a kérését, hogy újra felvehesse a kapcsolatot a Szentszékkel. 1920. szeptember 1-jén XV. Benedek pápa kinevezte a román királysághoz az első apostoli nunciust. A pápa döntését akkor többek között ilyen meggondolások indokolták: a háború befejezése után új politikai helyzet jött létre: Erdély nagy része román fennhatóság alá került, tehát kb. két és fél millió erdélyi katolikus román állampolgár lett. Addig a román állam vallási szempontból csaknem teljesen ortodox volt. 1927. május 10-én aláírt konkordátum többek között lehetővé tette a latin szertartású katolikus egyház teljes újjászervezését, biztosította híveinek a vallásszabadságot és ugyanazokat a jogokat, amelyek az ortodoxokat és a bizánci szertartású katolikusokat már megillették. 1945 után az új rendszer nem tartotta kívánatosnak a Szentszékkel való kapcsolatokat: 1946 elején Mons. Cassulo nunciust „persona non grata"-nak nyilvánították. Az 1946 novemberi politikai választásokon a román kommunisták kerültek hatalomra, és Románia a keleti országok tömbjéhez csatlakozott. 1947. december 30-án kikiáltották a népköztársaságot. Ezután hirtelen megszakadtak a Szentszék és Románia diplomáciai kapcsolatai. 1948 júliusában a kormány egyoldalúan felbontotta az 1927-es konkordátumot; 1950. július 4-én pedig O'Hara nunciatúrai régenst kiutasította az országból.

KÖZÖSEK A KIHÍVÁSOK KELETEN ÉS NYUGATON

II. János Pál pápa május 17-én találkozott az Olasz Püspökkari Konferencia teljes ülésének résztvevőivel. A Szentatya beszédében az olasz egyház feladatairól szólt, és kitért a kelet-európai változásokra is. Ledőlt a korlát, amely elválasztotta a testvérnépeket, lelepleződött annak az ideológiának a csalárdsága, amely az emberiség jövőjét az istentagadás jegyében akarta építeni. Az európai kultúra feladata, hogy újra felfedezze a kereszténység értékeit, hogy rádöbbenjen: a Krisztusba vetett hit a civilizáció és a szabadság előmozdítója és biztosítéka. Új lehetőségek nyílnak, hogy tudatosítsuk Európa keresztény gyökereit. Bizonyos különbözőségek ellenére is közösek a kihívások Keleten és Nyugaton: a szekularizáció és a materializmus — hiszen ha ideológiai vonatkozásban nem is, de a gyakorlati életben a materializmus egész Európában létezik. Hasonlóképpen közös feladat a lendületes újraevangelizálás megkezdése. Ezt szolgálja a jövő évre összehívott rendkívüli szinodus.

A RERUM NOVARUM CENTENÁRIUMA ELÉ

A Iustitia et Pax Pápai Tanács elnöke, Roger Etchegaray bíboros, a Szentatya nevében levelet írt a püspökkari konferenciáknak és a keleti katolikus egyházak szinodusainak a Rerum Novarum kezdetű körlevél megjelenési centenáriumának 1991-ben esedékes megünnepléséről. A levél XIII. Leó enciklikája közzétételének 99. évfordulóján, május 15-én kelt. A Szentszék így hivatalosan is sürgeti az előkészületeket a centenáris ünnepségekre: a püspökkari konferenciák, ill. helyi egyházak az elkövetkező hónapokban lelkipásztori kezdeményezésekkel emlékezzenek meg az évfordulóról, rávilágítva XIII. Leó szociális körlevele maradandó értékére, bizonyos tételeinek időszerűségére. A centenárium megünneplésének olyan közösségeket kell ébresztenie és kialakítania, amelyek szociális elkötelezettségüket, mint az egész keresztény élet erkölcsi imperativuszát vállalják. Meg kell ismertetni az egyház szociális tanítását a plébániai közösségekben, az iskolákban, a szemináriumokban, a katolikus mozgalmakban. A centenárium jó alkalom lesz arra is, hogy a püspöki karok fokozzák a szociális apostolkodást

PASZTORLEVÉL A SZLOVÁKIAI VÁLASZTÓPOLGÁROKHOZ

Szlovákia főpásztorai pásztorlevelet intéztek a hívekhez, amelyben eligazítást adnak a június 8-án esedékes parlamenti választásokhoz. „Az elmúlt négy évtizedben — írják a szlovák püspökök — mint hívők nem választhattátok szabadon képviselőiteket, a közélet egyetlen területén sem. Teljesen kiszolgáltatottak voltatok mindazzal kapcsolatban, ami gyermekeitek nevelésére, a kultúrára, egyházatok szükségleteire vonatkozott. A szabad választásokkal most jogot és hatalmat kaptok arra, hogy befolyásoljátok gyermekeitek, családotok, falvaitok jövőjét, hogy biztosítsátok a hit és az egyház evangélium szerinti életét, amint azt szívetek és lelkiismeretetek kívánja. Szlovákia jövője és fejlődése a ti kezetekben van. Ez nemcsak jog, hanem szent kötelesség is." A szlovák főpásztorok ezután II. János Pál pápa Christifideles laici kezdetű apostoli buzdítására hivatkoznak, amely szerint a világi hívekre vár a tanúságtétel. „E szent küldetés szellemében a közelgő szabad választásokat úgy kell tekinteni, mint keresztény életünk döntő eseményét" — írják a szlovák főpásztorok.

Az igazság és a szeretet szabaddá tesz minket

Az egyesülés küszöbén álló két Németország püspökei augsburgi gyűlésükön „Az igazság és a szeretet szabaddá tesz minket" címmel közös nyilatkozatot bocsájtottak ki, amelyben a német és a cseh nép közötti kiengesztelődést szorgalmazzák.

A német püspökök örömüket fejezik ki, hogy a szomszédos országban győzött a békés forradalom, és helyreállt a vallásszabadság, s remélik, hogy immár begyógyulnak azok a sebek, amelyeket a két nép az elmúlt évtizedekben kölcsönösen okozott egymásnak.

Csehszlovák részről Vaclav *Havel* államfő és *Tomasek* bíboros is már korábban baráti jobbot nyújtottak a német népnek, elismerve, hogy a második világháború után, a szudéta-németek vagyonuktól való megfosztása és Csehszlovákiából történt erőszakos kitelepítése teljesen jogtalan volt.

A német katolikus egyház is a maga részéről mélységesen elítéli a nemzeti szocialista Németország Csehszlovákia ellen elkövetett bűneit, a náci terror rémtetteit, amely egy szuverén szomszédos állam erőszakos megsemmisítésére tört.

A keletnémet püspökök e közös nyilatkozatban külön is sajnálkozásukat fejezik ki amiatt, hogy az NDK hadserege is részt vett az 1968-as Prágai Tavasz leverésében, s „ezzel súlyosan hátráltatta a világháború okozta sebek begyógyulását".

Az igazságtalanság, a revansizmus, az erőszak korszakára emlékezve nem szabad elfelejtkezni arról sem — írják a német püspökök —, hogy a bajorok, a csehek, a morvák, a sziléziaiak és a szlovákok sok évszázadon át békében és jó kapcsolatban voltak egymással. Gazdasági és kulturális téren, századunk poklai előtt e népek között a határok csak szimbolikus jelentőségűek voltak.

A közép- és kelet-európai államokban lezajlott demokratikus forradalmak ledöntötték a népeket szétválasztó mesterséges akadályokat, s ezzel megszületett a lehetőség, hogy felépülhessen az új, közös Európa.

A helyi egyházaknak a német püspökök szerint komoly feladataik vannak az új közös Európa megteremtésében. A közös történelmi múlt, a közös keresztény örökség rendkívül fontos tényezője az új Európának. „Örömmel állapíthatjuk meg — írják a püspökök —, hogy már hosszú ideje igen jók a kapcsolatok a cseh, a szlovák, valamint a német katolikusok között, és ez jó kiindulási alap a további közös feladatok elvégzéséhez." A német püspökök ezután is mindent megtesznek, hogy a kitelepített katolikus szudéta-németek körében is a kiengesztelődés eszméje győzedelmeskedjék a még mindig fellelhető revansista gondolatok felett.

A német püspökök — Tomasek bíborossal és minden jóakaratú emberrel együtt — abban bíznak, hogy a szomszédos országok népei az igazságosság és a szeretet megteremtésével önmagukat is szabaddá tehetik, és így az európai népek valóban képesek lesznek egy új, békés Európa megteremtésére.

Az augsburgi gyűlésen az NSZK püspökeit tömörítő Német Püspöki Kar és az NDK püspökei által alkotott *Berlini Püspöki Konferencia* a két ország föderatív alapon történő egyesülése mellett foglalt állást. A tervek szerint a két katolikus püspöki konferencia azonban továbbra is fennmarad, de ezentúl a berlini püspöki konferencia rendszeresen részt vesz a Német Püspöki Konferencia nagygyűlésein.

Sz. Cs.

LIEBER ÉVA FESTMÉNYEI
Helikon Galéria

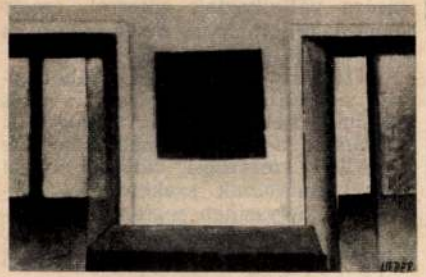

Nem tudom, hogy művészeink munkakörülményeinek burkolt bírálataként, vagy a lét és a tudat dialektikus kapcsolatáról szóló tétel illusztrálásaként fogjam-e fel a katalógusban olvasható sorokat. Ezek szerint ugyanis az alkotó megújulásának kézenfekvő magyarázata, a bemutatott képek ihletője „a városi, az égtől ráccsal elválasztott, börtönszerű, levegőtlen lakásból új, hatalmas égre tekintő, valódi felszabadultságot jelentő otthonba költözés, Budakeszire". A műveket alig ma-
rnő

UJ TÜKÖR 1982. XIX.évf. 25. sz. 3.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek me

3. A dijazás számitásánál alapulvett mu
4. A jogviszony tartama:
5. A feladat irányitója:
6. A szerződéshez szükséges előzetes e

A kifizetésre kerülő dijból progressziv j
levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

KRÓNIKA

1021

LIEBER ÉVA KIÁLLÍTÁSÁRÓL

Kiállításról kiállításra láttuk képeit mind a vásárhelyi őszi, mind a szegedi nyári tárlatokon. Megismerni igazán mégis csak most, ezen a Vásárhelyen megrendezett önálló tárlatán ismertük meg Lieber Évát, a művészt s egyéni színekben, látásmódban egyaránt figyelmet keltőn karakteres művészetét.

Negyven képet állított ki, a Budapesten a Fényes Adolf teremben idén áprilisban megrendezett tárlatának csaknem teljes anyagát. A negyven, javarészt kisméretű olajfestmény tartalmilag két pólus köré csoportosítható. Az egyik pólust leginkább a belső világ kivetüléseként fogalmazhatnánk meg. Szimbolikus értelmű, áttett mondanivalójú képek sorakoznak itt. Köztük a legsúlyosabb, legmélyebb gondolatiságot hordozó a „Jónás". A partra vetődött rothadó cethalban rejtőző, a kiállást vállalni nem merő ember ítélete. Időnként Csontvárira emlékeztető, elrajzolt lovú lovasképeinek (Vörös lovas, Élő és holt, A meghurcolt, Megméretett, Népítélet, Vörös táltos stb.) szimbolikája noha következetesnek lászik, nem mindig fölfejthető.

A másik pólus a „látott világé". Míg a látomáscs, szimbolikus képek zaklatottságról, félelmekről, lelki törésekről adnak hírt, addig ezek a képek itt-ott már idilli harmóniától sugárzanak, a családi élet, az anyaság szépségét, örömét ragyogják (Mosdatás, Család, Kristóf). Portrói mély megfigyelőképességről, emberszeretetről tanúskodnak (Csúnya lány, Hibbant, Zsemleképű Férfiarc stb.). Szépen komponált csendéleteivel s néhány más témájú képpel (Vörös ég, Alkony, Szénásszekér, Vörös kakas) egészül teljessé e 40 képből álló anyag, Lieber Éva ígéretes művészetének ouvre-je hatásos keresztmetszete a művész eddigi munkásságának.

— hia —

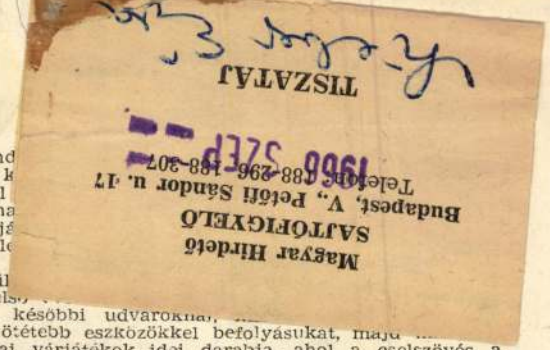

1966-ban Miszlay István rend
a gyulai várjátékokhoz. A mi k
azt jelenti, hogy munkásságából
padon. Dicséretes vállalkozás na
annak idején is csak keveset jé
Szigligeti darab korának hű l
amely a török hűbéres Erdély
magyar országrész között feszül
Apafi Mihály fejedelemsége el
denütt az akkori, korábbi és későbbi udvaroknál,
igyekeztek hol sötét, hol még sötétebb eszközökkel befolyásukat, majd
kat növelni. Erről szól a gyulai várjátékok idei darabja, ahol a cselszövés a fejedelem gyengeségét és határozatlanságát látva, mindenképpen kihasználni igyekszik a helyzetet.

A darabban talán csak annyi kifogásolható, hogy a jelentkező, különféle bonyodalmak némileg fárasztóak. Egyes alakok és néha a dialógusok nem elég határozottak és élesek, de ezek a hibák kétségtelenül elsörpülnek a dráma színpadismeretet bizonyító felépítése és komoly korismeretről tanúságot tevő, lenyűgöző fordulatai mellett. Miszlay István a Béldi Pál színrehozatalával nemcsak a darab megválasztásában remekelt, hanem a rendezéssel és nem utolsósorban a kiváló szereplőgárda összeválogatásában is.

Greguss Zoltán személyében a produkcióban egy érdemes művész, a további, kisebb-nagyobb szerepekben nem kevesebb, mint tíz Jászai-díjas színművészünk szerepelt. A címszerepet Iványi József játszotta. Úgy testesítette meg Béldi Pált, ahogyan azt történelmi és darabbeli sorsa és jelleme megkívánta. Greguss Zoltán Apafi Mihály szerepében mindazt színpadra hozta, amit erről az ingatag, befolyásolható, határozatlan fejedelemről a történelem megírt, és ahogyan őt Szigligeti a színpadra állította. Apafira a legnagyobb befolyást felesége, Bornemissza Anna gyakoroita. Gurnik Ilona mindenben elhihetővé tette, hogy a fejedelem felesége nemcsak közvetlenül ferjét irányítja, hanem a fejedelemség sorsát is. Megjelenítette az okos, hatalmát élvező befolyására büszke fejedelemasszonyt, de tudott mint nő, gyöngéd is lenni, amikor szerepe ezt kívánta. Béldi Pál felesége (Stefanik Irén) őszinte odaadással áll férje mellett, megérti, becsülli annak nagyságát, és bukásában is támogatja. Az előadás élesen rajzolta meg a két asszony jellembeli különbségét. Szoboszlay Sándor ugyancsak feladata magaslatán állt, Bánfi Dénes alakítója, Kovács János elmélyült játékot produkált.

Az előadás láttán nem szabadulhattunk attól az érzéstől, hogy nemcsak a történelemben, hanem néha, halványabban is, a színpadon is ismétlődnek a dol-

Lieber Éva

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1966 AUG 27

6

1021

Víziók és impressziók

LIEBER ÉVA KIÁLLÍTÁSÁRÓL

Kollektív tárlatokon jelentkezett mostanáig, egy-két-három képpel. Vásárhelyen és Szegeden is: legutóbb a Szegedi Nyári Tárlaton. Itt sejtelmes mosolyú „Asszonyfej"-e, hátterében a téli táj csupasz ágú fájával, ragadott meg. Mégis, önálló kiállítását látva — a Fényes Adolf teremben rendezett tárlat anyagát a vásárhelyi Tornyai János Múzeumban állította ki —, az az érzés kelt bennem, hogy ezek az „egy-két" képei voltaképpen tanulmányok inkább, mind a művészi látásmód, mind a kifejezés technikája szempontjából.

Képek. Jók, vagy kevésbé azok. De amik a művészről keveset, vagy épp semmit el nem mondanak.

Nem mintha ezen az önálló tárlaton is nem volnának más művészek hatását (legérezhetőbben Somos Miklósét) mutató alkotások. Noha Lieber Éva nem a legutóbbi évfolyamok egyikén végezte el a főiskolát, művészete még nem kiforrott, gondolatanyagában és élményvilágában is a kiteljesedett egyéniség által meghatározott művészet. Karakterét azonban itt már érezzük s meg tudjuk közelíteni a műveken keresztül is. A két földszinti teremben mintegy 40 változó, de javarészében kisebb méretű olajfestmény kapott helyet. Tiszteletet érdemlő bátorság volt a grafikusi tanulmányokat végzett művésztől csak olajfestményeket kiállítani.

S nem oktalan, de jogos bátorság. Mert a színek szépségével is gyönyörködtető képek mindegyike meggyőz a művész tónusok és színek iránti érzékenységéről, festői tudásáról.

Két pólus köré csoportosulnak a tárlat képei. Az egyik pólus a „behunyt szemmel látható világ": a víziók, a képpé érzékülő gondolatok és érzések látomásos világa. S itt Lieber Évánál lovaké, amiknek sajátos jelképrendszerében különleges szerepe van. Tizenöt képen láthatók e lovakként, vagy lóhoz hasonló szörnyekként pegazusként, vagy kétfejű sárkányként megjelenő s a lélek belső állapotát kivetítő, az egyén és a világ összeütközéseinek lelki traumáit, szorongást, fájdalmat, csüggedést, küzdést jelképező szimbólista motívumok. A szám is azt mutatja, hogy e lovas-szimbolikának maga a művész is különös jelentőséget tulajdonít munkásságában. A jelkép képről-képre való következetes visszatérése azonban elterel az egyes képek konkrét tartalmának megértésétől, s amikor oly megrázóan világos és érthető a lovas figura jelentése a „Hadisten" című képen, szinte zavaróvá lesz a „Népítélet", a „Bűnhődés", vagy a „Bölcs és balga" című képeknél. Mély, filozófiai súlyú gondolatok, intellektuális vívódások hitelét fölkelteni mintha erőtlen volna ez az intuíciós, megérző és megéreztetni akaró kifejezésmód.

A másik pólus a „látott világé". Harmonikus és szeliden-megnyugtatóan szép életképek vallanak itt a családszeretetről, az anyaságról, a lélek otthonmelegéről, a gyermek iránti rajongásról, a megszokott környezet kis tárgyainak szeretetéről, látott és megszeretett, együttérzőn megőrzött arcokról (Mosdatás, Család, Csúnya-lány, Kristóf, Diók és édenyek stb.). S ha — bár a két pólusnak a képek számát illetően megvan az egyensúlya — e tárlaton lélek és világ harmónikus egysége, mely minden művészet teljességének alapja, megmeginog is, Lieber Éva művészete bizalmat ébreszt s hitet a további kibontakozásban.

pla

ységek
tnamba

Haiphong ellen

szállítja majd a sebesült amerikai katonák Hawaii-szigetére és az újból harcképessé váltakat vissza Dél-Vietnamba. *A tanú elutasította az ajánlatot.*

*

Az amerikai légierő pénteken is bombázta Haiphong térségét. *A gépek körülbelül 30 kilométeres körzetben dobták le bombaterhüket, erőteljes légelhárítás tüzében.* A Reuter angol hírügynökség jelentésében közli, hogy *a Haiphong ellen augusztus 2-án végrehajtott bombázás áldozatai között 16 gyermek is szerepel.*

Fogoly amerikai pilóták levele társaikhoz

A VNA észak-vietnami hírügynökség ismertette azt a nyílt levelet, amelyet James Hutton és James Young, foglyul ejtett amerikai pilóták intéztek az amerikai hadseregben szolgáló társaikhoz.

Young és Hutton felszólítja pilótatársait, ne áldozzák fel hiába életüket, inkább írjanak képviselőiknek és a kormánynak, barátaiknak és rokonaiknak, közöljék az igazságot, hogy minél hamarabb véget érjen a háború. „Utasítsátok vissza a **bevetési** *parancsokat, követeljétek hazatéréseteket!"* — **fejeződik be a** levél.

itikai
HÍREK

kórházba szállították, de állapota nem súlyos.

*

Szombat reggel Athénban 24 órás sztrájkba lépett a minisztériumok, a bíróságok, a posta és az államvasutak több mint 200 000 alkalmazottja. Követeléseik között szerepel az egységes bérrendszer kidolgozása.

*

A Bundesrat (a Szövetségi Tanács), a nyugatnémet parlamentnek a tartományok képviselőiből álló felsőháza, pénteken jóváhagyta Erhard kancellár úgynevezett stabilizációs csomagtervét. A Bundesrat biztosította a többséget a gazdasági reformtörvények elfogadásához, s azok ilymódon szeptemberben kerülnek a Bundestag, a képviselőház elé.

*

Szombat reggel hirosimaiak tízezrei és Japán valamennyi kerületének képviselői gyűltek össze a hirosimai békeparkban, hogy tisztelettel adózzanak a 21 évvel ezelőtt, az amerikai atombombatámadás áldozatává vált honfitársaik emlékének. Nyolc óra 15 perckor egy percre leállt a forgalom az egész városban és a gyászszertartásra egybegyűltek néma csendben emlékeztek az atombomba áldozataira.

*

A bonni kormány pénteken megadta az „ideiglenes választ" Angliának arra a kérésére, hogy Nyugat-Németország vállalja az ott állomásozó brit haderők költségeinek devizafedezetét. Illetékes forrás közlése szerint válaszában az NSZK kormánya csak annyit jelentett ki, hogy megtesz minden tőle telhetőt a költségkérdések elfogadható megoldása érdekében.

ndott
niszterelnök

Aref államelnöknek. *Aref az új kormány alakításával Ali Szajed Talebet bízta meg, aki a kormányalakítási tanácskozásokat máris megkezdte.* Az új kabinet megalakulását valószínűleg már ma, vasárnap bejelentik.

Társadalmi Szemle 1968/jú

Lieber Éva

1021

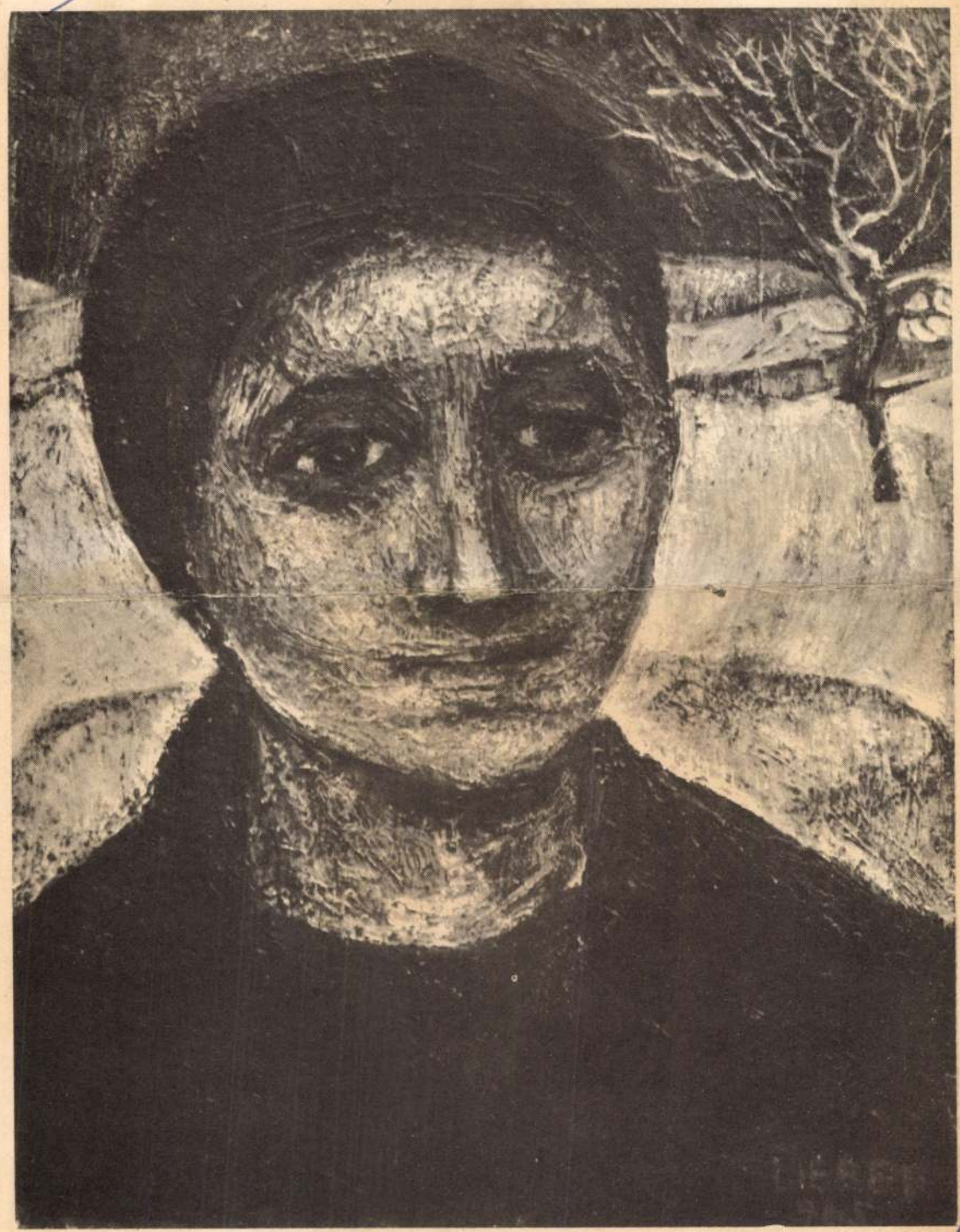

Lieber Éva: Asszonyfej

6.— forint

Marx
Írások életéről és tevékenységéről
240 old.+8 old. kép Ára: 24,– Ft

Révai József:
Válogatott irodalmi tanulmányok
II. kiadás
460 old. Ára: 40,– Ft

V. Gordon Childe:
Az ember önmaga alkotója
180 old.+32 old. kép Ára: 32,– Ft

Kossuth Könyvkiadó

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lieber Éva

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 NOV 30

1021

Lieber Éva: Muskátlis lány

GODA GÁBOR:

Optimizr

Tóth Flóriánnak holnap munkához kell látnia. Persze, az a készülődés semmiféle ünnepélyességet sem jelentett számára, mert közel harmincéves írói gyakorlata arra szoktatta, hogy sohase törekedjék holmi eleve eltökéltségekkel remekművek alkotására, mert a túlzott felajzottság gyakran a kudarc szülőjévé lesz csupán. Ismerte a maga normáit és igyekezett mindenkor azokon belül maradni. Azaz tudta, hogy az ember nem építkezhet mindig márvánnyal, be kell érnie gyakran műmárvánnyal is, de annál lejjebb lehetőleg ne adja az embert, mert ez is, mint minden megalkuvás, csak pusztítja idegrendszerét, és egy hígabb mű higítja a többit is. Mégis, mint mindig, ha leült a tiszta papír elé, tele volt azzal a leküzdhetetlen lámpalázzal, az újrakezdésnek azzal a bizonytalanságával, mintha csak most kezdené a mesterséget és még semmiféle írói rangja, múltja, mesterségbeli gyakorlata nem lenne. Mint minden tudatos művész, megőrzött magában valamit a dilettánsból: azt az önmaga előtt is titkolt reményt, hogy az, amire most készül, minden írása közt talán a legkülönbb lehet; de a professzionistát főként az örökös újrakezdés nyugtalanító érzése tölti el.

Ezen az estén fel-alá rótta a szobát (mint oly sokszor életében), egészen addig, míg szédülést és fáradtságot nem érzett. A pulzusára tette mutatóujját, gyakorlottan, tévedhetetlen pontossággal. Egy negyed perc alatt huszonötöt számlált. Tárcsázott, Trebitsch doktort hívta. Mindig az volt az érzése, hogy ilyenkor megzavarja őt valamiben; ezt a kiváló doktort, aki mindig érzékeltette vele a tudomány fejlettségének örömét, de ugyanakkor a tehetetl

egyetlen ólon
bam is nehé
nyomasztóan
lek, nem cso
nék, trombóz
pontosan oly
ségeket mege
azok feltevés
egyebet sem
tól! — Jó lett
közbeszólt vo
got hallatott
feltételezései
na, sajnos az
csak sűrű ha
jelezte jeler
tól és nem i
ve ez az ér
gubbaszt mi
den tettem
vékenységen
nyelmű, fel
kat, amely
hogy elfoga
fogadhatatla
emberek ki
minden csal
a társadalm
ből születe
amennyire
mindenkor
amelyek azo
vények, han
vagy a lev
vagy mint a
még meg is
gyobb nyom
emberek kiv
meghalnak.
zongott és a

— Mind —

Lieber Éva
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJÚSÁG

1957 NOV 16.

610

Lieber Éva: VESZPRÉMI UTCARÉSZLET

ük: a mérgezett nyíl

dések iránt.

Az arab országok politikai helyzete arra ösztönözte az arab ifjúságot, hogy *behatóan foglalkozzék a politikai kérdésekkel.* A Szíriát fegyveres beavatkozással fenyegető imperialista veszély láttára *az egész szíriai ifjúság, falun és városon egyaránt, népi ellenállási mozgalomban egyesült,* hogy megvédje hazája függetlenségét. Az arab ifjúság jól tudja, hogy követelései csakis a béke és nyugalom, és a függetlenség állapotában valósulhatnak meg.

MICHEL ABUTARA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

Lieber Éva

1968 JUL

1021

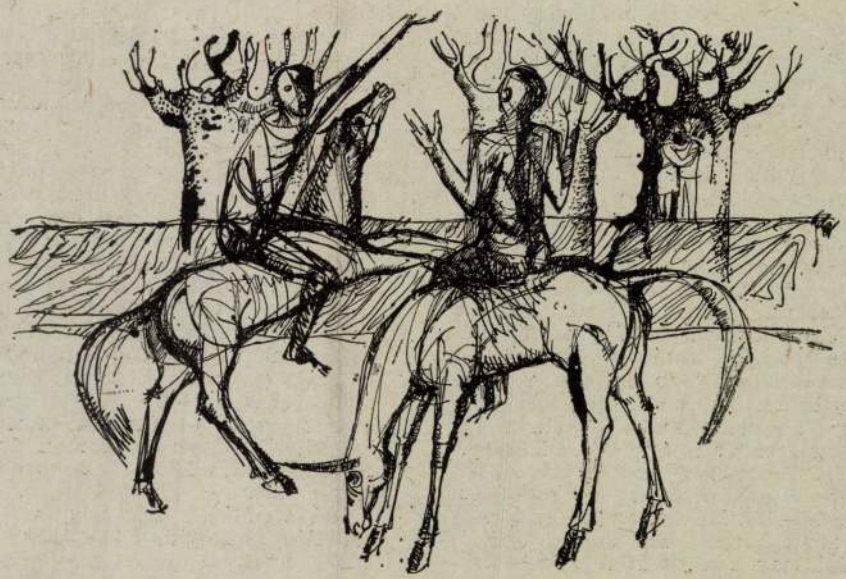

LIEBER ÉVA RAJZA

nek új kiadását.

Hogy Dugonics András valóban menynyire „föltámadásképes írónk", arról a költői szó igazát erősítve, a tudomány nyelvén és igazságaival vallott *Szauder József*, egyetemünk egykori professzora, aki vastapsot kapott emlékbeszédével a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának Dugonics-ébresztése óta az első komoly Dugonics-tanulmányt tette a magyar tudomány asztalára. Nincs terünk, s nem is feladatunk méltatni e hasábjainkon olvasható dolgozatot, egyetlen érdemes apróság erejéig szabad legyen mégis kommentálnunk! Irodalomtörténet-írásunkban a XIX. század második fele óta köztudott, hogy Dugonics az *Etelká*-ban elfogadta és népszerűsítette a nagy jezsuita szerzetestanár, nyelvtudós és csillagász Sajnovics János tudományosan már 1770-ben bizonyított tételét a finn—magyar rokonságról. Baróti Dezső 1934-ben megjelent kismonográfiája az Európaszerte divatos korabeli északkultusz szemszögéből tovább építette e tudománytörténetileg rendkívül értékes motívumot, s noha Szerb Antalnak egy szép szuggesztív esszéje (*Karjel, Finomország, Esthonnya*, 1939. Lásd *A varázsló eltöri pálcáját* c. kötetében, 1961. 472—477. lap) ugyancsak nagy erővel adott hangot eme Dugonicsnál új gondolatnak, a nagy újítás mintha lassan mégis elsikkadt volna, hisz a magyar felvilágosodás történetszemléleténála ak
mondott
halszagú
hittek v
XVIII. s
rű, hite
mondott
tyűje, s
azt mond
geden töltött évei kapcsán, a város múltjával való ismerkedései eredményeként — a szerző is predesztinálva volt.

Ez az emlékbeszéd 1968. május 6-án este, az egyetem aulájában rendezett emlékesten hangzott el, ahol még két korreferátum méltatta az ünnepeltet: *Szathmári István* egyetemi docens a nyelvtudomány, *Szendrei János* főiskolai tanár a matematika nevében idézte Dugonics emlékét. Ennek előtte több rendbeli koszorúzás volt Szegeden. Május 5-én a Dugonics-temetőben álló emlékoszlopnál *Diós József*, a Dugonics utcai általános iskola emléktáblája előtt *Oltvai Ferenc*, a belvárosi Dugonics-szobornál *Mocsár Gábor* koszorúzott és mondott emlékbeszédet. Az ünnepségeket kísérő művészi műsorban *Csernák Árpád, Kovács János* és *Gregor József* szerepeltek.

Külön említjük meg, hogy az emlékest előtt megnyitott kiállításra *Nyíri Antal* nyelvész professzor köszöntője kalauzolta az érdeklődőket. Nem szokványos orációt mondott ő sem: pusz-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

1969 FEB

1021

Lieber Éva

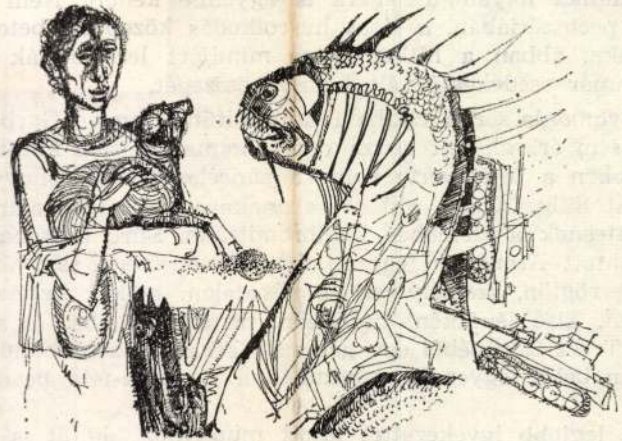

LIEBER ÉVA RAJZA

...asztalok elhelyezés...
...g a munka folyamatosságára is ügyelnie ...
nyakig ült a pechszériában, a lázas hurcolkodás ...
Garbóca Aranka, abban a hitben, hogy mindjárt ...
családi ház immár esedékessé vált kölcsön összegé...

A rövid nyomozás során csalhatatlanul kitűnt, hogy a Garbóca-féle akta semmiképpen sem érkezhetett vissza oda, ahonnan el sem küldték. Karácsonyi legszívesebben a fejét verte volna a páncélszekrénybe, hogy ilyen ostobán lépre ment Róbertnénak, aki őt az unokahúgnak, sőt, talán magának a miniszterhelyettesnek a szemében kompromittálta. Sűrű bocsánatkérések közepette kiállíttatott Arankával egy új űrlapot, és szent esküvéssel fogadta, hogy azt most rögtön, személyesen és késedelem nélkül keresztülhajtja az egész gépezeten. Első lépésként berobbant az akváriumba, és saját kezűleg vett ki Pápai Teréz írógépéből egy hat másolatban készülő kimutatást, azzal, hogy tíz percen belül legyenek az asztalán a Garbóca-féle beadvány csatolványai.

Terézke a legjobb igyekezettel látott munkához, de őt is elsodorta az általános anyagmozgatás vihara. Először az írógépe alól húzták ki a kis-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

1968 JUL

Lieber Éva

1021

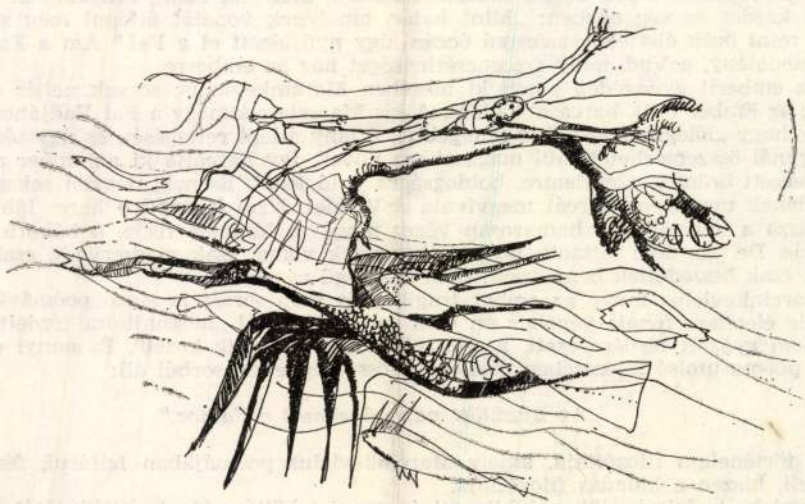

LIEBER ÉVA RAJZA

Még jelentősebbnek tűnik a „Fal" (A város poém
úgy jelenik meg, mint az emberiességért folytatott har

„Rajzold a Fal fekete szögleté
rettegésed
a Vad alakjába
vagy indulj feléje
bátran
és öld meg azt."

Az élet szimbólumaként magasodik a poémában a Fal, és ez az élet nem dédelgeti az embert. A Falon kívéződik az ötágú csillag, „mely attól kezdve középpontja lett a Falnak"; a Falon megjelenő Szerelem szó egyesíti a szerelmeseket („Felállítak ők, e szó lépcsőin lépve az ősi tudásnak Falára, melynek eddig árnyékában éltek"). A Fal kezdet és vég egyben: „Mint határ, amelynek vonalát átlépni még senki se tudta, mint örök élettelen, szörnyű óceán, úgy nyújtózott el a Fal." Ám a Falban él az a csodalény, a Vad, mely szerencsétlenséget hoz az emberre.

Az emberit gyengéden emeli ki hőseiben Marcinkevicius; sorsuk nehéz és gyönyörű; az Ember örök harca a Vaddal. A kis Marcele odamegy a Fal Vadjához, megérezve, hogy „lélegzete jégnél is hidegebb"; a lány átlépi rettegését, és úgy tér vissza „a nagynál összemérhetetlenül magasabbra nőve". Így harcolja ki az ember a nehezen szerzett örömre, szerelemre, boldogságra való jogát. És még nagyon sokszor kell Marcelének magányos harcát megvívnia a Vaddal. Nem könnyű e harc: láb nélkül tér vissza a háborúból s hamarosan végez magával Marcele férje, a háború elviszi a fiát is. De „az nem látszott, hogy őt legyőzték volna, csak megsorvadt, csak megfakult, csak összedőltek benne nem földi szépségű városok".

Marcinkevicius műve az ember tragikus és szép sorsát hordozó poémává válik. Marcele életének fonala végéhez ér, és a rettenetes Vad „meghajtotta térdeit előtte, a le nem győzött térdére esett, a szörnyű állat megnyalta kezét". És annyi értelem van a poéma utolsó fejezetében, mely mindössze egyetlen sorból áll:

„Az újszülött nap odasimult a Falhoz."

A történelem filozófiája, amely Marcinkevicius poémájában feltárul, fénylő és örömteli, hiszen a haladás filozófiája.

Ezzel be is fejezhetjük a jubileumi év szovjet költészetének áttekintését, de milyen sok minden marad e cikk határai mögött említetlenül...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 6

KORTÁRS

Lieber Éva

PARDI ANNA

1021

LIEBER ÉVA: Kígyó

elő, hogy kéregetett volna, persze,
azért még ez is szépen, divatosan
asztok mások, azokat utálja, mert
hogy egyik-másik kölyköt nyakon
ibb úgy bánik vele, mint egy rossz
a finoman öltözött, fiatal nő az a
yerekeknek, s nézi szörnyűlködve,
et érzett, hogy most meg itt kész-
.

aki nem tudja elsiratni a gyerekét!
ttól, hogy nekiugorjon a csíkos sál-
átnak, de a nő váratlanul megállt.
A számot megtalálják – mondta el-
indult. A cigányasszony félrehajtott
ánaszólt:

znyira a keresett számtól bukkantak
dohogott:
Mit sirassak én rajta? Inkább gyá-
m?
ujában a kislány. – Mama, én nem
mama. Tudja-e, én azt hiszem, hogy
tettem meg rögtön. Azt mondták,
az azt jelenti. Én adjam vissza az
ihoz, két kézzel megfogta a karját,
vától kezdve elutasító volt. Kereste
igazi, jó, meggyőző érvet keresett.
lőle. Meglátja, azt fogják mondani.
cigányasszony. – Az iskolában is azt
lop, bocsánatot kért tőled a tanárnő.
lminisztrátornak vettek fel, te hülye.
encsétlen vagyok, jaj, de szerencsét-
lást, mi?
ladt a lépcsőn, és böngészni kezdte
az elsőt végezte, megtanult olvasni.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 6
KORTÁRS

Lieber Éva

1021

LIEBER ÉVA: Álom

átom roncsolt

t tudja: kő van és kenyér,
hídláb, alvás és cigaretta,
öngetés, villamosút a havazásban,
sz közt világűr-huzat.

tudja: fehér a fehér
fők vannak és a semmi van,
ódó féreg vagy levél,
ek, homályos kalapácsok.

tudja: holnap zsibbadunk
sörtől megnyúlik, mint a lófej,
l a száj, a citromos kocsonya
nk lesz egymást hallani.

, fonnyadt idegekkel itt
halántékomnál: huzna, vonna
en pályaudvarok kocsmáin át,
ig, el a büdös ecetfák alá.

TŐFIGYELŐ

..., IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

Lieber Éva

1978 OKT 2 9

Tél 1021

Lieber Éva faliszőnyege

(Alkotások a vásárhelyi őszi tárlat anyagából.)

születésű volt...

Kászony Gábornéval szán találkoztam. Ekkor meg Radnótiné látogatá ményeit. Most már kett kinyomozni, hol lehetet tély. Radnóti Miklós megírta, hogy úgy rémlil busszal is mentek még ról. Abban az időben a környékén csak *Vány* f dett autóbusz.

Egy földrajzi hely neve csak akkor érdekli az irodalomtudományt, ha ahhoz valamiképpen mű születése fűződik. Márpedig Radnóti esetében ez adott: Ikrek hava című egyetlen novellájában gyakran emlegeti azt a községet, ahol rokona, *Molnár Eduárd* élt. Elolvastam a novellát. Rögtön az elbeszélés első felében ezt találtam:

„— Taksony — mormogom utána én is... Várom az autóbuszt.

— Hétköznap is jár Bugyi felé? — kérdeztem egy kislánytól."

Következtetések

Tehát következtetésünk helyes volt. Taksony és Bugyi között csak két — Radnóti által „v"-vel jelzett község található: Alsó- és Felsőány. Most már csak az volt a kérdés, hogy a kettő közül melyik lehet az „igazi". Erre megint a novella adott választ,. Radnóti ugyanis pontosan leírta a kastélyt és környékét, valamint Molnár Eduárdnál tett láto-

A megtalált kastély a fák között.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Lieber Éva
1978 DEC 10

1021

LIEBER ÉVA: TÉL
(TEXTILKÉP)

ődött ki a
-művészet,
ak olyan
gban, ége-
azán meg-
sajátossá-
nak segít-

ó Ivánnak
ontosan a
yamán; itt,
Endre Béla
s helyesen
majolika
zetnek a
ázza. Tisz-

rlat anya-
dolgozva.
n ebben a

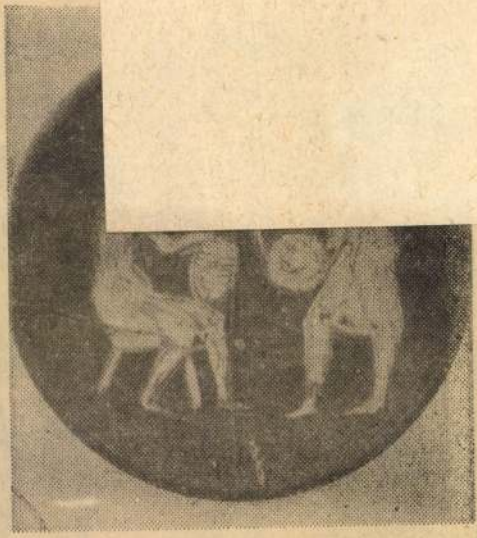

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1915 JUN 28

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Lieber Éva

1021

Lieber Éva: HÁZASSÁG (varrott szőnyeg)

Hétköznapi elixír

Adatok és tények: a tompai Kossuth Termelőszövetkezetben működő „Zója" brigád eddig kilenc alkalommal érdemelte ki, a megtisztelő szocialista címet. A kollektívának tizennégy asszony, két lány és nyolc

— A főmérnök is?

— A főkönyvelővel együtt voltak rakodók...

Egy másik gyöngybetűkkel írt sor: „Segítettünk Ilonkáék házának alapozásánál. Mindenki nagyon elfáradt, de jólesett látni

És itt valóban sok minden természetes, mert mindenki úgy érzi rendjén valónak.

Régi a szólás, de örök igaz: amilyen az ember házatája, olyan a gazdája. Nem csak a folyosókon, az irodákban van ragyogó rend és tisztaság, hanem a mosdókban is. És virág

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 NOV 16
KÉPES ÚJSÁG

Lieber Éva

1021

Lieber Éva: HÁZASSÁG
(varrott szőnyeg; 200x400 cm)

KÉPEI: ÉLETERŐ, OPTIMIZMUS

Első baráti találkozásunk 10 évvel ezelőtt történt Szombathelyen egy albérleti szobában. Nemcsak a falak, hanem a padló is festményekkel volt beterítve. Tökéletes művészi rendetlenség. Az ülő alkalmatosságon is palettára kevert festékpacnik trónoltak.

— Aki engem, illetve munkáimat tiszteli — mondta legényesen, de nem bántó hetykeséggel Zentai Pál festőművész —, az csak álldogáljon itt, amíg bírja.

1938-ban Tapolcán született, az egri Pedagógiai Főiskolán szerzett diplomát, s egy darabig rajztanárként oktatott. De volt fizikai munkás is.

Az egymás hegyére-hátára rakott képeket nézegetve, őszintén megmondtam: úgy érzem magam, mintha illatos szénapetrence közé estem volna.

— Csakugyan? Érzed a szénapetrence illatát? — bökött egy szénás szép mondanivalója van, úgy fejezi ki magát, ahogy tudja. Ha tehetséges, előbb-utóbb megtalálja azt a formát, eszközöket, amivel olyan alkotásokat hoz létre, amit az emberek többsége élvez.

Ha úgy tetszik, ez lehet Zentai Pál ars poeticája is.

Tíz év telt el az első meghitt baráti találkozó óta. Ha művészi felfogásában nem is változott a festő, körülményeiben annál inkább. Az első önálló kiállítása (1962, Tapolca) óta Keszthelyen, Veszprémben, Szombathelyen, a budapesti Csók Galériában és legutóbb Csornán rendezett nagy sikerű önálló kiállításon ismerkedhetett meg alkotásaival a közönség. Szombathely város lakással és külön műteremmel segítette művészi kibontakozását.

A legigazibb bí
zönség, a képzőm

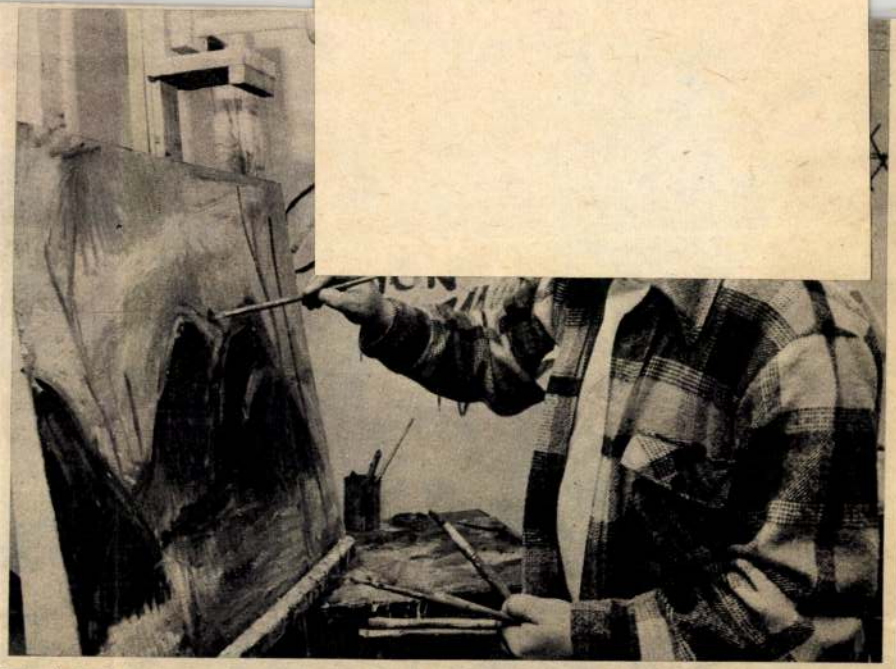

Zentai Pál alkotás közben

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Csepel

1976 OKT 29

Lieber Éva

1021

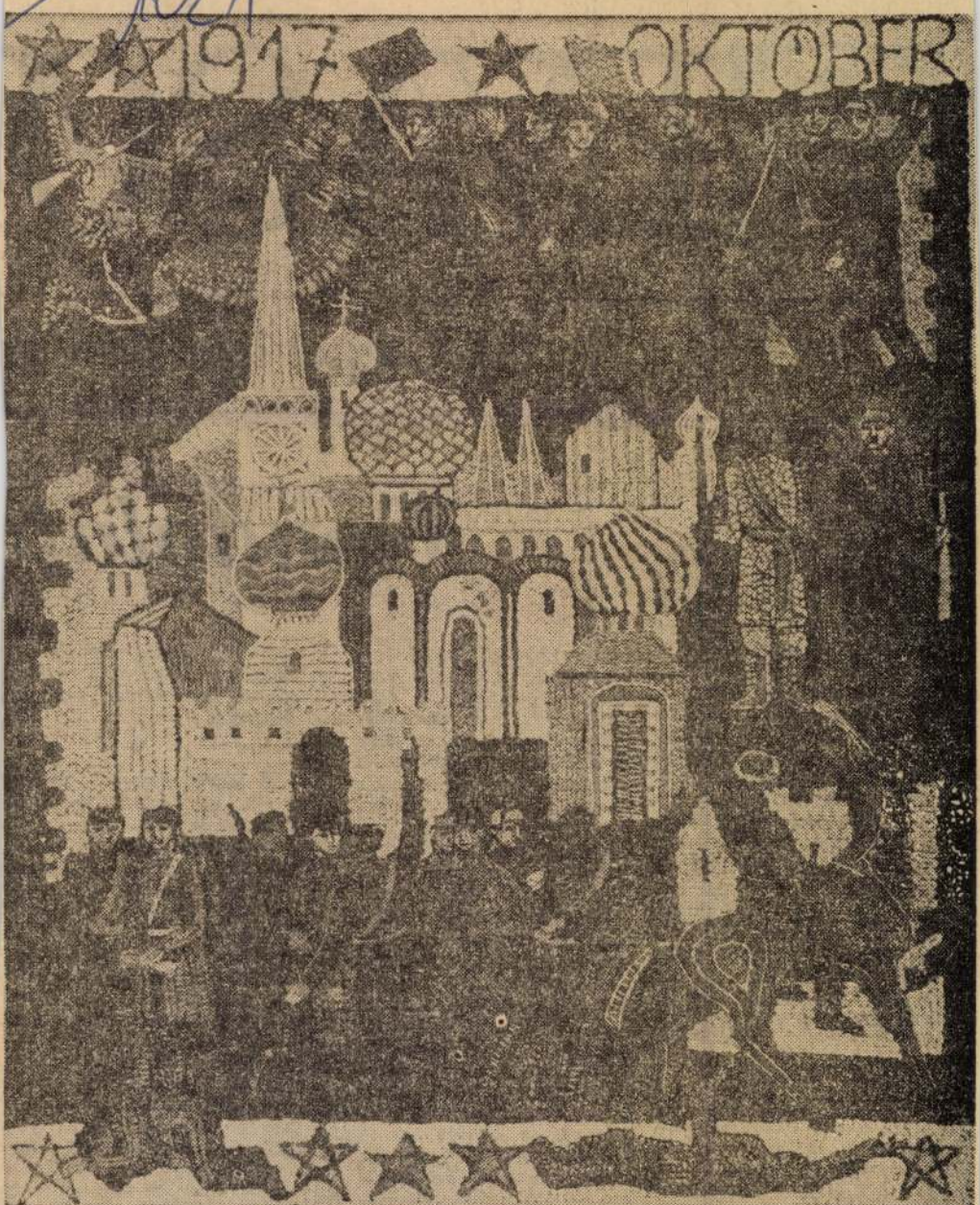

Lieber Éva: 1917. október

OLVASÓ

A Csepel irodalmi m

Gondolato

Ez áll a brigádnaplóban: *„... 1976. augusztus 20-a jelentős nap kollektívánk életében: elkészült Nagy Bálint brigádtársunk családi háza. A házszentelőn valamennyien résztvettünk. Az eredményes munka után igen jól éreztük magunkat.* (Megjegyzés: Nagy Bálint öt éve került hozzánk, még mint ipari tanuló. Amikor az üzembe jött, hamarosan felfigyeltünk rá, szorgalmas, tanulékony fiatalnak látszott. Rövidesen magunk közé fogadtuk. Kell az utánpótlás. Nem csalódtunk benne.)"

Augusztus 20. Alkotmányunk ünnepe — a brigád ünnepe, Nagy Bálinték ünnepe. A brigádnaplóban, amelynek elején ott van valamennyi tag arcképe — fiatal és idősebb, mosolygós és komoly, fáradtabb és kemény, szíjas arcok — természetesen még sok minden van, vállalások és pótvállalások, újítások és javaslatok, figyelmeztetések és fegyelmi, közös szórakozások, kirándulások. Esküvő és temetés... Szóval az egész élet. Mégis, ami engem megkapott: a házszentelő augusztus 20-án. Elképzelem milyen izgalommal készült a fiatal házaspár a nagy eseményre, és a Jóska nem mindenki költő és csak egy József Attilánk van, a gondolat szépségéről, tisztaságáról pedig sem az ünnepnapokon, sem a „szürke" hétköznapokon nem mondhatunk le; akkor sem, ha ez a „szépség" esetleg nem divat. Ám ki tudja? A Gergő bácsik, a Nagy Bálintok tudják. Érzik.

★

Kétezer évvel ezelőtt *Hérakleitosz* rájött valamire és kimondta: nem léphetsz kétszer ugyanabba a folyóba, ma már ez természetesnek tűnik, minden iskolás gyerek így tanulja; a víz elfolyik lábunk körül, de ezt mégis valakinek „ki kellett találnia", formába kellett öntenie a tétova gondolatot, hogy később mindenki számára érthetővé, elfogadhatóvá váljék. Az ókor nagy görög — dialektikus és ösztönös materialista — filozófusa, talán éppen az évszakok változását, a természet pusztulását mal szállt volna szembe — l görgette melléből a szavak *eppur is mouve! (és mé mozog a Föld).*

★

S *Marx, Engels?* „Kísér járja be Európát — a ko munizmus kísértete... *M den eddigi társadalom tör nete osztályharcok történe* Szabad és rabszolga, patríc és plebejus, báró és jobbá céhmester és mesterlegé egyszóval: elnyomó és elny mott folytonos ellentétben á tak egymással, szakadatla hol palástolt, hol nyílt harc vívtak, olyan harcot, ame mindenkor az egész társad lom forradalmi átalakulásáv vagy a harcban álló osztály közös pusztulásával végz dött... *A proletárok e forrad lomban csak láncaikat vesz hetik. Cserébe egy egész vil got nyerhetnek.* Világ prol tárjai egyesüljetek!"

A Kommunista kiáltvá 1848 februárjában jelent m

Lieber Éva

„Fölszállott a páva"

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek...
Művészet, 1975. jún. – 9 oldal

Éva Lieber

K. Rösicke:
Jubiläumsschau aus
Hódmezővásárhely.

Daily News, 1979.
Jan. 17.

Éva Lieber: „Zodiakus", genähter Wandteppich, 88×88 cm. Die Künstlerin benäht und bestickt Sackleinen mit dicken Schafwollfäden in Natur- und Pastellfarben.

waren die rückläufige Entwicklung des Wirtschaftswachstums in den OECD-Ländern und die Verknappung von Erdöl auf dem kapitalistischen Weltmarkt.

Nach Auffassung der Minister müßten angesichts hoher Importpreise für Öl und drastischer Preiserhöhungen der Ölkonzerne die Verbraucher Opfer bringen. Der französische Wirtschaftsminister René Monory forderte von den Werktätigen Lohndisziplin.

Der österreichische Finanzminister Dr. Hannes Androsch, der das Ministertreffen geleitet hat, bezeichnete es als entscheidend, ob es in den OECD-Ländern gelingen werde, die „Sozialpartge im übrigen OECD-Bereich.

Auch müßten „wirksame Maßnahmen" zur Energie-Einsparung und zum Ausbau alternativer Energie-Erzeugung ergriffen werden. Die Ölpreiserhöhungen sollten „in geeigneter Weise auf den Verbraucher durschlagen", um zur Einsparung zu ermutigen. Der Kampf gegen die Inflation sei auch mittelfristig ein „Gegenstand ständiger Anstrengung". Die Länder mit einem geringen Preisdruck sollten als erste versuchen, das Wirtschaftswachstum zu beschleunigen und die Arbeitslosigkeit — im OECD-Bereich gibt es derzeit rund 18 Millionen Arbeitslose — zu verringern.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 6
KORTÁRS
Lieber Éva

1021

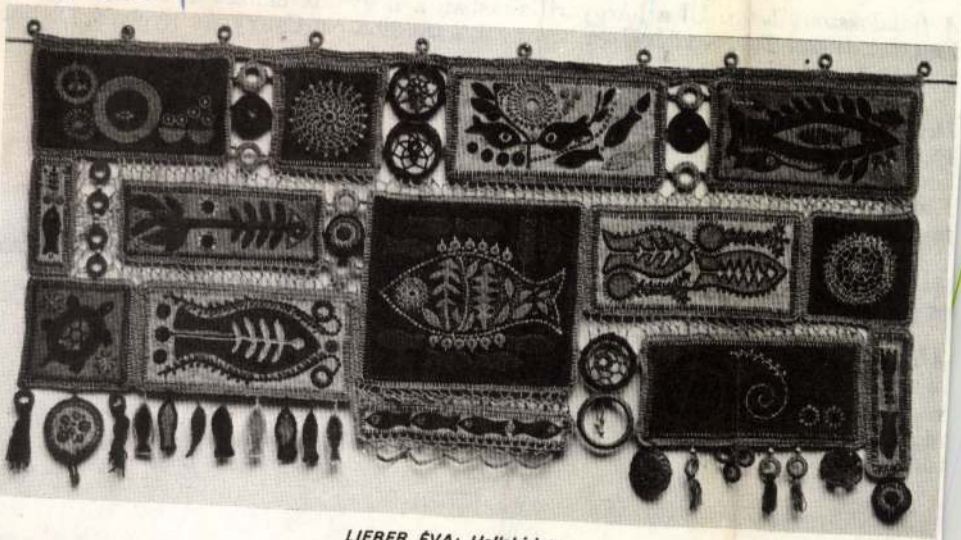

LIEBER ÉVA: Hallabirintus

Festett szekfű, nárcisz, tulipán. Szótlan költész

Kós Károlynál. Ül a kőszáli sas az öregség bö
kitörni készülően, de rácsba ütközik. A rács ara

A fiatalasszony beteg. Ül a házgyári lakásban
Ecsettel, tussal Tu Fu világában barangol, s ta
a szótár?

Déja vu
Ezt már láttam.
Álmomban a Farkas utcában már jártam.
Kardok, sisakok, kígyók, meluzinák
falra vetített címer-világban.

Az őrzők. A gyulafehérvári koronázó templom bejáratát két kőoroszlán őrzi. Az egyik kerek kisgyerek-arccal néz rám. Kínálja a fejét, hogy simogassam.

A sárkányölő
A téren Szent György, hű kísérőm,
vagy inkább álruhás dán királyfi?
még nem rontotta meg tünődés,
tudja, sárkánnyal hogy kell bánni.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1977

KORTÁRS 6

Lieber Éva

1021

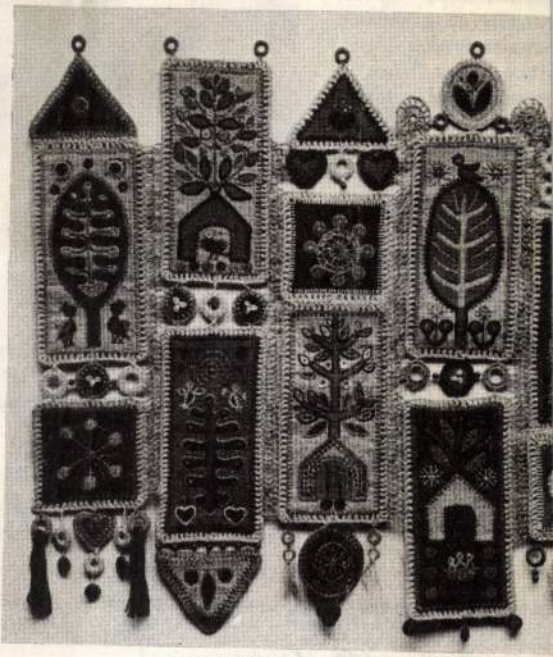

LIEBER ÉVA: Madárház (variációk)

, együtt-
nősítva,
ge iránt.
Imre, a
lámában
kritikus
új meg
génye, a
pvilágot,
t, olykor
megírá-
téssel a
aztán a
a *Száraz*

kozó drámája, az *Áldozatok*) vállalta, hogy elmondja:
ar prózájának néhány új jelenségéről, közelebbről azok-
lágirodalom felől ösztönzik és megtermékenyítik, vagy
ják olykor napjaink magyar prózáját. Egy klasszikus
az élet kritikája. Ha ez igaz, akkor az is kétségtelen,
ás, versben és prózában, egy *ítéletet* is kifejez, egy állás-
melyet ábrázol. S kétségtelen az is, hogy ezt a művészi
új irodalom adja tovább a jövőnek – már amennyiben

lió irodalmi osztályának 1977-ben indult új sorozata. Célja, hogy az írók
lézetekkel illusztrált beszélgetés keretében a kortársi irodalmi, művészeti
A sorozat rendező-szerkesztője *Simon László*. Közlésünk a Rádióban el-
dosításokkal. *(A szerk.)*

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

Lieber Éva

1021

LIEBER ÉVA: A Föld tenyerén

lőtt még gyári dolgozók, parasztok, a világban hel
és éppen csak kiláboltak a történelem viharaiból,
közösséget, szocialista szellemi kultúrát és társa
unk kezdeteinek korszaka úgy bírja el a pátoszt,
éséi a forradalmi romantikát.

Ennyi a múlt mérlege: irodalmunkat és lapját a n
en hoztuk létre, ezek az eszmék éltetik. Feladatait

Ma a lap a pozsonyi Madách Könyv- és Lapkiadó
gyar irodalom és nemzetiségi írásbeliség képviselő
zép-kelet-európai érvénnyel és látásmóddal, Fábry
érvényt vállalt, népéhez – nemzetiségéhez – val
galmazás mindent akaró, de tettekkel próbálunk mögéje állni és
djuk, hogy céljaink azonosak a csehszlovákiai szocialista társadalom céljaival, irodalmi,
elvi eredményeink pedig egyetemes magyar értékek rendjébe jutnak, ha megérdemlik,
gy oda kerüljenek. Úgy érezzük, hogy a lap kezdeti esetlegességeit és gyengéit kinőtte,
már a színvonala talán felér hivatásáig. Sokan tudják, de többen talán nem, hogy van
ni irodalmunknak is egy tiszta szándékú és hasznos hagyománya: a nemzetiségek híd-
repének gondolata. Ez eszme szerint a nemzetek tereinek, kultúráinak és nyelvi határ-
jain élő nemzetiség feladata, hogy közvetítő elem legyen, ismerkedést, jószándékot és
zeledést szervező erő – helyzete és nyelvi ismeretei folytán – a többségi népközösségek
zött. Fábry Zoltán még a lap indulása idején is azt állapította meg, hogy ez a közve-
ő, hídverő szerep nehéz és „egyoldalú mindenképpen". „Oszloptartók voltunk: a leg-
ültebb, a legexponáltabb ponton – írja –, a középen. De a híd két vége a levegőben
ott: a való értelemben sosem vállalt minket. Légüres térbe kerülve, kariatidákká me-
vedtünk." Bizony – leírtam már – az indulás hangja komoly és komor volt, mondhat-
m: józanul drámai, de a helyzet – a hídverés – azóta sokat változott. A nemzetiségi
ltúra továbbra is vállalta az elhivatott közvetítő feladatkörét, de a hidat már nemcsak
módon, a nemzeti kultúrák között építjük, hanem magunkban, kultúránkban, éle-
nkben. A régi szervezői, fordítói, ismerkedtetői tevékenységet, a közvetítést egyre in-
bb pótolja, pontosabban, teret hódít mellette a többféle nyelvi és érzelmi kultúra benső
eretéből fakadó, többszínű értékek alkotó átélésének és integrálásának a folyamata.
a nemzetiségi kultúra nem abban sajátos, hogy több kötődésű közös dolgok birtokosa,
nem azzal, hogy a különbözőségeket, az eltérő érzelmi, nyelvi és gondolati értékeket
zegezve új emberi lehetőségeket, erkölcsi értékeket és szemléletmódot, mintegy új
lóságméreteket teremt. S teszi ezt a nemzetiségi író egyre tudatosabban és öntudato-
bban. Ez pedig a szó legnemesebb értelmében vett alkotómunka.

Ma sem könnyű ez az alkotómunka, de méltó arra, hogy vállaljuk.

Az Irodalmi Szemle ebből származó feladatai kétfélék: ilyen értelemben szervezni
i közösségünk (közel félszáz ember) munkáját, és ugyancsak ilyen értelemben hatni
asóközönségünk (szövetkezeti és üzemi dolgozók, pedagógusok és más értelmiségiek,
zépiskolások, egyetemisták, nyugdíjasok) tudatának fejlődésére, alakulására. Törté-
lmet, néprajzot közlő írásaink nemzetiségi érzésükre hatnak, *Látóhatár* című rovatunk
rdításirodalma internacionalizmusukat erősíti, az eredeti irodalom – próza és költészet –

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 MÁJ 10

TÜKÖR

Lieber Éva

FÉNYES ADOLF TEREM

1021

LIEBER ÉVA TÁRLATA

Hagyományokból és népi elemekből táplálkozó jelképvilága rokon Chagalléval. A nagy művész stílushatása Lieber Évánál fegyelmezett szigorral jelentkezik. Jelképei a mai kor problémáit jelenítik meg mély és nyugtató színekkel.

Kompozíció

HANGLEMEZ

hogy nem csavargó. Ennek alátámasztására fel kell mutatnia legalább 10 angol fontnyi pénzt, egy menettérti, dátumra szóló vasúti jegyet és vendéglátóinak címét. A határon lefolytatott vizsgálattal azonban a beatnikek ellenőrzése nem fejeződött be. Párizsban és a francia nagyvárosokban a hatóságok állandóan szemmel tartják a „hosszúhajúakat". Egy rendőrtiszt kijelentette: „Razziákon összeszedjük őket, felszólítjuk a tisztálkodásra, a szappan használatára,

Lieber Éva, festőművész

7 Lieber Éva: Ablak ablakban, olaj, 41,5x29 cm

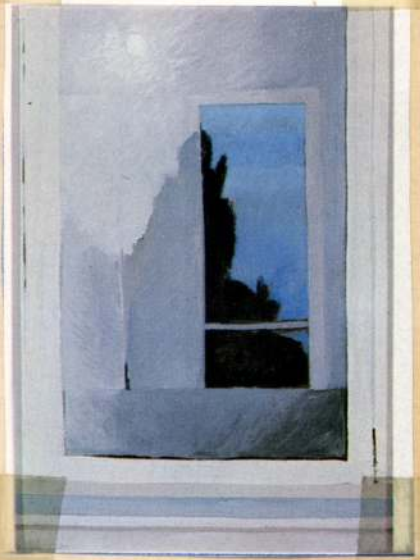

Művészet, Budapest, 1981. szept. 28. old.

LIEBER ÉVA FESTMÉNYEI

Veszprémben a Képcsarnok Dési Huber termében kiállítás nyílt Lieber Éva festőművész alkotásaiból. A tárlatot Szász András, a megyei tanács elnökhelyettese nyitotta meg.

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf. 38. sz. 4
43, old.

„Harangszóban...”

Címhasználatunk a festőművész *Dobi Piroska* grafikájára utal, mely méltón jelzi azt a szellemi „aurát” is, amelyet szimbolikusan kifejez a II. János Pál tiszteletére nyílt kiállításon. A Keresztény Értelmiségiek Szövetsége székházában, az Előpatak u. 35-ben még a Szentatya látogatása előtt, augusztus 17-én mutatta be néhány kitűnő művész munkáit — egyúttal „hommage” is volt ez a pápalátogatás tiszteletére és hitvallás is, a keresztény vagy még pontosabban a spirituális lelkület kifejeződéseként.

A valódi művészet mindig és mindenkor transzcendens, hisz' saját koránál (anyagánál) és akár „témájánál” is továbbmutató; mert lélekhez szól és lelki megnyilvánulások által indíttatik. A teremtő művész, önmagát adja, s akár a Teremtő maga, átlelkesíti a holt anyagot: „szellemi”-vé teszi, lelket lehel belé... S a keresztényi „sursum corda” (föl-föl a szívekkel) emelkedettsége nem szükségképpen csak bibliai témákban, de ilyen jeles alkalommal is ihletett „áhítatos” élményt ad a mű szemlélőjének. A kiállítást *Dankó László* kalocsai érsek nyitotta volna meg. Mivel a Szentatya egyik kísérője volt, csak késve — a vernissage utáni meghitt beszélgetésre — érkezhetett. Ő is ezt a szót használta a kiállítást megtekintve, „áhítat és emelkedettség”...!

Udvardi Erzsébet csak egyetlen művével hódolt, a napfény- (és ikon-) aranylású képével, mely a táborhegyi transzfigurációt, illetve annak a magasztos pillanatnak festői átváltozását érzékítette, a görög szóértelmezés módja szerint (aiszthétisz) esztétikai élménnyé. Ez az esztétikai és hegeli „emberi mérték” ott lebegett a kiállítók szeme előtt, az „isteni” teremtésmimézisének kegyelmi állapotában is. Hiszen akár bibliikus motívumokat, akár hagiográfiai témákat és belső lélekélményeket vetítettek ki is műveikben, a ragyogás jellemezte valamennyiükét.

Somos Miklós festői törekvései, a reneszánsz embert és égbe tekintő „szem”-életét példázzák, ablakocskái: afféle „fenestrá”-k is, befelé és kifelé is látni-illik át — a lélekvilágból (túl!) az Isten dicsőségét hirdető világmindenségbe! Pieta-i (a felvidéki és a civid-dalei) is ezt a „kettős”-séget, a befelé és kifelé figyelő tekintetekkel is mutatják. Itt maga a teremtő ember, a Homo Creator dicsőíti a teremtés misztériumát.

Sokrétű (modern és középkori áhítattal evilági) három Máriája, vagy a kereszt jelét (és a keresztáldozat lényegét „initáló” = „Imitatio Christi” = követő) felmagasztaló attitűdje. Ugyancsak pontos és archaikusan modern „portré”-sorozata: fejei, például Mózes vagy József lélekábrázolása. Mindig a „figura” lényegét ragadja meg, annak jellemző szimbolikusságát, kifejezőerejét erőteljesen és mégis intim poétikussággal ábrázolja.

Társa ebben *Lieber Éva*, aki textíliáival murális, fatra álmodott és mégis ember léptékű égi ablakokat nyitó gobelinjeivel feszültséget és imádságos érzést sugall. Lélekből fakad mindez, igaz emberségből és hívő mentalitásból. Kedveli az ellentétes színek drámaiságát, kékek és pirosak feszülnek egymásnak, de éppen itt a festői hatásban mutatják meg, hogy a „konfliktus” kigyenlítődik — harmonikus vizuális élménnyé szelídül.

A zöld, mely az élet és remény színe, ugyancsak ott burjánzik szőnyegszálaiban. Bibliai témasorozatai: az angyali üdvözlettől, a vizitáción, a pásztorok és angyalok hódolásán át a háromkirályokig, vagy a menekülésjelenetig, mindmind felkészültségét dicsérik, és ezzel a művészi alázattal készült alkotásai Istent dicsőítik. A keresztkontúrok tematikusan és láthatóan is körülveszik textil faliképeit.

Törley Mária ugyanígy bibliai és profán, de a keresztény szellemiséghez (és kultúrához) kapcsolódik Mária alakjának többszöri és egyre bravúrosabb megformálásával. Korábbi kis Madonnája már jelezte, hogy monumentális hatású, nagyobb méretű Madonnát is fog alkotni, s most: a Patrona Hungariae valóban a Magyarok Nagyasszonya lett megformálásában. Jónása is újszerű, a prófétaság sorshelyzetét és annak vállalni hivatottságát mutatja, ahogy Krisztusa a megváltó küldetést, az örök Ecce Homót.

Dobi Piroska kiváló festő. Most elsősorban a már a Várban is megcsodált grafikáival ragadott meg ismét. Olyan finomságokra képes toll- és tusrajzaiban, hogy a metszet- vagy rézkarctechnikát idézi emlékezetünkbe. Mitikus és szimbolikus „Pár”-jai és páratlanul a sorskerekeken gördülő kerengő alakjai a világmindenségben emberi kozmikus „lehetőségeink” kifejezői. Pályánkat be kell futnunk, ahogy a csil-

Kalányi István

SOMOS MIKLÓS: MÓZES

LIEBER ÉVA: ÉGI ABLAK

R. TÖRLEY MÁRIA: ECCE HOMO

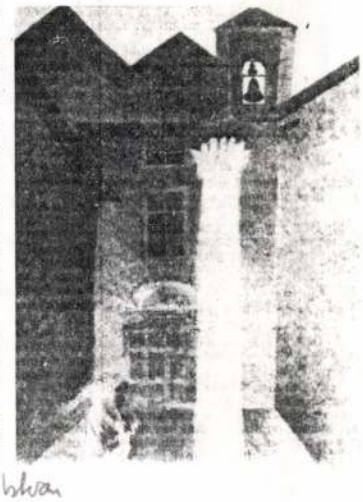

Jegyzet a hétről

Egy halott – aki él

Amit hónapok óta szorongva vártunk; bekövetkezett: elhunyt *Nemes Nagy Ágnes*, a mai magyar irodalom egyik legnagyobb alakja.

Hadd ne irodalmi méltatásával foglalkozzam ezúttal. Értekezések sorát kellene írnom költészetéről és esszéiről, gondolkodásának szilárd megingathatatlan következetességéről, arról a makacs szenvedélyről, mellyel az igazságot kereste és mutatta fel az élet metszeteiben.

„Nem akarok meghalni, nem, — éveim bárhogy sokasodnak, — s keserűjén is a napoknak — újabb napokra éhezem.” Ezt a mélyen emberi vallomást a *Nem akarok* bevezető soraiban írta le. Most mégis el kellett mennie, végighaladva a „százméteres éjszakában” is jól kivehető „metszett fasoron”, hogy elérkezzék azoknak az angyaloknak a világába, akikről sok változatban és mindig megrendítő életszerűséggel írt versében.

Számomra és gondolom minden magyar olvasó számára azonban élő marad. Egy szilárd, kikezdhetetlen magatartás példája. Akár megingathatatlan sziklának is láthatnánk az elmúlt évtizedek oly sok megingást ismerő történetében. Nemes Nagy Ágnes azonban nem volt szikla, mert a sziklák nem tudnak szeretni. Nekik mindegy, fényben állnak-e vagy vaksötétben. Neki nem volt mindegy, jóllehet arról írt, hogy „erkölcs és rémület között” él, „egyszerre fényben s vaksötétben”. Tudjuk azonban, hogy a rémületből és szorongattatásaiból is erkölcsi tartást tudott kovácsolni, s kiküzdötte a maga számára a hiteles szó kegyelmét, „amely a földből égbe sistergő döngés ütemét ingázza folyton”.

Mérni akarta, és kivételes tehetsége révén mérni tudta, „ami mérhetetlen”, pedig átérezte és megszenvedte, hogy a szeretet „bonyolult”. Talán ezért törekedett egészen egyszerű mondatokra. Ezért idegenkedett mindentől, ami fölösleges, ami falat emel az egyik ember és a másik közé. Megszólított, oly egyértelműen, olyan pontosan, hogy válaszolni kellett a hívására, s nyitott, készséges szívvel kellett befogadni üzenetét.

Abból az ablakból, amelyből most tekint a világra, nagyon messzire lehet ellátni. Bevilágít a fény. Egy asztalt von körébe. Ott üldögélnek mellette: *Ottlik Géza..., Rónay György..., Vargha Kálmán*, időnként átsuhan egy jelenés: *Pilinszky... Kellér Andor* érkezik sietve, átugrott pár szóra a bal négyes páholyból.

Nemes Nagy Ágnes letelepszik a székre, amelyet neki készítettek. Nézi a végtelen kéklséget, amelyet a Krisztinában csodált meg először a templom tövében ülve. A galambokat, amelyek most már angyalokká szépültek. A metsző élességgel vakító fénynyalábot. Most már „font jár a szem, bolyong a csillag-sürüben”.

A reményhez négy sora: *„A filológus méri majd le részünk? — Kezével együtt sarjad már a kés? — S a mozdulat talán, hogy szembenéztünk, — A feltámadás, vagy a feledés?”*

Hol lesznek már akkor a filológusok? Ki emlékszik azokra, akik kést fogtak a magyar irodalom jobbik része ellen?

Marad a bizonyosság. A feltámadásé, és annak tudata, hogy Nemes Nagy Ágnesi, amíg magyarul beszélünk és írunk, nem feledjük el.

(r. l.)

Matyi bácsi történetei

Rántott szelet uborkasalátával

Ami azt illeti — mondta Matyi bácsi, és hamiskásan elmosolyodott —, akkoriban vonatra szállni sem volt egyszerű, hát még megérkezni valahová! Tehervagonokat kapcsoltak a kívánhedt mozdonyok mögé, a vagonok tetején is szorongtak az emberek. Néha nyílt pályán vesztegeltünk. Olyasmi is előfordult, hogy megállították a szerelvényt, „biztonsági okokból” átkutatták. Mire feleszméltünk, egy-két holminknak már búcsút is mondhattunk.

Az odaúttól nem aggódtam. Két kosár és bennük egy hátizsák, mindez üresen, ennyi volt minden poggyászom. Mondhatnám, inkább kellemes, kényelmes utam volt, mert szerencsémre egy régi „papadosban” kaptam helyet. Éppen velem szemben telepedett le egy komor férfiú, aki egy idő után ellentmondást nem tűrve közölte, hogy az 1-i elmegyógyintézet lakója volt, de jobbnak látta továbbállni, mert minden nap babfőzelékkel mérgezték.

Babfőzelék — Matyi bácsi itt elmerengett, és tűnődve kortyantott a poharából, melybe kívánsága szerint újnyi fehér bort töltöttünk —, micsoda kincs volt akkor egy babfőzelék, jó vastag rántással!

A babfőzelék elleni liga tagja úgy hatott az utasokra, mint egy bomba. Minden tényleges és alkalmi megállónál fogyatkoztunk. Volt, aki inkább egy tehervagon tetejére mászott. Már jóval úticélom előtt ketten maradtunk. Lehunytam a szemem, mintha aludnám, ő pedig mind élénkebben magyarázott. Fél szemmel azért figyeltem, nehogy valami kellemetlenség érjen, ha netán azt hinné, hogy a hüvelyesek barátja vagyok. Szerencsére megelégedett gyújtó hatású szónoklatokkal, amelyek a majdani mezőgazdasági termelés gyökeres átalakítását tűzték ki célul. Ebben az új rendszerben bab, borsó és lencse egyáltalán nem létezett.

Isten segítségével megérkeztem, nagy barátsággal váltunk el. A rendházban óriási dísdallal fogadtak, első hírnökként érkeztem a fővárosból. Repkedtek a kérdések, s végül örömmel nyugtáztuk, Isten kegyelme megőrzött valamennyiünket.

Uborka? Hogyne volna! Van bőven! Vigyek, amennyit csak bírok! Meg is tömték a hátizsákomat, de abba nem fért olyan sok, hát egy zsákra cserélték, amelyet ketten nagy nyögések között vittünk ki az állomásra. Megint a Lélek segített, visszafelé elég kevesen utaztak, mindenki inkább kifelé igyekezett a fővárosból, arra, ahol ennivalóra lehetett szert tenni.

Biztonság kedvéért rátelepedtem a zsákra, a lábamat a kosarakra tettem, ha elaludnám, el ne emelhesse valaki, aki netán ugyancsak uborkasalátára vágyik.

Úgy egyeztünk meg, hogy a Nyugati pályaudvaron várnak. Nem volt ott senki az ég világon! A zsákot a fejemre tettem, úgy egyensúlyoztam. Sosem gondoltam, hogy fejben is ilyen erős vagyok.

Elég bizonytalanul ingadoztam. Folyt róla a verítek, s dermedten láttam, hogy a peron végén ellenőrzik a csomagokat. Aki gyanúsan sok holmival érkezik, attól sürgősen elkobozták, hogy ne feketézhessen. Hát, a káptalan részvevői aligha esznek uborkasalátát, gondoltam csüggedezve.

Így érkeztem az ellenőrző lánchoz, felkészülve a legrosszabbra. Amint ott tántorgok, felnevet az egyik ellenőr: „Nézzétek a vén részegest!” Óriási volt a hahota, én meg fejemen a zsákkal, kezemben a kosarakkal és azzal a drága uborkával kiegyensúlyoztam a pályaudvar elé. Hátamban éreztem a gúnykacajt, lelki szemeimmel pedig Szent Antalt láttam magam előtt, aki megint kimentett a bajból.

Jó emberek segítettek el hazáig. Bevánszorogtam a házfőnökhöz, s jelentettem, teljesítettem a feladatot.

Nagyszerű! — tenyerét dörzsölte örömében. — Most már minden rendben lesz a káptalanon! Szóljon H. testvérnek, rántott szeletet csináljon, uborkasalátával.

Ti szeretitek az uborkasalátát? — kérdezte Matyi bácsi — Én egy kicsit idegenkedem tőle.

MONOSTORI ILDIKÓ:

Sóhajok

Olajfa

Levelei ezüst-imák a szélben
Minden parányi virága: csillagok szomorú mosolya
lilata: sugarak az éjben
Érik bennük egy szomorú kertben
Édes-illatú Isten-halál

Lábad nyomában

Lábad nyomában megyek Uram,
Cipelem keresztemet:
Otthonom emlék-gerendáiból faragták.
Mögöttem vigyorgó Júdások haladnak ékszeresen.

Lábadhoz ülök ...

Lábadhoz ülök és Veled együtt hallgatok:
A Világ lázas a zűrzavartól,
Rohanók fulladnak a Lét iszapos kútjába.

LIEBER Éva

LIEBER ÉVA

XXIX. VÁSÁRHELYI ŐSZI TÁRLAT

Harmadik évtizedének vége felé közeledik egyik legjelentősebb országos seregszemlénk. Huszonkilenc év alatt sokféle ítélkezés hangzott el a vásárhelyi művészetről és az őszi tárlatról. Nevezték a szocialista művészet példaképének, bélyegezték soviniszta, álmagyarkodó gyülekezetnek — ma is megvannak a „drukkerei" és „ellendrukkerei".

A valóság persze sosem volt ilyen szélsőséges. A lokálpatrióta kezdetek után az őszi tárlat „szabályos" országos kiállítássá lett. Az utóbbi években az őszi tárlatok színvonala egyenetlen, összetételük esetleges, átlagszintjük pedig süllyedő volt. A rendezők számára ekkor világossá vált, hogy e kiállításnak határozott profilt kell adni, különben elveszti létjogosultságát az ország képzőmű-

2. 4.

vészeti közéletében. Patay László írta: „országos realizmus-fenntartó és összetartó szerepkör felvállalása volna... Vásárhely főhivatása..." Ennek a gondolatnak a jegyében válogatva bővítette 70 névvel a meghívandók listáját a rendező bizottság. Olyan festménykollekciót sikerült így összeállítani, amely erőteljes, és hordozza a változás szellemét. Akik rendszeresen nézik a tárlatot (és nincsenek neoavantgard elfogultságaik), örömmel fogják felfedezni a változást a tárlat szellemében. A képzőművészetben lassan igaz lesz, amit Németh László írt Vásárhelyről: „Ha már nem teremthetünk központot ebből a városból, csináljunk hát tégelyt, amelyben a múlt legjava lép reakcióba az új idők szellemével." *(Képünkön Lieber Éva Magány című festménye)*

Pogány Gábor

egfelelő szem. alapbér: Ft.

ınkaidő: hónap.

-tól -ig.

engedély kelte, száma:

jöv. adó és községfejl. hozzájár. kerül

..

.....

megbizó

A szépen felújított épület a legszebb óbudai házak egyike, a majd két tucat művész a legfiatalabb alkotók közül való. A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagjai e néhány hete átadott galériában sokat vitatott kérdéskört boncolgatnak tovább: a népművészet, az ősművészet és a XX. századi művészet kapcsolatát. Pontosabban inkább csak jelzik a problémákat, azért illeszthetünk még egy ellentétpárt az előbbiek mellé: amilyen fontos lenne a ma és a múlt érintkezési pontjainak kitapintása, olyan felemásra sikerült maga a kiállítás. Míg e bemutató előzménye, az év elején rendezett *Hagyomány I.* valóban a művészeti hagyományok mai értelmezéséről szólt, addig ezt már „tiszteletadásnak" is nehezen fogadhattuk el a „legősibb, totálisabb igényű és teljesebb emberi tudást tükröző kollektív művészet előtt". Még a hommage jellegű bemutató is megkövetelte volna ugyanis, hogy a művek jelentős része

1021

1975. április 19. Televizió 17,55 KGyné

Müvészeti Magazin 75/4

- Kedves nézőink! Müvészeti Magazinunk ezévi 4-ik száma jelentkezik. Helyszini közvetitést adunk a Budai Várpalotából és a Mücsarnokból. A riporterek; Rapcsányi László és Kovalik Károly.

- Jó napot kivánok! Kedves nézőink. Mai müsorunkban Pestre és Budára invitáljuk Önöket. Pesten itt vagyunk a Hősök-terén a Mücsarnok bejáratánál.
Itt ma délben nyilt meg a felszabadulásunk 30-ik esztendejének tiszteletére a Jubileumi Képzőművészeti Kiállitás. Magától értetődőnek tartottuk, hogy mai müsorunk egyik fő-helyszine ez legyen és a kiállitás sok-sok terméről és az ittlévő alkotásokból jónáhányat élő-adásban bemutassunk Önöknek.
Ugyanakkor azonban nem vagyunk hütlenek régi, kedves helységünkhöz, Budához, a Várhoz is, ahol Kovalik Károly kollégám néhány jeles alkotónk társaságában vár bennünket.
Kovalik Károlyt külön is üdvözlöm, hiszen most szerepel először müsorunkban és legyen a vendégé az első szó. Hivom a Várat.

- Köszönöm szépen az üdvözlést! És nyugtázom is kedves nézőink, azt hiszem, hogy ennél kellemesebb, szebb helyre nem hozhattuk volna el Önöket, mint ide a Vár-kert belső részébe, a belső kertekbe. Itt a kertekről, a kertek és a szobrok kapcsolatáról lesz szó. Dr. Gombos Zoltán kertészmérnök, a Budai Várkertek ujjáépitésének vezetője, mielőtt belemerülnénk a témába, nézzünk meg egy rövid, kis filmet a Várról, hangulatteremtőnek..

- A haza védelmére alkalmas több váron kivül a pesti Ujhegyen is épitettem erős bástyákkal körülvett várat, melynek számos lakója van.

- A tatárok pusztitása után király-rendelet született. Szerte az országban erős ostrom-álló várak épittessenek, s az idézett, 1255-ből származó oklevél már arról ad hirt; a Budai Vár erődítése befejeződött. Buda gyakori ostromai és az erőd-rendszer állandó korszerüsitése az oka, hogy emlék e korai századból alig maradt itt. Ma már csak alapjaiban látható az a lakótorony, amely Nagy Lajos öccse, István régens-herceg számára épült a Várhegy déli fokán. Ez a középkori palota legrégebbi része. Keletről két magas fal futott a Dunáig, s a parton rondellákban végződtek. Taposómalmos-emelős szerkezet müködött bennük, ez nyomta fel a vizet a falak vezetékeibe. A vizifalak két kapuja felvonó-hiddal müködött. Akárcsak az a kaputorony, amely délről vezetett a dunai részhez és a Tabánba.
Kettős-ivü kapuja előtt mély verem huzódott. Felvonó-hidját az emeleten lévő őrség kezelte.

A XVI..század elején Domeniko D.Ronyák hadiépitész korszerüsitette a falakat. Az ő nevéhez füződik a déli nagy rondella, amely háromnegyed körben, kb. 40 méter átmérővel ugrik a falak elé. Rusztikus, erős falai az ágyuállások földtöltésének terhét hordjuk. Ahol a nyugati várfal eléri a déli erődítmény-rendszert, karcsú torony emelkedik. A vár egykori gótikus tornyainak egyetlen helyreállitott emléke. 1366-ban Nagy Lajos épttette a palota magánkápolnáját, amelynek szintén csak alkápolnája maradt korunkra.
A kor francia szobrászatával veszi fel a versenyt, az a kis leányfejes gyámkő, amely 1400 táján készült, s mesterének eddig egyetlen előkerült munkája.

- A régesrégi időkben itt a várhegyen a falakat megelőzték a kertek.

- Igen. Már a XI. századtól ismerünk kertmüvelésre utaló nyomokat, miután a tavaly nyári ásatáson dr. Zolnay László, a gótikus szoborleletek megtalálásakor kertmüvelésre utaló eszköztöre keket..

- Például miket?

- Hordókat, szőlő-maradványokat, illetve eszközök maradványait találta.

- Itt a hordóknál most berekesztjük a beszélgetést. Kicsit visszakapcsolunk a Műcsarnokba, aztán majd folytatjuk.

- Kedves nézőink! Bemutatom Önöknek Csorba Gézát,a Kulturális Minisztérium Képzőművészeti Osztályának vezetőjét. Beszéltünk erről a kiállitásról, a jubileumi kiállitás, 30 esztendő, most alapvetőleg azt kellene azért tudni kedves Csorba Géza, hogy ez egy ilyen visszatekintő kiállitás, tehát 30 esztendőt egységesen mutat be, vagy inkább azt , hogy milyen ma a magyar képzőművészet?

- Nem tekinthető igazi visszapillantó kiállitásnak, mert bár mintegy 5-6 év müvészi terméséből ad ez a kiállitás válogatást, ez a periódus azonban 5-6 esztendő, egy nemzeti müvészet életében,fejlődésében viszonylag olyan rövid idő, hogy mindazt, amit itt látunk, aktuális körképnek, mai müvészetnek nevezhetünk. De hadd tegyem hozzá, hogy ez a tárlat, amely tehát a képzőművészetről, a képzőművészetet, a táblakép-festészetet, a szobrászatot és azon belül is jobbára a kisplasztikát és a grafikai müvészetet mutatja be, voltaképpen része egy nagy sorozatnak. Annak a jubileumi, müvészeti kiállitás-sorozat- amellyel a magyar müvésztársadalom, hazánk felszabadulásának

30-ik évfordulója alkalmából tiszteleg. Ennek a sorozatnak az első tárlata, ugyancsak itt a Mücsarnok termeiben, néhány hónappal ezelőtt nyilt meg Köztulajdon cimmel. A köztulajdon cim azt jelenti, müvészetünknek azt a szektorát, a monumentális müvészetet, a köztéri-szobrászatot, az épitészethez kapcsolódó müvészetet, amely hát a szó szoros értelmében a közösség, a teljes társadalom tulajdona.
Ez valóban reprospektiv visszapillantó kiállitás volt, mert 30 év terméséből adott összefoglaló képet. Hadd tegyem hozzá, először, ilyen méretekben.

- Itt is nagyon szokatlanul.. bocsásson meg, hogy közbeszóltam .. szokatlanul szépnek találja majd a látogató a rendezést. Hát 10 teremben és olyan jellemző alkotások vannak, hogy legalább hivjuk meg nézőinket. Itt van pld. a Gobelin terem. Amit most Önök látnak.. hát sokat majd elidőznek ezen, ez Liber Évának a Házasság cimü - nyugodtan mondhatom azt, hogy falképe, textilképe. Annyi gyöngédség, annyi szeretet van ebben az alkotásban, a születő gyermek, a madarak vidámsága, a család megszületése és összetartozása, majd az öregkor, amely végül bevégzi az életet, olyan harmonikus egységbe ébred, hogy azt hiszem nagyon megragadje Önöket.
És ha megyünk tovább, a kamera nagyon szépen mutatja a különböző alkotásokat, sok olyan részlet lesz, ahol majd meg-megállnak. Ez egy fa-intarzia, amelyből kettőt is találnak majd ebben a teremben, ezt és Plaski Jánosnak a kompozicióját.Zenés hangulatot árasztó kép, amint látják.. Itt [illegible]dig mellette ez az igazán bájos Virágos cimü alkotás, Szec Jo[illegible]kotása, a népmüvészet megragadó elemeivel diszitette és épitette ezt a hatalmas faliképet. És most egy pillanatra felvillant,Domanovszki Endrének a háttérben Zene c. kompoziciója, mig az előtérben Kristol Nagy András bronzalkotását látják. Most kapott Kossuth-dijat és azt hiszem, hogy megragadja majd nézőinket ebben a gobelin-teremben a szobor és a kép együtt.
De ugyanakkor itt mögöttünk, hogyha egy kicsit tudnak bennünket követni, itt van ez a hatalmas alkotás, Szabó Zoltánnak, Nő gyermekekkel. Az óriási faliképen, ahol a vonalak, szinte csavart egymásbafonása során alakul ki a kép figurája, ismét olyan szinhatásokat.. sajnos sokat kell beszélnünk szinekről,holott nem szines adásban látják, de ide fogja kötözni egy kicsit a nézőket, amikor ezt meglátják. A mellette lévő másik kép, azt hiszem, hogy teljesen szokatlan, Szurczik Jánosnak, Dózsa cimü képe.
Az az igazság , én azt hiszem, hogy talán az egyetlen olyan példa az, hogy ezt a kemény történelmi drámát, ezt a vért és ezt a szenvedést, ilyen puha anyagba feldolgozva, hát talán még nem is láthatták és mégis,hogyha egész közelről megnézzük, hogyha megnézzük majd az arcát, kétoldalt a fejeket, akkor bizony észre lehet venni azt , hogy mennyi minden emberi jellem és karakter kifejezésére

alkalmas mégiscsak a textil, minden lágyságával és minden puhaságával együtt..
Különösen figyelmükbe ajánlom, amit most látnak ez a gobelin-teremben van, Miser Pálnak, Keletkezés és átalakulás cimü képe. A fekete-fehér kép sok mindent sejtet, de hogyha a szinek tömegét látják, azoknak egybeolvadását és hangulatát, akkor valami különösen kellemes és nemes, vidám érzés tölti el majd látogatóinkat. Ezuttal tényleg figyelmükbe ajánlom, hogy hosszabban maradjanak. Ez a szobor, először van kiállitáson, egy ilyen hatalmas tárlaton, kedves Csorba Géza, külön van szobor-terem, ugye?

- Igen. Igen. A gobelin-terem és külön szobor-terem egy ilyen rendezésbeli kisérlet és hadd tegyem hozzá, hogy Frank János müvészettörténész, aki ezt a kiállitást..

- Minden tiszteletet megérdemel.. A szobor-teremben, amit most látnak, az Borbás Tibornak, Kodály cimü alkotása. Bronzból, érdekes, az az összehuzott vállakkal lévő, kicsit görnyedt tartás. De rokonszenvesek sokak számára majd Szabó Editnek Ballada cimü alkotása, fából, fa , látják azt hiszem jól és szinte népmesei hangulatot áraszt. Számomra, ha szabad ezt mondanom, a hirtelen benyomásban nagyon megragadó volt, Seregi Józsefnek, az a hatalmas kőtömbje, amit most látnak; az Esőváró nő. Az esőváró nő tulajdonképpen, hatalmas, vaskos figurájával, égrenézésével, olyan mély benyomást kelt az emberben, hogy sok ideig azt hiszem ugyancsak nem felejti majd el.
És közben átballagtam itt a terem másik részébe is szeretettel és tisztelettel köszöntöm Somogyi Józsefet, Hát a Képzőmüvészeti Szövetség elnöke, most, amikor végignézi ezt a kiállitást, ahol lényegében 30 esztendő alkotásai vannak, nyilván gondol arra, hogy beérkezett legalább 2000 mü, kiállitottak itt 600-at. Volt valami pályázat, amit külön Önök kiirtak?

- Pályázat nem volt, amit mi kiirtunk. Én azt hiszem, hogy ez egy olyan felhivása volt a Müvelődésügyi Minisztériumnak és a Képzőmüvészeti Szövetségnek, amire pályázat nélkül is küldött mindenki legjobb képessége és legjobb tudása szerint.Megbizások voltak pár müre, de lényegében spontán..spontán vállalkozás.

- Na, most Ön sokat hangsulyozza azt, hogy nem illusztráció, amit itt látunk.

- Nem illusztráció és nem is hiszem, hogy illusztrációnak kell lenni, hanem ugy gondolom ez a tisztelgés egy cégnek a jelenlegi állapotát és törekvéseit mutatja. Attól függetlenül,hogy nem illusztráció, van ennek egy elkötelezett gondolata is,..

- Hát annyian vonzódnak, a felszabadulás, a szabadság.. témájához..

- Talán.. talán egy nagyon szép példáját hadd mutassak be, ha már Te itten nagyon sok és szép szobrot bemutattál, nekem egyik nagyon kedvenc szobrom itt ezen a kiállitáson Vigh Tamásnak a Felszabaduló c. szobra, amely mellett itt állunk. Tulajdonképpen egy hallatlan, izes plasztikai erővel, egy ilyen erusztiv erővel, mondhatnók azt is egy ilyen sziklát szétfeszitő, kilépő figura egy uj, tisztább életbe megjelenni akaró figura..

- Vajon, Vasas Károlynak, a Forradalom..

- Egy hallatlan dinamikusan térben mozgó kompoziciót láthatunk. Ez is egy elkötelezett müve, eszmeileg egy áttétel, megint nem illusztráció. Tehát a plasztika nyelvére fogalmazza át, azokat, az indulatokat, amelyek e körül a gondolat körül benne tulajdonképpen..

- érlelődnek..

- felébrednek.

- Érdekes, nem tudom, hogy jót mondok-e? De bennem az a hangulat támadt Kerényi Jenő Béke c.alkotását látva, szinte ez a görögös derü.. ugye úszót, vagy bikát visz a hátán..?

- Igen. Igen.

- Ugye, hogy egy kicsit benne van a plasztikus örök derüje és örök szépsége?

- És tulajdonképpen a maga emberségével, humánumával tud ebben a kiállitásban olyan értelemben résztvenni, ahogyan itt az előbb beszélgettünk róla.

- Somogyi József nézze el most neken, hogy saját alkotásra invitáltam, de olyan szeretettel néztük végig, hogy remélem, hogy nézőink is, egy kicsit szokatlan képet is látnak majd Somogyi József alkotásaiban. A Falusi jelenet. Azthiszem, hogy éppen azt látják, a Falusi jelenet egy kis paraszthház eleje és egy..-

- Egy falusi emlék, amint neveztem, vidéken élve, annak az élménye volt.

- Ez bájos. Azt kell mondanom, mert annyi kedves falusi esetlenség van az ott ülő nőben, az a várakozás, az a nyugalom a korsóval, mellette a Dózsa, a Dózsa témának, sokszor foglalkoztatott

Dózsa témának valami egészen más..

- Tulajdonképpen Dózsán még mindig nem vagyok tul és ebben a furcsa beszélgetésben, ami szoborkészités tulajdonképpen és a müvész között zajlik, még mindig ugy érzem, hogy Dózsa még mindig..

- Még mindig foglalkoztatja..

- Még mindig foglalkoztat, sőt egyikből születik a másik, ugyhogy még mindig Dózsát csinálok.

- A pannon álom, a harmadikat is azért mutatom be szivesen, mert tudom, hogy kedves,családi, otthoni emléke egy hatalmas szőlőprés, most itt van bronzban, kicsinyben, hallatlan derüvel.

- Igen. Hát ez valóban 5 métereş nagyságban ott áll a kertemben és nagyon-nagyon szeretem. Es szoborrá tudott talán válni..

- Igen. De azt hiszem ugy van az, hogy tulajdonképpen az igazi öröm és igazi derü, a szárnyalás, a felrepülés, mind ugyanazt a gondolatot, a békét..

- Erre is tudnék példát találni a kiállitáson, a repülésre, a szárnyalásra, a gondolatnak másféle áttételes megjelenitésére, plasztikai megjelenitésére, ugyhogy azt is talán be fogjuk mutatni..?

- Igen. Az éppen a terem közepén van. Köszönöm, hogy segitett. Kiss Istvánnak Galambok c. alkotása, amely.. amelyet, hogyha körüljárnak és el-elnézik, akkor nemcsak a szakma és a mesterségbeli tudás hallatlan ügyességét érzik benne, hanem.. hanem valami olyan felszabadult érzést, mint amire kitünő példa,kitünő jelkép ez a szobor.
Azt hiszem, hogy helyes kedves nézőink, most ezt a termet és néhány termet láttak, egy kicsit azért kukkantsunk ismét vissza a Várba Kovalik Károlyhoz. Nem tudom, hogy hall-e engem..?

-Igen! Hát itt élő madarakat tudnánk mutatni.

- Követné ezt a hangulatot..

- Hogyne! Kitünően. Élő madarakat, tudnánk mutatni, hogyha hallható..

- Nagyon szépen és hallgatunk.

- Itt a Várhegyen mikor telepedtek meg a madarak, a galambok?

- Talán már Nóé idejében..

- Hát olyan messzire ne menjünk el. Sőt arra sem vállalkozhatunk, ugye, hogy a Várhegy kertjének teljes krónikáját elmondjuk, de a jeles korszakokról valamit. Itt van néhány kép, ezek segitenek. Ez pld. ez az oszlop Mátyás király villájából való, onnan maradt, abban az időben hogyan festett itt a környék?

- Tulajdonképpen az első diszkerteket már Zsigmond kezdi épittetni itt, majd legszebbekké Mátyás király korában válnak, ami kor a Várhegynek a déli és a tabáni lejtőjén hatalmas diszkertek alakulnak, halastavakkal, madarasokkal, sőt még Mátyás királynak a társuralkodóitól , uralkodóktól kapott vadállatait is itt őrzik. Ennek azonban a török időben végeszakad, mert ha megnézünk egy régi metszetet, a török ostrom idejéből,akkor már a csodálatosan szép kerti-laknak már csak a csupasz oszlopait látjuk..

- Igen. És itt volt ugye a buzogány-torony, már csak néhány oszlop jelzi?

- Már csak a négy oszlop jelzi. Ebből a négy oszlopból egy töredéket találunk a Dózsa-tér és az Attila ut sarkán felállitva.

- Török időkről mesélnek ezek a siremlékek, hogy igy mondjam..

- Igen.

- ilyen jelképes temető, itt huzódik a Várban.

- Igen. Jelképes temetőt állittattunk helyre, most pedig majd korabeli metszet alapján., mert Halász és Wenig a két hadmérnök rézbe metszi azt a jelenetet,amikor a vár ostrománál még meg van a török temető. Ezek a sirkövek a Vár helyreállitása során kerültek elő,rekonstruáltuk őket és elhelyeztük kint a térben, ott ahol valamikor is voltak.

- A törökök szerették a pompát, a szépet és a kerteket is. Hát például itt ez a kis virágocska, amit idetüztem, ez milyen eredetü ? Itt téptem a belső kertben..

- Igen. A Tavaszi hérics az adonis vernális. Igen. A törökök nagyon szerették a virágokat, különösen szerették az illatos, a szines virágokat, ebből készitették a legkülönbözőbb illatszereiket és ezzel diszitették a házaikat, vagy a szertartásaikat is.

- Itt van ez az öreg fa ugye, az Ifjusági Park fölött. Ez kb.

mennyi idős lehet?

- A Várhegy déli lejtőjén, a rondella alatt lévő copore japonice egy japán akác, amely mintegy 200 esztendős.

- Tehát ugy II. József uralkodása idején?

- Igen. Az utolsó nagy kertépitésnek a tanuja, egyetlen élő tanuja, amikor itt még ismét királyi székhellyé akarják tenni Budát, s az épületekhez méltóan a kertet is rendezik.

- Most szépen induljunk el és nézzünk be ide a belső kertbe, amely kissé reneszansz hangulatot áraszt, itt van egy diszkút is, amely Mátyás király idejéből való. Annak idején itt a film elmondotta, hogy a vizet ugy szállitották, pumpálták fel ilyen vizügyi-szerü alkotmánnyal, nagyon nehéz lehetett a vizet megszerezni.

- Igen nagyon nehéz lehetett megszerezni, mert arra utalnak,azok a feljegyzések és mindazok a töredékek, amiket ismerünk. Tulajdonképpen, amit most látunk kutat, nem is kut, hanem egy ciszterna, amelyiknek a kutkávájan egy nagyon szép cimert látunk, Mátyás Beatrix cimerét.

- Most a kertépitők,akik általában most foglalatoskodnak evvel a munkával, milyen elvek, elképzelések alapján csinálták ezt?

- Tulajdonképpen azt szerettük volna elérni, hogy amikor a múzeumot látogató kilép a múzeumból, maradjon még abban a hangulatban, amit a múzeum megtekintése, a középkori maradványok, középkori emlékek mondtak még neki.

- A hangulatot a mostani látvány mellett, Vitay Ildikó is támogatja, kedves Ildikó, azt tudja-e, hogy hol ül most?

- Csak annyit tudok, hogy egy pad és párnát kaptam alá..

- Hát nem éppen igy van, mert ! Tessék elmondani a pontos magyarázatot.

- Egy gyeppadon ül Ildikó, mégpedig a régi lovagkori kertekben, kerteknek egyik fontos kelléke volt ez, mert itt ülve, párnákon ülve, hallgatták a hölgyek udvarlóik, a lovagoknak a csatákról és egyéb..

- Akkor a lovagok szórakoztatták a hölgyeket..most pedig emancipáció van, most Ildikó szórakoztat bennünket..

Mit játszik nekünk?

- Károlyi Amy versét szeretném, Mi lehettem? címmel.

- Köszönöm szépen, mi szép lassan, lábujjhegyen kilopakodunk innen.

/Zene, dal/

- Igazán itt a Műcsarnokban, nem is tudjuk, hová kapjuk a fejünket? Jó lenne fent lenni a várban és olyan nosztalgikus hangulattal verset irni, hogy hová tüntek a régi kertek? mert tényleg az ott hallottak egy kicsit felébresztették a régi hangulatot.
Itt viszont Bencze László Kossuth-dijas festőművész társaságában, ahogy végig jártuk, egyre az van bennünk, illetve bennem ez a kérdés, hát tollforgató ember, hogy tetszik ez a kiállitás? Bármilyen sablon is, de ugy összhatásában mi ragadta meg legjobban?

- Hát az egész magyar képzőművészetet bemutató, összefoglaló kiállitásról két percben beszámolni, azt jelentené, hogy az ember semmitmondó általánositásokat..

- Már elárulta, 2 percünk van. Pont. Tessék nyugodtan.

- Én evvel szemben inkább azt tartom helyesnek, hogy két, erősen polarizált képet választok ki, mindegyik a maga módján bizonyitja, hogy nagy indulatokkal és csöndes szóval is lehet komoly értéket teremteni.

- Mikre gondol?

- Kezdjük a csendes szavú festővel, Scot Ferenc képe előtt állunk, a Kőbányák c. képe ez. Scot Ferenc világa zárt, csöndes, kimért.. már-már mondhatnánk azt is, hogy szigorú világ, tudja határait, respektálja azokat és nem hágja át e határokat. E határon belül nagyon gazdaságosan bánik a képességeivel. A formai szigor, amivel ezt a képet felépiti egyetlenegy figurát vetit elénk, egy munkája céljába mélyedő munkást, enyhén meghajolva, de a pattanásig feszülve szinte céljára.. az eszközével együtt céljára tekintve a követ fejtő munkás képét vetiti elénk.

- Igen.

- Ennyi az egész téma. És..

- És a másik ?

- De e témán belül ha megfigyeljük a szerkezeti felépitést, amit még bezár a figurán kivüli függőlegesekkel és átlósokkal.

- Igen.

- A szigoru és kimért kép vörös kolorit, mind affelé irányit, hogy ezt a halkabb, csendesebb módját a komponálásnak érvényesitse..

- Igen

- És a csendes ritmusu szórenddel is teremtsen egy világot. Láthatjuk mit..

- Azt hiszem, hogy hosszan elnézzük majd..

- A munkájába mélyülő embernek, az egyszerü munkát dicsőitő világát.

- Igen. Igen.

- A másik ennek pontosan polárisan az ellentéte Kondor Bélának a Géprepülésnek a géniusza. Kondor halott müvész, müve azonban annál élőbb és érvényesebb.Azt mondhatnám, hogy minél inkább mulik az idő a halálától ez a müvész, ez a millió gyökerü élet..

- Igen.

- amely inkább kibontja terebélyessé az életmüvét, pattanásig feszülő szenvedélyek, katasztrófa és katarzis, vagyis megtisztulás feszülő ivében épiti fel a képet. Ilymódon az egész emberiséggel azonosul és ez az ő életmüvének a tragikus szimbóluma is.

- Azt hiszem ez a fegyelmezettség - köszönöm szépen - egy kicsit jellemző Bencze László alkotására is. Itt a kiállitáson egy nagyon szép Bencze képet látunk. Tojás-temperával készült és az a cime, hogy a Siratók. Annak idején a fiatal müvész nagyon sok esztendőt töltött a Bakonyban..Dudaron és mélyen megragadta ebben a református községben , annak az ősi hagyománynak a megőrzése, ami a halott-siratást jelenti. A halott-sirató asszonyok szigoru fegyelmezettsége, ritusa, arcoknak szinte egyszerüsége, abban a nagy dramaturgiában, amit egyáltalán az élet és a halál jelent, nagyon megragadóan jelenik meg a képen a szines egymásmellettiségével, vonalával és mindenével. És egy emlékezetes, különösen a kék-hatásokban, az oxid-vörösökben nagyon megragadó kép lesz ez.
És általában az egész kiállitás, hogy bizony átfutni nem lehet,

A kiállítás díjazottjai: **Adományozó:**

I. díj:	*Pálffy Katalin*	Váci Egyházmegye díja
II. díj:	*Somos Miklós*	Hatvani Belvárosi Római Katolikus Egyházközség díja
III. díj:	*Bakos Ildikó*	Hatvan Város Polgármesterének díja

Munkajutalom:

Lieber Éva	A Hatvan Városért Alapítvány munkajutalma
Patay László	A Biztatás Alapítvány és a Grassalkovich Művelődési Központ közös munkajutalma
Rieger Tibor	A Grassalkovich Művelődési Központ munkajutalma

Kiállító művészek

Bakallár József
Bakos Ildikó
Bráda Tibor
Csekovszky Árpád
Gábor Éva Mária
Hőgye Katalin
Kaubek Péter
Kisléghi Nagy Ádám
Lieber Éva
Mátyássy László
Nagy Márta
Oláh Szilveszter
Orosz János
Pannonhalmi Zsuzsa
Patay László
Pál Mihály
Pálffy Katalin
Petrás Mária
Rainer Péter
Rieger Tibor
R. Törley Mária
Somos Miklós
Szabó Erzsébet
Ifj. Szabó István
Sz. Nagy Mária
Szöllősy Enikő
Taubert László
Tóth Csaba

A *tárlat megtekinthető*: 1997. május 19-ig

Nyitvatartás:

hétfőtől péntekig: 9–17 óráig, szombaton: 14–17 óráig
vasárnap és ünnepnap: 10–13 óráig
Címünk: Hatvan, Hatvanas u. 2.

A kiállítás katalógusa
a Nemzeti Kulturális Alap
Hatvan Város Önkormányzata Művelődési Bizottsága és az
AGROINFORM Kiadó támogatásával készült.

Fotó: Zölei Magdolna
Felelős kiadó: Matiszlovicsné Horváth Éva

LIEBER ÉVA

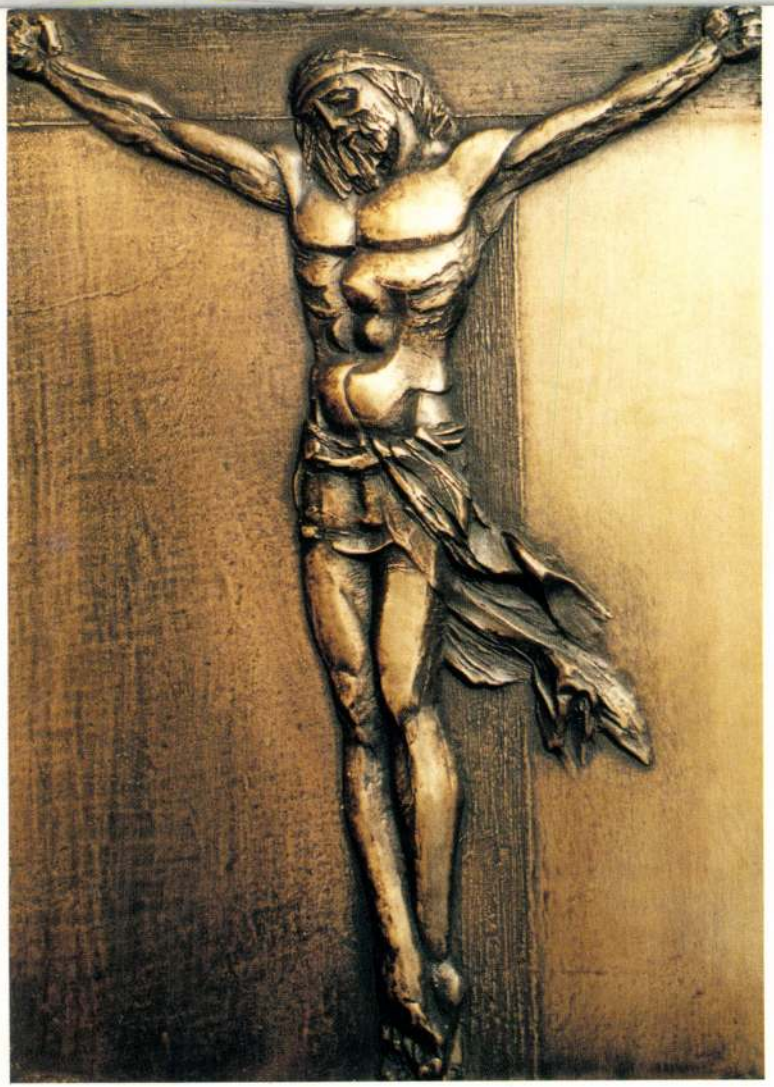

Szeretettel meghívjuk a HATVANI GALÉRIÁBA, a

„Szent Adalbert" Kortárs Egyházművészeti Kiállítás megnyitójára

1997. április 27., 11.30 óra

KESZTHELYI FERENC váci megyés püspök megnyitja és átadja a Váci Egyházmegye díját.

PÁLOS FRIGYES kanonok, hatvani prépost-plébános, művészettörténész ismerteti a kiállítást.

Közreműködik: a HATVANI VEGYESKAR, vezényel: PECHÁN KORNÉL

17.30 óra

MAROZSI FERENC orgonaművész hangversenye
a Belvárosi Római Katolikus Templomban

A Hatvani Galéria szomszédságában van az a Szent Adalbert plébániatemplom, mely névadójának tiszteletéül szeretnénk évente húsvéti pályázatokat kiírni, vallási témákban.

Ennek aktualitását a következő gondolat adja; úgy tűnik az első ezredév visszacsengésének vagyunk tanúi. 995-ben a cseh Szent Adalbert – ki Közép-Európában az elsők között hirdette a keresztény hitet – vált vértanúvá Lengyelországban, miközben a litvánokhoz indult volna téríteni. Hazáját pártviszályok miatt kellett elhagynia, családját kiirtották.

Tevékenységének nemzeti csokrába, mi magyarok első királyunk által kapcsolódunk, hiszen ő keresztelte és bérmálta Szent Istvánt, máig is ő az esztergomi egyházmegye védőszentje.

Szent Adalbert bencés szerzetes volt. A szerzetesek Hatvan város kezdeti életének szereplői, hiszen a városról szóló első jelzések premontrei szerzetesektől erednek. 1170-ben ők alapították a hatvani prépostságot. A szóban forgó templomot 1751-ben építették Szent Adalbert tiszteletére.

A fentiek alapján tartalmi szempontból hitelesnek tűnik egy történelmében a hithez szervesen kapcsolódó városban lévő galéria kezdeményezése, az egyházi művészet terén.

A Hatvani Galéria ezen profiljával egy olyan vákuumot töltene be, mely a magyarországi képzőművészeti életből hiányzik.

A zsűri tagjai voltak:

Bolyki István, grafikusművész
Bráda Tibor, festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára
dr. Dömötör János, művészettörténész
Hauser Beáta, textilművész
Jancsó Ildikó, művészeti vezető, Képző- és Iparművészeti Lektorátus
Kiss György, szobrászművész
Pálos Frigyes, művészettörténész
dr. Pogány Gábor, művészettörténész
Szentgyörgyi József, festőművész

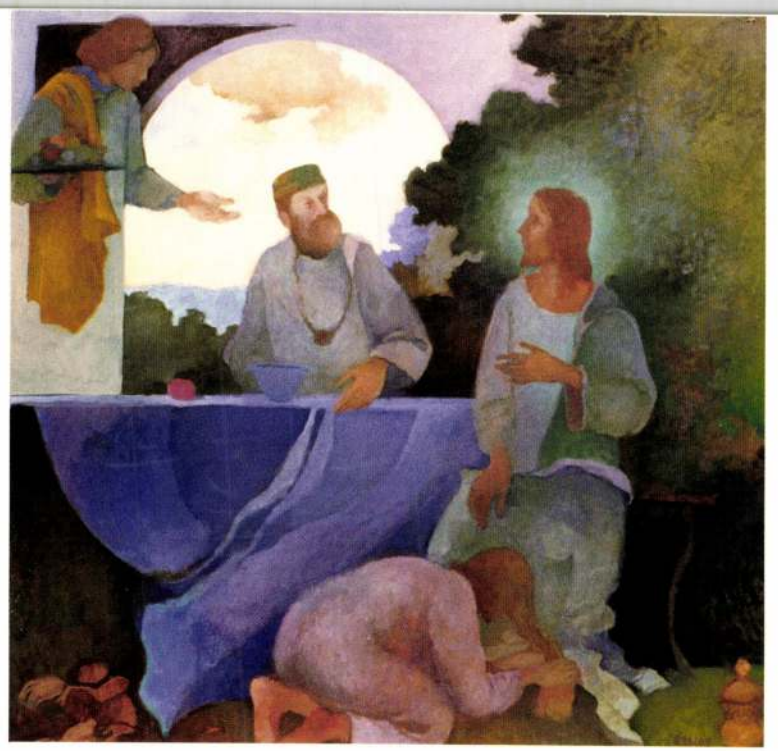

Somos Miklós: Simon Farizeusnál

Bakos Ildikó: *Angyalok...*

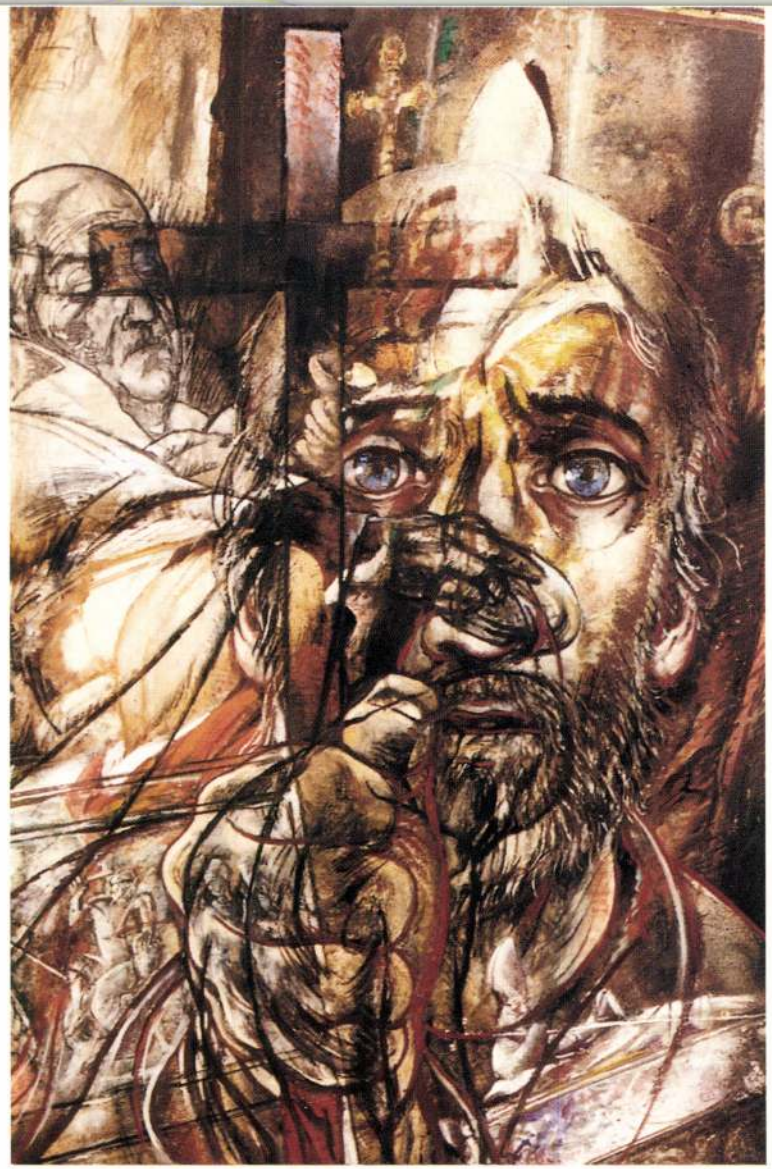

Patay László: *Szent Adalbert*

Lieber Éva: *Közbenjárók*

Rieger Tibor: A Pannonhalmi Bazilika *millenniumi főkapujának* 1:5 *arányú terve*

HATVANI GALÉRIA

A „Szent Adalbert" Kortárs Egyházművészeti Kiállításon szereplő alkotók és művek jegyzéke

Bakallár József	**Veronika kendője**	50x50 cm	olaj
Bakos Ildikó	**Angyali üdvözlet**	26x16 cm	viaszveszejtéses bronz, festett talpazat
Bakos Ildikó	**Angyalok...**	29x20 cm	viaszveszejtéses bronz, festett talpazat
Bakos Ildikó	**Egy szent**	31x24 cm	viaszveszejtéses bronz
Bakos Ildikó	**Kozma és Damján**	36x25,5 cm	viaszveszejtéses bronz
Bráda Tibor	**Iustus Pius Pacificus**	152x80 cm	olaj
Csekovszky Árpád	**Corpus**	54x50 cm fülke	kerámia oxiddal színezve
Csekovszky Árpád	**Utolsó vacsora**	70x39 cm fülke	kerámia oxiddal színezve
Gábor Éva Mária	**Apokalipszis I.**	30 cm	bronz
Gábor Éva Mária	**Apokalipszis II.**	30 cm	bronz
Gábor Éva Mária	**Lejárat az alvilágba**	120 cm	bronz
Hőgye Katalin	**Jónás**	60x25x43 cm	kerámia
Hőgye Katalin	**Jó pásztor**	15x18x43 cm	kerámia
Kaubek Péter	**Madonna**	Ø 15 cm	bronz
Kaubek Péter	**Nagymaros I.**	Ø 10 cm	bronz
Kaubek Péter	**Nagymaros II.**	Ø 10 cm	bronz
Kisléghi Nagy Ádám	**Kenyér és bor**	215x143 cm	olaj
Kisléghi Nagy Ádám	**Keresztelő Szent János**	105x82 cm	olaj
Kisléghi Nagy Ádám	**Szent Jeromos**	117x91 cm	olaj
Lieber Éva	**Közbenjárók**	40x40 cm	festett, varrott textil
Lieber Éva	**Mária**	39x39 cm	festett, varrott textil
Mátyássy László	**Mindszenty József bíboros**	40x30 cm	bronz
Mátyássy László	**Szent István király**	35x17x17 cm	bronz
Nagy Márta	**Leszálló angyalok**	80x45 cm	olaj
Oláh Szilveszter	**Júdás**	72x53 cm	tollrajz
Oláh Szilveszter	**Napkeleti bölcs**	25 cm	bronz
Orosz János	**Corpus**	70x47 cm	olaj
Orosz János	**Zöld corpus**	86x57 cm	olaj
Pannonhalmi Zsuzsa	**Szent Adalbert, az alapító**	78x23 cm	porcelánsamott

Pannonhalmi Zsuzsa	**Szent Adalbert, a hittérítő**	45x112 cm	porcelánsamott
Patay László	**Szent Adalbert**	94x74 cm	olaj
Pál Mihály	**Ábrahám áldozata**	80 cm	bronz
Pál Mihály	**Dániel próféta**	50 cm	fa
Pál Mihály	**Ferences testvér halála**	40 cm	bronz
Pál Mihály	**Próféta**	60 cm	bronz
Pálffy Katalin	**Corpus I.**	Ø 15,5 cm	bronz
Pálffy Katalin	**Corpus II.**	Ø 15,5 cm	bronz
Pálffy Katalin	**Stációk (7 db)**	35x24,5 cm	bronz
Pálffy Katalin	**Szent Skolasztika és Szent Benedek**	Ø 16 cm	bronz
Pálffy Katalin	**Szent Vincentius de Paul**	Ø 16 cm	bronz
Petrás Mária	**Corpus**	25x40 cm	üveg
Rainer Péter	**Magyarország–Erdély kistemplomok**	50x50 cm (2db)	építészeti grafika, fotó
Rainer Péter	**Margitszigeti középkori kolostor-együttes (pályázat)**	100x70 cm	építészeti grafika, fotó
Rieger Tibor	**A Pannonhalmi Bazilika millenniumi főkapuja 1:5 arányú terve**	120x75 cm	bronz
R. Törley Mária	**Szent Adalbert Szent Istvánnál**	55x44x23 cm	bronzszínre patinázott durgipen
Somos Miklós	**Simon Farizeusnál**	70x72,5 cm	olaj
Somos Miklós	**Történelmi táj (Szent Adalbert útja)**	62x112 cm	olaj
Szabó Erzsébet	**Imre herceg**	60x40 cm	színes ólomüveg
ifj. Szabó István	**Szent József**	80 cm	fehér gipsz
Sz. Nagy Mária	**Corpus**	Ø 10 cm	bronz
Sz. Nagy Mária	**Szűz Mária a gyermek Jézussal**	50 cm	fehér gipsz
Szöllősy Enikő	**Kereszt**	90 cm	bronz
Szöllősy Enikő	**Keresztút IV. stáció (Jézus találkozik anyjával)**	35x27 cm	bronz
Taubert László	**Feszület**	70x38 cm	vas
Tóth Csaba	**A kiválasztottság metafórája**	130x130 cm	vegyes
Tóth Csaba	**A szabadság szövevénye**	130x130 cm	vegyes

MDK.

Lieber Éva

Kiállitási kritika

Vas Népe 1966 juli.12.

Dear Va

Kindest Kritika

Vas Nepe 1966, July 12.

Liebet Éva festő

Kiállítása a Fémjes Adolf-terem-
ben 1966 ápr. 29-től

Kiállítási megnyitó

Lieber Éva, Jestő MDh

A Fényes Adolf Teremben tekinthető meg tárlata.

–: A hét végi kulturális programból 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. máj. 7.

Lieber Éva, festő

MDH

A Fényes Adolf Teremben

–: A hét végi kulturális programból

11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. máj. 14.

MDK

Lieber Éva

Veszprémi utcarészlet c. grafikája repr.

(Forrás.)
Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 49. sz. [6. l.]

MDK

Lieber Éva

Ritly V.: Festmények, rajzok, szobrok a X. vásárhelyi őszi tárlaton. Magyar Nemzet 1963. okt. 15. 4.l.

M.D.U.

Lieber Éva

Grafikus

Illusztráció

Szendrei József: Kilátás a Matra völgyből

Élet és Irodalom, 1961. szept 16 — 8l.

Lieber Éva

M. D. K.

Méltatás.

Dutka Mária: Képzőművészeink nemzetközi elismerése
Magyar Nemzet 1960. febr. 28.

Lieber Éva M.D.K.

Részt vett a kiál itáson

Ritly Valéria: Festmények, rajzok, szobro a X. vásárhelyi őszi tárlaton

Magyar Nemzet 1963. október 15. 4.1.

Lieber Éva
festő

M.D.K.

Kiállításán bemutatta a „Régi mulatás", „A játék" c. mozgalmas kompozícióját.

Bauer Jenő: Krónika
Művészet 1969. május – 44 lap.

Lieber Éva
feslő

M.D.Y

„Tavasz" (repro)

Bauer Jenő: Krómka
Művészet, 1969. május – 44 lap.

M.D.K

Lieber Éva
keramikus

Csempert állítottak ki a Vásárhelyi
tárlaton.

Szocsagh Ákos: A Tizedik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Művészet, 1964. január – 36 lap.

MDK.

Lieber Éva

Kiállitási kritika

Népszabadság 1966 máj.13.

Lieber Éva

Kiállítása nyílt a Fényes Adolf teremben.

Szocialista művészetért 1966. jún.

Lieber Éva

Gondolatok a XXXII. vásárhelyi őszi-tárlatról

Népszava 1985. XI. 29.

Lieber Éva

Gondolatok a XXXII. visatkelyj öszi tatlatvol

Nepszava 1985. XI. 29.

Lieber Éva

Lieber Éva kárpitjait mutatja
be.

Szigeti Zsuzsa: Vendégkönyv, némi tanulsággal.
Művészet, 1975. augusztus - 34.oldal

Lieber Ödön
a Jubileumi kiállítás megnyílt a Műcsarnokban, melyen szerepelnek művei.

Harangozó Márta: Jubileumi Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban,
Szovjet Néplap, 1946. május 4.

Lieber Éva

A Műcsarnok Jubileumi Képzőmű-
vészeti Kiállításon szerepelnek mun-
kái.

Harangozó Márta: Jubileumi Képzőművészeti
kiállítás a Műcsarnokban.

Szolnok Megyei Néplap, Szolnok, 1945. máj.

Lieber Éva

A harmadik díjat Lieber Éva
„Felszállott a páva" című gobe-
linje nyerte.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek.....
Művészet, 1975. junius - 7 oldal

Licker Éva
textiltervező

Licker Éva gobelinjeit felsora-
kozik minden, ami szép is.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek.....
Művészet, 1975. június - 7 oldal

Lieber Éva, [ ]

Szerepel a Műcsarnokban,

Harangozó Márta: Szám vetés harminc évről 2.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 21.

Lieber Éva

Növényvilág c. műve részt vett a Műcsarnokban rendezett kiállításán.

Aradi Nóra: képzőművészet és munkásmozgalom - Bp. 1974. 469p.

Lieber Éva

varrott technikáju kárpitjai közül a Növénykompozició anyagban megfogalmazott ritmusváltásaival emelkedik ki a keszthelyi Balatoni Nyári Tárlaton.

Magyar Hirlap 1974/2o2 6.o.

Liebes Éva

Ilmuntráció (eml.) o- Tiszatájban

N. N.: Megjelent a Tiszatáj
februári száma

Del Magyarország 1969 II. 5

Liber Éva

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

315. old

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lieber Éva

1988 JUL 23

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Lieber Éva kiállítása Vásárhelyen

A kiállítási intézmények és a Tornyai János Múzeum közös rendezésében vasárnap déli 12 órakor nyílik meg Lieber Éva festőművésznő kiállítása a Tornyai Múzeum földszinti termeiben. A kiállítást Szabó Iván szobrászművész nyitja meg.

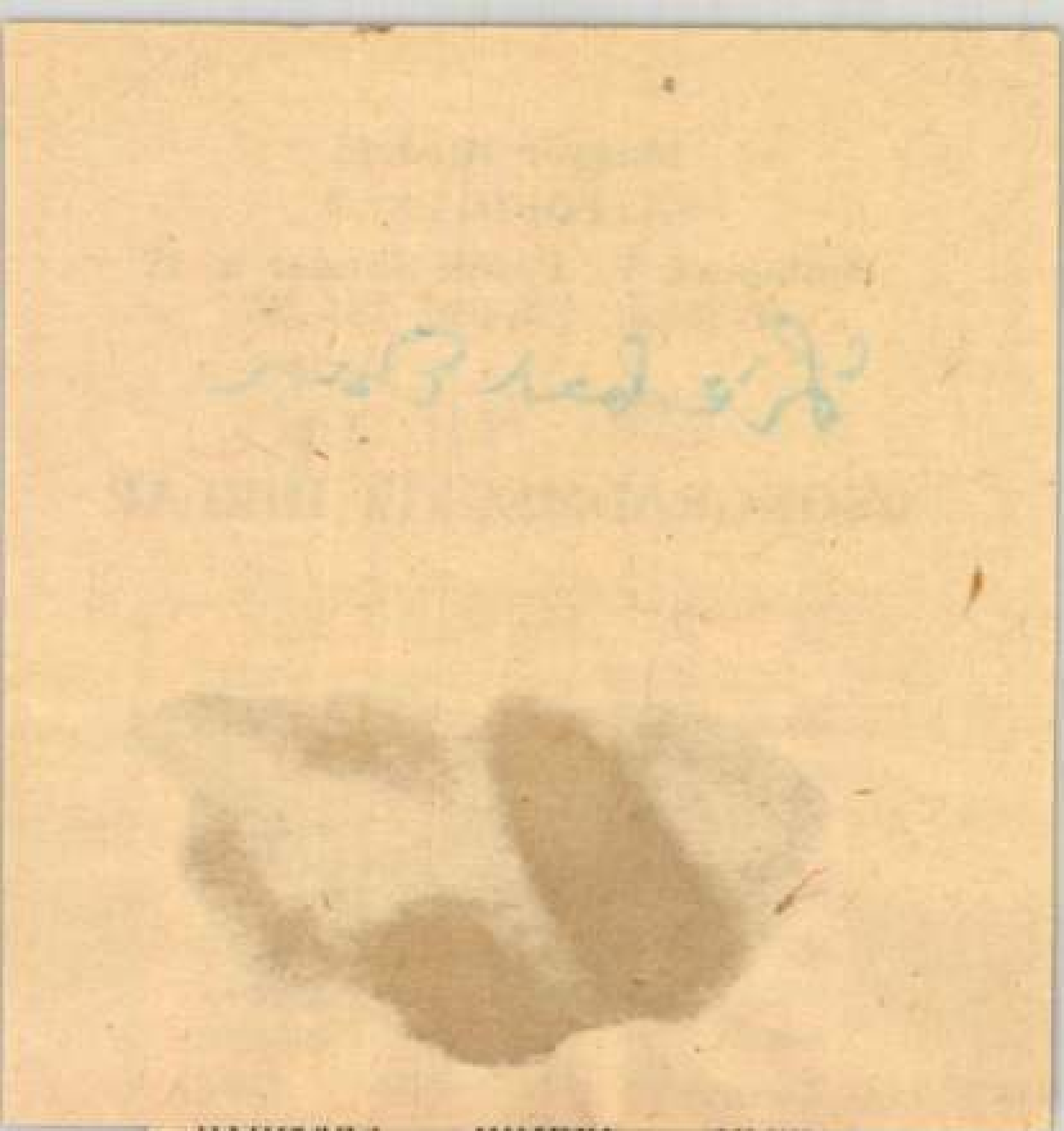

Néhány perc tudomány. 11.00: Híres hegedűsök felvételeiből. 11.27: A Szabó

Lieber Éva

Fehér fa c. képéről repr.

Bél-Magyarország 1965. okt. 17.

Lieber Éva

tanulmánya (repr.)

Valóság X. (1967.) 2. sz. 71. l.

MDK

Lieber Éva

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr.p.47.

MDK.

Lieber Éva

Viaskodók

Müvészet 1966 szept.

Lieber Éva

1. Álmok otthona olaj 60×70
2. Az eltűnt Pán tempera 35×50

Tizenhatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai János Múzeum

Lieber Éva

Távozó olaj 90×100

Szegedi ugári tárlat

Lieber Éva

Neve műcsarnoki kiállításával kapcsolatban említve.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom – Bp. 1974. 468 p.

Lieber Éva

A Műcsarnokban mutatták be vasott képeit a közelmúltban.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom – Bp. 1974. 468p.

Lieber Éva

Hírhozó akv. 35x50

6. Balatoni Nyári Tárlat

Lieber Éva

ne ve emlitve a 31. olda lon

Aradi Nóra "Textilmüvek, textilkiállitások"

Kritika 1972 julius

Lieber Éva

A kakos katedrálisa plextoll
Ábrázat akv. 35x50

6. Balatoni Kyári Tárlat

Lieber Éva

„Házasság" (textil fotókép)
(vepro)

Szigeti Zsuzsa: „Már messzirol fölismerjük"
Művészet, 1975. szeptember. – 26 oldal.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Lieber Éva

1930 ÁPR 2

Lieber Éva festőművész kiállítását április 29-én délután nyitja meg Szabó Iván szobrászművész a Fényes Adolf teremben.

1021

Lieber Éva o/.

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

MUNKA

1975

XXV. ÉVFOLYAM

11

1021

A SZAKSZERVEZETI MOZGALOM FOLYÓIRATA

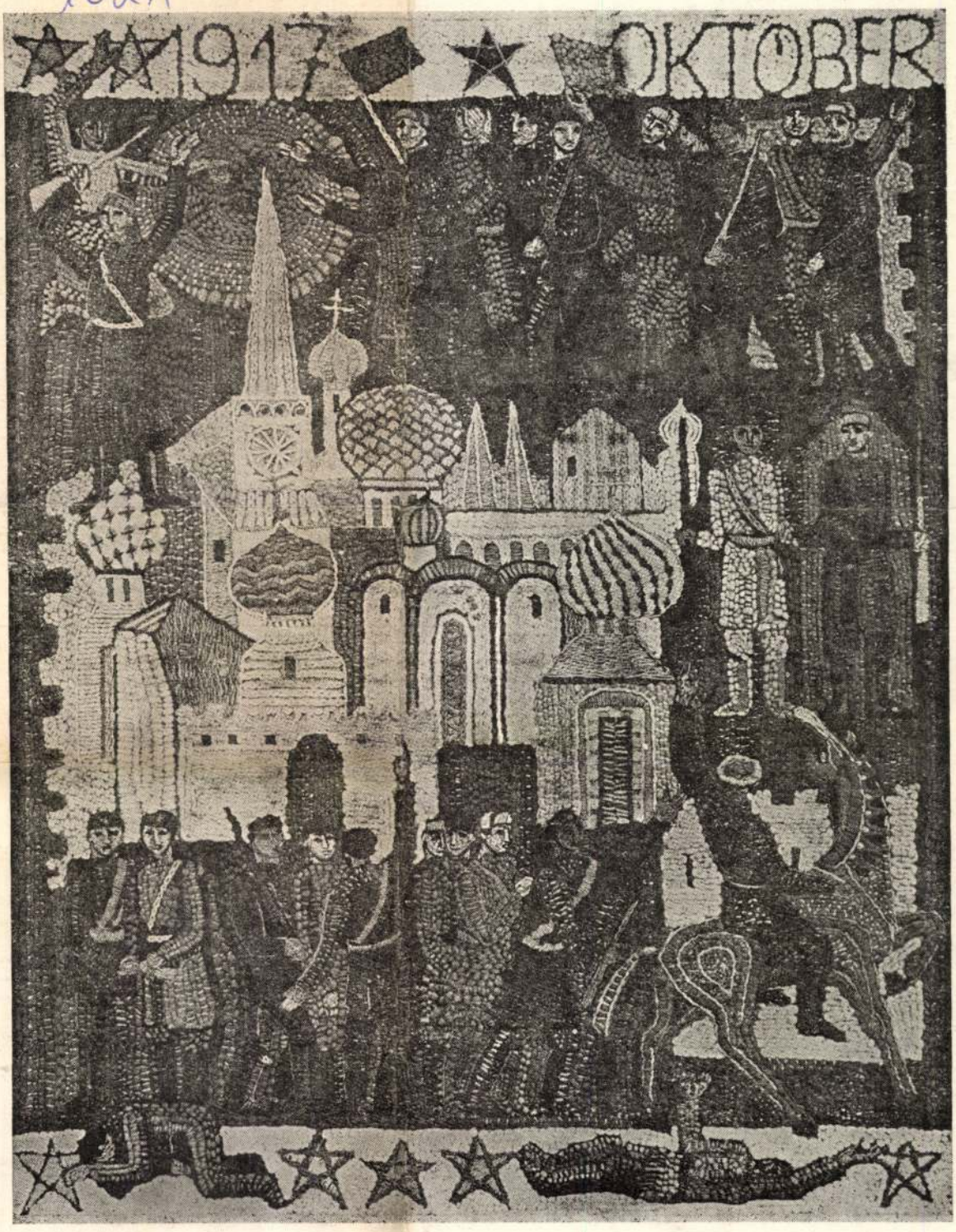

1975
MUNKA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

MUNKA

A SZAKSZERVEZETI MOZGALOM FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ:
Rozsmann István

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
Dr. Bartos István, dr. Darabos Pál, dr. Jandek Géza, Kimmel Emil, Rozsmann István, Simó Tibor, Szarvas Aladár (szerkesztő), Vas János, Virizlay Gyula (a bizottság vezetője)

TARTALOMJEGYZÉK

VAS JÁNOS: A Magyar Szakszervezetek Alapszabályának módosításáról ... 1
TÓTH TIBOR: Számadás a finis előtt ...
BÖGRE KATALIN: Szociálpolitikai kérdések a szakmai kongresszusokon ... 4
Történelmünk lapjairól
STRASSENREITER ERZSÉBET: „Nem lehet megállni, mert akkor a reakció erőre kaphat" ... 6

Közgazdaság

SALAMON ÉVA: Kihasználatlan tartalék ... 7
VÁRKONYI FERENC: A normagazdálkodás a munka- és üzemszervezés része ... 8
Termelékenységnövekedés — ésszerűbb technológiával (—t—) ... 9
FEHÉR GYULA: Az élelmiszerkereskedelem munkaerő gondjai ... 10
POLYÁK JÓZSEF: Sok tennivaló vár a szocialista brigádokra ... 11
EMŐD PÁL: Az export fokozása vállalati és népgazdasági érdek ... 12
LÁSZLÓ ÁGNES: Gépesítették az anyagmozgatást 13

Szociálpolitika — munkajog

CZIPPÁN GYÖRGY: Új úton az üzemi pszichológia ... 14
TÁPI MÁRIA: Gyári segítő kezek ... 15
Tanulhatnak a kismamák (b.) ... 15
MOLDOVÁN IBOLYA: Hol és mikor ebédel? ... 16
DR. BÉKÉS IMRE: Megoldódott a művészek társadalombiztosítása ... 17
BOKROS ERZSÉBET: Az üzemek és a Vöröskereszt ... 18
VÁRKONYI FERENC: A törvény szellemében ... 19
Analgetica (L. A.) ... 19
TURCSÁNYI TIBOR: Munka a szabad ég alatt ... 20
VIZLER IMRE: Növelni lehetne a vállalati üdülők kapacitását ... 21
Egészségünkre! Egészségünkért! (Bokros) ... 21

Kultúra

GÖNCZI IMRE: Művészeti nevelési kezdeményezések a Központi Kulturális Alap támogatásával 22
GYŐRI ILLÉS: [illegible] népművelőkre várnak ... 23
G. SZABÓ LÁSZLÓ: Kerületi tanács — a munkásművelődésért ... 24
MÉNESI ALADÁR: Ami megkeseríti a tovább tanulni akarók életét ... 25
Alkotói szabadság (— tis —) ... 25
MIHALOVITS ERVIN: A munkahelyi könyvterjesztés eredményei Budapesten ... 26
VARGA LAJOS: Hivatást és sorsot vállaltam Jókai Anna SZOT-díjas ... 27
SÁGI PÁL: 25 esztendő munkája a postások művelődéséért ... 28
A Munka ajánlja ... 29
GEREBEN FERENC: A könyv és a 10—14 éves gyermek ... 30
VARGA GYULA: Sportpálya a gyárudvaron ... 31
TÓVIZI SÁNDOR: Bizalmiak vetélkedője a bányászoknál ... 32

Szervezeti élet

MOLDOVÁN GYULA: A tanácsok és a szakszervezetek együttműködése ... 33
MIKLÓS DEZSŐ: A munkásküldöttek tanácskozásának tapasztalatai ... 35
BERECZKI LÁSZLÓNÉ: Tartalmasabb tömegkapcsolatért, eredményesebb szakszervezeti demokráciáért ... 36
A mozgalmi munka műhelyéből ... 37
TÓTH LÁSZLÓ: Politikai nevelő munka a munkás ifjúság körében ... 38
MÁRTHA ISTVÁNNÉ: A bizalom kötelez ... 39
Tallózás a szakszervezetek lapjaiban ... 39

Nemzetközi mozgalom

Michal Andruszkiewicz: Szervezeti változások a lengyel szakszervezeti mozgalomban ... 40

A mindennapi gyakorlathoz

DR. SEMPTEY KÁROLY: A dolgozó nyugdíjas ... 42
DR. NIGRINY ELEMÉR: Munkaügyi döntőbizottságok — vitás esetek ... 43
DR. MOLNÁR DÁNIEL: A felmondási idő mértéke és a törzsgárdatagok védelme ... 44
INCZE GÁBOR: A jogsegélyszolgálatot értékelik a dolgozók ... 44
DR. PÁLFFY ZOLTÁN: A jogsegély igénybevételének néhány kérdése ... 45
BOGNÁR PÉTER: Megtalálta helyét a munkajogi bizottság ... 46
Személyi hírek ... 46
Hasznos tanácsok ... 47
Vezető szervek napirendjén ... 48
A Munka fejtörője ... 49

Kiadja a Szakszervezetek Országos Tanácsa
Szerkesztőség: 1415 Budapest V., Dózsa György út 84/b.
Telefon: 225-234
Felelős kiadó: Gábor Márton
Egyes szám ára 5 forint. Évi előfizetési díj 60 forint. A terjesztéssel kapcsolatos észrevételeket és az előfizetési díjakat kérjük a Népszava Lapkiadóhoz 1964 Budapest, Rákóczi út 54. Telefon: 224-817. Levélcím: 1964 Bp. 70. Pf. 32. Csekkszámla: MNB 215—11 859 eljuttatni.
75.4108 Egyetemi Nyomda, Budapest, Felelős vezető: Janka Gyula igazgató

Magy... Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Lieber Éva

1964 MAJ 10

1021

LIEBER ÉVA:
FIATAL LÁNY

Ünnepélyes KISZ-tag felvétel a Lenin utcai általános iskolában

Ünnepélyes KISZ-tagfelvételre kerül sor május 11-én, hétfőn délután 3 órakor Hódmezővásárhelyen, a Lenin utcai általános iskolában. Az iskola 2094. számú József Attila úttörőcsapatának 8. osztályát most végző tagjai közül 45 pajtás jelentkezett KISZ-tagságra, a vásárhelyi szandálüzem KISZ-szervezetébe. Az ünnepélyes tagfelvételt az iskola újonnan létesült dísztermében tartják.

A Lenin utcai iskolában a második osztályosok közül 51 kispajtást kisdobossá, a negyedik osztályos kisdobosok közül 53 kispajtást úttörővé avatnak

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSEPEL

1021

LIEBER ÉVA

LIEBER ÉVA: 1917. október

ıak formálója

Iidas Antallal

gyengíti, hogy könnyebben lehessen „kormányozni", sőt elveszejteni őt.

— Vita folyik mostanában a munkahelyábrázolásról, hogy keveset írnak a mai munkáséletről. Mi a véleménye erről?

— Valóban, szépirodalmunkban kevés szó esik róluk. Pedig az ipari dolgozók száma — hozzátartozóikkal — maholnap az ország lakosságának felét teszi ki. Egyes írók inkább a lumpen elemeket írják meg, a patológikus, az alvilági, az elsodort embereket, mert ezek „érdekesebbek", én úgy mondanám: őket könnyebb megírni. Sokkal nehezebb jelentős alkotást létrehozni a nem patológikus, a nem kicsavarodott lelkű emberekről. A magyar dolgozók többsége — ezt önök csepeliek, tudják a legjobban — komoly, cétudatos ember, sok széppel, ha bajjal is és nehéz átéléssel, de nagy belső világgal, törekvéssel, kielégüléssel. Különlányai ma is elő-előbukkannak, zavarják munkakedvemet, életemet.

— Néhány évvel ezelőtt Kun Béláné Csepelen járt, interjút készítettünk vele. Kun Béláról szóló könyvét Csepelen is sokan olvasták. Hidas elvtárs közelről ismerte Kun Bélát. Mint író nem fogja megörökíteni Kun Béla alakját?

— Személyesen 1925-ben ismerkedtem meg Kun Bélával, és 12 esztendő során igen közel voltunk egymáshoz. Talán ez a közelség akadályoz — egyfőre —, abban, hogy róla külön könyvet írjak. Ezt a szubjektív érzést — remélem —, legyőzöm.

— Az ön élete egy korszakot ölel át, amelyben hatalmas történelmi változások játszódtak le. Mikor írja meg visszaemlékezéseit?

— A Városligettől a Csendes-óceánig című könyvben már írtam visszaemlékezéseket; különböző portrékat rajzoltam meg.

(Elhallgat, mert észreveszi, hogy a kávé kitöltetlenül áll

Lieber Éva

Rajzok /2 repró/

Tiszatáj 1968 VII sz. 640, 666 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Lieber Éva
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP
1060 JAN 26.
1021

LIEBER ÉVA RAJZA

itcai iskolában 17, Bán Rotália a Malom utcai iskolában 18, Czuczi István a Damanich utca 126. szám alatt 18 órakor;

január 28-án, kedden Borók Mihály a Munkás Otthonban 18, Böde Lajos az I. számú téglagyárban 16, Tátrai László a Klauzál utcai felső iskolában 17, Kasza Ernő a Nádor utcai iskolában 18 órakor;

január 29-én, szerdán dr. Nagy Lajos az Állami Gazdaság központi irodájában 18, Horesnyi Sándorné a Simonyi u. 1. szám alatt 18, Bereczki Ernőné a Nádor utcai iskolában 18, Asztalos Imre a Marx utcai óvodában 18 órakor;

január 30-án, csütörtökön Drávucz Mihály a Bajcsy-Zsilinszky utcai óvodában 17, Lengyel Antal a répásháti elvasókörben 16, Molnár Mihály a belső-kutasi iskolában 16 órakor;

január 31-én, pénteken Matuz Istvánné a Klauzál utcai óvodában 18 órakor;

február 1-én, szombaton fj. Csikós István a Ságvári Tsz-ben 16, Gaál Illésné az

kasmozgalmi és 10-es vete-
noknak olyan szervezeti, v
klubhelyiséget kellene k
lölni, ahol esetenként ta
kozhatnak és megtarthat
rendezvényeiket. Most te
sült ez az óhaj. A Fegyv
Erők Klubja mellett meg
kult a Veterán Klub. A rossz
idő ellenére az alakuló ülésre a meghívott veteránok szinte teljes létszámban megjelentek. Az ülésen *Rácz* Dezső, a Fegyveres Erők Klubjának vezetője méltatta a terán klub elnökévé *Körösi* Imrét választották.

Az ülésen elhatározták, hogy március 21-én, a Tanácsköztársaság kikiáltásának évfordulóján családi ünnepséget rendeznek a klub valamennyi helyiségében.

Hova utazhatnak a vásárhelyi fiatalok?

Bár ebben az évben az »Express« külön csoportokat nem szervez Vásárhelyen, mégis számos külföldi társasutazáson részt vehetnek a vásárhelyi fiatalok. A Szovjetunióba júniusban és júliusban, az NDK-ba májusban és júniusban, Prágába és Drezdába júliusban, a román tengerparti Mamaiba augusztusban, Lengyelországba pedig júliusban és augusztusban indulnak csoportok.

A utazásra — az indulási időpontoktól függően — februárban, márciusban és áprilisban lehet jelentkezni. Részletes felvilágosítást és jelentkezési lapot a KISZ városi bizottságán kapnak az érdeklődők.

A megyei politikai akadémia

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lieber Éva

PESTI MŰSOR

1966 MÁJ 5

1021

Kiállítások

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.): **Fiatal képzőművészek VI. kiállítása.** Nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.

FÉNYES ADOLF TEREM (VII., Rákóczi út 30.): **Lieber Éva festőművésznő kiállítása.** Nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.

FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZ (XI., Fehérvári út 47.): **Így látom Budapestet** — fotókiállítás a »III. Budapesti Ifjúsági Napok« alkalmából. Nyitva: naponként 10—20 óráig.

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE (V., Dorottya u. 8.): **Ladislas Kardos kanadai festőművész kiállítása.** Nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (V., Kossuth Lajos tér 12.): 1-ig: **Zinner Erzsébet »Emberöltő« c. fotókiállítása.** Nyitva: 11—19 óráig.

MEDNYÁNSZKY TEREM (V., Tanács krt. 26.): **Galambos Tamás kiállítása.** Nyitva: 9.30—18, szombaton 10—15 óráig. (Vas. zárva.)

MŰCSARNOK (XIV., Dózsa György út 37.): **Népi iparművészeti kiállítás.** Nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi Mihály u. 16.): 30-tól: **Heltai Gáspár emlékkiállítás.** Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.): **Hat évszázad könyvdíszítései, miniatúrái.** Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig. 1-én 14 órától.

... a grófkisasszony, úr és cselédek közös erővel akadályozzák meg.

III. felv.: Újabb veszedelem közeledik: Kalazánczia baronesz. De hátra van még a furfangos cselédek kieszelte próba, amelynek során kiderül, hogy a grófkisasszony, vagy a baronesz lesz-e a kastély úrnője?

Hamlet:

GÁBOR MIKLÓS

Qualiton hanglemezen

Vastaps-sorozat: 1

A SZÍNHÁZ HIVATÁSA

A színház nem irodalmi kirakat, tehát nem szolgálhat csupán arra, hogy ott közszemlére téve a darabokat, egyszerűen megállapítsuk róla, jók-e vagy rosszak, hanem olyan intézmény, amelynek az a hivatása, hogy művészi és irodalmi eszközökkel neveljen, tanítson és szórakoztasson; tehát mindnyájunknak, akik ott dolgozunk, az a kötelességünk, hogy minden tőlünk telhetőt megtegyünk a siker érdekében, és a közönségnek a lehető legjobbat nyújtsuk a pénzéért.

Csathó Kálmán

Lieber Éva

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG
1966 MÁJ 7

1021

A HÉT VÉGI KULTURÁLIS PROGRAMBÓL

SZOMBAT

TIT-előadások: A társulat budapesti székházának (VIII., Múzeum utca 7.) előadótermében du. 4 órakor: Napjaink különféle dzsesszirányzata. I. rész (a Dzsesztörténet-sorozat keretében). Előadó (hanglemez-bemutatóval): Pernye András; Este fél 7 órakor: Nápoly (a Mit nézzünk meg Olaszországban? című sorozat keretében). Előadó (vetített képek bemutatásával): Dávid Katalin művészettörténész.

TIT-látogatás: A Várbazár művészeinél. Találkozás: du. 3 órakor az Ifjúsági Park bejárata előtt. Vezető: dr. Maksai László.

A Zeneakadémia nagytermében, este fél 8 órakor: A Vándor Kórus hangversenye. Vezényel: Révész László és Forrai Magda.

A Zeneakadémia kistermében, este fél 8 órakor: Petri Endre zongoraestje. Műsoron: Mozart, Schumann, Chopin, Kabalevszkij és Mendelssohn művei.

A Filharmónia kamaratermében, este fél 8 órakor: A Zeneművészeti Főiskola Liszt Ferenc Kamarakórusának hangversenye. Vezényel: Párkai István. Közreműködik: Esztó Zsuzsa (zongora) és Mezey Erzsébet (gordonka). Műsoron: Dowland, Schütz, Lotti, Bach, Farkas Ferenc stb. művei.

A művelődési házak programjából: Az Újpesti Munkásotthonban, este fél 8 órakor: A munkásotthon ifjúsági irodalmi színpadi együttesének bemutató előadása. I. rész: Memento. Összeállítás J. R. Becher, Paul Eluard, Radnóti Miklós, Mezei András és Simon István műveiből. II. rész: Ján halászok. Wolfgang Weyrauch dramatikus oratóriuma. Rendező: Weber Péter. (A bemutatót vitazáró előadás követi az otthon klubtermében.) — A Gutenberg Művelődési Otthonban, du. 3, 5 és este negyed 8 órakor: Az én kis feleségem (szélesvásznú olasz film).

Térzene a margitszigeti szökőkútnál du. 4 órától este fél 6 óráig. A Vám- és Pénzügyőrzenekar műsora.

VASÁRNAP

TIT-előadás: A társulat budapesti székházának (VIII., Múzeum utca 7.) előadótermében de. 11 órakor: Athén antik bizánci emlékei, múzeumai és a mai Athén (a Mit nézzünk meg Görögországban? című sorozat keretében). Előadó (vetített képek bemutatásával): Szabó Miklós.

TIT-látogatások: A Margitsziget irodalmi emlékei. Találkozás: de. 10 órakor a Casino Étterem előtt. Vezető: Szablyár Ferenc. — Látogatás a botanikus kertben. Találkozás: de. 10 órakor a botanikus kert (VIII., Illés utca 25.) bejáratánál. Vezető: dr. Simon Tibor kandidátus, tanszékvezető egyetemi docens. — „Beszélő házak." A VIII—IX. kerület irodalmi emlékei. Találkozás: de. 11 órakor a VIII., Múzeum utca 7. számú ház előtt. Vezető: Marót Miklós.

Tárlatvezetések: A Magyar Nemzeti Galériában, de. 10 órakor: XX. századi magyar szobrászat. Vezető: Szíj Béla művészettörténész; XIX. századi festészetünk. Vezető: N. Pénzes Éva művészettörténész; Ferenczy Károly művészete. Vezető: P. Turcsányi Zsuzsa művészettörténész. — Az Iparművészeti Múzeumban, de. 10 órakor: Az üveg művészete. Vezető: Mikes Ildikó művészettörténész; Háromszáz év divatja. Vezető: Egyed Edit muzeológus. — A Nagytétényi Kastélymúzeumban, de. 11 órakor: Magyar bútorművészet a XVIII. században. Vezető: Geszti Eszter. — A Természettudományi Múzeumban (VIII., Múzeum körút 14—16.), de. 11 órakor: Magyarország állatvilága. Szakvezető: Mahunka Sándor. (A Vajdahunyad várában, az emeleten), de. 11 órakor: Magyar növénytani kiállítás. Szakvezető: dr. Tóth Sándor.

Térzene a Nemzeti Múzeum kertjében, de. 11 és 12 óra között. A Vám- és Pénzügyőrzenekar műsora.

Barlangséta a Várban, de. 10 és du. 4 óra között. Bejárat az I., Úri utca 9. szám alatt. A barlang utcai ruhában járható! (Részvételi díj 4 forint.)

Az Építők Irodalmi Presszójában, este 8 órakor: Erich Knight: Légy hű önmagadhoz. Pódiumra alkalmazta és rendezte: Szécsi Lajos. Szereplők: Kohut Magda, Bánffy György és a Sztanyiszlavszkij Művészeti Stúdió hallgatói.

A Zeneakadémia nagytermében, du. 4 és este fél 8 órakor: Szerzők a pódiumon.

A Zeneakadémia kistermében, este fél 8 órakor: A váci Vox Humana Énekkar hangversenye. Vezényel: Maklári József. Közreműködik: a Magyar Fúvósötös (Lajos Attila, Pongrácz Péter, Kovács Béla, Tarjáni Ferenc, Fülemile Tibor). Műsoron: Lechner, Peuerl, Hassler, Farkas Ferenc, Schütz, Pepping stb. művei.

A Filharmónia kamaratermében, este fél 8 órakor: Indiai művészek hangversenye. Közreműködik: Vijay Rachava Rao, Janardan Abhyankar és C. S. Sachdev.

A művelődési házak programjából: A Gutenberg Művelődési Otthonban, de. fél 11 órakor: Ordasok között (filmmatiné); Este negyed 8 órakor: Az én kis feleségem (szélesvásznú olasz film). — A Kellner Sándor Művelődési Otthonban (VI., Rózsa Ferenc utca 50.), du. 3 órakor: Összetépett könyv (Mesemozi). — A MOM Művelődési Házban, du. fél 3, háromnegyed 5 és este 7 órakor: Zöld fény (szovjet film).

MÚZEUMOK

Műcsarnok: Népi iparművészeti kiállítás (kedden zárul!); Műcsarnok kamaraterme: Sós László és Kemény Éva plakátkiállítása. — **Petőfi Irodalmi Múzeum:** Magyar meseíró a XVI. században; Heltai Gáspár emlékkiállítás. — **KMP Emlékmúzeum** (XIII., Visegrádi utca 15.): A Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásával kapcsolatos emlékek, dokumentumok. — **Közlekedési Múzeum** (XIV., Május 1. út 26.): Vasúttörténeti kiállítás; Repüléstörténeti kiállítás; Magyar gépjárműtörténeti kiállítás; Erőgépek a közlekedésben című kiállítás. — **Magyar Nemzeti Galéria:** Német forradalmi grafika a XX. század első felében; Slavíček csehszlovák festőművész kiállítása. — **Budapesti Történeti Múzeum — Vármúzeum:** Buda középkori társadalma. — **Szépművészeti Múzeum:** Hat évszázad könyvdíszítései, miniatúrái. — **Fényes Adolf Terem:** Lieber Éva festőművésznő kiállítása. — **Kulturális Kapcsolatok Intézete:** Ladislas Kardos kanadai festőművész kiállítása (május 15-ig). — **Mednyánszky Terem:** Galambos Tamás festőművész kiállítása (május 14-ig). — **Rákospalotai Múzeum:** Gyermekrajz-kiállítás (május 15-ig). — **A Képcsarnok** grafikai vándorkiállítása a Csalogány utcai munkásszálló-ban.

FELHÍVJUK

a sportintézmények, egyesületek, vállalatok figyelmét, hogy raktárról azonnal szállítunk 9 és 12 ajtós öltözőszekrényt és kúraágyat, kedvezményes áron

A 9 ajtós szekrény ára: 1600.— Ft
A 12 ajtós szekrény ára: 2100.— Ft

Megrendelhető: ORVOSI MŰSZERKERESKEDELMI VÁLLALAT IV. ker. Osztály. Bútorcsoport, Bp., VI., Ó. u. 44. Tel.: 319—554

[illegible] lehetőséget, hogy éreztesse Bo[illegible] különösen Rákóczi harcának történelmi igazságát. [illegible] mozdulatlan feudális-abszolutista közszellemben, a XIX. század első évtizedeiben az országban uralkodott, is Budai Ézsaiás történetszemlélete volt a leghaladóbb.

Életműve beolvadt a reformkor előkészítését szolgá áramlatokba, munkássága Kölcsey és Petőfi tevékeny élt tovább. Amikor Budai Ézsaiás 1841-ben befejezte életét, Petőfi már a világszabadság eszméihez vezető úton indult el. De ezen a nagyszerű pályaíven is irányadó mérföldkövek voltak Budai Ézsaiás történelmi munkái — a költőnek kora ifjúságában legkedveltebb könyvei.

Fenyő István

Romain Rolland-kiállítás

Pénteken az Eötvös Loránd Tudományegyetem bölcsészkarán kiállítás nyílt Romain Rolland, a nagy francia humanista író és művészettörténész születésének 100. évfordulója alkalmából. A megnyitón, amelyen részt vettek a magyar UNESCO-bizottság, a Magyar Tudományos Akadémia, a KKI és a budapesti Francia Intézet képviselői, Köpeczi Béla, az MSZMP Központi Bizottsága kulturális osztályának vezetője, az egyetem francia tanszékének tanszékvezető tanára mondott beszédet. A kiállítást hétfő kivételével naponta 9-től 16 óráig tekinthetik meg az érdeklődők.

Budapestre jön a bratislavai Nemzeti Színház

Lenkei Lajos, a Vígszínház igazgatója és *Róna László* gazdasági igazgató visszaérkezett Csehszlovákiából, ahol a bratislavai Nemzeti Színház vezetőivel tárgyaltak a két társulat kölcsönös vendégjátékáról. A magyar—csehszlovák kulturális csereegyezmény alapján a két együttes három-három előadással vendégszerepel Bratislavában, illetve Budapesten. Ezúttal prózai társulat képviseli a csehszlovák művészeket; az új évad elején előadják a Vígszínházban *Goldoni Legyező* című vígjátékát, *Szophoklész Oidipuszát* és *Arthur Miller Bűnbeesés után* című drámáját.

KULTURÁLIS HÍREK

A CSEHSZLOVÁK KULTÚRA HETÉT a Csehszlovák Szocialista Köztársaság felszabadulásának 21. évfordulója alkalmából május 9 és 15 között rendezi meg a Magyar Rádió.

*

ALGÉRIÁBA utazott a Néphadsereg Művészegyüttesének népi zenekara és tánckara. Constantine város polgármesterének meghívására önálló műsorral lépnek fel az ottani kulturális hetek eseményein. Ezenkívül ugyancsak polgármesteri meghívásra szerepelnek Algírban is.

A NAGYVILÁG világirodalmi folyóirat és a Magyar Pen Club csütörtökön nagy sikerű estet rendezett a bécsi Collegium Hungaricumban; Gyergyai Albert Bécs és Budapest XX. századi irodalmi kapcsolatairól beszélt, majd osztrák és magyar műveket adtak elő.

*

A SAVARIA nemzetközi táncversenyt és a IV. magyar táncbajnokságot május 20-án és 22-én rendezik meg Szombathelyen.

[illegible] szándéka — semmiféle kapcsolatban nincs nemcsak a mi társadalmunkkal, de az „általánosabb", „örökebb" emberi tartalmakkal sem, kimódolt rendszere attól teljesen elidegenedett.

Az élettől függetlenített „objektivitás" mellé kívánkozik látszólagos ellentéte, a végletesen szubjektív művészet is, az olyannyira egyénies ábrázolás, amelynek elvont, esetleges jelrendszere képtelen a nézőben érzelmi-gondolati folyamatokat elindítani. Különösen érvényes ez a megállapítás, ha a nonfiguratív ábrázolás mesterségbeli fogyatékosságokat szándékozik leplezni. *Molnár Sándor* két kötetlen foltkompozíciója például elárulja, hogy keletkezésükkor nemcsak a társadalmi közlésvágy, de a biztos formaérzék és az intuitív színkezelés is hiányzott. Hiszen biztos tehetségű művészek ezzel a kötetlenebb módszerrel is képesek bizonyos érzéseket, indulatokat megszólaltatni — vállalva azt a hátrányt, hogy átfogóbb társadalmi igazságokról le kell mondaniuk: *Keserű Ilona* lendületes (de a koncepciót nem mindig végigvivő) képei, *Fóth Ernő Fatörzse*, és *Karátson Gábor* Paul Kleehez nagyon erősen kötődő én-lírája korlátozott lehetőségei ellenére is hatnak a látogatóra. A látvány teljes tagadása azonban állandóan azzal fenyeget, hogy a művész alkotta jelek a néző számára már nem mondanak semmit. Ez jut eszünkbe *Pásztor Gábor* művészetét látva, amely az utóbbi időben rohamosan szűkül, s kulturáltsága ellenére veszedelmesen afelé tart, hogy teljesen magánüggyé váljék; ugyanez a tendencia érződik a nem kevésbé te-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Lieber Éva

1971 DEC 25

asztal alá ágyalt jászol.

Arany-búza felöntőben,
egy-két csöppség temetőben.

1021

jönnek békesség nyomában

s hogy csillagot kék fagy éget:
elkerülik a vidéket.

LIEBER EVA: ZODIÁKUS (SZŐNYEG)

SZOMBAT,
1971. DECEMBER 25.

bort iszom és cigare
szökni kéne az éjsza

Simai Mihály

Robogás

P. I. emlékének

Hol a délibáb lovasa?
hol az aranyláng-orrlikú
horizont-rúgó paripa
s a szőrén hullámló fiú?

hol a délibáb lovasa?

átugratta a füst-kaput
a vasbeton niagarát
a szivárvány felvonóhidat
hujjogatva repülte át

hol a nagyvérű paripa
az az aranyláng-orrlikú
s hol a délibáb lovasa
a megfejthetetlen Fiú?

„ez a város patkómig ér
eljöttem kölyök óriás
léptetve zengő csöndeket
toporzékolva robogást

rekkenő cserepek fölött
pogányul izzik egy torony
kék csönd és patkócsattogás
haza a képzelt hidakon

ezer év sare a kő alatt
már minden kincsért itt vagyok
feldobott sapkámon s szívem
fölött toporzék csillagok"

Hol a délibáb lovasa
Ne kérdezzétek Messze szállt
Fordított autókerék
égő roncs zúg az égen át

Az anya szolongatta.

— Édes kis Annám! Szívr
re! Miért akartál a bolondu
ni engem? Belehaltam volna
ba.

A szégyen és a félelem tü
zsai égették megint a beteg
szerette az édesanyját, mégs
meg a szavát.

Anna nem bírta tovább a r

— Ne lépjen utána egyet
anyám. Nem érdemli meg h
gyen átkozott minden moz
az ágy is megremegett a hi
szakadó zokogástól.

— Hónapok óta üzenget
találkoztam is vele, kérte
jöjjön el. Ő mondja meg
hogy állapotos vagyok. Ő
meg, hogy összeházasodunk
Mert tudta, hogy ő előtte
énhozzám senki. Tegnap
tem, amikor hazafelé ment
Csak azt beszélte folyvást
apja meg az anyja úgyse e
le a mi összekerülésünkbe
lánynak tartanak engem a
famíliában. Mondtam, hogy
pedig már nálam van. Ki
azt vágta a képembe, hogy
rek nem az övé. Anna k
rűn hullottak a párnára.
zetre figyelt. Ott fent a re
vendező aprócska házi le
mögtek, csapkodtak, örülte
nek. — Azt hebegte a go
hogy Jocó Pista, az a csir
zsikás is újságolta neki, h
voltam, de más tanúja is
énhozzám nem ért senki.
is csak akkor, az egyetl
amikor a Péter-Páli báli

FECSKE ANDRÁS

A Teremtő tenyerén

Lieber Éva képeihez

Hitel 2003/12

Hinnéd: Isten egy szál fonállal teremtett művészetet a textilen – egy szál varrófonállal. Hinnéd: anyagot látsz a fonál alatt – mángorolt, tilolt, csomózott, matériát. Csakhogy az anyag nem valóság, fikció: kép van alatta, festmény – csupa szín, csupa forma, vonal és folt, megdolgozásra váró felület. Amit látsz: festett, varrott textil. Határterület: amennyiben festészet a szelleme, konstrukciója szerint, úgy iparművészet az anyaga, alakításmódja miatt.

Hinnéd: színes formát látsz az ezüstös varrószál szorításában. Pedig vetítővászon az, amin épp elfér a táj. Mert ezt látod: a visegrádi hegyek esőerdőt utánzó zöldjét a szabatos rend szerint elhelyezkedő kaszálók váltakozásaival. A Badacsony öregemberes ölelésébe futó présházakat s a téli délután friss didergésével is jókedvre hangoló szellemi turistaútjait, melyek mentén bebarangolhatod a vidéket. Csenevész fák kalandoznak le a domb lejtőjén? Siheder suhángok tánca lesz belőle, mire a vásznon leérnek. Egyetlen sóhajtás a rét és a hegy találkozása? Borzasan fénylő disznószőr villan, ahogy a vad eltűnik a horhosban. Izzanak a színek a szárba szökkenő őszben? Megmozdul az erdő, s bevonul a kép közepére, mint valami lakodalmi menet.

Hinnéd: belelátós festészetet látsz, szőnyegre varrva. Ahol minden fa, bokor, a szántóföld keskeny csíkja vagy a hegy sötétlő tömege barátként viselkedik, mert tegező viszonyban áll a művésszel. Ahol ez a kapcsolat nem puszta gesztus, hanem belső igény, mert az individuum nemcsak átírja, hanem át is éli a természetet. Éppen ezért nem kell mindenáron feszesre hangolnia a gondolat húrjait, mert a hétköznapi mimézis, az epikus regisztrálás szemérmesen visszavonul a lírai mondanivaló peremére. Ahol a lélek mélyén élő élményközösség olyan látványt állít eléd, mely alkotóról, tájról egyformán vallomást tesz.

Már ha tájat láttat veled a lírai tárgyiassággal regisztráló lélek – a művész. Már ha a tárgyiasság alatt valóban tárgy van – a felhők alatt domb és mező, a kertben almafa. Mert van táj nélküli táj és tárgy nélküli tárgy, a látvány igazsága mégsem csorbul, csak viszonyai változnak: az erdő-mező, föld és ég dekoratív háttérré alakul, az almafa életfává növi ki magát, s az életfa meg paradicsomi almafa lesz, lombja alatt a pőre Ádámmal, aki Évával együtt raportra vár az „Élet tenyerén". Mint élő tilalom és megszegett fogadalom Isten tenyerén. Bűn és bűnhődés, kárhozat és megváltás egy emberpárban.

Hinnéd, a látvány alatt csak a látvány van, de tévedsz. Mert a látvány alatt fogalmak vannak, melyek szimbólumokba merülnek el, hogy lényegként bukkanjanak fel újra. Logikus rend szerint működő létezésként a lét markában, világokat

teremteni képes erő markában, amely saját kezének mására teremti a művész kezét, hogy teremtsen vele kisebb világokat. Talán épp annak az egy szál fonálnak a segítségével, amellyel önmaga teremtett világot egykor a textilen. Amit testamentumként ránk hagyományozott – a festékbe-fonálba öltöztetett teremtő lényeget. Melyen az ecset nyoma, mint kikristályosodó gondolat ott feszül minden csillogó fonalhámon, gyöngyöző színbogon, egybetartván világot, képet.

Hinnéd: világot látsz a varrószál mentén, s alatta a világ lenyomatát: a világképet. De csak szellemiséget látsz, amely újabb világ kontúrjait szövi rá a kárpit felületére. Szemléletet, amelynek segítségével másképpen gondolkodsz, másképpen látod a dolgokat, fogalmakat – létet és létezést. Nekünk való világot látsz, termő csöndet a behavazott balatonfelvidéki dombok fölött, amely formát ad a télnek és a domboknak egyaránt. Kézzelfogható ígéretet az eljövendő tavasznak, amely így szól: látod, ez lesz a birodalmad, ez a lefagyott út, lecsupaszított fa, száraz kórótól lengetett szérű. Ami ma még a táj csontváza. De ne félj, ahogy az embert húsba öltöztette egy szál bordából a Nagy Tavasz, úgy téged is – rend lesz és sokasodás, nyíló virágok közt találkozunk újra. Látod, a présház védelmet adóan bújik a hópaplanom alá – nem halt meg, él, készül a holnapra. Védi a varázs, a csupa csillogó kontúr, ezüstszállal vezetett ösvény, olyan perspektíva, ami elvész a valóságban, elvész a fotón, eltűnik az olajfesték anyagában. Én bevezetlek ebbe a világba, csak kövesd a varrószálat. Fölrajzolom a horizontot az égre, elővezetem a láthatatlan felhőt, sámfaként kifeszítem, vitorladuzzasztó szelet támasztok, s csengő habokkal népesítem be a fenti óceánt. És majd megjön a tavasz. Csupa zöld sáv, sárga harántcsík, csupa üzenet: most indul a kikelet lefelé a hegyekről, fergeteges kikelet, amelynek nem kell út, neki az egész táj kell, kicövekelem előtte tehát a világot zöld és sárga színekkel.

Hinnéd: szemléleted gyümölcsét látod viszont, pedig csak a mű jelent meg előtted – a teremtő szellem végterméke. A dicsőség palástja rávarrva egy darab vászonra, amelyben a művész fejet és térdet hajt a megtalált Rend előtt. Mert mi más lenne a „Tavasz", ha nem az univerzum embernélküliségének megszüntetése, az örökség birtokbavétele? Teremtés festékkel, varrótűvel, miközben felfedezzük szabadságunk gyönyörű korlátait.

Hinnéd hát: az ezüstös líra darócon terem, pontosabban szöveten. Kézzelfogható anyagon. Csakhogy ez az anyag nem viselkedik úgy, mint máskor. Ellenáll a szokásnak. Szégyenlős testét színekbe bugyolálja, s úgy pördül elénk, mint festett kelme – az is. Művészien festett kelme. Vagy mint egy festmény, amelynek nem a nyers vászon az alapja. Mint egy festmény, keret nélkül. Mint egy festmény, táj-mintás vászonba öltözve. Mint egy végtelenül egyedi ruhaköltemény, a gondolat kifutóján, ami csak akkor és ott látható, ahol van.

Mint tél és a tavasz a Teremtő tenyerén.

Mint egy Lieber-kép. ✠

MILLEY TÓTH FERENC

Villámvert pillanatba zárva

„Mi voltunk a földnek bolondja,
elhasznált, szegény magyarok"

(Ady)

Flaszterba ékelt tereken
sóbálványokká babonázva
állnak – mióta! – mereven
villámvert pillanatba zárva
szisszenve csattant csontjukig
cilinderes mágusok átka
a nóta torkukon akadt
a puska markukba ragadt
ránduló inuk megszakadva
lendülő karjuk fennakadva
rosszkedvük muszáj-hurrázása
srapnelvert mellük hullámzása
kocsonyás csendbe belefagyva
vérízű sárba nem merültek
lebegve görcsbe merevültek
megtartja őket az Idő
szögesdrótjára ráfeszültek
besüppedt szemgödrük alá
vitriolkönny vájt árkokat
jégmarta rücskös arcukon
hitetlenkedő ámulat
hogy minden kín hiába volt
oda minden mi drága volt
veszejti fáradt kábulat
nem moccannak már idegen
konok forverc-parancsra
feltört lábuk belekövült
papírtalpú bakancsba
kőnehéz bornyú vállukon
bánattal dugig tömve
Gorlice Doberdo felől
hazacipelték nyögve
gonosz púpként hátukra nőtt
görnyeszti roskadt válluk
köröttük éhes lihegés
nincs könnyebb préda náluk
nincs elhagyottabb náluk
csipkerózsika-álmukat
már hány tél behavazta
s fehér és vörös szirmok is
suhan tavasz tavaszra
állnak villámvert-mereven
bábokká babonázva
flaszterbe ékelt tereken
vak pillanatba zárva

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 NOV 2

CSEPEL

Lieber Éva
festőművész

104

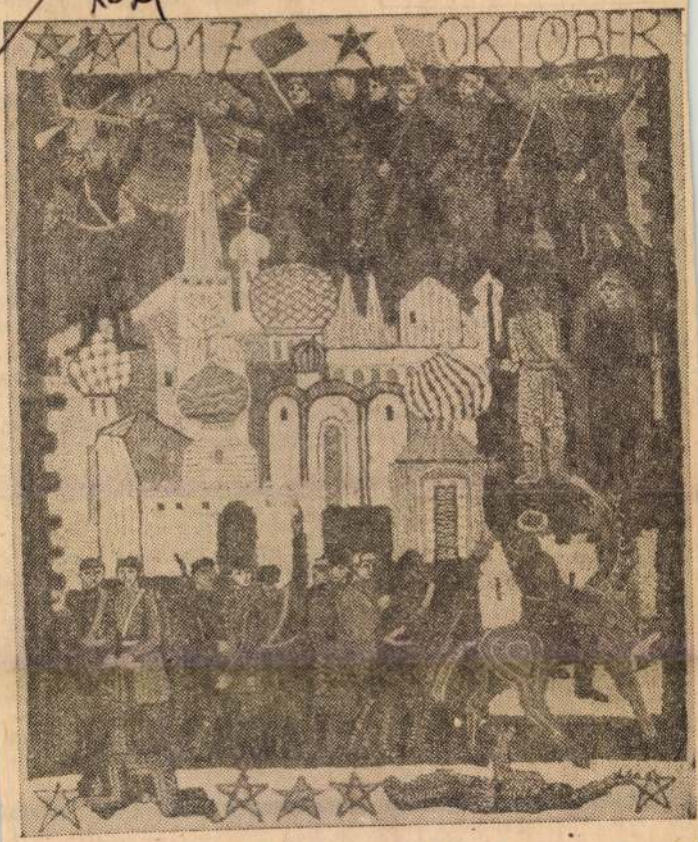

Lieber Éva: 1917. október

tái a 2., 3., 7.,

gyedik emelet
gos diadalmár
Mégpedig nen
az öregasszon
a naptól kezd
gel, délben és
nem volt komiszul nyers ido —
egy kicsit kiálltak vagy kiültek a terasz sarkába, hogy kedves fájukban és a mélyből, az Időből eléjük torlódó új nagy kőhullámokban, új nagy városképben gyönyörködjenek. Különösen a gyár látványával nem tudtak betelni. Hosszú életükből ötven esztendőt morzsoltak le odabent, de így, felülről, teljes egészükben még sosem látták ezeket a nagy, dübörgő üzemeket, amelyek napról napra új és új, őket magukat is meglepő furcsa gondolatokat és hasonlatokat ébresztettek bennük...

Micsoda acélkaptár! — tűnődött el ezekben a percekben is az öregember, aki még néhány évvel ezelőtt is szenvedélyes méhész volt, és tekintetével önkéntelenül azt a hajdani múlten és annyi szeretettel tálalt fel mindig a család asztalára, hogy még apjuk, szikár szigorú ábrázatára is áhitatos ragyogást csalt ki... Igen. Mindez felejthetetlenül szép volt. Dehát azért a legszebbet, a fiatalkori szerelmet és az asszonyi szeretet és gondoskodás éltető melegét mégiscsak ez a csöpp, búzavirágkék-szemű szőke lány hozta az életébe, aki valahol nagyon mélyen még ma is benne él ebben a mellette kuporgó kis öregasszonyban, három fia és két lánya anyjában. Az a szép és tiszta kis faluszéli lány, Rab Mihály napszámosparaszt legkisebb lánya, akiért valamikor még azzal a behemót, vörösképű ácslegénnyel, a Bogovics Milánnal is ölrement, aki an-

1021

Lieber Eva

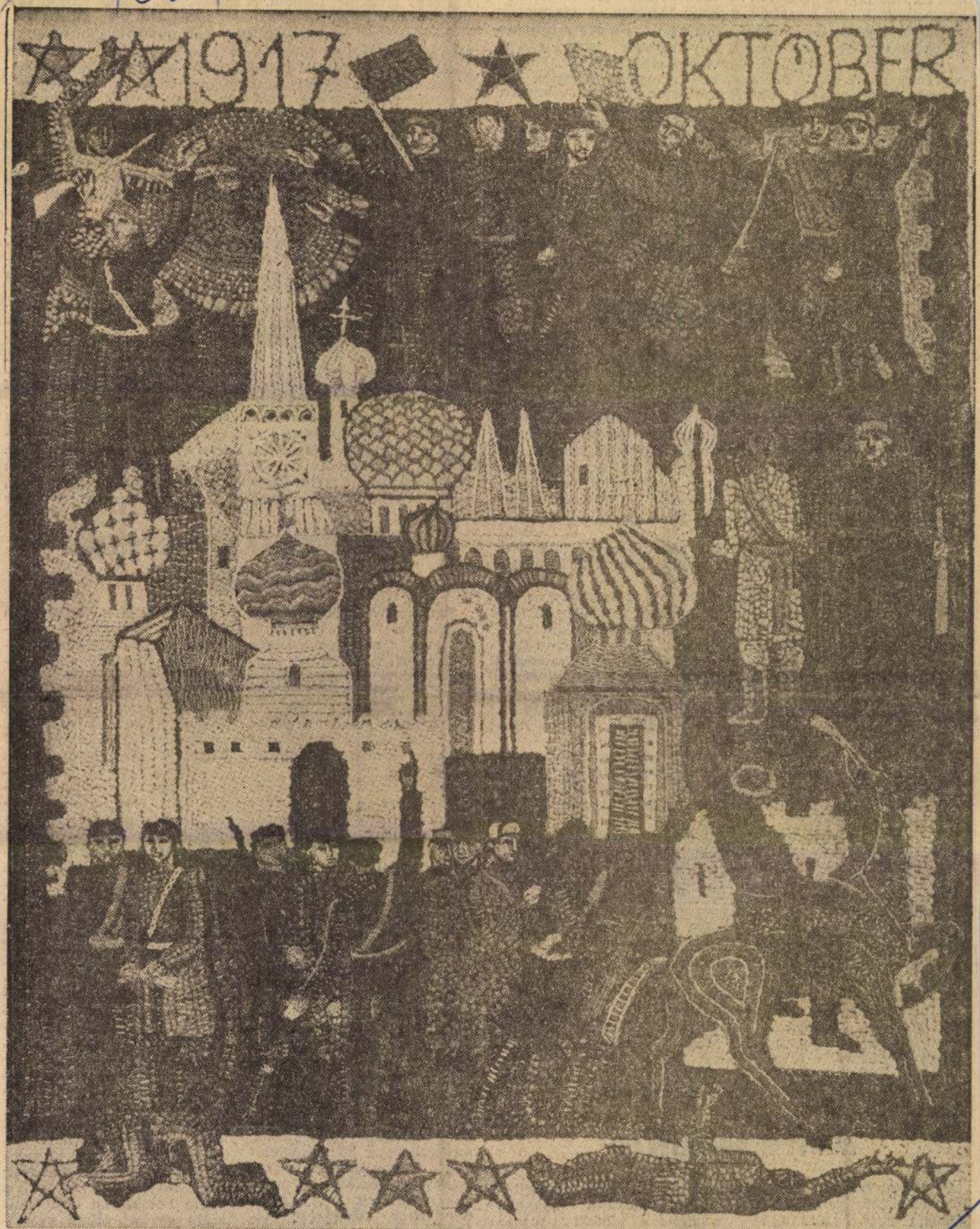

Lieber Eva: Oktober

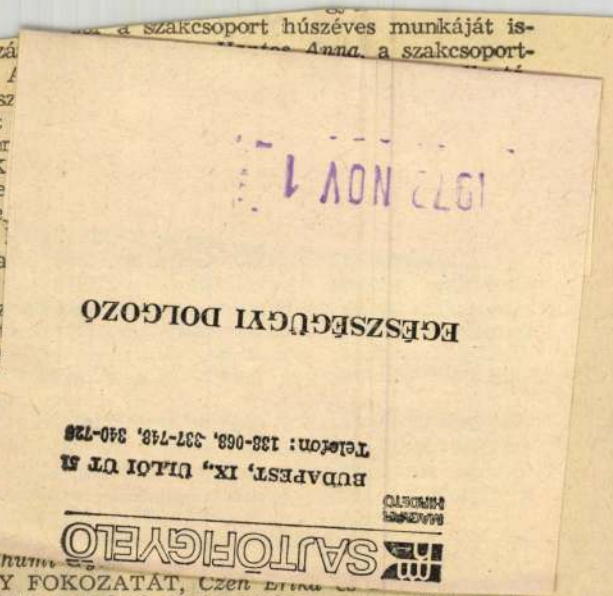

Kult az *Universala Medicina Esperanto asocio* (az Orvos Eszperantisták Világszövetsége) magyar tagozata. A résztvevők a magyar tagozat tiszteletbeli elnökévé *dr. Kalocsay Kálmán* nyugalmazott egyetemi tanárt, a világszerte ismert eszperantista írót és műfordítót, ügyvezető elnökének *dr. Ferenczy Imre* győri MÁV főorvost, az Universala Medicina Esperanto asocio európai titkárát választották meg. A tagozat titkára: *dr. Molnár Lajos*, a László Kórház alorvosa lett.

Az orvos-egészségügyi eszperantisták munkatervében szakmai kiadványok nemzetközi cseréje, külföldi intézményekkel való szakmai kapcsolat kiépítése, konferenciák rendezése, valamint 1973-ban a belgrádi eszperantó-világkongresszuson való részvétel szerepel. Az eszperantista orvosszövetség magyar tagozata minden hónap első szerdáján (18—20 óráig) a budapesti László Kórház kis tanácstermében tartja összejövetelét. Az eszperantó iránt érdeklődő egészségügyi dolgozók jelentkezését várja a tagozat vezetősége.

F. L

A FIATALOK SZEMÉVEL

Az 1000 éves Székesfehérvár ünnepi rendezvényeinek sorában rangos helyet kapott az *„Alba Regia Gyógyszerésznapok"* programja. Ez alkalommal jelent meg először a Magyar Gyógyszerészeti Társaság gyógyszerésztörténeti szakosztályának *„Diárium"* című kiadványa, amely a szakmai híranyagon kívül tudományos cikkeket, tanulmányokat, kutatómunkák részleteit, beszámolókat tartalmaz. Egyetemi tanárok, jeles kutatók írásai indították el az első számot és gazdagítják írásaikkal a továbbiakban is, így *dr. Végh Antal* és *dr. Kedvessy György* professzorok, *dr. Zalai Károly*, *dr. Zboray Bertalan*, *dr. Hegedüs Lajos* és még számos jeles kutató munkái.

Bemutatásként szemelvényeket idézünk a Diárium közleményeiből, annak igazolására, hogy a fiatalok is kíváncsiak szakmájuk múltjára.

„A magyar gyógyszerészet gyakorlati és tudományos tevékenysége szép és gazdag eredményekkel rendelkezik, történetének egyetemi oktatása mégis rövid múltra tekint vissza. Az 1966-ban újjászervezett Magyar Gyógyszerészeti Társaság egyre intenzívebben kezdett foglalkozni gyógyszerészeti kutatásokkal. E fejlődés következményeként *Halmai János* professzor javaslatára a társaság 1968-ban a soproni gyógyszerésztörténeti konferencia alkalmával megalapította a gyógyszerésztörténeti szakosztályt. A fejlődés további jele: a gyógyszerésztörténeti *Diárium*."

„Nagyon is szükséges már egy kötetlen szabad vitafórum, amely azonban csak akkor éri el célját, ha az ifjabb gyógyszerész generációk is élnek vele és együtt lelkesednek, dolgoznak a még mindig akaró és íme most is újat kezdeményező szeniorjainkkal."

„Mielőtt a gyógyszerészet régi értékes eszközei, könyvei, berendezési tárgyai megsemmisülnének, el szeretnénk érni, hogy minden megyében legyen két-három olyan gyógyszerész, aki összegyűjtené, megőrizné és kiállítás céljára elrendezné az anyagot. Szeretnénk elsősorban fiataljaink figyelmét ráirányítani a gyógyszerészet történetére és megkedveltetni velük a régi anyagok felkutatását, gyűjtését könyvtáraink, múzeumaink további kiépítését."

Ilyen és ezekhez hasonló gondolatok egész sorát tartalmazzák a Diárium eddig megjelent számai, szakmai tanácsot, útbaigazítást adva az érdeklődőknek, a kutatóknak.

Örömmel üdvözöljük a kezdeményezést és szívből kívánjuk az új sajtótermék szerkesztőinek, munkatársainak, hogy lapjuk gondolatébresztő, tartalmas mondanivalóval, sikerrel tölthesse be hivatását.

Dr. Tóthné Sebők Eszter, Bognár Magdolna, Jóföldiné Zábó Edit Kecskemét 12/12 számú gyógyszertár

MEGYEI SPORTNAP

A szakszervezet Somogy megyei bizottságának szervezésében október 1-én egészségügyi sportnapot rendeztek a siófoki kórházban. A sportvetélkedőn hét egészségügyi

győzött. A megyei sportbizottság munkáját nagyban segítette a siófoki kórház szakszervezeti bizottságának aktíva hálózata, és fáradságot nem ismerő szakszerve-

titkára volt. A
ság nagy tetsz
mos javaslat
nak emelésér
javítására. K
során — me
solták egy e
vérotthonok
zést, az éjsza
vábbá hogy
létesüljön, sz
1960-ban ha
terhesgondoz
Ez a vázlato
ba hangzott
Mielőtt
ra került vo
jezte ki a v
jáért. Kitün
tagság megv
Az ünn
na és *dr. Benum*
ÉRT ARANY FOKOZATÁT, *Czeh Erika*
EGÉSZSÉGÜGY KIVÁLÓ DOLGOZÓJA kitüntetést kapta. Az ELNÖKSÉG KÖSZÖNETÉT FEJEZTE KI az elmúlt évtizedek alatt nyújtott fáradhatatlan segítségükért *dr. Kemény Pálnak*, *dr. Bogárdi Mihálynak*, *dr. Sárkány Jenőnek*, *dr. Dobszay Lászlónak*, *dr. Kapus Gyulának*, *dr. Körmendi Istvánnak*, *dr. Ory Imrének*, *dr. Pikler Emminek*, *Tardos Annának*, *dr. Farkas Mártának*, *Forrai Katalinnak*, *Kabainé dr. Huszka Antóniának*, *dr. Nyerges Gábornak*, *dr. Balogh Lászlónak*, *dr. Pánczél Dezsőnek*, *dr. Gergely Károlynak*, *Hittig Ágostonnénak*, *Ankócsi Sándornénak*, *dr. Schiller Edénének*. **(b.)**

A RÖNTGENASSZISZTENSEK ÜNNEPSÉGÉN

Szakszervezetünk röntgenasszisztens szakcsoportja húszéves megalakulásának alkalmából tudományos konferenciát tartott október 12—14-ig a Weil-teremben. Megnyitót dr. Gazdag Imre titkár mondott. Onódi Károlyné, a szakcsoport elnöke számolt be a munkáról. Emlékeztetett arra, hogyan alakul meg *dr. Wald Béla*, *dr. Hajdu Imre* és *dr. Ratkóczy Nándor* professzor kezdeményezésére előbb a radiológus szakcsoport, majd Hajdu Imre segítségével 1952-ben a röntgenasszisztensek szakcsoportja. Méltatta az alapító szakcsoportvezetők lelkes, áldozatos munkáját, amely a sugárvédelmi feltételek megteremtésétől az oktatás, továbbképzés megszervezéséig, fejlesztéséig terjedt. Beszámolt az intézetekben és a klinikákon dolgozó röntgenasszisztensek sokoldalú tudást igénylő munkájáról.

Felsorolta a szakcsoport két évtizedének jelentős tudományos eseményeit: előadásokat, találkozókat, vándorgyűléseket, versenyeket, megemlítve a közreműködőket. Hangsúlyozta, hogy a szakcsoport az élet- és munkakörülmények javítását mindenkor szívügyének tekintette, és szorgalmazta a problémák megoldását.

A röntgenasszisztensek előadást. Ezután került sor a huszadik évfordulóra meghirdetett pályázat három díjnyertes pályaművének felolvasására és a díjkiosztásra. A pályaművek címe: A röntgenasszisztens és a beteg kapcsolata a röntgenellátás ideje alatt. Első díjat, 1500 forint pénzjutalmat kapott *Benkóczy Dánielné* (nyíregyházi megyei kórház), második díjat, 1000 forintot *Tompa Katalin*, a Pécsi Orvostudományi Egyetem radiológiai klinikájának dolgozója; harmadik díjat, 500 forintot a siófoki városi kórház radiológiai osztályának asszisztensei közösen nyerték.

A második napon hangzott el *dr. Irtó Istvánnak*, a SOTE Radiológiai Klinikája egyetemi adjunktusának: Thermográfia; *dr. Göblyös Péternek*, az Orvostovábbképző Intézet egyetemi tanársegédének: Mammográfia; és *dr. Thury Gézának*, a SOTE Radiológiai Klinikája egyetemi tanársegédének Limfográfia című előadása.

Dr. Barton Attiláné kaposvári röntgenasszisztens előadása a gyermekröntgenvizsgálatok sugárvédelmével; *Lukacsovics Ferencnek*, a Forte Fotokémiai Gyár műszaki vevőszolgálata vezetőjének előadása a Forte röntgenfilmek tulajdonságaival

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Lieber Éva festőművész

1972 APR 29

Kiállítások

1021

LENGYEL—MAGYAR FOTOMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS a Műcsarnokban. Megnyitó: április 28-án.

LIEBER ÉVA festőművész kiállítása a Műcsarnok kamaratermében. Megnyitó: május 4-én.

BOD LÁSZLÓ festőművész kiállítása a Derkovits teremben. Megnyitó: május 5-én.

KURUCZ D. ISTVÁN festőművész kiállítása a szegedi Képcsarnokban. Megnyitó: május 5-én.

KLIE ZOLTÁN festőművész kiállítása a miskolci Szőnyi István teremben. Megnyitó: május 5-én.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1972 MÁJ 5.

Lieber Éva festőművész

Magyar Hírlap

TÉVÉNAPLÓ

TEGNAP, CSÜTÖRTÖKÖN, végre megkezdődött egy régóta várt sorozat. A *Ki mit tud?*-ról van szó. Persze, a csúcsidőben sugárzott műsorok elődöntőig illett valamivel betölteni a programot. A műsorszerkesztők találékonyságát dicséri, hogy a kisfilmeket, riportokat egy percig sem éreztük „tölteléknek".

Zádor László és *Schober Róbert* például a Magyar Állami Operaház együttesének sikeres római vendégszereplésérőI számoltak be. A bemelegítés emberi pillanatai érdekesen egészítették ki a táncjelenetek töredékességükben is magával ragadó mozzanatait. Az élményért köszönet. Némi fenntartásunk azonban mégis akad. A riport teljességéhez nyilván hozzátartozott az is, hogy a táncosok, énekesek magánprogramjáról is tudomást szerezzünk, de — megvalljuk — a római látványosságok helyett is szívesen néztük volna a művészeket szép hivatásuk teljesítése közben.

Horváth Péter izgalmas témának rugaszkodott neki. Egy jól összeforrott munkahelyi közösségre lelt, amelynek tagjai rájöttek valami nagyon fontosra: érdemes szabad időben is együtt lenni. A *Honfoglalók Nagykovácsiban* fiatal riportere alaposan körüljárta a témát, sikerült hiánytalanul érzékeltetnie megszívlelendő tételét. Azt, hogy az egészségesebb, tartalmasabb élet igénye a szabadba vezeti a városlakókat, az igény kielégítésére azonban a kereskedelemnek, a szolgáltatóknak és az államigazgatási szerveknek több lehetőséget kell teremteniük.

A *Ki mit tud?* tegnap nem este nyolckor kezdődött. Már a rádió Reggeli Krónikájában szembesültünk régi emlékeinkkel. A riportban megszólaltatott tévések azt fejtegették, hogy az előjelek most is biztatóak... Az elharapott mondatvég azt sejtette, amit az első elődöntőben tapasztaltunk: a legnépszerűbb vetélkedő továbbra is számíthat százezrek szavazataira. Az ország északi csücskének rokonszenves és tehetséges fiataljai egyértelműen igazolták a rendezők derülátását. Az persze már más kérdés, vajon nem öregedett-e el a *Ki mit tud?*, nem kellene-e egyszínűbb — azok a rettenetesen összemérhetetlen kategóriák! — műsorszőttesben gondolkodni? Nos, ezen az aligha mellékes kérdésen van még néhány hetünk meditálni. Tegnap mindenesetre a hideg méricskélést elodázta az első megrendítő élmény: a debreceni *Daróczi Ágnes* és a cigánytéma emlékezetes találkozása.

MA, PÉNTEKEN, folytatódik a vetélkedés. Igaz, ezúttal a *Muzsikus fiatalok* kilencedik középdöntőjére kerül sor, de ezen a komolyzenei „kiskoncerten" is arra derül fény, hogy — ki mit tud. S hogy a mai adásnap egy kicsit a folytatások napjának is mondható, arra jellemző, hogy újra találkozunk *Jánossy Lajos* professzorral, aki *Honnan tudjuk?* című ismeretterjesztő sorozatának második részében arról beszél majd, hogy tulajdonképpen hány molekula van egy pohár vízben... A sanzonokkal dúsított híradó utáni programból különösen *Gábor Pál* 1968-ban készült filmjét ajánljuk a nézőknek. A *Tiltott terület* értékeit már négy éve felismerték a kritikusok, de akkoriban még nem tudhatták, hogy a film egyúttal a munkástéma elmélyítésének jelentős állomása is lesz. A *Tv Galériájának* magas átlagszínvonala biztosíték arra, hogy a műsorvezető, *Rapcsányi László Lieber Éva* festőművész textilképeinek bemutatásával méltóképpen zárja a mai estét.

Zöldi László

ARUFORGALMI ÜGYINTÉZŐKET
gyakorlatta.,

rákospalotai raktárházába

RAKTÁRI DOLGOZÓKAT.

Jelentkezés:
V. ker., Arany János u. 27. félemelet. Munkaügy.
Telefon: 123—490.

Azonnali belépéssel felveszünk anyagmozgató rakodómunkást. Jelentkezés Eötvös Egyetem anyaggazdálkodási osztályán, Bpest, VIII., Múzeum krt. 6—8.

Középfokú képesítéssel és szövetkezeti gyakorlattal rendelkező tervstatisztikust keres — azonnali belépésre — FOK-GYEM Szövetkezet. Jelentkezés: XI., Karinthy F. út 22. Főkönyvelőnél. Telefon: 665—461.

BELVÁROSI KISKERESKEDELMI VÁLLALAT

AZONNAL FELVESZ

SZAKMUNKÁSOKAT

FELVÉTELRE

KERESÜNK

AZ ALÁBBI SZAKMÁKBAN:

ESZTERGALYOS, KÖSZÖRÜS, MARÓS, SZERSZÁMKÉSZÍTŐ, GÉPLAKATOS, SZERSZÁMEZŐ,

VALAMINT

KOMPRESSZORSZERELŐT IS

FELVESZÜNK.

MUNKÁSSZÁLLÁSSAL

osztályon.

Vasgyár u. 10.

gyar Hi

ISMERJE M
A MAGYAR
TERMÉKEIT, ÁRUVÁLASZTÉKAI Á

MÁRKABOLTOKBAN

HERENDI PORCELÁN V., Kígyó u. 4.
PÉCSI PORCELÁN VI., Lenin krt. 85.
ALFÖLDI PORCELÁN
HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI MAJOLIKA VII., Rákóczi út 30.
HOLLÓHÁZI PORCELÁN II., Mártírok útja 24.
VÁROSLŐDI MAJOLIKA, GRÁNIT KŐEDÉNY
IX.,Tolbuchin krt. 5. — VIII., József krt. 59—61.

TERÍTÉSHEZ KÉSZLETEK, TÁNYÉROK, TÁLAK, BÖGRÉK, DÍSZTÁRGYAK, VÁZÁK, AJÁNDÉKTÁRGYAK, FIGURÁK

Lieber Éva

„Házasság"
textil falikép, 4x2 m.
(repr.)

Művészet, 1975. 9. 28. old.

LIEBENBERG, JOHANN

[illegible] budai akadémia hallgatója 1789-ben.

303 Diadalkapu II. József tiszteletére 85. TÁBLA

színezett tus, papír, 50 x 67 cm
Jelezve: Gezeichnet von Johann Liebenberg. In der k. k. Academia zu Ofen im Jahr 1789
BTM tervtára, ltsz. 62.176.1

Háromnyílásos diadalív, a középső nagyobb nyílás fölött attika-szerűen kiemelkedő felépítménnyel, rajta a királyt dicsőítő felirattal és évszámmal: „Josepho semper augusto MDCCLXXXVIIII." Feltehetően akadémiai tanulórajz, a szokásos koronázási diadalkapuktól eltérőleg állandó, kő-építményként megtervezve. A klasszicizmus e kedvelt műfajának még Canevale váci diadalíve után 25 évvel is viszonylag korai magyarországi példája.

Publikálatlan

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980.

BALLA ANTAL (Nagykőrös, 1739 – Nyáregyháza, 1815)

Mérnök, kartográfus. Tanulmányait Nagykőrösön, majd valószínűleg Nagyszombatban s talán Szencen végezte; 1777-től nyugalomba vonulásáig Pest-Pilis-Solt vármegye első mérnöke. A magyar térképészet egyik legnagyobb, saját korában európai színvonalú képviselője.

305 Pest belterületének térképe, 1790 körül

színezett tus, papír, 197 x 106 cm
Jelezve balra lent: Per Antonium Balla, I. Cottus Pestiensis Jur. Ordinar. Geometram et Districtualem Dirigentem Hydraulam Rege.
Felirata: Mappa Specialis Intravillani hoc est Fundorum Interioris Urbis, ac extra Moenialium circa cursum Danubii situatorum, nec non Suburbiorum Josephini et Theresiani una cum Cunctis Allodiis, Hortis, Vineis, Agris, Foenilibus ac Pascuo, quae Fossa circumvallationis includuntur in gremio L^{ae} R^{ae}que Civitatis Pestiensis comprehensorum. NOTA. Fundi juxta Numeros Regnicolaris conscriptionis frontibus aedificiorum inscriptos inter se distinguuntur; ductu vero Flavi coloris Fundi intra et extra Moeniales cum novo Suburbio Leopoldino; Rufi Suburbium Josephinunum (sic!) a Theresiano separatur.
BFL térképtára, P. átt. I. 1.

A térkép a régi Pest területét ábrázolja az 1780-as évek végén fennálló állapotot rögzítve

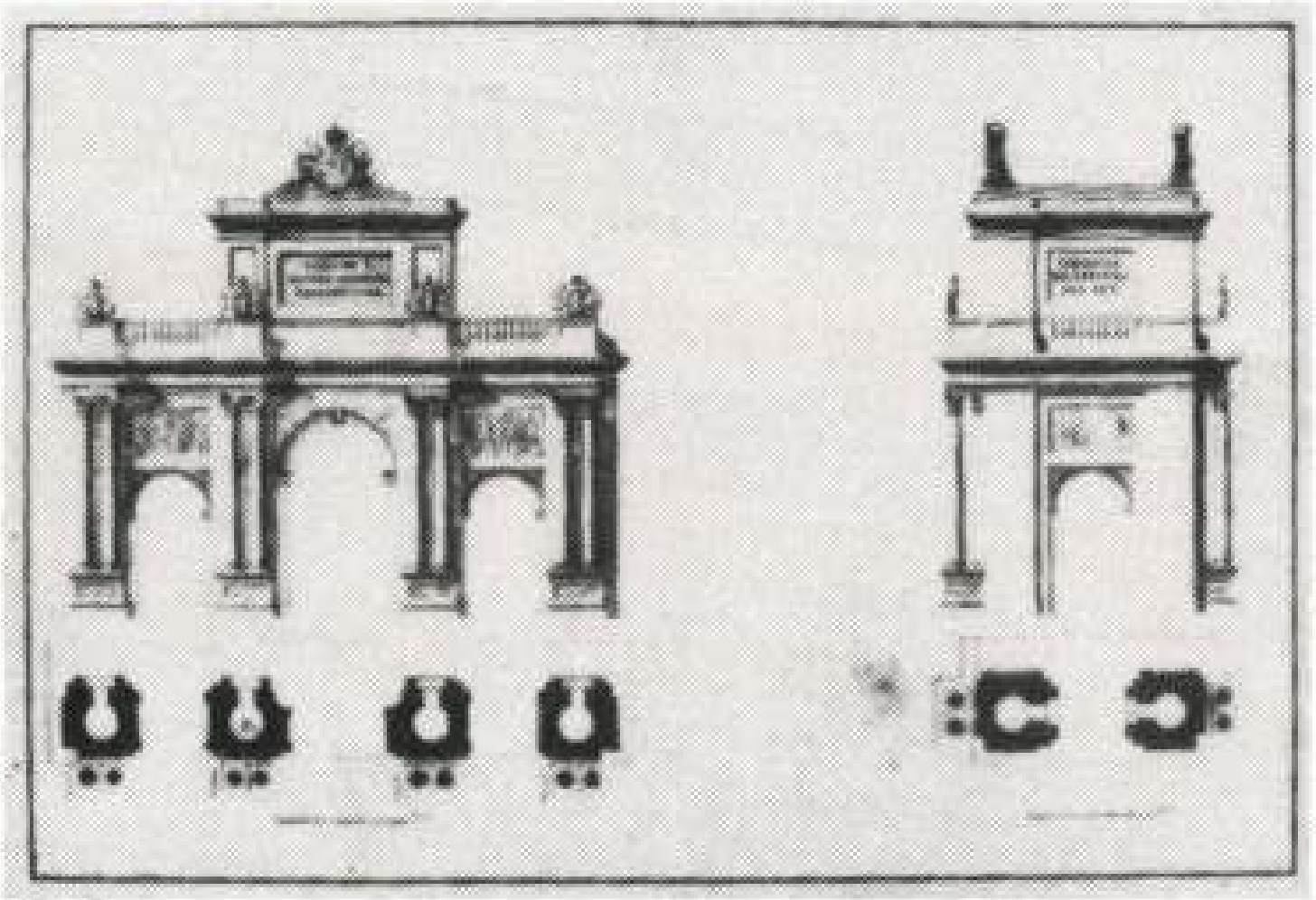

303

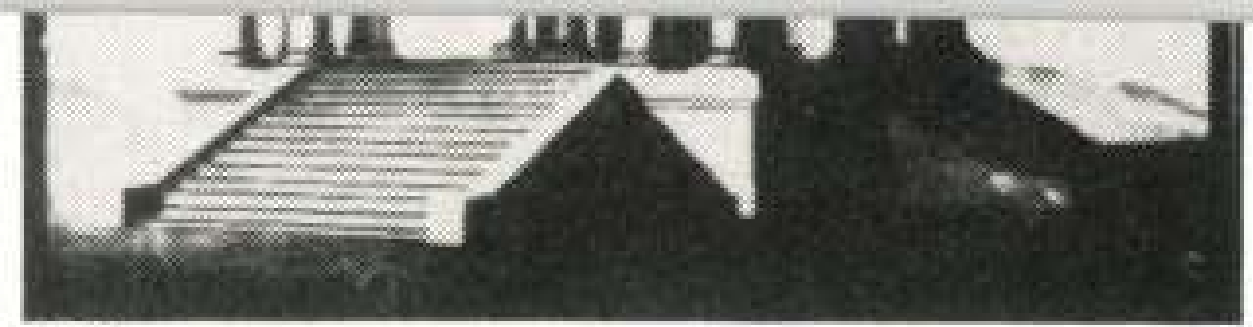

339

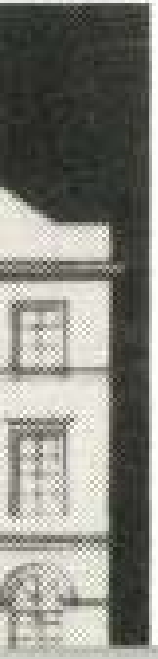

CSONGRÁD
Lieber Gizella
1967 FEB 9.
1021

Múzeumi restaurátorok

Budapest, Szépművészeti Múzeum. Kincsei felbecsülhetetlenek. Egy-egy nemzetközi katalógusban így jelölik a remekműveket „értéke: pénzben nem fejezhető ki". Sajnos azonban az örökké múló idő nem veszi tudomásul, még a leghíresebb festmények, szobrok értékét sem. Támadja, rontja, pusztítja. Meg kell védeni a műkincseket! Meg kell menteni a pótolhatatlan kultúrtörténeti emlékeket! Ebből a gondolatból született a nagy mesterségbeli tudást igénylő restaurátor hivatás.

1

Jöjjön velünk — mondta *Lieber* Gizella restaurátor. — Nézzünk körül. Mindössze 16 éve folyik Magyarországon restaurátor képzés a Képzőművészeti Főiskolán. A hallgatók 3 évig valamennyien általános művészhallgatók, és csak az utolsó két évben specializálják magukat.

— *És tizenhat évvel ezelőtt kénye-kedvére rombolhatott az idő?*

— Nem. Külföldön, elsősorban Olaszországban igen sok restaurátor dolgozott és rendkívül jelentős valutáért ők óvták, restaurálták a magyar műkincseket is.

— *Nem éreznek nosztalgiát az önálló festészet iránt, elvégre valamennyien festőművészek is egyben?*

— Erre nehéz válaszolni, hiszen egyikünk sem hagyta abba az aktív festést — kapcsolódik a beszélgetésbe *Deák* Klára. — Az igazi izgalom mégis a restaurálás. Minden alkotást a festő szemével nézünk.

A Spanyol tábla madonnája, még igen rossz állapotban: most „konzerválják"

2

— Kövessük végig egy restaurálásra váró kép útját — ajánlja *Siskov* Ludmill, aki jazz-zenészként kezdte a pályafutását, de a festészet őt is megbabonázta, és azóta már végzett festőművész-restaurátor.

Egy kép, amelyet megvásárol egy múzeum, ritka egyedi példány. Elsősorban a művészettörténészek feladata megállapítani: eredeti vagy hamisítvány. Ma már fejlett technika segít, hogy a tévedést kizárják. Ha a vizsgálatokat kiállja a festmény, és eredetinek találtatott, akkor jövünk mi.

— *Hogyan kezdik a munkát?*

Odavezet egy állványhoz. Munkában egy híres festmény.

— A legtöbb bajt a helytelen tárolás, nedvesség, égés, törés okozza. Ezért feladatunk elsősorban, minden további romlás megakadályozása. A tulajdonképpeni restaurálás csak ezután kezdődhet. Az eredetiről eltávolítunk minden idegen anyagot, az esetleges átfestést, amíg feltárul az eredeti kép. Ez roppant hosszú, nagy precizitást igénylő feladat.

— *Hogy óvják meg, illetve hogyan javítják a képek állagát?*

— Minden régi kép megrepedezik, elválik az évek folyamán a festés az alaptól. Először csak hullámos lesz, aztán lepattog. A két különböző anyag (tehát fa vagy a vászon és a festékréteg) közé új ragasztó, szilárdító anyagot juttatunk. Injekciós tűvel, mint az orvosok, befecskendezzük a különféle hatóanyagokat, enyvféleségeket. Átitatjuk a megrepedezett faanyagot dúsító szerekkel. Vasaljuk, infravörös lámpával besugárzásokat adunk. Valóságos kis boszorkánykonyha. Ez a folyamat a konzerválás.

— *Amikor eltávolítják az esetleges átfestéseket, nem jön le az eredeti festék, az értékes kép is a vászonról?*

— Szerencsére nem. A régebbi festékek mindig ellenállóbbak, mint az újabbak, és ezért jól viselik a tisztítást.

3

Sokan azt hiszik, hogy a restaurátorok „átfestik, vagy újrafestik" a képeket. Régebben, az amatörizmus idején valóban ilyen durva módon „javítottak", de ez a módszer meghazudtolta az eredeti képet.

— *Mi a legfontosabb egy-egy kép restaurálásánál?*

— A fő szempont természetesen az eredetiség visszaállítása — válaszol Lieber Gizella. — Szinte milliméterről milliméterre, a meglevő ép részek érintetlenül hagyásával hajszálvékony ecsettel egészítjük ki a képet. Ahol jelentős területen hiányzik a festék, inkább üresen hagyjuk, illetve közömbös tónussal hidaljuk át az űrt, nehogy rontsunk a kép hűségén. Egy-egy képen bizony hosszú-hosszú hónapokig munkálkodunk. A végén már szinte a magunkénak érezzük. Hogy tökéletes legyen, ha csak lehet, segítségül hívjuk a fotomásolatot, a festő más alkotásait, hogy minél közelebb maradjunk az általa alkotott valósághoz.

...És a restaurátorok keze nyomán horribilis értékek válnak ismét élvezhető alkotásokká.

Írta, fényképezte:
REGŐS ISTVÁN

ÁRJAI, EGYESÜLJETEK

LAP

XXIV. ÉVFOLYAM

34. SZÁM

Koszigin látogatást tett egy London melletti nagyüzemben

A dolgozók nagy szeretettel köszöntötték

* LONDON — MTI

Angliai tartózkodásának harmadik napján, szerdán Alekszej Koszigin szovjet miniszterelnök magyar idő szerint, délelőtt 11 órakor a London közelében levő Borehamwood-ba érkezett. *Itt megtekintette Anglia legkorszerűbb gyárát, az Elliott automatikai üzemet,* amely a legkülönbözőbb elektronikai számítógépeket, gépsorirányító berendezéseket, kibernetikai ellenőrző és vezérlő szerkezeteket gyártja.

A szovjet miniszterelnök — Anthony Wedgewood *Benn* brit technológiai miniszter társaságában — *végigjárta a gyár műhelyeit és több helyen beszélgetett a munkásokkal.*

Amikor a szovjet miniszterelnök befejezte a gyárlátogatást, és a gépkocsioszlop már megalakult, a napfényben úszó gyárudvaron több mint 4000 munkás gyűlt összse. *Fergeteges éljenzéssel üdvözölték a szovjet kormányfőt,* aki válaszul megfordult, otthagyta az angol kormány Rolls Royce kocsiját és a meglepett kíséretet, óvatosan keresztüllépkedett a virágágyakon, és percekig barátkozott az újjongó dolgozókkal. *Sok száz kéz nyúlt Koszigin felé, s a miniszterelnök mosolyogva igyekezett minél több munkással kezet rázni.*

Koszigin a déli órákban hagyta el a gyárat, majd a londoni városházára ment, ahol Sir Robert *Bellinger* főpolgármester, a „lordmajor" ebédet adott tiszteletére. *Az ebéden Koszigin és a főpolgármester pohárköszöntőt mondott.*

*

Wilson, az angol miniszterelnök érdekes ajándékkal lepte meg szovjet kollegáját, Alekszej Koszigint: *zsebben hordható tranzisztoros telefonkagylót és a hozzávaló kapcsolóállomást adta át vendégének.* A kis telefonnal kilenc kilométeres körzetben lehet közvetlen beszélgetést folytatni, de az állomás segítségével bármilyen telefon- vagy rádióhálózatba is be lehet kapcsolódni.

Az angol vezetők elmondották, hogy *Wilson ilyen készülékek segítségével érintkezik kormányának tagjaival, amikor a Scilly-szigeteken üdül.*

Fegyvernyugvás Dél-Vietnamban

* SAIGON — MTI

Szerdán reggel helyi idő szerint hét órakor (magyar idő szerint kedden éjfélkor) Dél-Vietnamban megkezdődött a hold-újévi fegyverszünet. Mint ismeretes, *a legnagyobb vietnami népi ünnep alkalmából a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front hét napra szóló „tűzet szüntess"-parancsot adott csapatainak.* Viszont az amerikaiak és a dél-vietnami kor-

Az amerikai külügyminisztérium szóvivője kedden kérdésekre válaszolva nyitva hagyta azt a lehetőséget, hogy az amerikaiak és szövetségeseik kiterjeszthetik a négynapos tűzszünetet. *Arra a kérdésre, hogy mi történik négy nap után, ha a partizánok továbbra sem kezdeményeznek harcokat, a szóvivő csak ennyit mondott: „majd meglátjuk".* A dél-vietnami szabadságharcosok rádiója

Bonn nem az egész néme

Szovjet jegyzék kormá

* MOSZKVA — TASZSZ

Mint arról már olvasóinknak beszámoltunk, az NSZK külügyminisztériuma január 31-én a Bonnban akkreditált diplomáciai képviseletekhez, köztük a szovjet nagykövetséghez, jegyzéket intézett, amelyben a Romániával való diplomáciai kapcsolatok felvételének bejelentése mellett kimondja azt a tételt, hogy állítólag csak az NSZK kormánya „jogosult és felhatalmazott az egész német nép nevében beszélni". Ezzel összefüggésben *Caran-*

üzdelme zzel

készültséget

sebb szakasza is veszélybe került, elöntötte a víz. Itt azonnal teljes erővel indították meg az elhárítási munkákat.

Derekegyháza határában az állami gazdaság, a székkutasi és a hódmezővásárhelyi körzetben pedig a termelőszövetkezetek önkéntes brigádjai mutatnak példát a helytálásban. Az igazgatóság területén huszonnégy stabil és nyolc hordozható szivattyú üzemel megállás nélkül, s másodpercenként harminchat köbméter belvíztől szabadítja meg a földeket.

utnak el ékei

ővé teszik a termelés nöinőség javítását. A külkellalatnak az a kérése, hogy latok az appróbált cikkek elésével, a minőség javítális külföldi igények maragítésére való törekvéssel, var és a külkereskedelem ének további javításával jái exporttevékenységünk fo-

n a kapcsolat a Magyar Káannak szegedi gyáregysége NSELEKTRO között; van-e kábelexport további növe-

ar Kábelművek és annak gysége vállalatunk egyik partnere. Kábelexportunk

Lieber Gizella, [restaurator]. MDh

A csiknentléleki szárnyas oltárt restaurálta.

(fencsik): Máljás király trónkáz-pitja 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. júl. 22.

Fénykép

Mistegné

Képzőművészeti Főiskola: 441/2

Lieber Lizella: Grosz ikon

Diplomamunka:

Rest:

Negatív nincs.

Lieber Mária textilművész

Művei szerepelnek a soproni
Liszt Ferenc Művelődési Központban
rendezett iparművészeti kiállításon

Magyar Nemzet 1971. június 5
4. old.

MDK

Liebermann Miksa, festőm.

szül. 1849. Berlinben.

617. Séta.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállitása. 1902.
Kat. 57.1.

Lieber Mária

Sapronban az iparművészeti kiállításon
X textiliái szerepelnek.

Magyar Nemzet, 1971. jan. 5.

Liebermann Jenö

Hobrász Bpest

lásd

Lamagyparalm

II. 500. l

EIL

M

(Landeskon

KARL W. HIERSEMANN

BUCHHÄNDLER UND ANTIQUAR

LEIPZIG

KÖNIGSTRASSE 29

FERNRUF Nr. 71976

FREI

LIEBERMANN, Max

kiáll. Berlin, Villa Liebermann, 1993

ism. WAGNER István: Nosztalgia a Liebermann-villában.
= Magyar Hírlap, 1993. január 23.V.

MDK

Max Liebermann

Vészi M: Max Liebermann... Müvészet, XIII. évf. 1914. 1o2-1o3 l.

MDK

Max Liebermann

Düsseldorfban

Vószi M: Max Liebermann... Müvészet, XIII. évf. 1914. 1o2-1o3 l.

Liebermann, Max (1847-1935)

„Feigszépmás" Reszlet 46 x 32 cm

J. l. j.: Max Liebermann 49/75

Utiállítási ár: 2000 ft

BÁV 43. Kopanczó, Budapest, 1977. szeptember

J. P. Liebert, üveglúvó

MDV,

1778 ban szerzett levele Sopronban. Üvegescék pecsétjén a városkép, üveglúvó és szerszámok.
11 fold.

Tompos Ernő: Cimeres céhemlékek a Soproni Múzeumban.
107.o.

Arrabona, Győr.1968.10. Kanton János Múz. Győr.1968.
Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

LIEBERT l. LIPPERT

Liebesäder János

puszamuves

Sopron

1611. sept. 30.

volg-esku

Hází

Nyitravármegyei Múzeum múködése

1914-ben IX. 83.

Liebezait Mihály, szabómester

1872-ben a soproni naptarban szerepl a sztrajk idején. 34.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Liebhard, Rudolf MDK

Unter den /von O. Beu (Răscoala lui Horia în arta epocei, Bucuresti 1935)/ aufgezahlten Arbeiten finden sich solche der Hermannstadter Maler.... Franz Neuhauser, Die Gipsmedaillen von Karlsburger Münzgraveurs Rudolf Liebhard...

59.o.

Bielz Julius: Die Revolution 1848/1849 in Hermannstadt im Spigel bildlicher Darstellungen.

KelemenEml 58-63.o.

M.D.K.

Liebhard Alajos, pesti? egri? óra-
mester é műszerész

1772-ben a líceum csillagvizsgáló-
jához vas-felvonót szállít, 1778-ban
pedig a verpeléti r.k. templom torony-
óráját állítja fel.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360. old.

Liebhard Rudolf

cremvéső

Gyulafehérvár

l.

Bielz Galeriestudien

5. l.

MOB Kat.

Liebhardt - család

ötvös

Pozsony 1575 – 1616

Reváí XXI. 668. l.

Liebhardt Kristóf
foglalási. Mutatók.
MKvt. Ert. 1911. 107-110. l.

megkérdik *Liebhardot*, nyilatkozzék, velük akar-e tartani az ő privilégiumuk szerint? Mire *Liebhardt* azt feleli, úgy, amennyire ez az ő terhére vagy ellenére nem leszen, velük akar tartani. Erre felolvassák neki az artikulusok ama pontjait, amelyeket ő átlépett s egyben utasítják, hogy a legényt tovább magánál ne tartsa, de bocsássa azonnal vándorutjára. Erre *Liebhardt* azzal válaszol, hogy ezt meg nem teszi, mert a legény 4 tallérral adósa s most sürgős munkája is van Radecio számára, amely munkának a következő országgyülésig el kell készülnie (die miesze gewisz auf kunfftigen Landtag fertig sein). Mire a mesterek alkudozni kezdenek vele s megmagyarázzák neki, hogy azelőtt is történt egy ilyen eset két ötvöslegénynyel, akik csupán csak egy mester ellen vétettek s akiknek mégis azonnal távozniok kellett, holott az ő segédje az egész czéh ellen követett el sérelmet. Mindezek daczára *Liebhardt* nem akart engedni, sőt még egyszer állította, hogy ő a legényt nem bocsátja vándorútra s okoskodni kezd, hogy ő voltaképen azt sem tudja, az artikulusok mely pontját hágta át, nem érti tehát, mit akarnak tőle a mesterek, hogy csak a romlására törnek, hangosan állítván felőle, hogy ő Radecio urtól aranyozott ezüstöt kapott volna. Nagyon erősen kötik magukat ahhoz, hogy a legényt bocsássa el, forduljanak tehát a bíróhoz, ha ő erre utasítani fogja, úgy elbocsátja, egyben kéri a mestereket, hagyják egy kevéssé abba a tárgyalást, hogy egy kis időre eltávozhassék. Mire az ülésbe ismét visszatért, a mesterek még egyszer meghagyják neki, hogy a legényt bocsássa el, amit ő semmi szín alatt nem akar megigérni, de mondja, hogy gondolkodni fog a dolog fölött s erre a gyülésből minden engedelem nélkül eltávozott.

Reminiscere vasárnapján, azaz február 23-án, az együttes czéh két más mestert, névszerint Veit Schwartz pozsonyi lakatost és Georg Zingissert vevén magához, felolvassák előttük azt a pert, mely a czéh és *Christoff Liebhardt* között lefolyt. Ezután behivták *Liebhardtot* s még egyszer megkérdezték tőle, hajlandó-e elbocsátani Matesz legényét, vagy sem? Mire *Liebhardt* azt feleli, hogy ő addig nem bocsátja el a legényt, amíg 4 tallérját neki le nem dolgozza, amire a mesterek *Liebhardtot* kiparancsolják a szobából.

Veit Schlosser elbeszéli erre, hogy ha valaki közülük ily fennhéjázó (holsterzig) viselkedést tanúsítana a czéhben, becsuknák a műhelyét s mindaddig megfosztanák a mesterjogától, amíg ismét a czéhbe, engedelmességet fogadván, be nem vennék. Zingisser elmondja, mi dívik az ő czéhükben, amire ismét behívják *Liebhardtot* s őt a két idegen mester előtt udvariasan megkérdezik és kérik, ne exponálja magát egy legény miatt, ne húzzon újjat az egész czéhhel, de bocsássa el a legényt, amivel az egész ügy befejezést nyer s e mellett a czéh artikulusai is betartatnak. *Liebhardt* semmi szín és körülmény mellett sem hajlandó erre, hallani sem akar a dolog felől, sőt kijelenti, hogy ellenkezőleg, a legényt épenséggel meg akarja tartani. Ezért a mesternek műhelyét be akarják zárni, de a két idegen mester közvetítő indítványt tesz s javasolja, hogy még nyolcz napig tűrjék nála a legényt.

A mesterek beleegyeznek ebbe, de azzal a hozzátevéssel, hogy ezt csupán a békesség okáért teszik. Erre ismét behívják *Liebhardtot* s meghagyják neki, hogy a legényt nyolcz nap mulva bocsássa vándorutjára. Hozzáteszik, hogy azért cselekszenek így, mert nem akarnak vele czivakodni. *Liebhardt* mindezzel meg lévén elégedve, a czéhnek köszönetet mond. Később, az ügyből kifolyólag, *Liebhardt* a városi biró előtt bepanaszolja a czéhmestereket, kiket a biró maga elé idéz. Ezek kijelentik, hogy ha a panaszos feleletet akar tőlük, azt ők nem egymaga a biró, de az egész tanács előtt fogják megadni, mert a czéh privilégiumait nem a birótól egymagától, de az egész tanácstól nyerte. A biró e miatt egyenként 10—10 forinttal megbirságolja a mestereket, melynek elengedéséért a czéh felfolyamodik.

A folyamodvány szövegéből kitünik, hogy *Liebhardt* nem tartotta be a nyolcz napi határidőt, amiért aztán, szabályzatai értelmében, a czéh műveit meg nem próbálta, még kevésbbé *jelezte*. A folya-

fordító

modvány többi részében kérik a tanácsot, adatná be az ügyet *Liebhardttal* irásban s itélne benne igazságosan.

E supplikátióra a tanács az ügyet a legjobban letárgyalta s nehogy még több és nagyobb költség keletkezzék a dologból, 1578. június hó 20-án e végzést hozza: A felek között fennforgó ügyet örök időre befejezik, elfeledik s többé soha szóba nem hozzák, a két czéhmesterre kirótt 10—10 forintnyi birságot pedig elengedik.

1578. júl. 6-án az egybegyűlt czéhben *Christoff Liebhardt* felállván, jelenti, hogy tőle két legény titokban eltávozott, névszerint először is a *Matesz*, aki egy darab ezüstöt is elvitt azzal a 4 tallérral együtt, melylyel adósa volt. Erre egy másik legényt hozatott, aki szintén titokban ott hagyta, elvivén egy «mit ein sielbern ohrbandt» diszített ezüstös kardját (Degen). Kéri a czéhet, irjanak e két legény után nyomozó levelet a czéh pecsétje alatt, amibe a czéh bele nem egyezik, de azt tanácsolja, irjon maga *Liebhardt* a saját nevében utánok levelet.

1580. ápr. 5-én *Christoff Liebhardt* mestert rajta fogják, hogy ő a locumtenens úrnak ezüsttányéraihoz hamis ezüstöt, amely még csak 14 latos sem volt, dolgozott fel. E miatt a czéh *Liebhardt* munkáit össze akarta töretni (Zuhauff schlagen wollen), amire azonban a nevezett úrnak cselédsége (gesündl) közbe lépett. Az ügy a tanács elé kerül, ahol ezt a vétket az egyszer megbocsátják, azzal a legkomolyabb kikötéssel azonban, hogy a jövőben se ő, se bárki más így el ne járjon, de mindenki a fennálló articulusok pontjai s a próba szerint dolgozzék. Akit ez ellen engedetlenségben találnak, kellő módon megbüntetik.

1590. ápr. 27-én *Christof Liebhart* 4 évre tanulóul szegődteti magához saját fiát: Mathias Liebhart-ot.

1594. decz. 18-án *Christoff Liebhardt* felszabadítja inasát, a fiát: *Mattes Liebhardot.* (*Liebhardt Máté* 1600-ban lesz Pozsonyban mesterré).

1597. ápr. 23-án *Christoff Liebhardt* 9 évre (így!) tanulóúl szegődteti magához «Seynen Lehr Jungenn»: Salai (?) Janis-t. Jó magaviselete után mestere adjon neki egy tanuló-ruhát, vagy készpénzben 9 tallért.

10. SATTLER ELIGIUS. *(Loy, Elogio Sattler).* **1576—1592.**

1576. máj. 20-án a *Cristof Liebhardttal* kapcsolatos pöréből kifolyólag 1 forintra bünteti a czéh. (Lásd: Liebhardt Kristófnál).

1576. augusztus 11-én *Fockh György* ötvösmester panasza folytán pöre van a czéh előtt. (Lásd: Fockh Györgynél).

1582. júl. 25-én maister *Loy* 4 évre tanulóul szegődteti magához Thomas Pürckher innsbrucki illetőségű ifjút. Kezesei: Wolffgang Kögl, Georg Hodl és a fiú atyja: Iheronimusz Pürckher.

1583. február 15-én *Elogio Sattler* a czéh előtt egy pörös ügyben szerepel. (Lásd: Steiger Jakabnál).

1584. jún. 24-én *Elogius Sattler* 4 évre tanulóul szegődteti magához Postolÿ Istwan komáromi illetőségű ifjút. Tanulóéveinek befejezése után a mester adjon neki 6 tallért. A szegődtetésnél *Elogius* részéről jelen voltak: Benedict Irowisch Kupferschmidt, Georg Diendl, Laszlaw Schaffarit, Jacob Steiger és Christoff Liebhardt, a fiú részéről: Steffan goldschmidt és Zabo Andrasz.

1586. husvét napján *Loy Sattler* 5 évre tanulóul szegődteti magához Jehremiasz Schmol fiát, Jeremiást. Tanulóéveinek befejeztével a mester adjon neki egy 10 magyari forint értékű ruhát.

1586. nov. 19-én *Loy Sattler* 8 évre tanulóul szegődteti magához Symon Züerfuesz (= Zierfusz) nevű ifjút. A szegődtetésnél jelen vannak: Hanns Schinbichler, Jacob Steiger, Georg Diendl és Caspar Erbach pozsonyi polgárok.

1588. június 14-én *Loy Sattler* ötvösmester felszabadítja Stefan Postolÿ komáromi illetőségű inasát 4 évi tanulás után.

1592. június 15-én *Loie Sadler* felszabadítja Jeremias Schmoll nevű inasát.

11. FOCKH (VOCKH) GYÖRGY. *(Georg Fockh, Vockh).* **1576—1578.**

1576. augusztus 11-én megjelennek a czéh előtt *Georg Fockh* és *Loy Goldschmidt* s az első előadja panaszát, mely szerint ő *Loy Sattlert* egy gyűrű elkészítésével bizta meg s ahhoz neki aranyat is adott, ámde időközben, mert *Loy Sattler* az aranyból valamit letagadott, vele összekülönbözött, azt állítván róla, hogy őt meg akarja csalni. Amire *Sattler Fockhot*

Liebhardt Kristóf

ötvös 1575–1594.

Lásd

Mih. Pozs. 98

Liebhardt Kristóf

ötvös 1575-1594

laid

Mih. Pass. 107

Liebhardt Kristóf

Ötvös

Lásd

Mih. Pors. 86.

Liebhardt Kristóf, porosonyi ötvös V. 107, 108–110.

Liebhardt Kristóf, pozsonyi ötvös V. 111.

Liebhardt Kristóf, porosnyi ötvös V. 113.

Liebhardt Kristóf, pozsonyi ötvös V. 98.

9. LIEBHARDT KRISTÓF. *(Christoff Liebhardt).* **1575—1594.**

1575. júl. 22-én *Dobozy Bertalannal* kapcsolatosan tárgyalása van a czéh előtt. (Lásd Dobozy Bertalannál).

1576. május 20-án *Christoff Liebhardt* mester panaszt emel a czéh előtt *Loy Goldschmidt* mester ellen, hogy ez az ő legényét,

Mihalik
Harmizar. cv.
M Kot Ert
1911. 107. l.

VASÁRNAP
23
Kat. Apollinár
Prot. Lenke

N. k 4 ó. 26 p. N. ny. 19 ó. 46 p.

HÉTFŐ
24
Kat. B. Kinga
Prot. Krisztina

KEDD
25
Kat. Jakab ap.
Prot. Jakab

Izr. 9. Jer. puszt. b.

SZERDA
26
Kat. Anna assz.
Prot. Anna

CSÜTÖRTÖK
27
Kat. Pantaleon
Prot. Olga

PÉNTEK
28
Kat. Ince pápa
Prot. Ince

SZOMBAT
29
Kat. Márta sz.
Prot. Márta

Izr. 13. S. Voelhka 4. P.

Andreas Lichhardt

ötvös 1633

lásd

Mih. Pozs. 117

110

Finom famentes irodai anyag
Feiner holzfrei Kanzleistoff

Liebhardt András, pozsonyi ötvöslegény

V. 117.

Liebhardt, Christoff

ötvös 1575-1597

Hoffmann Pozsony 57. l.

Hoffmann Südost

Liebhart Kristof, rozsonyi ötvös V. 106.

Liebhardt Mátyás

Porvony

5 magyarty. 29 Ft.

1737

Nr. 1628

Matthias (Matheas, Mattes) Liebhardt, M 1601, (Csányi) e. —1616.

Kehely, hatkaréjos talppal, lapított gömb nóduszán mérműves díszítés. — *Kelch m. Sechspaßfuß, am gedrückten Kugelnodus Fischblasen-Ornament.* — „1604." M—H 20,2

Ismeretlen helyen — *Eigentümer unbekannt.* (Csányi.).

r 9

Liebhardt Mátyás

ötvös

Kőmagyötvj. 1737. 17.

N | O | P | Q | R | S | Sz | T | U | V | W

19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
VIII IX X XI XII

Sz.:

Sz.:

	Tartozik	Követel	X	Egyenleg
	62.-	62.-		
	26.-	26.-		

22. LIEBHARDT MÁTÉ. *(Mathes Liebhardt).* **1594—1616.**

1594. deczember 18-án szabadítja fel atyja: *Liebhardt Kristóf* pozsonyi ötvösmester.

Mihalik

Hárosszár év
M Kst. Ért. 1911
113. l.

ujongással fogadta a választást. Ricci a m
ködéséhez fűzött jogosúlt reményeknek
legnagyobb mértékben felelt meg. Még
sem foglalta hivatalát, már nagy szolgálat
tett az olasz művészeti ügynek: a meghívá
csak azzal a feltétellel volt hajlandó elfogadn
ha a pénzügyminiszter a műemléki lelt
tudományos publicatiójára és a nagybecs
műtárgyak megváltására 5 milliónyi foly
számlát nyit. A törvényhozás ellenvetés né
kül szavazta meg az összeget (1907. júl. 4
500 tv.), amit annyival könnyebben tehetet
mert Olaszország jelenleg kitünő pénzügy
helyzetben van. Riccinek első dolga vo
ezután a műemlékek védelmének negyven é
óta vajudó s szükség-törvényekkel és rendele
tekkel csak elodázott kérdését véglegese
megoldani. E czélból 42 szakaszból állc
minden körülményre kiterjedő, szabatos tör
vényjavaslatot dolgozott ki, mely 1909. jú
20-án emelkedett törvényerőre s melyet
folyóiratnak már volt alkalma behatóan ismer
tetni és méltatni. Ricci jól tudta, hogy mir
kéri a milliókat, tudta, hogy megfelelő pén
nélkül hiába készít bármily kitünő törvény
tervezetet, annak nem tudna eleget tenn

Liebhardt Máté, pozsonyi ötvös V. 110.

Liebhardt ~~Mathias~~ Máté

ötvös 1590

laid

Mih. Pors. 110

Liebhardt Máté

ötvös 1594–1616

Lásd

Mih. Pozs. 113

Liebhardt Máte, postonyi ötvös V. 113, 114.

Liebhardt Máté, pozsonyi ötvös V. 115.

Liebhardt, Mathes

ötvös 1594-1616,

Hoffmann Pozsony 57. l.

Hoffmann Südost

Liebhardt, Rudolf

Graveuradjunct in Carlsburg.

1779. L. wird zum Münzgraveur-adjuncten in Carlsburg mit einem Gehalt von 400 fl ernannt.

1783. L. der sich auf Urlaub in Wien befindet, wird angewiesen bei dem Obergraveur Würth praktischen Unterricht zu nehmen.

1783. [illegible]

Katmünzen IV, 1295. 1.

Evdély IV. 222, 223

LIEBHARDT *Rudolf*, éremvéső. 1779—1783. a gyulafehérvári pénzverdében dolgozott.

~~VIII.)~~

~~Ásatás, micskepusztai (201-206~~

Liebhard Sebestyén

Ötvös

László

Mih. Pozs 85. l.

Liebhardt Sebestyén

ötvös 1575–1577

laid

Mih. Pors. 105.

Liebhardt Adolf

Österr. 1795–1874

Maler

Mit. Ges. 105.

Liebhardt Sebestyén, pozsonyi ötvös V. 107

Liebhardt Sebestyén, pozsonyi ötvös V. 105.

Liebhard Sebestyen, pozsonyi ötvös V. 85.

4. LIEBHARDT SEBESTYÉN. *(Sebastion Liebhardt).* 1575—1577.

1575. május 26-án az «Edl vnd vesten» *Sebastion Liebhardt*-ot első czéhmesterré választják.

1577. jún. 25-éig viseli az első czéhmesteri tisztet. Ekkor számol be az egész czéh előtt *Schaffaritz László* második czéhmesterrel. Készpénzben adósok maradnak 5 denárral, mit az utánuk következő czéhmestereknek kell átadniok.

Mihalik: Harom-
száz év.
M. Kot Ert. 1911. 105. l

HIVÁS

Magyar Tud. Egyesületbe.

az egylet pénztárába egyszer s
o koronát fizet (ha ez összeget
zetni, a teljes befizetésig 5%-os
izetni); *rendes tag* az, aki kö-
át 10 kor. évi tagdijat fizetni.
tag a következő kedvezménye-

z egyesület összes kiadványait,
mű népszerű tudományos havi
lőfizetési díja nemtagok részére
ely immár 11-dik évfolyamába
őrangú munkásainak tollából és
leg közöl czikkeket s gazdagon

hat utalványhoz van joga me-

Liebhardt Sebestyén

ötvös

Kőmagyötvj. 1734. sz.

Athozat

5.						
.	10	1576. sz. számla	S			
.	23.	2698. " "	S.			

NEO Budapest, Károly-körut 8.
Tel. T. 107—57.

Átvitel

Liebhardt, Liebhart,

Sebastian

ötvös 1559 - 1577?

Hoffmann Pozsony 57 l.

Hoffmann Südost

Liebhardt Sebestyén

ötvös Pozsony

Kőmagyötvj. 293. l

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1734			**Sebastianus Liebhardt,** MC 1575—1577 avagy — *oder* **Eligius Sattler, alias Loy Goldschmidt,** e. 1576—1592. (Lehetséges, hogy e jegyet a Liebhardt-ötvöscsalád e legidősebb tagja választotta magának, mikor még családjából egyedül ő volt a céhben, de még valószínűbb, hogy e jegyet Sattler használta, akit többnyire csak Loy Goldschmidt és Maister Loy néven említenek. A Loy az Eligiusnak szokásos rövidítése. A bécsi ötvösök 1366. évi privilégiuma az ötvösök védszentjét is Sand Eloy-nak

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1734			nevezi. — *Es wäre möglich, daß dieses Zeichen von dem ältesten Mitglied der Goldschmiedefamilie Liebhardt gewählt wurde, als er noch allein aus seiner Familie in der Zunft war, doch noch wahrscheinlicher ist es, daß dieses Zeichen von Sattler gebraucht wurde, der meistens als Loy Goldschmidt oder Maister Loy erwähnt wird. Loy ist die übliche Abkürzung von Eligius. Auch der Eligius wird im Rechtsbrief der Wiener Goldschmiede v. 1366 Sand Eloy genannt.* — *S. Karl Knies, Die Punzierung in Österreich, Wien, 1896 ; 8.*
	Nr. 1628		A pozsonyi német szabócéh ezüst pecsétlője. — *Silb. Siegel der Preßburger deutschen Schneiderzunft.* — „1584." Museum, Pozsony — *Preßburg.*

M.D.K.

Liebhardt, [Liebhart] Sebastian, aranymüves

1559-ben a pozsonyi tanácsteremben lévő pallos ezüst veretéit jávítja és tisztítja; 1567-ben aranyláncot szállít a bécsi udvari kamarának, melyet ajándékba adnak a pommerániai herceg vadászmesterének; 1574-ben két ezüst ivókészletet készít, melyet a város Niklas von Salmnak ad ajándékba, mikor az pozsonyi főispán lesz. ./.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett müvészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 57. old.

M.D.K.

Liebhardt Sebastian, aranymüves

...1577-ben a pozsonyi ötvöscéh első céhmestere; 1584-ben a pozsonyi német szabócéh ezüst pecséttőjét készíti, mely a pozsonyi múzeumban van. Kőszeghy véleménye szerint ez kérdéses darab, valószínűbb, hogy a bélyegző Loy Sattlert jelenti

Hoffmann Edit, Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 57 old.

Liebhardt, Sebastianus, ötvös

1573. febr. 6.
Utasitja a kamarát, hogy "vasa quaedam aurea et argentea" vételárát, 600 frtot egyenlitse ki.

197.o. 306. adat.

1573. épr. 4.
Ugyanennek sürgetése.
"civis noster Posoniensis et aurifaber Sebastianus Liebhardt".

197.o. 308. adat.

Kapossy János: Művészettörténeti regesztük a királyi határozatokból és rendeletekből. II. XVI.sz. (Közzétette Bánrévi György.)

Műv. Írt. 1956. V. évf. 2-3.sz. 190-197.o.

Liebhard, Sebastianus ötvös

MDK

1573. aug. 7. "civi et aurifabro Posoniensi"
600 frt. folyositassék.
318.o. 313. adat.

Kapossy János: Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. III'
(Közzéteszi Bánrévi György.)
Műv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 318-330.o.

LIEBHART Alajos pesti ? egri ? órásmester és müszerész. 1772-ben a liceum csillagvizsgálójához vasfelvonót szállit, a verpeléti rk.templom toronyóráját pedig 1779-ben állitja fel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Liebhauser Antalné

Nagykároly 1801.

l.

Ságüvegcsipar

261. l.

367 Gattler: Forum

Zelewe?

Nincs

Liebhauser István M.D.K.

Dijazva a pályázaton 20oo Ft -al

Társtervező: Kincsi István - Sajó Ildikó-
Pogány I. - Szlávik T.

Huszonhat terv érkezett a hévizi tófürdő korszerüsitésére

Nagy ar Nemzet 1965. dec. 19. 3. 1.

Liebhauser József

M.D.K.

" Vasuti perontető" tervpályázaton megvétel

Társtervező : Pogány Istvánné Liebhauser Király S.

Magyar Építőművészet 1967/1. 6-8.l.

M.D.K.

Liebhauser József épitész

A Héviz-tófürdő tervpályázaton 20ooo Ft-os III. dij,

Társtervező: Kincsi István, Sajó Ildikó, Pogány István, Szlávik Tibor, Destek Endre, Gémes László

Magyar Épitőművészet 1966/2. 2-5.l.

Liebisch A

festö

Kiselejterett vàt

Mit heutigen

ein Schreiben, wo mir die sehr geschätzte Komission für mein Aquarell Kronen 200 anbietet. Ich bin mit den Preis zufrieden, und danke gleichzeitig Seine Hochgeboren.

Es wird mich sehr freuen, wenn ich vielleicht späterhin, wieder mit der sehr geschätzten Komission in Berührung treten darf.

Ich zeichne nochmals dankend

ergebenst A. Liebisch

Bács am 30 November 1907.

Kétszáz kor. Eintaltatott a „Műcsarlókez" számla terhére. Kérjünk tőle bélyegy nyugtát. Bp XII/2. 1907

Forster

Liebisch - család

szkofium készítők a
XIX. végéig. Pozsony-
ban.

Rómer Flóris hagy XXI. cs.

Bende Imre.

Csaknem térdig, kissé
rüs jobb kezét az asztalon
baljával pedig nyakláncosan
letjét fogja. Öltözete: sol
karing csipkealjjal. Felira

BENDE
beszterce

alól balra: Th. Mayerhofer.
jobbra: C. Angerer
legalol jobbra: Az Országgyű
Budapest.

Fénynyomat, magassága

Szn. 32
23-909
23-909-2

Liebisch Albert

festő

a bacsi vár kápol-
nájának romját
abrázoló nagy méretű
vízfestmeye, vétel
utján kerülte a MOB
tulajdonába 1907 ban

Magy. Műemlékei
III. 261. l.

Át. Képt. 40.

Át. Képt. 40.

e szembe néz.

ul an ül, Jobbkezében, melylyel a szék kar-
val pedig kardjának markolatát fogja.
aja, szemöldöke, bajusza és szakálla szőke,
iros, vértje aranydiszitésü, piros palást-
keretben foglalt tizennyolcz sor szövege ez:
OR IVSTICIA ATQVE ARMIS QVIS ET TIBI CON-
LANTI BVCCINA SIGNVM VICTOR EQVOS ATQVE
TERNIS TVRCAS ARMIS QVOQVE DEYCIS HOSTEM
BIT. ET IPSA IAM TIBI PERPETVOS DIVVM
TINAM CONTINGERE TALIS AVSINT. AT SIMILIS

—

ch-gyűjteménybol. 89.
k:
68: T. 48.
84: T. 15. — 1894: T. 32.

Jandrovics gyűjt. 89.

Patak Jenő

Liebke Lujza festő/19.sz./ müve a Mü-

egylet kiállitásán.

lásd Siebke L.

Fővárosi Lapok 1864.I.évf.86.old.

Liebl Ernő grafikus, festő
30 éves korában halt meg.
Kiállítása nyílt a Nemzeti
Szalonban

Esti Kurir, 1936 X. 2.

Liebl Ervin

TBC-ben halt meg 30 éves

korában. Most diáhítás

nyílt műveiből a Nemzeti

Szalonban

Pesti Hirlap 1936 X. 3

Liebl Ernő festő

Hagyaléki kiállítása nyílt a
Nemzeti Szalonban

Pesti Napló 1936 IX. 30

Liebl Ercin

Hapyatéki Liáhítása nyilv
a Nemzeti Szalonban

~~Pest~~ Nemzeti Újság 1936 X.4.

Liebl Ernő

30 éves korában halt meg.
Most posthumus kiállítása
nyílt meg a Nemzeti
Szalonban

Nemzeti Újság 1936 X. 3

Liebl Emil festő

Hagyatéki kiállítása nyílik a

Nemzeti Szalonban 1936 okt-1én

Meghívó

Liebl Ervin

1936. X. 2 AZ

— **Két halott művész kiállítása.** *Liebl* Ervin és *Gulácsy* Lajos hátrahagyott műveiből rendezett áhitatosan finom kiállítást a Nemzeti Szalón. A korán elhúnyt *Liebl* képei és rajzai szinte félelmetesen szertelen plasztikai erőről tanuskodnak. Nagy fájó kérdőjellel végződött földi munkája és a befejezetlenség maró hiányérzetét kelti ez a kiállítása is. *Gulácsy*, a nagy, romantikus álmok hőse pontosan az ellentéte az erőteljes Lieblnek. Gazdag álomlátó volt, költői lelke túlzengett a valóságon. Az indokolt és hozzáértő szemmel rendezett kiállításért köszönet illeti a Nemzeti Szalónt.

Az Est 1936 X. 2

Liebl Ervin

Rajzaival szerepelt a Szépmüv.Múz. grafikai szerzeményeinek kiállitásán.

Ujság, 931.V.30.

Liebl Ervin

Rajzaival szerepelt a Szépmův.Múz. grafikai szerzeményeinek kiállitásán.

Ujság,931.V.30.

Liebl Ervin

"Lovas" c. műve a Szépműv.Múz. uj grafikai szerzeményeinek bemutatóján.

P.H.931.V.30.

Liebl Ervin

"Lovas" c. műve á Szépmův.Múz. uj grafikai szer-
zeményeinek bemutatóján.

P.H. °31.V.30.

MDK

Liebl Ervin

Torlódás, tusrajz

A nyiladozó Káosz, tusrajz

A "templom" épitmények korai változata, kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

Liebl Ervin

Torlódás, tuzeset

A nyiladozó Rózsa, tuzeset

A "templom" épitmények korai vázlatozás,
kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin megyéteki kiáll.
két. H. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Női akt, sz. tus

Előrenyomulók, sz. tus

Ősbika, sz. tus

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

Liebl Erotu

Elek Artúr Liebl. tanulmánya
emlétoe

Marianna D. Birnbaum: Elek Artúr pályája
Bp. Akadémiai Kiadó 1969. 136 do

Liebl Ervin

Elek Artur zóla írt tanulmányát említi /Egy ismeretlenül élt festő és vobrány élete és művészete Bp. Stádium 1937. 13-14./

Marianna D. Birnbaum: Elek Artur pályája
Bp. Akadémiai Kiadó 1969 21. old

MDK

Liebl Ervin

Tanulmány a "Kékhegyek"-hez, krétarajz

Őskori tájkép, vf.

Vontatók, krétarajz

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Őskori tájék, sz. tusfestmény

Tépelődés, sz. tusfestmény

A kékhegyek sziklavadona, sz. tusfestmény

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Meghorkanó ló, szénrajz

Kékhegyek, of.

Fetrengő, rajz

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

Liebl Ervin

Megnyitásnó 10, szeptember

Rákóczy út. 62.

Pettenkó, reggel

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin megyetéki kiáll.
két. K. Szalon 1936. okt.

Liebl Ervin.

Hagyatéki kiállitását rendezte a Nemzeti Szalon 1935-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Liebl Ervin

Viaskodó lovak, krétarajz

Vonagló embertömegek, sz. tus

Ló és lovas, kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

Mihályi Ferenc

Vásárhely Lovak, kerteszet

Vonaglás embertömegek, az. tus

Ló és Lovas, Kréta

Gulácsy Lajos és Mihályi Ferenc barátsági kiáll.
kat. 8. Emkon 1930. okt.

MDK

Liebl Ervin

A müvész önarcképe, krétarajz

Viaskodó óriások, tus

Ady Endre maszkja, ceruzarajz

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Őskori tájék, sz. tus

Óriás fa tövében legelésző nyáj, sz.tus

Görcsösen szétnyiló ököl. Tanulmány a hasonló tárgyu szobormühöz. Kréta és tus

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Óriás feje, tus

Fekvő meztelen nő, sz. tus

Óriás feje, of.

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

A templomépület kései változata, ceruza

Ősember kariatida-tanulmány, ceruza és tus

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Ősember, krétarajz

Templom-épitmény korai változata, ceruza

Óriások tusája, sz. tus

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Prometheus, kréta

Sphynx, ceruzarajz

Őskori tájék vázlata, sz. tus

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Óriás az őrhelyen, eredeti kőrajz

A templom-épület korai változata, ceruza és kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

Liebl Ervin

Gratias az értelyen, eredeti környé

A templom-épület korai változata, ceruza
és kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll.
kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

A templom-épitmény korai változata, ceruza és kréta

Tanulmány a "templom"-hoz, ceruzarajz

Vonagló óriás, kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Óriás gépember, krétarajz

Támadó óriás, krétarajz

"A templom" gépembertestü őrsége, of.

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Óriások küzködése, krétarajz

Őskori tájék vázlata, sz. tus

Töprengő óriás, krétarajz

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Viaskodó óriás, ceruza és kréta

Ember-gomolyag, ceruza és kréta

Templomotörző óriás, krétarajz

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Fetrengő óriás, ceruza és kréta

A templom-épitmény legkoraibb változata, ceruzarajz

A templom-épitmény korai változata, ceruza és kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

Liebl Ervin festőművész

A Szépművészeti Muzeumnak adományozta - több értékes rajzát és vizfestményét - Liebl József vasuti főfelügyelő

Uj Nemzeti Ujság 1931.IV.1.

Liebl Ervin festőművész

A Szépművészeti Muzeumnak adományozta Liebl József vasuti főfelügyelő, ifjan elhalt fiának több igen érdekes rajzát és vizfestményét.

Magyarország 1931.IV.1.

Liebl Ervin festőművész

Liebl József adománya a Szépművészeti Muzeumnak - több értékes rajza és kőnyomata

Magyarország 1929.XI.3.

Liebl Ervin festőművész

Liebl József adománya a Szépművészeti Muzeumnak - több
rajz és kőnyomat

Magyar Hirlap 1929.XI.3.

Liebl Ervin festőművész

Liebl József adománya a Szépmüvészeti Muzeumnak több értékes rajz és kőnyomat.

Budapesti Napló 1929.XI.3.

Liebkorb Frigyes

monyorókeéki szobrász nevét említi a búcsúszentlászlói rk. tpl. építésével számadáskönyve 1728-ból, 25 Ft kifizetésével

Valter Ilona. A búcsúszentlászlói rk. (volt ferences) templom helyreállítása. 18. l.
Műemlékvédelem, 1974. 1. sz. 16-21 l.

Liebky Johann Christoph

ötvös 1747
1757

laíd

Mih. Pors. 128

Liebl Ervin

Nagy-kiállítása.
Nemzeti Szalon
1936. okt.

Tov. kéjt.

Liebl Ervin

és Gulácsy Lajos
Kálmán
festőművesek
hagyatéki kiáll.
katalogusa.

Nemzeti halom
1936. okt. 1–12.

lásd
Gutenberg-Tok

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

XX

LIEBL ERVIN (1895—1927).

211. *Halászok.* 1921. — Színes tuss. — Liebl József úr ajándéka.

LIEBL ERVIN (1895—1927).

200. *Fáradt emberek.* 1921. Jelezve: Liebl. — Kréta. Liebl József úr ajándéka.

201. *Tanulmányfej.* 1924. Jelezve: Liebl. — Kréta. — Liebl József úr ajándéka.

LIEBL ERVIN (1895—1927).

198. *Lovas.* 1924. Jelezve: Liebl. — Kréta. — Liebl József úr ajándéka.

Közölve: *M. Oberschall.* Lettre de Hongrie. Beaux-Arts 1931. 2. szám, 20. l.

Szépm. Muz. graf. o., 61. kiáll
(1931) Uj szerzem -

XXIII

Eugenio.

Liebl Ervin:

Élek Artur könyvének ismertetése

Forum (magyar rév.) 1936. 14. l.

Liebl Ervin

festő

vid

A Pesti Városháza.

1936. 1. n. 8. l.

(Liebl Ervin. Elek Artur könyvt.)

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

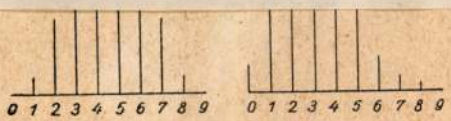

a műszaki gyakorlatban.*

Tibor ny. r. tanár.

ischen Praxis. Vortrag von Prof. Dr. T. v. *Stachó.* hrscheinlichkeitsrechnung gehaltenen — Schilderung egentlichem Hinweis auf den Bayesschen Ideenkreis d Fabrikationskontrolle besprochen.

2. **Bernoulli Jakab problémája**, amint azt 1713-ban, halála után megjelent „Ars coniectandi" című munkájában, a valószínűségszámítás *első* összefoglalásában kifejtette, abban állt, lehet-e azonos tulajdonságú *m pénzdarab egyidejű dobásainak sorozatában*, vagy — ehhez hasonlóan — *egy pénzdarab egymást követő dobásának* sorozataiban annak valószínűségéről beszélni, hogy egyszerre, vagy egy *m*-es sorozatban pontosan

$$x = 0, 1, 2, \ldots, m$$

fej mutatkozzék.

Mindjárt kijelenthetjük, hogy *igen*, de csak további alkalmas feltételek mellett. *Mises* bécsi származású matematikus, a valószínűségszámítás újabb megalapozója szerint pl. ama egyetlen feltétel mellett, hogy *szerencsejátékoknál biztos sikert hozó rendszer nincs*, pontosabban, hogy a nyerési esélyek, vagyis az egyes jelek fellépéseinek valószínűségei a játszmáknak csak helyzetükre néző rendszeres kiválasztásával meg nem változtathatók. Bár a rendszerjátékosoknak nem hiszünk, ezt a feltételt korlátozandónak tartjuk. Többet azonban erről, a tudományos vizsgálat homlokterében álló elméleti kérdésről itt nem mondhatunk.

3. **A Bernoulli-féle eloszlásokról**, vagyis az előbb felvetett kérdésnél fellépő valószínűségértékekről **Galton deszkáján** számítás nélkül is képet nyerhetünk. Ezen a

Liebl Ervin

festő és grafikus

Elek Artúr: Liebl Ervin. (1895–1927). Egy ismeretlenül elt festő és grafikus élete és munkássága. Bp. 1935

Könyvtárban

Liebl Erwin festő

KOVÁCS ÁKOS
SZALONJA
V., BANK-U. 7, II./1.

Sajtóbemutató december 12-én, pénteken
d.e.9-től esti 7-ig

XI.

A látogatók vendégek.
Belépődij tehát nincs.

MEGHIVÓ

LIEBL ERWIN

KÉPEINEK

DECEMBER 14-ÉN
D. E. 10 ÓRAKOR
MEGNYILÓ

HAGYATÉKI KIÁLLITÁSÁRA.

A kiállitás vasárnapokon és ünnepeken délelőtt 10—2-ig, hétköznapokon délelőtt 11-től délután 5-ig tekinthető meg.

1317 Kaufmann, Tel. 292-16

Elek Artur : Liebl Ervin.

8°, 56K, 55L, Budapest, 1935.

Liebl Ervin

Liebl Ervin

bő élet. arch

Gelléllad

325, l.

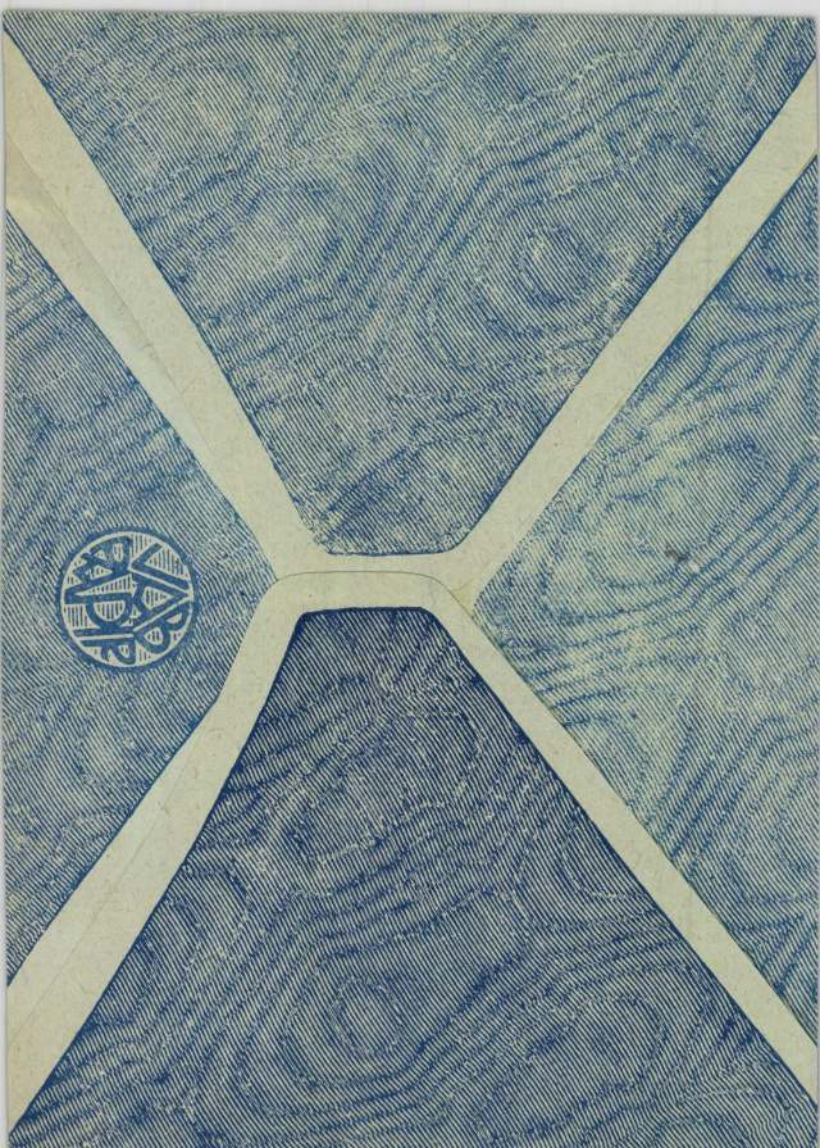

Liebl Ervin, festő és grafikus.

Festő szül. 1895 nov. 27.
~~Bu~~ Nagyszebenben, megh.
1927. jan. 21. Budapesten.
A mérnöki pálára készült
arután a festeszetet mint auto-
didakta ürte. Többszöre szines
tusképeket festett, mesek körül
kettő a szépmüveszeti kiszem
tulajdona 5 rajzával együtt.
Kiállitásokon sokszor szer-
pelt.

18280

M. K. P. ADÓHIVATAL M. SZIGET
ÉRK. 1904 NOV. 2
18470
szám

Lázár László közép-apsai
gör. kath. lelkésznek évi 266
kor. 3 fill. congrua illetmé-
nyéből 35 kor. 47 fill. kinta-

KOVÁCS ÁKOS
SZALONJA
V., BANK-U. 7, II./1.

MEGHIVÓ

LIEBL ERWIN

KÉPEINEK

DECEMBER 14-ÉN
D. E. 10 ÓRAKOR
MEGNYILÓ

HAGYATÉKI KIÁLLITÁSÁRA.

XI.

A látogatók vendégek. Belépődij tehát nincs.

dec. 27-ig

A kiállitás vasárnapokon és ünnepeken délelőtt 10—2-ig, hétköznapokon délelőtt 11-től délután 5-ig tekinthető meg.

1317 Kaufmann, Tel. 292-16

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula úrnak

múzeumi titkár

Budapest VI.

Aréna út 41 sz.

Szépművészeti múzeum

Liebl Erwin

1895 - 1927.

Elek Artur könyvének ismertetése Farkas Zoltántól.

Magyar Művészet

1936. 124, 125. l.

5137.

ALBERT REN

WERNER E

NORDD

BACKST

DEUTSCHER KUN

LIEBL *Ervin*, festő és grafikus. * Nagyszeben 1895 nov. 27. † Budapest 1927 jan. 21. Autodidakta. Színes tusképeket festett, melyek közül kettő a Szépművészeti Múzeum tulajdona. 1930. hagyatéki kiállítást rendezett műveiből Budapesten.

Utek sokkal bővebben jelent meg. Lásd

E-G. II. 33 l

— ~~miskolczi V. 180.~~

Liebl Ervin

Kiáhít.

A reppel 1936. X. 5.

MDK

Liebl Ervin

Péter András: A hónap kiállitásai. Tükör, 1936. nov.

MDK

Liebl Ervin

Ny.K.J: Öregek és fiatalok. A Reggel, 1936.
okt. 5. 12 l.

Elek Artur

Liebl Ervin (1895 – 1927)
Egy ismeretlenül élt festő és szobrász élete és művészete.
Bpest, 1935. Stádium. 8-r, 55 l.
36 képes táblával és számos szöveg-közti képpel. Füzve.

Liebl Ervin

I. 4. p. h.

3.–

Liebl Ervin

wod

Elek Artur:

Egy ismeretlenül eltünt magyar művész.

Az Ujsag Vasárnapja

1931. nov. 29

Önarckeppel es keppel.

Vattina h. n. VII. 9.

Liebl Ervin

festő

irod

Elek Artur:

Az ismeretlen Liebl Ervin és az elfelejtett Gulácsy Lajos

Ujság 1936. okt. 1.

ÜVEG. — GLAS.

952—1000.

952. ajtott oldalán kávénövényág, alatta „Mein Liebstes" föl-
ias, ausladed, darauf Kaffeepflanze mit Aufschrift. Wien,

953. üveg, gömbös ezüst kupakkal. Cseh, XIX. sz. — Zwei grosse
elförmiger Silberkapsel. Böhmisch, XIX. Jh.

954. encei stilusban. XIX. sz. — Prunkpokal, blaues Glas, in vene-

955. kék és opál szinben. Cseh, 1820—30. — Pokal mit Deckel, in
820—30.

956. ldalán beköszörülve „Tetschen" látképe. Cseh, 1850 k. —
e Ansicht von „Tetschen". Böhmisch, um 1850.

957. upon, fehér szemekkel. Cseh, 1850. — Humpen mit Deckel,
ch, 1850.

958. FEDŐVEL, üveg, vörös alapon magyar cimerrel. Magyar,
kel in Zinnfassung, mit ung. Wappen. Ungarisch, um 1850.

959. fehér alapon magyar cimer. Magyar, 1850. — Zwei Wasser-

Liebl József kardcsináv

Győri Szemle 1934. 439.

Cikk a győri ütrösökről

Liebl József

katai kardcsiszár

1740

l.

Hauptkatalog

207. l.

Művészi munka

Maria Terézia:

Allegoria.

A felhők közt l
~~arcélben~~ feltűntető
jobb kezével a meda
két rőfülő Amoretto
szorit nyujt, ~~Mag~~ ki m
tuna jobbjában bőségszarut
nyugtatja. Az elő
meles kezeiben palla
talapzat előtti két
czimer fedi, e nég

Maria ... Th
Röm. Kaiserin ..
und Böheim ...
herzogin zu ...
Jelzése alól balra: „
jobbra: „

9309

Liebl Ervin

festő

hasjatéki kiáll. a

Neuveti Halonban

iród

z

Farkas Zoltan:

Budapesti levél

Forum (magyar rész)

1936. 69. l.

Török birtokok térképe a XVII. század-
ból IV. 223.

Liebl Ervin festő

KÉPZŐMÜVÉSZET

Liebl Ervin. Harminenégyéves volt és 1921-ben halt meg tüdővészben az az ismeretlen művész, aki most rövid földi életének hihetőleg sokkal tartósabb életre támad fel a Kovács-szalonban. Csak rá kell pillantani fekete és színes rajzaira, hogy megállapítsuk: itt valami nem közönséges, valami, a rendkivülihez igen közel járó, hagyta el időnek előtte a világot. Valami olyan erő, amely idegesen vonagló mozgásával is az őseröre emlékeztet. Valami önmagával vivódó és a lét káoszába markoló szenvedélyes temperamentum. Müvészetének természetét csak körülirni tudjuk ezekkel a mondatokkal. Mert müvészete valójában formálatlan, vagy ami benne formai elem, az az elképzelés és előadás óriási lendületében szinte megismerhetetlenné torzult el. A holt művésznek minden kezehuzása szertelenségig vad kanyargás minden vonala. Hová fejlődhetett volna ez a rendkivüli tehetség kedvező körülmények között? Azt mondják, nem tanult müvészetet senkitől. Tanulás és tanulás közt azonban különbséget kell tenni. Liebl Ervin rengeteg sokat tanult a természettől és bizonyára sokat más művészek munkáinak tanulmányozása közben. Mesterségében biztos művész volt, mikor meghalt, csak talán a céljait nem látta még akkor tiszta szemmel. A müvészet magasabb érdekeiért mindent el kellene követni, hogy egész hagyatéka láthatóvá tétessék. Ez a kis kiállitás inkább csak sejtelmekkel gazdagitja a nézőt. Szeretnők lehetőleg teljes kiterjedése szerint megmérni ezt a kivételesnek látszó tehetséget, amely hiába mult el, valójában csak most kezdi majd meg életét.

(e. a.)

egyetemi c. ny. rk. tanár, intézeti tanárt pedig egyetemi ny. rk. tanárrá nevezte ki.

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága, Budapesten, 1939. évi

1930. dec. 13. Nyáry

vállalta az erdőmérnök hallgatóknak kötelezően előírt „Mechanika" című tárgy előadását.

Fogadják szívesen kegyes jótevőink, támogatóink egyszerű szavakba öntött, de annál bensőségesebb hálám kifejezését. Tisztelettel kérem, méltóztassanak Karunkat igen nagyrabecsült megértésükkel, érdeklődésükkel és jóindulatukkal a jövőben is kitüntetni.

Fájdalom, ebben az ünnepélyes pillanatban, amikor hálatelt szívvel mondok köszönetet igen tisztelt jótevőinknek, még egy igen szomorú kötelességemnek kell eleget tennem. Azokat a fájdalmakat kell feltárnom, amelyeket gyászos eseményekből kifolyólag kellett elszenvednünk. November 8-án húnyt el Hegybiró Pál hallgatónk. Január hó 3-án igen súlyos csapás érte Karunkat azzal, hogy igen szeretett és rendkívül módon tisztelt tanártársunk, dr. Mihalovits János egyetemi ny. r. tanár, a bányajogi tanszék vezetője, elhúnyt. Elhalálozásával elismert tudóst, kiváló előadót és szónokot, közbecsülésnek örvendő embert, megértő barátot és szerető kartársat vesztettünk el. Áldás legyen az emlékén. Január 5-én Gervai Nándor, július

Liebl József

Győri ötvös

I.

Győrvárosi kiáll. 1943

31. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Liebl József

ötvös Győr

Könyvtár 124. l.

744		— **Josephus Liebl,** e. 1765—1768 mint kardcsiszár — *als Schwertfeger.* (A város 1750. évi tilalma ellenére ötvösként is működik. — *Trotz eines Verbotes d. Stadt v.* 1750 *auch als Goldschmied tätig.* Jankó: 27.)	— kovács
—		*a)* Kehely felirattal és 1768-at adó kronogrammal. — *Kelch m. Inschrift u. Chronogramm v. 1768.* — „. . . . **Fct. Joseph Liebl.**“ Székesegyház, Győr — *Kathedrale Raab.* Jankó: 27.	
—		*b)* Díszkard. — *Prunksäbel.* — Rokoko. „**IOSEPH. LIEBEL A. RAAb.**“ Iparm. Múzeum — *Kunstgew. Museum,* Bp. Jankó: 27.	

Liebel József

györi ötvös- és
kardcsiszár
740
l.

Kalmár János

A magyar kard
művészete.
Bp. 1938. 50 l
52. l –
90 l.
91 l.

Müemlékek Cr

Liebl József

győri ötvös

XVIII. sz.

erőd

Bárányné

573. l.

ZALAEGERSZEG
42 III 12 20
C

3f
MAGYAR KIR. POSTA

Europa Film Kanyo-
Laptevyntő Vállalat
R. T.

Budapest
V. B. [illegible] 12

Liebl József

ötvös és kardkészítő

A győri székesegyháznak egyik barokk kelyhét fenti készítette. 1768-ban. Fenti Győrben működött. s a győri ötvöscéhnek nem volt tagja

Egy rokokó, részben aranyozott ezüst gyermekkardja a bresti Iparművészeti Múzeumban van. 1765-ben halt el bátyja, Liebl Ignác győri kardkészítő, akinek jogát és minden felszerelését Ignác özvegye adta át fentinek.

Jankógyőriötv 27. l.

V., Légrády Kár
II., Margit-kö
Ujpest, Árpa
Gyár és k
Ujpest, Cseng

Liebl József

Étvös

Kőmagyótvj. 744.27.

O	P	Q	R	S	Sz	T	U	V	W	XZ
21 22 23	24 25	26 27	28 29 30 31							
IX	X	XI	XII							

Sz.:

Sadmanitzky u. Sz.:

	Tartozik	Követel	X	Egyenleg
	140.-	140.-		—

Liebl József

györi ötvös

l.

A népművészet könyve.

Bp. 1940

1121. l

Kőszobor, római VII. 192, 193

Liebl Ervin

Farkas Zoltán:

Liebl Ervin (1895–1927.) Kányrism. Magyar Művészet 1936. 124, 125. l.

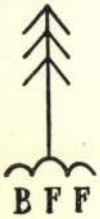

BISZTRAI FARKAS FERENCZ KIADÁSA

Liebl Ernő

4 1

MAGYAR MŰVESZET

1930. 668.

1931. 406.

Liebl Ervin

Wód.

Elek Artur. Liebl
Ervin Nyugat 1931
apr. 16.

Sorsa mindenkit érdekel.
Ki nem szeretné tudni mit hoz a jövő ?
Tudományos alapon pontos lelki tükröt kap, ha pár sor irást küld a jelzett postafiókba.
Legrejtettebb gondolataira, gondjaira választ kap. Tanácsot nyujtok a jövőre is.
A grafológiának lelkes hive lesz, mert lelki és anyagi problémáira pontos utbaigazitást kap, melynek hasznát veszi egész életén keresztül.
Dijazás anyagi helyzetéhez mérten bélyegekben, megcimzett válaszboritókban küldendő
Budapest, 62 postafiók 263.

Liebl Squác kordbeszítő

Györi Szemle 1934. 439-440.

Cikk a györi ötrözötről

Liebl Ervin

Gulácsy Lajos Kálmán és —— festőművészek hagyatéki kiállitásának katalogusa.

Nemzeti Szalon 1936 okt. 1–12.

8-r, 12 sztlan l, füzve.

Liebl Ervin

4. 3. p. e.

Liebl Erwin, festő

80 éve született

Mu

— 80 éve 8.

EST! HIRLAP, Bp. 1975. nov. 27.

1

Liebl Ervin

Gulácsy Lajos lépeivel lőzösen állítottás
ki műveit a Nemzeti Szalonban (1936)
Néhány régebbi rajza említve: nagyszerű, éles-
fölényes figurák.

Bálint György: A toronyőr visszapillant
Bp. Magvető 1976

I. 653

Liebl Ervin

2

Későbbi rajzai: eltorzult arcok, démonian Zimeredt szemek, humortalan, sőt kínzóan fájdalmas karikatúrák. Későbbi festményein és néhány szobrán más elmalkodik a betegség.

Bálint György: A toronyőr visszapillant
Bp. Magvető 1976

I. 653.

Liebl Ervin

3

Úgyszólván egy témája van: az iztózatos, lekázdhetetlen erő. Nyilván ilyen világfölötti erőnek hitte vagy akarta magát. Elvont és zavaros izomkolosszusok hullámoznak úgyszólván minden festményén. A paranoia rétségteesett tombolása ez.

BÁlint György: A toronyőr visszapillant
Bp. Magvető 1976.

I. 653

Liebl Éva grafikus

(a Plakátkiállítéson szerepel)

Nonlogi: Plakátszűvészetünk helyzete egy kiállítás tükrében

Nepszava 1956 ápr. 26, 84 évf. 99 sz. 4 l.

M.D.K.

Liebl Éva.

Plakátmüvész részt vett a Nemzetiszalonban rendezett plakátkiállitáson.

Noszlopy György:Plakátmüvészetünk helyzete egy kiállitás tükrében.

Népszava 1956. IV. 26. 99.szám. 4.old.

M.D.K.

Liebl Farkas, aurifaber

Az 1712-es conscriptio szerint a belvárosban lakott. 1713-ban polgárjogot kapott. Pécsi származású.

Somogyi Árpád: Pécsi szláv ötvösök a XVII-XVIII. században és céhlevelük. 264.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1965. Pécs, 1966

Liebl József
ötvös
Gentamüeml.
218.l-

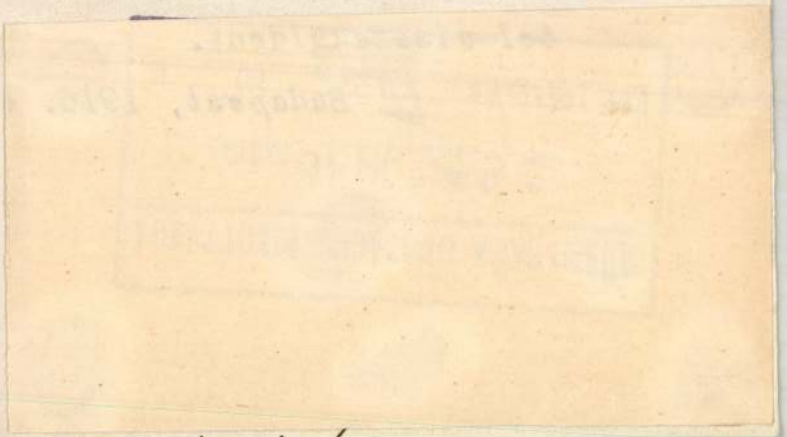

NYITRA K. T. VÁROS POLGÁRMESTERE

6062

1916.

Kegyelmes U

Folyó évi junius hó
tudomásul vettem, hogy a Müeml
küldöttjeként julius hóban dr
ra érkezik. Ösmerve a Nagymélt
ság nemes intenczióit és nemz
fontossággal biró eredményes
zon leszek, hogy fentnevezett
a kezére járjak.

Legmélyebb tisztele

német tökéletes. szer. „Olcsó árak 28268

sétál, közben franbizható férfi. „Délért" fiókkiadó. 28240

" Magyar költők . Közel 200 angol rációkkal. Ára 6.— lhető Williams tarut 8. 3086

tatért kiváló angol ket; haladókat. Öt Telefon: 85 6-37. 3089

esternő, gyakorlott, lna. Podmaniczky- 28260

nyelvtanárnő, képgógus, individuális korrepetál. 260— 28185

che Sprachlehrerin ttagsstunden. Járu. 6. 28161

iseur diplomé Les, Josette Durand: 3111

FRANCIA-, horvát l. Telefon: 44-8-86. 16458

London Universomás urilánynál. Telefon: 229—30. Návay Lajos-utca

ari oktatás

MANIKÜRÖZÖK ünnepeken is. VÁCI-utca 81. I. 11 3152

MASSZÁZS, manikürszalon. Dessewffy-utca 35., földszint egy. Nagymező-utcánál. 3146

MASSZIROZÓSZALON, Nagy Sándor-utca 5. I. 7. Vilmos császár-utnál. 3147

MASSZÁZS- MANIKÜRSZALON EGÉSZ NAP nyitva. Telefon: 238-34. 16458

MASSAGESALON! WESSELÉNYI-UTCA 49., FÖLDSZINT 1. 16458

ORVOSILAG vizsgázott masszirozónő. Nyár-utca 34., földszint kettő.

ADÁS-VÉTEL

LAKÁSBERENDEZÉS
Bútor

BUTORÁRAINKAT leszállítottuk, kombinált berendezések, hálók, ebédlők. Kívánatra fizetési kedvezmény. „BOGMIL" butoráruház, Vilmos császár-út negyvenhárom, Báthory-utcával szemközt. 8001

UNIVERSÁLNÁL nem kerül pénzébe butorvásárlás előtt nyolc házban elhelyezett raktárainak vételkényszer nélküli megtekintése. — ÁRUHÁZI RENDSZER. Választékban, minőségben, árban legjobb. UNIVERSALNÁL használt és uj kombinált hálók, ebédlők, úriszobák, IRODABUTOROK, márkás műbutorok, BUTORCSERE, BUTORKÖLCSÖNZÉS, SZŐNYEGOSZTÁLY MEGNYILT. ELADÁSI KÖZPONT: VII., WESSELÉNYI-UTCA 8. TELEFON: 37-6-42. 8032

BUTORT csak **ROYALNÁL** végy! Baross-utca 34. Olcsón vesszük, olcsón adjuk. Hálók, ebédlőberendezések, kombinált berendezések, úri-

Csillár, tükör stb.

TÜKÖR, 1.50 magas, 80 széles és egy faragott ebédlőkredenc eladó. VII. Garay-utca 22. II. 13. 1008

TÜKRÖK, ujak, használtak, olcsón. Tükörház, Népszínház-utca 33. 417

KILENCÁGU, holland bronzcsillár eladó. Bulyovszky-utca 27. I. 3.

MÁRIA TERÉZIA vagy Biedermeierkorabeli csillárt keresek megvételre. Telefon: 35—6—21. 28219

FOGAS, FÜGGÖNYTARTÓ

„ELEGÁNS VILÁG FOGASA", „Guri-Guri" függönytartó minden háztartásban nélkülözhetetlen. Kapható DIÓSY vasáruház, Rákóczi-út huszonnégy. 426

MOSDÓFELSZERELÉS

SZAPPAN- és POHÁRTARTÓK, tükrök, fogasok, pipereszekrények, törülközőtartók FINOM, MODERN kivitelben DIÓSY János, Rákóczi-út 24. 426

FÜRDŐSZOBA-BERENDEZÉS

FÜRDŐSZOBABERENDEZÉSEK, vízvezetéki cikkek „TERMOS", Vil-

tékban, olcsón. F utca 18. félemelet

SMOKING, uj, k eladó Veres Pálu

ELSŐRENDŰ öltö Női kabát, kosztü 97. fszt. 7

SÖTÉTKÉK női középtermetre ela III. 3.

EGY uj szmoking eladó. Lipót-körut

SZŐ

PERZSALÁBBUND skunkspeleria sürj rádi-u. 18/a, I. 3.

PERZSALÁBBUNI tól sürgősen elad földszint 3.

ROKAKÉSZITÉST, szakszerüen válla sitett szűcs, Bécs

PERZSA bunda, csón eladó. Király

UJ skunks peleri Sas-u. 13. I. 3.

COBOLY, nyest, alatt eladó. Cin vita-ter.

PERZSALÁBBUND Murányi-utcai hö rom. Elemér-u. 4 üzlet.

RÉSZ

KÉSZPÉNZÁRBAN elölegnélküli rész pó, fehérnemü, s ha, kabát, vászon porcellán, zománc stb. Nemesitett m rontáli és gépszőn tott Részletáru F Teréz-körut tizen

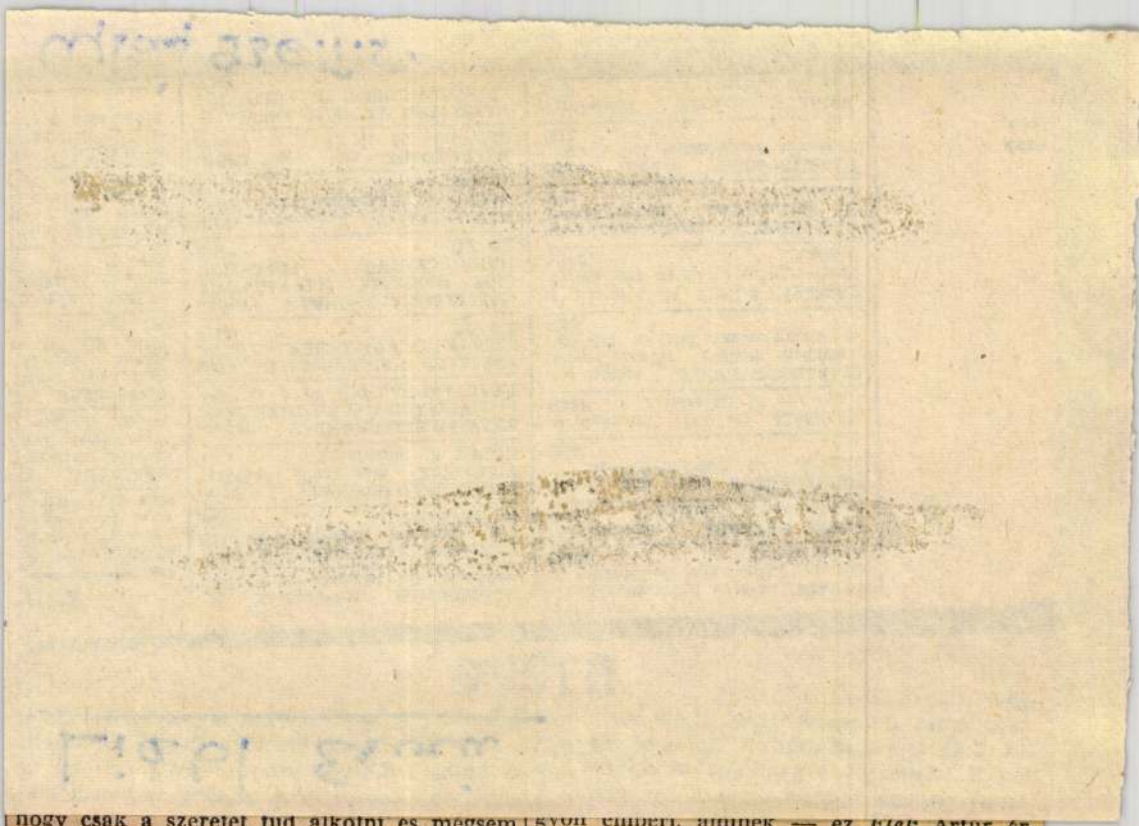

hogy csak a szeretet tud alkotni és megsem ismerte a titkot: a lángelmét mint embert az emberek szolgálatába rendelni, hogy megtanulja az alázatot és a béketürést s meghajolva az emberek előtt, kiégjen belőle esztelen gőgje és önimádata Isten előtt s aztán a misztikus egyesülés: a „verőcei látomás" ne legyen többé *memento*, hanem alkotó tüze csupán. A zsenit és az embert nem birva összeegyeztetni magában, felégett teste is lelke

syon emberi, annnek — ez *Liek* Artur érdeme — ez a könyv a dokumentuma.

Strém István.

MDK

Liebl Ervin

Fejtanulmány, toll és tus

Torzfej-tanulmányok, ceruza

A müvész feleségének arcképe, ceruza

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N.Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Fejtanulmányok, kréta

Tülekedő bikák, ceruza-vázlat

Tanulmány, kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N.Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Kecske-tanulmány természet után, kréta

Kecskefejek, természet után, ceruza

Ruhátlan női alak, tollrajz-vázlat, tus

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Kecske-tanulmány természet után, kréta

Kecskefejek, természet után, ceruza

Ruhátlan női alak, tollrajz-vázlat, tus

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll.
kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Kecske-tanulmány, kréta

Tollrajz-vázlatok, kréta

Kecsketanulmányok, természet után, ceruza

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Oroszlán, kréta

A "templom" kései változata, ceruzarajz

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

Liebl Ervin

*** Liebl Ervin hagyatéka.** A Kovács-szalon termeit *Liebl* Ervin, a korán elhunyt, igen tehetséges, fiatal művész hagyatéka tölti meg. A törékeny testü, álmodozó lelkü művész a maga vágyott erejét, egészséget hatalmas, gigantikus terveiben, monumentális figuráiban, szines, dekorativ, káprázta tó hatásokban élte ki. Nagy tömegek mozgása foglalkoztatta nyugtalan fantáziáját, rövid utja rendkivül egyéni és igen értékes, kár, hogy oly tragikusan hamar ért véget. Igy is sok szépet hagyott hátra művészi munkásságából

M.930.XII.13.

Liebl Ervin

Kovács Ákos Bank-utcai kiállitó szalonjában ismét érdekes kiállitás van: egy évekkel ezelőtt, tragikus körülmények között elhunyt fiatal művészfilozofus hagyatéka kerül a nyilvánosság elé. *Liebl* Ervinben a gondolkozó kétségtelenül nehéz harcokat vivott a művészszel, de mielőtt valami végleges eredmény kialakulhatott volna, eldöntötte a harcot a halál. Ez az elkésett kiállitás azt bizonyitja, hogy *Liebl* Ervinben egy rendkivül érdekes és nagyra hivatott tehetséget vesztett el a magyar kultura. NU. 930. XII. 14.

NU. 930. XII. 14.

MDK

Liebl Ervin

Lótanulmányo,kréta

A templomépület kései változata, ceruza

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Ős ló, bronz

Emelkedő férfialak, agyagvázlat

Görcsösen szétnyilt ököl, bronz

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Szarka, kréta

Nőifej, tanulmány természet után, kréta

Karakter-tanulmányok, ceruza és kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N.Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Egymásnak rohanó óriások, kréta

Tanulmányfej, kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N.Szalon 1936. okt.

Liebl Ervin

Egyházasnak rokona örökösök, Kréta

Tanulmányról, Kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin levelezőtársai.
Kat. M. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Tanulmányfej, ceruzarajz

Békatanulmányok természet után, ceruzarajz

Karakter-tanulmány, ceruzarajz

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N.Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Tanulmány az óriásokhoz, kréta

Tanulmányfej, kréta

Tanulmányfej, kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N.Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Lázálom, tus

Tanulmányok az óriáshoz, xxxx ceruza

Gépembertestü óriás, kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N.Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Torzfej, kréta

Buddha-templom belseje, kréta

Torzfej, kréta

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N.Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

"A templom" gépembertestű őre,krétarajz

Templomőr, tanulmány, krétarajz

Embergomoly, tus

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N.Szalon 1936. okt.

MDE

Liebl Ervin

"A templom" képeskönyvsorozat öre. Kretzer Éva

Templomok, tanulmány, Kretzer Éva

Kamberg-Molly, Éva

Guidecsy Jácint és Liebl Ervin hegyvidéki kiállí-
kat. M. Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

Templomtámogató Atlasz, ceruza és kréta

Lépő óriás, ceruza és tus

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. kat. N.Szalon 1936. okt.

MDK

Liebl Ervin

K.A.: Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiáll. a N. Szalonban. Pesti Napló 1936. okt. 2. 11.1.

MDK

Liebl Ervin

Uj Szin 1931. I. 48.1.

MDK

Liebl Ervin

Liebl Ervin./1895-1927/. Egy ismeretlenül élt festő és szobrászmüvész élete és müvészete. Irta Elek Artur. 36 képmelléklettel. Budapest, 1935. Magyar Művészet 1936. 124.l.

Liebling Ferenc,festő

170?-ban Ude és Frager/Fragner/ soproni festők panaszára képeit a városa elkoboztatta,mert vándorfestő volt.
66.old. 9.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk művészethez.I rész 64.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Siebmacher Johann

Buda látképe
1600 körut

Csak említve az
alábbi cikkben,
mint egyike a legré-
gibb látképeknek

Genthon István

Buda legrégibb
ábrázolása.

Budapest. 1945

I. 51 l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothe[illegible]. 12.
Telefon: 127-[illegible]

Siebmacher, Johann

rezin

Gzör 1598. körül

Rezin.

Repr.

Gál, Stefan: Ungarische Städtebilder.

Bp. e.n. XXXVIII. tabla

léši szertartáson / megjelenni
(Lendvayntca 20)
~~i. 1/2 3 kor, a Mücentekeli~~
~~[illegible]~~ében..

Heizner

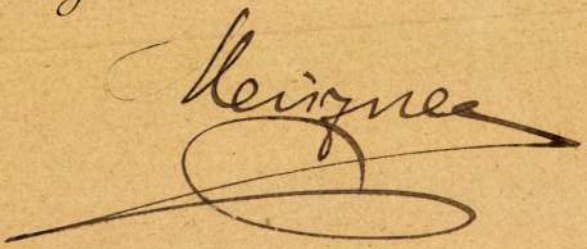

MDK

Liebmann A./német/

1896-ban az iskolához tartozott.

A Hollóey-iskola idejo. 1896-10ol. 75.l.

Liebmann

építész

Reverte Mattoni és Wille

pavillonját

Kel 1885

I. k. 1. f. 52. l.

LIEBMANN Béla

MN 1996. dec. 21.

– **Meghalt Liebmann Béla** szegedi fotóművész december 18-án, kilencvennyolc éves korában. Százhúsz kiállítás – köztük csaknem harminc külföldi – jelzi életművét, a legutóbbit épp-pen Szegeden nyitották meg három hónappal ezelőtt. Liebmann Béla temetése december 24-én 11 órakor lesz Szegeden, a zsidótemetőben.

Derzse > Magyarderzse
Derzsei > Majádi
Dés (*Dees*), Dej, Desch; Belső-Szo
→181, 185, 210, 268, 269, 272, 273
- Ágoston-rendi barátok háza 273
- Barnabás mészáros háza (később
→172, 272
- Gál kovács (később Mátyus Péte
- Galaci Istvánné: Zsófia háza 1
- Geréci Benedek háza 172, 272
- Kalmár Kelemen háza 172, 272
- Kodor (*Kodorwcza*) utca 172, 27
- - Essői Ferencné (később Debre
- - László pap háza 172, 273
- Malom (*Malomwlcza, Malomvcza*)
- - Ács János háza 172, 272
- - Hertzan Péter 268
- - Márk Máté háza 172, 272
- - Tóth Tamásné (később Varga J
- malmom 172
- Orgonás Albert háza 172, 172
- Óvár (*Owar*) 26, 83, 172, 268
- - Óvári templom (Szűz Mária-te
- Pape György udvarháza 172, 272
- papok kertje: arab számjegyekk
- Pénteki Antal (később Őz Andrá
- Piactér 120, 273

Liebmann Béla

Emlékére

Arató László: Szeged madarai
Délmagyarország, Szeged 1970. máj. 24.

Liebner

festo

Card

Ehrenreich of

Liebner

Liab. IV, 105

Rimaszécsi egyházkerület VIII-165.

LIEBMANN Miklós

Fotó 33.évf.5.sz. 1986

A szegedi portretista

Századunk tanúja

A falakon lógó képekről Bartók, Kodály, Lehár, Karádi Katalin, Csortos Gyula néz vissza. De mellettük sorakozik Szent-Györgyi Albert, Móra Ferenc portréja is, társulva számunkra ismeretlen parasztok, munkások, fiatalok képmásával. Az egyik felvételen pedig Mascagni, a Parasztbecsület híres zeneszerzője tekint sétakocsikázás közben a lencsébe... *Liebmann* Béla szegedi lakásában nyomon követhetjük a XX. század elejének kultúratörténetét, bár fotóinak nagy részét ma már múzeum őrzi.

— *Azokkal, akiket itt Szegeden lefényképeztem, a legtöbbször hosszabb ideig beszélgethettem is. Kapcsolatunk így nemegyszer levelezéssel folytatódott* — emlékezik vissza az idős fotográfus.

Pályáját nem fotóriporterként kezdi. Tizenkét éves korában szülei tönkremennek, ezért egy optikai szaküzletben inaskodik Temesvárott. Tizenöt éves, amikor kitör az első világháború, s egy évvel később már üzletvezető-helyettesként tevékenykedik. 1917-ben viszik az olasz frontra.

— *A háború után kaptam a bátyámtól egy fényképezőgépet, ehhez fűződik életem egyik legnagyobb eseménye. Történt, hogy Temesvár felett egy Zeppelin léghajó lebegett; lefényképeztem, mire néhány másodperc múlva lángra lobbant és lezuhant. Nekem pedig nem volt több filmkocka a gépemben. A bátyám tanácsára azért bevittem a filmet a helyi laphoz, és a kép másnap megjelent. Ez volt az első alkalom, hogy nyomtatásban láttam egy felvételemet.*

TÁPÉI LÁNYOK

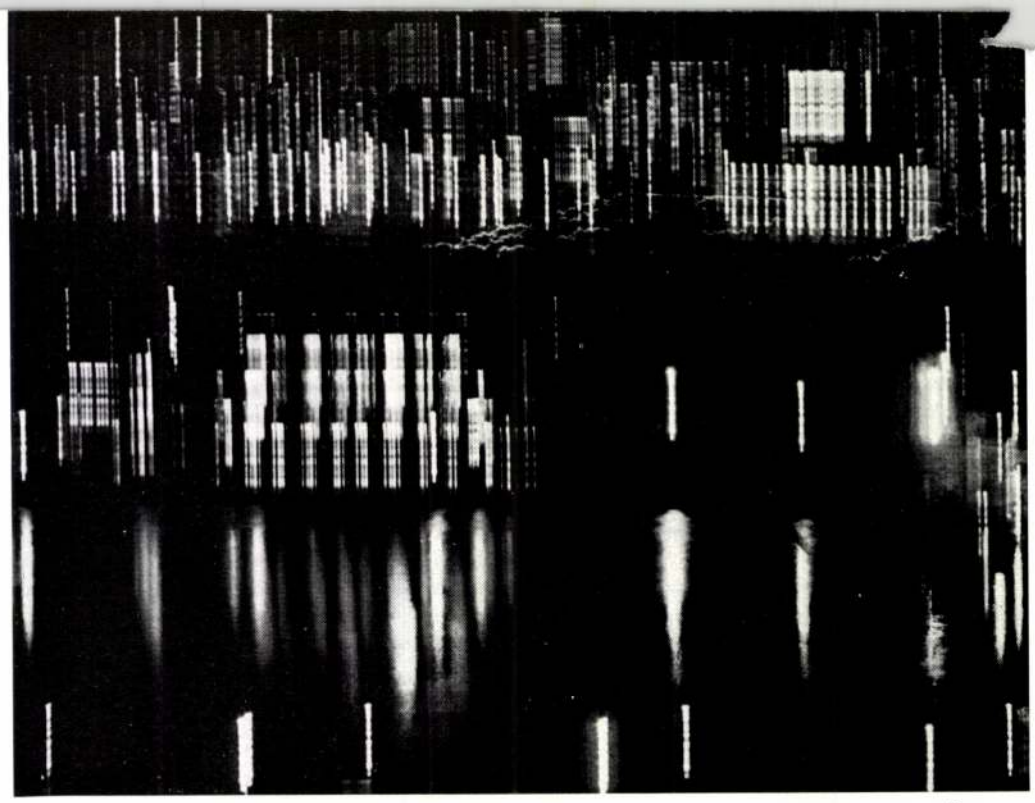

PESTI FÉNYEK

ÉRTED?

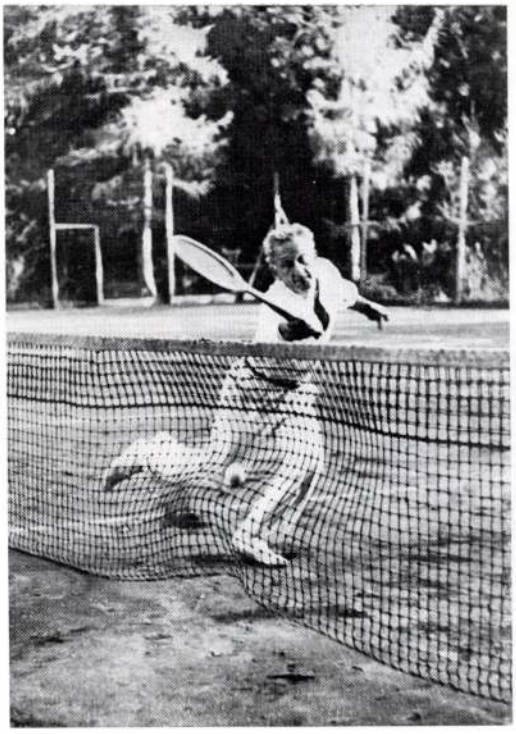

SZENT-GYÖRGYI ALBERT TENISZEZIK

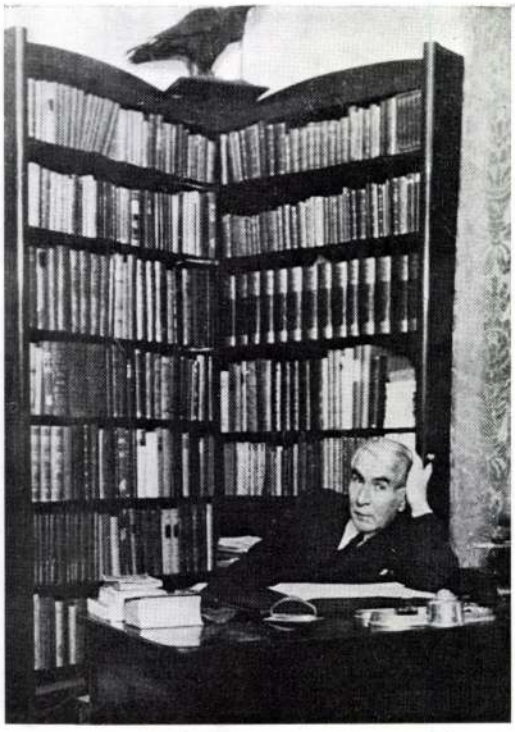

MÓRA FERENC OTTHONÁBAN

Temesvár román megszállása után Liebmann Béla Pesten egy optikai műhelyben dolgozik. A céggel szembeni Múzeum kávéház a pesti fotóriporterek tanyája. A húszas években mindössze öt hivatásos fotóriporter dolgozott Budapesten; az újságok akkoriban még nagyrészt fényképészeknek adták ki a munkát.

— *A Múzeum kávéházban ismerkedtem össze Politzer Sándorral, a Pesti Hírlap hatvan év körüli fotóriporterével. Felvitt a szerkesztőségbe, és nála dolgoztam ki a felvételeimet. A Pesti Hírlaptól kapott igazolvány szabad belépést jelentett az összes színházba, moziba — s ez nagy szó volt. Mezei Máriát például kezdő színésznőként én fényképeztem le először. Politzer a Tolnai Világlapjához is elvitt. Egy idő után alkalmaztak volna, de nem akartam sehol sem megállapodni. Ezután a Színházi Életnél próbálkoztam. Így kezdődött hosszú baráti kapcsolatom Vér György újságíróval; én készítettem írásaihoz a képeket. Ettől fogva állandóan hat-hét újság közölte a fotóimat — a Délibáb, a Színházi Magazin, a Nemzeti Újság és a Papok Lapja is. Megismerkedtem Escher Károllyal és Kernstock Károllyal. Akkoriban kezdte a szakmát Vadas Ernő és Vámos László. Állásomat felmondtam, beálltam fotóriporternek.*

Időközben Vér Györgynek felkínálják Szegeden a Délmagyarország című lap főszerkesztőhelyettesi állását. Liebmann Béla, hallgatva e városban élő bátyja szavára, először csak néhány hónapra, majd végleg Szegedre költözik. Egy orvosi műszer- és fotóüzletben üzletvezető, s ez egyben művészi szabadságot is jelent számára.

Szeged és két évig Makó döntő állomás az életében. A makói Korona kávéház irodalmi társaságában megismerkedik Juhász Gyulával, itt mutatják be Móra Ferencnek. Szegeden baráti kapcsolatba kerül Szent-Györgyi Alberttel; sokszor fényképezi a későbbi Nobel-díjast. És néhány év múlva megszületik a szabadtéri színpad Szegeden...

— *1930—31-ben én tudósítottam az ország valamennyi lapjának a Szegedi Szabadtéri Játékokról. Csak 1933-tól jöttek el a pesti fotóriporterek erre a jelentős eseményre. Itt exponáltam a legtöbb fontos színészportrém, ekkor készült a Mascagni kép is... 1936-ban az egyik legnagyobb szabadtéri élmény: a János vitéz. Világhírű énekesek szerepeltek akkoriban Szegeden, felvirágzott a színház, a budapestiek utaztak hozzánk. De ekkor már a nagy pesti lapok riportereivel kellett versengenem...*

Hamarosan hívják a Délmagyarországhoz, de most sem köti le magát, saját üzletét vezeti. Kiállításokon, pályázatokon szerepel itthon, Oslóban és Milánóban. 1939-ben Luzernből elhozza a Grand Prix-t, díjnyertes

SZEGEDI
PAPRIKAPIAC

fotóját a neves svájci szaklap, a Camera címoldalon közli.

A második világháború csapásai után talán kevesebbet fényképez, de a szabadtéri játékokhoz hű marad. Elkészül Várkonyi Zoltán, Major Tamás és a fiatal Domján Edit portréja. Mojszejevet tápéi gyerekekkel fényképezi.

A képek gyűlnek, rendszereződnek — évek, események szerint. A szegedi Móra Ferenc Múzeum megvásárolja negatívjainak többségét. Liebmann Béla 1985-ben alapítványt tesz a Csongrád megyei fotóriporterek részére. Az alapítvány díja megpályázható a két Csongrád megyei lapban megjelent fényképekkel, melyekből szigorú zsűrizés után kiállítást rendeznek a szegedi Sajtóházban.

Múlt év őszén a József Attila Tudományegyetem kiállította a század tanújának legszebb fényképeit.

A 87 éves fotográfust még ma is naponta látni Szegeden, a Sajtóházban. A déli sakkpartik és a kollégák nélkül elképzelhetetlen az élete.

Stekovics János

Az Alcazar romjai között

Részletes beszámoló Toledo fellegvárának két és fél hónapos ostromáról

A Pesti Napló számára írta:
H. R. KNICKERBOCKER

Toledo, október 1.

Csak most kaphatunk teljes képet Toledo 71 napos szörnyű ostromáról. Beszéltem az Alcazar hős védőseregének számos tagjával, megkóstoltam azt a kőkemény, savanyú kenyeret, amely a kadetok főtápláléka volt, végigjártam a bombázott, aláaknázott, felgyujtott, sokszázéves vár termeit, szobáit, földalatti folyosóit és beszéltem az Alcazar védőinek vezetőivel is.

Az első meglepő dolog, ami az embert fogadja, az, hogy *az ostrom óta a második emeleten van az Alcazar bejárata.* Ennek az a magyarázata, hogy az Alcazar olyan szörnyű bombázásnak volt kitéve, hogy *hatemeletes épület öles falai beomlottak és az egész földszintet, sőt még az első emelet magasságát is teljesen megtöltötték törmelékkel.* Az Alcazar földszintje ma a második emeleten van.

Kissé bonyolult dolog felmászni a törmelékrengetegen a második emeletre, de végeredményben gyakorlott hegymászó számára mégsem lehetetlen feladat. Onnan fentről kell azután leereszkedni az épület belsejében azokhoz a sötét alagutakhoz, amelyekben az Alcazar 1670 lakója 71 szörnyű napot töltött. Lent a katakombákban tartották a védők állatállományukat is, hiszen a lovak és öszvérek döntően fontos szerepet játszottak a fellegvár védőinek élelmezésében.

Az ostrom kezdetén 97 ló és 27 öszvér állt az istállókban. Vasárnap, amikor Franco tábornok katonái az éjjeli órákban elfoglalták Toledót, már csak öt öszvérük és egyetlen lovuk maradt, *a többit megették az ostromlottak.*

A lovakon és öszvéreken kívül valami kevés kis liszt volt még a hombárokban. Éppen *csak egy marék jutott belőle naponként a védőknek.* Nem volt valami jó liszt, nem is voltak megfelelő sütőkemencék odalent a kazamatákban, így aztán félökölnyi kemény, savanyú cipókat lehetett csak belőle sütni. A védők igazán az éhhalál küszöbén álltak már, amikor a felmentő sereg megérkezett, de azért a kadetok váltig hangoztatták előttem, hogy *akár még egy hónapig is kitartottak volna.* Ezt természetesen már részben arra alapították, hogy Franco tábornok katonái repülőgépekről ejtőernyőkkel szardiniásdobozokat, lisztet, kondenzált tejet dobtak le az Alcazar fölött.

380 főre csökkent a védők száma

Az Alcazar védői közül *82 hősi halott holttestét* sikerült a védőknek megtalálniok, ezeken kívül azonban *57-en nyomtalanul eltűntek.* Ez az 57 hősi halott az aknarobbanások áldozatául esett. A madridiak dinamitja olyan alapos munkát végzett, hogy darabokra tépte a szerencsétlen embereket, úgyhogy tetemeiket nem lehetett megtalálni.

Az ostrom 71 napja alatt *két természetes haláleset is előfordult.* Két öreg hölgy, akik mindketten 70 évesek is elmultak, nem bírták ki az ostrom izgalmait. Helyüket *két újszülött* töltötte be, akik az ostromlott Alcazarban láttak napvilágot, azaz helyesebben szólva csak gyertyavilágot, mert odalent a kazamaták mélyén születtek és a felmentésig kellett várniok arra, hogy végre szabad levegőre kerüljenek.

Az Alcazar 1670 védője között 520 asszony és 50 gyermek volt, úgyhogy csak 1100 fegyverforgató férfi fölött rendelkezett *Mendez* tüzérőrnagy, az Alcazar főparancsnoka, az ostrom kezdetekor. Mint már mondtam, 139 halottja volt a fehéreknek, továbbá 430 súlyos és 150 könnyű sebesültjük. Az összes veszteség ezek szerint 720 ember volt, ami annyit jelent, hogy *a végén már csak 380 harcképes férfi védte Toledo fellegvárát* az óriási túlsúlyban levő madridiak folytonos támadásaival szemben.

A 71 nap szörnyű tapasztalatai annyira elcsigázták a nőket és olyan pesszimistákká tették őket, hogy Toledo felmentése után Franco katonáinak a szó szoros értelmében karjukban kellett kivinniök az asszonyokat az Alcazarból, mert görcsösen ragaszkodtak ahhoz, hogy továbbra is a kazamatákban akarnak maradni.

Az Alcazar védői csak annak köszönhették, hogy egyáltalán felvehették a harcot az ostromlókkal szemben, hogy *mingyárt az ostrom első napjaiban sikerült áttörniök a madridiak gyűrűjén és a toledói fegyvergyárból egymillió töltényt tudtak magukkal vinni,* puskáik és gépfegyvereik számára. Az egymillió töltényből *430.000-et lőttek csak ki* az ostrom 71 napja alatt és részben ez az oka annak, hogy a védők egyre azt hajtogatják, hogy még tovább is állni tudták volna az ostromot. A másik ok, mint már mondtam, az volt, hogy az utolsó napokban már repülőgépről élelmezték őket.

Egyetlen kis rádiókészülék

Az Alcazar védői annyira gyanakodtak, hogy amikor elszállt a fejük fölött egy-egy repülőgép, amely az ellenforradalmárok jelzését viselte és ledobott egy-egy élelmiszeres csomagot, *rögtön a védősereg vegyészéhez vitték, aki nyomban vegyvizsgálat alá vette az élelmiszereket, vajjon nincsenek-e megmérgezve.* El kell ismerni azonban, hogy okuk volt a gyanakvásra, hiszen a madridiak minden elképzelhető fegyvert felvonultattak Toledo fellegvárának védői ellen.

Tízezer gránátot lőttek ki a madridiak, — többnyire 10 és 15 centiméteres gránátokat — de használtak gázgránátokat is, a végén pedig *a várra tüzoltófecskendőkkel petróleumot fecskendeztek, amelyet azután gyujtógránátokkal lángralobbantottak.* Öt aknát robbantottak fel az asturiai bányászok a védők alatt és a legnagyobb akna robbanása 54 védő életébe került.

Az Alcazar védői az utolsó percig nem tudták, mi lesz a sorsuk. *Egyetlen kis rádiókészülékük volt,* amelyet nem villanyáram, hanem egy ócska telep látott el árammal. Persze ezzel a primitív készülékkel csak a közeli állomásokat hallgathatták. A fehérek szevillai és burgosi leadóállomásait egyáltalán nem hallhatták, mert Madrid 75 kilométerre van Toledótól és *a kormány rádióállomása állandóan zavaró jeleket adott le.* Csodálatosképpen a lisszaboni rádiót ezzel szemben egészen jól tudták fogni, így azután *a portugál állomások jelentéseiből értesültek a fehérek feltartózhatatlan előnyomulásáról.*

Ez az ócska kis rádiókészülék tartotta a lelket Alcazar védőiben és ez adott erőt nekik ahhoz, hogy valahányszor a madridiak félelmetes aknái leharaptak egy-egy darabot Alcazar öles falaiból: a védők kirohantak a kazamatákból, hogy gyilkos gépfegyvertűzzel fogadják a rohamra induló madridiakat.

Ma már csupa mosolygó arcot láthatunk csak az Alcazar falai között és mondhatom, soha annyi boldog, felszabadult tekintet nem vett körül, mint amikor a toledói püspök, Varela tábornok jelenlétében, az Alcazar romjai fölött hálaadó misét mondott a felmentett hős védősereg gyűrűjében.

A két és fél hónapos ostrom mérlege

Az Alcazar védői a legszörnyűbb órákban is pontos statisztikát vezettek az eseményekről. Láttam ezt a kimutatást és feljegyzem adatait. Eszerint a madridiak *36 nehéz ágyúja két és fél hónap alatt 11.800 gránátot ontott az Alcazarra.* 1500 kézigránátot és 2000 dinamitbombát dobtak még az ostromlók a fellegvár védőire, akik *nyolc szuronyrohamot vertek vissza az ostrom 71 napja alatt.* Harminc repülőtámadás során *500 bombát dobtak le a madridi pilóták és 35 égő petróleumos hordót.* Ugyancsak a repülőgépek még *200 üveg gyujtó folyadékot vetettek le az ostromlott fellegvárra.* A folytonos bombázások következtében *tízszer is tűz ütött ki a fellegvárban* és mint már mondtam, három kisebb és két óriási aknát robbantottak fel.

Egyetlen asszony és gyerek sem esett az ostrom áldozatául, ami pedig még meglepőbb, *a 71 napos ostrom alatt senki nem volt beteg* és még csak egy náthát sem jegyezhettek fel krónikáikban a védők. Mindenki *fejenként egy liter vizet kapott csak reggel,* így persze nem lehetett sem mosni, sőt még csak alaposan megmosdani sem. A védőknek természetesen két és fél hónapig gondolniok sem lehetett arra, hogy megfürödjenek.

(Copyright by Pesti Napló and Pantheon Press Service.)

Gulácsy Lajos és Liebl Ervin hagyatéki kiállítása a Nemzeti Szalónban

Két tragikussorsú művész — *Gulácsy* Lajos és *Liebl* Ervin — képeiből rendezett kiállítást a *Nemzeti Szalón.*

***Gulácsy* Lajost — aki négy év előtt halt meg a lipótmezei elmegyógyintézetben, ahol élete utolsó tíz évét töltötte — még barátai közül is sokan félreismerték. Azt hitték róla: inkább költő, tehát bizonyos mértékig inkább illusztrátor, mint par excellence festő. Témáinak »furcsaságai«, képzeletének régmult századokba való visszakalandozása s romantikus hajlandósága eltakarta előlük a jövő zenéjét kifinomult érzékenységgel megsejtő, *modern* művész jelentőségét. Főkép galériatónusban festett képeiért lelkesedtek. Azokért a melancholikus hangulatú átköltésekért, amelyekben mintha a trecento és quattrocento szelleme álmodná magát vissza a huszadik századba. Pedig az *igazi* Gulácsy festői képzelete és előadásmódja sokkal több kapcsolatot tartott a legmaibb jelennel, mint a képtárakban felhalmozott multtal. Ez a kivételes tehetségű, groteszkségében is nagy művész — Csontváryhoz hasonlóan — nem méltányolt, magányos *előhírnöke* volt napjaink *víziós* festészetének. Művészi skálája ott szólaltatta meg legmélyebb, legtisztább és legegyénibb hangjait, ahol minden zavaró »történelmi« emléktől megszabadulva, egyedül *önmagát* fejezte ki, lefokozott, gyöngyházfényű, ezüstszürke színeinek játékos gazdagságában. Csodálatos álomvilága akkor bontakozott ki szabadon, amikor elszakadva a »tárgyiasságtól«, emberek, tájak, ódon kertek és titokzatos uccák lelkét szinte a *muzsika* testetlenségével lehelte vászonra vagy a papiros síkjára. Önálló, *sajátos színskálája* az álomszerű formák gyengéd kíséretét ezeken a képein kapta meg, amelyeknek tiszta festőisége valami áhitatos *spiritualizmusba* olvad át. Ezt a modern festőt, ezt a mai fejlődés vonalába eső, eredeti művészt igyekezett e sorok írója megmutatni a pár év előtt rendezett emlékkiállításon, amikor a válogatásnál — a kegyeleten túl — egy *igazabb értékelés* szüksége is vezette munkáját. A most kiállított anyag, amely jórészt ismert képeket (és kevésbé ismert, rendkívül finom rajzokat) sorakoztat fel, nem ilyen egyoldalú. Keverten adja Gulácsy legkülönbözőbb művészi megnyilatkozásait. Igy végeredményében sem újat nem mond, sem a tisztázás folyamatát nem segíti elő. Mégis, szívesen, gyönyörködve nézzük s hálásak vagyunk megrendezéséért, mert újra felkelti Gulácsy méltatlanul leértékelt, »irodalmi« különcségekkel eltakart művészete iránt a figyelmet s alkalmat ad arra, hogy a hamar-feledés avarját megbolygassuk elhagyott sírján ezzel a pár emlékező sorral.**

***Liebl* Ervin ismeretlenül dolgozott és ismeretlenül halt meg, igen fiatalon, alig harmincéves korában. Nemrégiben fedezte fel művészi hagyatékának komoly értékét és jelentőségét *Elek* Artúr, a kiváló esztétikus, aki egy szép, lelkes, méltató könyvben emelt számára maradandó emléket. Ez a korán elhúnyt festő magárahagyott autodidakta volt s műveit szemlélve, úgy találjuk: hatalmas ígéret. Különös víziói — ha olykor tán zavarosak is — tele vannak robbanóerejű feszültséggel. Itt kiállított képei és rajzai az ősvilág óriásait idézik. De még inkább egy elképzelt világ félig állati, félig emberi izomszörnyeit, amelyek brutális formatömegeikkel valami monumentális épület szerves részeivé próbálnak alakulni. Megkapó lendület és nem közönséges alakítóerő jellemzi ősbikáját s egyetlen szobrászi kísérletét: az őslovat. Találóan mondja Elek Artúr a katalógus előszavában, hogy ezzel a rajongó, látomások közt vergődő, istenkereső lélekkel nagyraszületett tehetség tűnt el idő előtt művészetünkből.**

Az érdekes kiállítás csütörtök délben nyilt meg.

K. A.

Dáhliagumók óriás virágúak, legjobb fajták (Jane Carol, Kathleen, Norris, Entrupo Sultan stb.) novemberi vagy tavaszi szállításra megrendelhetők, darabja **50** fillér
Gubacsi kertgazdaság Pestszenterzsébet, Klinger major Telefón 1-478-00, 1-544-47

Nem gond többé a pályaválasztás, a hivatás változtatása mert szakszerű és kimerítő útmutatást ad **Békésy Sándor**
Hivatások-Életpályák
Gyakorlati pályavezető című 180 oldalas könyve.
Ára Pengő 2.40, +20 fillér
Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18—20.

Kérdőjelek a Pázmány egyetem szövettani katedrája körül

Mi történt Huzella professzorral és azokkal, akik mellette dolgoztak?

(Saját tudósítónktól.) Az idén *újfajta szenzációval járt a tanévnyitás.* Nyilvánosságra került az Egyetemi Tanácsnak ez év februárjában hozott érdekes végzése, melyben *fegyelmi vétség miatt feddésre ítélte* az egyetem világhírű biológus professzorát, *Huzella* Tivadart. Ezzel kapcsolatban a *rektor* nyilatkozatot is adott a nyilvánosság számára, amelyben közli, hogy *Huzella* további magatartásával *új fegyelmi eljárás* megindítására adott okot és ezt a fegyelmit az Egyetemi Tanács június 27-én el is rendelte. Ugyanakkor úgy intézkedtek, hogy Huzellát további intézkedésig szabadságolják és intézetének vezetésével *Kiss* Ferencet, az I. sz. anatómia igazgatótanárát bízták meg.

Nyilatkozatok jobbról és balról

A nagy port felvert üggyel kapcsolatban *Huzella* kétízben nyilatkozott a »Magyarország« munkatársa előtt. Első nyilatkozatában kijelentette, hogy előadásai megkezdését attól teszi függővé, hogy az illetékesekkel folytatott megbeszélései milyen eredménnyel végződnek. Hangsúlyozta, hogy az Egyetemi Tanáccsal csupán elvi jelentőségű differenciái támadtak.

Közben nyilvánosságra került a szigorlatoztató tanárok listája és ezen *Huzella neve nem szerepelt.* Megjelent a rektor nyilatkozata is, amelyben kijelenti, hogy *Huzella* szabadságolása az ellene folyamatba tett újabb fegyelmi eljárás következménye.

Erre válaszolt *Huzella második nyilatkozatában.* Hansúlyozta, hogy egész ügye kizárólag adminisztratív és tanulmányi természetű kérdések körül forog. Az orvosi kar négyéves sürgetése ellenére sem biztosította számára *a tudományos kutatások elemi szükségleteit és személyzetét.* A biológiai tanítás tárgyában — mondotta tovább — polémiába keveredett az Egyetemi Tanáccsal és ennek során olyan leiratokat kapott a tanácstól, amelyeknek hangját és kitételeit kénytelen volt visszautasítani. Nyilatkozata befejezésében *Huzella* téves értesülésre vezeti vissza a rektornak azt a megállapítását, *mintha ő kötelességmulasztást követett volna el.*

Átrendezik a II. sz. anatómiát

A szokatlan események és nyilatkozatok nagy mértékben felkeltették a közönség érdeklődését. Ma már mindenfelé beszélnek a *»Huzella-ügy«*ről. Kommentárokat fűznek hozzá és felelevenítik a szövettani katedra legutóbbi éveinek történetét, melynek során *egymást érték a meglepő személyi változások, Tellyesniczky* professzor haláláról *Huzella* Tivadar fegyelmijéig.

A tragikus véget ért *Tellyesniczky* professzor halála után a II. sz. anatómiára *Huzella* nyert meghívást, míg *Lenhossék* professzor örökébe az I. anatómián dr. *Kiss* Ferenc került.

Huzella azelőtt a debreceni egyetem tanára volt. Kísérleti sejttant adott elő és biológiai kutatásai világszerte ismertek voltak.

Az 1932-ben beállott személyi változásokkal kapcsolatban a II. sz. anatómiai intézetet »bonc-, szövet- és fejlődéstani intézet«-nek nevezték el. Az új elnevezésű katedrán 1932 októberében tartotta székfoglalóját *Huzella* Tivadar. Hangsúlyozta, hogy nagy figyelmet kíván fordítani a biológia tanítására, melynek az orvosképzésben nélkülözhetetlen jelentőséget tulajdonít.

Tudományos terveinek megfelelően *bizonyos átalakításokat* rendelt el az anatómiai intézet épületében. *A makroszkópiát (boncolás) megszüntette* és ennek következtében átadta intézete múzeális anyagát az I. számú anatómiának. Az anatómiai múzeum hatalmas termét *szövettani dolgozóvá alakíttatta át,* hallgatók részére.

Intézete számára sikerült megszereznie az épület második emeletét, amely addig magánlakás volt. Ezt a második emeletet szintén tudományos célokra alakíttatta át. Ide került asszisztensnőjének, dr. *Lengyel* Juliának laboratóriuma, akit Debrecenből magával hozott.

A laboratórium melletti helyiségekben *Lengyel* Julia lakott és az intézet új laboránsnője, egy német grófnő.

Az intézet átrendezése után *Huzella* hozzáfogott tudományos munkájához, amelyet páratlan kitartással és nagy eredményekkel mai napig is folytat

Barta adjunktus, a tudós

Akkor, amikor Pestre jött, a II. sz. anatómiai intézet adjunktusa dr. *Barta* Ödön volt.

Barta még 1913-ban, tehát *a háború előtt került a tanszékre.* Az igénytelen megjelenésű tudós az azóta eltelt két évtizedet szakadatlan munkával töltötte. Evek hosszú során át kifejtett tudományos munkássága elismeréseként Rockefeller-ösztöndíjat kapott és hosszabb időt töltött Amerikában, *Carell* mellett dolgozott, aki az augusztusi kopenhágai kísérleti sejttani kongresszuson a világfeltűnést keltő mesterséges szívet bemutatta.

Barta széleskörű tudományos munkásságot fejtett ki Amerikában, azután hazajött és itt dolgozott tovább *Tellyesniczky* professzor adjunktusaként.

Közben feltalálta a mikroilluminátort, mely lehetővé teszi, hogy a *sejtek működés közben szemlélhetők legyenek, anélkül, hogy metszetet kelljen készíteni.* Az új felfedezésnek az orvosi diagnosztika terén különös jelentősége van és főként a rákkutatásban várnak tőle nagy eredményeket.

E gyakorlati eredmények mellett *Barta* széleskörű irodalmi munkát fejtett ki. A külföldi szakkönyvekben mind gyakrabban idézték a nevét.

»Két évtizeden át valósággal hozzánőtt a személye a II. anatómiához« — mondotta róla valaki az egyetemen.

. . . akiből később fogorvos lesz

Attól az időtől kezdve, amikor *Huzella* vette át a tanszék vezetését, *Barta* Ödön beosztása megváltozott. Tudományos munka helyett inkább *adminisztratív tevékenység* jutott reá és az átalakításokkal kapcsolatos teendők úgyszólván minden percét lefoglalták.

Arra már nem is került sor, hogy tovább folytassa kísérleteit.

Ez év április 28-án *Huzella* magához kérette az adjunktust. Hosszabb megbeszélést folytatott vele. Senki sem tudja, miről volt szó ezen a megbeszélésen. Az emberek találgatnak és soha sincs igazuk.

Tény az, hogy *Barta* nem adta be kérvényét aziránt, hogy a következő évre is őt nevezzék ki adjunktusnak.

Az egyetemi tanársegédek tudvalevőleg egész *sajátságos szolgálati viszonyban* állnak, amely tökéletesen elüt minden más szolgálati viszony jogi természetétől. Egy magánalkalmazottat bizonyos szolgálati idő után hathavi felmondás illet meg. Az egyetemi tanársegédeket viszont csak egy évre nevezik ki. Ha már húsz éve vannak egy helyen, akkor is *mindig csak további egy évre.*

A kinevezést a tanév második felében kell kérvényezni. *Barta az idén nem kérvényezte.*

A Pázmány-egyetem tudományban megöregedett adjunktusa, aki évtizedek óta elméleti munkásságot fejtett ki, *megvált az egyetemtől.*

Lement szülőfalujába, Kisvárdára. És ott kiakasztott egy táblát .Ez áll rajta: *»Dr. Barta Ödön fogorvos«.*

Külföldi szakirodalomban szeretik idézni. Ő viszont fogakat húz Kisvárdán.

Elmennek a tanársegédek, gyakornokok, — mindenki

A szövettani katedra többi személyi változása is a közeli években történt.

A II. sz. anatómiai intézet professzorának eredetileg egy adjunktusa és két tanársegéde volt. A második tanársegéd állását később leépítették, de ő továbbra is bennmaradt díjas gyakornok gyanánt.

Ebben a pozícióban *még 1932-ben történt változás.* A téli hónapokban *a második tanársegéd távozott* és helyére *Huzella* asszisztensnője, *Lengyel* Júlia került, aki Debrecenben a Pázmány-egyetem jelenlegi törvényszéki orvostani professzora, dr. *Orsós* Ferenc mellett teljesített szolgálatot.

Az első tanársegéd szintén »régi bútor« volt az anatómián. Még 1922-ben került az intézetbe és azóta megszakítás nélkül ott töltötte el idejét. 1927-től fizetéses tanársegéd volt.

1933 szeptemberében megszűnt fizetéses tanársegédi minősége. Fizetéstelenként maradt benn néhány hónapig, aztán egyik kórház belgyógyászati osztályán nyert elhelyezkedést.

Elmentek még:

Az intézet gyakornoka, dr. *Kübel-Dobay* Ernő.

1933 tavaszán *Pöschl* Ferenc gyakornok vált ki az intézetből. A kitűnő képzettségű fiatal orvos szintén gyakorlati pályán helyezkedett el.

Volt két díjtalan gyakornok is az intézetben, akik ellátást és lakást kaptak. Ez a két szigorló orvos: *Szőke* Jenő és *Novák* László ez év kora tavaszán távozott.

Legnagyobb feltűnést azonban talán az keltette, hogy az intézettől az egyik címzetes tanársegéd is megvált.

Ez a fiatal tudós, aki *Tellyesniczky* professzor egyik legnagyobb reménysége volt, *most állott magántanári habilitációja előtt.*

Ő is elment.

Az egykori II. anatómián most csend van. Ha találkozik az ember valakivel és a régiekről érdeklődik, ezt az egy választ kapja: »Nincs itt.« Talán *Szabó* bácsi az egyetlen, aki ottmaradt. Az öreg, derék altiszt. Mert kollégája, *Dallos* Károly *szintén elment.*

Dallos bácsi nem főz több koponyát

Senkivel sem találkoztunk, aki magyarázatát tudná adni ennek a sok személyi változásnak. Pár év alatt azok is elmentek, akik évtizedeken át ott voltak. Most szabadságra került maga a professzor, *Huzella* Tivadar is.

Talán *Dallos* Károly altiszt az egyetlen, akinek kevésbé titokzatos a távozása.

Ő volt az az altiszt, aki engedélyt kapott *a tetemek kifőzésére.* A bonctani intézetbe került ismeretlen halottak koponyáját kifőzte és ezeket árulta a medikusoknak.

Keresett vele.

Az utóbbi időben azonban eltiltották a koponyapreparálástól. Az átalakításokkal kapcsolatban sok munka volt, mikor pedig ezek a munkák megszűntek, *ő hordta fel a pincéből a szenet.*

Ezen az új beosztáson annyira elkeseredett, hogy egyszer három napig nem jött be. *»Részeg volt a három nap alatt«,* — mondják az ellenségei. *»Nem részeg volt, csak szomorú«,* — mondják azok, akik ismerték.

Tény az, hogy aki szolgálatából három napig igazolatlanul elmarad, azt azonnali hatállyal el lehet bocsátani.

Hát őt elbocsátották.

Mit mond a dékán?

Mindezek után az egyetem orvosi karának dékáni hivatalához fordultunk. A dékán gyengélkedik, helyette egy tanácsossal beszéltünk.

— *Mi a helyzet Huzella fegyelmi ügyében?* — kérdeztük.

— Erre nincs módom válaszolni.

— *A fegyelmi eljárás anyagi, vagy személyi természetű okokon alapul?*

— Nem felelhetek erre.

— *Az eljárás befejezése mikorra várható?* — kérdeztük befejezésül.

— Erre vonatkozólag nem adhatok felvilágosítást — hangzott a válasz. — Különben az egész kérdés Huzella és az egyetem belső ügye, amely *senki mást nem érdekelhet.*

*

(Pedig csodálatosképpen másokat is érdekel.)

Konkoly Kálmán.

Pluhár István: A berlini olimpia

Piros vászonkötésű gyönyörű album címlapján találkozunk *Pluhár* István nevével. A rádió népszerű riportere, aki az olimpiai küzdelmek helyszíni közvetítéséért pár nappal ezelőtt *Horthy* Miklós kormányzó legfelsőbb elismerésében részesült, 400 válogatottan szép fényképfelvétellel illusztrálva, csokorbagyüjtve nyujtja át hallgatóságának és a sporttörténelemnek a berlini világversenyek legizgalmasabb fejezeteiről írt művészi miniatűrjeit. Az olimpiai torna lázában születtek e miniatürök, soraik mögött érezzük a versenyek százötvenezer nézőjének lázas izgalmát, együttrohanását a bajnokokkal, egybeolvadását a küzdőkkel, akik erejük utolsó megfeszítésével harcolnak nemzeti színeikért és a győzelem díjáért, az *aranyéremért,* amelyen Berlin nevével ölelkezik az olimpiai ötkarika.

Berlin minden idők legnagyobb olimpiai versenye volt. Naponta százötvenezer embert mozgósított a versenyek iránti érdeklődés, majdnem hatezer bajnokot küldtek ki a világ nemzetei a versenyekre. Sportban, nézőszámban páratlan nagyot adott a berlini világverseny két hete. Az olimpiai torna páratlan arányainak hű képét tárja *Pluhár* István azok elé, akik csak az ujságok tudósításain vagy Pluhár rádióriportjain keresztül kapcsolódhattak a berlini versenyekhez és az olimpiász két hetének szépségeire és izgalmaira szólítja vissza azoknak a figyelmét, akik közvetlen emlékeket őriznek a versenyekről. Néhány, kitűnő tollal megírt cikk, részletes gyüjteménye az eredményeknek és 400 kép világhírességekről és a magyar hírességről a küzdelmek hevében, a győzelem örömében vagy a kudarc letörtségében: ez Pluhár István könyve, *»A berlini olimpia«*

Remek felvételekben lép elénk *Csik, Zombory, Kárpáti, Lőrincz, Csák* Ibolya, *Elek* Ilona, *Kabos* Endre, *Harangi* Imre, a vívó- és vízipólócsapat. A képsorozatok — Pluhár szövegével — teljes illúzióját ébresztik a berlini magyar győzelmek hangulatának.

»A berlini olimpia« Kelemen Kornélnak, az olimpiai játékokra felvonult magyar versenyzők legfőbb vezetőjének előszavával jelent meg. *Kelemen* Kornél fotografiája lépten-nyomon visszatér a díszes albumban, jeléül annak, hogy a legfőbb vezető ebben a vértelen hadjáratban a legelső vonalban követte a katonáit. A képeken találkozunk *Fabinyi* Tihamér pénzügyminiszterrel, *Kozma* belügyminiszterrel, *Sztójay* berlini követtel és két képen feltűnik gróf *Bethlen* István is. Mint közönség voltak jelen az olimpiai tornán.

Az albumot dr. *Marjay* Frigyes szerkesztette és adta ki, a kötet pazar kiállítása az *Athenaeumot* dicséri.

Liebner ? MDK

"Zichy Károly"

arckép - rézmetszet 1827

Liebner - Ehrenreich

64.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Müv. Ért. 1959. VIII. Évf. 1. sz. 61-67.o.

Liebner

fest

l

lexikonumbe

426.1.

SZÁMLÁZVA

M.D.K.

Liebreich János, ötvös mester

Mariaremetei hegtemplomban örrök fogadalmi ajándékai (az egyiken 1810-es évszám) szerény igényű művek. A székesfehérvári püspöki kincstárban és a hódmezővásárhelyi r.k. templomban van egy-egy fűztölője, melyek „jó művészi sinivonalat árulnak el."

P.Brestyánszky Ilona: A pest-budai ötvösség a XIX. században,
Budapest Régiségei, A Budapest Történeti Muzeum Évk. XX.köt. 1963. Szerk. Gerevich László

205 - 206.

old.

ifj. Liebreich János, ötvös M.D.K.

neve a Budapesti Történeti Múzeum Ujkori Osztályán őrzött inaskönyv adatai szerint 1828. június 15-én szerepel, amikor apja felvette, de az u.o. őrzött legénykönyv adatai szerint ugyanaznap fel is szabadította. E formális eljárás a céhrendszer bomlását mutatja. Ifj. Liebreich műveit a kutatás nem ismeri.

Brestyánszky Ilona: A pest-budai ötvösség a XIX.században Budapest Régiségei, A Budapesti Történeti Muzeum Évk. XX.köt. 1963. Szerk. Csorovich László,

206. old.

Nyitra, 1916 évi julius

Nagyméltóságu

Báró Forster Gyula Ur,

v.b.t.tanácsos a Müemlékek

Országos Bizottságának El-

nöke, stb.

Budapest.

.....

Lánczhid u.4.

megfelelő görbe állandóan a hideg fölevegőnek meg-

1. ábra. Esse „E" tipusú karburátor.

Ha L a teljesítmény lóerőkben, M a nyomaték mkg-ban, ω a másodpercenkénti szögsebesség, n a percenkénti fordulati szám, l a nyomatékkal egyensúlyt tartó erő karja m-ben, P a nyomatékot l karon egyensúlyban tartó súlyerő kg-ban, úgy:

$$L = \frac{M\omega}{75} = P.l\frac{n\pi}{30.75} = P.n\frac{l}{716}$$

A kisérleteknél használt villamos féknél

$$\frac{l}{716} = \frac{1}{200}$$

tehát:

$$L = \frac{P.n}{200}$$

A mérlegféken 0,05 kg-ot pontosan lehetett mérni.

A mótor termoszifon hűtéssel dolgozott. A mótorban keringő hűtővizet hűtőtartányban hütöttük, ügyelve arra, hogy a mótorból távozó víz hőmérséklete az összes kisérletek alatt 80—85° C legyen.

A fordulati számokat a megközelítően pontos fordulati szám mutatóval állitottuk be, a mérés időtartama alatt azonban az összesen végzett fordulatok számát mértük meg.

Mivel a Hubendik görbéket állandó fordulati számokra kell vonatkoztatni, a megszámlálás alapján megállapított átlagos fordulati számok pedig 3—4% eltéréseket is adtak azokhoz a fordulati számokhoz képest, melyeket beállítani szándékoztunk, a Hubendik görbék felrajzolásához szükséges pontos fordulati számoknak megfelelő teljesítményeket és fogyasztásokat extrapolálással számítottuk ki.

A fogyasztásokat köbözésssel mértük úgy, hogy mértük azt az időt, mely alatt a mótor 100 cm^3 tüzelőanyagot fogyasztott.

Liebrich

gouache-festménye: a Lipótmező
1824-ben. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia,
Budapest, 1970.

3831

Liebrich budai festő

A budakeszi ut környékének a Ferenchalmi templom
akvarell

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. 5 1.

Liebrich

budai festő és
rajztanár

lásd

Nemzeti Szalon _ 1937

Székesfőv. Képt. gán
és Tört. Museum
kiáll. kat.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖKÖK:

WEISS FÜLÖP PRESZLY ELEMÉR dr.

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR dr. HORVAI JÁNOS

Liebrich, budai festo

lásd

Lay Bpestiparnüv Eiák

64.1.

I KIÁLLIT

éria-utca 8.

haft

MAF

Liebstöchl Jenő

festő

Kaposvár

Nemeth István

u. 2.

MKSz 1947

Liebstöck Jenő (kaposvári) MDK.

Neve szerepel a többi kiállító között.

Nikelszky Géza: „Az idei első gyűjteményes tárlat a baranyavármegyei múzeumban."

Dunántúli Napszava. 1947 III. évf. márc 11. 5. l.

ADK

Liebstöckl Jenő festő

Kaposvári festőművész, mint a Berzsenyi Társaság tagja, meghivást kapott a munkácsi Népm.Biz. által ott rendezett kiállitásra. Egy somogyi vonatkozású vizfm. megvásároltak.

Cikk: Kaposvári művészek ...

Uj Somogy (Kaposvár) 1943.márc.5.

MDK

Liebstöckl Jenő

Őszi délelőtt, vf.

A horhó, vf.

Öreg kamra, vf.

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 194o. november

NDK

Liebstöckl Jenő

Öreg istálló, vf.

Udvar, vf.

Délben, vf.

Pécsi Képzőm. Társ. 25-ik kiáll. 1939. október.

NDK

Liebstöckl Jenő

Rozzant pelyvacsür, vf.

Nagybajomi dülőut, vf.

Szérüskert, vf.

Pécsi Képzőm. Társ. 25-ik kiáll. 1939. október.

MDK

Liebstöckl Jenő

12o esztendős pince, vf.

November, vf.

Május, vf.

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 194o. november

Liebstöckl Jenő festő MDK.

Neve megemlítve

„Tavaszi csoportkiállítás Pécsett."

Uj Dunántúl. 1947. IV. évf. május 13.

Liebstöckl Jenö, festöm.

Vén istálló.	Vizfestmény.
A háboru nyomai I.	Vizfestmény.
A háboru nyomai II.	Vizfestmény.

Baranya vm. Muz.-Pécs. A M.Képzöm. -k Szab.Szervezete.
XX.tav.csop.kiáll. 1947márc.11.-19. Kat.

Liebstöckl Jenő:

November délelőtt, vizfestmény

Somogymegyei Képzőművészek Szakszervezete, Kaposvár, 1947. Vaszary János emlékkiállitás, katalogusa.

Liebstöckl Jenő

Vén istálló trágyadombbal, vizfestmény

Memento, vizfestmény

Vörös apó házatája, vizfestmény

Somogymegyei Képzőművészek Szakszervezete, Kaposvár, 1947. Vaszary János emlékkiállitás, katalogusa.

Liebstöckl Jenő

A háboru nyomai, vizf.
November délelőtt, vizf.
Vén istálló trágyadombbal, vizf.
Memento, vizf.
Vörös apó házatája, vizf.

Somogymegyei Képzőművészek Szakszervezete, Kaposvár, 1947. Vaszary János emlékkiállitás, katalogusa.

Liebstöckel Jenő

Jenő

l.

Pécsi kiáll. 1941. évi

Telefon: 183–362 NEMZETKÖZI SZÁLLITMÁNYOK Telefon: 183–362

EISLER ALADÁR

NEMZETKÖZI SZÁLLITMÁNYOZÁSI ÉS RAKTÁRHÁZ VÁLLALAT
AZ AMERICAN EXPRESS COMPANY SZÁLLITÁSI KÉPVISELETE
Szállitmányozás, vámkezelés, tengerentúli szállitmányok.
Butorszállitás, Garde Meuble

BUDAPEST, V., JÓZSEF-TÉR 9.

Átvételi elismervény. *Pos.* Export. *Budapest, 193*8. május hó 28-án.

Feladó: Nagyságos Dr.Szentiványi Gyula urtól,

Cimzett: XI.Lágymányosi utca 16.sz.

a Szent Ferencurendi zárda cimére,Szeged-re.Alsó-város

gyorsáruként

Elismerem az alanti küldemény átvételét. [illegible]

Jel	Szám	Drb	Neme	Tartalom	Súly

MDK

Liebsöckl Jenő

Kaposvári hir. Szabad Művészet, 1947. 6-7.sz.
129. l.

MDK

Debreceni reprezent. kiáll. 1937.

Liebstöckl Jenő
festő

l.

Pécsi kidll. 1940.
ősz

EGYETEMI NYOMDA

AUGUSZTUS–SZEPT.

31 nap — 35. hét

27 sárnap	
28 Hétfő	
29 Kedd	
30 zerda	
31 ütörtök	
1 éntek	
2 ombat	

Liebstöckl Jenő

Pécsi kiáll. 1942. nov

Őszi kiáll

Kezdődik a vásár,
olaff.
Vén kovácsműhely,
olaff.
Tokaj, olaff
Delelés, vizf.
Eső előtt, vizf
Nagybajomi részlet,
vizf.
Hátsó udvar,
vizf.

Liebsöckl Jenő

festő ?

Kaposvár

l.

Szabad Művészet

1947. 129. l.

HOLLÓKŐ (Visegrád)

Várrom

Cs: Bujáki vára. VV 1864, 776 l.

Liebstöckl Jenő

pécsi festő

A pécsi
1940. évi őszi
kiáll. katalógusá-
ban a hordó c-
képének címe
sajtóhiba a
horhó" helyett.

Király János
pécsi festő kö-
lése

AI

TES

Liebstöckl Jenő

festő Kaposvár

A Berzsenyi Társaság

1942-évi ezüst érmének

nyertese

Berzsenyi 1943. febr

munkácsi kiáll

Eső előtt, Istálló trá-

gyadombbal, Nagyba-

jomi részlet, Töröcskei

részlet, Csökölyi utca,

Vörös apó házatája,

A horhó, Vén műhely,

Április, A zúg,

vízfestmennyek

Fibula vasból, római VIII. 12b.

Liebwein

a kaposvári gimnázium rajztanára volt az 1870-80-as években.

Székely Sámuel

Egy újságíró emlékei

Bpest, 1926. 29.1.

rint — álcázott vazallusa, hanem tiszteletnek, tekintélynek örvendő tényezőként szerepelt a nemzetközi politikában.

Amikor én nyögve a trianoni k e t t ő s átok súlya alatt most írásba foglalom elértéktelenedett életem szebb emlékeit, elszoruló szivvel állapítom meg azt a szomorú tényt, hogy némely politikus még mindig az erők megbénításában keresi a gazdasági konszolidálás és az ország hatalmi újjáébredésének legfőbb feltételeit.

Ennek a végtelenül szomorú jelenségnek a magyarázatát nem tudom megtalálni másban, mint nagyfokú tájékozatlanságban s a politikai érettség hiányában.

»Egy Ujságíró Emlékeinek« nem egy fejezete alkalmas arra, hogy tájékozást és okulást merítsenek belőle azok, akik ezidőszerint igényt tartanak politikai szereplésre. Megtanulhatják ezek az urak egy ujságíró följegyzéseiből azt is, hogy a felelősség átérzésének a hiánya nemcsak pártokat tehet tönkre, de a hazát is romba döntheti.

Nem fognak csalódni könyvem értékelésében azok sem, akik Páris, London és Amerika érdekes művészeti, irodalmi és társadalmi eseményeit többre becsülik a cselszövényes politikánál.

Liechtenfelser

Chunrad

1434-1437

Zsigmond király

főépítésse

lásd oka.

Hoffmann Pozsony

27, 32. lap.

Liechtenfelser Chunrad,
Conradus Meister

Zsigmond király főépítésze, 1434–1437.

L. Kőfarago

l. Hoffmann Pozsony 32. l.

Hoffmann Südost

3.

4.

Liechtenfelser, Chunrad

Zsigmond király főépítésze

lásd

Hoffmann Povony

12, 13. l.

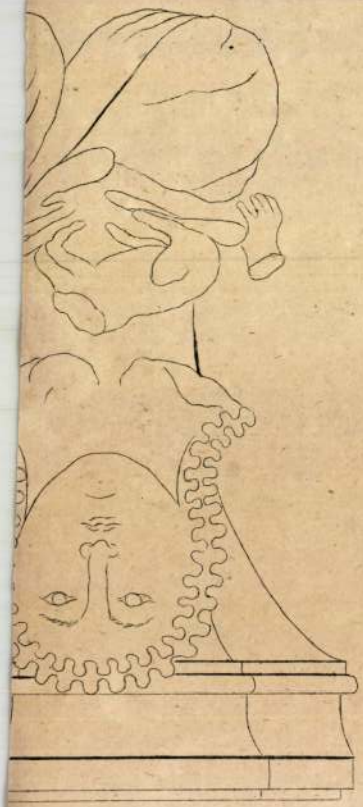

8

9

M.D.K.

Liechtenfelser Chunrad mester,

Conradus kőfaragó mester.

Zsigmond király főépítése Pozsonyban 1434-1437. között. Halálára tört pozsonyi polgárok érdekében sikerrel körbenjár a városi tanácsnál.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 32. old.

M.D.K.

Liechtenfelser Heinrich, köfaragómester

Conradus fia, a Szent Márton egyház köfaragója (1437-1485), azit Zsigmond király hűséges emberehént említ és parancsot ad a városi tanácsnak, hogy ne gördítsenek akadályokat hárassága elé. Telekkönyvi adatok szerint több ingatlan tulajdonosa, tehetős polgar. Két kőmivesével ágyugolyókat készittet köből.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 32. old

Liechtenfelser Henrik

Kőfaragó Pozsony

l.

Hoffmann Pozsony

12, 13. l.

3.

4.

Liechtenfelser (Austria),

Liechtenfels Heinrich (Hainreich) kőfaragó-mester, a pozsonyi Kent Márton egyházi kő-faragója, 1437–1485.

Conradus kőfaragómester fia

L. Hoffmann Pozsony 32. l.

Hoffmann Südost

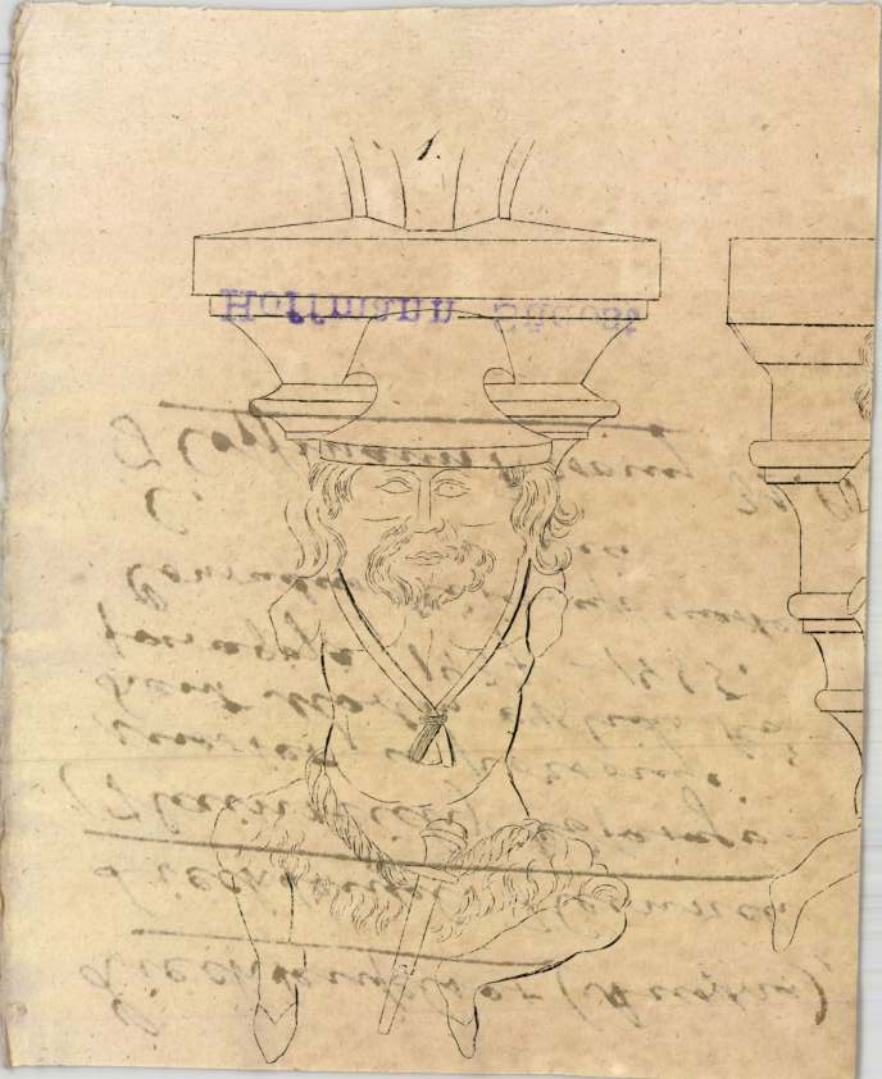

Liechtenstein Petrus

nyomtatta 1540-ben, „Breviarium ordinis etc" című magyar szavakat tartalmazó breviariumot Velencében.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473–1600.
Budapest, 1971

1051

Ruffinelli

M.D.K.

Lieck József

"Regényhősnő" c. művét bemutatja a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1895. junius hó, 23. kötet
562. 569. lap

MDK

Lieczenmayer festő

Képzőművészeti Szemle 188o. lo. 149 l.
Mücs. őszi kiáll.

MDK

Lieczenmayer és Wágner

képeik a Müncheni kiállitáson

Képzőművészeti Szemle 1879. 8. sz. 1o2 l.

lye :----------

Liedemann

festőnő

1832

Kolozsvár

l.

Bielz-Portskai

616.n.

~~Beatrix királyné III. 232~~

Liebrich budai festő és rajztanár
A zugligeti Fácán vendéglő környéke, akv.

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. 5 l.

Liebrich

l. Schoen 1948

40. l.

Pathi r. Kath. iskola VI. 226.

MDK

Liebrich budai festő és rajztanar

A zugligeti Fácán vendéglő és környékének aquarell képe.

A budakeszi ut környékén a Ferenchalmi templomnak aquarell képe.

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum kiáll.-nak katalogusa. 1937. Jan. Nemzeti Szalon

Liebich József

Zarándról (Biharm.)

1791-ben 16 évés

laid

Fleischer Bécs 64. l.

Liebich József, Zarándról (Bihar m.), 16 éves korában, 1791 okt. 4-én iratkozott be.

LÖBL DÁVID ÉS FIA
1875

Liebrich János
budai ötvösmester

a hódmezővásárhelyi r.k. templom tömjénfüstölője

Budapest régiségei a tört. muzeum évkönyve
XVII. évf. 1956 286 l

M. D. U.

LIEBRICH János ötvös

mester 1802-ban

emlitve 1849-ben

egetleg az ő müve az óbudai zsinagóga felszerelési tárgyai közül a trébelt ezüst persely (talpán budai próba 1830 körül használatos elmosódott mesterjel (IL v. IW).

Budapest müemlékei II. p. 1962. 495. l.

N. D. K.

LIEBRICH János ötvös

(1803 – 1849)

Budai mester

Mihalik Sándor: Szentpéteri J... Bp. 1954.

14. l.

Liebrich János

1803–1849.

budai ötvös

l.

Mihalik-Szentréteri

14. l.

Liebrich János

budai ötvös

Urmutató, XIX. sz. eleje

cegledi rk. templom

tulajd.

Jul

ESZTERGOM

Belvárosi plébániatemplom

RMV 12, 81.l.

Liebstöckl Jenő festő

1942-ben Kaposvárt rendezett Dunántúli Téli Tárlaton a következő díjat nyerte:

Ezüst plakett:

Liebstöckl Jenő 41. sz. „Udvar vége" c. biztos meglátással párosult, tökéletes ecsetkezelésre való tiszta színskálájú aquarellje.

Somogyi Újság (Kaposvár) 1942. dec. 12.
(Kiadták a Berzenyi-tárlat díjait.)

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

1935-36.

Liebstöckl Jenő

festő

Ezüst plakettet nyert:

2. *Liebstöckl* Jenő 41. számú »Udvar vége« c. biztos meglátással párosult, tökéletes ecsetkezelésre való tiszta színskálájú aquarellje.

Uj Somogy

(Kaposvár)

1942. dec. 12

3.

4.

20. WALDMÜLLER FERDINAND G
osztrák, 1793—1865): Koldusfiú.
21. SCHMID MATTHIAS (német-osztrá
Erkölcsbíró.
22. GALLAIT LOUIS (belga, 1810—188'

(Folytatása a jobbra nyíló oldalte

I. TEREM

A XIX—XX. SZÁZAD MAGYAR ÉS
LFÖLDI MŰVÉSZETÉBEN.

pművészeti Múzeum tulajdonai.)

I FRANZ von (német, 1836—1904): A
nyával.
IE AUGUSTE (francia, 1836—1898):
a.
EN WALTER (1860— , Párisban élt):
gymamájával.
YI TIVADAR (1864—1917): Érdekes

GÓ (1867—1931): Bretagne-ban.
RIK (1864—1910): 1878.
TER IZSÁK (1866—1932): Zöldruhás
tyűvel.
RTÚR (1866—): Vizsga után.
JOSEPH (holland, 1824—1911): Katwijki
ok.
N VIGGO (dán, 1851—): Feleségem és

THOMAS AUSTEN (angol, 1859—):
at.
THOMAS AUSTEN (angol, 1859—):
gyermeke.
UCIEN (francia, 1861—): Anya gyer-

NDERS LEONARD (svéd, 1860—1920):
gyermeke.

Liebscher J.

keramikus Modorban

XX. sz.

(Macska?)

Egy nuvel ar alabbi

nuremnban

Kat Bratislavy

295. l.

M.D.K.

B. Liebscher Ilonka

A Szinházi Élet jelmezpályázatára készitett jelmeztervet. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1928. febr. 12-18.
XVIII. évf. 7. sz. 109. lap.

Liebsöckl Jenő

részletek a kaposvári kiállításon. Művészeti hírek. Szabad művészet, 1947. 6-7sz. 129.

Fiola Pál: Vaszary János bibliográfia. és bibliográfia, Kaposvár, 1970.

751

Liebstein Cara

Grafikus

1913

Értünk 1930. 85. l.

Kővágó Miklós

Egész alak, állva s jo
gányát tartja s balját cs
tollakkal; rövid haja, szemöl
mentéjé s atillája világoskék
ga csizmája sarkantyus. Der
gyes vidék jobb felől várral, a
lévő táblán: „N:2." s a kép

„NICOLAUS DE KŐVÁGÓ =
TRIUMPHAT FIRMATIS
..SCI REGII AVITIS
ETIAM BENEFICIOR
MICHAELIS DE KŐVÁGÓ

Olajfestés, vászonra, me
Lanfranconi E. gyűj

Liebrich János Buda. Ez.

Kimutatható 1810—1852-ig. Ezüstműves mester 1813. VI. 6. 1852. még működik. *Inasai:* ifj. Liebrich János (fia) 1828. VI. 15-től, Czingl György (Etyek) 1830. VI. 23-ig.; Dub Antal (Girincs) 1846. VI. 23-ig.; 1839. VI. 9-én felszabadítja Mehtler Ágostot. Műhelye: 1842-ben „Wst. 194. sz." házban.

Művei:

69

20

Kanna
„M. S." monogrammal
1824
Bp. Tört. M.

20

Evőeszköz
1824.
Egykor a M. Nemz. M.-ban. Lappang

22

Evőeszköz
1824
Egykor Friedmann Izidor tulajdona
Lappang

22

Kanna, ezüst
1826
Iparm. M.

24

Csengő
1830
M. Nemz. M.

27

Tóramutató
1835
Egykor az Orsz. Zsidó M.-ban.
Lappang

27

„G"
51

Fedeles kanna
1836
Iparm. M.

28

Kegyképkorona, ar. ezüst
1839
Budai Szt. Anna-templom

Pest - Buda 1977

30

Kegyképkorona, ezüst
1843
Budai Szt. Anna-templom

30

Kegyajándék (szempár), ezüst
Máriaremetei templom

30

Rimon
1843
Héber és német nyelvű felirattal.
Buda-újlaki izr. körzet temploma

Irodalom:
Bp. Tört. M.: Jungenbuch 1839. VI. 9.; Bp. Tört. M.: Gesellenbuch 1828. VI. 15., 1830. VI. 23.; Kőszeghy; Patakyné III. 205—206. p.; Budapest Műemlékei I.; Wegweiser 1851. Mihalik hagyaték: 128. p.; M. Nemz. M.; Iparm. M.; Bp. Tört. M.; Földes.

Litesicz (Litrisicz) János — Buda

Szül.: Hamzsabég. 1735. VI. 11-én szegődik legénynek Iliasevics Miklóshoz. 1738. VII. 27-én felszabadul. 1742. I. 28. mester. 1742. polgárjogot kap.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Bp. Tört. M.: Jungenbuch 1735. VI. 11.; Bp. Tört. M.: Gesellenbuch 1738. VII. 27. (bejegyzés átírva); Illyefalvy—Pallós; Kapossy 1934.; Mihalik hagyaték: 73. p.; Dombi.

Lubi Alajos — Buda

1770—1776. említve. Kecskeméti ötvös a budai ötvöscéh kötelékében. *Inasa:* 1770. IV. 6. Kremsser József 6 évre, 1776. VI. 3. felszabadul.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Mihalik: Versuch; Bp. Tört. M.: Jungenbuch 1770. IV. 6.; Bp. Tört. M.: Gesellenbuch 1776. VI. 3.; Mihalik hagyaték: 93. p.; Dombi.

Liebrich János
ötvös Buda

Kőmagyotvj. 61. l.

Liebrich János

Ötvös

Kőmagyötvj. 35 sz.

Athozat

1935.

IV. 23. 1578. k. szla S.

-NEO Budapest, Károly-körut 8.
Tel. T. 107—57.

Átvitel

Terverajz egy kupolás, klasszicista templomocskához Középen szárnyas alak feliratszalaggal: „~~Der Kunst~~"
1828. A timpanonban „Der Kunst".
Alól: „Gezeichnet in der K. K. Zeichnungsschule in Ofen von Joh. Liebrich, den 12ten May 1828. méret: 47·5 x 37 cm.

Szfv. Múz. lelt. sz. 16247.

Liebrich János

Lieder Ferenc 4

Frankl Ludw. Aug

Sonntagsblätter Wien. 1845 erf. Beilage Nr 23. Die Kunst Austellung im Jahre 1845 von Dr Ed. Melly.

Kertbeny. Ungarische Maler Revue. Pest 1855. S. 161. (Nagyon lecsepüli Liedert)

Wurzbach, Biogr. Lex. Wien. 1866. XV. K. 177 l

Lieder Friggs

Gróf Zichy Károly arcképe
pulitöl, miniatur-szerü,
bádogra festve, ha jól em-
lékszem az 1830-as évekből
Ullmann vekérigazgató
tulajdona V. Nádor u. 12

Láttam 1934 VI. 6.

T. 5402.

, bástyákkal és őrtornyokkal meg-
a háttérben pedig a hegyek közt e-

: 11.4 cm.

Lieder Trigges

Kremlicska János, B. Szűr Mária Vuta vagy Unta Völgye Szépkúti Apát, Pozsonyi Kanonok és ugyan azon Sz. Kir. Városi Plébános. Lider f. 1839. Gedr. bei Joh. Höfelich. Könyv. 34.4 x 50 cm.

Stornochikia: A Stornocsalád Széchenyi-gyűjteményének tárgyjegyzéke. Sopron, 1938. 73 l.

Lieder Frigyes pesti festa az 1847 iki pesti munkállitáson egy arczképet állitott ki.

Pesti Divatlap - 1847. 925 l.

Lieder Friedrich
arckepfertö
Zichy Károly gr
árckepe

Pozsony 1865
iparkiállítás
25.1.-
Neinet katalogus
könyvtáramban

Lieder Fridrik

"Egykoron a legjobb arcképfestőink egyike, Nemzeti Muzeumunk igazgatójának, Kubinyi Ágostonnak arcképét adja szép hüséggel"- irja "A mükiállitásról" c. beszámoló, de amellett megjegyzi, hogy látszik rajta a müvész fáradtsága.

Családi Lapok, Bp. 1852. évf. II. félév
3. sz. 139-141. lap

Lieder Friggyes festő H.-D.K.

A 40-es években Trentsensky nyomdájában sokszorosították körajzait

Gorni, A magy. Mőrajz. 1960 37

Lieder, /Friedrich/ MK

"Orczy Lőrinc "

arckép - rézmetszet 1834

Lieder - Perlasca - Ehrenreich
vagy Lieder eredeti képe, vagy
Perlasca metszete alapján készült.

64.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Művt. Lrt. 1959. VIII, évf. 1. sz. 61-67.o.

Perlasca metszete megjelent:Scheiben Schützen Almanach für das Schützen Jahr 1830.

Lieder Fridrich ..

d. A

festo

Schwarzenberg hercegné

vizf 13.5 x 9.5

Magyar magnas arczépe

Gyöngyös 1828.

vizf - 23 x 18.5

Schidlofs Kunstauktions-

haus. Nachlass Fried-

rich v. Amerling und

anderer Besitz.

Wien 1920. 317, 318.

N.

MDK

Lieder Frigyes

Önarckép

Thirring G.dr.:Szépmüv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 100.l.

Target Markers

Checked

LIEDEMAN JÁNOS, ötvös

A céhregesztrom szerint 1759.júl.8-án lépett be a céhbe, de mert Iglón telepedett le, a beiratási pénznek csak a felét kellett fizetnie. 1762-ben azonban visszatért Lőcsére, igy a céh teljes jogú tagja lett 88.old.

FARAG. BÉLA: Két magyarországi vonatozású plakett 88.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LX-LXI.évf. 1961-1962.
Akad.Kiadó, Bpest. 1962.

LIEDEMAN JÁNOS, ötvös

175?-ban készült plakettjén ismeretlen német metszetet másolhatott. Tornyos épületek előtt fegyveresek csoportja, akik egy kelyhet tartó férfit fognak közre. A kehelyből egy madár repül ki. Ezek szerint János evangelista csodatételét ábrázolja. A plakettnek tehát ezt a cimet adhatjuk: "Szent János legendája". 88.old.

TAKÁCS BÉLA: Két magyarországi vonatozásu plakett 88.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LX-LXI.évf. 1961-1962. Akad Kiadó, Bpest. 1962.

Lieder Fridrik

Munkáiról diesérétesen ismert Lieder Fridrik bécs, festész varosunkban megtelepedett és mint ügyes képíros eddigi festőink testületét nem kevéssé diszítendi. Lakása az uriutczai Pytkerházban, párisi utca mellett, hol délelőtti órákban érdekes mu-hely a nagy közönségnek nyitva. Lieder ur erősb oldala az aquarell-arczképezés.

Honderü, 1844. II. 176 l

Lieder Frigges

X

652. *Lieder F.:* Férfi képmás.

Árverési Csarnok aukció Eat.
1931. dec. 4. n.

147. *Francia festő:* Női képmás.

Lieder Frigyes

Férfi arckép, 1826.

Repr.

Héjjas János: A magyar biedermeier-kor művészete, Magyar Művészet 1938. 27. l. 28. l.

OTT: 1875.

GÁLÁSÉRT 63 ÉV SZAVATOL!

D KÁROLY

DI-UTCA 1. VIII. RÁKÓCZI-UT 47.

: 29-19-07 TELEFON: 14-17-87

ÁRU — CSEMEGEÁRU

MAGY. KIR. ÁLLAMI PINCEGAZDASÁG BORAI

1 l. Alföldi fehér v. kadar	P	—.58
1 „ Rizling	P	—.70
1 „ Egri vörös	P	—.82
1 „ Szemelt rizling	P	—.87
1 „ Szekszárdi szemelt vörös	P	1.20
1 „ Zöldszilváni	P	—.96
1 „ Pecsenye édeskés v. kadar	P	1.10
1 „ Badacsonyi	P	1.30
1 „ Csopaki	P	1.40
1 „ Ürmös vörös v. fehér	P	1.40

üveg csere

1/2 l. Zamatos rum (Zwack)	P	—.96
1/2 „ Barack pálinka	P	1.90
1 üveg konyak 3 1/2 dl. üveg betét	P	—.96
1 „ Likőr 3 1/2 „ „ „	P	—.96

Lieder Frigyes

Saját arcképe, rajz

repr.

Vas-Ujs. 1918. 153 l.

Szépmüv. Múzeum

tulajdona.

us. L. v.

Gyarapodás.

L Ezutóbbi

, miton

esztény zászlótartótól az ellenfél a lo-
megfogta. L görbe kardját csapásra emelte,
ettök egy török esett el, kinek turbánja
nyon a küzdelem igen élénk. A viaskodókon
földre borult katona köti le figyelmünket.
tornyokkal, és középütt sürü füst ~~emel~~ száll

cm.
esewffy Bélától 10 koronán. (135/91 No I).

796

Lieder Frigyes

Önarcképe, repr-
az alábbi muzeum
ujabb szerzeménye

Horváth Henrik: A régi Buda és Pest a művészet tükrében. (A Székesfővárosi Történeti Muzeum ujabb szerzeményeihez.) Magyar Művészet 1937. 9. l. 10. l.

MDK

Lieder Feigyes, festő

Saját arcképe. Virf.

Herceg Serbelloni 1827. "

Férfi arckép 1828 "

Oettinger bovázmester 1828 "

OMSzM - Graf. ost. XXVII. Kiáll. 1918 márc. - XIX-XX. pajzok.

Jegyz. II. 10002.

MDK

Lieder Frigyes

Fischer Antal

Szalay Ágoston

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

xexcxex 19-2o 1.

Lieder Frigges festő

„Kubinyi Ágoston arczképe," 1852, (repr.)
Történelmi Képcsarnok,
„Hollósy Kornélia" u. ott.
„Önarczkép," 1850, u. ott.
(képtárosi pótjáruta)

Fejős I: A Neuv. Képcsarnok Alapító Egy. Tösténete
Művészettörténeti Értesítő 1957, Üévf. 1 n.
38 l. 41, 42, 44, 46 l.

1229. Lieder Frigyes.

Sz. Potsdamban 1786 július 3-án. † Pesten 1859 május 13-án.

Orosz József arczképe.

Térdig látható, kissé jobbrafordultan ül, de szembe néz. Jobb kezével a mintás zöld terítővel letakart asztalra támaszkodik, a hol a SZÁZADUNK és a HIRNÖK czímű ujságokon prémkalpag van tollal, bal kezében pedig díszkardot tart. Kissé göndör haja, szemöldöke és hegyesre pödrött bajusza fekete, szeme barna, szakálla leberetvált. Öltözete: rojtos fekete nyakkendő, aranyzsinórzásu zöld atilla és bal vállra vetett meggyszínű prémes mente, a melynek kötője drágakövekkel van kirakva. Derekát kardkötő szorítja. A háttérben balról könyvesszekrény van számos folianssal és két iratcsomóval. A bőrsarkú kötéseken »Gesetzartikel, Wechselrecht, TERRA incognita, Fillértár, Reichstag 1830« és »18..« végre »IRÓ« olvasható. Jelzése a választódeszka élén: »*F. Lieder p. 1840.*«.

Lemezpapir, méretei 30·5 : 23 cm. — Lelt. sz. 1229. — Vétetett az 1908 június 23-iki (1057–908) és az 1908 július 27-iki (1080–908) ajánlat szerint H. O. Miethkétől 1000 K-án. — Kifizettetett 1908 július 8-án. — Elszámoltatott 1908 augusztus 8-án (1753–911). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11525 szvsz. határozat (911–911).

3177
~~3178~~

603

15

Lieder Frigyes:

(Sz. Potsdamban 1780. julius 3-án. + Pesten 1859. május 13-án.)

Hollósi Kornélia.

Térdig, állva s kissé balra nézve, mint Erzsébet van ábrázolva. Jobb kezét, melyen két karika gyűrű közt egy zöld kövest is hord, az asztalra támasztotta, hol virágokkal telt díszedény köti le figyelmünket; baljával pedig tölgykoszorut mutató fejdíszének fátyolját fogja. Simára lefésült haja s szemöldöke fekete, szeme kékesszürke. Nyakéke háromsoros gyöngyfűzér gyémántokkal körül rakott csatján zöld kővel; csokor alakú fülbevalóin hosszukás zöld gyöngyök lógnak; karperecze, melyet balján visel, aranyból való. Öltözete: elöl fűzős piros derék, puffasztott ujjú ingváll, fehér selyemszoknya, patyolat kötény aranyhímzéssel és pettyekkel. A háttérben ablak látszik a falon medaillonba foglalt lyrával. Jelzése alól jobbra három sorban:

Lieder Fried.
pinxit Pestini
1850.

Vászon, méretei 116 : 82 c/m. —
Több hazafi s a m. képcsarnok egyl. a. 1850. ~~jun. 29.~~ —
Magy. Kept. 35.
~~A Nemz. Zenedénél van.~~

129

Ltsza 603

LIEDEMAN JÁNOS, ötvös

17+18.2 cm. bronz plakettje. Bal sarkában felirat: "IOHANN BERNHAR LIEDEMAN FECIT LEUTSOVIAE 1753". Inas éveiben. Elnagyolt részletek, ferde tornyok kezdet leges munk ra vallanak. De szépek a drapériák, az arcok kidolgozása jó. Mégis az ő plakettjét korban az elsők közé sorolhatjuk, melyek Magyarországon eddig ismeretesek. 88.old.

TAKÁCS BÉLA: Két magyarországi vonatozásu plakett 88.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LX-LXI. évf. 1961-1962. Akad Kiadó, Bpest. 1962.

BORSOS JÓZSEF: ZITTERBARTH MÁTYÁS ARCKÉPE.
Olajfestmény. Szépművészeti Múzeum.

az oroszlánoknak nyelvet faragni, emiatt öngyilkossá lett volna. 1857-ben egy Szent Erzsébet-szobrával aratott dícsérő elismerést.* Petrovics Döme, aki inkább a forradalom előtti koré és inkább bécsi művész volt, mint magyar, annyiban igényel itt említést, amennyiben 1850-ben helyezték el a Nemzeti Múzeum kertjében a kora szellemében stilizált Kisfaludy Sándor-szobrot, melyet, mint a lapok írták, a magyar hölgyvilág megrendelésére készített.**

E korszak vége felé kezdte meg nagyon termékeny művészi pályáját b. Vay Miklós a Berzsenyi-emlékszoborral, melyet szintén a Nemzeti Múzeum kertjében helyeztek el;*** nagy népszerűségnek örvendett művei legnagyobb része a következő évtizedben keletkezett. Még jelentősebb volt egy másik, ez időbe eső pályakezdés: az Izsó Miklósé. Nagyon fiatalon részt vett a forradalomban s ezért bujdokolnia kellett; az ötvenes évek elején feltűnik Rimaszombaton, mint Jakovecz kőfaragómesternél inas, később segéd s mint segédje Ferenczy Istvánnak is szobrászi műtermében, aki nagyon jó bizonyítványt állít ki részére. Két kis szoborművét ismerjük ebből az időből, melyeknek egyike egészen naturalista hajlamokat mutat, másika különösen tárgya szerint a Ferenczy klasszicizmusának befolyásával hozható kapcsolatba. 1859. januáriusában a Vasárnapi Ujságnak azt írja bécsi levelezője, hogy ott Gasser szobrász műtermében a Széchenyi mellszobrát Izsó Miklós faragja márványba; nagy jövőt jósol a fiatal képfaragónak, „kinek Magyarországon tán most hallják először a hírét", kihez Fernkorn és Gasser is szép reményeket fűznek s ki most egy sokat ígérő Lendvay-emlék rajzán dolgozik.*

Nagy kifejlődést ért el a most tárgyalt korszak alatt festészetünk s azzal kölcsönhatásban grafikai művészetünk is. Leg-

* *Lyka* IV. 92. l. *Szana* 123. l. *P. Napló*, 1857. jan. 16.
** *Magyar Hirlap*, 1850. jún. 17. júl. 5. *Lyka* II. 80. l.
*** *P. Napló*, 1859. nov. 29.

* *Szmrecsányi Miklós:* Izsó Miklós és a bécsi magyar technikusok, Művészet 1911. 70. s köv. l.

Magyar Művészet
1925. 506. l. kép

LIEDER FRIGYES: ÖNARCKÉP. 1850. Olajfestmény.
Szépművészeti Múzeum.

szobrának elhibázott volta homályt borított fiatalabbkori érdemeire is.* A selmecbányai származású Faragó — eredetileg Neuschl — József a Nemzeti Casino támogatásával jutott el a Casagrande műhelyébe s már a negyvenes években nagyobb faragott szentképekkel próbálkozott meg sikeresen;** az ötvenes évek folyamán elvonultan dolgozgatott mint szobrász és rajzoló, a kiállításokban nem vett részt.

Az iparművészet határán járó specialitások voltak az öreg Szentpétery Józsefnek éppen az ötvenes években legjobban megcsodált képszerűen keretbe foglalt bronz és ezüst domborművei, melyek többnyire nagy, mozgalmas jeleneteket ábrázoltak: Nagy Sándor csatáit, Mária Teréziát a hódoló Rendektől környezve, Porus király elfogatását, stb. Tagadhatatlanul nem csekély művészi készség, nagy szorgalom és tanulmány, sőt anyagi kockázat is kellett előállításukhoz; nálunk megcsodálták, de meg nem vették az öreg művésznek e munkáit, melyek jobbára külföldre vándoroltak, úgy hogy Szentpétery elkedvetlenedve végnapjaiban elfordult addigi élethivatásától.*

Már némileg a fiatalabb nemzedékhez tartozik a poprádi származású Alexy Károly, ki a negyvenes években tíz munkást foglalkoztatott műtermében s különösen Mátyás király kis szoboralakjának megmintázásával vonta magára a figyelmet, de mert gr. Batthyány Lajosról is képmást készített s részt is vett a forradalomban, becsukták. Azután Angliába menekült s ott is töltötte az ötvenes éveket.** A lőcsei eredetű Marschalkó János hosszú külföldi tanulmányút után került szintén még a negyvenes években Pestre; itt az éppen épülő lánchíd fekvő oroszlánjainak kifaragásával bízták meg; el is készült velük 1850-ben, szépen oldva meg feladatát s alaptalan az a híresztelés, hogy elfelejtvén

* *Szana* u. o. *Rónay Jác.* naplója II. 8. s köv. l.
** *Lyka* id. m. III. 96—97, IV. 23. l.

* *Szana* id. m. 33. s köv. l. *Magyar Hirlap* 1852. szept. 19. *P. Napló*, 1855. márc. 15.
** *Szana* id. m. 72. l. *Lyka* id. m. IV. 93. s köv. l.

Liedemann Emil

főmérnök Buda

1850-es

évek

Ember Levelt Kösl

371 l.

nbbnm, .661k

$$\begin{array}{r} \cancel{7}\ 4.60.7 \\ \hline 32.20 \\ 92 \\ \hline 31\ 2 \end{array}$$

Liedemann Emil

epilep

1.

Stejn. Mus. Gratt. 122/1905

321/1903.

Nö képe

397 Adriaen van der Werff

Liedemann Emil

1810 – 1870

laid

=

Perlapt 127

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

lyezem:

.....

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Liedemann Emil

a m. kir. orsz. építészeti hivatal igazgatója

írod

Lósy-Schmidt Ede dr.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet megalakulásának előzményei. 1866-67. Budapest, 1927. 5. l. 9. l. 16. l. 31. l.

ktatásügyi minisztertől.

Budapest IX.

Rákos u 10

Liedemann Emil

Vas. Ujs. 1870. 498. l.

— *(Halálozások.)* *Liedemann Emil* nyug. m. k. épitészeti igazgató és budavárosi képviselő a mint Galicziából visszatért Pest felé, Pozsony mellett a vasuti waggonban hirtelen meghalt; szélhüdés érte. —

Sopron, Ferenc József – tér 6.

514

Liedemann János Bernát

Ötvös Lőcse

Kőmagyötvj. 211. l.

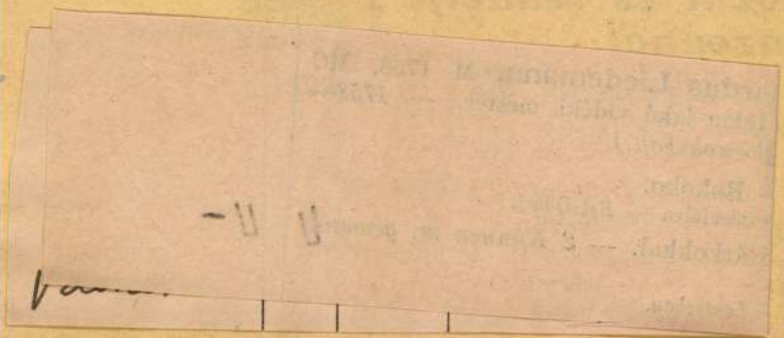

A. és Társa

ÁZ R.T.

t: Budapest, IV., Szervita-tér 3.

sszon a mellékelt
közül és rendelje
azonnal
TÖRÖKNÉL!

Budapest, a postabélyeg kelte.

ztelt Cim!

áték alkalmából a szerencse reményében keressük
k, hogy Ön is, mint oly sok ügyfelünk, fő-
Ne hagyjuk figyelmen kivül azt a körül-
nket a szerencse kormányozza. Ragadjuk meg
engedjük kezeink közül kisiklani. Egyedül az
ujt módot arra, hogy kis kockázattal nagy tőkét
gutóbbi 37. sorsjátékban igen sok nagy nyere-

Liedemann Imre

Benát

Ötvös Igló
1758-62, Löcse
1763-82

Révai XXI. 668. l.

Liedemann János Benedit

ötvös

1747 - 1753 ig Löcsén
Szilassy János ötvösnél
tanult, o az utóbbi év-
ben felszabadult

1782 ben is Löcsén élt
o a czéhben vezetőszerepet
töltött be.

Pap Karol: Arch Ért
1907. 286-7 l

Liedemann János Bernát

ötvös.

a lőcsei ötvös

1758 julius 8-án *Liedemann János Bernát* beiktattatik a czéhbe, oly föltétellel azonban, hogy habár 70 forintokat kellene lefizetnie, de mert Iglón (Neudorf) akar letelepedni, csupán 35 frtot kell letennie. Ha azonban Lőcsére találna visszatárni, a másik 35 frtot is köteles lesz lefizetni.

Miután Liedemann 1762-ben elszánta magát Lőcsére visszatérni s ott megtelepedni, tartoznék a 35 rajnai forintokat is megfizetni, időközben azonő apostoli felsége a czéheket új rendszabályokkal látván el, a melyek értelmében senki 30 frtnál többet fizetni nem köteles, *Liedemann* a czéh előljáróival úgy egyezik meg, hogy a 35 frtnak csupán felét, vagyis 17 forint 30 krt fizet le, a mit meg is tesz:

Mikalik Lőrinc: Lőcsei ötvösökről
a XVIII. században. Arch Ért
1906. 60-61. l.

Loewe M:

Derékon alól, áll s balra visszatekint. Gyűrűs jobb kezével galléros papi köpenyét fogja. Fejen quadratum tan, haja hosszú, barkója kicsiny, bajusza s álla leberetvált. A háttérben kőkorlát tűnik szemünkbe. Felirata a kép alatt:

Loewe M.

ez után balra: Ober Cantor am Cultus Tempel
der Israeliten zu Pest

jobbra: Főénekl̃ő az Izraeliták újjabb
rendezetű egyházában Pesten.

alól balra: Lieder 1846.

jobbra: Nyomt. Walzel A. F. Pesten.

Kónyomat, az alak nagysága 27 cm.

9889 (ch. p.).

Sz. N. 449/98
1/2 — 98 — 555

Lieder Friggs

Nádasdy Ferencz:

Térden alól, ülve s balra fordulva van ábrázolva. Gyűrűs jobb kezét térdén s balját a szék karfáján nyugtatja. Caputiumot, karinget s cappája felett szalagon rendjelt s nyaklánczon feszületet visel. Haja rövid, bajusza s szakálla leberetvált. Felirata a kép alatt aláírásának másakép két sorban:

Gróf Nádasdy Ferencz
Kalocsai Ersek

alól balra: Nyom. Walzel Pesten
jobbra: Lieder F.
Pesten 1845.

Könyomat, az alak nagysága 23·5 cm.

9904 (ch. p.).

Nagyon finom és szép körajz

Sz. V. 464/98
112 - 98 - 656

5586

Szepessy Ferencz:

Derékon alól, ülve, kissé jobbra nézve. Bal kezében oldalán lógó díszkardját felemelve tartja. Göndör haja ősz, bajusza s szakála leberetvált. Körülcsavart fekete nyakkendője csokorra kötött, magas mellénye szétáll s kabátja egyelejű. A pámázott szék csikos kelmével van bevonva. Felirata a kép alatt részben névalairásával öt sorban:

„Szepessy Ferencz
sz. k. Pest Városa
POLGARMESTERÉNEK
a' polgári magyar gyalog Őrhad
tisztelet' jeleül"

alól balra: „Lieder 1845.
Pesten"

jobbra: „Nyomt. Walzel Pesten".

Könyomat, az alak nagysága 23.2 cm
Köre ~~[illegible]~~ rajzolta: Lieder.

Ltsza 5586 (chin. pap.).

503 Lieder Fr. J. G.
Sz. Potsdamban 1780. július 3-án. † Pesten 1859 május 13-án.

Ly depôt 19 ? ? ?

Ly lelt. 718. Dep. 52. 19. 55

Asztrál

~~503.~~ ~~Ismeretlen~~ tábornok képe.

Térdig látható balra fordult áll. Jobbkezét a zöld teritővel letakart asztalra tette, hol ~~xxxx~~ tollas kalapja is van; baljával pedig, melyben keztyüjének párját is tartja, előrevett kardjának markolatát fogja. Mellét szolgálati érdemkereszt disziti. Előrefésült rövid haja, szemöldöke és bajusza fekete, szeme szürke, arcza leberetvált. Aranygalléru ~~xxxxxxxx~~ ~~xxxxxxx~~ fehér kabátja kettős elejű és piros passepoilu, kék nadrágja oldalt fehér szegélyes. A háttérben a falon tükör lóg. Jelzése az asztal lába felett két sorban: »Lieder p. 1834«.

Vászon, méretei 66: 50 cm. — Dep. uj. 19-ik régi 51. — Ly lelt. fl. 718. —

~~xxxxxxx

Balogh Pál:

Térdig, ülve s balra fordulva. Rövid haja gyér, bajusza s szakálla leberetvált. Kezeit térdén nyugtatja. Ingének gallérja lehajtott, kézelője látható, nyakkendőjét csomóra kötötte, mellénye kivágott s kabátjának hajtókája szeles. A párnaízott támlásszék faragott. Felirata a kép alatt aláírásának másakép:

Balogh Pál

balra: Ny. Walzel Pesten
jobbra: Lieder f.
1846.

Könyomat, az alak nagysága 22·7 cm.

9809.

Kitűnő
a legjobbak köze
való, ami ettben
termett.

Sz. N. 368/98
112 – 98 – 40.

3177

356

15. Lieder Frigyes.

(Sz. Potsdamban 1780. julius 3-án. † Pesten 1859. május 13-án.)

Hollósi Kornélia.

Térdig, állva kissé balra nézve, mint Erzsébet van ábrázolva. Jobb kezével, melyen két karika-gyürü közt egy zöld kövest is hord, az asztalra támasztotta, hol virágokkal telt díszedény köti le figyelmünket; baljával pedig tölgykoszoru-fejdiszének fátyolját fogja. Simára lefésült haja és szemöldöke fekete, szeme kékesszürke. Nyakéke háromsoros gyöngyfűzér, gyémántokkal körülrakott csatján zöld kővel; csokor alakú fülbevalóin hosszukás zöld gyöngyök lógnak; karperecze, melyet balján visel, arany. Öltözete: elől fűzős piros derék, puffasztott ujjú ingváll, fehér selyemszoknya, patyolat kötény aranyhimzéssel és pettyekkel. A háttérben ablak látszik, a falon medaillonba foglalt lyrával. Jelzés alól jobbra három sorban: »*Lieder Fried. pinxit Pestini 1850.*«

Vászon, méretei 116 : 82 cm. ~~— Több hazafi és a képesarnokegylet ajándéka 1850. — Magy. Képt. 35. —~~ Lisza 603.

~~g) A Stefánia-kórházban Budapesten.~~

— Magy. Képtár 35. — Uj lelt. sz. 603. — 1905. átv. jegyz. ~~[illegible]~~. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 2238. és a leltárban 3178. — Több mübarát ajándéka 1850-ben. — Ára 300 frt (600 K). — A Nemz. Zenedének engedtetett át 1860 deczember havában.

649

Mk. 35
ujl 603

Több mübarát aj. 1850.
Nemz. Zenede

618

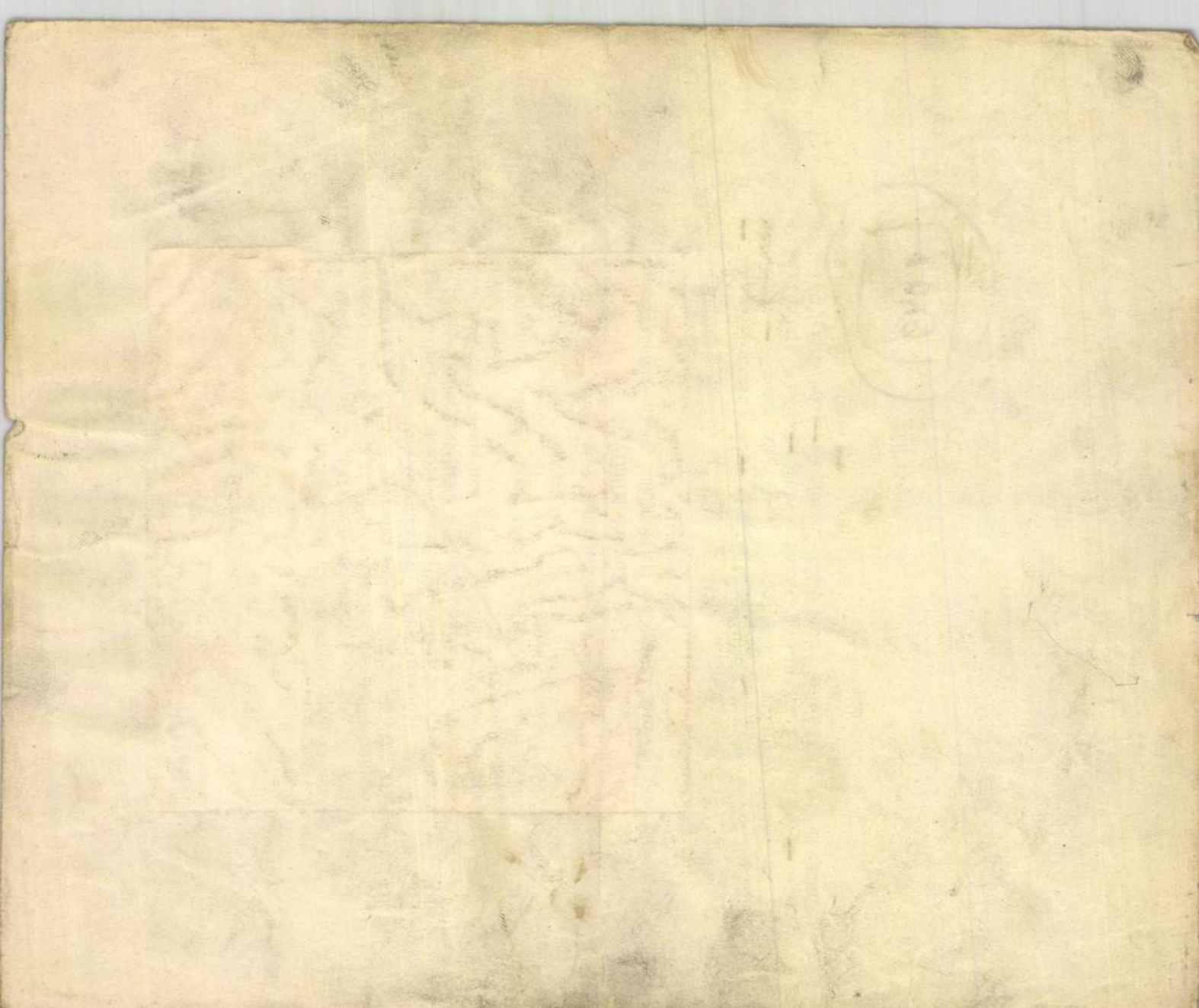

Beckers Jozsef gr. 9995

Mellig, balra, tábornoki egyenruhában. Felirata a kép alatt öt sorban:

GRAF JOSEPH VON BECKERS
zu WESTERSTETTEN
K.K. FELDMARSHALL LIEUTENANT UND OBERSTHOFMEISTER
BEI S. KAIS. HOHEIT. DEM ERZHERZOGE
JOSEPH PALATINUS v. UNGARN.

a jobbkarnál: Lieder
1820.
és legalól középütt: Lithographirt bei Jos. Trentsenski in Wien.

Kny., mag. 17.5 cm.

Grassalkovich Antal hg (?) 10104

Mellig, balra, tojásdad medaillonban. Mellén a szent István rend csillagját viseli, melynek szalagját kettős elejü begombolt kabátja alatt hordja. Felirata alól középütt: F. Lieder del.

Kny., irás előtt, átm. 20.3 : 15.3 cm.

Szn. 274-99.
647-99-3.

Lieder Frigyes

Művészet 1903. 349
– 1904. 272
– 1906, 70
– 1908. 275
– 1911. 183

Magyar Művészet
1925. 505, 572
1926. 41, 548
1928. 53, 59, 278, 400, 464

149. Lieder Frigyes.
Sz. Potsdamban 1780. julius 3-án + Bpesten 1859. május 13-án.

149. Kubinyi Ágoston. Magy. Képt. 62.

Mk 62 TK

385

Térdig, kissé balra fordul, szembe néz, ül. Jobbkezével a faragott szék karfájára támaszkodik; baljában pedig, melynek mutató-ujján gyürüt visel, előrevett diszkardját tartja. Mellét két rendjel disziti. Előrefésült haja, bajusza és leberetvált álla körüli szakálla fekete, homlokán kinövés látszik. Fekete nyakkendője rojtos, atillája és vállra vetett prémes mentéje aranyzsinórzású. Derekát ékköves öv szoritja csatján boglárral. Balról asztal van virágedénynyel és ez előtt tányérral, melyre almákat, buzakalászokat és egy kukuriczacsövet tettek. Jobbról az ablakon át a Nemzeti Muzeumra nyilik kilátás. Jelzése alól jobbra: Frid. Lieder indigena hung. pinxit 1852.

Vászon, méretei 115: 90 cm. — Mag. Képt. 62. — Lelt sz. 149. —
~~Festette: Lider Frigyes 1852. (Sz. Potsdamban 1780. jul. 3-án + Budapesten 1859. máj. 13-án)~~ — Az első mag. terminykiállítás valaftmányának ajánlóka 1852. junius 1-én.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok.
A Nemzeti Muzeumban. 1876: VIII. 95. - 1878: VIII. 57. - 1880: VIII. 57. - 1881: VIII. 57. - ~~1883.~~
A Tört. Képcsarnokban. 1884: X. 155. - 1894: X. 400. -

Első mag. terminykiáll. aj. 1852.

904: V. 3.

F nyolcszögletű képen

Kluch József:

Térdig, ülve s kissé balra nézve F van ábrázolva. Kezeiben könyvet tart és caputiumot, csipkés karinget és mucetuma felett kettős nyaklánczon (keresztet) ékköves, hord. Haja rövid, bajusza s szakálla leberetvált. Jobbra az asztalon csöngő s a háttérben a rojtos függöny mögött csatornazott oszlop köti le figyelmünket. Felirata a kép alatt öt sorban:

Excellentissimus, Illustrissimus, ac Reverendissimus Dominus
JOSEPHUS KLUCH
Episcopus Nittriensis, S.C. et R.A.M. Actualis Intimus Status Consiliarius

MoeCenatI sVo aD CIneres VsqVe gratVs fIerI feCIt
Canonicus Stephanus Greguska

alól, balra: Lieder lith.
jobbra: Lith. Institut in Wien.

Könyomat, a vonalkeret méretei 25·5 : 19·4 cm.

9876

S. N. 436/98
112-98-473.

11827.

Lieder:

Császár Ferenc.

Derékig látható, kissé jobbra fordult és szembe néz. Mögötte balról draperia lóg, melynek alját a szék támlájára vetették. Felirata a kép alatt aláírásának másául:

Császár Ferenc.

lent pedig balról: Lieder

jobbról: Nyomt. Walzel Pesten.

Könyomat, chin. pap., mag. 19 cm.

Ltn. 22722.
Szakl. 3-918.
49-918-3.

20 K.

11644.

F. Lieder:

T. Ferencz.

Derékig, kissé jobbra fordultan, tojásdad medaillonban s rend jelekkel katonai egyenruhában van ábrázolva. Derekát szolgálati jelvény szöntja s mögötte draperia lóg. Felirata a kép alatt:

FRANZ DER ERSTE

Kaiser von Oesterreich.

ez után: Seiner Durchlaucht dem Hof- und Staats Kanzler Herrn Fürsten von Metternich

Ehrfurchtsvoll gewidmet
von Friedrich Lieder

alól jobbra: F. Lieder in Lapid.

legalól középütt: Winter sc.

Könyomat, szinezve, méretei a vonalkeretnek 28·4 : 23·3.

Ltn. 13172
Szakl. 1-914.
2313-914-1

127·04
~~105~~ K.

MDK

id.Lieder Frigyes, 1786-1859

Férfi képmás, vf.

Férfi képmás

Ernst 11. aucc. 1920. ápr.

17 l.

Lieder Frigyes

Önarcképe a józan polgá i portré paradigmája. Németes naturalizmus. Kiállitva a modern magyar festészet 1920-ban átrendezett kiállitásán a Szépmüvészeti Muzeumban.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965
266.1.

Lieder Frigyes MDK

Fiesher An al

Szalay Ágoston

Fischer Károlx huszárőrnagy

Forfiarckép

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

1937.nov. Műcs. 2o 1.

XX

Lieder Friggs (Friedrich Johann Gottlieb.) festő és
kőrajzoló, szül. Potsdam 1780, megh. Pest 1859. Egyike a
legkiválóbb harai kőrajzolóknak. Arcképi lithografiái közül
kiválnak: Illyés pápay István (1825), herceg Grassalkovich
Antal, Ferdinand trónörökös, Fekete Mihály (1838), Graf Jo-
seph von Beckers (1825), Franz Carl Erzherzog von Oesterreich,
Balogh Pál (1846), Anton Victor Erzherzog von Oesterreich, Löwe
M. Ober Cantor am Cultus Tempel der Israeliten zu Pest (1847),
Gróf Nádasdy Ferenc Kalocsai érsek (1845), Császár Ferenc, Szepesy Ferenc (1845)
Zichy
Károly
gróf (1845)
M. Tört.
Képes. gróf. Kiny.

Katona József.Kőnyomat.SzM.Ltsz.2678/1.
Kr./I./516.

Bánk Bán.Irta Katona József.A címlap
előtt a költő arcképe.Lithogr./György J.tul./
Kr./I./518.

MDK

Lieder Frigyes

Női arckép, vf.

Reformkor művészete. Főv.Képt. 36.kiáll. 1948.jul.

lo. 1.

MDK

Lieder Frigyes

Fischer Károby huszárőrnagy

Férfiarckép

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

~~19-1~~ 19-2o l. 28

Lieder Friedrich
Johann Gottlieb

und

Leuberger, Ernst

Die Bildnis-Miniatur in Deutschland von 1550 bis 1850. München 1909.

246, 247. m.
XV, XVI, XVIII. tafla
269. 270, 356. l.

A m. postatakarékpénztártól

BUDAPEST 47 II. -3 16 54

16136

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból
díjátalányozva

MDK

Lieder Frigyes, +1869

Idős hölgy arcképe

Ifju " " akv.

Ernst Muz. 39. aukc. 24. 1.

MDK

Lieder Friedrich

"Cziráky Antal"

arckép - rézmetszet 1826

Lieder Friedrich - Ehrenreich

64.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Müv. Ért. 1959. VIII, évf. 1. sz. 61-67.o.

LIEDER Frigyes pesti fató

1849.

Mátray Gábor: Tőredék jegyzemények...

Bp. 1989. 165.

677

MDK

Lieder Frigyes (1786-1859)

Festő önarcképe. Olajf.

A Szfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum kiáll.-
nak kátalogusa. 1937. Jan. Nemzeti Szalon.

MDK

Kieder Frigyes (1780-1859) festő

Arcképfestő, a főrangú körök sokat foglalkoztatott művésze, kinek festményeivel telve a paloták. Hollósy Kornélia és Kubinyi Ágoston arcképeit a Történelmi Képcsarnok őrzi.

Ujházy Ferenc: Föv.műv.állapotai a mult sz. közepén.

Nyugat, 1922.márc.16. 376.l.

MDK

Lieder Frigyes, 1786-1859

Önarckép

Magy. Művészet 1800-tól. Szépműv. Mus. 1949.
6. l.

MDK

id.Lieder Árpád, 1786-1859.

Férfi képmás

Almacsendélet

Ernst Mus. 13-14. suke. 1920.

21. 1.

MDK

Lieder Frigyes, festö
k780-1859

Fiatal lány arcképe. Jel.: Lieder
Miniatür.

Ernst Muzeum aukciói. 4B. sz. Bp. 1929. Kat. 24. l.

Lieder Fridrik
Pesten

1847. mnogsl.

Arczkép. olaft. 77 sz

Arczképek. aqu.

174-179 sz.

L

MDK

Lieder Frigyes, 1786-1859.

Férfiarckép, miniatür

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 19 1.

~~Borsos József~~ 213. l.
~~Jeszl Frigyes~~

Visegrád romjai 181 l.

Lieder Frigyes 213. l.

Raab György. 213. l.

Schimon Ferdinand
180. l.

Weber Henrik 182. l.

Vey Ferenc. Pesti
mükiállítás 1845-ben
Életképek. 1845. II. évf
2. felev. 180–182
212–214. l.

LIEDER, Friedrich, osztrák festő

L, Historien- und Porträtmaler in Pest, Ferenc József életnagyságú olajképén dolgozik. (1849, 13/6.)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Lieder (festő)

Az 1839-ben alakult Pesti Művészegylet kiállításain szereplő művészek egyike. (Adalék Pest-Buda 1848. előjáni képéhez.)

Dr. Wildner Ödön: Tavasz ébredése a pesti és budai városházán. Városi Szemle, Bp. 1928. 402 l.

M.D.K.

Lieder Frigyes festő

megfordult Pozsonyban. Portréfestéssel
és rajzolással foglalkozott

Gerszi, A magy. körajz. 1960 16

MDK

Lieder Frigyes, festöm.
1780-1859

A művész önarcképe. Vizf.
22.5x20

Férfi képmás. Jelz.l.b.:F.Lieder pinxit 1837.
17x14.5 Vizf.

Férfi képmás. Jelz.l.j.:F.Lieder f.Tyrnau 1829.
17x13 Vizf.

Ernst Muz. aukc. XVI. 1921. Kat. 34.1.

F

A Lieder, Possay

1842. pesti mügyl.

Arcsép. aqu.

L.

Lieder Friggas

Beisben

1841. pesti kiall

Archeji. aquarell

L 1841.

Szokolyi Alajos, hontvármegyei főlevél-
tárnok V. 32.

MDK

Lieder Frigyes, 1786-1859.

Férfi arckép, vizf.

Szfvárosi Képtár uj szerzeményei. N. Szal. kiáll.
1939. jan. 8 l.

Lieder Frigyes

Szerepel a magyar biedermeier kiállításom a hűcsarnokban

Pest Napló 1937 XI. 28

Lieder Frigges

d -

Kat Szemere aukcio

557. n.

Pulszky Ferenc kéziratai VI. 145.

Lieder Frigyes MDK

Kubinyi Ágoston

Károlyi István

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Lieber Fritzyes

Kubinyi Ágoston

Károlyi István

LIEDER FRIGYES (Friedrich Johann Gottlieb) festő és kőrajzoló. Potsdamban született 1780-ban; 1844-től kezdve állandóan Pesten dolgozott, teljesen magyarrá lett, s itt is halt meg 1859-ben. Egyike legjobb arcképfestőinknek és kőrajzolóinknak a 19. sz. első felében. Kőrajzai közül kiválnak: **József** főherceg magyar tábornoki egyenruhában 1824. **Illyésházy István** (1825), **Ürményi Ferenc**, **Fekete Mihály** (1838), **Zichy Károly gróf** (1840), **Gróf Nádasdy Ferenc** (1845), **Császár Ferenc** (1845), **Szepesy Ferenc** (1845), **Leove**, pesti zsidó kántor arcképe (1846), **Rudnay Sándor** esztergomi érsek. Bibl.: Honderű 1844. II. 176. l. — M. T, Kpcs. — Th-B. Kstlex, XXIII, 203, l,

Lieder Frigyes, festő

Életképek, 1846.II. 479-480.

Mi hir Budán?

Lieder Frigyes, festő

Hasznos Mulatságok, 1826.II.155-157.
A Szép Mesterségek...

Lieder Frigyes, festő

Honderü, 1845. I. 503.

Heti szemle

Lieder Frigyes, festő

Honderü, 1845. II. 136-138.

Szelesy: Pesti mükiállitás

Lieder Frigyes, grafikus

Honderü, 1845. II. 237.

Heti szemle

Művészetelmélet

Müvészet, II., 1903. 349-50.

Lieder Frigyes.

Lieder Frigyes, festő

Honderü, 1844. II. 176.

Heti Szemle

Festészet, XIX.sz.,önálló táblakép

Lieder Frigyes gyümölcs csendélete

Divatcsarnok,1853.nov.13.65.1317.

Iró- és müvészélet.

Lieder, ferde"

Pásztortűz, 1924. 9sz.

216. l.

Irodalmi és művészeti hírek

Lieder Frigyes, festő

Divatcsarnok, 1853.nov.13.65.1317.

Iró- és müvészélet

Lieder /Friedrich/ festő

Magyar M üvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képző-
müvészete.-

Lieder

Századok 1874. 184-205 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei
/Perlasz a Domokos/

T ó t h Gyula iparmüvész

O.M.Iparmüvészeti Társulat
müködvelői tervek pályazatán
vásárlás

M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
22.
"Kitüntetések"

Lieder Frigyes, festő,

Divatcsarnok, 1853.szept.22.50.1006.

Iró- és müvészélet.

Lieder festő, XIX. sz. k.

Remény, 1851. márc. III. füz.
133–136. o.

A pesti műkiállítás, 1851.

Lieder Frigyes festő, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853.ápr.28.8.157-159.

Lieder

Szerepel a „hagyat biedermeier"
c. kiállításon a Műcsarnokban

Pesti Napló 1937 XI. 30

Lieder Frigges

Peralltörtképes

589.1.

MDK

Lieder Frigyes

Kubinyi Ágoston, festm.

Károlyi István, "

M. biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

28 l.

Lieder Frigyes

Ferfi arckep.

Orkonyi Ede
Anlaya.

Szeged 1917

Budapest, 1945. é

A hivatalos másolat hiteléül:

irodavezető.

Lieder fertö M.O.A.

Ovirális Antal archépe

Ehrenreich: Leones principum. Bp. 1904

Notes

R.O.L

anyozott peremmel. Cseh, XIX. 3.—

t foglalatban. Tiffany. 3.—

. Tiffany. 2.—

piros boritással. Cseh, 1861. 50.—

ozott üveg. Cseh, 1830 k. 20.—

t üveg, aranyozva. Cseh, 1830 k. 20.—

g, ezüst diszitéssel. Cseh, bieder- 30.—

en üveg, szines alakokkal. Cseh, 20.—

XVIII. sz. v. 45.—

t üveg, aranyozott diszitéssel. 40.—

sárga boritással. Cseh, 1845 k. 50.—

809. KÉT KEREK TÁL, köszörült üveg. Francia XIX. sz. 20.—

810. KÉT OVÁLIS TÁL, köszörült kristályüveg. Francia, XIX. sz. 20.—

811. VÁZA, piros-zölderes üveg. Tiffany. 5.—

812. TALPAS POHÁR, köszörült üveg, piros festett réteggel. Cseh, 1840 k. 6.—

813. TALPAS POHÁR, zöldes üveg, fehér-arany diszitéssel. Cseh, 1835 k. 6.—

814. NAGY POHÁR, üveg, fehér és piros boritással. Magyar, 1840 k. 4.—

815. NAGY POHÁR, üveg, beköszörült tréfás állatjelenettel. Cseh, 1825 k. 4.—

816. NAGY POHÁR, köszörült üveg, oldalán medvevadászat. Cseh. 10.—

817. TALPAS POHÁR, köszörült üveg. Cseh, biedermeier. 4.—

818. TALPAS POHÁR, üveg, a „Miatyánk" beköszörült jeleneteivel. Cseh, 1830 k. 5.—

819. NAGY POHÁR, üveg, hengeres testén beköszöülvre: kecskén ülő szabó. Cseh, 1830 k. 5.—

820. VIRÁGVÁZA, lilás üveg, köszörült füzérrel. XIX. sz. 2.—

MDK

Lieder Frigyes

Kubinyi Ágoston

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutat., 1937.

mov. Mücs. 28 l.

Lieder, Fried. Aug

l.

Beetz 19,23,

csak a magyar
vonatkozások
kiírva

699 1939 10. X.
Érk. 1939

MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁRSULAT MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETÉNEK

KIADÓHIVATALA

Budapest V, Vadász-utca 16
Telefon: *119-777
Postatakarékpénztári csekkszámla: 20313

Nb. válaszában kérjük a Müv 88. számra feltétlenül hivatkozni.

Budapest, 1939.X.4

Müemlékek Országos Bizottsága
tekintetes Elnökségének
Budapest.

Szives figyelmüket tisztelettel felhivjuk arra, hogy a Magyar Müvelődéstörténet c. 5 kötetes

Friedrich Lieder festő

M.D.K.

Lenhossék Mihály – litográfia

repr: 23 o.

Gerszi, A magy. Mörajz. 1960 23.

Lieder Frigyes
Női arckép, vizf.

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXXVI. kiáll.
1948. jul. 10 l.

2/.

Lieder Frigyes,festőm. MDK

2c2. Szalay Ágoston.

2c3. Fischer Károly huszárőrnagy.

2c4. Férfiarckép.

Biedermk.kiáll. 1937. -Műcsarnok. Kat.

Lieder Frigyes MDK

Férfiarckép

Katona arcképe

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

1/. MDK

Lieder Frigyes,festöm.

173,174. Férfiarckép.

199. Férfiarckép.

2oo. Trefort Ágostné, barkóczi

2o1. Fischer Antal.

Biedern.kiáll. 1937. -Mücsarnok. Kat.

MDK

Lieder Frigyes, 1786-1859.

Házaspár arcképe

Kislány arcképe, miniatür

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov.

26 l.

Lieder Friges

l.

Mag NM Cent

99 C.

Nagyméltóságu Minisz

Kegyelmes Uram !

Vagyok bátor tisztel
Maraini a budapesti Olasz Kiálli
értesitett, hogy az olasz Sajtó-
nagy sikerü kiállitás emlékére a
szeti Muzeumban leendő elhelyeze
Severiniinek a kiállitáson szere
amely az egész kiállitásnak egyi
dig a müvész nejét ábrázoló arcl
hogy Severini a mai olasz festés
je, s a mult évi római Nemzeti Ki
Lirás nagydijának nyertese. A ke
kü ajándékozás annál örvendetese
nak a kiállitással kapcsolatban
mából nem volt módja hasonló ért
alkotásokat megszerezni, s a kép

Lieder Frigyes.

L. Gerevich Primás

250. l

Lieder Frigyes id-

l.

Magyar Studio II

39. l.

"MIRT"

MŰVÉSZI INTERIEURÖK R.-T.

FŐÜZLET:

IV., KIGYÓ-TÉR 4 • TELEFON: 7-41

FIÓKÜZLETEK:

IV., VERES PÁLNÉ-UTCA 7
TELEFON: JÓZSEF 22-00

V., VÖRÖSMARTY-TÉR 1 • TELEFON: 37-98

Friedrich Lieder O.F.19.

1852 Kubinyi Ágoston és 1850. Kollar tót költő képét fest.
(pesti ev. konvent számára.)

1850 ömeszkép. (Ag. N.1.201.)
Miniatür.

Děfati
Gemi
Heredité
Szabolcsi
Szegedine.

Kadd. vode ½ 9 r.

10.-11.

Hegedűtés. -
[illegible]
[illegible]

MDK

Lieder Frigyes

Férfi arckép, vizf.

A Szekesfővárosi Képtar és Történelmi Múzeum kiall.-nak katalogusa. 1937. jan. Nemzeti szalon.

MDK

Lieder ~~xixx~~

Schoen Csillag gyüjt. 281.

LIEDER

[illegible]

Grafikus Pester a XIX sz.-ban

Scheiber Mária Franz Jaschke Pest-budai látképei

Művészettörténeti Értesitő 1961. 2-4. sz. 196.1.

MDK

Lieder Frigyes

Férfiarckép, akv.

Férfiarckép, "

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutatója 1937.nov. Műcs.

19 1.

...övetkező várak alaprajzát és látké-
...g fölül:

...Mérete a keretet véve: 12.1: 17 c/m.

...

... Mérete a keretnek 12.1: 17.3 c/m.
... Kanischa. Mérete a keretnek 12: 17 c/m
... Ligeth. Mérete a keretnek 12: 17 c/m.
...zimektől eltekintve
...459.
...nagysága 26.2: 36.8 c/m.

Lieder Frigyes

1.

Vaci Mar. lajos

210 l.

MDK

Lieder Frigyes

Komlóssy X. Ferenc festőművész arcképe

A Szépmüvészeti Muzeum gyarapodása 1925-ben. Magyar Müvészet 1926. 41.l.

Lieder 7

Pesth

1853 = Pesten.

L.

Lieder Frigyes

irod.

Ney Ferenc. Az első magyar ~~ak~~ festészet akadémiát gyámolító kámulat évkönyv I-f. 1846-1851. Pest. 1852. 21.

M. KIR. ADÓHIVATAL
S.-A.-UJHELY: 1904 JANUÁR 26.

728 ha

Felj. a vált.

letem. szám fthv.

685. lapjám. –

II/4

Nevid

Lieder Fr. Porsay.

1844. mingelet
Arcrkeps, Aquarell.

L

Lieder Friedrich

Band

2

Leer 1871.

Festők Lieder.

Magyar Művészet 1928.1-59.o.
Mihályi Ernő:Pannonhalma.

Lieder Frigyes, festő

Művészet, II., 1903. 349-50.

Lieder Frigyes.

Lieder Frigyes

Dési Il Kör Kiáll. V.

Ferfi archep.
Női archep.
Festö archepe

München és Bp. tan.

331 Marseill. arc-táj-genre.

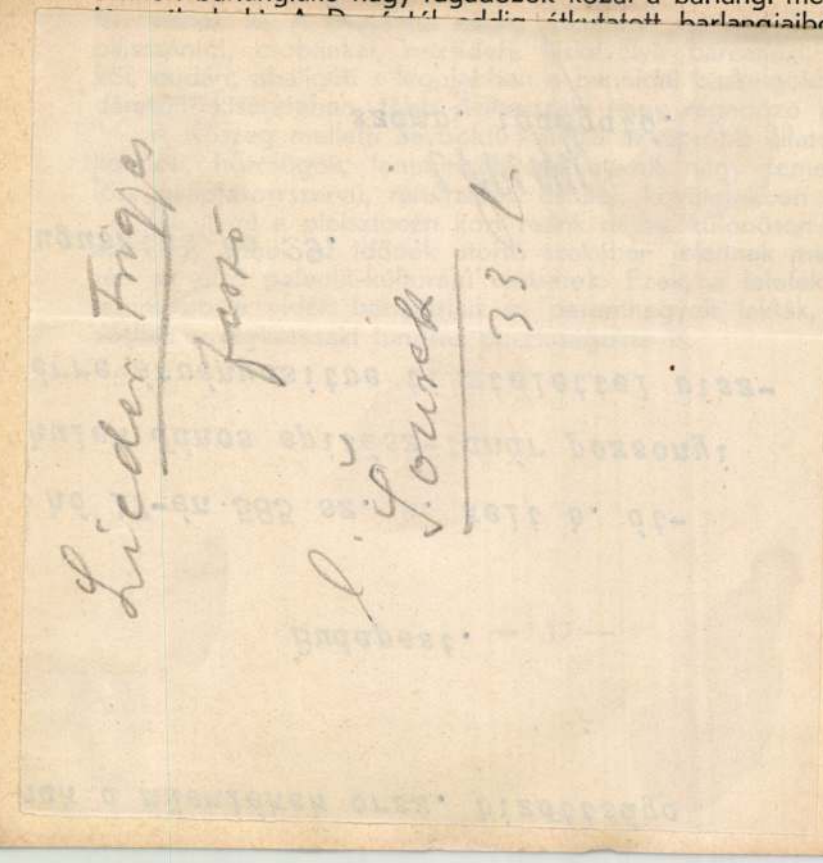

... A Dunántúl eddig átkutatott barlangjaiból, nevezetesen a
... csesznek, bátor-
... ól, rengeteg ma-
... övülete került ki.
... k: cickányok, va-
... ője. A baltavári
... gazdag.
... fontossá teszi ez
... g Dunántúl föld-
... tanusága szerint
... de olykor lehu-

Lieder Frigyes
fotó
l. Šourek
33 l.

toni-hegyvidék vulkán regióját járhatják. A természeti erők tájformákat átalakító hatását a pilisi, bakonyi sasbércekben, dolomitfalakban, a Gaja-Gerence-, Cuha-, Séd-, Pilis-, Gyöngyös-patakok csodaszép szurdokaiban bámulhatják; míg a magasabb hegyekben, mély ékvölgyekben csatangolni szeretők napokig bújhatják a nyugati határ, Mecsek, Pilis, Bakony 6—8 száz méterig kapaszkodó rengetegeit, hol a nyugati határ hegyein végeláthatatlan, a Kárpátok vadonjaihoz hasonló fenyveseket-, a Bakonyban hatalmas bükkösöket-, a Mecsekben, Pilisben, Vértesben nagykiterjedésü tölgyeseket találnak.

A Dunántúl felületét borító hegyeket, dombokat, több, egymástól olykor lényegesen elütő csoportra osztjuk. Ezek nevezetesebbjei: a Dunakönyökben a Budai-, Szentendre-Visegrádi-, Pilis-, Vértes-, Gerecse-hegység. A Balatontól északra a Balatoni Felvidék s a Bakony. A nyugati határszélen a Lata-, Fertőmelléki-, Soproni-, Rozália-, Lanzséri-, Kőszegi-, Borostyánkői-, Németujvári-hegyek egymásbafolyó lánca. Majd a Zalai-, Somogyi-, Tolnai-dombvidékek. A Duna-Drávaszögben a baranyai szigethegyek: a Mecsek, Baranyavári- és Siklósi-hegyek, végül a Balaton és Dunaközét kitöltő Mezőföld.

*

Zerdahelyi József:

Derékig, kissé jobbra nézve. Haját előre fésüli, bajusza s szakálla leberetvált. Nyakkendője körül van csavarva, dolmánya s vállaira vetett prémes mentéje zsinórzott. Felirata a kép alatt három sorban:

NITTRA - ZERDAHELYI =
Zerdahelyi József, Cs. Kir. Kamarás, Udvari Tanácsos,
Dunán inneni Kerületi Tábla - Elnök

a jobb karnál: Fr. Lieder fecit
1838

a balnál: Gedr. bei Joh. Höfelich.

Könyomat, az alak nagysága 17·5 cm.

9945.

G. N. 506/98
112-98-1044.

R. eg Kopie

Rafael Sposalizioja IV. 39.

Lieder, Franz

magyar festő. szül. 1785 körül

irod

Kert. Ung. 110. C.

Kövésö, bronzkori V. 34.

– balta " V. 34.

– penge " V. 34

– nyílhegy " V. 34

Lieder Friedrik

Pesten

1845. pesti kiáll.

3 Archép, olajf.

(kettőnek a címe: A művész barátjai.)

Tájkép, olajf

2 tájkép, olajfestmyek

3 drb litografált archép.

8 drb akvarell archép.

L 1845.

Veresczi népkvt. III. 178.

Lieder Fridrik

1845-ben a Műegylet zsűrijének tagjává választották.

PME vk. 1853-ra. 32. l.

Erdélyi szászok IV. 78.

— — czéhei IV. 79

Lieder Fridrik

Pesten

1851 pesti kiáll.

A művész arckeje, olajt.

4 dob Arckeje, olajt –

L 1851

Lieder

Ludwig Joseph /
Erzherzog von Oesterreich /
K. K. Feldzeugmeister
und General Artille-
rie Director
Kögnerat, folio
sägen alangmagnaisal.
Lieder del.

Lieder

Carl Ludwig / Erz-
herzog von Oesterreich
stb 2 vor Wörth-
Kögendt, Jäger
Mayr, Julius-
Lieder del-

Lieder Frigges festö
Hul. 1780 VII.3 Potsdamban,
megh. 1859 V.13 Pesten-
Párisban Davidnál
tanult. Bécsben, Nagy-
Hombatban, Pozsony-
ban s az 1840 es évek
végétől Pesten mint ödött.
~~Mint miniatur~~ Jeles
aquarell-miniatur festö-
volt, ~~életnagyságu olaj-~~
~~képei~~ Önarcképe 1850-
ből (olajf.) a bpesti kép-
mivészeti Muzemban:

Lieder F

Johann Baptist / Erzherzog von Oesterreich
stb.

Kögonat folio.

Fr. Lieder & v. Saar.

Kiadta Artaria. Matth.

Lieder

(Gróf Karacsay Fe-
dor) Kőszeg, 8°
jelzése nincs.

Lieder

Keglevich Miklós
(aláírás) Körpert
Folio.

Lieder 1847

Lieder Frigges

med

Ujh Tov 11. l.

Lieder Friedrich
Johann Gottlieb

und

Joh L. 65.1 66.1.

Lieder Fridrik. festő

„Hollosy Cornélia" arczképe ~~a Nem-~~
~~zeti Múzeumban~~ az 1852 iki pesti
mükiállitáson ki volt állitva. 1.)

1.) Budapesti Viszhang. 1852. 299 b.

Lieder

Vrod

Houdeni 1845. II. 237

Lieder Frigyes festo-

Sz. Potsdamban 1780. július
Zán + Pesten 1859 május Bán.

1., Hollósi Kornelia „Lieder Fried. pinxit Pestini 1850." Vászon 116 X 82. Több hazafi és a kép-csarnok egylet ajándéka 1850. M. N. Muz. Cat 407. l. jelenleg a Nemzeti Zenedében Budapesten.

2. Saját arcképe. vászon, 100 x 77. A művész ajándéka 1851. M. N. Muz. Cat. 464. l. jelenleg a tört. képcsarnokban.

Kubinyi Ágoston arcképe. vászon 115 X 90. Az első magyar termeinyki-állítási választmány ajándéka 1852. M. N. Muz. Cat. 466. l. u. ott.

Lieber Frigyes

Szerepel a biedermeier
kiállításon a Műcsarnokban

Pester Lloyd 1937 XI. 28

MDK

Lieder Frigyes

Férfiarckép, festm.

Katona arcképe, "

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

18 l.

MDK

Lieder Frigyes

Férfiarckép

Trefort Ágostné, barkóczi Rosty Ilona

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.
19-20 l.

Lieder Frigges ifj

l.

Ernstkulf mesterch

ánnál	5640 –	687936
Rt-tól.	10001 92	10001 92
"		5001 0
"	900 –	
"		108 –
"	2070	43 –
"		3398
"	14583	
a	200 –	200 –
a	200 –	200 –
"	350 –	
"	380	
	143391 60	143391 60

Lieder Frigges

l. Petrélet

11. l.

Esterházy

40

Lieder Frigges

1786 – 1859

4 kejc

l.

Iml

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Lieder Frigges
Janis Gottlieb
festo

läsd
Weyde Walch
13.l.

oktatásügyi minisztertől.

izottságának,

Budapest VI.

Állatkerti-ut 1.

Lieder Frigyes

l.

Mihályi Pannonh.

22. l –

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Lieder Frigges

festo

l

Kósa 195. l

Lieder Frigyes

festő

írod

2.

Petrovics jegyz

6. l.

~~Nyiregyháza VI. 169, 170~~

Lieder Triggs

l

Szépmalluz. graf

ont. 25. kiáll

Lieder Friggs

festi

l.

Grövi kiáll, 1919-1929

28-l

Lieder Frigyes id

Kappmayer Graf 150 éve

LIEDER FRIGYES / 1780 - 1859/:

190. Férfi arckép. - Vizf.; p. 16.7 x 23 cm.
Jelz.l.j.:"Lieder 1845. Pesten".

191. Férfi arckép. - Vizf.; p. 19 x 25 cm.
Jelz.l.k.:"Fr.Lieder fe.Pesten 1844".

Lieder Frigges ifj

Kopp mely graf 150 éve

LIEDER FRIEDRICH jr. / XIX.sz.közepe/ :
192. Nói arcképe. - Vizf., p. 17 x 20.5 cm.
Jelz.l.j.:"Lieder jr. 851".

Lieder Friggen

1780–1859.

lásd

Csányi Károly:

A budapesti amateur gyűjtemények kiállitásának lajstroma.

Bpest, 1907. 360. l.

Lieder, Friedrich

1780 – 1859.

Báró Brudern József

archeje, könyvnak.

63.

62.

erőd

Szépm. Mur.

graf-ont. 73. tiáll –

Neinet grafchusok –

1937. máj.

65. DOMBORMŰVES NŐI FEJECSKE.

Márvány. Magassága 11 cm. Az orr, mindkét ajak és az áll megcsonkult. Azonkívül még kisebb sérülések az egész arcon. Görögországból származik.

Sírdomborműnek töredéke ez a női fej. Görög munka, talán hellenistikus korból. Paul Arndt szerint a Delos melletti Rheneia-szigeten talált domborművekhez hasonlít.

Paul Arndt: Weibliches Reliefköpfchen in der Art der Rheneia-Stelen. Original.

Lieder

l.

Lykanomzromantika

12, 57, 201, 203-l.

T.

Európa Film-,Könyv-,Lapterjesztő és Könyvkiad

Rt.,

AJÁNLOTT

Budapest.

Visegrádi u. 36.

K. 1.

Lieder

l.

LykaMagyműI800-50

12, 16, 17, 407,
423, 576 - 7. l.

3.

4.

MDK

ifj. Lieder Frigyes, 19.sz.

Férfi képmás, vf.

Ernst 11. aukc. 1920. ápr.

17 l.

M.D.K.

Lieder Frigyes

Ld. Radnay Oszkár: A Szépmüvészeti Muzeum uj szerzeményei c. cikk.

Panoráma. Bécs. 1927.jan.2. 1.sz. sztl.p.

M.D.K.

Lieder Frigyes, festő, 1780-1859

Potsdamban szül. Magyarországon dolgozott. Mosetczky pál arcképe. 1843 után egy szintén általa festett vizfestményről. Olaj, vászon. 90+66 cm. Ltsz. 1218. Jelzetlen Magy. Tört. Képcsarnok. XLII. tábla, 4. kép. Fekete repr.

Rózsa György: Megjegyzések a magyar történeti ikonográfia néhány kérdéséhez. 157.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

MDK

Lieder Frigges, festő

Báró Brudern József, vízf.
Mayer fiskális . 1826. "
Gróf Fiesey Mihály " "
Báró Brudern " "
Báró Wenckheim . 1827 "
Báró Őrzy Lőrinc . " "

OMSz. M. – Graf. ont. XXVII. Kiáll. 1918. márc. – XIX–XX. cz. Rajzor.
Jegyz. – II. Asoor.

Lieder Trigges

l.

Szépmüvèszet

1943.232.l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

más címen is tagja az Ösztöndíjtanácsnak.

Az Országos Ösztöndíjtanács *intézőbizottságában Glatz Oszkár* tanácstag kiválásával megüresedett helyre az 1941. évi teljes ülés javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr *Szönyi István* tanácstagot hívta meg.

úgy idén is dr. Baranyai Lipót, dr. Jakabb Oszkár, illetve dr. Fabinyi Tihamér őexcellenciáik közbenjárására a Magyar Nemzeti Bank 7000, a Pénzintézeti Központ 2000, a Magyar Általános Hitelbank 1000 pengőt juttatott erre a célra. E tanévben ezeket az adományokat még a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és az Első Magyar Általános Biztosító Intézet 1000—1000 pengős adománya is kiegészítette, amelyeket dr. Walkó Lajos, illetve gróf Csekonics Iván őexcellenciáik eszközöltek ki az ösztöndíjakció részére. A nagylelkű adományok méltán megérdemlik a magyar kulturális élet munkásainak őszinte háláját.

A jelentés felöleli mind a külföldi, mind a belföldi tudományos kutató ösztöndíjasokat. Utóbbiakkal a külföldi ösztöndíjasok után külön rész foglalkozik és az ösztöndíjasok betűrendes névsorában is külön szerepelnek. Jelentésünknek a külföldi ösztöndíjasokra vonatkozó része nagyrészt a kollégiumi igazgatók beszámolója alapján készült, amelyeket a lehetőséghez képest egységes szempontok szerint alakítottunk át. A belföldi ösztöndíjasokról szóló jelentés szaktanári láttamozással ellátott egyéni beszámolójuk alapján állíttatott össze. A külföldi ösztöndíjasokat a kiküldetési ország, a belföldieket a jelölő tudománykar, illetve főiskola szerint csoportosítottuk. Az egyes ösztöndíjasok neve után — esetleges statisztikai feldolgozások megköny-

Lieder Frigges

wód

Kapuinverzöneletr

30, 33.l.

robinia pseudoacacia

alkaic

Lieder Triggas

Kubinyi Ágoston muz.
igazgató arckepe fentitól.
1852-ben ajándékul kapta
a muzeum.

Mátrnemzmuzkorsz.

66. l.

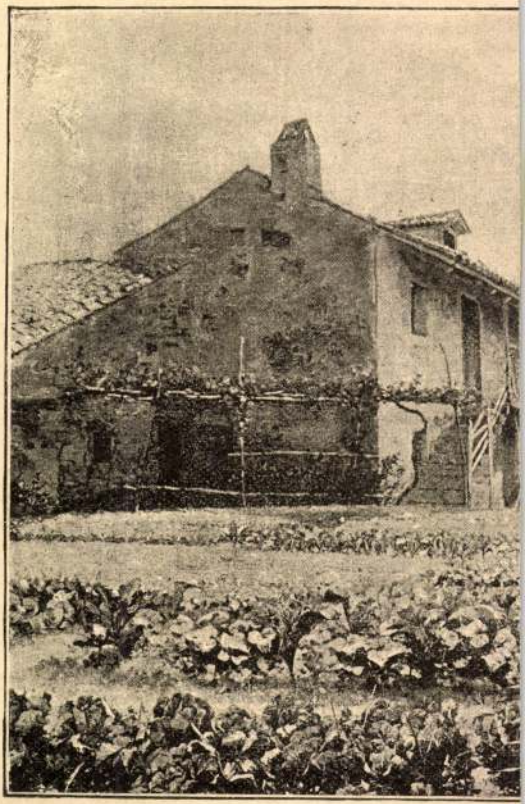

SIGON GIUSE

Lieder Frigges

l.

Bilagji. Magy. nemzet

Tört. IX. 108. l.
123. l.
557. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 135418

Lieder Frigyes

festő

wód

Mátray Nemz Képes

21. l.

22. l.

Lieder Frigyes, jr.

LIEDER FRIGYES jr. / 1807 - 1884 / :

103. Női arckép. - Vizf.,p.méret 17 x 20.5 cm.Jelz.l.j."Lieder junior 851".

Kopp 1939/40. szerzem. I.

		Kikiáltási ár pengőben
1953.	KIS TERÍTŐ. Kézirece	6.—
1954.	KREDENCTERÍTŐ. Kézirece	15.—
1955.	KETTŐS ÁGYTERÍTŐ. Kézirece	50.—
1956.	CSIPKEKENDŐ	20.—
1957.	CSIPKEGALLÉR	25.—
1958.	KASMIR TERÍTŐ. (Hibás.)	30.—
1959.	TERÍTŐ. Batiszt, szálhúzással, kézirece szegéllyel	6.—
1960.	KIS TERÍTŐ. Batiszt, szálhúzással és kézirecebetéttel	8.—
1961.	KIS TERÍTŐ. Batiszt, szálhúzással, kézirece-szegéllyel	7.—
1962.	FÁTYOL. Brüsszeli csipkeszegéllyel. (Hibás.)	250.—
1963.	KÉT FÜGGÖNYSZÁRNY ÉS EGY DRAPÉRIA. Kék brokát	100.—
1964.	TERÍTŐ. Tussor, szálhúzással és kézirece-betéttel	8.—
1965.	SELYEMPAPLAN. KÉT NAGY ÉS KÉT KISPÁRNA HUZAT. Lenbatiszt, csipkebetéttel és szegéllyel. (A selyempaplan foltos.) . .	50.—
1966.	ASZTALTERÍTŐ. Tussor, szálhúzással, kézireceszegéllyel	20.—
1967.	KÉT KISLEÁNY KUTYÁVAL. Gobelinhímzésű kép, berakott díszű diófakeretben. XIX. század első fele	110.—

Lieder Friges

festi.

TK. 127.

127. Lieder Frigyes.

Sz. Potsdamban 1780. július 3-án. † Pesten 1859. május 13-án.

Saját arczképe.

Térden alól, kissé balra fordul, szembe néz, keresztbe vetett lábakkal ül. Jobb kezében, melynek mutató- és kisujján gyűrüket hord és a melylyel a piros selyem támlásszék karfájára támaszkodik, krétaszorítót, baljában pedig, melynek középső ujján gyűrű van, palettát meg kilencz különféle ecsetet tart. Aczél foglalású pápaszemének üvege kerek. Haja és szemöldöke őszbevegyült, szeme kék, bajusza és szakálla ősz. Ingének gallérja lehajtott, kék nyakkendőjében melltűt visel, mellénye fehér, kettős elejű kabátja sötétzöld, koczkás nadrágja szürke. Balról az asztalkán festékes üvegcséket, kést és különféle ecseteket látunk. A háttérben jobbról festőállvány tűnik szemünkbe. Jelzése balról: »*Fr. Lieder ipse fecit Pestini. 1850*«.

II
377

Vászon, méretei 100 : 77 cm. — Magy. Képt. 47. — Lelt. sz. 127. — Lieder Frigyes ajándéka 1851. január 6-án.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

A Nemz. Múzeumban. 1868: VII. 13. — 1870: VII. 16. — 1871: VII. 16. — 1873: VII. 17. — 1876: VII. 24. — 1878: VII. 24. — 1880: VII. 24. — 1881: VII. 24. — 1883: VII. 309.

A Tört. Képcsarnokban. 1884: VIII. 132. — 1894: VIII. 336.

M. 47.

Lieder Triggs

zuil. 1780 Potsdam
+ 1859 Bopert

irod

Sch. L 127 1.

M.D.K.

Lieder Frigyes, festő, 1780-1859

Párizsban, miként Krafft David tanitványa volt. Lieder Potsdami születésü és Magyarországon telepedett le. A főúri körök kedvelt festője volt. Pesten halt meg. Stámos magyarvonatkozású képe van a magyar közgyüjteményekben. 166-67-o.

Rózsa György: Megjegyzések a magyar történeti ikonográfia néhány kérdéséhez. 157.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

M.D.K.

Lieder Frigyes, festő, 1780-1859

Potsdamban szül. Magyarországon dolgozott. "Mosetczky Pál" arcképe 1843-ból. Vízfestmény, papiros. 26.5+19.1 cm. Ltsz. 57.668. Jelezve jobbról középen: "F. Lieder" 184[illegible] Magy. Tört. Képcsarnok. XLII. tábla. 3. kép. Fekete repr.

Rózsa György: Megjegyzések a magyar történeti ikonográfia néhány kérdéséhez. 157.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

MDK

Lieder,litografus

Walzel Ágost Frigyes Pestre származott bécsi litografus intézetében mint a legjobbak közül való magyar litografus rajzolta köre müveit.

Walzel Frigyes Ágost,litografus.
~~XXXXXX~~ E.G.II. 604.l.

Lieder Fridrik festőművész

Kubinyi Ágoston arczképét festé, mely a magyar Sermény kiállítási bizottmány gondoskodásából a nemzeti múzeum képcsarnokába jutott. i.)

i.) Budapesti Viszhang. 1852 év I. félév 5 szám. 97 lap.

Lieder

1845 muzyk. Arcybiskup

wod Szy 137 l

Lieder

1825 - 1879

Báró Tóska archeje, vizf.

Br. Wenckheim József

archeje, cerusa.

az Ernst Múzeumban

Ernst-Külföldi 27 l.

Lieder Fridrik

Pesten

1852. nünegyh
Arczkeji olaszt (64)

Lieder

Josephus Kluch / Episcopus Nittriensis satb. A nér felett 1, alatt 3 sor szöveg latinul.

Közönet, 8 szögu keretben, folio.

Decker ~~rajza~~ közönetu rajza után készült.

Tel. Lieder lith.

Lieder F.

Nitra-Zerdahelyi = / Zerdahelyi József, Cs. Kir. Kamarás, Udvari Tanácsos, / Dunán innen Kerületi Tábla-Elnök.

Kőnyomat, folio.

Fr. Lieder fecit. 1838.

MDK

Lieder Frigyes, festőm.
1780-1859.

263. Egy fiatalember arcképe. Jel.: Lieder F., 1828. Aqu.

Ernst Muzeum aukciói. 46. 1931. Kat. 24.l.

Lieder Frigyes, 1780-1859.

Egy fiatalember arcképe, xxxx akv.

Ernst Mus. 46. sukc. 1931. 24 l.

Lieder Friges

Jestöt

TK. 149.

149. Lieder Frigyes.

Sz. Potsdamban 1780. július 3-án. † Budapesten 1859. május 13-án.

Kubinyi Ágoston.

II 385

Térdig, kissé balra fordul, szembe néz, ül. Jobb kezével a faragott szék karfájára támaszkodik; baljában pedig, melynek mutatóujján gyűrűt visel, előrevett díszkardját tartja. Mellét két rendjel diszíti. Előrefésült haja, bajusza és leberetvált álla körüli szakálla barna, homlokán kinövés látszik. Fekete nyakkendője rojtos, atillája és vállravetett prémes mentéje aranyzsinórzású. Derekát ékköves öv szorítja csatján boglárral. Balról asztal van virágedénynyel és ez előtt tányérral, melyre almákat, búzakalászokat és egy kukoriczacsövet tettek. Jobbról az ablakon át a Nemzeti Múzeumra nyílik kilátás. Jelzése alól jobbra: »*Frid. Lieder indigena hung. pinxit 1852*«.

Vászon, méretei 115 : 90 cm. — Magy. Képt. 62. — Lelt. sz. 149. — Az első magyar terménykiállítás választmányának ajándéka 1852. június 1-én.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

A Nemz. Múzeumban. 1876: VIII. 95. — 1878: VIII. 57. — 1880: VIII. 57. — 1881: VIII. 57.

A Tört. Képcsarnokban. 1884: X. 155. — 1894: X. 400.

M. 62.

Lieder Friges

503

Ismeretlen gyalogsági tábornoki ruhában:

Térdig, hétnyolczad balra, állva. Előrefésült rövid haja, szemöldöke s bajusza fekete, szeme szürke s arcza leberetvált. Jobb kezét a zöld tentővel lebontott asztalra teszi, hol zöld tollas kalapja is van s baljával, melyben kesztyűjének párját is ~~fogja~~ tart, előrevett kardjának markolatát fogja. (Mellétszolgalati érdemkereszt, diszíti.) Nyakravalója fekete, aranygallérú s hajtókáju ~~kettős eleju~~ fehér kabátja ~~nek~~ kettős eleju s piros passepoilú s kék nadrágja oldalt fehér szegélyes. Az asztal előtt, melynek lába felett két sorban: „Lieder p. 1834" olvasható, a falon tükör lóg.

Olajfestés vászonra, méretei 66: 50 cm.

A n. Muzeumtól átvétetett 1893. szeptb. 2-án. (107/93.)

V. Ferdinand:

Derékig, hétnyolczad balra, lovassági tábornoki egyenruhában. Rövid haját előre fésüli, oldalszakála kicsiny s arcza s bajusza leberetvált. Tekete nyakravalója felett szalagon az aranygyapjasrendet viseli, gazdagon zsinórzott dolmányа felett jobb vállától bal csipője felé szalagok vonulnak s prémes mentéjét vállravetetten viseli. Mellét a Szt István, a Lipót és a Vaskorona-rend disziti. Feliratai a kép alatt három sorban:

Ferdinand

König von Ungarn

Kronprinz von Oesterreich

alól balra: „Lieder pinx"
s jobbra: „Staub lith."
s legalól balra: „Eigenthum des Verlegers"
középütt: „Wien bey T. Mollo"
s jobbra: „Gedr. b. Mansfeld & Comp."

Könyomat, az alak nagysága 19 cm.

Ltsa 7581.

55/93 N° 1255.

Lieder Frigs

11199.

Zichy Károly gróf.

Térdig, szembenézve és karos székben ülve van ábrázolva. Jobb kezével a szék karfáját, baljával pedig az oldalán lévő kard markolatát fogja. Öltözete: prémgalléru mente ékköves kötővel és zsinóros atilla. Felirata [illegible]

a bal karnál: Lieder 1840.

alól jobbra: Gedr. bei Joh. Löfelich.

Könyomat, chinai papiroson, melynek méretei 28.7:22.5 cm.

Szn. 47-908
902-909-1

Ferencz Károly fhg:

Derékig, hétnyolczad jobbra, vonalkeretbe helyezett tojásdad medaillonban. Rövid haja göndör, oldalszakála kicsiny s arcza s bajusza leberetvált. Fejér nyakravalója alól ingének gallérja kilátszik, mellénye felett jobb vállától balcsipőjé felé rendszalag vonul s kettős elejű kabátjának hajtókáján az aranygyapjas rend jelvénye lánczon lóg. Mellét a Lipót rend disziti. A háttérben, a rojtos függöny mellett a szabadba nyilik kilátás. Feliratai a kép alatt két sorban:

Franz Carl

Erzherzog von Oesterreich

alól balra: „F. Lieder & v. Saar"

s jobbra: „Gedr. bei Mansfeld & Comp."

s legalól középütt: „Zu haben bei Math. Artaria in Wien"

Könyvmat, méretei a keretet véve 25.8: 20.6 c/m.

Ltsa 7615.

55/93 № 1262.

~~Brocky Károly~~ : „Szeret engem“ MFI, Petrás felv.

~~Brocky Károly~~ : Öltözködő lány MFI, Petrás felv.

Lieder Frigyes: Férfiarckép. 1826 MFI, Petrás felv.

~~*Barabás Miklós*~~ *: Nő kis kalappal. 1830*
MFI, Petrás felv.

Melegh Gábor : Fehérruhás nő MFI, Petrás felv.

Melegh Gábor: Barnaruhás lány MFI, Petrás felv

M.D.K.

Lieder Frigyes, festő, 1780-1859.

Potsdami szül. Magyarországon megtelepedett művész. "Motesiczky Pál" arcképe. C 1769-ben szül. tehát 1843-ban a kép festésekor 74 éves volt. Frencsént képviselt az országgyülésen. Karosszékben ül. Vizfestmény. / XLII. tábla, 2. kép/. Papiros. 26.5+19.1 cm. Ltsz. 53.668. Jelezve "jobbról középen: "F. Lieder 1843". 1953-ban vette meg M.N.M. Tört. Képcsarnok. Olajban is megfestette. 166.o. 52. jegyz.

Rózsa György: Megjegyzések a magyar történeti ikonográfia néhány kérdéséhez. 157.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. 1954. Bp.

Fekete Mihály:

Derékig látható s f
rövid, barkója kicsi
lája széles és cimad
és lánczon keresztet

GALÁNT
FEKETE MI
Hollótói Prépost E

alól balra: Lieder fe
1838
jobbra: Johan

Könyom

3

Sz. M.
112 - 98

balra fordulva van ábrázolva. Haja
ny s arcza leberetvált. Collaréjának ligu-
jának gallérja felett káptalani jelvényt
hord. Felirata a kép alatt három sorban:

HAI
HÁLY
ztergami Kanonok, Parsi Fő-Esperes

cit

nes Höfelich Imp.

at, az alak nagysága 18·6 c/m.

844.

404/98
-254

Lieder Frigyes festő és litográfus

Lieder Frigyes; Friedrich Johann Gottlie
1780. jul. 3. -- Pest, 1859. máj. 13.): fes
ráfus. A párizsi École des Beaux Arts-ban D
Később Bécsben számos m. főur akvarell port
te el. 1820-tól haláláig Mo.-on élt. 1830-b
ban festett képmásokat, 1841-ben Pozsonyban
Ferenc király és gr. Zichy Károly portréját.
müködött, korának jelentősebb alakjairól kés
peket (József nádor, Cziráky A., Orczy L., M
Jól jellemzett, könnyed festőiségü arcképei,
miniaturjei korának kedvelt arcképfestőjévé t
müvét őrzi az MNG. -- Irod. Grünstein, Leo: L
1926).

. Simon Gy.
› (Potsdam,
tő és litog-
avidnál tanult.
réját készitet-
an Nagyszombat-
elkészitette
Főleg Pesten
zitett arcké-
arastoni stb.).
akvarell-
ették. Több
.F. (Wien,

Lajta

Lieder Friggers Janus
Ferto

d.

Kazniczy Lev

XXII. 514. l.
441. l.

Lieder Friggs

Irod

Müvenet 1908.
275. l.

...érfüzérekkel körülfutott oszlopokon
virágfüzérek, kagylók és kétfejű sa-
...s a kétfejű sasok csőreiből és kar-
...kőkerítésen belül lévő nép edények-
... a korlátnál kiépült egy út áll
...ába gyűjti a felfogott bort s balra
...k támaszkodva okádik. A forrás
... nagy számú kiünség látható,
... idejét. A háttérben épületek van-
...asábosan:
...ort ůjt rooden Wijn"
... couler du vin rouge."

...keretet véve 12.2 : 18 cm.

31/93 № 252

Illésházy István gróf:

Mellig, kissé balra fordult. Rövid haja borzas, barkója és bajusza kicsiny, szakálla leberetvált. Fehér nyakkendője alól inge gallérjának sarkai kilátszanak, atillája és vállravetett prémes mentéje himezett. Az arany-gyapjásrend jelvényét szalagon viseli. Felirata a kép alatt hat sorban, a melyből azonban hármat a czimer megszakít:

„Nagyméltóságú
Illyésházi Gróf... Illyésházy István
Trentsinnek örökös Ura, Arany...gyapjas Vitéz, Ő Császári Királyi
Apostoli Felségének Arany-Kulcsos... Hiu, 's valóságos belső titkos Tanácsossa, Magyar Ország' Fő Asztalnokja, Tekintetes Nemes Trentsín és Lipthó Vármegyéknek Örökös és Valóságos Fő-Ispánja"

alól balra: „Lieder 1825"
s legalól középütt: „Trentsensky Kőmetsző Intézetében".

Könyomat, az alak nagysága 18.2 c/m.
Köre metszette: Lieder

8561.

57/95 № 4

MDK

Lieder

Cziráky Antal, rézm. Lieder után Ehrenreich Ádám Sándor

Müvészet II., 1903, 349-50.

MDK

Lieder Frigyes

M. Nemz. Reneszánsz Társ. 2. aukc. 1921.

MDK

Lieder Frigyes

Müvészet II. évf. 1903. 349-350.

Lieder Friedrich 1786–1859

Stáb I. 16, 21, 22

IV 105, 123, 128, 157

Lieder Frigyes

rajza Einsle Antal festménye után -

Repr.

Lestyán Sándor:

József nádor. Egy alkotó élet írásban és képben -

1776 - 1847 -

Bp. 1943

Lieder Frigges
archipfestö
1786 - 1859

Lauringer Ernö:
Széchenyi István gróf
szülőháza Bécsben.
Soproni Hemle
1938. 147. l.

Szerkesztő Ur!

k a mellékelt meghivónkon jelzett
ának időpontját:

kedden d.e. 10-3 óráig.

ztatva lenne ebben az időben, ugy a
a nyilvános látogatási órák alatt is

-én. Kiváló tisztelettel:

„Modern"
V. Mária Valéria

Lieder Frigyes

Pesther Tageblatt

1842. 992. l

Fremden-Anzeige.

Tiger. HH. Auer, Schiffmeister. — Bierbauer, Stadtrichter — Graf Korniss. — Dworak, Doctor. — Hangl, Buchhalter. — Lider, Maler. — Molnár, Reviczky u. Graf Schmidek, Grundherren. — Neustein, Arzt. — Morza, Kaufmann — Baron Splényi. — Vagyon, Assessor

Weiß. Schiff. HH. Plathy, Assessor. — Gosztony, Commissär. — Spitzer, Kaufmann. — Mikos, Fiscal.

Königin v. Engl. HH. Schrenk, Rath. — Bück, Ghika u. Werner Kaufleute. — Bantopf, Assessor. — Kerner u. Kopinger, Rentiere — Baron Koller.

Palatin. HH. Adonjan, Assessor. — Bezeredy, Probst. — Jankovits, Hofrath. — Mahitz u. Wanya, Grundherren.

Hindelére u. o. 996. l

A Tigris-szálló belí lakásai

aquatrek-portrék festésére vannak

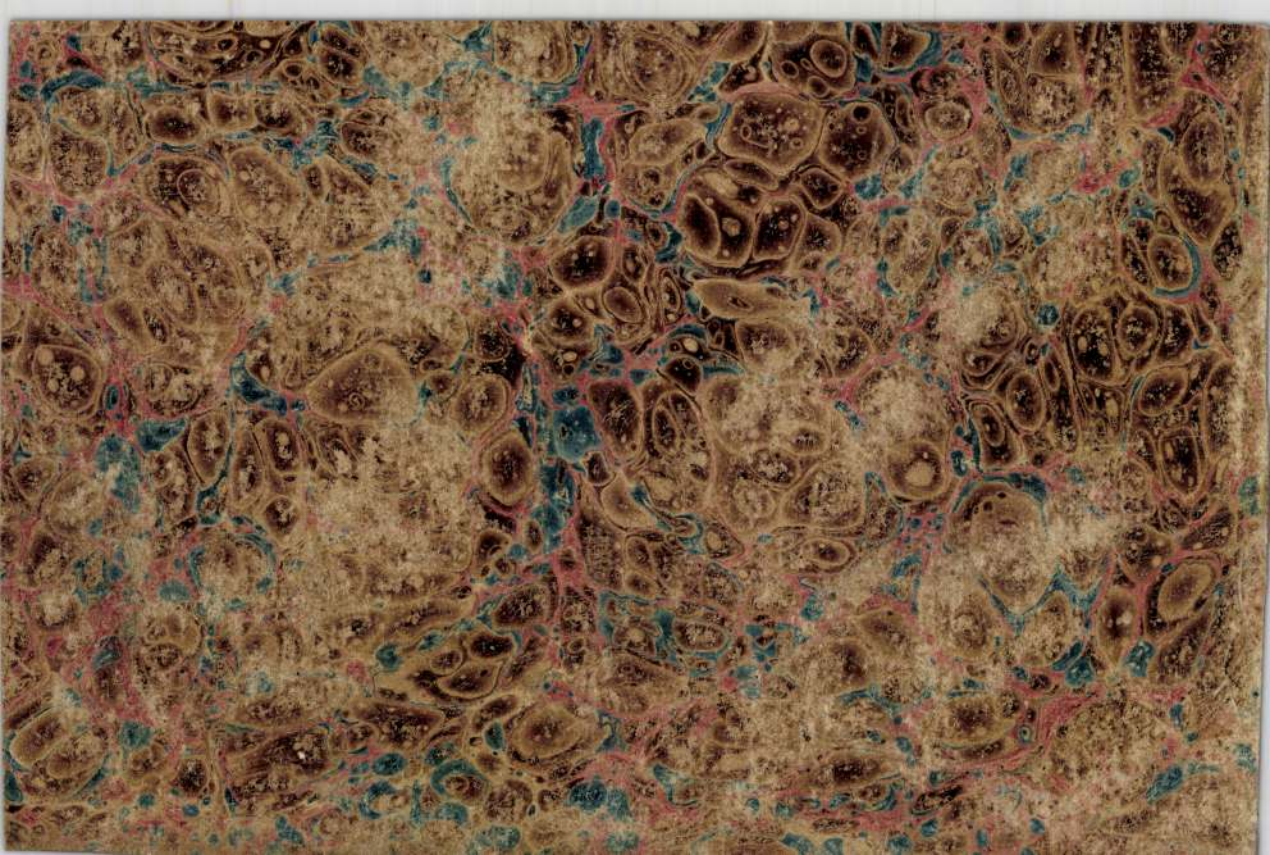

Lieder Frigyes

József nádor archége
kömetszet, emlitve
Kazinczy-utak
75. l.

Celyi, 19

a szerződések, hogy

lás alkalmával sem szemé-

ősitésre felhatalmazott

l magát, ~~ugy~~ cz a termelő

an eskközlendő suly és minő-

járulásnak tekintendőkés a

ási százalék, stb.,:/ a ter-

nézve kifogásolás tárgyává

ősités százalékára nézve a

Lieder, Friedrich id.
1786 – 1859.
Ernst Múzeum aukciói.

VII–VIII (1918.) 745. sz. Kolonics Makra mellképe, Jelrett, 1837, 24·7 × 18·3. Reprodukálva.
746. sz. Uzovich mellképe, Jelrett, 1838, 24·8 × 19. Reprodukálva.

XIII–XIV (1920) 234. sz. Férfi képmás, fa, 26·5 × 21. — 235. sz. Almásendélet, lemezkapu, 1857, 26 × 31·5

Lieder Frigges Gottfried

l.

Kazinczy lev

XX. 506

622. l.

gek

Lieder Fólyás

Herceg Metternich –
Winneburg Klemens
kancellár arcképe
festőtől. Könyomat
Karl von Saar-tól.

Repr

Domanovszky Sándor

Magyar művelődés-
tört. D. k. Bp. c. n.
28. l

FÉNYKÉP, RAJZ

V. Ferdinánd arcképe.
Festette festő. Köre rajzol-
ta K. v. Saar.
Repr. u. o 39, 664. l.

...szombat

...epes

...uplom

SZAKCSOPORT

Ötvösség

KOR

XV. és XVI. sz.

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

...MUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Lieder Friggs

Lieder Frigges hö

477. ~~Izmeretlen fe~~

József archépe Pap

cm.

Gerevich: PA, 250-

Lieder Frigyes

381.

Női képmás 1804

Ernst Múzeum aukció

XXI–XXII

3.

4.

Lieder Friggs

Sol

Dömötör István

A táblabirókornak festői

Napkellt

1938. 139. l.

Lieder Frigyes

652. *Lieder F.:* Férfi képmás.

Arverési Közlöny
1931. 4. sz. n.

147. *Francia festő:* Női képmás.

Lieder Frigyes (1786—1859).

326. HÁZASPÁR ARCKÉPE. A férfiportrait jelezve: Lieder p., 1846.
Karton. 32×25 cm. 500.—

327. KISLÁNY ARCKÉPE. Jelezve.
Miniatür. Átm. 7½ cm. 100.—

Lieder (Frigyes?) .

328. FIATAL LEÁNY. Jelezve l. jobbra: Lieder junior.
Vizfestmény, ovális. 18×13.5 cm. 50.—

2151.

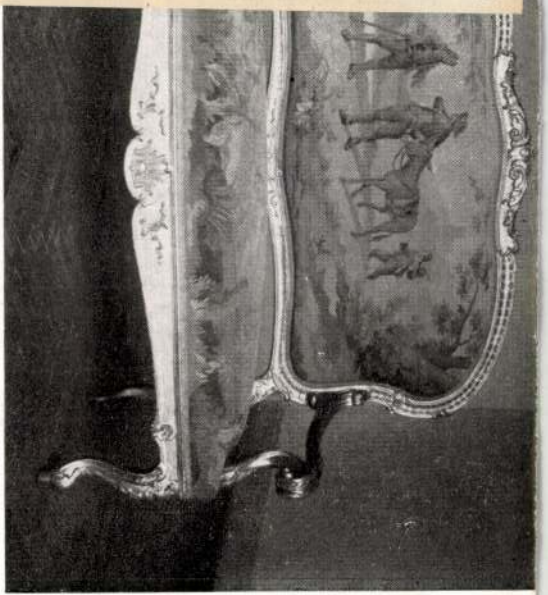

Almásy-Teleki II. 1939

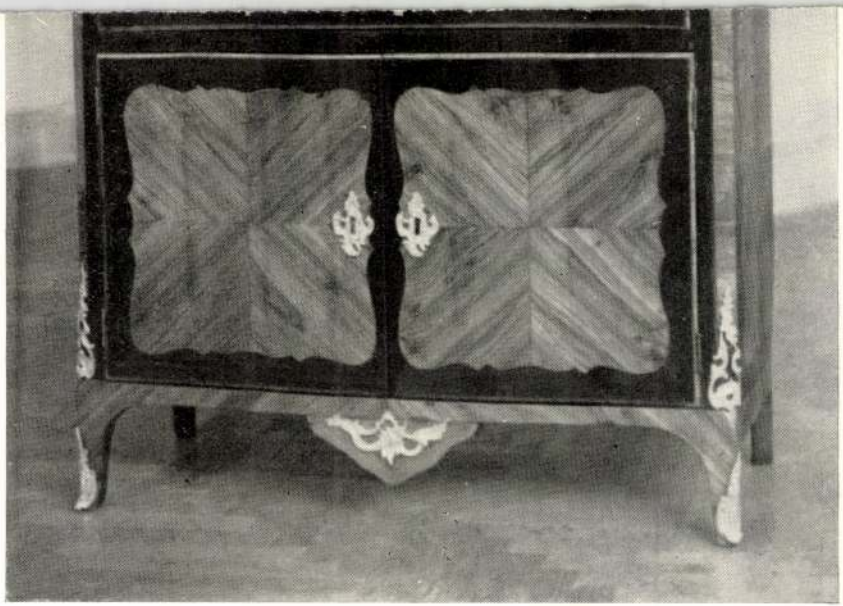

2236.

Táblakép. Önarckép. Lieder.

Magyar Művészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
művészete.

Festészet Lieder: Ferenc József /1850/

Magyar Müvészet 1928.1-59.o.
Mihályi Ernő: Pannonhalma.

Lieder Friedrich osztrák festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 4.

Kaas Ivor: Magyar festők

Festészet, táblakép
Cziráky Antal, Lieder Frigyes

Művészet, II., 1903. 349-50.

Lieder Frigyes

MDK

Lieder Frigyes

Képzőművészet 1931. 41. sz. 136.l.

Lieder Frigyes

U. 2007

Pesti Hirlap.

1917. jan. 28. (L.-
vásznak Magyarországon.)

MŰGYLEKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
Érk. 1938 dec. 12. hó. n.
Szám. 648 1938

A m.kir. vallás- és kö
és ügyszám alatt a keb
deletének másolata.

Utasitom, hogy
szére /:lakik: Budapes
julius hó 6-án Budapes
folyó évi junius hó 3-
dapestről Szegedre és
től junius hó 15-ig te
vissza történt hivatal
költségeiről és napidi

LIEDER Friedrich festő

1851

8. jan. 6. Lieder Frigyes akadémiai festész megajándékozza a museumi képtárat sajátkezűleg festett arczképével

Művtört.Ért. 1990 1·2 129.

373 (M)
Schweizerische Papierindustrie in Verg
50jährigen Jubiläum ...
Bern : Selbstverl.
1949

374 (M)
Slavi oocidentali e meridionali nell'a
Bde.
Sett. di stud. del cent.italianc
s.l : In spoleto
1983

375 (M)
Südostdeutsches Archiv / begründet von
München : Oldenbourg
1988

376 (M)
Uomo di fronte al mondo animale nell'a
Settimane di studio del centro d
:
1985

377 (M)

Lieder.

Magyar Nemzet.

1949. v. 6., 4. old.

(: Bencsmoli :)

MDK

Lieder Frigyes

"József nádor Öttinger nevú lovászmestere" c. olajképe a Procopius-gyüjteménnyel került a Szépmüv.Múz.-ba.

Cikk: Özv.Procopiusné gyüjtm.

Ujság, 1927.nov.12. 17.lap

Lieder Frigyes festö.

Mübarát.1921.I.91-92.l.

Lieder Frigyes, festő

Művészet, III., 1904. 272-273.

Adatok művészetünk történetéhez

Lieder

festő"

Magyar Művészet, 1928

1-59.0.

Mihályi Ernő: Panoráma.

Lieder Friggs

Kopie a Stepu-

Muzemba

es a Tort. Kopiar-

nikba

Foscolo V. 215.

Lieder Frigyes Pesten

1853. máj. kiáll. Müegylet.
Archep, olajf.

1853. aug. – szept. kiáll.: Gyümölcs,
olajf.

1853. szept. – okt. kiáll.: Archep, vízf.
– Tájkep, olajf.

1853. dec. – 1854. jan. kiáll.: Tájkep,
olajf., báró Prónay Gábor tulajd.

1854. aug. – szept. kiáll.: Archep, olajf.
– Archep, olajf.

La Grange d'Arquian Mária Kazimira

arczk. V. 3.

Linder Frigyestől

1838-ból A szent Galád
ez. olajt.

Lätten.

1925. T. 17.

Fadombornü, Krisztus sirátását
ábrázoló XV. sz. beli a báni
templomban VI. 243

Lieder Trigges †

Mincsarnok
1896. mill. Kiáll.

Karika bronzból, római VI. 276.

Lieder

Ferdinand / König v. Ungarn / Kronprinz von Oesterreich.

Lieder prix. Staub lith.

Kongrat, folio.

Lieder

Nagyméltóságú / Illyés-
házi Grof (czinek) Illyés-
házy István (s még
4 sos szöveg.)

Kőszonat. folio

Lieder 1825.

Lieder

Ferdinand / Kronprinz
von Oesterreich.
Konzept, folio:
Fr. Lieder E. v. Saar.

Lieder Frigyes festő M.D.K.

A 20-as években gyakran járt Ma gyarországon, a 30as évek végen Pozsonyban volt. Davidnál tanult Párisban

Gerni, A magy. Körajz. 1960/26

M.D.K.

Frid.Lieder,festő

Katalógus.32.- Kubinyi Ágoston.Térdkép.Olaj,vászon. 115+90 cm.Jobbra lent:"Frid.Lieder indigena hung. pinxit.1852".Fent jobbra nyitott ablakon át a Nemz. Múz.homlokzata látszik.-Tört.Képcsarnok. 220.o.

Fejős Imre: A Nemzeti Múzeum ábrázolásai. 213.o.

Folia Archaeologica.VII.1955.Bp."Művelt Nép"tudományos és ismeretterjesztő Kiadó.Bp.1955

Lieder Fridrik

"Kitünő élénk szinezet és csin bélyegzi" "arckép" c. müvét. Hat aquarell arcképe, mind gyönyörü, finom munka"-irja Vahot Imre:"A Pesti Mükiállitás 1847-ben" cimmel,'s felsorolja a tárlaton szereplő alkotásokat.

Pesti Divatlap, Bp. 1847. juli. 1.
27. sz. 923-927. lap

Lieder Frigyes.

A Nemzeti Képcsarnok képet vásárol a müvésztől 1851-ben.

Bende J:
A Képzőmümüvészeti társaságok története,kézirat.

MDK

Lieder Frigyes festő

Művészet 1918. 22. 1.

Lieder, Friedrich
junior

l. Beetz 43. l.

EGYETEMI NYOMDA

30 nap **ÁPRILIS** 15. hét

4 Vasárnap		Fehérvas. *Izidor*
5 Hétfő		Gy. O. B. *Vince*
6 Kedd		Cölesztin *Cölesztin*
7 Szerda		H. József *Hermann*
8 Csütörtök		Dénes *Lidia*
9 Péntek		Konrád *Erhardt*
10 Szombat		Ezékiel *Zsolt*

Lieder Frigyes festő

Képet ajándékozott a Nemzeti Muzeum Képtára számára.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 9.1.

MDK

Lieder

festménye: gr.Cziráki Antal országbiró

Magyar rézmetszetek a XIX.sz. elején. Művészet 1906. 7o.l.

MDK

Lieder Frigyes

A Szépmüv. Muz. ujabb képei. Uj Müvészet, 1913.
I. 3.sz. 17 l.

Lieder Frigyes

Ürményi Ferenc, kőnyomat

A XIX.-XX. század magyar grafikája 1924.június
Orsz.Szépmüv.Muzeum. katalogusa 13 lap

ifj. **Lieder. (Bécs, XIX. sz. közepe.)**

186. AMALIE VON KORNECK ARCKÉPE. A fiatal nő kék ruhában karosszékben ül, jobbra fordul és balkezével fejét alátámasztja. Jelezve alul jobbra: Lieder junior 847. Aquarell, m. 19, sz. 14. *Illusztr.* XLIII. táb.

Ernst Moram aukciói II.

609	54	666	8	781	57
608	54	664	51	780	58
607	55	663	9	779	57
606	50	662	9	778	58
605	50	661	48	777	58
599	39	660	48	776	58
598	55	659	51	775	57
597	55	656	49	774	57
595	55	655	49	773	57
594	55	652	51	777	57
593	55	651	51	766	41
592	55	650	51	760	51
591	55	649	51	758	51
590	55	647	47	730	38
589	55	646	47	729	37
588	45	645	47	727	35

3	34	457	20	510	21
4	34	458	20	511	22
5	34	459	20	512	22
6	34	460	24	513	21
7	6	461	51	514	27
8	41	462	51	515	27
2	21	463	25	516	27
3	21	464	25	517	27
4	28	465	25	518	26
5	28	466	24	519	27
6	7	467	24	520	27
7	8	468	16	521	30
8	9	469	20	523	24
9	10	473	23	524	24
0	11	474	23	532	71
1	6	475	17	533	39
2	17	476	19	534	53
3	12	477	27	536	56
4	19	478	25	537	45
5	12	478a	25	538	45
6	23	479	25	544	61
7	22	480	25	550	55
8	22	481	25	551	55
1	13	482	5	552	29
2	14	483	5	553	39
3	15	484	19	554	56
4	15	486	26	559	28
7	19	487	17	560	28
8	18	488	26	561	30

M.D.K.

Lieder Frigyes, festő, 1780-1859

Potsdami szül. Magyarországon telepedett le. "Mosetczky Pál" arcképe. Ő 1769-ben szül. tehát első képének festésekor 74 éves volt. Karosszékben ül. Olajfestmény egy vizfestmény másolata szintén Liedertől. "XLII. tábl 4. kép". Olaj, vászon. 90+66 cm. Ltsz. 1218. Jelzetlen. Váray József ajándékozta 1908-ban a Magy. Tört. képcsarnoknak. 166.o.5?.jegyz.

Rózsa György: Megjegyzések a magyar történeti ikonográfia néhány kérdéséhez. 157.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Sp. Tankönyvkiadó Vall. 1954. Sp.

MDK

Lieder Frigyes festőművész (1780-1859)

Porosz származásu festő, a mult század elején Bécs-
nek keresett portretistája volt, de sok megrende-
lést kapott Pestről is, ahol végül le is telepedett
Két műve a Szépműv.Múz. grafikai osztályán.

Cikk: Ki tud róla?

A Gyüjtő, 1912. 9-10.sz. 409-410.lap

MDK

Lieder Frigyes

Károlyi István

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutat., 1937.

nov. Mücs. 28 l.

Lieder Frigyes MDK

Férfiarckép

Trefort Ágostné, barkóczi Rosty Ilona

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

1937.nov. Mücs. 19 l.

Lieder /Friedrich/ MDK

"ILLésházi István"

arckép - rézmetszet 1827

Lieder litográfiája /1825/ után

Bauer - Ehrenreich

64.o.

Rózsa György: Ehrenreich Ádám forrásai.
Műv. Ért. 1959. VIII. Évf. 1. sz. 61-67.o.

MDK

Lieder Frigyes

A Pesti Műegylet 1841-ben a redoute-épületé
ben rendezett kiállitásan szerepelt.

Ujházy Ferenc: Föv.művészeti állapotai a
mult század közepén.

Nyugat, 1922.márc.16. 377.l.

Lieder Friedrich

Johann Gottlieb

* 1780 – Potsdam
† 1859 máj. 13. Budapest

Singer Künstlerlex
III. 6. l.

849

Weirotter Franz Edmund

Vizesés Frascáti mögött. (Wasserfall hinter Frascati.)
Rr.

K. 5.

145 m. 96 Z.

Lieder Friggs.

Idorb 1786-1859

Almaerendelet 1851

er og Ens Fjerfs Exp

mås Ernst Muren.

13-14 aukcioja

Turóczszentmártoni templom VI. 12.

127. Lieder Frigyes.
Sz. Potsdamban 1780. július 3-án + Pesten 1859. május 13-án.

127. Lieder Frigyes. Magy. Képt. 47.

377

Térden alól, kissé balra fordul, szembe néz, keresztbe vetett lábakkal ül. Jobbkezében, melynek mutató és kis ujján gyürüket hord és a melylyel a piros selyem támlásszék karfájára támaszkodik, krétaszoritót, baljában pedig, melynek középső ujján gyürü van, palettát meg kilencz különféle ecsetet tart. Haja és szemöldöke őszbevegyült, szeme kék, bajusza és szakálla ősz. Ingének gallérja lehajtott, ~~sötét~~kék nyakkendőjében melltüt visel, mellénye fehér, kettős elejű kabátja sötétzöld, koczkás nadrágja szürke. Balról az asztalkán festékes üvegcséket, kést és különféle ecseteket látunk. A háttérben jobbról festőállvány tünik szemünkbe. Jelzése balra: Fr. Lieder ipse fecit Pestini 1850.

~~Potsdamban~~

Vászon, méretei 100: 77 cm. — Magy. Képt. 47. — Lels. sz. 127. — 13-án
~~Festette: Lieder Frigyes 1850. (Sz. 1780. ~~ban~~ jul. 3-án + Pesten 1859. május ~~[illegible]~~).~~
Lieder Frigyes ajándéka 1851 januar 6-án.
~~A Nemz. Mus. képtárából.~~
~~Jósef Magy. Képt. [illegible]~~

Kifüggesztésére vonatkozó adatok.
A Nemzeti Muzeumban. 1868: VII. 13. - 1870: VII. 16. - 1871: VII. 16. - 1873: VII. 17. - 1876: VII. 24. - 1878: VII. 24. - 1880: VII. 24. - 1881: VII. 24. - 1883: VII. 309. -
A Tört. Képcsarnokban. 1884: VIII. 132. - 1894: VIII. 336. -

904: V. 3.

Lieder Frigyes aj. 1851

MDK

Lieder Frigyes /?/

Fiatal leány, vf.

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov.

26 l.